ULUSLARARASI KOCAELİ SPOR TARİHİ SEMPOZYUMU

VII

BİLDİRİLERİ

CİLT 2

KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ | ÇALIŞINCA OLUYOR

ULUSLARARASI KOCAELİ SPOR TARİHİ SEMPOZYUMU VII

Editörler

Prof. Dr. Haluk SELVİ

Prof. Dr. Levent ATALI

Prof. Dr. M. Bilal ÇELİK

Doç. Dr. Ali YEŞİLDAL

-CİLT 2-

KOCAELİ
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
ÇALIŞINCA OLUYOR

ULUSLARARASI KOCAELİ SPOR TARİHİ SEMPOZYUMU VII

Editörler

Prof. Dr. Haluk SELVİ

Prof. Dr. Levent ATALI

Prof. Dr. M. Bilal ÇELİK

Doç. Dr. Ali YEŞİLDAL

-CİLT 2-

2026 - Kocaeli Büyükşehir Belediyesi
Kültür, Sanat ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Kültür Yayınları : 80

ULUSLARARASI KOCAELİ SPOR TARİHİ SEMPOZYUMU VII

Genel Koordinatör
Dr. Hayri BARAÇLI

Editörler
Prof. Dr. Haluk SELVİ
Prof. Dr. Levent ATALI
Prof. Dr. M. Bilal ÇELİK
Doç. Dr. Ali YEŞİLDAL

Sempozyum Düzenleme Ve Yürütme Kurulu
Prof. Dr. Haluk SELVİ
Prof. Dr. Levent ATALI
Prof. Dr. M. Bilal ÇELİK
Prof. Dr. Kürşad SERTBAŞ
Dr. Hayri BARAÇLI
Doç. Dr. Ali YEŞİLDAL
Murat YAVUZ
Adil YILDIRIM

© Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Kültür, Sanat ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı

Bu kitabın her türlü basım, yayın ve telif hakları Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı'na aittir. Başkanlığın yazılı izni olmadan elektronik, mekanik ya da diğer yollarla basılamaz, çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.

E-ISBN • 978-625-90546-7-4
E-ISBN (Takım) • 978-625-90546-5-0

Baskı • Eylül, Kocaeli, 2026

Dizgi/Mizanpaj • Gazi Kitabevi

BİLİM ve DANIŞMA KURULU

Prof. Dr. Azmi ÖZCAN
Prof. Dr. Bergün MERİÇ BİNGÜL
Prof. Dr. Betül BATIR
Prof. Dr. Betül BAYAZIT
Prof. Dr. Chakib BENAFRİ
Prof. Dr. Cemil ÖZTÜRK
Prof. Dr. Dilşen İNCE ERDOĞAN
Prof. Dr. Elif Özlem AYDIN
Prof. Dr. Emine DİNGEÇ
Prof. Dr. Emine ERDOĞAN ÖZÜNLÜ
Prof. Dr. Enis ŞAHİN
Prof. Dr. Ergün LAFLI
Prof. Dr. Erhan AFYONCU
Prof. Dr. Fehmi YILMAZ
Prof. Dr. Feridun EMECEN
Prof. Dr. Geza DAVID
Prof. Dr. Gülfettin ÇELİK
Prof. Dr. Gülşen ERDAL
Prof. Dr. Hakan UZUN
Prof. Dr. Hikmet ÖKSÜZ
Prof. Dr. Hülya BOYANA
Prof. Dr. Hüseyin Sami ÖZTÜRK
Prof. Dr. İlhan ŞAHİN
Prof. Dr. Kemalettin KUZUCU
Prof. Dr. Kenan Ziya TAŞ
Prof. Dr. Kurtuluş DEMİRKOL
Prof. Dr. Kürşad SERTBAŞ
Prof. Dr. Maria IVANİCS
Prof. Dr. Mesut ÇAPA
Prof. Dr. Murat KÜÇÜKUĞURLU
Prof. Dr. Müesser ÖZCAN
Prof. Dr. Oktay BOZAN
Prof. Dr. Özer ERGENÇ
Prof. Dr. Ramazan Erhan GÜLLÜ
Prof. Dr. Sándor PAPP
Prof. Dr. Selda UCA KARACABEY
Prof. Dr. Serap ÇOLAK
Prof. Dr. Süleyman BEYOĞLU
Prof. Dr. Taner BİLGİN
Prof. Dr. Türkan ERDOĞAN
Prof. Dr. Yücel ÖZTÜRK
Prof. Dr. Yüksel ÇELİK
Prof. Dr. Zekiye BAŞARAN
Prof. Dr. Zübeyde GÜNEŞ YAĞCI
Doç. Dr. Aslıhan AKPINAR
Doç. Dr. Rahime AYDIN ER
Doç. Dr. Tülay Polat ÜZÜMCÜ
Doç. Dr. Ümit Kubilay CAN

http://www.kocaelitarihisempozyumu.com
Eposta: kocaelitarihisempozyumu@kocaeli.bel.tr

“Uluslararası Kocaeli Spor Tarihi Sempozyumu VII” başlığını taşıyan
bu eserdeki yazıların bilimsel sorumluluğu yazıları kaleme alan bilim insanlarına aittir.

KOCAELİ
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
ÇALIŞINCA OLUYOR

İçindekiler

Başkan Sunuşu xiii

Takdim Düzenleme Kurulu Adına
Prof. Dr. Haluk SELVİ xix

Sempozyum Bildirileri

CİLT 1

KOCAELİ'DEN GLADYATÖR KONULU ROMA DÖNEMİ KANDİLLERİ
Ergün LAFLI 1

BITHYNIA-PONTUS EYALETİ'NİN YÖNETİM MERKEZİ NİKOMEDİA KENTİNDE ROMA İMPARATORLARI ONURUNA DÜZENLENEN OYUNLAR
Alaaddin KALAYCI 15

NİKOMEDİA'DAKİ OYUNLARIN BAŞARILI SPORCULARI
Yusuf KILIÇ 25

ANTİK NİKOMEDİA'DA SPOR RUHU
F. Yavuz ULUGÜN 33

BATI GÖKTÜRKLERİN TANRI DAĞLARI PETROGLİFLERİNDEKİ SPOR VE OYUN SAHNELERİ
Kayrat BELEK 39

MOĞOLİSTANDA YENİ BULUNAN BIR KAYA RESMİNDE GÖÇEBE GÜREŞİNİN TASVİRİ
Ochırpurev DUGER 45

TÜRKİSTAN HANLIKLARINDA BAYRAMLAR VE HALK ŞENLİKLERİNDE SPOR OYUNLARININ SOSYO-KÜLTÜREL İŞLEVİ
Sherzodhon MAHMUDOV 55

ÇARLIK RUSYASI DÖNEMİ TÜRKİSTAN'DA GELENEKSEL HALK VE ÇAĞDAŞ SPOR OYUNLARI
Tolkin AHMEDOV 63

ORTA ASYA TÜRK KÜLTÜRÜNÜN OSMANLI İSTANBUL'UNDAKİ İZLERİNE SPOR ÜZERİNDEN BAKIŞ
Kemalettin KUZUCU 75

SPORT IN ALGERIA IN THE OTTOMAN PERIOD (1519-1830)
Leila KHEIRANI 109

KOCAELİ'DE FUTBOL KÜLTÜRÜNÜN OLUŞMASI: BAHÇECİK "BİTİNYA LİSESİ FUTBOL TAKIMI" ÖRNEĞİ
Mehmet Şirin PİROL 117

KOCAELİ'DE GENÇ DERNEKLERİ FAALİYETLERİ
Mert Can ERDOĞAN 135

VARDAR MAKEDONYASI MÜSLÜMAN NÜFUSU ARASINDA SPOR VE FUTBOL OYUNU (1909-1941)
Redžep ŠKRİJELJ (Recep ŞKRİYEL) 147

ATATÜRK DÖNEMİ'NDE KOCAELİ'DE SPOR
Esma TORUN ÇELİK 159

CUMHURİYET'İN İLK YILLARINDA KOCAELİ'DE SPOR KÜLTÜRÜ VE KURUMSALLAŞMA (1923-1926)
Mehmet SOLAK, Nur Muhammed DEMİRŞEN 187

İZMİT HALKEVİ'NİN SPOR ŞUBESİ VE FAALİYETLERİ
Canan SARIYAR SEZAN 203

ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİ SPOR POLİTİKALARI VE SPORUN DESTEKLENMESİ: KOCAELİ HALKEVLERİ ÖRNEĞİ
Sinan DEMİRAĞ 211

MODERNLEŞME VE SPOR: 1935'TE KOCAELİ'DE CUMHURİYET İDEALLERİNİN İZLERİ
Mahmut KOÇAK 227

1936 TARİHLİ CHP TEFTİŞ RAPORUNA GÖRE KOCAELİ'DE SPOR FAALİYETLERİ
Resul KÖSE 239

KOCAELİ'DEKİ HALKEVLERİNE SPOR MALZEMESİ YARDIMI (1936-1950)
Ayhan YÜKSEL 249

KOCAELİ SPOR MINTIKASI (1933-1935)
Taner BİLGİN 263

KOCAELİ'DE SPOR KÜLTÜRÜNÜN GELİŞİMİNDE ARİFİYE KÖY ENSTİTÜSÜ'NÜN ROLÜ
Abdullah ELMAS 275

DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİNDE KOCAELİ'DE SPOR FAALİYETLERİ (1950-1960)
Bilal TUNÇ 291

DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİNDE KOCAELİ FUTBOLUNUN GELİŞİM SÜRECİ VE KURUMSALLAŞMA DİNAMİKLERİ (1950-1960)
Işıl TUNA PINAR 305

PROFESYONELLİK ÖNCESİ KOCAELİ FUTBOLU VE 1952 SAADETTİN YALIM (BELEDİYE) KUPASI
M. Serhan YÜCEL 321

KOCAELİ SPOR TARİHİNDE 3 ALTIN ADAM: GAZANFER BİLGE, AYDIN DEMİR, AHMET TAŞÇI
Erdoğan ÖZDEMİR 331

SEKA KAĞITSPOR'UN OLİMPİYAT MADALYALI SPORCUSU: HASAN GEMİCİ
Semra IŞIN 343

PEDALIN İZİNDE BİR HAYAT: HASAN SERT'İN BİSİKLET SPORUNDAKİ YOLCULUĞU (1946-2019)
Halim DEMİRYÜREK 353

KENTİN HAFIZASINDA SPOR: BİR FUTBOL EMEKTARININ ANILARI
Esra BALCI, Eminalp MALKOÇ 367

KOCAELİSPOR'UN EFSANE RUMEN KALECİSİ DUMİTRU STİNGACİU
Recep KANKAL 383

İLK TÜRKİYE YÜZME ŞAMPİYONALARINDA KOCAELİLİ SPORCULAR (1932-1939)
Önder DUMAN 401

CUMHURİYETİN İLK YILLARINDA YÜZME SPORU VE KARAMÜRSELLİ YÜZÜCÜLER
Refik ARIKAN 409

CUMHURİYET DÖNEMİNDE YÜZME SPORUNUN YAYGINLAŞMASI VE KARAMÜRSELLİ YÜZÜCÜLER
Hakan TAN 421

BAHÇECİK VE SPOR
Süleyman PEKİN, Kadem DURAN 443

FOTOĞRAFLARLA KOCAELİ'DE SPOR TARİHİ
Abdulmecit BÜLBÜL 453

SEKA POSTASI GAZETESİ VE SEKA'DA SPORTİF FAALİYETLERİN KOCAELİ SPOR TARİHİNE KATKILARI
Gürsoy DEĞİRMENCİOĞLU, Mert GÜRER 465

CİLT 2

SOSYAL HİZMET PERSPEKTİFİNDEN "SAĞIR OLİMPİYATLARI"
Gül KARAHAN ÇOBAN 477

KOCAELİ LİGLERİNDE İLK ADAPAZARI TAKIMLARI
Resül NARİN 489

KOCAELİ'NİN SPOR TARİHİNDE KARAMÜRSEL İDMANYURDU CEMİYETİ
Erdoğan ÖZDEMİR 509

TURGUT SPOR: BİR İZMİT MAHALLE TAKIMI
Müzeyyen ÜNAL 517

KOCAELİ SPOR TARİHİNDE ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİNDE BİR KULÜP: TAVŞANCIL GENÇLER BİRLİĞİ
Turgut ÖZEL 535

BİSİKLETİN İCADI, TÜRKİYE'YE GELİŞİ VE YENİ BELGELERİN IŞIĞINDA İZMİT'TE BİSİKLET SPORUNUN ORTAYA ÇIKIŞI
Veli GÜVEN 573

KOCAELİ'DE YELKENCİLİK SPORUNUN GELİŞİMİ VE KURUMSALLAŞMASI
Fatih ÖZÇELİK 587

YÜZME VE ATLETİZM ALANLARINDA KOCAELİLİ MASTER SPORCULAR. TAVŞANCIL ÖRNEĞİ
Turgut ÖZEL 603

KOCAELİ'DE VOLEYBOL SPORUNUN TARİHİNE DAİR BAZI TESPİTLER
Resül NARİN, Göksu HÜLAGÜ 635

GEBZE'DE GÜREŞ MÜSABAKALARI
Resül ORMAN 649

KOCAELİ'DE KADIN VE SPOR: YAKIN DÖNEM PERSPEKTİFİ
Nagehan MALKOÇ, Abdil CEYLAN 655

SPOR VE KENTSEL KİMLİK: KOCAELİ ÖRNEĞİ
Alpay ALEV 671

KOLEKTİF BELLEĞİN MÜZİĞE YANSIMALARI BAĞLAMINDA KOCAELİSPOR MARŞLARININ SOSYOKÜLTÜREL ANALİZİ
Engin ŞEN, Tuna TAŞDEMİR 683

KOCAELİ'NİN SPOR ALANLARI TARİHİ
F. Yavuz ULUGÜN 693

SPOR COĞRAFYASI PERSPEKTİFİNDE GELENEKSEL TÜRK GÜREŞLERİ
Hasan SAYILAN 743

GELENEKSEL TÜRK SPORLARI YOLUYLA KÜLTÜREL UNSURLARIN VE TERİMLERİN ÖĞRETİMİ
Yasemin ATAGÜL 763

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ BÜNYESİNDE SPOR TEMEL ALANI İLE İLGİLİ YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN KONU VE İÇERİK BAKIMINDAN İNCELENMESİ
Muhammet Eyüp UZUNER 775

ADBİLİM VE SOSYOLOJİ AÇISINDAN TÜRK FUTBOLCU LAKAPLARI
Mihrican AYNACI ÇOLAK 791

KENT TARİHİNDE SPOR TARİHİNİN ÖNEMİ
Abdulmecit BÜLBÜL 813

KOCAELİ'DE SPORUN GELİŞİMİNE KATKI SAĞLAYAN SPOR TESİSLERİ
Alparslan ARSLAN 825

İSMETPAŞA STADI: BİRBİRİNİ TANIMAYAN İNSANLARIN BİRBİRİNE SIMSIKI SARILDIĞI YER
Yiğit ÖZCAN 927

KENT SPOR HAFIZASINDA İZMİT ATATÜRK SPOR SALONU
Tahir TARIM 933

KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ TARİHİ
Mehmet DUMAN 957

TARİHSEL SÜREÇTE KOCAELİ'DE KULÜP, HAKEM, ANTRENÖR VE SPORCU SAYILARI
Levent ATALI, Talha ALTUNTAŞ 971

TÜRKİYE FUTBOL LİGLERİNDE KOCAELİSPOR-TRABZONSPOR REKABETİ
Hikmet ÖKSÜZ 999

BAŞKAN SUNUŞ

Değerli Tarih severler,

Spor, insanlık tarihinin en köklü toplumsal pratiklerinden biri olarak toplumların değişimini ve gelişimini yansıtan güçlü bir medeniyet göstergesidir. Tarih boyunca farklı coğrafyalarda rekabetin, dayanışmanın, eğitimin ve toplumsal bütünleşmenin aracı olmuş; çağlar içinde yeni anlamlar kazanarak insan hayatındaki yerini korumuştur.

Günümüzde spor; eğitimden sağlığa, şehir planlamasından sosyal politikalara, ekonomiden turizme, teknolojiden kültürel diplomasiye kadar pek çok alanla doğrudan ilişki kurmaktadır. Bu yönüyle toplumların yaşam kalitesini yükselten ve gelecek tasavvurunu şekillendiren stratejik alanlardan biri olarak öne çıkmaktadır.

Bir yandan dijitalleşme, yapay zekâ, veri analitiği, spor bilimlerindeki ilerlemeler ve yeni nesil antrenman teknolojileri sportif performansın sınırlarını yeniden belirlerken, diğer yandan hareketsiz yaşam, kentleşme, nüfusun yaşlanması ve çocuklarımızın giderek daha fazla ekran karşısında zaman geçirmesi sporu önemli bir toplumsal mesele hâline getirmektedir. Dolayısıyla geleceğin spor politikaları; daha fazla çocuğu hareketli yaşamla buluşturmayı, gençlere yeteneklerini keşfedebilecekleri alanlar açmayı, her yaştan insanın aktif yaşama katılımını sağlamayı ve spor kültürünü gündelik hayatın doğal bir parçası hâline getirmeyi hedeflemelidir.

Türkiye açısından bakıldığında sahip olduğumuz genç nüfus, köklü spor geleneğimiz, farklı coğrafyaların sunduğu imkânlar ve giderek gelişen spor altyapımız önemli bir potansiyeli ifade etmektedir. Ancak gerçek başarıyı yalnızca uluslararası organizasyonlarda kazanılan madalyalarla ölçmenin yeterli olmadığı kanaatindeyiz. Bir ülkenin spordaki gücü yalnızca elit sporcularının başarılarıyla değil; çocuklarının spora erişebilmesi, gençlerinin sporla güçlü bir bağ kurması, kadınların, ileri yaştaki vatandaşların ve engelli bireylerin aktif yaşama katılabilmesi, yetiştirdiği antrenör ve spor bilimcileri, kulüplerinin kurumsal yapısı ve toplumda yerleşmiş spor kültürüyle değerlendirilmelidir.

Bu noktada şehirlerin üstlendiği sorumluluk her geçen gün daha da büyümektedir. İnsanların yaşadığı mahalleler, yürüdüğü yollar, çocukların oyun oynadığı parklar, gençlerin buluştuğu tesisler ve doğayla temas ettiği alanlar, bir şehrin spor kültürünün görünür hâle geldiği mekânlardır. Bu nedenle modern belediyecilik anlayışında spor yatırımlarının temel amacı, insan ile spor arasındaki mesafeyi ortadan kaldırmak; hareketi günlük yaşamın doğal bir parçasına dönüştürmek ve spora erişimi herkes için mümkün kılmaktır. Bir çocuğun evinden çıktığında güvenle spor yapabileceği bir alana ulaşabilmesi, bir gencin yeteneğinin erken yaşta keşfedilebilmesi, bir ailenin birlikte hareket edebileceği yaşam alanlarına sahip olması ve bir büyüğümüzün sağlıklı ve aktif yaş alabilmesi en az büyük organizasyonlar ve sportif başarılar kadar değerlidir.

Kocaeli'yi de tam olarak bu perspektiften değerlendiriyoruz. Sanayisi, üretim kapasitesi ve ekonomik gücüyle Türkiye'nin öncü şehirlerinden biri olan Kocaeli'nin aynı zamanda yaşam kalitesi, kültürü, doğası ve spor imkânlarıyla örnek gösterilen bir şehir olması gerektiğine inanıyoruz. Denizden dağlara, kıyılardan ormanlara uzanan eşsiz coğrafyamız, su sporlarından doğa sporlarına, atletizmden takım sporlarına, geleneksel sporlarımızdan yeni nesil spor branşlarına kadar geniş imkânlar sunmaktadır. Sorumluluğumuz bu potansiyeli bugünün ihtiyaçları doğrultusunda değerlendirmek ve gelecek kuşakların spor kültürünü bugünden inşa etmektir.

Bu doğrultuda Kocaeli Büyükşehir Belediyesi olarak spora yaptığımız yatırımları birbirinden bağımsız tesisler ve organizasyonlar bütünü olarak görmüyoruz. Çocuklarımızın erken yaşta sporla tanışmasından yetenekli sporcuların gelişimine, amatör spor kulüplerimizin desteklenmesinden ulusal ve uluslararası organizasyonlara, mahallelerimizdeki spor alanlarından doğa ve su sporlarına kadar uzanan bütün çalışmalarımızı aynı hedefin birbirini tamamlayan parçaları olarak değerlendiriyoruz. Gayemiz spor yapan, sporla yaşayan ve spor kültürünü kuşaktan kuşağa aktarabilen bir Kocaeli oluşturmaktır.

Çünkü bizim için sporun nihai değeri yalnızca skor tabelasında görünen sonuçlarla ölçülemez. Spor; bir çocuğun kendine güvenmeyi öğrenmesinde, bir gencin disiplin ve sorumluluk kazanmasında, farklı hayatlara sahip insanların aynı takımın parçası olabilmesinde, kuşakların ortak bir heyecanda buluşmasında ve bir şehrin birlikte hareket edebilme kabiliyetinde karşılığını bulur. Mahallelerimizde neşeyle koşan çocuklarımızdan dalgalarla buluşan gençlerimize, doğada yürüyen hemşehrilerimizden salonlarımızda geleceğe hazırlanan sporcularımıza kadar uzanan bu büyük tablo, Kocaeli için ortaya koyduğumuz spor vizyonunun esasını oluşturmaktadır.

Ancak geleceği inşa etmek kadar, o geleceğin üzerinde yükseleceği geçmişi bilmek ve kayıt altına almak da önemlidir. Şehirler hatırladıklarıyla yaşar. Spor tarihi de bir kentin toplumsal hafızasının en canlı alanlarından biridir. Bir zamanlar aynı formayı taşıyan sporcular, mahalle aralarında kurulan takımlar, büyük emeklerle yaşatılan kulüpler, unutulmayan müsabakalar, tribünlerde paylaşılan heyecanlar ve hayatını spora adamış insanlar bir şehrin ortak hafızasının parçalarıdır. Bu hafıza kayıt altına alınmadığında kent kimliğimizin önemli bir bölümünü de kaybetme riskiyle karşı karşıya kalırız.

Bu nedenle sporun geleceğine ilişkin güçlü bir vizyon oluşturmanın yolunun, geçmişimizi bilimsel yöntemlerle araştırmaktan ve gelecek kuşaklara güvenilir kaynaklar bırakmaktan geçtiğine inanıyoruz. Kocaeli'nin spor tarihini kayıt altına almak, bu şehrin sosyal hayatını, insan ilişkilerini, kurumlarını, değerlerini ve değişimini spor üzerinden okuyabilmek anlamına gelmektedir. İşte 2025 yılında gerçekleştirdiğimiz VII. Uluslararası Kocaeli Spor Tarihi Sempozyumu'nu ve bugün elinizde bulunan bu kapsamlı külliyatı, tam da bu tarih ve gelecek bilincinin ürünü olarak görüyoruz.

Bu külliyata katkı sunan akademisyen, tarihçi ve araştırmacılarımıza Kocaeli adına ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Selam ve saygılarımla…

Doç. Dr. Tahir BÜYÜKAKIN

Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı

TAKDİM

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi öncülüğünde, 2014 yılında *"Kurucu Beylerin İzinde Kocaeli Tarihi"* düşüncesiyle başlatılan uluslararası sempozyumlar dizisi, Kocaeli'nin köklü tarihini, zengin kültürel mirasını ve medeniyet birikimini bilimsel bir zeminde ihya etme yolunda devasa bir hafıza oluşturmuştur. İlk altı sempozyum boyunca Gazi Akça Koca, Kara Mürsel Alp, Gazi Süleyman Paşa, Çoban Mustafa Paşa, Orhan Gazi ve Millî Mücadele'de Servetiye Cephesi gibi bu topraklara yön veren sembol şahsiyetler ve tarihi dönemeçler ele alınmış, yüzlerce bilim insanının katkısıyla 21 ciltten ve yaklaşık 15 bin sayfadan oluşan eşsiz bir külliyat ilim dünyasına ve kent kültürüne kazandırılmıştır. Bu süreklilik Kocaeli'nin hem bir sanayi kenti olduğunu hem de Türkiye'nin kültürel birlik inşasına model oluşturan bir **"Bilge Şehir"** olduğunu göstermiştir.

Bu vizyoner geleneğin yedinci durağı olan ve 14-16 Kasım 2025 tarihlerinde Kocaeli'nde gerçekleştirilen **"Uluslararası Kocaeli Spor Tarihi Sempozyumu VII"** kentin tarihi ve sosyo-kültürel birikimini bu kez spor medeniyeti çerçevesinde ele alarak yeni bir ufuk açmıştır. Elinizdeki bu eser Antik Çağ'dan Osmanlı'ya, Cumhuriyet döneminden günümüze uzanan süreçte Kocaeli'nin sahip olduğu köklü spor geçmişini, gelişen altyapısını, tesisleşme hamlelerini ve ulusal-uluslararası başarılarını kayıt altına alma amacının bir ürünüdür.

"Spor Kenti Kocaeli" vizyonuyla yürütülen ve kenti **"Sporun Başkenti"** olma hedefine taşıyan çalışmalar doğrultusunda bu kitap, kentimizin simgesi olan Kocaelispor'un 58 yıllık şanlı tarihi başta olmak üzere spor kulüplerimizin kuruluş ve gelişim süreçlerini, yelken, yüzme ve kürek gibi su sporlarının yanı sıra dağcılık, trekking, izcilik, kampçılık, bisiklet, oryantiring, dağ bisikleti, off-road ve karavan turizmi gibi doğa sporlarını, kökleri tarihimize uzanan yağlı güreş ve okçuluk gibi geleneksel spor alanlarımızı, şehrimizin spor kültürüne imza atmış sporcu, antrenör, hakem ve yöneticilerin tarihsel rolünü, sporun kent yaşamı, mimarisi, ekonomisi ve toplumsal yapısı üzerindeki derin etkilerini bilimsel araştırmalar ve birinci elden kaynaklarla okuyucuya sunmaktadır.

Yerel tarih çalışmaları açısından Türkiye'de bir model haline gelen bu köklü sempozyumlar dizisinin ve elinizdeki bu kıymetli eserin hayata geçirilmesinde Genel Koordinatörlüğü üstlenerek kültürel birlik vizyonumuza öncülük eden Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı **Sayın Doç. Dr. Tahir Büyükakın**'a, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Genel Sekreteri **Dr.Hayri Baraçlı**'ya, Düzenleme Kurulu üyelerimiz **Prof. Dr. Haluk Selvi**, **Prof. Dr. M. Bilal Çelik**, **Prof. Dr. Levent Atalı**, **Prof. Dr. Kürşad Sertbaş**'a ve **Doç. Dr. Ali Yeşildal**'a, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür, Sanat ve Sosyal İşler Dairesi Başkanı **Murat Yavuz**'a, değerli Bilim ve Danışma Kurulu üyelerimize, tebliğleriyle eseri zenginleştiren akademisyenlerimize ve emeği geçen tüm kurumsal paydaşlarımıza şükranlarımızı sunarız.

Uluslararası Kocaeli Spor Tarihi Sempozyumu VII Bildiri Kitabı'nın akademisyenlere, araştırmacılara, genç nesillere ve Kocaeli'nin spor geleceğine uzun yıllar ışık tutacak temel bir başvuru kaynağı olmasını temenni ederiz.

Uluslararası Kocaeli Spor Tarihi Sempozyumu

Düzenleme Kurulu

SOSYAL HİZMET PERSPEKTİFİNDEN "SAĞIR OLİMPİYATLARI"

Gül KARAHAN ÇOBAN*

Özet

Sosyal hizmetin temel ilkeleri arasında yer alan toplumsal katılım ve kapsayıcılık, Sağır topluluklar gibi dezavantajlı grupların görünürlük mücadelesinde kritik bir öneme sahiptir. Bu ilkelerin hayata geçirilmesinde spor en güçlü araçlardan birisidir. Spor alanları fiziksel performansların ötesinde, kimliklerin ifade bulduğu, toplulukların güçlendiği ve sosyal bariyerlerin sorgulandığı mekânlara dönüşebilmektedir. Sağır toplulukların spor tarihi, toplumsal katılımın ve kapsayıcılığın dönüştürücü etkilerinin en açık simgelerinden birisidir.

Sağır Olimpiyatları hareketi, Sağır sporcu grubunun işiten dünyada karşılaştıkları işitsel ve iletişimsel engeller olmadan yarışabileceği, çevirmene ihtiyaçları olmadan iletişim kurabilecekleri, ortak dil kullanan ve ortak kültürel öğelere sahip insanların bir arada olduğu özel bir alandır. 1924'te Paris'te "Uluslararası Sessiz Oyunlar" adıyla başlayan ve günümüzde yüz yıllık bir mirasa sahip olan bu uluslararası çok sporlu organizasyon, Sağır sporcular için görünürlük, toplumsal katılım ve kapsayıcılık açısından güçlü bir referans çerçevesi sunmaktadır.

Bu bildiri sporun kapsayıcı ve dönüştürücü potansiyelini Sağır topluluklar özelinde, sosyal hizmet perspektifinden ve Sağır Olimpiyatları üzerinden ele almayı amaçlamakta ve Kocaeli örneğinde somutlaştırmaktadır. Yerel yönetimler için kapsayıcı politikalar geliştirmek ancak sporun yalnızca fiziksel gelişim değil, aynı zamanda sosyal katılım ve kültürel görünürlük aracı olduğunu kabul etmekle mümkündür. Kocaeli, Sağır Olimpiyatları'nda topluluğu temsil eden Sağır sporcularıyla, bu yaklaşımın sahada nasıl karşılık bulduğunu görünür kılmakta, yerel yönetimler düzeyinde geliştirilen destek mekanizmalarının önemine işaret etmektedir.

Anahtar kelimeler: Sağır, Sağır Olimpiyatları, Sosyal Hizmet, Toplumsal Katılım ve Kapsayıcılık

* Dr. Öğr. Üyesi, Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, gul.karahan@bilecik.edu.tr, 0000-0002-0323-3876

Giriş

Sosyal hizmetin değişim uygulamaları arasında yer alan ve dezavantajlı grupların güçlenmesini, sosyal adaleti, toplumun tüm bireylerinin eşit fırsatlara sahip olmasını amaçlayan toplumsal katılım ve kapsayıcılık, Sağır[1] topluluklar gibi dezavantajlı gruplar için kritik bir öneme sahiptir. Fiziksel performansların ötesine geçerek kimliklerin ifade bulduğu, toplulukların güçlendiği ve sosyal bariyerlerin sorgulandığı mekânlara dönüşebilen spor alanları, bu amaçların hayata geçirilmesindeki en güçlü araçlardan birisidir. Sağır bireylerin kolektif eylemleri olan kendi spor alanlarını yaratma çabası, toplumsal dönüşümün önemli bir parçası olarak değerlendirilebilir, çünkü Sağır toplulukların spor tarihi, toplumsal katılımın ve kapsayıcılığın dönüştürücü etkilerinin en açık örneklerinden birisidir.

Toplumsal Katılım ve Kapsayıcılık: Sporun Dönüştürücü Gücü

Sağırlar, çok az duyabilen ya da hiç duymayan, ciddi bir işitme kaybı yaşayan, iletişim için çoğunlukla işaret dili kullanan insanlardır. Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre dünyada 34 milyonu çocuk olmak üzere yaklaşık 466 milyon insan işitme kaybı ile yaşamaktadır. WHO tahminleri 2050 yılında bu kişilerin sayısının 700 milyonu aşacağı yönündedir.[2] Ülkemizde ise (elimizdeki en güncel verilere göre) işitme cihazı/implant kullanıyor olmasına rağmen duymada çok zorlanan veya hiç duymayan nüfusun toplam nüfusa oranı %1,1'dir.[3] Sağır bireylerin bu kadar kalabalık bir topluluk olmasına karşın, politikalarda hedef gruplar olmamaları kadar gündelik yaşamda ve medyada son derece sınırlı bir temsille yer buluyor olmaları da pek çok açıdan dikkate değerdir.

Sağır spor tarihinde bir dönüm noktası olarak kabul edilen Sağır Olimpiyatları, yalnızca Sağır sporculara yönelik organize spor aktivitelerinden oluşan uluslararası ve çok sporlu bir etkinliktir. 1755 yılında açılan işitme engelliler okulu ile başlayan sosyal örgütlenme, zamanla spor kulüplerine evrilmiştir. İlk olarak 1924 yılında "Uluslararası Sessiz Oyunlar" adıyla Paris'te düzenlenmiş, Sağır Olimpiyatları adını 2001 yılında almıştır. Dünyanın en eski ikinci uluslararası çok sporlu etkinliğidir. 2. Dünya Savaşı sırasında verilen ara dışında kesintiye uğramadan yüz yıllık bir tarih boyunca 4 yılda bir tekrarlanan bu organizasyonu aynı yıl kurulan Uluslararası Sağır Sporları Komitesi (ICSD-International Committee of Sports for the Deaf) düzenlemektedir.[4] ICSD, Sağır topluluğu tarafından yönetilen ilk uluslararası spor federasyonudur. 1955 yılında IOC (Uluslararası Olimpiyat Komitesi) tarafından "Olympic Standing" (Olimpik statüye sahip Uluslararası Federasyon) statüsü verilmiştir. 2001 yılında

[1] Sağır (küçük s ile başlayan sağır), odyolojik temelli bir ifadedir. Gerontolojik nedenlere bağlı azalma durumu da dâhil olmak üzere İşitme duyusundaki kayıpları kapsar. Bu kullanım Sağırlığın medikal tanımına karşılık gelmektedir. Sağır (büyük S ile başlayan Sağır) ise Sağır toplumun üyelerini tanımlamak için kullanılan kültürel temelli bir ifadedir. Ortak bir dile ve kültüre sahip bir topluluk olan Sağır toplumun kültürel özelliklerini taşıyan, işaret dilini anadili olarak benimseyen ve gündelik yaşamında kullanan bireyleri kapsar. Bu kullanım Sağırlığın kültürel tanımına karşılık gelmektedir. "Sağır" kelimesi büyük harfle yazılarak bir kimlik ve kültürel aidiyet vurgulanır. Birleşmiş Milletler Engelli Hakları Sözleşmesi de işaret dilini ve Sağır kimliğini kültürel bir hak olarak tanır. Bu çalışmada yalnızca işitme kaybını değil, işaret dili etrafında şekillenen kültürel kimliği ve topluluk aidiyetini de ifade etmek için 'Sağır' kelimesi büyük harfle yazılmıştır.

[2] World Health Organization. Deafness and hearing loss, 2023. https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/deafness-and-hearing-loss

[3] ASHB Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü. Engelli ve yaşlı istatistik bülteni, 2023. https://aile.gov.tr/media/135432/eyhgm_istatistik_bulteni_nisan_23.pdf

[4] ICSD. About the ICSD, 2025. https://www.deaflympics.com/icsd

Deaflympics (Sağır Olimpiyatları) adı IOC tarafından resmen tanınmıştır.[5] İlki 9 Avrupa ülkesinden sporcunun katılımıyla düzenlenen, günümüzde üye ulusal federasyon sayısının 117'ye ulaştığı organizasyonu ülkemizde Türkiye İşitime Engelliler Spor Federasyonu (TİESF) temsil etmektedir ve 23. Yaz Olimpiyatları 2017 yılında Türkiye'de, Samsun'da gerçekleştirilmiştir. Sağır Olimpiyatları, tarihi boyunca Sağır topluluğun spor yoluyla uluslararası düzeyde toplumsal görünürlük kazanmasını sağlamış ve kapsayıcı spor politikalarının gelişimine yön vermiştir.

Sağırlık, işitenlerin ve Sağırların rekabet etmelerini engelleyen herhangi bir fiziksel veya zihinsel engel değildir.[6] Ancak Sağırların iletişimsel ve kültürel bariyerlerini vurgulayan ve onları bu alana dâhil etmeyen yapılanma, ana akım spor faaliyetlerinin kapsayıcılığının sınırlarına işaret etmektedir. Bu çerçevede Sağır Olimpiyatları hem Sağır bireylerin spor yoluyla kamusal alanda var olma mücadelesini hem de adil olmayan toplumsal yapıların eleştirisini içeren simgesel bir alan sunmakta, Sağır sporcuların fiziksel performanslarının yanı sıra toplumsal kimliklerini ve dayanışma biçimlerini de yansıtmaktadır. Sağır spor oyunlarının oluşturduğu sosyal ortam, dünya genelinde Sağırlara yönelik ön yargılarla mücadelede önemli bir rol üstlenmiş, zamanla kültürel mirasın aktarıldığı ve politik farkındalığın yükseltildiği bir platforma dönüşmüştür. Sağır Olimpiyatları, yalnızca bir spor organizasyonu değil, Sağır kültürünün kolektif belleğini taşıyan ve kapsayıcılığı yeniden tanımlayan bir sosyal hareket olarak değerlendirilebilir. Bu organizasyonların her biri aynı kültürü paylaşan topluluk üyelerini bir araya getirmekte, kimlik algısını güçlendirmekte, toplumsal katılım mücadelesinin alanına dönüşmekte ve sporun rekabeti aşan hak temelli işlevini somutlaştırarak sosyal hizmetin temel ilkeleriyle pratikte örtüşen bir dönüşüm alanı sunmaktadır. Kapsayıcı spor politikalarının geliştirilmesi, Sağır ve engelli bireylerin spor alanlarına erişiminin artırılması, sosyal hizmetin hem mikro hem makro düzeydeki müdahalelerinin kapsamında yer alan bir uygulama örneği olarak değerlendirilebilir. Bu yaklaşım, bireysel düzeyde katılımı güçlendirirken toplumsal düzeyde eşitlikçi politikaların yerleşmesine katkı sağlar.

Yalnızca güçlendirmeden oluşan bir tarih olmaktan çok uzak olan engelli spor tarihi, engelli ve Sağır insanların karşılaştığı ve karşılaşmaya devam ettiği daha sorunlu, son derece adaletsiz toplumsal yapılara bir bakış sunmaktadır.[7] Spor, Sağır topluluğunun ve kültürünün ayrılmaz bir parçasıdır. Sağır sporunun gelişimi, Sağırların toplumsal ihtiyaçları ve toplumun engellilere yönelik olumsuz tutumlarından kaynaklanmıştır.[8] Sağır Olimpiyatları, toplumların Sağır insanları entelektüel açıdan aşağı, dilsel açıdan yoksul ve çoğu zaman dışlanmış olarak gördüğü bir dönemde bir Sağır tarafından başlatılmış, Komite de Sağır spor yöneticileri tarafından kurulmuştur.[9] Peers, Sağır ve engelli bireylerin kendi spor alanlarını yaratma çabalarını toplumsal dönüşümün önemli bir parçası olarak ele alır.[10] ICSD Kongresi'nde oy kullanma hakkına sahip delege olarak görev almanın yanı sıra ICSD yönetim kurulu ve

[5] Donald K. Ammons, Deaf Sports & Deaflympics, International Olympic Committee, 2008.

[6] David Legg; Claudia Emes; David Stewart & Robert Steadward, "Historical Overview of the Paralympics, Special Olympics, and Deaflympics", Palaestra, 20/1 (2004), s. 30+.

[7] Danielle Peers, Deaf and disability sport. In M. Cronin & D. M. Blanchard (Eds.), Routledge handbook of sport history (pp. 355–368). Routledge, 2021.

[8] David A. Stewart, (1986). Deaf sport in the community. Journal of Community Psychology, 14, 196–205.

[9] ICSD. About the ICSD, 2025. https://www.deaflympics.com/icsd

[10] Danielle Peers, Deaf and disability sport. In M. Cronin & D. M. Blanchard (Eds.), Routledge handbook of sport history (pp. 355–368). Routledge, 2021.

yürütme organlarında görev alma hakkı da yalnızca Sağırlara aittir. İstenilen nitelikler ve yarışma gereklilikleri kendi oluşturdukları protokolleri ve kuralları ile belirlenmektedir.[11] Bu yapılanma Komite'nin örgütsel yapısında Sağır bireylerin deneyim ve perspektiflerinin öncelikli olarak yansıtılmasını mümkün hale getirmektedir.

Sağır sporu ve Sağır Olimpiyatları, Sağır toplulukları dışında genellikle bilinmeyen bir tarihe sahiptir. Sessiz oyunlar, Sağır sporunun başlangıcı değildir ancak sadece Sağırlar değil, herhangi bir engelli grup için uluslararası olarak organize edilen ilk organizasyon olması nedeniyle kritik bir değere sahiptir. Paralimpik Oyunları çak daha yakın bir tarihe dayanmaktadır, ilk kez 1960 yılında İtalya'nın Roma kentinde 23 ülkeden 400 sporcunun katılımıyla gerçekleşmiştir ve o zamandan beri oyunlar dört yılda bir düzenlenmektedir.[12] Bununla birlikte Paralimpik Oyunları'nın aksine, Sağır Olimpiyatları, sporcuları engellilik derecelerine göre sınıflandırmamakta, bu da sporcuların aynı koşullar altında birlikte yarışmasına olanak tanımaktadır. Bu kriter, heterojen bir sporcu grubunun yarışmasıyla sonuçlanmaktadır. Adil bir rekabet ortamı sağlamak için yarışma sırasında işitme cihazlarının veya koklear implantların kullanımı yasaktır. Bu düzenlemeler, işitsel bilgilerin bir kısmını belirli bir dereceye kadar işleyebilen işitme güçlüğü çeken sporcuların, ileri derecede işitme kaybı olan sporcularla birlikte yarışmasına olanak sağlamaktadır.[13]

Sağır Olimpiyatları sağır sporunun ve sağır toplumun görünürlük kazandığı sosyal bir bağlam sunmakta, Sağır topluluğun sosyal yönünün güçlenmesinin yanı sıra, toplumdaki insanların kısa süreli de olsa onları duymalarına ve uluslararası düzeyde işaret dilinin yaygınlaşmasına katkı sağlamaktadır. Ayrıca bu oyunlar sayesinde Sağırlara karşı önyargılarla mücadelede sürekli ilerleme kaydedilmektedir. İlk oyunların düzenlenmesinden günümüze Sağır Olimpiyatları hareketine oyuncu ve izleyici olarak daha fazla ulus ve bireyin katılması Sağırlara karşı önyargıların yıkılma hızını da arttırmıştır.[14] Oyunlar sırasında hem sporcular hem de ziyaretçiler için görsel bilgi sunumu, video ekranları, altyazılar ve bilgi panolarının kullanımı Olimpiyat altyapısının kritik bir bileşenidir. Görsel bir ortam Sağır sporcular, Sağır yetkililer ve Sağır seyircilerle iletişim için önemlidir.[15] Bu yapılanma aynı zamanda Sağır topluluk için erişilebilirliğin ve kültürel temsilin somut bir göstergesidir. Diğer yandan, bu organizasyonların her biri, Sağırların medyada yer bulduğu bir dinamizme sahiptir. Bu dinamizm özelde Sağır sporcuların genelde Sağırların toplumsal görünürlüğü için oldukça kritiktir. Bununla birlikte, söz konusu ilginin kapsamı sınırlı kalmakta ve daha geniş bir temsile ihtiyaç duyulmaktadır. Alanyazın Paralimpik Olimpiyatları gibi engelli spor etkinliklerine kıyasla medyada çok daha az yer aldığını göstermektedir.[16] Sağır Olimpiyatları, Sağır toplulukları dışında genellikle bilinmemekte, medyada çok az yer almakta ve çok az haber yapılmaktadır. Basında Sağır Olimpiyatlarına katılan sporcuların şehir bazlı görünürlüğü de ayrıca sınırlıdır. Bu durum, yerel spor politikalarının ve engelli sporcuların desteklenme düzeyinin değerlendirilmesini zorlaştırmaktadır. Yapılan değerlendirme, bu

[11] Donald K. Ammons, Deaf sports & deaflympics. International Olympic Committee, 2008.

[12] International Paralympic Committee. (2025). Paralympics History. https://www.paralympic.org/ipc/history

[13] Alon Markov-Glazer, Anne-Marie Elbe & Rainer Schliermann, "From their eyes: Deaflympic athletes' and coaches' perspectives on mental training". Frontiers in sports and active living, (2025), 7, 1613833.

[14] Seyfullah Gül, "Uluslararası Spor Organizasyonlarının Kültürel, Sosyo-Ekonomik ve Mekânsal Etkileri: Deaflympics Samsun 2017". Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, (2019), (41), 29-51.

[15] Donald K. Ammons, Deaf sports & deaflympics. International Olympic Committee, 2008.

[16] Johanna Mesch & Becky Clark, Deaf sport. İ. Frade & J. Defourny (Ed.), Routledge Encyclopedia of Social and Solidarity Economy. Routledge, 2023.

çalışma kapsamında medya araçlarına yönelik genel bir taramaya dayanmakla birlikte, Sağır Olimpiyatlarının medyatik görünürlüğündeki sınırlılığın, engelli sporların yerel düzeydeki kurumsal konumlanışı ve politika üretim süreçleri açısından önemli bir gösterge olduğunu düşündürmektedir. Medyada düşük görünürlük, spor politikalarının toplumsal algı ve destek mekanizmalarıyla etkileşimini kavramak için kritik bir analitik boşluğa işaret etmektedir.

Sağır sporu konusunun alanyazında ele alınışı da bir diğer önemli sınırlılıktır. Akademik çalışmalar içinde kendine çok az yer bulabilmektedir. Akademik çalışmalarda Sağır spor takımlarının ve organizasyonlarının perde arkasındaki mücadelelerinin neredeyse hiç konu edilmemiş olması, bu alanı ve dolayısıyla Sağır sporcuların zorlu yaşam deneyimlerini bir bilinmezlik alanında bırakmaktadır.[17] Dünya genelinde Sağır sporuna ayrılan düşük fonlar ise gelişim fırsatlarının önündeki en büyük engellerden birisidir. Bu engel, Sağırların ana akım sporlarda giderek artan bir dışlanmaya ve görünmezliğe sürüklemesi anlamına gelmektedir. Dünya genelinde, özellikle Sağır kadınlar için Sağır sporuna ayrılan fon, katılım fırsatlarının önünde büyük bir engeldir. Bu engeller, Sağır bireyleri hem Sağır hem de ana akım sporlarda giderek artan bir izolasyon, dışlanma ve görünmezliğe sürüklemektedir. Sağır Olimpiyatları, dünyanın en hızlı büyüyen spor etkinliklerinden birisidir ve Sağır sporculara yarışma fırsatı sunan önemli bir kültürel ve sosyal etkinliktir. Sağır sporu ve Sağır Olimpiyatları'nın, Olimpiyatlar ve Paralimpikler gibi diğer büyük çok sporlu organizasyonlarla eşit ve kapsayıcı olması için kamuoyunun farkındalığına, işaret dilinin bilinirliğine, iletişim erişilebilirliğine ve düzenlemelere ve elbette finansal desteğe ihtiyaç vardır.[18]

Uluslararası Sağır Sporları Komitesi'nin bugün en önemli öncelikleri; Sağır çocukların spor gelişimi; gelişmekte olan ülkelerde Sağır sporunun gelişimi; IOC ve diğer uluslararası kuruluşlarla işbirliği ve ortak çalışmanın daha da geliştirilmesi ve güçlendirilmesi; BM Engelli Hakları Sözleşmesi'nin temel kurallarının uygulanması ve uluslararası toplumun Sağır sporunun başarıları ve zorlukları konusunda bilgilendirilmesi ve Sağırlar arasında sağlıklı bir yaşam tarzının teşvik edilmesidir.[19]

Uluslararası düzeyde ülkelerin engellilik politikalarını yönlendirecek hukuki bağlayıcılığı olan temel belge Birleşmiş Milletler tarafından 13 Aralık 2006 tarihinde kabul edilerek 3 Mayıs 2007 tarihinde onaylayan devletler açısından yürürlüğe giren Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme'dir. Sözleşme, engellilerin tüm insan hak ve temel özgürlüklerinden tam ve eşit şekilde yararlanmasını amaçlamaktadır. Türkiye sözleşmeyi BM tarafından imzaya açıldığı tarihte imzalamış ve 28.10.2009 tarihi itibariyle onay sürecini tamamlayarak Sözleşmeye taraf olmuştur. Sözleşmenin 30.5. Maddesi, engelli bireyler için spor faaliyetleri ele almaktadır:

"Taraf Devletler, engellilerin eğlence, dinlenme ve spor etkinliklerine diğer bireylerle eşit koşullar altında katılımını sağlamak amacıyla aşağıda yazılı tedbirleri alır:

(a) Engellilerin her seviyedeki genel spor etkinliklerine mümkün olduğunca tam katılımını cesaretlendirmek ve artırmak;

[17] David A. Stewart & M. Kathleen Ellis, Future Directions of the Deaflympics. Palaestra, (2001), 17(3), 45.

[18] Johanna Mesch & Becky Clark, Deaf sport. İ. Frade & J. Defourny (Ed.), Routledge Encyclopedia of Social and Solidarity Economy. Routledge, 2023.

[19] ICSD. About the ICSD, 2025. https://www.deaflympics.com/icsd

(b) Engellilerin, özel spor ve eğlence etkinliklerini örgütleme, geliştirme ve bu etkinliklere katılma imkânına sahip olmasını temin etmek ve bu nedenle, diğer bireylerle eşit koşullar altında onlara uygun bilgi ve eğitimin verilmesini ve kaynakların sunulmasını sağlamak;

(c) Engellilerin spor, eğlence yerleri ile turistik alanlara erişimini sağlamak;

(d) Engelli çocukların, okullardaki etkinlikler dâhil olmak üzere, oyun, eğlence, boş zaman aktiviteleri ve spor etkinliklerine eşit şekilde katılabilmelerini sağlamak;

(e) Eğlence, turistik, boş zaman aktiviteleri ve spor etkinliklerini organize edenlerin sunduğu hizmetlere engellilerin erişebilmesini sağlamak."[20]

Sözleşme bu madde ile sporun yalnızca fiziksel bir etkinlik değil aynı zamanda toplumsal katılım ve eşitlik için temel bir alan olduğunu ortaya koymaktadır. Bu düzenleme, engelli bireylerin spor ve eğlence faaliyetlerine erişiminin güvence altına alınmasını, onların sosyal hayata tam ve eşit katılımını sağlayan bir hak olarak tanımlamaktadır. Türkiye'nin sözleşmeye taraf olması, ulusal düzeyde spor politikalarının engellilerin haklarını gözeten bir perspektifle yürütülmesini zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda, sözleşmede öngörülen yükümlülükler dikkate alındığında, spor alanında engelli bireylerin katılımını artırmaya yönelik düzenlemelerin yalnızca yasal bir gereklilik değil, aynı zamanda toplumsal bütünleşmenin güçlendirilmesi için de vazgeçilmez olduğu sonucuna varılabilir. Sağır Olimpiyatları gibi uluslararası organizasyonlar ise sporun kapsayıcı gücünü ve engelli bireylerin görünürlüğünü artıran somut örnekler olarak bu çıkarımı desteklemektedir.

Uluslararası düzenlemelerle güvence altına alınan bu hakların yerel düzeyde hayata geçirilmesi ise belediyelerin sorumluluk alanına girmekte, sporun toplumsal katılım ve eşitlik açısından önemini görünür kılmaktadır. Yerel yönetimler anayasal görevlerden birisi olan spor hizmetlerinin devlet adına yürütülmesinden sorumlu kamu tüzel kişilikleridir.[21] Yerel yönetimler ancak sporun yalnızca fiziksel gelişim değil, aynı zamanda sosyal katılım ve kültürel görünürlük aracı olduğunu kabul ettiklerinde kapsayıcı politikalar geliştirebilirler ve Kocaeli örneği, bu yaklaşımın yerel düzeyde nasıl karşılık bulabileceğine dair güçlü bir uygulama modeli olarak değerlendirilebilir.

Bu konuda alanyazın 3 temel noktayı öne çıkarmaktadır: kurumsal süreklilik ve yapısal erişilebilirlik; temsil ve toplumsal ve görünürlük; kapsayıcı spor ekosistemi ve kültürel duyarlılık

1. Kurumsal Süreklilik ve Yapısal Erişilebilirlik

Sağırlar için erişilebilir tesisler, işaret dili bilen antrenörler ve görsel iletişim destekleri gibi yapısal erişim mekanizmalarını kapsar ve sporun fiziksel bir aktiviteden öte sosyal bir katılım alanı haline gelmesini sağlar.

1937 yılında kurulan SEKA Kağıtspor, 2004 yılında Kocaeli Büyükşehir Belediyespor kulübü ile birleşmiş ve Kocaeli Büyükşehir Belediye Kağıtspor Kulübü adını almıştır. 2004 yılından

[20] Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı. Engellilerin haklarına ilişkin sözleşme, 2020. https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2312020100834bm_48.pdf

[21] Ali Serdar Yücel, Ahmet Atalay, Murat Korkmaz. Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Spor Hizmetleri. Nobel Bilimsel Eserler, Ankara 2016.

günümüze 7 olan branş sayısının 36'ya; 130 olan sporcu sayısının ise 8.951'e çıkmış olması[22] amatör spor branşlarına verilen desteğe, spor aktivitelerinin yaygınlaştırılmasına ve daha fazla katılıma yönelik teşvik politikalarına işaret etmektedir.

2. Temsil ve Toplumsal Görünürlük

Kocaeli Büyükşehir Belediye Kağıtspor Kulübünün Sağır Olimpiyatları'na sporcu yetiştirmesi ve Sağır sporcuların uluslararası seçmelere katılması yerel düzeydeki spor politikalarının uluslararası temsile dönüşebileceğine işaret etmektedir. Bu temsil, yalnızca sportif başarı değildir, aynı zamanda Sağır kültürünün görünürlük kazanması anlamına da gelmektedir.

Engelli branşları kategorisinde yer alan 14 branştan birisi olan karatenin, Sağır Olimpiyatlarında önemli bir temsil alanı açtığı görülmektedir. Tokyo'da yapılacak olan 2025 Sağır Olimpiyatları seçmelerinde, 3 kadın 3 erkek, 6 Kağıtspor sporcusu milli takıma girmeye hak kazanmış, bu sporcular arasında yer alan iki sporcu 2013 Sofya, 2017 Samsun ve 2022 Arjantin'de düzenlenen Olimpiyatlarda altın, gümüş ve bronz madalyalar almışlardır.[23]

3. Kapsayıcı Spor Ekosistemi ve Kültürel Duyarlılık

Yerel yönetimler, Sağır bireylerin kimliklerini gözeterek sporun kültürel boyutunu destekleyebilirler. Bu yaklaşım, "engellilik" söyleminin dönüşümüne katkı sağlayarak bireylerin sosyal dışlanmadan korunması ve toplumsal eşitlik ilkesinin güçlenmesi için güçlü bir zemin oluşturur. Kocaeli örneğinde sporun, rehabilitasyonun ötesinde bir kültürel aidiyet alanı olarak tanımlandığı görülmektedir. Kocaeli Kağıtspor modeli, kapsayıcı spor politikalarının yalnızca teknik erişim değil, aynı zamanda toplumsal dönüşüm ve kültürel temsil aracı olabileceğini, bu tür uygulamaların anlamlı sonuçlar doğurabileceğini göstermektedir. Bu model, Türkiye'deki diğer yerel yönetimlere, engelli bireylerin spor yoluyla güçlendirilmesine yönelik bütüncül bir yaklaşım sunar.

Sağır Olimpiyatları gibi organizasyonlar, Sağır bireylerin kültürel aidiyetlerini uluslararası düzeyde ifade edebildikleri nadir alanlardandır. Bu bağlamda Kocaeli Kağıtspor'un, yerel yönetim destekli spor kulüplerinin kapsayıcı spor politikaları üretme kapasitesini somutlaştıran bir örnek olduğunu ifade etmek mümkündür. Sağır Olimpiyatları'nda topluluğu temsil eden Sağır sporcuların katılımını mümkün kılan yapılanma, bu yaklaşımın sahada nasıl karşılık bulduğunu göstermekte, oluşturulan destek mekanizmalarının güçlü etkisini görünür kılan bir alan oluşturmaktadır.

Sağır Olimpiyatları tarihinde önemli bir diğer konu da olimpiyatların düzenlendiği mekânlardır. Olimpiyatlar, ev sahipliği yapan kentlerin uluslararası düzeyde görünürlüğünü artırmakta, kent topluluklarının kapsayıcı spor politikalarıyla tanışmasına zemin hazırlamakta ve sosyal hizmetin eşitlik, katılım, kapsayıcılık gibi ilkeleriyle ilişkilendirilebilecek yeni deneyimler üretmektedir. Ev sahibi şehirlerde geliştirilen altyapı, iletişimsel ve organizasyonel

[22] Kocaeli Büyükşehir Belediye Kağıtspor, Kulübümüz Hakkında, 2025. https://www.kbbkspor.com/kurumsal/kulubumuz-hakkinda

[23] Kocaeli Büyükşehir Belediye Kağıtspor, "Karatecilerimiz Olimpiyat Yolcusu", 2025. https://www.kbbkspor.com/haberler/karatecilerimiz-olimpiyat-yolcusu

düzenlemeler, sporun rehabilitasyonun ötesinde bir toplumsal bütünleşme aracı olarak değerlendirilmesine katkı sağlama potansiyeline sahiptir. Bu konuda alanyazında yapılan iki çalışma dikkat çeken sonuçlar ortaya koymaktadır. Deaflympics Samsun 2017 örneğinde uluslararası spor organizasyonlarının düzenlendiği şehrin; ekonomisi, altyapısı ve halkın sosyalleşmesi üzerine olan olumlu etkileri ile şehrin doğal çevresine olan olumsuz etkilerini incelemek ve mevcut istatistiki verilerle toplumsal algıyı karşılaştırmak amacıyla ampirik bir çalışma yapılmıştır. Bulgular, katılımcıların çoğunluğunun Sağır Olimpiyatları Samsun 2017'nin özellikle şehrinin altyapısı ve sosyalleşmesi üzerine çok olumlu etkilerinin olduğunu algıladıklarını ortaya koymuştur.[24] Diğer araştırmada ise uluslararası bir Sağır Spor etkinliğinin düzenlenmesinin, etkinliğin düzenlendiği her yerde, topluluk üzerinde güçlü bir sosyal etki ve farkındalık etkisi yarattığı ifade edilmektedir. Roma'daki Sağır Olimpiyatları, Sağır topluluğu kentin gündelik yaşamına taşıdığını belirten Breivik'in aktardığı üzere, işaret dili kullanan topluluklar kısa sürede tramvaylarda, meydanlarda ve sokaklarda hissedilir bir varlık oluşturmuş; bu yoğunluk, hizmet sektöründe çalışanların iletişim pratiklerini dönüştürmüştür. İlk günlerde Sağır ziyaretçilerle iletişimde zorlanan garson ve görevliler, birkaç gün içinde görsel iletişim becerilerini geliştirmiştir. Bu sürecin, Sağır Olimpiyatları'nın yalnızca sportif bir etkinlik değil, aynı zamanda kentsel mekânda kapsayıcı iletişim biçimlerini tetikleyen bir sosyal deneyim olduğunu gösterdiği ifade edilmektedir.[25] Araştırma sonuçlarından hareketle bu organizasyonların her birinin aynı kültürü paylaşan topluluk üyelerini bir araya getirmek ve kimlik algısını güçlendirmek bağlamında olumlu katkı sağladığı, Sağır topluluğun ve işaret dilinin görünür hale gelmesi ve gündelik iletişim pratiklerine dâhil olması yönünde sonuçlar üretebildiği çıkarımlarında bulunmak mümkündür.

Sonuç ve Öneriler

Bu bildiride sporun kapsayıcı ve dönüştürücü potansiyeli Sağır topluluklar özelinde, sosyal hizmet perspektifinden ve Sağır Olimpiyatları üzerinden ele alınmış ve Kocaeli'de sürdürülen uygulamalar değerlendirilmiştir.

Sağır sporculara yönelik organize spor aktivitelerinden oluşan uluslararası ve çok sporlu bir etkinlik olan Sağır Olimpiyatları, Sağır spor tarihinde bir dönüm noktası olarak kabul edilmektedir. Dünyanın en eski ikinci uluslararası çok sporlu etkinliği olarak yüz yıllık bir tarihe sahiptir. Organizasyonu Sağır topluluğu tarafından yönetilen ilk uluslararası spor federasyonu olan ICSD düzenlemektedir. ICSD'de karar alma süreçlerinde Sağır bireylerin temsil edilmesine ilişkin düzenleme, Sağır topluluğun deneyim ve perspektiflerinin karar alma süreçlerine yansımasına olanak tanımaktadır. Sağır spor kuruluşları, Sağır bireylerin kendi yaşamsal alanları üzerinde neredeyse tam kontrole sahip oldukları kritik bir alandır.

Sporun kapsayıcı potansiyelini Sağır topluluklar özelinde ele almak, spor tarihinde Sağır insanların karşılaştığı ve karşılaşmaya devam ettiği, adil olmayan yapılara bir bakış sunmaktadır. Sağır Olimpiyatları, tarihi boyunca Sağır topluluğun spor yoluyla uluslararası

[24] Seyfullah Gül, "Uluslararası Spor Organizasyonlarının Kültürel, Sosyo-Ekonomik ve Mekânsal Etkileri: Deaflympics Samsun 2017". Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, (2019), (41), 29-51.

[25] Jan-Kåre Breivik; Hilde Haualand; Per Koren Solvang, "Rome – A temporary Deaf City: ICSD 2001". Working Paper 2. Stein Rokkan Centre of Social Studies, Bergen University, 2002.

düzeyde toplumsal görünürlük kazanmasına katkı sağlamış ve kapsayıcı spor politikalarının gelişimine yön vermiştir.

Kapsayıcı spor politikaları, Sağır ve engelli bireylerin spor alanlarına erişiminin artırılması ve topluluk dinamiklerinin bu bağlamda yeniden değerlendirilmesi, sosyal hizmetin hem mikro hem makro düzeydeki müdahale alanlarının kapsamındadır. Sağır Olimpiyatları Sağır sporcu grubunun işiten dünyada karşılaştıkları işitsel ve iletişimsel engeller olmadan yarışabileceği, çevirmene ihtiyaçları olmadan iletişim kurabilecekleri, ortak dil kullanan ve ortak kültürel öğelere sahip insanların bir arada olduğu özel bir alandır. Sağır bireylerin kültürel aidiyetlerini uluslararası düzeyde ifade edebildikleri bu alan, sosyal hizmetin temel ilkeleriyle örtüşen bir dönüşüm alanı sunmaktadır.

Sağır sporu ve Sağır Olimpiyatları, Sağırlar için zengin bir kültürel ve sosyal etkinliktir. Olimpiyatlar, Sağır sporcuların yalnızca fiziksel performanslarını değil, aynı zamanda toplumsal kimliklerini ve dayanışma biçimlerini de yansıtmaktadır. Bu organizasyonlar aynı kültürü paylaşan topluluk üyelerini bir araya getirmek ve kimlik algısını güçlendirmek bağlamında önemli bir etkiye sahiptir. Sağır Olimpiyatları hareketi, sporun yalnızca fiziksel gelişim değil aynı zamanda toplumsal katılım ve kültürel görünürlük açısından da önemli bir araç olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, bu organizasyonların medyada görünürlük kazanması önemli bir dinamizm yaratmakta, ancak mevcut ilginin kapsamı sınırlı kalmakta ve daha geniş bir temsile ihtiyaç duyulmaktadır.

Yerel düzeyde ise belediyelerin sporun kültürel boyutunu desteklemesi, “engellilik” söyleminin dönüşümüne katkı sağlayarak bireylerin sosyal dışlanmaya karşı korunmasına zemin hazırlayabilir. Kocaeli örneği, sporun rehabilitasyonun ötesinde bir kültürel aidiyet alanı olarak değerlendirilebileceğini göstermekte ve kapsayıcı spor politikalarının toplumsal dönüşüm ile kültürel temsil açısından anlamlı sonuçlar doğurabileceğini göstermektedir. Bu bağlamda ve bu bildiride Sağır Olimpiyatlarının Kocaeli’de düzenlenmesinin kısa vadeli planlamalar arasına alınmasının temel hedeflerden birisi olması önerilmektedir. Bu tür bir organizasyonunun yerel yönetim tarafından uygulanan kapsayıcı spor politikalarının görünürlüğünü ve kapasitesini artırma potansiyelinin, Sağır topluluğun üyelerinin yaşamına ve kültürel aktarımına sağlayacağı katkıların yanı sıra kente ve kentte yaşayanlara çok boyutlu katkılar sunma potansiyelinin de altı çizilmelidir.

KAYNAKÇA

Ammons, Donald K., Deaf Sports & Deaflympics, International Olympic Committee, 2008. Erişim adresi: https://www.jfd.or.jp/sc/files/deaflympics/resources/presrep-e.pdf

ASHB Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Engelli ve Yaşlı İstatistik Bülteni, Ankara 2023. Erişim adresi: https://aile.gov.tr/media/135432/eyhgm_istatistik_bulteni_nisan_23.pdf

Breivik, Jan-Kåre.; Haualand, Hilde; Solvang, Per Koren., "Rome – A Temporary Deaf City: ICSD 2001", Working Paper 2, Stein Rokkan Centre of Social Studies, Bergen University, 2002.

Gül, Seyfullah, "Uluslararası Spor Organizasyonlarının Kültürel, Sosyo-Ekonomik ve Mekânsal Etkileri: Deaflympics Samsun 2017", Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi, (41), 2019, s. 29-51.

ICSD-International Committee of Sports for the Deaf, About the ICSD, 2025. Erişim adresi: https://www.deaflympics.com/icsd

Kocaeli Büyükşehir Belediye Kağıtspor, Kulübümüz Hakkında, 2025. Erişim adresi: https://www.kbbkspor.com/kurumsal/kulubumuz-hakkinda

Legg, David; Emes, Claudia; Stewart, David & Steadward, Robert, "Historical Overview of the Paralympics, Special Olympics, and Deaflympics", Palaestra, 20/1 (2004), s. 30+. Erişim adresi: https://link.gale.com/apps/doc/A114366604/HRCA?u=anon~61d9ad9a&sid=googleScholar&xid=ac2ffb81

Markov-Glazer, Alon; Elbe, Anne-Marie; Schliermann, Rainer, "From Their Eyes: Deaflympic Athletes' and Coaches' Perspectives on Mental Training", Frontiers in Sports and Active Living, 7 (2025), 1613833. https://doi.org/10.3389/fspor.2025.1613833

Mesch, Johanna & Clark, Becky, "Deaf Sport", İ. Frade & J. Defourny (Ed.), Routledge Encyclopedia of Social and Solidarity Economy, Routledge, 2023. https://doi.org/10.4324/9780367766924-RESS70-1

Peers, Danielle, "Deaf and Disability Sport", M. Cronin & D. M. Blanchard (Ed.), Routledge Handbook of Sport History, Routledge, 2021, s. 355–368.

Stewart, David A., "Deaf Sport in the Community", Journal of Community Psychology, 14 (1986), s. 196–205.

Stewart, David A.; Ellis, M. Kathleen, "Future Directions of the Deaflympics", Palaestra, 17/3 (2001), s. 45. Erişim adresi: https://link.gale.com/apps/doc/A78030429/HRCA?u=anon~92c1e99&sid=googleScholar&xid=17cf6853

Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı, Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme, Ankara 2020. Erişim adresi: https://inhak.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/2312020100834bm_48.pdf

World Health Organization, Deafness and Hearing Loss, 2023. Erişim adresi: https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/deafness-and-hearing-loss

Yücel, Ali Serdar; Atalay, Ahmet; Korkmaz, Murat, Türkiye'de Yerel Yönetimler ve Spor Hizmetleri, Nobel Bilimsel Eserler, Ankara 2016.

Zengin, Eyüp; Öztaş, Cemal, "Yerel Yönetimler ve Spor", Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, (55), 2008, s. 49-78.

KOCAELİ LİGLERİNDE İLK ADAPAZARI TAKIMLARI

Resül NARİN*

Özet

Osmanlı Devleti'nin kuruluş coğrafyası içerisinde yer alan Adapazarı, 1954 yılında müstakil bir vilayet merkezi olana dek Kocaeli sancağı sınırları içerisinde kalmıştır. Hemen her alanda bağlı olduğu vilayete uyum sağlamak durumunda olan Adapazarı, spor takımlarıyla da vilayet içerisinde adından söz ettirmiştir. Cumhuriyet döneminde müstakil bir lig olan Kocaeli Gurubu içerisinde Adapazarı takımları ilin diğer takımları ile mücadele içerisinde olmuşlardı.

Cumhuriyet'in ilan edildikten kısa bir süre sonra Adapazarı'nda kurulan futbol kulüpleri Adapazarı gençleri Adapazarı Lisesi tarafından kurulmuş, bölgedeki askeri birlik komutanları tarafından sürekli desteklenmiştir. Bu tarihlerde kurulan kulüplerden bazılar: Adapazarı İdman Yurdu, Adapazarı Gençlerbirliği, Adapazarı Yeni Hilal Spor, Ada Spor, Sakaryaspor ve Gençay Spor Kulübü idi.

1923'te Cumhuriyet'in kurulduktan sonra Adapazarlı gençler spor etkinliklerine katılıp komşu şehir ile il merkezi Kocaeli'nin spor kulüpleriyle sık sık spor müsabakaları düzenleyerek yerel liglerde boy ölçüşebiliyorlardı.

Kocaeli Vilayetinin Adapazarı ilçesinde 1924'te Adapazarı İdman Yurdu, 1928'de Adapazarı Yeni Hilal Spor Kulübü, 1925'te Adapazarı Gençler Birliği ve 1932'de Sakarya Spor Kulübü, İdman Cemiyetleri İttifakına kayıtlı spor kulüpleriydi. Bu dönemde İzmit'in İttihat Spor ve İzmit İdman Yurdu, Akyeşil gibi kulüpler ile Adapazarlı bu kulüpler sık sık maçlara çıkıp boy göstermişlerdi. 1924, 1932, 1933, 1934 yıllarında mıntıka futbol şampiyonluğunu Adapazarı kulüpleri ellerinde tutmuşlardı. Bununla birlikte genellikle şampiyonluk müsabakaları da Adapazarı ile İzmit kulüpleri arasında oynanırdı. Kocaeli ligini birinci bitiren takım ilini Türkiye gurup müsabakalarında temsil ederdi.

Bu makalemizde dönemin gazete ve arşiv kayıtları ışığında Kocaeli liglerinde ilk Adapazarı kulüplerini ve bu kulüplerin Kocaeli liglerindeki çekişmelerini aktaracağız.

Anahtar Kelimeler: Kocaeli, Adapazarı, Spor, Futbol

* Dr., Daire Başkanı, Sakarya Büyükşehir Belediyesi, e-mail: resulnarin@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3702-6880.

Giriş

Osmanlı Beyliği Söğüt'te kurulduktan sonra ilk zamanlar daha çok yayılma alanı olarak kuzey ve kuzeybatı yönüne doğru genişlemiştir. Kuzeye yönelişte Pamukova, Geyve ve Adapazarı istikameti takip edilmiş ve 14. yüzyılın ilk çeyreğinde Adapazarı bölgesi İzmit ya da Düzce şehirlerden çok önce Osmanlı topraklarına katılmıştır.

Gazi Akça Koca ve kurucu beylerin akınları sonucunda bölge fethedilmiş ve yörenin fatihi sayılan Gazi Akça Koca'nın İli anlamında Koca-ili, Kocaeli ismi oluşmuştur. Osmanlıların ilk dönemlerinden itibaren Adapazarı şehri Kocaeli ile anılmıştır. Devlet içerisinde idari taksimat bir yıl içerisinde bile değişebilmekteyken Adapazarı şehri yüzyıllarca Kocaeli Sancağı dahilinde bir kaza merkezi olarak anılmıştır.

Osmanlı tarihi boyunca Adapazarı'nın batıya açılan kapısı İzmit olmuştur. Öyle ki Adapazarı'ndan gelen tarım ve orman ürünleri İzmit'e gelir oradan da deniz ya da kara yoluyla İstanbul veya Avrupa pazarına ulaşırdı. Demiryolunun Adapazarı'na gelmesi pek çok şeyi etkilemiştir. Ulaşım artık daha kolay olduğu için İzmit ile Adapazarı arasındaki ilişkiler de daha sıkı hale gelmiştir.

Adapazarı'nda 1954 yılında Sakarya ilinin merkezi olarak Kocaeli vilayetinden ayrılana kadar Kocaeli il merkezi olan İzmit ile siyasal, sosyal ve ekonomik ilişkilerin yanı sıra spor alanında da bir bağ kurulmuştur.

19. yüzyılın ikinci yarısı itibariyle büyük bir göç akını alan Adapazarı'nın nüfusu yüzyılın başına göre 5 katına kadar artmıştır. Bu göç hareketi şehirde önemli bir insan gücü oluşturmuş; özellikle tarım ürünlerinden elde edilen gelirler ile birlikte şehrin ekonomisi de yıllar geçtikçe gelişmiştir. 19. yüzyılın son çeyreğinden 1954 yılına kadar Kocaeli vilayetinin ekonomik ve nüfus olarak en gelişmiş ilçesi Adapazarı idi. Şehir, il merkezi olan İzmit'ten pek çok açıdan önde olmuştur.

Adapazarı'nın 1954 yılına kadar bağlı olduğu Kocaeli vilayetinde ekonomik ilişkilerde olduğu gibi sporda da önemli bir birliktelik sağlanmıştır. Kocaeli bölgesel liginde Adapazarı takımları kendilerinden hep söz ettirmişlerdir. Spor ilişkileri sadece futbol ile sınırlı kalmamış güreş, at yarışları, bisiklet, voleybol gibi diğer branşlarda da sağlanmıştır.

Kocaeli Liglerinde Adapazarı Takımları

Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde Adapazarı'nda futbol, daha çok amatör bir uğraş olarak varlık göstermekteydi. Ancak Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte şehirde futbol faaliyetlerine yönelik ilgi belirgin biçimde artmıştır. Bu süreçte Adapazarı'ndaki futbol yapılanmasının temelini, Adapazarı Lisesi bünyesinde kurulan takımlar ile gençlerin girişimleri oluşturmuştur. Bölgedeki askerî birliklerin komutanları da spor faaliyetlerini destekleyerek futbolun şehirde yaygınlaşmasına katkı sağlamıştır. Kurtuluş Savaşı yıllarında, İmalat-ı Harbiye'ye bağlı olarak faaliyet gösteren ve daha sonra Türkiye Zirai Donatım Kurumu adını alan kurumun bünyesinde Turan adlı bir futbol takımının bulunduğu bilinmektedir. 1922 yılında bu takımın antrenörlüğünü, dönemin toplumsal yapısını yansıtan şekilde sarıklı ve sakallı bir kişinin üstlendiği görülmektedir.

1923 sonrasında Adapazarı gençleri, spor etkinliklerine daha düzenli biçimde katılmaya başlamış; Geyve ve Düzce gibi çevre yerleşimler ile Kocaeli şehir merkezindeki kulüplerle karşılaşmalar yaparak mahallî liglerde mücadele etmişlerdir. Bu karşılaşmalar, bölgesel futbolun kurumsallaşma sürecinde önemli bir aşama olarak değerlendirilmektedir. Adapazarı'nda futbola yönelik en erken ve düzenli girişim ise Adapazarı Lisesi futbol takımı aracılığıyla gerçekleşmiştir. 1915 yılında kurulan lisenin futbol takımı, okulun faaliyete geçmesinden kısa süre sonra spor hayatında yer almış ve şehirde futbol kültürünün oluşmasına öncülük etmiştir.

Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren Adapazarı'nda çok sayıda futbol kulübü kurulmuştur. Turan Spor, Adapazarı İdman Yurdu, Yeni Hilal Spor, Gençlerbirliği, Sakarya Spor, Ada Spor, Ada Gençlik, Gençay Spor Kulübü, Donatımspor, DETA Spor, Güneşspor, Demirspor, Karagücü ve Yıldırımspor bu dönemde şehir merkezinde faaliyet gösteren kulüpler arasında yer almıştır. Bunun yanı sıra, Sakarya ilinin henüz kurulmadığı dönemde Akyazı Gençlik, Akyazı İdman Yurdu, Geyve İdman Yurdu, Akhisar (Pamukova) İdman Yurdu, Geyvespor, Hendek Gençlik, Sapanca Yeşilyurt Spor ve Sapanca Gençlik gibi kulüpler de bölgesel futbol yaşamında aktif rol oynamıştır.[1]

Cumhuriyet'in ilanından yalnızca üç gün evvel, 26 Ekim 1923 tarihinde Adapazarı'nda faaliyet gösteren futbolcular, İzmit'te oluşturulan muhtelif (karma) bir futbol takımıyla karşı karşıya gelmiştir. Dönemin spor yaşamı açısından dikkat çekici olan bu karşılaşma, devrin önde gelen yayın organlarından biri kabul edilen Spor Âlemi dergisi tarafından kamuoyuna duyurulmuştur. Söz konusu müsabaka, Cumhuriyet öncesi son günlerde Adapazarı'nda futbolun ulaştığı örgütlenme düzeyini ve bölgesel spor ilişkilerinin canlılığını göstermesi bakımından önem taşımaktadır.[2]

1924 yılına gelindiğinde Adapazarı'ndan oluşan futbol ekibi, mıntıka müsabakalarında üstün bir performans sergileyerek şampiyonluk elde etmiştir. Bölgesel spor tarihi açısından kayda değer bu başarı, dönemin ulusal basın organlarından Cumhuriyet Gazetesi tarafından da kamuoyuna aktarılmıştır. Gazetede yer alan haberde, söz konusu sportif gelişme T. Tuğrul imzasıyla duyurulmuş; Adapazarı futbolunun erken Cumhuriyet döneminde ulaştığı seviyeye dikkat çekilmiştir. Yazıda şöyle deniyordu:

> "Adapazarlılar Kocaeli mıntıkası futbol şampiyonu oldular. İzmit muhabirimizden: Ankara'da icrası mekrur Türkiye birinci liglerinde Kocaeli mıntıkasını temsil edecek atletlerle futbol takımları arasında yapılan müsabakalar nihayet bulmuştur. Mıntıka heyet merkeziyesi tarafından çekilen kura mucibince ilk gün Kocaeli ve Kandıra Türk Birliği futbol takımları karşılaştı. Kocaeli futbolcuları Türk Birliği'ne beş sayı yapmak sureti ile galip geldiler. İkinci günü Hereke futbol takımı ile İzmit Gençler Birliği arasında müsabaka icrası mekrur olduğu halde heyet-i merkeziye kararıyla Gençlerbirliği'nin mağlubiyeti ilan

[1] Resül Narin, *Sakarya'nın Spor Tarihi*, Sakarya 2025, ss. 19-20.

[2] Haber metni şöyleydi: "Adapazarı'nda spor hayatı: Adapazarı İdman Yurdu ve İzmit muhtelif takımı gençleri 26 Ekim 1923'te Cuma sabahı bütün Adapazarı sporcu gençlerinin faaliyetleri arasında çalkalanıyordu. Kurşuni kırmızı (Adapazarı İdman Yurdu). Yeşil Beyaz ve Yeşil Kırmızı (İzmit Muhtelif takımı) formalarıyla ahalinin alkışları arasında sahaya çıktılar. Oyun başlar başlamaz muhtelif bütün Adapazarı sporcu takım kuvvetli hücumlarla ilerleyerek muhacim kalesinin önüne kadar geldiler. İki taraf da pek güzide oyuncularla malik ve pek iyi oynuyorlardı. Sonuçta ikiye karşı dört sayı ile Adapazarı İdman Yurdu galip geldi.", *Spor Alemi*, 10 Kasım 1923, no:7, s. 13.

> edildi. Her iki günün galipleri olan Herekelilerle Kocaeli takımları arasındaki maç Herekelilerin galibiyetiyle neticelendi. Nihai müsabakada Hereke takımı Adapazarlılara mağlup olduğu için Kocaeli mıntıkası futbol şampiyonluğu Adapazarlılarda kalmış oldu. Atletik yarışlarda birinciliği Kocaeli futbolcuları kazandılar. Ayın yirmi altısında Ankara'ya hareket ediyoruz."[3]

Adapazarı'nı temsil eden futbol takımları, Kocaeli mahallî liglerinde çeşitli dönemlerde şampiyonluklar kazanmış; bu başarılar sonucunda bölgeyi ulusal düzeyde düzenlenen grup birinciliği müsabakalarında temsil etme hakkı elde etmiştir. Özellikle 1932, 1933 ve 1934 sezonlarında bölge şampiyonluklarının Adapazarı merkezli kulüpler tarafından kazanılması, şehrin erken Cumhuriyet dönemindeki futbol üstünlüğünü ve örgütlü spor yapısının gücünü ortaya koymaktadır.[4]

1936 yılı itibarıyla Türkiye'deki spor kulüplerinin sayısal dağılımı incelendiğinde, İstanbul mıntıkası açık ara ilk sırada yer alıyordu. Bu dönemde İstanbul'da 24 spor kulübü faaliyet göstermekte olup, bu kulüplere kayıtlı toplam 3.700 sporcu bulunmaktaydı. Kulüp ve sporcu sayısı bakımından İstanbul'u Kocaeli mıntıkası izlemekteydi. Kocaeli bölgesinde aynı yıl 12 kulüp etkinliklerini sürdürürken, bu kulüplerde lisanslı 1.343 sporcu yer almaktaydı. Böylece Kocaeli, Türkiye genelinde ikinci sıraya yerleşmiştir.

Sıralamada üçüncü basamakta Ankara mıntıkası bulunmaktaydı. Ankara'da 1936 yılı itibarıyla 11 kulüp ve bu kulüplere bağlı 1.591 sporcu mevcuttu. Ankara'yı, kulüp ve sporcu sayıları bakımından İzmir mıntıkası takip etmekteydi. İzmir'de faaliyet gösteren 8 spor kulübünde toplam 1.022 sporcu kayıtlıydı.

Dönemin spor teşkilatlanmasında her mıntıkanın kendine özgü farklı bir renk ile temsil edildiği görülmektedir. Buna göre İstanbul mıntıkası "al", Kocaeli mıntıkası "kahverengi", Ankara mıntıkası "yeşil" ve İzmir mıntıkası ise "mor" renk ile anılmaktaydı. Bu renkler, mıntıkaların hem idari hem de sportif kimliklerinin bir parçası olarak kullanılmıştır.[5]

Kulüp Adı	Bulunduğu Yer	Üye Sayısı	Kuruluş Tarihi	Renkleri
Adapazarı İdman Yurdu	Adapazarı	213	27.08.1924	Yeşil-Kırmızı
Adapazarı Gençler Birliği	Adapazarı	155	27.05.1925	Kırmızı-Lacivert
Yeni Hilal Spor Kulübü	Adapazarı	114	03.06.1928	Sarı-Mavi
Sakarya Spor Kulübü	Adapazarı	76	17.03.1932	Sarı-Kırmızı
Geyve İdman Yurdu	Geyve	43	01.01.1931	Siyah-Beyaz
Akhisar İdman Yurdu	Geyve (Pamukova)	35	1926	Sarı-Siyah
Yeşilyurt Spor Kulübü	Sapanca	44	10.07.1932	Yeşil-Mavi

[3] *Cumhuriyet*, 25 Ağustos 1924, s. 5.

[4] Atilla Oral, "Adapazarı'nda Futbol", *Özgür Pazar*, 10 Nisan 2005, s. 6; *Milliyet*, 6 Mart 1935, s. 7.

[5] Levent Atalı, *Kocaeli'nin Spor Tarihi*, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kocaeli 2007, ss. 26-28.

İttihatspor Kulübü	Kocaeli	261	27.08.1924	Yeşil-Beyaz
Karamürsel İdman Yurdu	Karamürsel	61	06.04.1927	Sarı-Lacivert
Yılmaz Spor Kulübü	Kandıra	85	21.08.1926	Kırmızı-Siyah
Hereke İdman Yurdu	Hereke	73	06.08.1924	Sarı-Kırmızı
Kocaeli İdman Yurdu	Kocaeli	183	10.08.1932	Vişne-Beyaz

1936 sezonunda Kocaeli Ligi'nde yer alan 12 kulübün yedisi, Adapazarı, Geyve ve Sapanca merkezli takımlardan oluşmaktaydı. Bu kulüpler, söz konusu dönemde İdman Cemiyetleri İttifakı bünyesinde faaliyet göstermekteyken, 1938 yılında yapılan kurumsal düzenleme ile Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'ne bağlanmışlardır. Bu değişiklik, spor teşkilatlanmasında merkeziyetçi bir yapının benimsendiğini göstermektedir.

Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü, dağınık ve yerel ölçekte faaliyet gösteren kulüpleri daha düzenli bir yapıya kavuşturmak amacıyla, kulüplerin semt esaslı birleşmeler yoluyla yeniden örgütlenmesini teşvik etmiştir. Bu kapsamda Adapazarı'nda faaliyet gösteren İdman Yurdu ile Sakarya Spor'un birleşmesiyle Adaspor, Gençler Birliği ile Yeni Hilal kulüplerinin birleşmesiyle ise Gençay Spor kurulmuştur. Ancak bu birleşmeler kalıcı olmamış; kısa süre içinde söz konusu kulüpler de tek bir çatı altında toplanmıştır.

1938-1945 yılları arasındaki dönem, kulüp çeşitliliğinin belirgin biçimde azaldığı bir süreç olarak dikkat çekmektedir. Bu yıllarda bölgedeki sportif faaliyetler sınırlı sayıda kulüp üzerinden yürütülmüştür. 1945 yılında birleşme uygulamasının sona erdirilmesiyle birlikte ise kulüp sayısında yeniden artış gözlenmiştir. Bu yeni dönemin öncü kulüpleri arasında Adapazarı Güneşspor, Demirspor ve Donatımspor yer almıştır.

Öte yandan, daha önce faaliyette bulunan bazı köklü kulüpler bu süreçte ya yeniden kurulmuş ya da tarihsel miraslarını sürdüren yeni kulüpler aracılığıyla varlıklarını devam ettirmiştir. Bu bağlamda İdman Yurdu ve Gençler Birliği yeniden teşkilatlanırken, Yeni Hilal'in devamı niteliğinde Yıldırımspor kurulmuştur. Böylece Kocaeli ve Adapazarı futbolu, kurumsal dönüşümlere rağmen sürekliliğini korumayı başarmıştır.

Kocaeli vilayeti sınırları içerisindeyken Adapazarı'nda kurulan futbol kulüpleri elde edilen veriler doğrultusunda aşağıda ayrıntılı biçimde değerlendirilecektir.

Adapazarı İdman Yurdu

Cumhuriyet döneminde Adapazarı kazasında kurulan ilk futbol kulübü, Adapazarı İdman Yurdu olmuştur. 27 Ağustos 1924 tarihinde faaliyete geçen kulübün renkleri yeşil ve kırmızı olarak belirlenmiştir. Kuruluşunun ardından kısa sürede bölge futbolunda dikkat çeken bir konuma ulaşan Adapazarı İdman Yurdu, önemli kulüplerle karşılaşmalar yaparak sportif görünürlüğünü artırmıştır. Bu çerçevede, 30 Ağustos 1929 tarihinde kutlanan Tayyare

Bayramı dolayısıyla Fenerbahçe Spor Kulübü Adapazarı'na gelmiş; iki takım arasında oynanan karşılaşma, Fenerbahçe'nin 1-0'lık üstünlüğüyle sonuçlanmıştır.[6]

1930 yılına gelindiğinde kulüp faaliyetlerinde bir duraksama yaşanmış; ancak aynı yıl içerisinde Adapazarı İdman Yurdu'na mensup bazı futbolcular, kulübü yeniden aktif hâle getirme yönünde girişimde bulunmuştur. 9 Aralık 1930 tarihinde Türk Ocağı'nda gerçekleştirilen toplantıda kulübün yeni yönetim kurulu oluşturulmuş; Ratıp, Nejdet, Semih, Cemil, Sezai ve İhsan Beyler idare heyetine seçilmiştir. Bu yapılanma sonrasında kulüp, yeniden bölgesel müsabakalarda yer almaya başlamıştır.[7]

1931 yılı Kocaeli mıntıka şampiyonluğu karşılaşması, Adapazarı İdman Yurdu ile İttihatspor arasında oynanmıştır. Mücadeleyi 2-1'lik skorla kazanan İttihatspor, o sezonun mıntıka şampiyonu olmuştur. Bir yıl sonra ise Adapazarı İdman Yurdu önemli bir başarıya imza atarak 1932 Kocaeli mıntıkası şampiyonluğunu elde etmiştir. Bu sonuçla kulüp, Türkiye Futbol Şampiyonası'na katılma hakkı kazanmıştır.

1932 Türkiye Futbol Şampiyonası karşılaşmaları 7 Ekim 1932 tarihinde İstanbul, Eskişehir ve İzmir'de düzenlenmiş; Kocaeli mıntıkasını temsilen Adapazarı İdman Yurdu bu organizasyonda yer almıştır. Turnuva kapsamında İstanbulspor ile karşılaşan Adapazarı temsilcisi, sahadan 6-1'lik mağlubiyetle ayrılmış olsa da, bu katılım Adapazarı futbolunun ulusal düzeydeki ilk önemli temsillerinden biri olarak kayda geçmiştir.[8]

1932 yılının Aralık ayında Adapazarı Belediyesi, kentteki spor kulüplerinin gelişimini desteklemek amacıyla iki yüz liralık bir ödenek ayırmış ve bu tutar faaliyet gösteren kulüpler arasında eşit biçimde paylaştırılmıştır. Aynı dönemde Adapazarı İslam Ticaret Bankası da yerel spor hareketine katkı sunmuş; Adapazarı İdman Yurdu'na 50 lira, Yeni Hilal Kulübü'ne ise 10 lira maddi destekte bulunmuştur. Bankanın, izleyen yılın başında Adapazarı İdman Yurdu'na ilave 40 lira, diğer kulüplere ise ellişer lira yardım yapmayı planladığı da kayıtlar arasında yer almaktadır.

1933 sezonu Kocaeli bölgesel lig müsabakalarına Adapazarı Gençler Birliği, Yeni Hilal ve Adapazarı İdman Yurdu'nun yanı sıra İzmit'ten İttihatspor, Geyve, Hereke ve Kandıra İdman Yurtları katılmıştır. Bu organizasyon, Adapazarı takımlarının bölgesel liglerdeki etkinliğini artırdığı bir dönem olarak dikkat çekmektedir. 1934 yılında Adapazarı grubu final karşılaşması Adapazarı İdman Yurdu ile Gençler Birliği arasında oynanacakken, İstanbul'dan hakem gelmesine rağmen Gençler Birliği sahaya çıkmamış; bu nedenle Adapazarı İdman Yurdu hükmen galip ilan edilerek grup şampiyonu olmuştur.[9]

Aynı yıl Kocaeli bölgesi şampiyonluğu için İzmit İdman Yurdu ile Adapazarı İdman Yurdu karşı karşıya gelmiş; ilk karşılaşma 1-1'lik beraberlikle sonuçlanmıştır. 21 Eylül Cuma günü oynanan rövanş maçını 4-2 kazanan Adapazarı İdman Yurdu, Kocaeli bölge şampiyonluğunu elde etmiştir. Bu başarının ardından Adapazarı Halkevi Spor Komitesi, 2 Ekim 1934'te Halkevi salonunda kulüp onuruna bir çay daveti düzenlemiş; 15 Ekim'de ise Belediye Başkanı Ahmet Faik Bey tarafından kulüp binasında bir başka davet verilmiştir. Söz konusu

[6] *Hür Fikir*, 22 Ağustos 1929, s. 2; *Hür Fikir*, 5 Eylül 1929, s. 2; Levent Atalı, *Kocaeli'nin Spor Tarihi*, KBB Kültür Yayınları, Kocaeli 2007, s. 27.

[7] *Hür Fikir*, 11 Kânunuevvel 1930, s. 3; *Hür Fikir*, 11 Haziran 1931, s. 4.

[8] *Son Posta*, 16 Şubat 1933, s. 4; *Milliyet*, 23 Teşrinievvel 1932, s. 3.

[9] *Son Posta*, 2 Kânunusani 1933, s. 4.

etkinliklere Kaymakam Agah Alp, CHP İlçe Reisi Galip Bey, Halkevi Reisi Asım Bey ve çok sayıda davetli katılmıştır.[10]

1936 yılına gelindiğinde, Adapazarı'nda üye sayısı bakımından en güçlü kulüplerden biri olan Adapazarı İdman Yurdu ile Sakarya Spor'un birleşmesi sonucunda Adaspor kurulmuştur. Bu birleşmenin ardından futbol faaliyetleri Adaspor adı altında sürdürülmüştür. 1937 sezonunda Adapazarı bölge birinciliğini kazanan Adaspor, İzmit'te Akyeşil takımıyla oynadığı bölge şampiyonluk maçını 2-1 kaybederek ikincilikle yetinmiştir. 21 Haziran 1937 tarihinde yapılan Adaspor'un yıllık genel kurulunda başkanlığa Fabrikatör Cevat Adapazarlı, ikinci başkanlığa Diş Tabibi Abdullah, kaptanlığa Manifaturacı Hasan seçilmiş; idari görevler Fehmi, Nahid ve Mustafa Sipahi'ye verilmiş, Çakır Ahmed ile Şakir Bey de yönetim kurulu üyeliklerine getirilmiştir. Aynı yıl Üsküdar Anadolu Kulübü ile oynanan karşılaşma Adaspor'un 5-2'lik galibiyetiyle sonuçlanmıştır.[11]

1948 yılında Adapazarı İdman Yurdu Spor Kulübü yeniden kurulmuş; kulübün tüzüğünde renkler, geçmişte olduğu gibi kırmızı ve yeşil olarak belirlenmiştir. Kulübün bu dönemdeki kurucuları Stajyer Avukat Ali Necdet, Sayacı Abdullah Erinç ve kamyon işletmecisi Hakkı Ünsalan'dır. Yeniden faaliyete geçen kulüp, 18 Temmuz 1948'de İzmit Gençlik Kulübü ile oynadığı özel karşılaşmayı 1-0 kazanmıştır. 1949 yılında kulüp başkanlığı görevini Fazıl Erim yürütmüştür. İdman Yurdu'nun olağan kongresi 25 Haziran 1950'de, 1951 yılı kongresi ise 15 Temmuz 1951 tarihinde Soğanpazarı'ndaki kulüp lokalinde gerçekleştirilmiştir.[12]

Adapazarı İdman Yurdu, ilerleyen yıllarda yeniden bölge futbolunda etkin bir konuma ulaşmış ve 1965 yılında Sakaryaspor'un kuruluşuna katılan dört kulüpten biri olarak Sakarya futbol tarihinde kalıcı bir iz bırakmıştır.

Adapazarı Gençler Birliği

Cumhuriyet dönemi futbol kulüplerinden Adapazarı Gençler Birliği, Adapazarı'nda 27 Mayıs 1925 tarihinde kurulmuştur. Kırmızı ve lacivert renkleri benimseyen kulüp, Adapazarı'nın Karaağaçdibi semtiyle özdeşleşmiş; 1936 yılı itibarıyla 155 üyeye ulaşarak şehirdeki en geniş tabanlı spor kulüplerinden biri hâline gelmiştir. Kuruluşundan kısa bir süre sonra bölgesel müsabakalarda yer alan Gençler Birliği, 4 Ekim 1926 tarihinde Adapazarı İdman Yurdu'nun ikinci takımıyla karşılaşmış; bu mücadeleden 3-0'lık mağlubiyetle ayrılmıştır.[13]

İlk yıllarında sportif anlamda sınırlı başarılar elde eden kulüp, 1930'lu yıllarda önemli bir gelişim sürecine girmiş ve Adapazarı futbolunda etkili bir aktör hâline gelmiştir. 1932 yılında Adapazarı İdman Yurdu ile Gençler Birliği arasında yaşanan anlaşmazlıklar sonucunda Türkgücü adıyla yeni bir kulüp kurulması gündeme gelmiş; bu girişim, üye kayıtları nedeniyle kulüpler arasında ciddi bir gerilime yol açmıştır. Yaklaşık üç ay süren bu süreçte İdman Yurdu,

---

[10] *Haber*, 14 Temmuz 1934, s. 4; *Akşam* 9 Ağustos 1934, s. 6; *Hâkimiyeti Milliye*, 12 Eylül 1934, s. 3; *Vakit*, 21 Eylül 1934, s. 7; *Son Posta*, 21 Eylül 1934, s. 8; *Vakit*, 22 Eylül 1934, s. 7; *Cumhuriyet*, 23 Eylül 1934, s. 4; *Son Posta*, 24 Eylül 1934, s. 4.

[11] Atalı, *Kocaeli'nin Spor Tarihi*, s. 27; Muzaffer Erendil, *Dünden Bugüne Sakarya İli*, Ünal Ofset, İstanbul 1990, s. 103; *Tan*, 14 Haziran 1936, s. 4; *Cumhuriyet*, 13 Haziran 1936, s. 6; *Son Posta*, 27 Eylül 1937, s. 9; *Haber*, 27 Eylül 1937, s. 7; *Ulus*, 28 Eylül 1937, s. 2.

[12] BCA. 490.1.0.0/281.1128.2-1; *Ada Postası*, 25 Mayıs 1948, s. 2; *Ada Postası*, 20 Temmuz 1948, s. 1.

[13] *Türk Yolu*, 5 Ekim 1926, s. 3; Atalı, *Kocaeli'nin Spor Tarihi*, s. 27; Erendil, *Dünden Bugüne Sakarya İli*, s. 102.

Gençler Birliği ve Yeni Hilal kulüpleri arasında yaşanan sorunlar, 9 Kasım 1932 tarihinde İdman Yurdu başkanının Gençler Birliği başkanıyla yaptığı görüşme sonucunda çözüme kavuşturulmuş; taraflar karşılıklı uzlaşma yoluna gitmiştir.[14]

Gençler Birliği, 1933 yılında Adapazarı küme birinciliğini kazanarak bölgesel başarı elde etmiştir. Aynı yıl İzmit küme birincisi İttihatspor ile oynanan bölge şampiyonluğu müsabakasının ilk karşılaşması 1-1 beraberlikle sonuçlanmış; devamında oynanan mücadeleyi 2-1 kazanan Gençler Birliği, Kocaeli bölge şampiyonu olmuştur. Bu unvanla Türkiye Birinciliği müsabakalarına katılma hakkı kazanan takım, 20 Ekim 1933 tarihinde Fenerbahçe ile karşılaşmış; bu mücadelede 12-0'lık mağlubiyetle elenmiştir.[15]

1936 sezonunda Adapazarı küme birinciliğini bir kez daha elde eden Gençler Birliği, 26 Temmuz'da Kocaeli bölge şampiyonluğu için İzmit İdman Yurdu ile karşı karşıya gelmiştir. Aynı yıl Adapazarı'nda spor örgütlenmesi yeni bir evreye girmiş; CHP'nin yönlendirmesiyle yerel kulüpler arasında birleşmeler gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda Gençler Birliği ile Yeni Hilal kulüplerinin birleşmesiyle Gençay Spor Kulübü kurulmuş; ancak bu kulüp kısa sürede faaliyetlerine son vermiştir. Buna karşın Gençler Birliği, sportif varlığını sürdürmüştür. 13 Haziran 1937 tarihinde Gençay Spor ile Vefa arasında oynanan karşılaşma, Vefa'nın 3-0'lık galibiyetiyle sonuçlanmıştır.[16]

Gençler Birliği Spor Kulübü, 15 Ocak 1940 tarihinde gerçekleştirdiği genel kurulda yeni yönetimini belirlemiş; kulüp faaliyetlerini futbolun yanı sıra güreş, boks ve temsil kollarını kapsayacak şekilde genişletmiştir. Özellikle güreş branşında elde edilen başarılar nedeniyle vilayet ve belediye tarafından maddi destek sağlanacağı açıklanmıştır. 30 Mart 1940'ta yapılan bir diğer kongrede de kulübün idari yapısı yeniden düzenlenmiştir.[17]

Nisan 1942'de Adapazarı İdman Yurdu ile Gençler Birliği'nin birleşmesi sonucu Adapazarı Gençlik Kulübü kurulmuş; ancak bu yapı uzun ömürlü olmamıştır. 1949 yılında Gençler Birliği yeniden faaliyete geçirilmiş ve kulüp başkanlığı görevini Tevfik Tunkoç üstlenmiştir. Gençler Birliği, ilerleyen yıllarda Adapazarı futbolunun gelişiminde etkin rol oynamış; 1965 yılında Sakaryaspor'un kuruluşuna katılan kulüplerden biri olarak bölge spor tarihindeki yerini almıştır.[18]

Yeni Hilal

Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde Adapazarı'nda faaliyete geçen kulüplerden biri de Yeni Hilal Spor Kulübü olmuştur. Kulüp, 3 Haziran 1928 tarihinde kurulmuş ve kısa süre içinde şehir futbolunda yer edinmiştir. 29 Mart 1929 Cuma günü, bölge şampiyonu olan İttihatspor, Yeni Hilal'i İzmit'te özel bir karşılaşmaya davet etmiştir. Yeni sezonun ilk müsabakası niteliği

[14] *Son Posta*, 10 Teşrinisani 1932, s. 8; *Son Posta*, 3 Ağustos 1933, s. 8; *Son Posta*, 10 Ağustos 1933, s. 8.

[15] *Son Posta*, 17 Ağustos 1933, s. 15; *Son Posta*, 24 Ağustos 1933, s. 8; *Vakit*, 28 Ağustos 1933, s. 9; *Milliyet*, 21 Teşrinievvel 1933, s. 5.

[16] *Son Posta*, 12 Haziran 1936, s. 5; *Yeni Adapazarı*, 15 Haziran 1937, s. 2.

[17] *Son Posta*, 31 Mart 1940, s. 10; *Vakit*, 20 Nisan 1942, s. 2.

[18] BCA. 490.1.0.0/281.1128.2-1; Erendil, *Dünden Bugüne Sakarya İli*, s. 103; *Ada Postası*, 25 Ocak 1949, s. 1.

taşıyan bu karşılaşmada, henüz yeni kurulmuş olmasına rağmen Yeni Hilal takımı rakibini 3-1 mağlup ederek dikkat çekici bir galibiyet elde etmiştir.[19]

Yeni Hilal Spor Kulübü, kuruluşunun ardından yalnızca yerel rakiplerle değil, İstanbul takımlarıyla da karşılaşmalar yapmıştır. Bu kapsamda 20 Temmuz 1929 tarihinde İstanbul'dan gelen Vefa takımıyla Adapazarı'nda bir müsabaka oynanmış; karşılaşma Vefa'nın 2-0'lık üstünlüğüyle sonuçlanmıştır. Söz konusu maçta Vefa takımının kaptanlığını Adnan Bey yürütmüştür. Bu tür karşılaşmalar, Yeni Hilal'in kısa sürede bölgesel futbol çevreleriyle temas kurduğunu göstermesi bakımından önem taşımaktadır.[20]

Yeni Hilal Kulübü, yalnızca sportif faaliyetlerle sınırlı kalmamış; aynı zamanda kültürel ve sosyal etkinliklere de yer vermiştir. Kulübün, Adapazarı'nda dönemin popüler spor ve oyunlarından biri olan yo-yo etkinlikleriyle ilgilendiği bilinmektedir. 22 Aralık 1932 tarihinde yeni kurulan Türk Gücü Kulübü ile yapılan egzersiz karşılaşması da kulübün aktif spor yaşamına katkı sağlayan faaliyetler arasında yer almıştır. Bu müsabakayı Yeni Hilal Spor Kulübü 3-2'lik skorla kazanmıştır.[21]

1936 yılına gelindiğinde Yeni Hilal Spor Kulübü'nün üye sayısı 114'e ulaşmış ve kulüp, şehirdeki önemli spor oluşumlarından biri hâline gelmiştir. Aynı yıl Adapazarı'ndaki spor yapılanmasının yeniden düzenlenmesi sürecinde, Yeni Hilal Spor Kulübü ile Gençler Birliği kulübünün birleşmesi sonucunda Gençay Spor Kulübü kurulmuştur. Bu birleşme, dönemin yerel spor politikaları çerçevesinde gerçekleştirilen örgütlenme girişimlerinden biri olarak değerlendirilmiştir.[22]

Sakarya Spor

17 Mart 1932 tarihinde Adapazarı'nda kurulmuş olup sarı ve kırmızı renkleri benimsemiştir. Şehirde bu adla kurulan ilk spor kulübü olma özelliğini taşıyan Sakarya Spor'un ilk başkanlığı görevini Hasan Bey yürütmüştür. Kulüp, kısa sürede yalnızca futbol alanında değil, sosyal ve sportif etkinliklerde de aktif bir rol üstlenmiştir.

1933 yılı Kasım ayında, Adapazarı'nda faaliyet gösteren Türk Gücü Spor Avcılar Kulübü, gerçekleştirdiği genel kurul toplantısında adını Türk Gücü Avcılar Kulübü olarak değiştirmiştir. Bu kulübe mensup sporcuların Sakarya Spor ile birleşme yönündeki talepleri doğrultusunda, Zeki, Muammer ve Hakkı Coşkun'dan oluşan bir heyet Sakarya Spor Kulübü'ne gönderilmiştir. Bu girişim, dönemin kulüpler arası iş birliği ve birleşme arayışlarını göstermesi bakımından dikkat çekicidir.[23]

Sakarya Spor Kulübü, kuruluşundan kısa süre sonra sportif etkinliklerin yanı sıra sosyal organizasyonlar da düzenlemiştir. 1933 yılının ilk günlerinde kulüp tarafından organize edilen yo-yo ve masa tenisi (ping-pong) müsabakalarına yaklaşık iki yüz kişinin katıldığı belirtilmektedir. Çocuklar arasında gerçekleştirilen yo-yo yarışmalarında dereceye girenlere

[19] *Cumhuriyet*, 22 Aralık 1928, s. 4; *Hür Fikir*, 4 Nisan 1929, s. 4; Atalı, *Kocaeli'nin Spor Tarihi*, s. 27.
[20] *Vakit*, 22 Temmuz 1929, s. 5.
[21] *Son Posta*, 23 Kânunuevvel 1932, s. 4.
[22] *Son Posta*, 12 Haziran 1936, s. 5; Atalı, *Kocaeli'nin Spor Tarihi*, s. 27.
[23] Atalı, *Kocaeli'nin Spor Tarihi*, s. 27; *Akşam*, 17 Temmuz 1932, s. 8; *Akşam*, 24 Teşrinisani 1933, s. 7; *Son Posta*, 5 Kânunusani 1933, s. 4.

çeşitli hediyeler verilmiş; yetişkinler kategorisinde düzenlenen müsabakada ise Yeni Hilal takımından Abdurrahim Bey ödül kazanmıştır. Masa tenisi karşılaşmalarında birinciliği Adapazarı İdman Yurdu'ndan Kâmil, ikinciliği ise Türk Gücü Kulübü'nden Cavit Bey elde etmiş ve katılımcılara madalya takdim edilmiştir.

Adapazarı'ndaki futbol kulüpleri, lig karşılaşmalarının yanı sıra yardım amaçlı düzenlenen özel müsabakalarda da yer almıştır. Bu kapsamda 16 Eylül 1935 tarihinde Türk Hava Kurumu yararına düzenlenen karşılaşmada Sakarya Spor ile Yeniay Kulübü karşı karşıya gelmiş; mücadele Sakarya Spor'un 2-1'lik galibiyetiyle sonuçlanmıştır. Aynı organizasyon çerçevesinde oynanan ikinci maçta Gençler Birliği, İdman Yurdu'nu 2-1 mağlup ederek finale yükselmiştir. 22 Eylül Pazar günü oynanan final müsabakasında ise İdman Yurdu, Sakarya Spor'u 3-0 yenerek turnuvanın şampiyonu olmuştur.[24]

1932-1936 yılları arasında Adapazarı futbolunda şehrin en etkili dört kulübünden biri olarak faaliyet gösteren Sakarya Spor, 1936 yılında Adapazarı İdman Yurdu ile birleşmiş ve bu birleşme sonucunda Adaspor kurulmuştur. Bununla birlikte, 1932 yılında kurulan Sakarya Spor, 1965'te kurulan ve günümüzde de ili temsil eden Sakaryaspor'un tarihsel kökenleri arasında yer almakta; bölge futbolunun kurumsal gelişiminde önemli bir halka olarak değerlendirilmektedir.

DETA Spor

Adapazarı'nda faaliyet gösteren ve yaklaşık dört yüz işçiyi istihdam eden Demir ve Ahşap İşleri Fabrikası, yürürlükteki İş Kanunu gereğince bünyesinde bir spor kulübü kurmakla yükümlüydü. Bu zorunluluk doğrultusunda, fabrika çalışanlarından oluşan DETA Spor Kulübü 1939 yılında teşkil edilmiş ve resmî onay için ilgili mercilere başvuruda bulunulmuştur. Ancak başvurunun sonuçlanması gecikmiş, kulübün resmî açılışı ancak 1941 yılında gerçekleştirilebilmiştir. Buna rağmen kulüp, resmî açılış öncesinde de sportif faaliyetlerini sürdürmüştür.

Bu çerçevede DETA Spor futbol takımı, 29 Ekim 1939 tarihinde Adapazarı'nın köklü kulüplerinden Yıldırımspor ile bir hazırlık karşılaşması yapmış ve müsabaka 2-2 eşitlikle sona ermiştir. Yeni kurulmuş olmasına rağmen kısa sürede rekabet gücü kazanan DETA Spor, 1 Temmuz 1940 Pazar günü Hendek'e bir spor gezisi düzenlemiştir. Öğle saatlerinde sporcular onuruna Halkevi'nde bir ziyafet verilmiş, saat 17.00'de ise geniş bir izleyici kitlesi önünde oynanan karşılaşma DETA Spor'un 4-2'lik galibiyetiyle sonuçlanmıştır. Kulüp, 23 Ağustos 1940 tarihinde bu kez Düzce'ye giderek Düzce Spor Gücü ile karşılaşmış, ancak bu müsabakadan 3-0 mağlup ayrılmıştır.

DETA Spor Kulübü'nün resmî açılış töreni, gerekli izinlerin alınmasının ardından 13 Temmuz 1941 tarihinde yapılmıştır. Açılış törenine 17. Tümen Komutanı Tümgeneral Fikri Erbug, Halkevi Başkanı Dr. Ruhi Refik Soyer, gençlik teşkilatı öğretmeni Yusuf Ulusoy, fabrika direktörü Vahab Salahor ve çok sayıda davetli katılmıştır. Tören, 17. Tümen bandosunun İstiklal Marşı'nı icra etmesiyle başlamış; Tümgeneral Fikri Erbug'un kurdeleyi kesip kulüp defterini imzalamasının ardından kulüp yöneticilerine ve gençlere başarı dileklerinde

[24] *Son Posta*, 17 Eylül 1935, s. 9; *Haber*, 26 Eylül 1935, s. 7; *Son Posta*, 4 Birinciteşrin 1935, s. 9; *Son Posta*, 12 Haziran 1936, s. 5; Erendil, *Dünden Bugüne Sakarya İli*, s. 103.

bulunulmuştur. Ayrıca açılış vesilesiyle Millî Şef İsmet İnönü'ye ve Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'ne telgraflar gönderilmiştir. Törenin ardından yapılan genel kurulda kulübün ilk idare heyeti belirlenmiş ve başkanlığa fabrika direktörü Vahab Salahor seçilmiştir.

DETA Spor Kulübü'nün yönetim kadrosu şu isimlerden oluşmuştur: Başkan Vahab Salahor, Genel Kâtip Nurettin Güniz, kulüp doktoru Nuri Apti Rona, genel kaptan Tarık Arınkan, muhasebeci ve veznedar Şevki Durusu, askerlik işleri sorumlusu Saim Karakoç ve idare amiri Zühtü Kürkçüoğlu.

Bir fabrika kulübü olan DETA Spor'un önemli rakiplerinden biri de İzmit'te faaliyet gösteren Kâğıt Spor olmuştur. 10 Nisan 1942 tarihinde oynanan karşılaşmada DETA Spor, deplasmanda rakibini 7-0 gibi farklı bir skorla mağlup etmiştir. Ancak ilerleyen yıllarda kulüp faaliyetlerine son vermiş, bu boşluğu doldurmak üzere Donatım Spor adıyla yeni bir kulüp kurulmuştur.

Adapazarı Gençlik Kulübü

Adapazarı'nda farklı tarihlerde kurulan Gençler Birliği, İdman Yurdu, Avcılar Kulübü ve Spor Kulübü, Beden Terbiyesi Kanunu'nun öngördüğü düzenlemeler doğrultusunda 29 Şubat 1940 tarihinde Adapazarı Gençlik Kulübü adı altında birleştirilmiştir. Kulüp, 1944 yılı itibarıyla 441 üyeye ulaşmış; futbolun yanı sıra voleybol, boks ve atletizm branşlarında da faaliyet göstermiştir.[25]

30 Ekim 1941 tarihinde, bayram münasebetiyle DETA Spor ile Adapazarı Gençlik Kulübü arasında bir futbol karşılaşması düzenlenmiş ve bu müsabakayı DETA Spor 3-2 kazanmıştır. 23 Şubat 1947 tarihinde ise Kocaeli bölge şampiyonluğu, Ada Gençlik Spor Kulübü tarafından elde edilmiştir.[26]

1947 yılında Adapazarı Gençlik Kulübü Başkanı Hidayet Öztürk, kulüp binasının yaz aylarında kullanılamayacak derecede sıcak olması nedeniyle, atıl durumda bulunan Halkevi bahçesinin kulübe tahsis edilmesi talebiyle CHP Genel Sekreterliği'ne başvuruda bulunmuştur. 4 Nisan 1947 tarihli bu dilekçe, Genel Sekreterlik tarafından Adapazarı Halkevi Başkanlığı'na iletilmiş ve 14 Nisan'da Halkevi Spor Şubesi çalışmalarını aksatmayacak şekilde bu tahsisin mümkün olup olmadığı sorulmuştur. Ancak söz konusu talep, olumsuz yanıtlanmıştır.[27]

Kulübün 1949 yılı kongresinin 22 Ocak Cumartesi günü kulüp binasında yapılması planlanmıştır. Aynı yıl 21 Mayıs 1949 tarihinde Adapazarı'na gelen İstanbul dördüncüsü Vefa takımı ile yapılan karşılaşmayı Vefa 2-0 kazanmıştır. 12 Haziran 1949'da ise Adapazarı Gençlik Kulübü ile İdman Yurdu arasında oynanan müsabakada, Ada Gençlik sahadan 3-1 galip ayrılmıştır. Kulübün yıllık olağan kongresi 4 Haziran 1951 tarihinde yapılmak istenmiş;

[25] *Halkın Sesi*, 14 Ağustos 1941, s. 3; *Son Posta*, 24 Temmuz 1941, s. 7; *Son Posta*, 11 Nisan 1942, s. 6.

[26] Refik Kuzucu, "Adapazarı Kazası", *İdare Dergisi*, Dahiliye Bakanlığınca Çıkarılır, Y.16, S. 172, Ocak-Şubat 1945, s. 253-254; *Son Posta*, 6 Kasım 1941, s. 6.

[27] Kenan Olgun, *Yöresel Kalkınmada Adapazarı Halkevi*, Değişim Yayınları, Sakarya 2008, ss. 176-177.

ancak yeterli çoğunluk sağlanamadığı için toplantı 10 Haziran 1951 Pazar gününe ertelenmiştir.[28]

1951 yılı Kocaeli bölge şampiyonu Ada Gençlik takımı olmuştu. Kuvvetli rakiplerine hiç yenilmeden bu başarıyı elde eden Ada Gençlik'in ardından ikinci olan takım da Güneş Spor idi.[29]

Donatım Spor Gençlik Kulübü

Donatım Spor Gençlik Kulübü, 25 Aralık 1943 tarihinde Adapazarı'nda kurulmuştur. Kulüp; futbol, hentbol, voleybol ve atletizm branşlarında faaliyet göstermiş, kuruluş döneminde yaklaşık 500 üyeye ve 25 lisanslı futbolcuya sahip olmuştur. Kısa sürede bölge sporunda etkili bir konuma ulaşan kulüp, lig karşılaşmalarında dikkat çekici sonuçlar elde etmiştir. Nitekim 24 Kasım 1946 tarihinde Zirai Donatım ile Sakarya Gücü arasında oynanan lig müsabakası, Zirai Donatım'ın 7-1'lik üstünlüğüyle tamamlanmıştır.

1954 yılı, Zirai Donatım Spor Kulübü açısından önemli bir başarı yılı olmuştur. Bu sezonda Kocaeli Bölge Şampiyonluğu Zirai Donatım tarafından kazanılmıştır. 9 Mayıs 1954 tarihinde Adapazarı birincisi Zirai Donatım Spor ile İzmit birincisi Kâğıt Spor arasında oynanan bölge şampiyonluğu karşılaşmasında Zirai Donatım sahadan 2-1 galip ayrılmış ve bölge şampiyonu olmuştur. Bu başarı, kulübün Adapazarı ve çevresindeki sportif ağırlığını pekiştirmiştir.[30]

Güneş Spor Kulübü

Güneş Spor Kulübü, 1945 yılında Ali Necdet Güven tarafından kurulmuş ve uzun yıllar Adapazarı spor yaşamında etkin rol oynamıştır. 1965 yılına kadar faaliyetlerini sürdüren kulüp, hem futbol hem de güreş branşlarında önemli başarılar elde etmiştir. 1946 yılında Adapazarı'nın güçlü ekiplerinden Sakarya Gücü ile yapılan futbol karşılaşması, Güneşspor'un 2-0 geriye düşmesinin ardından bazı futbolcuların sahayı terk etmesi üzerine yarıda kalmıştır.

Güneşspor, 1948 yılında namağlup Kocaeli bölge şampiyonu olarak Türkiye Birinciliği müsabakalarına katılma hakkı kazanmıştır. Ancak 22 Nisan 1948 tarihinde oynanan karşılaşmada Eskişehir birincisi Demir Spor'a 4-0 mağlup olarak organizasyondan elenmiştir. Aynı yıl Kocaeli Lig Şampiyonu Güneşspor ile Adapazarı Gençlik Kulübü arasında oynanan kupa maçını Adapazarı Gençlik 1-0 kazanmıştır.

Kulüp içi idari faaliyetler de bu dönemde yoğunluk kazanmıştır. 25 Nisan 1948 tarihinde yapılması planlanan genel kurul toplantısı çoğunluk sağlanamadığı için ertelenmiş, toplantının 9 Mayıs'ta yapılması kararlaştırılmıştır. Buna karşın söz konusu toplantının gerçekleşip gerçekleşmediğine dair kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır.

Güneşspor yalnızca futbolla sınırlı kalmamış, güreş branşında da önemli organizasyonlara imza atmıştır. 22 Ağustos'ta Adapazarı şehir stadında düzenlenen yağlı ve serbest güreş

[28] *Ada Postası*, 18 Ocak 1949, s. 4; *Ada Postası*, 23 Mayıs 1949, s. 2; *Ada Postası*, 14 Haziran 1949, s. 1; *Ada Postası*, 1 Haziran 1951, s. 2; *Ada Postası*, 8 Haziran 1951, s. 2.

[29] *Sakarya*, 30 Mart 1951, ss. 1-2.

[30] Kuzucu, "Adapazarı Kazası", ss. 253-254; *Ada Postası*, 26 Kasım 1946, s. 3; *Vatan*, 10 Mayıs 1954, s. 6.

müsabakalarına iki Yunan pehlivanın yanı sıra çok sayıda tanınmış sporcu katılmıştır. Ayrıca 2 Mayıs 1948'de lisanssız bir hakemin görev yaptığı gerekçesiyle yapılan itiraz kabul edilmiş ve Güneşspor-Adapazarı Gençlik karşılaşmasının 29 Ağustos'ta tekrar edilmesine karar verilmiştir. Ancak kadrosundan ayrılan tecrübeli sporcuların yerini genç isimlerin alması nedeniyle Güneşspor bu maçtan 2-1 mağlup ayrılmıştır.[31]

1949 yılında kulübün olağan kongresi 10 Nisan'da yapılmak istenmiş, ancak çoğunluk sağlanamaması nedeniyle 24 Nisan'a ertelenmiştir. Aynı yıl Güneşspor güreş takımı, 24 Temmuz'da İzmit'te düzenlenen Kocaeli Bölgesi Serbest Güreş Birinciliği müsabakalarına katılmış ve 27 puanla bölge birincisi olmuştur. Bu organizasyonda birçok Güneşspor güreşçisi dereceye girmiştir. 7 Ağustos 1949 tarihinde ise Adapazarı şehir stadında geniş katılımlı yağlı güreş müsabakaları düzenlenmiştir.

Kulübün 24 Mayıs 1951 tarihinde yapılan yıllık kongresinde yeni idare heyeti belirlenmiş; yapılan görev dağılımı sonucunda başkanlığa Avukat Salih Sipahier seçilmiştir.[32] Güneşspor, Adapazarı spor tarihinde önemli bir yere sahip olmuş ve 1965 yılında Sakaryaspor'u kuran dört kulüpten biri olarak Türk futboluna kalıcı bir miras bırakmıştır.

Yıldırım Spor Kulübü

Yıldırım Spor Kulübü, 1948 yılında Adapazarı'nda kurulmuş olup sarı-lacivert renkleri benimsemiştir. Kulübün tüzüğünde kuruluş amacı, gençlerin fiziksel gelişimini desteklemek ve spor disiplini kazandırmak şeklinde ifade edilmiştir. Kulübün kurucuları Hıfzı Tomor, Bilal Ekmekçioğlu ve Ahmet Satır olmuştur. Üyelik sistemi kapsamında, kulübe katılanlardan bir defaya mahsus olmak üzere giriş ücreti alınmış; ayrıca üyeler yıllık aidat ödemeyi taahhüt etmiştir.

Kuruluş döneminde kulüp başkanlığını Hakkı Uzer yürütmüş, idari kadroda Niyazi Boran, Hıfzı Tomor, Şerafettin İyi ve Eyüp Baykaş görev almıştır. Yıldırım Spor Kulübü ilk genel kurul toplantısını 3 Ekim 1948 tarihinde gerçekleştirmiştir. Aynı yıl 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı'nda oynanan İdman Yurdu-Yıldırım Spor karşılaşmasını İdman Yurdu 2-1 kazanmıştır.

Yıldırım Spor yalnızca futbol branşında değil, farklı sportif alanlarda da faaliyet göstermiştir. 1948 yılı Kasım ayında düzenlenmesi planlanan at yarışları, olumsuz hava koşulları nedeniyle ertelenmiştir. 1949 yılında kulüp başkanlığı görevini Dr. Ruhi Refik Soyer üstlenmiştir. Kulübün 1950 yılı olağan kongresi ise 27 Ağustos tarihinde Sakarya Caddesi'ndeki kulüp lokalinde yapılmıştır.

[31] *Ada Postası*, 19 Kasım 1946, s. 3; *Ada Postası*, 27 Nisan 1948, ss. 1-2; *Ada Postası*, 4 Mayıs 1948, ss. 1-2; *Ada Postası*, 4 Mayıs 1948, s. 3; *Ada Postası*, 17 Ağustos 1948, ss. 2; *Ada Postası*, 31 Ağustos 1948, ss. 1-2.

[32] *Ada Postası*, 5 Nisan 1949, s. 2; *Ada Postası*, 22 Nisan 1949, s. 2; *Ada Postası*, 26 Temmuz 1949, s. 1; *Ada Postası*, 2 Ağustos 1949, s. 2; *Ada Postası*, 22 Mayıs 1951, s. 2.

1951 yılında İstanbul Ligi üçüncüsü Vefa takımı Adapazarı'na gelmiş ve Yıldırım Spor ile yaptığı karşılaşmayı 4-1 kazanmıştır. Ertesi gün İdman Yurdu ile oynanan maçta da Vefa sahadan 8-1 galip ayrılmıştır.[33]

Yıldırım Spor Kulübü, 1959-1960 sezonunda Türkiye Amatör Futbol Şampiyonluğu'nu kazanarak yalnızca Adapazarı değil, Türk spor tarihi açısından da unutulmaz bir başarıya imza atmıştır.

Sakarya Vilayeti Kurulurken Adapazarı Kulüpleri

1949 yılı itibarıyla Adapazarı'nda bölgesel lig kapsamında futbol faaliyetlerinde bulunan kulüpler; Güneş Spor, Gençler Birliği, Sakarya Gücü, Adapazarı İdman Yurdu, Yıldırım Spor, Adapazarı (Ada) Gençlik, Akyazı Gençlik Spor Kulübü ve Donatım Spor idi. Bu kulüpler arasından Sakarya Gücü ve Akyazı Gençlik Spor Kulübü dışındaki takımlar, 9 Ekim 1949 tarihinde başlayan Adapazarı Lig müsabakalarına fiilen katılım sağlamışlardır. Bu durum, dönemin kulüp yapılanmalarındaki süreklilik ve organizasyon farklılıklarını ortaya koymaktadır.

Sakarya ilinin kurulduğu 1954 yılında, Sakarya Beden Terbiyesi Bölge Başkanlığı kayıtlarına göre bölgeye bağlı 15 spor kulübü faaliyet göstermekteydi. Bu kulüpler arasında Donatım Spor, Demirspor, Ada Gençlik, Gençler Birliği, Yıldırımspor, Güneşspor, Karagücü, İdman Yurdu, Hendek Gençlik, Geyve Gençlik, Akınspor, Akyazı Gençlik, Sapanca Gençlik ve Dalspor yer almaktaydı. Söz konusu tablo, Sakarya bölgesinde sporun kurumsallaşma sürecinin hız kazandığını göstermektedir.

1954 yılında Adapazarı merkezli Sakarya ilinin kurulması, yerel spor teşkilatlanması açısından önemli bir dönüm noktası olmuştur. Bu gelişmeyle birlikte Sakarya'daki kulüpler, daha önce bağlı bulundukları Kocaeli liglerinden ayrılarak kendi il sınırları içerisinde bağımsız lig organizasyonları düzenleme imkânına kavuşmuşlardır. Böylece bölgedeki sportif faaliyetler idari ve organizasyonel açıdan yeni bir aşamaya taşınmıştır.

Amatör düzeyde düzenlenen Türkiye Futbol Birinciliği organizasyonunda Sakarya'yı temsil ederek şampiyonluğa ulaşan iki kulüp bulunmaktadır. 1960 yılında Yıldırımspor ve 1978 yılında Karadenizspor, bu başarıyı elde ederek ilin futbol tarihine önemli katkılar sunmuştur. 1982 yılına gelindiğinde ise Sakarya genelinde, 15'i Merkez ilçede olmak üzere toplam 31 spor kulübünün etkinlik gösterdiği görülmektedir.

Sakarya ilinin kuruluş yıllarında futbol başta olmak üzere sportif faaliyetlerin oldukça canlı olduğu anlaşılmaktadır. Çok sayıda profesyonel futbolcunun yetiştiği bu altyapı, 1965 yılında Sakaryaspor'un kurulmasıyla daha üst bir düzeye taşınmış; bu kulüp, Sakarya sporuna kurumsal ve sportif anlamda yeni bir vizyon kazandırmıştır.

[33] BCA. 490.1.0.0/281.1128.2-1; *Ada Postası*, 31 Ağustos 1948, s. 3; *Ada Postası*, 7 Eylül 1948, s. 3; *Ada Postası*, 28 Eylül 1948, s. 3; *Ada Postası*, 2 Kasım 1948, s. 1; *Ada Postası*, 16 Kasım 1948, s. 1; *Ada Postası*, 25 Ağustos 1950, s. 4; *Ada Postası*, 15 Mayıs 1951, s. 1.

Sonuç

Bu çalışma, Kocaeli ligleri bünyesinde mücadele eden ilk Adapazarı futbol takımlarının ortaya çıkışını, gelişimini ve bölgesel spor tarihindeki rollerini tarihsel veriler ışığında ele almıştır. İncelenen dönem, Adapazarı'nda futbolun yalnızca bir sportif etkinlik değil; aynı zamanda toplumsal dayanışmayı, kurumsallaşmayı ve kent kimliğini besleyen önemli bir unsur hâline geldiğini göstermektedir. Osmanlı Devleti'nin son yıllarından Cumhuriyet'in ilk dönemlerine uzanan süreçte futbol, Adapazarı gençliği için modernleşmenin ve örgütlü sosyal hayatın bir aracı olmuştur.

Adapazarı takımlarının Kocaeli liglerindeki varlığı, kentin sportif kapasitesini ve rekabet gücünü açık biçimde ortaya koymaktadır. İdman Yurdu, Gençler Birliği, Yeni Hilal, Sakarya Spor, Güneşspor, Yıldırımspor ve Donatımspor gibi kulüpler, yalnızca liglerde elde ettikleri sportif başarılarla değil; düzenledikleri sosyal etkinlikler, yardım maçları ve çok branşlı yapılarıyla da bölge sporuna yön vermiştir. Özellikle 1930'lu yıllarda Adapazarı kulüplerinin Kocaeli mıntıkasında elde ettikleri şampiyonluklar, kentin spor alanındaki ağırlığını artırmış ve Adapazarı'nı bölgenin önemli futbol merkezlerinden biri hâline getirmiştir.

1938-1945 yılları arasında uygulanan merkezi spor politikaları, kulüp birleşmelerine ve kulüp sayısında geçici bir azalmaya yol açsa da, bu süreç Adapazarı futbolunun sürekliliğini kesintiye uğratmamıştır. Aksine, birleşmeler yoluyla oluşan kulüpler, örgütsel deneyim ve sportif birikimi sonraki yıllara taşımıştır. 1945 sonrasında kulüp sayısının yeniden artması, Adapazarı'nda futbol kültürünün toplumsal karşılığının güçlü olduğunu göstermektedir.

1954 yılında Sakarya ilinin kurulmasıyla birlikte Adapazarı kulüpleri, Kocaeli liglerinden ayrılarak kendi bölgesel liglerini oluşturma imkânına kavuşmuş; bu durum yerel sporun kurumsal bağımsızlığını pekiştirmiştir. Bu birikimin doğal sonucu olarak 1965 yılında Sakaryaspor'un kurulması, Adapazarı ve çevresinde uzun yıllara yayılan futbol geleneğinin kurumsal bir üst yapıya dönüşmesini sağlamıştır.

Sonuç olarak Adapazarı takımları, Kocaeli liglerinde elde ettikleri deneyim, başarı ve örgütlenme kültürüyle yalnızca kendi kentlerinin değil, Türk futbolunun yerel ve bölgesel gelişim sürecinde de önemli bir yere sahiptir. Bu kulüplerin tarihsel mirası, Sakarya futbolunun temellerini oluşturmuş ve günümüze uzanan güçlü bir spor kültürünün şekillenmesinde belirleyici olmuştur.

KAYNAKÇA

BCA. 490.1.0.0/281.1128.2-1

Atalı, Levent, *Kocaeli'nin Spor Tarihi*, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kocaeli 2007.

Erendil, Muzaffer, *Dünden Bugüne Sakarya İli*, Ünal Ofset, İstanbul 1990.

Narin, Resül, *Sakarya'nın Spor Tarihi*, İhlas Basım Yayın, Sakarya 2025.

Olgun, Kenan, *Yöresel Kalkınmada Adapazarı Halkevi*, Değişim Yayınları, Sakarya 2008.

Oral, Atilla, "Adapazarı'nda Futbol", *Özgür Pazar*, 10 Nisan 2005, s. 6.

Refik Kuzucu, "Adapazarı Kazası", *İdare Dergisi*, Dahiliye Bakanlığınca Çıkarılır, Y.16, S. 172, Ocak-Şubat 1945, ss. 253-254.

Ada Postası, 1 Haziran 1951, 14 Haziran 1949, 15 Mayıs 1951, 16 Kasım 1948, 17 Ağustos 1948, 18 Ocak 1949, 19 Kasım 1946, 2 Ağustos 1949, 2 Kasım 1948, 20 Temmuz 1948, 22 Mayıs 1951, 22 Nisan 1949, 23 Mayıs 1949, 25 Ağustos 1950, 25 Mayıs 1948, 25 Ocak 1949, 26 Kasım 1946, 26 Temmuz 1949, 27 Nisan 1948, 28 Eylül 1948, 31 Ağustos 1948, 31 Ağustos 1948, 4 Mayıs 1948, 5 Nisan 1949, 7 Eylül 1948, 8 Haziran 1951.

Akşam, 9 Ağustos 1934, 17 Temmuz 1932, 24 Teşrinisani 1933.

Cumhuriyet, 13 Haziran 1936, 22 Aralık 1928, 23 Eylül 1934, 25 Ağustos 1924.

Haber, 14 Temmuz 1934, 26 Eylül 1935, 27 Eylül 1937.

Hâkimiyeti Milliye, 12 Eylül 1934.

Halkın Sesi, 14 Ağustos 1941.

Hür Fikir, 11 Haziran 1931, 11 Kânunuevvel 1930, 22 Ağustos 1929, 4 Nisan 1929, 5 Eylül 1929.

Milliyet, 21 Teşrinievvel 1933, 23 Teşrinievvel 1932, Milliyet, 6 Mart 1935.

Sakarya, 30 Mart 1951.

Son Posta, 10 Ağustos 1933, 10 Teşrinisani 1932, 11 Nisan 1942, 12 Haziran 1936, 16 Şubat 1933, 17 Ağustos 1933, 17 Eylül 1935, 2 Kânunusani 1933, 21 Eylül 1934, 23 Kânunuevvel 1932, 24 Ağustos 1933, 24 Eylül 1934, 24 Temmuz 1941, 6 Kasım 1941, 27 Eylül 1937, 3 Ağustos 1933, 31 Mart 1940, 4 Birinciteşrin 1935, 5 Kânunusani 1933.

Spor Alemi, 10 Kasım 1923.

Tan, 14 Haziran 1936.

Türk Yolu, 5 Ekim 1926.

Ulus, 28 Eylül 1937.

Vakit, 20 Nisan 1942, 21 Eylül 1934, 22 Eylül 1934.

Vakit, 22 Temmuz 1929, 28 Ağustos 1933.

Vatan, 10 Mayıs 1954.

Yeni Adapazarı, 15 Haziran 1937.

EKLER

Adapazarı Lisesi İdman Kulübü Futbolcuları. 1925

Adapazarı Sakarya Spor Kulübü 01.09.1935

Adapazarı Yeni Hilalspor Futbol Takımı. 1936

Adapazarı Gençlerbirliği Futbol Takımı. 1937

İdmanyurdu Futbol Takımı. 1949

Ada Gençlik Takımı Çark Stadyumu'nda. 1945

KOCAELİ'NİN SPOR TARİHİNDE KARAMÜRSEL İDMANYURDU CEMİYETİ

Erdoğan ÖZDEMİR*

Özet

Bu makale, Kocaeli spor tarihinin önemli kurumsal yapılarından biri olan Karamürsel İdmanyurdu Spor Cemiyeti'nin kuruluşunu, gelişimini ve Türk sporuna katkılarını tarihsel bir perspektifle incelemektedir. 1923 yılında fiilen kurulan ve 1927'de resmiyet kazanan kulüp, erken Cumhuriyet döneminde yerel spor örgütlenmesinin tipik bir örneği olarak dikkat çekmektedir. Çalışmada, kulübün özellikle su sporları alanında gösterdiği gelişim ve elde ettiği başarılar ayrıntılı biçimde ele alınmıştır. 1930'lu yıllarda yüzme branşında önemli bir ivme yakalayan kulüp, Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı ve Su Sporları Federasyonu ile kurduğu ilişkiler sayesinde kurumsal bir kimlik kazanmış; sporcularına lisans imkânı sağlayarak ulusal düzeyde temsil yeteneği elde etmiştir.

Makale, Karamürsel İdmanyurdu'nun yetiştirdiği sporcuların ulusal ve uluslararası müsabakalardaki başarılarını örneklerle ortaya koymaktadır. Özellikle yüzme branşında elde edilen dereceler, kulübün İstanbul merkezli spor çevrelerinde tanınmasını sağlamış; kadın sporcuların da bu süreçte aktif rol alması, erken Cumhuriyet döneminde kadınların spordaki görünürlüğü açısından önemli bir gelişme olarak değerlendirilmiştir. Ayrıca kulübün altyapı faaliyetleri, teknik antrenör desteği ve spor tesisleşmesine yönelik girişimleri, yerel düzeyde sürdürülebilir spor kültürünün oluşumuna katkı sağlamıştır.

Sonuç olarak çalışma, Karamürsel İdmanyurdu'nun yalnızca bir spor kulübü olmanın ötesinde, Kocaeli'nde modern spor bilincinin yerleşmesine öncülük eden kurumsal bir yapı olduğunu ortaya koymaktadır. Kulübün farklı dönemlerde geçirdiği dönüşümler ve çeşitli branşlardaki faaliyetleri, Türk spor tarihinin yerel dinamiklerini anlamak açısından önemli veriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kocaeli spor tarihi, Karamürsel İdmanyurdu, erken Cumhuriyet dönemi, yüzme sporları, spor kulüpleri, Türkiye'de spor örgütlenmesi

* Araştırmacı-Yazar, e-mail: emin erozdemir1953@gmail.com

Giriş

Ülkemizin en eski spor kulüplerinden biri olarak Kocaeli'de kuruluşu gerçekleşen Karamürsel İdmanyurdu Spor Cemiyeti, Cumhuriyet'in ilan edildiği 1923 yılında Kocaeli'nin Karamürsel kasabasında fiilen vücut buldu. 6 Nisan 1927'de ise resmiyet kazandı.[1]

1922 yılında kurulan ve 1936 yılına kadar varlığını sürdüren Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakına, 1923 yılında, Kocaeli İdmanyurdu Cemiyeti Mıntıkası ile birlikte dâhil olan[2] bu spor cemiyeti, kurulduğu kasabada bilhassa genç kuşağın büyük ilgisini çekti. İlk yönetimi Cemil Bal, Hafız Selahattin, Mustafa Celal, Rıza Aslan, Mehmet Saim Gücer, Bekir Tan ve Lütfü Akkaya'dan[3] oluşan kulüp 1930 yılında, su sporları branşında önemli gelişmeler kaydetti ve yetenekli sporcuların ortaya çıkmasına zemin hazırladı. 1931 yılında kurulan Su Sporları Federasyonu tarafından da tescil edildi ve sporcularına lisans sağlandı. Ayrıca kulübün kurucu üyelerinden Cemil Bal, federasyonun Kocaeli Ajanlığı görevine getirildi. Ertesi yıl aldığı teknik destek sayesinde resmi yüzme takımını oluşturan kulüp, aynı yıl ve bir sonraki süreçte, adı geçen federasyonun, İstanbul başta olmak üzere ülkenin belli merkezlerinde düzenlediği resmi müsabakalarda, Kocaeli ilini temsil etmeye başladı.[4]

Karamürsel İdmanyurdu Spor Cemiyeti yüzücülerinin başarıları, yüzme sporlarının merkezi sayılan İstanbul Moda'da sıkça konuşulan konuların başında gelmekte, İstanbul'un Boğaz sularında başarılı kulaçlar atan erkek sporcuların yanında, Muzaffer Özdeniz (Dörtbudak) adında 19 yaşındaki Karamürselli bayan yüzücü de, bayanlar yüzme yarışlarında adından söz ettiren ve dereceler elde eden isimler arasında gösterilmekteydi.

Topyekûn bu başarıları dikkate alan Su Sporları Federasyonu, Karamürsel'deki sportif gelişmelere katkı sağlamak amacıyla Kocaeli Valiliği kanalıyla kulübe 500 liralık ödenek tahsis etti. Bu ödenekle belediye binası önünde, deniz içindeki 50 metrekarelik bir alana 12 metre yüksekliğinde ahşap atlama kulesi (tramplen) inşa edildi. Kule, yüzmeyi teşvik edici vasfıyla kasabada pek çok genci bu alana çekti. Katılımlarla birlikte çalışmalar yoğunlaştı. Ulusal ve uluslararası başarılar için donanımlı antrenör ihtiyacı da ortaya çıkınca kulüp yönetimi, bu kez Su Sporları Federasyonundan teknik hoca talebinde bulundu. Talep kabul edilerek, İstanbul Bölgesi antrenörlerinden Alman Herkteketof Karamürsel İdmanyurdu Spor Cemiyetinde görevlendirildi. Antrenör Herkteketof haftada iki gün deniz yoluyla kasabaya gelerek yüzücülerin spor eğitimlerini ve idmanlarını o günkü normlar çerçevesinde yeniden düzenledi.[5]

[1] Levent Atalı, *Kocaeli Spor Tarihi*, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kocaeli 2007, s. 17.

[2] Yavuz Ulugün, *Kocaeli Spor Tarihinden Damlalar*, Kocaeli 2024, s. 25.

[3] Erdoğan Özdemir, "Kocaeli'nin Spor Tarihinde Karamürsel'in Yeri", *Uluslararası Karamürsel Alp ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu II*, c: III, Kocaeli 2016, s. 1702.

[4] Erdoğan Özdemir, *Yeşil Kentin Altın Çocukları*, Basılmamış eser, s. 220.

[5] Ergun Hiçyılmaz, *Sporumuzda Kadın*, Ekol Basın-Yayın, İstanbul 1986, s. 167.

Karamürsel İdmanyurdu Spor Kulübü Ulusal ve Uluslararası Yüzme Müsabakalarında

Bahçıvancı İhsan Keskin, Terzi Yusuf Önal, Ali Haydar Akgün, Zehir Mehmet Taşçı, Hamamcı İsmail Açıkalın, Bahriyeli Sıtkı Eryar ve Samiye'nin Hasan Yılmaz'dan oluşan Karamürsel İdmanyurdu yüzme takımı, 1932 yılında Kocaeli Bölgesi birinciliğini elde ederek ilini temsilen aynı yıl, İstanbul Büyükdere yüzme havuzunda gerçekleşen Türkiye Yüzme Şampiyonasına iştirak etti. İstanbul, Ankara, İzmir, Balıkesir ve Zonguldak'ın katıldığı şampiyonada Kocaeli, İstanbul'un ardından takım halinde ikinciliği elde etti. Aynı başarı 1933 yılında da devam etti. Bu kez yüzme şampiyonasının yapıldığı yer İstanbul Moda yüzme havuzuydu. Erkekler yanında bayanların da kulaç attığı bu şampiyonada, Karamürselli bayan yüzücü Muzaffer Özdeniz (Dörtbudak), 100 metre serbestte, rakiplerini geçerek birincilik kürsüsüne çıkmayı başardı.

1934 yılında Sovyetler Birliğinde ilk defa yapılacak uluslararası su sporları müsabakalarına davet edilen Türk Yüzme Milli Takımına, Su Sporları Federasyonunca, Karamürsel İdmanyurdu Spor Kulübünden 1500 metre serbestte Başıvancı İhsan Keskin ve 100 metre serbestte bayan yüzücü Muzaffer Özdeniz (Dörtbudak) dâhil edildi. Alp, Saffan, Mehmet, Halil ve Fuat'tan oluşan Milli Yüzme Takımında, Sovyetler Birliği'nde etkili sert iklim şartları ve zorlu seyahat programları sebebiyle Muzaffer Hanım katılmayı reddetmek zorunda kaldı.[6]

Karamürsel İdmanyurdu Yüzme Takımı Türkiye Birinciliklerinde

Karamürsel İdmanyurdu, 1932-33-34-35-36-37-39 ve19 40 yıllarında İstanbul'da düzenlenen ulusal yüzme, yelken, kürek ve deniz maraton müsabakalarında Kocaeli ilini temsilen yerini aldı ve bu müsabakalarda hem ferdi hem de takım halinde dereceler elde etti.

1933 yılında 1500 metre serbestte 23.23 derecesiyle Türkiye birinciliğini elde eden İhsan Keskin, 1934'te Tarabya-Moda Mukavemet Yüzme Yarışları ile İstanbul Bebek-Moda Maratonunda birinciliği, Boğaz Maratonunda ise ikinciliği kazanan Hamamcı İsmail Açıkalın, 1939 yılında 200 metre kurbağalamada 3.1.7 derecesiyle Türkiye rekorunu kıran ve 9 yıl boyunca rekortmenliği kimseye vermeyen Yusuf Önal, Karamürsel İdmanyurdu Spor Kulübünün önde gelen sporcuları oldular.

Karamürsel İdmanyurdu Spor Kulübünden sonra spor hayatını İstanbul Beykoz Spor Kulübünde sürdüren İsmail Açıkalın, yüzme sporlarında 200'den fazla madalyanın sahibi oldu. Açıkalın, başarılı spor kariyeri sebebiyle, Cumhuriyet'in Kuruluşunun 50. Yıldönümünde plaketle ödüllendirildi.

[6] Erdoğan Özdemir, *Kaptan-ı Derya Karamürsel*, Zinde Yayınevi, İstanbul 2017, s. 380.

Karamürsel İdmanyurdu Spor Kulübünde İkinci Kuşak Yüzücüler

1932-1940'lı yıllarda Türk spor hayatına kazandırdığı başarılı yüzücülerle spor camiasına adını duyuran Karamürsel İdmanyurdu Spor Kulübü, 1940'lı yıllarda da başarılarını sürdürdü. Sporcu potansiyelini güçlendirmek adına Kocaeli Hereke beldesinin ünlü yüzme ve yelken kulübüyle İzmit Körfezi'nde uzun soluklu sportif faaliyetlerde bulundu ve bu yöntemle kasabadaki pek çok genci su sporlarıyla buluşturmaya devam etti.

1947 yılında, dünyadaki sportif gelişmeler ışığında, Karamürsel'deki spor etkinliklerinde de Denizcilik Federasyonunun ulusal ve uluslararası normları esas alınmaya başlandı. Böylece yeni çalışma metotları sayesinde genç yeteneklerin önleri açılmış oldu. Eski İdmanyurdu, yeni adıyla Karamürsel Gençlik ve Spor Kulübü, o yıl Yunanistan'da yapılması kararlaştırılan 1. Balkan Yüzme Müsabakalarına katılacak Türk Milli Yüzme Takımı'na, seçmeleri kazanan iki sporcusunu verdi.

Türk Milli Yüzme Takımına seçilen Kocaelili İbrahim Sulu, 1. Balkan Yüzme Şampiyonası'nda, 200 ve 400 metre serbestte birincilik elde etti. 200 metrede en iyi derecesi 2.22.6, 400 metrede ise 5.35 idi.[7]

Aktif spor hayatını tamamladıktan sonra yine bu alanda hizmetlerine devam eden İbrahim Sulu, İstanbul'daki çeşitli okullarda beden eğitimi öğretmenliği yaptı ve yüzme müsabakalarında hakem olarak görevlerde bulundu.

Kocaeli'nin ikinci kuşak ünlü yüzücülerinden Ömer Namlı'nın ise spor hayatının büyük bir bölümü Karamürsel'de geçti. Küçük yaşına rağmen kasabanın faal yüzücüleri Ferhan Kalyon, Nuri Namlı, İsmail Gelibolu, Mustafa Taşçı, Şakir Akyıldız, Necmettin Pilge, Ali Ünal ve Bedri Giritlioğlu ile birlikte oldu. 1947 yılında, Kocaeli Bölgesini temsilen Adana'da yapılan Türkiye Yüzme Şampiyonasında katıldı. 400 metre serbest sitilde, zamanın en ünlü yüzücülerinden Halil Dalman'ı geçme başarısını göstererek Milli Yüzme Takım kadrosuna girmeye hak kazandı. Namlı'nın Adana'daki 400 metre deniz suyu derecesi 5.35 idi ve bu bir Türkiye rekoruydu.[8]

Yunanistan'ın başkenti Atina'daki olimpik yüzme havuzunda gerçekleştirilen 1. Balkan Yüzme Müsabakaları, iki ülke arasında kurulan dostluk ve ilk sportif temas olması sebebiyle Yunan basınında büyük ilgi gördü. Şampiyonaya birlikte katıldığı İbrahim Sulu, ferdi sıralamada 400 metre serbestte birinciliği elde ederken Ömer Namlı 5.38 ile ikincilik kürsüsüne çıktı.

Ömer Namlı ayrıca askerlik görevini yaptığı dönemde, Türk Silahlı Kuvvetleri Yüzme Takımına alındı. Katıldığı Dünya Ordulararası Yüzme Yarışlarında, 100, 200 ve 400 metre serbest dalda ferdi birinciliklerin sahibi oldu.

[7] Beden Terbiyesi Su Sporları Federasyonu Belgeleri.

[8] Erdoğan Özdemir, *Kaptan-ı Derya Karamürsel*, Zinde Yayınevi, İstanbul 2017, s. 386.

Karamürsel İdman Yurdu'nda İsim Değişikliği

Su sporlarında Kocaeli'nin adını ülke sathına yayan Karamürsel'in en köklü spor kulübü İdmanyurdu, 16 Şubat 1944 tarihinde yapılan tüzük değişikliğiyle ' Karamürsel Gençlik ve Spor Kulübü' adını aldı. Aynı adlı bu spor kulübü, Kocaeli Amatör Liginden Türkiye 3. Futbol Ligine yükseldiği 1993-94 yılı futbol sezonunda, Futbol Federasyonunca bu defa 'Karamürselspor' adıyla tescil edildi.

Gerek Türkiye 3. Futbol Liginde gerekse Kocaeli Amatör Liginde uzun yıllar mücadele eden, bunun yanında bünyesinde voleybol ve basketbol şubelerini kurarak bu branşlarda da önemli bölgesel şampiyonluklar kazanan Karamürsel Gençlik ve Spor Kulübünün ilk yönetiminde Rahmi Bilge, Osman Algüzey, A.Rıza Aslanalp, M.Saim Gücer, Cemil Bal, Remzi Kaynak, Mustafa Ersöz, Esat Oral, Emin Şekeröz, M.Latif Öncal, İbrahim Ayan ve Ahmet Besen görev aldılar.[9]

1971 yılında, Kocaeli Voleybol Liginde il şampiyonluğunu kazanan Karamürsel Gençlik ve Spor Kulübü, Basketbol Amatör Liginde de 1976-79 yıllarında aralıksız birincilik kürsüsüne çıkmayı başardı. Basketboldaki bu üstün başarıları 2025 yılı itibariyle de devam etmektedir. Karamürselspor ayrıca son 2 yıldır, Türkiye Bölgesel Amatör Futbol Liginin (BAL) 9. Grubunda mücadelesini sürdürmektedir.[10]

Karamürsel İdmanyurdu Spor Kulübünün Yeniden Kurulması

Cumhuriyet'le yaşıt eski Karamürsel İdmanyurdu Spor Kulübünün varlığını yeniden yaşatmak üzere 1973 yılında yola çıkan kasabanın Hacımehmet Mahallesi gençleri, önce bu kulübü gayri resmi olarak tesis ettiler. Amaçları semtler arası futbol müsabakaları düzenlemekti. Kurucu üyeleri Muharrem Erdoğan, Nedim Fitoz, Ali Karacan, Rasim Akın, Selami Karacan, Fehmi Akyıldız, Hayati Erdoğan, Selahattin Karacan, Necmettin Öztorun, Ergin Manavoğlu, Nihat Sevinç, Celal Yönet ve Nejat Aygür'dü. Muharrem Erdoğan'ın başkanlığındaki ilk yönetim kurulu üyeleri ise şunlardı: Nedim Fitoz, Ali Karacan, Ergin Manavoğlu, Selahattin Karacan, Necmettin Öztorun ve Nihat Sevinç.

1979 yılında ise kulübün federe olmasına karar veren yönetim kurulu, gerekli prosedürleri yerine getirerek bunu sağladı ve girişimler sonucu Karamürsel İdmanyurdu Kocaeli Amatör Futbol Liginde mücadele etme hakkı kazandı.

Karamürsel İdmanyurdu, aynı yıl Kocaeli 3. Amatör Ligine katıldı. 1981 yılında Kocaeli 2.Basketbol Liginde şampiyonluğunu ilan etti. 1990-91 futbol sezonunda Kocaeli Amatör Ligi Gölcük Grubu Gençler Birinciliğini kazanan spor kulübü, 2007-2009 yılları arasında Türkiye Amatör Ligi U-14 kategorisinde Türkiye Şampiyonası grup müsabakalarına katılma hakkı elde etti. Sporda 14-16 yaş grubu çocukların yetiştirilmesine öncelik tanıyan kulübün spor okulları, bugün de aktif bir şekilde hizmet vermektedir.

Karamürsel İdmanyurdu, ilçenin ünü yurt dışına taşmış futbolcularından Merih Demiral ile Kırkpınar altın kemer sahibi Türkiye Başpehlivanı Ahmet Taşçı başta olmak üzere, Türkiye

[9] Erdoğan Özdemir, *Yeşil Kentin Altın Çocukları*, Basılmamış Eser, s. 234.
[10] tr.wikipedia.org.

Süper ve 1. Liginde profesyonel olarak top koşturmuş olan Hakan Arıkan, Murat Doğansoy gibi tanınmış futbolcuların ilk lisans aldıkları spor kulübü olmasıyla da bilinmektedir.[11]

1932 Yılında Yapılan Karamürsel İdmanyurdu Su Sporları Atlama Kulesi

[11] Erdoğan Özdemir, *Yeşil Kentin Altın Çocukları*, Basılmamış Eser, s. 235.

KAYNAKÇA

Atalı, Levent, *Kocaeli'nin Spor Tarihi*, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, 2007.

Ulugün, F. Yavuz, *Kocaeli Spor Tarihinden Damlalar*, İzmit Rotary Kulübü Yayını, 2024

Özdemir, Erdoğan, "Kocaeli'nin Spor Tarihinde Karamürsel'in Yeri", *Uluslararası Karamürsel Alp ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu II*, c: III, Kocaeli 2016, ss. 1699-1722.

Özdemir, Erdoğan, *Yeşil Kentin Altın Çocukları*, Basılmamış Eser.

Hiçyılmaz, Ergun, *Sporumuzda Kadın*, Ekol Yayınları, İstanbul, 1986.

Özdemir, Erdoğan, *Kaptan-ı Derya Karamürsel*, Zinde Yayınevi İstanbul, 5. Baskı, 2017.

Beden Terbiyesi Su Sporları Federasyonu Belgeleri.

tr.wikipedia.org

TURGUT SPOR: BİR İZMİT MAHALLE TAKIMI

Müzeyyen ÜNAL*

Özet

Bu makale, Kocaeli'nin İzmit ilçesinde bir mahalle takımı olarak doğan ve zamanla kurumsal bir kimlik kazanan Turgut Spor'un tarihsel gelişimini, toplumsal bağlamını ve sportif serüvenini incelemektedir. Çalışmada, kulübün 1953 yılında Turgut Mahallesi'nde, aynı sosyal çevreyi paylaşan gençler tarafından kurulması, erken dönem mahalle dayanışmasının spor alanındaki yansıması olarak ele alınmaktadır. Mahallenin sosyo-kültürel yapısı, tarihsel arka planı ve gündelik yaşam pratikleri, kulübün oluşumuna zemin hazırlayan temel unsurlar arasında değerlendirilmiştir.

Makale, kulübün ilk yıllarındaki amatör ruh, sınırlı imkânlar ve güçlü topluluk desteğiyle şekillenen yapısını, yerel basın haberleri ve sözlü tarih anlatıları üzerinden analiz etmektedir. 1950'li ve 1960'lı yıllarda oynanan müsabakalarda gözlenen rekabet, zaman zaman saha içi ve seyirci davranışlarına da yansıyan yoğun duygusal bağlılıkla açıklanmaktadır. Bununla birlikte, kulübün zamanla daha kurumsal bir yapıya evrilerek sportif başarılarını artırdığı ve farklı branşlara açılma girişimlerinde bulunduğu da ortaya konulmaktadır.

Araştırma, Turgut Spor'un günümüzde Kocaeli Amatör Süper Lig'de mücadele eden bir kulüp olarak varlığını sürdürmesini, süreklilik ve kurumsallaşma açısından önemli bir örnek olarak değerlendirmektedir. Mahalle kimliği ile sportif başarı arasındaki ilişkinin altı çizilerek, yerel aidiyet duygusunun kulüp kültürü üzerindeki belirleyici etkisi vurgulanmaktadır. Sonuç olarak çalışma, mahalle temelli spor kulüplerinin Türk spor tarihindeki yerini anlamak açısından önemli katkılar sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Turgut Spor, mahalle takımı, Kocaeli spor tarihi, amatör futbol, yerel kimlik, spor sosyolojisi

Giriş

Turgut Spor, Kocaeli Amatör Ligi'nin günümüzdeki 79 futbol takımından biridir. Geçen yüzyılın ortasında bir mahalle takımı olarak kurulmuştur. Takımın oyuncuları da kulübü kuranlar da aynı mahalledendir. Birlikte oynamış, okula birlikte gitmiş, çoğu aynı fabrikada çalışan gençlerdir. Oyuncular ve kulübü kuranlar kadar mahallenin diğer sakinleri de ilgilerini ve sevgilerini eksik etmemişler, sahiplenmişlerdir. Günümüzde mahalle dışından da oyuncu

* Kocaeli Dokümantasyon Merkezi, e-mail: muzeyyen1841@gmail.com

ve teknik adamların katıldığı Turgut Spor, galibiyetleri ve yenilgileri ile 72 yıllık spor tarihine sahip; Amatör Süper Lig'de top koşturan İzmitli bir spor kulübüdür.

Turgut Mahallesi

Turgut Mahallesi, bağlık bahçelik, çiçekler içinde köy gib bir yerdi. Zaman içinde Durgut, Hamza Fakih, Debbağhane, Tabane olarak geçen isimleri bazan ayrı ayrı, bazan da tek mahalle için kullanılırdı. Yukarısında Midde Kuyusu'nun da bulunduğu bu alan, antik Nikomedia şehri içindedir.

Turgut Mahallesi'ndeki "sur duvarı" kalıntıları, boyutları ve yapım tekniğiyle Nikomedia'nın Roma İmparatorluk başkenti olduğu zamana tarihlenir. Diokletianus'un Got saldırılarına karşı inşa ettirdiği güçlü sur çemberinin batı bölümüdür. Memelidere yatağında görülen duvar ve kemerli yapılar kentin batı kapısının bulunduğu yere denk geldiği düşünülmektedir. Surun alt sıralarında harçsız, düzgün, aynı boyutlarda devşirme Helenistik taşlar kullanılmıştır. Üst sıralardaki moloz taş arasındaki tuğla dizileri kenti çevreleyen sur duvarlarının tamamında görülür. Turgut Mahallesinde sırttaki sur kalıntılarının tamamen yok olmasını önlemek amacıyla tel örgü içine alınmıştır. Mahallenin batısındaki "Karaburç" iç surun bir parçasıdır.

Kocaeli platosunu yaran Memelidere ve Kelledere vadileri, mahallenin yaşam alanlarındaki zorlu yokuşların nedenidir. Kelledere için kurtuluş savaşından mı, daha önceden mi ayırt edilmeksizin kanlı hikayeler anlatılır. *S*öylencelerde Diokletian dönemindeki Hristiyan kıyımı sırasında, batı surlarının yamacından dereye atılanların kastedilme olasılığı yüksektir.

Uzun yıllar su kıtlığı çeken İzmit'te; içme suyu kaynakları ile Memelidere, mahallenin hayat kaynağıydı. Kaynakların çoğu Memelidere'de Çınaraltı mevkiindedir. İngiliz ve Yunan işgali sırasında dibinde yapılan işkence ve kıyımlar yüzünden "*Katliam yeri*" ya da "*Ağlayan Çınar*" diye anılan 600 yıllık ağaç, mahallenin simgesidir.

Eskiden Memelidere, yatağındaki şelale sekileri üzerinden yukarılardan gelen bol su ile akardı. İngilizler işgal sırasında, Kadı Camii solundaki çıkmazda bulunan "ayazma"nın berrak suyuna bir yalak yapmışlar. Muhtar Mustafa Sapar'ın anlattığına göre Paşasuyu gelse de su kıttı. Vatandaş *ayazma*dan tenekelerle su alırdı. İçilebilir durumdaki bu su, aynı zamanda gözlere de iyi gelirdi. Kimine göre de "ayazma suyu", sütü gelmeyen analara şifa olarak kullanılırdı.

Çınaraltı, bir zamanlar debbağhane yani dabakhane/tabakhane/tabane imiş. Mahallenin en yaşlısı da tabakhane görmemişse de burası, mahallenin davullu zurnalı düğün ve eğlence yeri olarak anılmaktadır. Eski kayıtlardaki su kaynakları, çeşme, iki cami ve debbağhane; ticaret ve sanayi anlamında burada küçük de olsa bir yapılanma olduğunu düşündürmektedir.

İstiklal Savaşı'ndan sonra Memelidere yukarılarında konuşlanan askeri birliğe ait kadanaların çektiği top arabalarının, yola sığmayıp bahçe duvarlarına çarpa çarpa ilerlemesi, kadınların homurdanmasına neden olurdu. Yokuş aşağı ya da yokuş yukarı daracık yollarda atların kuvvetiyle top arabasıyla gidip gelmek; akıldan geçirirken dahi kolay değildi.

SEKA alanındaki *şehir stadında* yapılan spor karşılaşmalarında çekilen eski fotoğraflara fon olan sivri kemer söveli yapı grubu, *askeri hastaneye* aittir. Eski "*böcekhane*" binalarında kurulan Askeri hastanenin doktorları, minnetle anılır. Hastalanan mahalleli, doktor aramazdı. Doktorlar çevrenin çoluk çocuğuna, kadını ve erkeğine, yüksünmeden bakardı. Mahalleden

asker karavanasından çorba yediğini hatırlayan da çıkar. *Askeri hastane* boşaltılınca yerine gelen "Askeri Bando", gürültü nedeniyle şikâyet konusu olmuş; iki yıl sonra aşağıdaki Sarıkışla'ya kaldırılmıştır. Askeri hastanenin yerinde bugün Millî İstihbarat Teşkilâtı (MİT) binaları bulunmaktadır.

Turgut Mahallesi'nin yollarını sepetli tanzifat beygirleri ile dolaşan belediye işçileri süpürürdü. 50'li yıllarda yollar biraz açılınca tanzifat beygirlerini arabaya koştular. Mahalleye motorlu araç çıkışı İzmit Belediye Başkanı Erol Köse zamanını buldu.

Mahallede uzun bir dönem okul yoktu; çocuklar için inip çıkılan patikalardan yazıldığı okula varmak günlük spordu. Karda yürümek hoştu da; suya-çamura bata çıka eve ya da okula varmak zorlayıcıydı. Yukarıpazar Okulu'na, Necatibey, Akçakoca, Yeni Turan ve başka okullara gidenler vardı.

Tabakhane, Kadıbayırı, Numankahya, Sarper, Evliya Çelebi gibi bölümleri ile Körfez'e ve Samanlı Dağlarına bakan yamaçlarda 1999 Depremi'nden sonraki yirmi yıl içerisinde çok katlı modern yapılar yükselmiştir. Bağlı bahçeli, ahşap ya da kargir iki - üç katlı evlerin seyrekçe dağıldığı mahalle anılarda kalmıştır.

1844 tarihli Turgut (Durgut) Mahallesi ahalisinin emlak, arazi ve gelirleri ile vergilerini gösteren *İzmit Temettuat Defteri'*ne göre mahallede 17 hane olup 2 berber, 5 cabacı, 1 jandarma eri, 2 işçi, 1 kahveci, 1 gemici, 1 keçeci kalfası, 1 öğretmen, 2 dilenci, 1 çocuk kaydı bulunmaktadır. Bu kişilerin elinde 29 dönüm bağ, 2 dönüm tarla görünmektedir. Berberlerin birer dükkânı, cabacının 1 bargiri kayda alınmıştır.

Kurtuluş Savaşı'nda İngilizler, İzmit'in işgal ettiklerinde Tabakhane Mahallesi ahalisini Kuvayı Milliye'ye yardım ediyorlar diye çoluk çocuklarıyla ansızın tel örgü içerisine alarak karşı yakada Kazıklı, Değirmendere kıyılarına çıkartılarak uzaklaştırılmışlardır. Bir kısmı da Rum ve Ermeni çeteleri tarafından katledilmişlerdir. *Turgut Mahallesi'nden* Kör İmam oğlu Emin, Hasan Çavuş, Hasan Çavuş Damadı Ali, *Tabakhane Mahallesi'nden* Laz Mustafa Ustanın Mahmut, Berbat oğlu Mehmet Ağa, Berbat oğlu Damadı Osman, Hacı Arif oğlu Hüseyin, Cemile'nin Hasan, Laz Musa, Laz Salih, Çeşmeli Hüseyin Marangoz oğlu Esat, Laz İdris, Mütekait Mehmet Efendi, İmam oğlu Hasan, İmam oğlu Hüseyin, Kürdoğlu Salim, Emin Çavuş, Laz Musa'nın Hasbi İzmit Katliamı sırasında şehit olmuşlardır[1].

Muhtarlar[2]

Mahallenin önceki planlarında şimdi mevcut olmayan Aşağı ve Yukarı Tabhane camiileri ile *Hamza Fakih Camii* adı geçiyor. Turgut Mahallesi'nde Ali Birer, İslam Sert, Öğretmen Osman, Mustafa Sapar (1960 - 1975), Celal Ateşmen, Şevki Birer (1989-2004) ve son birkaç dönemdir de Mehmet Kurt muhtarlık yaptı. Muhtar Mehmet Kurt, Turgut Spor Kulübü başkanlarındandır.

1314 doğumlu Muhtar Ali Birer, Trabzon Tonya'dan babası, anneannesi, kardeşleri Emine ve Mustafa ile Kurtuluş savaşından önce İzmit'e, Turgut -Tabakhane Mahallesi'ne gelmişler. Savaşa da buradan katılmışlardır. Yedi çocuklu inşaat ustası Ali, 1923'ten 1950'ye kadar 27

[1] Rifat Yüce, *Kocaeli Tarih ve Rehberi*, İzmit, 1945, ss. 104-105.

[2] Ş. Birer ve Mustafa Sapar ile Turgut Mah., İsmail'in Kahvesi'nde görüşme, 02.01.2020

yıl kesintisiz muhtarlık yaptı. Oğlu DMO Ofisi'nden emekli, eski sendikacılardan Şevki Birer üç dönem muhtarlık yapmıştı. *Şevki Birer'in muhtarlığı* 1989 - 2004 yılları arasındadır.

Muhtar Mustafa Sapar (Doğumu:1931), Yukarıpazar, Necatibey ve Akçakoca ilkokullarında ve İzmit Ortaokulu'nda okudu. Annesi Trabzon, babası İstanbul doğumludur. SEKA'dan emekli (1979) olduktan sonra oto galericisi ve emlak komisyoncusu olarak çalıştı. 1960'ta muhtar seçildi. Enver Atafırat, Leyla Atakan ve Erol Köse'nin İzmit Belediye Başkanı olduğu dönemlerde 15 yıl muhtarlık yaptı.

Mahallede Yaşam

1950 senesine kadar mahalleye ne elektrik, ne yol, ne su, ne telefon geldi. Patika yokuş yollardan İzmit'e inip çıkılırken daha sağlıklı olduklarını iddia edilir. Askeri Hastane arkasının su derdi halledilse de[3] "Tabane'de oturan vatandaşlar, Karaburç sokağından gelen sellerin ev ve bahçeleri harap etmekte olduğundan şikayetçidir.[4] Ancak Muhtar Şevki Birer'in anlattığına göre, Avukat Sekine Hanım'ın da oturduğu Avukat İnayet Hanım'ın evi; onun üstündeki bina Öğretmen Müşerref Hanım ve Fazıl Beylerin evi; onun da üzerinde Radyocu Nüzhet Başer ve ailesinin evleri gibi güzel ve sorunsuz bahçeli binalar vardı.

1959'da Turgut - Tabakhane Mahallesi'nde oturan vatandaşlar; civarda faaliyette bulunan bir taşocağını, bağ ve bahçelerine giden yolları geçilmez hale getirdikleri için vilayete 150 imzalı bir şikayet dilekçesi vermişlerdi.[5] 1963 yılı başında yağışlar ve eriyen karlar nedeniyle Turgut Mahallesi'nde meydana gelen toprak kayması yüzünden beş ev boşaltıldı[6].

Turgut Spor, 1953

"*Bakkal İsmail'in Kahvesi*"nin duvarında *Turgut Spor'un* bir fotoğrafı asılıdır. Bakkal İsmail, şimdi hayatta değilse de duvardaki fotoğrafa göre Turgut Spor'un ilk kadrosundaki futbolculardan birisidir. Turgutspor takımındaki futbolcuların isim ve lakapları yazılı 1953 yılına ait bu fotoğrafta *Bakkal İsmail* (İsmail Günaydın) ile birlikte *Toto Faik* (Faik Soydan), *Çakıcı Yaşar* (Yaşar Eksen), *Meyhaneci Zihni* (Zihni Aydın), *Numan* (Numan Alkan), *Aziz* (Aziz Huldaş), *Ziya* (Ziya Aydın), Gıdalı Fikret (Özenler), *Ekrem Kolaylı* (Ekrem Kolaylı), *Arnavut Saim, Attimo* (Alaaddin Karaatlı) yer almaktadır. Turgut Mahallesi'nin iş güç sahibi, çoğu da SEKA'da çalışan gençlerinden bir futbol takımı kuruldu. Kurulduğu 1953 yılından başlayarak, İzmit ve Kocaeli'nin spor gündeminde yer aldı.

Kocaeli Dokümantasyon Merkezi'nin Aralık 2019'da yapılan "Yaşayan Tarih Sohbetleri" kapsamındaki görüşmede Gıdalı Fikret lakaplı Fikret Özenler'in anlattığına göre Vali Ekmel Çetiner zamanıydı. Kaptan Mustafa Lüleci'nin yeni doğan oğluna verilen "Turgut" adı, takıma da uygun bulunmuştu. O sırada Mahallenin adı Tabakhane/Tabane olarak geçiyordu.

Turgut Spor Kulübü Başkanı Mustafa Lüleci ve kardeşleri kasap esnafından Osman ve Hamdi Lüleci'nin yeri Kemaliye Caddesi'ndeydi. Rasathane'den yukarı çıkan yoldaki bir kahve,

[3] Bizim Şehir,*19.05.1953*
[4] Bizim Şehir, 05.06.1953
[5] Demokrat Kocaeli, 13.05.1959
[6] Doğuş, 27.01.1963

Turgutspor yönetimi için kullanıldı. Turgutspor'a parasal kaynak sağlayabilmek için kulüp yöneticileri tarafından o yılların genel eğilimine uygun konser organizasyonları da yaptırıldı.

İzmit Turgutspor'un Kurucuları ve Forması[7]

İzmit Turgutspor Kulübü'nün Tüzüğü'ne göre "Sporun her sahasında gençliği çalışmalar ve teşviklerle spor terbiyesi içinde yetiştirmek. Bedeni ve ahlaki kabiliyetlerini geliştirmek" amacıyla kurulan kulübün "siyasetle hiçbir ilgisi yoktur." Müteşebbis heyette bulunanlar: Tesviyeci *Naim Özçakır* (Turgut Mahallesi, Tabakhane Caddesi, No 31). *Celep Mustafa Lüleci* (Cami Sokak, No.13.). *Marangoz Ahmet Birer* (Bağlar Sokak, No 19) ve *Ziya Aydın* idi.

İzmit Turgut Spor Kulübü forması: *Yeşil, göğsünde kırmızı şerit*.

İlk Kadrodaki Sporcular[8]

İlk kadrodaki sporculardan bugün hayatta olan kimse kalmamıştır.

Toto Faik: Faik Soydan, SEKA'dan emekli oldu. 83 yaşında vefat etti.

Çakici Yaşar: Yaşar Eksen, SEKA Çırak Okulu'ndandır. SEKA'dan emekli oldu.

Abisi Çakıcı Hakkı Eksen'in Çarşıbaşı'nda dükkanı vardı. 60 yaşından sonra horozculuğa başladı. Horoz yetiştirir, döğüşlerine katılırdı. Arkadaşı kahveci Kemal Çetin de horozcuydu. Döğüşler Kemal Çetin'in kahvesi önünde yapılırdı.

Bakkal İsmail: İsmail Günaydın, Trabzon'dan göçeden bir aileden. Babası Osman Günaydın da bu kahve ve yanındaki bakkalın sahibi idi. Gaz, çivi, kepek, un, saman, ot dahil pek çok şeyin satıldığı bakkalı da kahvehaneye çevirdi. Bakkal İsmail'in kardeşi Niyazi, Adapazarı Vagon Fabrikası'ndan emekliydi.

Meyhaneci Zihni: Zihni Aydın, babası Akif Aydın ile İstasyon Oteli arkasındaki meyhanelerini işletirlerdi.

Numan: Numan Alkan, soğuk demirciydi. Belli bir yeri yoktu. Piyasaya iş yapardı. Babası Kadem, hızarcıydı. Mahallede Ağlayan Çınar'ın doğu tarafında, bir heyelan oldu. Heyelanda zarar görenler, 1960'lı yıllarda Derince'de inşa edilen *44 Evler*'e yerleştirildi. Numan Bey orada öldü.

Ekrem Kolaylı: Ekrem Kolaylı Sait Kolaylı'nın oğlu, Mehmet Kolaylı'nın torunudur. Kısa bir müddet mahallenin muhtarlığını da yapmış olup, Goodyear'dan emeklidir.

Arnavut Saim: SEKAdan emekliydi.

Attimo: Alaaddin Karaatlı, SEKA'dan emekli. Mahallenin çok sevilen uçurtmacı ağabeyi idi. İyi atletti. İyi çiftetelli oynardı. Gültepe'nin üstündeki sit alanının sahiplerindendi. Oğulları Kocaeli genç takımında futbol oynayan Nusret Karaatlı Matbaacı Yaşar ve Şerafettin. Nusret de matbaacı olup Gölcük Deniz Fabrikaları'ndan emeklidir.

[7] İzmit Turgut Spor Kulübü Tüzüğü, Hürsöz, 3, 4, 6, 7, Ocak 1953

[8] Şevki Birer ve Mustafa Sapar ile Turgut Mahallesi, İsmail'in Kahvesi'nde söyleşi.

Aziz: Aziz HULDAŞ. SEKA'dan emekliydi.

Ziya: Ziya Aydın, SEKA'dan emekli. Takımın kalecisiydi.

Gıdalı Fikret:[9] Fikret Özenler, Cumhuriyet'in üçüncü yılında Turgut Mahallesi'nde bahçeli bir evde doğdu. Babası, Yeni Turan Okulu yanında evi bulunan Tütün Eksperi Mehmet Efendi ile birlikte çalışır; Kocaeli köylerinden tütün alımı yapardı. Karısını da İhsaniye köyünde tütün alımı sırasında görmüş, kısmet olmuştu. Fikret'in dedesi ***Muhacir Hasan Ağa***, Selanik'ten gelme. Balkan Savaşları'ndan sonra Selanik'ten İzmit'e göç eden Turgut Mahallesi'nde yerleşen; bir oğlu bir de kızı olan Muhacir Hasan, İzmit'in kurtuluşu sırasında katledildi. Şehitlik'teki abidede adı yazılıdır.

Fikret, İzmit İstasyonu'nda beş arkadaşıyla Atatürk'ün elini öptüğünde; 9-10 yaşlarında dolambaçlı patika yollardan ine çıka Yeni Turan İlkokulu'na gittiği günlerdi. Atatürk geliyor! dediler. Beş arkadaşıyla istasyona karşılamaya gitti. İstasyon kalabalıktı. Elinde baston, başında şapka olan kişiler sıralanmış; trenden inen Atatürk'ü bekliyorlardı. Tam da bu sırada Fikret arkadaşlarıyla kalabalığın arasından çıktıklarında askerler durdurmak istedi. Atatürk eliyle işaret etti. "Bırakın gelsinler! Bu vatanı biz kurtardık, onlara emanet edeceğiz." dedi. O gün Fikret, ilk ve son defa Atatürk'le yüz yüze geldi. Atatürk öldükten sonra O'nun iskeleden alınıp; İzmitlilerin, defne dallarıyla süsledikleri vagona götürülmesini Turgut Mahallesi sırtlarından izledi.

İlkokuldan sonra Gölcük Tersanesi Çırak Okulu'ndan mezun oldu. Tersane'de on yıl çalıştıktan sonra SEKA'ya girdi. Fabrika hemen mahallenin aşağısındaydı.

SEKA'da gececi iken, birden ortalığın karardığını Üsküdar Vapuru'nun, SEKA iskelesi karşısında battığını gördü. Vapur bu tarafta; kuvvetli rüzgârın sürüklediği ölüler Seymen tarafındaydı. Deniz üstündeki kazazedeler çıkarılıp cemselere istiflenerek hastaneye gönderildiler. Eğer ki zamanında müdahale edilse; çok kurtulan olurdu diye düşünmekten kendini alamazdı. Kaptan kaçtı! dediler. Kaptan mahalle komşularıydı. Cenazesi karşılarda bulundu.

İdam cezalarının infazına da, Tepebaşı'nda Hamlet seyretmeye de giderdi. Ama o futbola gönül verdi. İstanbul'da maç seyretmek için gece dört trenine binerlerdi... Turgut Spor kurulunca, mahallenin futbolu bilen ve iyi oynayan sporcusu olarak takımının başarılarında rol aldı. Çelimsiz görünümlü, dal gibi Fikret, "*Gıdalı"* lakabını hak etti.

1974 yılında emekli olunca Kocaelispor karşılaşmalarında Derince İsmetpaşa Stadı'nda kapıda görev verdiler; *bilet denetçisi* oldu. Stada parasız girmek için içerdeki büfeye ekmek getirilen sepeti dört kişi tutar; nizami olarak maça gelen ambulansın içinden adam fışkırırdı. Hiçbirine izin vermezdi. 1926 doğumlu futbolcu, Turgutspor'un ilk kadrosundan en sona kalandı. Artık o da hayata veda etti.

[9] Fikret Özenler, Kocaeli Dokümantasyon Merkezi Yaşayan Tarih Sohbetleri, Sabancı Kültür Merkezi, 25.12. 2019 tarihli kayıt.

Gazete Haberlerinde Turgut Spor

1953 Eylül başında açıklandığına göre İzmit ve Adapazarı gurupları tarafından Birinci ve İkinci Küme Tertip Komiteleri seçildi. İzmit Grubu'nun tertip komitesine Muhsin Kurt, Lütfi Tözge, Hilmi Özerer, Rıfkı Süral seçildiler. Adapazarı gurubu da kendi aralarında bir tertip komitesi seçti. Sonra da her iki gurubun fikstürleri tanzim edildi. Pazar günü hususi maçlar serisine devam edildi. İlk maçı Doğanspor yapan Turgut Spor, maçı 2-1 kazandı. Turgut Spor, kuruldukları yılın yeni sezonuna galibiyet alarak başlamıştı.[10]

Müsabaka idaresi, tüm zamanlar için zordur. Galibiyete doğru gidiş ile mağlubiyetin kaçınılmaz olduğunun durumlarda davranışların nereye evrileceğini belli olmazdı. Ne kadar hakkaniyetle yaklaşılsa da sahanın gerginliği, futbolcular kadar seyirciyi de sarardı. Kavaklıspor'un Turgutspor'u 2-1 yendiği sinirli bir hava içerisinde cereyan eden karşılaşmada itişip kakışan oyuncular hakemin iyi idaresi ile yatışırken, seyirciler kavga ettiler. *Kavaklıspor: Oktay (6); Erdoğan (6), Hasan (5), Muharrem (4), Halit (4), Şahap (5), Tuncer (5), Mehmet (4), Gürel (4), Halil(5), Oktay (4)*

Turgutspor: Sevinç (4), Çetin (5), Coşkun (5), Erdinç (6), Halit (5), Selman (4), Şinasi (4), Erdoğan (4), Sinan (4), Dursun (3), Ahmet (3). Hakemler: Ahmet Ulugün (7), Erol Arığ (6), Tahsin Binici (6).[11]

14 Mayıs 1966 Cumartesi günü haftanın ilk maçı Turgut Spor - Ray Spor arasında yapıldı, 2-2 berabere sonuçlandı. Muhabirin anlatımından müsabakanın muharebe gibi geçtiği anlaşılmaktadır.

Turgut Spor: Sevinç (5), Necati (5), Selman (6), Dursun (6), Halit (5), Ahmet (5), Şinasi (6), Erdinç (7), Sinan (5), Mehmet Ali (5), Erdoğan (4) onbiri ile oynadığı maçta ilk devrede Erdinç ve Selman'ın golleri ile birinci devreyi 2-0 kazanan Turgut Spor, ikinci devrede Rayspor'un iki golü ile berabere kalınca kızgınlıkla oyunu devam ettirdiler. Hürsöz'de Güngör Bayram'ın yazdığına göre "artık oyuncular boşu boşuna biribirlerine tekme atmaya başlamıştı. Orta Hakem Ahmet Ulugün'ün ihtarları fayda etmiyordu. Artık oyun çığırından çıkmıştı. Birinci devrenin efendi takımı Turgut Spor, geçen haftaki gibi kavga çıkarmak istiyordu sanki. Nihayet sinirler iyice gerilmiş, Dursun ile Mustafa birbirlerine vurmak üzereydiler ki hakem, her ikisini de oyundan çıkardı. Bundan sonra oyun değil de çene yarışına başlayan oyuncuları orta hakem oyun harici yapmaya başladı. Sırasıyla Turgut Spor'dan Necati, Selman, Erdoğan; Ray Spor'dan Hıfzı ve Hüseyin'i de çıkardı. Bu hiçbir oyunda görülmemiş bir durumdu. Futbolcular dışarı atılmak için sanki yarış ediyorlardı. Maç yedi kişi noksan kadroyla 2-2 berabere sonuçlandı.[12]

29 Haziran 1966 Pazar günü yapılan Turgut Spor'un Ateşspor'u 3-1 yendiği maçın kritiği gibi galip gelinen maçların basına yansıması keyifliydi.[13]

Arada sindiremedikleri gollerde vardı. Petrol Spor-Turgut Spor maçında Nizami maçın bitiminden sonra bir gol yiyen Turgut Spor, hakemin kurbanı oldu.[14]

---

[10] Bizimşehir, 01.09.1953
[11] Güngör Bayram, Hürsöz, 29.03.1966
[12] Hürsöz, Spor haberleri,19.05.1966
[13] Güngör Bayram, Hürsöz, 31.05.1966
[14] Kemal Dönmezer, Hürsöz, 17.10.1967

Turgut Spor'un 1968 yılı Mart başında mahalli lig puan durumu: Kağıtspor, Boruspor, Petrolspor, Denizgücü, Karagücü ardından 6. sıradaydı. Malofis ve Kavaklı sonra geliyordu.[15]

16 Temmuz 1968'de Turgut Spor Kongresi haberleri çıktığı sırada başkan *Hüseyin Kolaylı* idi.

1968-1969 Sezonu için yapılan transferlerde Birinci Kümedeki Turgut Spor'a gelenler: Kavaklı'dan Vedat, Gölcük Gençlerbirliği'nden Ülkü; Yenidoğan'dan Ergin, Hereke Gençlik'ten Osman, Koruma'dan Halil. Çıkanlar: Bedri (Petrolspor'a), Halit (Petrolspor'a), Mesut (Boruspor'a), Erim (Rayspor'a)[16].

7 Eylül 1968'de yapılan maçta Boruspor, Turgut Spor'u zor mağlup etti. Maçın çok zevkli geçtiği yazılmıştı.[17]

28 Eylül 1968 Cumartesi günü şehir stadında yapılan mahalli lig maçında Turgut Spor'la Malofisspor tüm gayretlerine rağmen gol çıkaramamışlar ve maç 0-0 berabere bitmişti. İki hafta evveline kadar sonuncu olan Turgut Spor, Malofisspor beraberliği ile sonunculuktan kurtulmuştu.[18]

"*Amatör sporun başarılı temsilcisi Turgutspor"* başlığı altında yazılanlar takımın çok yol aldığı izlenimini veriyordu. Kuruluşundan çok az bir zaman geçmesine rağmen kısa zamanda arkadaşlık kardeşlik bağlarıyla birbirine sıkı sıkıya bağlanmasını bilen amatör sporun başarılı temsilcisi Turgutspor 1969-70 sezonunda centilmence mücadelelerinin yanında puan cetvelinin ilk sıralarına yerleşmişlerdir. Başkanından malzemecisine bütün olarak çalışan Turgut Sporlular namağlup ünvanına sahip olan rakiplerinin korkulu rüyası olmuşlardır. 1969'da ilk *Turgut Spor Atletizm Takımı*nı kuran kulüp, kısa bir çalışmadan sonra rakipleri arasında baş sıraya tırmanmıştır. [19] *1969* Kasım sonunda gazetelerde yer alan puan cetveline göre Kağıtspor, Petrolspor, Boruspor, Malofisspor'un ardından Turgut Spor 5. sıradadır. Onu Bahçecik, Güneşspor ve Denizgücü takibetmekte idi[20].

Basında Yer Alan Turgut Sporlu Oyunculardan Bazıları

Şinasi Kayacan[21]

Turgut Spor'un sağaçığı Şinasi Kayacan'ın üç maçını seyreden *Güngör Bayram*'a göre, "çok hızlı bir sağaçık, sporu devam ettirirse istikbal vadeden bir oyuncudur." İzmit'te altı senedir oturan bir Bandırmalı ailenin çocuğudur. Yüksek Denizcilik isterken, İstanbul Hukuk Fakültesi I. sınıfta okuyor. Antremanlara yetişemese de her hafta maça geliyor. Çocukluğundan beri futbol oynuyor. Üç yıldır Turgutspor'da lisanslı sporcu. İzmit'te Kağıtspor ve Boruspor'un futbolu çok iyi buluyor. Kağıtspor'dan Faik ve Avni en beğendikleri. Lise son sınıfta atletizm çalışan Şinasi'nin, iki birinciliği var."

[15] Hürsöz, 05.03.1968
[16] Hürsöz, 02.08.1968
[17] Hürsöz, 10.09.1968
[18] Hürsöz, 02.10.1968
[19] Hürsöz, 8.11.1969
[20] Hürsöz, 23.11.1969
[21] Hürsöz, 22.04.1966

Hasan Tezcan[22]

Turgut Spor'un futbolcularından bölgenin genç kaabiliyeti Hasan Tezcan askerden dönmüş, takımının çalışmalarına da iştirak etmiştir. Futbola şimdiki Kocaelispor olan Baçspor'da başlayan Hasan Tezcan, çıkardığı başarılı oyunlarla dikkat çekerek Turgut Spor'a transfer edilmiştir. Turgut Spor'un ikinci kümede şampiyon olmasında büyük rol oynamıştır. Askerliğini Ankara Deniz Gücü'nde yapan ve Deniz Gücü'nün İkinci Amatör Kümesi'nde şampiyon olmasında emeği geçen Hasan Tezcan askerliğini 1 ay önce bitirmiştir. Ankara'da çıkardığı başarılı oyunlardan ötürü birçok kulüp, transfer tekliflerinde bulunmuştur.

Yusuf Örnek[23]

Hacı lakaplı Yusuf Örnek, 1950'li yılların başında Yukarıpazar Gençlik Kulübü'nde başladı. 1957-58 sezonunda mahallesinin takımı Turgutspor'da oynadı. 1958-59'da Kağıtspor'a transfer oldu. 1963 yılında askerlik dönüşü Malofisspor'da oynadı ve şampiyon oldular. 1963-64 sezonunda transfer olduğu Sapanca Gençlik şampiyon olduğu sıralarda *Kara Bomba* lakabıyla anılmaya başladı. Kendisini I. Lig takımları Vefa ve Karagümrük istedi. Antremanlara katıldı ama babası izin vermedi. 1964-65 sezonunda Kağıtspor'a geçti ama Bölge lisans çıkarmadı. Bunun üzerine Turgutspor'a döndü. Atakan Kupası maçlarında da oynadı. Atakan Kupası şampiyonluk töreninde İzmit Belediye Başkanı Leyla Atakan Turgut Spor'un kazandığı İkincilik Kupasını takım adına Yusuf Örnek'e verdi. 1965 yılından 1978 yılına kadar antrenör-oyuncu olarak spor yaşamını Turgut Spor'da sürdürdükten sonra görevini takım kaptanı Süleyman'a devrederek aktif spor hayatını tamamladı.

Mahalle Takımı Olmanın Gücü

Turgut Spor, Kocaeli Amatör Ligi'nin günümüzdeki 79 takımından biridir. Geçen yüzyılın ortasında kurulmuş; zaferleri ve yenilgileri ile 72 yıllık spor tarihine sahiptir.

Spor yazarlarının ortak kanısı şudur ki Turgut Mahallesi'ndeki meşhur taraftar, Başkan Erkan Bilek ve yönetim kurulu üyeleri, teknik kadro ve futbolcuların sezon boyunca kenetlenmeleriyle Kocaeli Amatör Ligi'nin 2023- 2024 sezonunda Turgut Spor, İkinci Küme'yi şampiyon olarak tamamladı. Birinci Küme'de futbol oynama hakkı kazandı. Açıkça deniliyordu ki "Hem göze hoş gelen futbolu, hem de centilmenliği ile Turgut Spor", Yenidoğan Serdarspor'u Derince Stadı'ndaki finalde 1-0 mağlup ederek adını 10 yıl sonra I. Küme'ye yazdırdı.[24]

[22] Hürsöz, 25.11.1969

[23] Sancar Şener, Atakan Kupası, Milliyet, 08.08.1970
Feyzullah Yavuz Ulugün Arşivi (Leyla Atakan'ın Yusuf Örnek'e kupa verdiği, açıklamalı fotoğraf)

[24] Spor41, 30.05.2024

Turgut Spor Amatör Süper Lig'de

Güçlü ve centilmen futbolcusu, teknik adamları, kulüp idarecisi ve taraftarıyla 2024-2025 Sezonunda da kenetlenme sürdü. I. Küme'de geçirilen bu ilk sezonda da şampiyon olan Turgut Spor, Amatör Süper Lig'de mücadele hakkı kazandı.[25]

2001-2002 sezonundan beri oynanan Amatör Süper Lig'de, Turgut Spor ilk defa yer aldı. Bu lig, amatör futbolun zirvesidir. 2025-2026 Sezonunda Turgut Spor, tüm ekibiyle zirvedeki yerini korumanın sportif çaba ve gayreti içindedir.

Sonuç

Futbol oynanacak düzlük bulmak kolay olmasa da 1953 yılında Turgut Mahallesi'nde bir spor kulübü kuruldu. Oyuncusu, kaptanı, antrenörü, başkanı, yönetim kurulu üyeleri ile bir mahalle takımı olarak kurulan İzmit Turgut Spor, zaman içerisinde kardeşlik arkadaşlık ruhundan, heyecanından bir şey kaybetmedi. Mahallelinin takımına olan sevgisi hiç tükenmedi.

Geçen yüzyılda, bazı maçlarda futbolcular arasında, seyirciye de yansıyan şiddetin temelinde; hakemin müdahalesini gerektiren sözlü ve tekmeli oyunların kökeninde; hep bu tutkulu sevgi vardı. Öyle ki hakemin oyuncu çıkarmaya varan müdahaleleri de işe yaramazdı. Ne zaman ki bu tutkulu sevgi, kuralların tam uygulandığı oyun ve seyir heyecanına dönüştü, başarıyı da beraberinde geldi.

Mahallede ya da kendi semtinde futbol kulübü ve takımı kurmak önemlidir. Ancak, asıl önemli olan, yükselen başarıyı kalıcı biçimde sürdürmektir. Bugün Kocaeli Amatör Süper Lig Takımı olarak zirvede bulunan Turgut Spor, bunu hayata geçirenlerdendir.

[25] Özgür Kocaeli, spor, 13 Ocak 2025

KAYNAKÇA

Bizimşehir, 01 Eylül 1953

Demokrat Kocaeli, 13 Mayıs 1959

Doğuş, 27 Ocak 1963

Hürsöz, 03 Ocak 1953; 29 Mart 1966(Güngör Bayram); 31 Mayıs 1966 (Güngör Bayram); 19 Mayıs 1966; 22 Nisan 1966; 17 Ekim 1967(Kemal Dönmezer); 5 Mart 1968; 02 Ağustos 1968; 10 Eylül 1968; 02 Ekim 1968; 08 Kasım 1969; *23 Kasım 1969*; 25 Kasım 1969.

Milliyet (Sancar Şener), 08 Ağustos 1970

Spor41, 30 Mayıs 2024

Özgür Kocaeli, Spor, 13.01.2025

Rifat Yüce, *Kocaeli Tarih ve Rehberi*, İzmit, 1945.

F. Yavuz Ulugün, *Kocaeli Spor Tarihi'nden Damlalar*, İzmit Rotary Kulübü.

F. Yavuz Ulugün Fotoğraf Arşivi (Turgutspor, 1957-1958 sezonu; Turgutspor, 1958-1959 Sezonu ve Leyla Atakan'ın Yusuf Örnek'e Atakan Kupası'nı verdiği fotoğraflar

Kocaeli Dokümantasyon Merkezi Gazete Arşivi (Hürsöz, Bizimşehir, Doğuş)

Kocaeli Dokümantasyon Merkezi, Yaşayan Tarih Sohbetleri, *Fikret Özenler*, Sabancı Kültür Merkezi, 25 Aralık 2019 tarihli Video/Arşiv kaydı.

Şevki Birer ve Mustafa Sapar ile Turgut Mahallesi'nde görüşme, 02 Ocak 2020

Kocaeli Dokümantasyon Merkezi, Yaşayan Tarih Sohbetleri, *Fikret Özenler, Mustafa Sapar, Şevki Birer*, Sabancı Kültür Merkezi, 15 Ocak 2020 tarihli Video/Arşiv kaydı.

Turgut Mahallesi'nden Mustafa Şahin ve Nurettin Kolaylı ile görüşme.

EKLER

ATAKAN KUPASI

İki yıldır İzmit Belediye Başkanı Leylâ Atakan adına tertip edilen «Atakan» Kupasını bu yıl, finalde Turgutspor'u 1—0 yenen Yenidoğan takımı kazanmıştır. 35 federe ve gayrıfederе takımın katıldığı müsabakalar birbuçuk ay sürmüştür. Resimlerde, İzmit Belediye Başkanı Leylâ Atakan, kupayı Yenidoğan takımının kaptanına verirken ve turnuanın birincisi ve ikincisi Turgutspor ve Yenidoğan takımları, Belediye Başkanı Leylâ Atakan'la birlikte görülüyorlar.

(SANCAR ŞENER)

70.08.08.MİLLİYET / Atakan Kupası

1957-1958 Turgutspor

1958-1959

1970 Yılı, Atakan Kupası, Leyla Atakan ve Yusuf Örnek

Konser Yavuz Ulugün Arşivi

Memeliderede Ayazma

Muhtar Mustafa Sapar

Muhtar Şevki Birer

Sur Kalıntıları

Turgut ve Askeri Hastane

KOCAELİ SPOR TARİHİNDE ERKEN CUMHURİYET DÖNEMİNDE BİR KULÜP: TAVŞANCIL GENÇLER BİRLİĞİ

Turgut ÖZEL*

Özet

1923'ten itibaren Erken Cumhuriyet Dönemi ile birlikte toplumsal hayatımızda başlayan dönüşüm Kocaeli Bölgemizde diğer bölgelerimizde olduğu gibi genelde spor ve kulüp faaliyetleri özelde ise futbol takımlarının kuruluşu ile yeni bir ivme kazanmıştı. Konumuz olan Tavşancıl Gençler Birliği Kulübü Mart 1935 tarihinde kurulmuş futbolun yanı sıra, güreş ve yüzme alanlarında faaliyet göstermeyi amaçlamıştı. Ayrıca kulüp bünyesinde tiyatro ve fotoğraf kolları oluşturulmuş," Gavur İmam ve Vurun Kahpeye oyunları sergilenmiş, hatırı sayılır bir fotoğraf koleksiyonu oluşturulmuştur. Kurucu kulüp başkanı Burhaneddin Bey'dir. Takımın antrenörü Beykozlu Kazım Arkal'dır Kurucu ve futbolcularının tamamına yakını bağcı olan futbol takımı halk arasında "Bağcılar Spor" olarak adlandırılmış sporcularda bir süre sonra bu adlandırmayı benimsemişlerdir. 1937 yılında sünnet töreni Tavşancıl Gençler Birliği Kulübü tarafından organize edilmiş, Kırkpınar şampiyonu Tekirdağlı Hüseyin Pehlivan, Mülayim Pehlivan gibi güreşçiler kispet giyip alana çıkmışlar, Tekirdağlı şampiyonluğunun tesadüfü olmadığını Tavşancıl güreşlerinde de bir kez daha ispatlamıştır.

Kulüp adına Tavşancıl-Çaylık mevkiinde bir alan futbol sahası olarak düzenlenmiş, bu sahada Hereke, Gebze, İzmit hatta İstanbul takımları ile maçlar yapılmıştır. 1946 yılında Fenerbahçe Genç takımının Tavşancıl 'da yaptığı bir özel maçta genç bir futbolcu öne çıktı. Lefter (Küçükandonyadis.). Lefter süreç içerisinde Türk futbol tarihinin fenomeni olarak yıldızı parlayacaktı.

Anahtar Kelimeler: Tavşancıl, Gençlerbirliği, Futbol, Sünnet Güreşi, Düğün At Yarışı.

* Özel Bilfen Liseleri Tarih Bölüm Başkanı, email: tozel.01@hotmail.com

Giriş

Tavşancıl İzmit Körfezinin Kuzey sahilinde Kocaeli ilinin, Dilovası ilçesine bağlı, konumu itibariyle Ankara-İstanbul karayolu (E-5 ve otoban) ve körfeze bakan tepeler üzerinde kurulu bulunan Tavşancıl, Gebze'ye 12 km, İzmit'e 33 km, İstanbul'a 60 km uzaklıktadır. Doğusunda Hereke, batısında Dil iskelesi, kuzeyinde Çerkeşli köyü, güneyinde Marmara Denizi bulunmaktadır.[1]

İstanbul'u Anadolu'ya bağlayan yol ağı (Eski Kervan) yolu Tavşancıl'ın yaklaşık 3 km kuzeyinden geçer. Ayrıca hacıların körfez geçişinde kullandıkları Dil İskelesi güzergâhı Tavşancıl'ın 3 km batısında yer almaktadır .[2]

XIX. yüzyılda İstanbul'u İzmit'e bağlayan ilk kara yolu Sultan II. Mahmut döneminde hizmete girmiştir.21 Kasım 1836 tarihinde İzmit'i ziyaret için mahiyeti ve şehzadeleri ile yola çıkan II. Mahmut'un kente Kartal, Gebze, Tavşancıl'ı birbirine bağlayan yeni İstanbul-İzmit karayolunu kullanmış, kafileyi taşıyan faytonlar aynı gün gece yarısı Tavşancıl'a ulaşmış bir gece burada kalınmıştır.[3]

1873 yılında tren istasyonunun açılmasıyla Tavşancıl'dan İstanbul'a demir yolu bağlantısı kurulmuştur. Tavşancıl, sahile kıyısı bulunması dolayısıyla, deniz yoluyla da o zamanın başkenti olan İstanbul'a Tavşancıl ve Eynarca (İne-Hacı) iskeleleri ile bağlanmaktaydı. O dönemde köyde önemli sayıda gemi kaptanı, tayfası ve kalafatçı bulunmaktadır.[4]

XVIII yüzyıl sonlarında donanmada kalyon üretimine önem verilmesi tersanelerin kereste ihtiyacını artırmış Tavşancıl İne-Hacı İskelesi, Üsküdar iskelesi ile birlikte Körfezin kuzeyindeki kerestenin naklini sağlayan iki önemli iskele haline gelmiştir. Tavşancıl ve İne-Hacı iskeleleri XIX. yüzyıl sonlarından itibaren de Tavşancıl'ı çevre köyler ile birlikte İstanbul'a bağlayan yegâne iskeleler olacaktır.

İklim geçişleri gözlenen Kocaeli'nin içinde yer alan Tavşancıl 'da daha çok Akdeniz ikliminin tipi ve maki bitki örtüsü özellikleri rastlanmaktadır. Bölgede meyve, sebze, zeytincilik hâkimdir. Bölgede zeytin, kiraz, bağ ve meyvecilik ekimi ekseriyetle karışık olarak yapılır. Jeolojik yapı ve iklim durumu topraklarda fazla miktarda alkali olan potasyum birikmesine neden olmakladır. Kalkerli topraklardan oluşan Çatalçeşme çanağı birinci derece bağlık alandır. Tavşancıl'ın güneye bakan yamaçları özellikle meyveciliğe, bağcılığa, zeytinliğe, ağaçlı tarıma elverişlidir. Önceleri Gemiciler Köyünün arazisi olan Dil Ovasındaki beş çiftlik, halkının XIX. yüzyıl başlarında veba salgını sonucunda Tavşancıl ve Çerkeşli köylerine göç etmesiyle adı geçen köylerin mülkiyetine geçmiştir. Birinci derece tarım arazisi olan Dil ovası meyve ve sebze ziraatında hatırı sayılır bir artı değer üretmiştir.

Köy içi Yeraltı suları yönünden şanslıdır. Her evde bir su kuyusu mevcuttur. Arazinin büyük bir bölümü kaya nitelikli Kapaklı ve Şemsettin Formasyonları ile örtülmüştür.

---

[1] Ceyhun Konak (2023), "Tavşancıl", *Kocaeli Ansiklopedisi*, c: III, s. 1947-1949.

[2] Franz Taeschner, *Osmanlı kaynaklarına göre Anadolu yol ağı*, (Çeviren: Nilüfer Epçeli), Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul 2010, s.151-157.

[3] Abdülkadir Özcan, "II. Mahmut'un Memleket Gezileri", *Prof.Dr. Bekir Kütükoğlu'na Armağan* (Ayrı basım), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1991, s.369.

[4] F. Berber, "Temettuat Kaydına Göre Tavşancıl Karyesinin 1844 Yılında Sosyo-Ekonomik Durumu," *Uluslararası Süleyman Paşa ve Kocaeli tarihi sempozyumu bildirileri*, vol.3, Kocaeli, 2016, s.1727-1743.

Tavşancıl, bilimsel adı *Aquila fasciata* olan yırtıcı bir kuştur. Tavşancıl Kuşu 24 Oğuz boyundan; Boz-ok koluna mensup, Yıldız Han oğulları; Avşar-Kızık-Beğdili ve Karkın'ın ongunu yani kutsal kuşudur. Tavşancıl muhtemelen Osmanlı fetihleri ile birlikte bölgeye gelen Türkmenlerce getirilmiş bir addır. Osmanlılar 1329 Pelekanon Savaşı sorasında Kocaeli yarımadasında hakimiyet kurmaya başladılar. Körfezin kuzey kıyılarında ilk Türk köylerinden biri Orhan Gazi Döneminde Hersek Dili -Dil iskelesi arasında Körfez geçişini sağlaması için kurulan Gemiciler Köyüdür. Bu köy bu günkü Tavşancıl'ın 3 km batısında yer alan Dil iskelesi Liman bölgesinde yer alıyordu. Onu bölgedeki diğer yerleşimler takip etti. Ancak bu coğrafyadaki Türk iskanı 1402 Ankara Savaşı ve sonrasında gelen Fetret Döneminde kesintiye uğradı. Bu süreçte Bizans hakimiyetinde kalan Kuzey kıyıları I. Mehmet 'in saltanatının ilk yılında 1421 yılında tekrar Osmanlı hâkimiyetine girdi.

1. Tavşancıl'ın Sosyo-Ekonomik Yapısı

İstanbul'un Fethi öncesinde Kocaeli Yarımadasında Türkmen iskanı artarak devam etti. Tavşancıl'ında bu süreçte en erken XV. yüzyılın ortalarında kutsal kuşu Tavşancıl olan Türkmenler tarafından kurulduğu tahmin edilmektedir. Osmanlı Arşivinde Tavşancıl'a ait en eski belge II. Bayezid Dönemine ait 1501 tarihli bir hükümdür.[5]

Bu hükme göre Tavşancıl, Çerkeşli Köyü ile birlikte "ulak atı" (Posta tatarlarının kullandığı atı) yetiştiren köydür. I. Süleyman (Kanuni) Döneminde, Sultan Selim Vakfına gelir sağlayan köylerden biridir. [6] Bu defterdeki bilgilere göre Tavşancıl'ın vergi hanesi :29 tahmini nüfusta 170 civarındadır.

1845 yılı vergi geliri dikkate alındığında 3607 numaralı Tavşancıl Temettuat Defterine göre; vergi hanesi 185 olurken nüfusta yaklaşık 930'a çıkmıştır. Tavşancıl'ın nüfusunun XIX. Yüzyıl başlarında bine yaklaşmasının bir nedeni de veba salgını nedeniyle "Gemiciler Köyü" halkının büyük bir kısmının Tavşancıl'a göç etmesidir (Bu nedenle 1844-45 Temettuat Defterleri arasında Gemiciler Köyünün defteri yoktur.)1850-1960 yılları arasında Tavşancıl'ın hane sayısı 200 civarında seyrederken nüfusu da ortalama bin civarında olmuştur.

1960 yılına kadar halkın en önemli geçim kaynağı bağcılıktır. Üzümün yansıra zeytin, kiraz, elma vb. meyve ziraatı yapılır. Tavşancıl Çavuş Üzümü 1900-1960 arasında İstanbul pazarlarında aranan ve marka değeri taşıyan bir üründü. Balıkçılık meyve ziraatından sonra önemli girdi sağlayan alandı.1915 yılında Tavşancıl'da avlanan balık miktarı (Torik, Mercan, Sardalye, Barbunya, İstavrit, İzmarit vb.) 40.000kg ve ekonomik getirisi 105 000 kuruştur. [7]Bu nedenle 1890 yılından itibaren Tavşancıl'da, Kocaeli Duyun-u Umumiye Müdürlüğüne bağlı Tavşancıl Memurluğu oluşturulmuş deniz ürünleri ticareti bu memurluğun denetimine bırakılmıştır. Bunların dışında enginar, bamya, tütün, gülcülük ziraatı yapılmış, ipek böçekciliği için dutluklar kurulmuştur.[8] 1845 Temettuat Defterinde Tavşancıl'da 61 denizci olduğu bilgisi de yer almaktadır.

---

[5] İbrahim Şaki ve Feridun Emecen (1994), *II. Bayezid dönemi 906 tarihli Ahkâm Defteri*, İstanbul, s.118.

[6] Başbakanlık Arşivi Tapu Tahrir Defteri No: 438 tarih: 1530 –Kanuni, maliye, evkaf, s.764.

[7] 1915 yılı-Tavşancıl'da Avlanan Balıkların, cinsi, miktarı, değeri/ Kuruş Altın (Deveciyan-2006- Tablo C-No:30)

[8] Cevat Rüştü, *İkdam Gazetesi*, nu:7398, 15 Eylül 1333 (1917) s.2.

1939 yılında Tavşancıl 235 hane 3000 dönüm arazi üzerinde bağcılık orta ölçekli bir kasabadır. Bağ arazilerinin yaklaşık 1500 dönümü Çatalçeşme mevkiindeki köy civarında, 1500 dönümü de Dilovası'nda yer almaktaydı. Tavşancıl bağcıları yılda ortalama dönüm başına 50 liradan 150.000 liralık üzüm ,8 ile 10 bin kap kiraz, bin kap vişne, bakla ve bezelye gibi mahsuller üretiyordu. [9]

Tavşancıl'ın güneye bakan yamaçları Bahçıvan Deresi-Eynarca Deresi arasında kalan 2000 dönümlük arazi üzüm, kiraz bağları ile karışık zeytin ağaçları ile kaplıydı. Zeytin hasadı sonrası köyde üç yağhane çalışırdı. Hane halkları zeytin ve zeytinyağı ihtiyaçlarını kendileri karşılar fazlasını ise çevre köylere satarlardı. I. Dünya Savaşı yıllarında da Tavşancıl Yalıda bir un fabrikası (değirmeni) kurulmuştur.

Ekonomik girdisi yüksek farklı üretim faaliyetleri Tavşancıl hane halkına Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren önemli bir refah ortamı sağladı. Ekonomik refah, İstanbul'a yakın oluşu ve idari olarak İstanbullun bir köyü olması Tavşancıl halkının İstanbul kültürü ile yakın temas kurmasını tüketim alışkanlıklarının da benzer olmasını etkili oldu. *Ahmet Mithat Efendi, Burhan Felek, Süheyl Ünver, Yesari Asım Ersoy, Amir Ateş* vb. Kültür edebiyat sanat camiasından tanınmış kişilerin Tavşancıl'a gelmesi dostluklar kurması bu etkileşimin sonucu olmalıdır.

2. Tavşancıl'ın İdari Yapısı

Osmanlı Klasik Döneminde 15. yüzyılda Kocaeli Sancağına bağlı bir köy olan Tavşancıl, XIX. yüzyılın sonlarında İstanbul vilayetinin Gebze kazasına bağlı bir köydür. Tavşancıl 533 Yıl Köy, 11 yıl Nahiye, 19 yıl belediye, 2008'den itibaren mahalle olan bir beldedir. Tavşancıl, Dilovası ilçesinin en eski yerleşim birimlerinden biridir. Tavşancıl ile ilgili bilinen en eski belge 1501 tarihlidir ve II. Bayezid Dönemi'ne aittir. Bu da gösteriyor ki Tavşancıl 1501 tarihinden nahiye merkezi 1936 tarihine kadar idari olarak Gebze kazasına bağlı bir köydür. 1936-1947 tarihleri arasında nahiye merkezi olmuştur.1989-2008 tarihleri arasında belediye idaresinde bir kasaba, 2008 tarihinden itibaren de Kocaeli'nin Dilovası ilçesine bağlı bir mahalledir.

Belediye döneminde (1989-2008) Tavşancıl'ın ilk belediye başkanı SHP'den aday olan Salih Gün olmuştur. Bu görevini Ekim 2002'ye kadar 13,5 yıl sürdürmüştür. Gün, aynı yıl CHP'den Kocaeli milletvekili seçilince yerine Hasan Ural Serdar vekâlet etmiş, 2004-2009 dönemi belediye başkanı ise Saadet Partisi'nden Eşref Öner olmuş, ancak 2008'de Dilovası ilçesi kurulunca, Tavşancıl belediye teşkilatı kaldırılarak bir mahalle olarak bu ilçeye bağlanmıştır.[10]

[9] Rıfat Yüce, "Eski bir Türk köyü Tavşancıl", Türk Yolu Gazetesi, 19 Ocak 1939, Nu.612, s.2.
[10] Turgut Özel, "Tavşancıl Belediyesi", *Kocaeli Ansiklopedisi*, C.III, Kocaeli 2023, s.1950.

3. Tavşancıl Beldesinde Spor

Tavşancıl'ın bir Türkmen köyü olarak kurulması asırlardır bir gelenek olarak yaşayan düğün güreşleri ve yine düğünlerde öne çıkan at yarışları, beldede ilk spor faaliyetleri olarak değerlendirebiliriz.

3.1. Güreş

Tavşancıl'da, ata sporu güreş müsabakaları ile ilgili en eski bilgiler dönem gazetelerine yansıyan haberlerdir. Bu haberlerden en eskisi 1891 yılı düğün güreşinde Koca Yusuf ve Adalı Halil'in ilk karşılaştıkları güreştir.[11]

Diğer bir güreş, 28 Ekim 1900 tarihli Düğün güreşleridir. Bu güreşlerle ilgili ikdam Gazetesinin 27,29,30 Kasım 1900 tarihli sayılarında haberler yer almaktadır.[12]

3.2. At Yarışları

At yarışları genellikle sünnet ve düğünlerde düzenlenirdi. Büyük ve küçük koşu adlarında iki yarış tertip edilirdi. Büyük koşu: Saka Boğazından başlar, Yarış Bayır'ından Tavşancıl'a ulaşırdı.

Küçük Koşu: Damat ve sağdıç Karaburun'da atlarından iner ve atlara yarışçılar binerdi. Yarış parkuru Karaburun-Çaylık arasındaydı

3.3. Futbol

İngiliz kökenli Levantenler aracılığıyla Osmanlı coğrafyasına giren futbol; önce XIX. yüzyıl sonlarında İzmir, XX. yüzyılın başlarında da İstanbul'da kulüpleşerek kurumsallaşmaya başladı. Ancak futbolun Anadolu'ya yaygınlaşması Cumhuriyet ile birlikte olacaktır. Kulüpler Osmanlı Devleti'nde modernleşmenin yüzü oldukları gibi bu işlevlerini Cumhuriyet döneminde sürdüreceklerdir. Bu nedenle erken Cumhuriyet sürecinde ilk futbol kulüpleri, İnkılapların göreceli olarak etkili olduğu coğrafyalarda kendilerine yer bulup kurumlaşmışlardır. Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren Kocaeli bölgesinde genellikle idman yurdu adlarıyla futbol takımlarını kurulmaya başlanmıştır. Aynı yıllarda Tavşancıl'da futbol oynandığına dair bir bilgiye ulaşamadığımız gibi askerden terhis olup köye dönen gençlerin de futbola yönelik ilgilerinin olmadığını, Çelebizade Said Tevfik Bey "*Galatasaray Kulübü ve Şehir Keşşaflarının(izcilerinin) İzmit Seyahati*" ile ilgili yazısın da şu satırlarla dile getiriyor." «.....*Tavşancıl'daki bu gece de hoş geçti. Sahilde pek büyük fedakarlıkla yapılan futbol sahası, bizim Taksim stadyumu ile adeta alay ediyordu. Kenardaki deniz hamamı pek şirin… Hep bunlar Ordu'nun çabası ve tümen (61.Tümen)kumandanı Salih (Omurtak) Beyefendi'nin himmetiyle vücuda getirilmiş… Cidden iyi bir eser… İnşallah, terhisten sonra*

[11] Refii Cevdet Ulunay, "Takvimden Bir Yaprak", 22/06/1964 Milliyet Gazetesi- s. 3, Eşref Şefik, *Tarihi Türk Güreşleri*, İstanbul Fetih Derneği Yayınları, İstanbul 1953, s.134-135.

[12] Atıf Kahraman; *Cumhuriyete Kadar Türk Güreşi*, Ankara 1989, I. cilt, s.254.

köyün gençleri bu yerlerden istifade ederler. Fakat hiç ummam. Çünkü o yetenekte bir kimseye rast gelmek kısmet olmadı.».[13]

3.3.1.Tavşancıl Gençler Birliği (Bağcılar Spor)

Çelebizade Said Tevfik Bey'in bu yazısından yaklaşık on iki yıl sonra, *Son Posta Gazetesi*'nin 28 Mart 1935 tarihli sayısında Tavşancıl Spor Kulübünün açılması ile ilgili fotoğraflı bir haber yayınlanmıştır.[14]

Tavşancıl'da Bir Spor Kulübü Açıldı

Tavşancıl (Hususi) — Uzun senelerden köyümüz gençliğinin spora karşı gösterdiği düşkünlük nihayet burada "Gençler birliği spor kulübü,, ismi altında bir teşekkül vücude getirmiştir. Köyün güzel bir yerinde yapılmakta olan futbol sahasında her gün 20 amele çalışmaktadır.Gençler Birliği bu sahanın ikmalinden sonra yaza İstanbuldan ve diğer şehirlerden kulüpler davet ederek hususi maçlar yapacak, bilhassa köyün alt yanında denizle temasını arttırarak yürmeler, yarışlar tertip edecektir. Resmimiz Tavşancıl Gençler birliğini bir arada göstermektedir. × işaretli zat birlik reisi Bey Burhaneddindir — *

Tavşancıl Gençler Birliği sporcuları

Haberden anlaşıldığı kadarıyla Kulübün Kurucu başkanı Burhaneddin (Civelek) Efendidir. Gençler birliği için bir futbol sahası ikmaline başlanmış, İstanbul takımlarıyla hususi maçlar tertip edileceği, ayrıca sahilde yüzme yarışları yapılacağı belirtilmiştir.

Tavşancıl Gençler Birliği Kulübünün kurucuları ve futbolcuların tamamı bağcılardan oluştuğundan futbol takımı halk arasında Bağcılar Spor olarak adlandırılmıştır. Bu nedenle Tavşancıl 'da sünnet törenleri gibi etkinliklerde kulüp üyeleri Bağcılar Spor'un baş harfleri olan (B.S) rumuzlu pazubantları kullanırlardı.

Kulübün kurucuları: Burhaneddin Civelek, millî güreşçi Hilmi Arıkan, Hacı Ethem'in Ali, Hazım'ın Bekir, Muhtar Alâeddin Şen ve Nazım Gür'dür. Kulübün kurucu başkanı Burhaneddin Civelektir.

Bağcılar futbol takımı A ve B takımlarından oluşuyordu**.**

[13] Çelebizade Said Tevfik Bey'in "Galatasaray Kulübü ve Şehir Keşşaflarının İzmit Seyahati", 9 Ağustos 1923, Spor Alemi, sayı:44., s.9.

[14] "Tavşancıl Spor Kulübünün açıldı", *Son Posta Gazetesi*, 28 Mart 1935, s.10.

A takımı (Büyükler): Remzi, Hasimin Bekir, Akif'in Ali, Serdar Said, Adnan Yüksel, Hüseyin Sümer ve Mehmet Ali Usta vb.

B takımı (Küçükler): Hayrullah (Kaleci), Nazım Gür, Rodoslu Halit, İbrahim Güngör, Apartmış Mehmet, Necmettin Akkor, Pala Mustafa, Pepiz İbrahim, Kommer Hüseyin vb.

İlk kulüp binası hamamın karşısında Kâmil Efendinin dükkânı olmuş, daha sonra Çarşı başında Cabir ağanın Kahvesinin karşındaki binanın alt katı kulüp binası olarak kullanılmıştır. (Şu anda Yüksek Marketin deposu olarak kullanılan bina)

Kulüp üyelerinden 25 kuruş teberru(aylık) toplanarak top sahası için bir ihale açılmış, Çaylık Tepesi Çerkeşli Köyünden gelen bir ekip tarafından futbol sahası haline getirilmiştir. Antrenman sahası için ise Hafız Cemal'in Dede Kuyusu'ndaki arsası kullanılmıştır.

Kulübün forması lacivert, beyazdı. İki ayrı forma kullanıyorduk. Parçalı lacivert-beyaz veya Beyaz yakalı düz lacivert forma. Sporcuların ayakkabıları Salih ustaya ısmarlanarak yapılıyordu.

Takımın antrenörlüğünü Beykozlu Kazım Erkal üstlenmişti. Kazım Erkal Beykoz sporlu ünlü futbolcu Kelle İbrahim ile aynı dönemde Beykoz sporda yer almış ,1950'li yıllarda da milli futbol hakemi olarak maç yönetmiştir.[15]

1935_Tavşancıl Gençler Birliği (Bağcılar Spor 1910-1915 Doğumlu gençlerden oluşuyordu.)

Ayaktakiler soldan sağa: Sabri Günal (Osman Ustanın oğlu), Remzi Arda, Raif'in Mustafa Balbal, Hoca Ahmet Günel, Adil Rodoslu, Nazım Gür, Hüseyin Sümer, Hasın Bekir Güngör, Abartmış Mehmet Satılmış, Antrenör: Beykozlu Kazım Arkal.

Oturanlar soldan sağa: Akif Sabri Metin, Bahanın Basri, Seyit Serdar, Kara Nuri Yaman. (**Turgut Özel Arşivi)**

[15] Tavşancıl Gençler Birliği ilk oyunculardan ve antrenör Kazım Arkal'ın yakın dostu Nazım Gür (D.1915) ile 11 Kasım 1991 tarihinde yapılan görüşme.

Tavşancıl Gençler Birliği açılış günü fotoğrafı (**Turgut Özel Arşivi)**

1935-Tavşancıl Gençler birliği Altyapı takımı (1923-1925 doğumlu çocuklardan oluşuyordu.)

Orta Sıra sol baş; Eyüp Yılmaz Vardar (Tasvire Vardar'ın Oğlu), Orta sıra Sağ baş; Hayati Özyiğit. Diğerlerini tespit edemedik. **(Turgut Özel Arşivi)**

Tavşancıl Gençlerbirliği, Hereke, Gebze, İzmit ve zaman zamanda İstanbul takımları ile özel maçlar yapıyordu. Ünlü spor yazarı İslam Çupi bir yazısında bu maçlardan birini şöyle anlatıyor.

"*... 1946 yılında Fenerbahçe Genç takımının Tavşancıl 'da yaptığı bir özel maçta denenen, sarışın, orta boylu, vücudu ve kayganlığı ile diri bir yunus gibi olan ve oyunda 14 gölün 10 unun atan çocuk, 20 yıl Fenerbahçe ve Türk futbolunun aşılmaz efsanesi olarak Lefter (Küçükandonyadis) ismi ile statlarda yeni bir çağın anlatılmaz fenomeni olarak dolaşacaktı*"[16]

Tavşancıl Çaylık Sahası. Bir Kale önü mücadelesi 1973 (Fotoğraf Suat Kızıltaş). ***Lefter Küçükandonyadis**, 22 yaşında*

Bu sahada 1946 yılı içerisinde Fenerbahçe Genç Takımı ile Tavşancıl Gençler Birliği arasında yapılan özel maçta 10 gol atarak Fenerbahçe'nin A kadrosuna terfi edecek, 20 yıl Fenerbahçe ve Türk futbolunun aşılmaz efsanesi olarak futbol tarihindeki yerini alacaktı.

[16] Milliyet gazetesi, 28.08.1990, s.16.

3.3.2. Tavşancıl Gençlerbirliği Kulübünün Futbol Dışında Faaliyetleri

Kulübün futbol dışındaki faaliyetlerini şöyle sıralayabiliriz.

a) Kütüphane: Kulüp binasında yer alıyordu. Bu kütüphaneden kulüp üyeleri ve öğrenciler yararlanabiliyordu.

b) Temsil (Tiyatro)Kolu: Kulüp sporcularından oluşuyordu. Temsil çalışmaları Tavşancıl eski Zükur (Erkek ilk Mektebi) öğretmenlerinden Zeki Bey'in nezaretinde yapılırdı. Kostümlerin hazırlanması ve makyaj işlerini ise Hereke Halı Fabrikası'ndan (Sümerbank) Edip Usta gerçekleştirirdi. Bağcılar temsil kolu;" Gâvur İmam", Binnaz (Manzum Piyes) ve "Bir Millet uyanıyor" gibi oyunları Tavşancıl halkına sergilemişti. Bu grubun ünlü kişilerinden biri de İshak'ın Halit'tir. (Halit Değer) Tavşancıl'ın yetiştirdiği renkli kişilerden biridir. Giyinişi ile görünüşte olumlu bir etki yaratmasa da İstanbullu tanıdıkları ve yeteneği ile insanı şaşırtan bir kişiliye sahiptir. Naşit Tiyatrosuna sık sık gider ve Tiyatrocu Naşit'i de yakından tanırdı. Hatta Naşit'in hasta olduğu bir gece onun yerine sahne aldığı hatta "leblebici Horhor "oyununu kusursuz oynadığı rivayet edilir. Nazım Gür'ün naklettiğine göre Halit bu oyunu Tavşancıl 'da bir düğünde tekrar oynamış ve halkı kendine hayran bırakmıştı.[17]

c) Fotoğrafçılık: Tam organize olarak çalışmasa da kulüp, fotoğrafçılık faaliyetlerini desteklemiştir. Bu desteklemelerin sonucunda Nazım Gür ve Muallim Mehmet bu dönemi yansıtan çok sayıda fotoğrafın günümüze ulaşmasını sağlamıştır.

d) At Yarışları: At yarışları genellikle sünnet ve düğünlerde düzenlenirdi. Büyük ve küçük yarış adında iki koşu düzenlenirdi. Büyük koşu: Saka Boğazından başlar, Yarış Bayır'ından Tavşancıl'a ulaşırdı. Küçük Koşu: Damat ve sağdıç Karaburun'da atlarından iner ve atlara yarışçılar binerdi. Yarış parkuru Karaburun-Çaylık arasındaydı.

e) Güreş Müsabakaları: Bu müsabakaları bağcılar kulübünün organizasyonunda yapılırdı. Bu müsabakalara dönemin ünlü güreşçileri davet edildiğinden seyirci katılımı yüksek düzeyde olurdu. Neredeyse bir Tavşancıl kadar insan güreşleri seyretmeye gelirdi.19. yüzyılın sonlarından itibaren Tavşancıl güreşleri "Türk Güreş tarihine "ışık tutacak güreşlere sahne olmuştu. Bunlar arasında Koca Yusuf, Adalı Halil, Tekirdağlı gibi ünlü güreşçiler sayılabilir. 1934 ve 1939 sünnetlerini bizzat Bağcılar Spor organize etmiştir.

f) Orta Oyuncuların Sünnet törenlerine davet edilmesi; yine kulüp organizasyonu ile olurdu. Sünnet törenlerine Orta Oyunculardan Kavuklu Hamdi ve Kavuklu Ali gösterilerde bulunmuştur.

g) Bazı İstanbul gazetecilerin Tavşancıl'a davet edilmesi: Son Posta Gazetesi yazar ve muhabirleri Faika Civelek'in (Gürses) eşi Ekrem (Gürses) Bey'in aracılığı ve Tavşancıl Bağcılar Kulübünün daveti ile Tavşancıl'a gelmiş ve Kulübün misafiri olmuştur.

[17] Nazım Gür (D.1915) ile 11 Kasım 1991 tarihinde yapılan görüşme.

Tavşancıl-Çatalçeşme_1937 Son Posta Gazetesi yazar ve muhabirleri ***(Turgut Özel Arşivi)***

Tavşancıl Gençlerbirliği'nin tertip ettiği 1937 Güreşleri Soldan sağa; Adapazarlı Arif Pehlivan, Tekirdağlı Hüseyin Pehlivan Molla Mehmet, Arnavut Mülayim pehlivan ***(Turgut Özel Arşivi)***

Tavşancıl Gençlerbirliği'nin düzenlediği küçük at yarışı Tavşancıl_Çaylık-1937***(Turgut Özel Arşivi)***

Tavşancıl Gençlerbirliği sporcularından oluşan temsil grubu. İlkokulda sahneledikleri bir oyundan önce_1937 *(Turgut Özel Arşivi)*

Tavşancıl Gençlerbirliği sporcularından ve yöneticilerinden oluşan 1937 yılı toplu sünnet tertip komitesi. Tertip komitesinin pazubantlarında Bağcılar Spor 'un başa harflerinden oluşan (B.S) yazısı yer alıyor. (Turgut Özel Arşivi)

Tavşancıl Gençlerbirliği sporcularından ve yöneticilerinin tertip ettiği 1937 yılı toplu sünneti. *(Turgut Özel Arşivi)*

4. Tavşancıl Gençlik Spor Kulübü

1950 yılından itibaren Türkiye genelinde spor alanında bir değişim ve canlanma yaşandığı görülür. Bu değişimden Tavşancıl'da nasibi almış 1954 yılında amatör Tavşancıl Gençlik ve Spor Kulübü kurulmuştur. Bu kulüp Tavşancıl Gençlerbirliği'nin devamıdır. Kulüp *Cemal Özel, Hayrettin Şen, Nihat Altıparmak, Sezai Özyiğit, Osman Çakır ve A. Kâmil Ünal* tarafından A ve B Takımları olarak kurulmuştur. Kulüp binası, Mazlum Mustafa'nın (Bengi) şu anda kahvehane olarak kullanılan binasıdır. Takımın renkleri yeşil beyazdır. Önceleri müsabakalarda yeşil forma beyaz şort kullanılırken daha sonra sırasıyla parçalı yeşil beyaz ve çubuklu yeşil beyaz forma tercih edilmiştir. Kulübün kurucu başkanı Cemal Özel'dir.

1954 yılı sezon açılışında ilk maç A ve B takımları arasında yapılıyor.

A takımı Ayaktakiler Soldan sağa; Mehmet Günel, Ahmet Akkor, Çocuk; (……) Ulvi Yüksel, Salih KöseSezai Özyiğit, Veysi Arıkan, Samim Altıparmak, Rıdvan Şan), Ahşan Yüksel, Alâeddin Şen, Oturanlar sol baş; İhsan Umur, (..), Erkal Vardar, Hayrettin Şen,(…) (….) Cemal Özel.

B Takımı_Ayaktakiler Soldan sağa; Muhtar Ahmet Akkor, Coşkun Özel, Altan Akkor, Asım Metin, (..), Okay Serdar, Ünal Ersoy, Sezai Özyiğit, Alâeddin Şen, Cemal Özel, (……), Oturanlar soldan sağa; Tunay Akın, Mustafa Karaman, Hüseyin Çınar, Mustafa Aydın, Hasan Yılmaz Çocuk (…)

1957- Hereke de seremoni soldan sağa; Cemal Özel, Vecihi Rodoslu, Salih Köse, Veysi Arıkan, Erkal Vardar, Günal Ersoy, Okay Serdar, Asım Metin, Altan Akkor, Tunay Akın, Coşkun Özel, Mustafa Karaman.

5. Yeni bir kulüp doğuyor… Akın Spor Kulübü-1968-1972

1968 yılında Tavşancıl Spordan ayrılan bir grup genç, Hadi Oğuz, Selahaddin Çetin liderliğinde Akın Spor Derneğini kuruyorlar. Bu Dernek daha sonra Akın spor kulübüne dönüştürülüyor ve Kulüp başkanlığına Salih Gün seçiliyor. Salih Günün nihai hedefi iki kulübü birleştirmek olsa da dönemin siyasi ortamının da etkisiyle bu o kadar kolay olmuyor. İki kulübün birleşmesi 1972 yılı sonuna kadar sürecektir**.** Akın Sporun renkleri lacivert beyazdır**.** Lacivert -beyaz parçalı ve çubuklu forma kullanmıştır. Formalarda sırt numaraları kırmızı renklidir. Kulüp binası olarak Ali Şan'ın evin altında bulunan dükkân kullanılmıştır (Burada yakın zamana kadar Foto-Değişim bulunuyordu.) Aynı zaman da bu binanın karşısında yer alan Kabakcızade Hakkı Bey'in dükkanında da İstanbul Hilton Otelinden hediye edilen ve kulübe ait masa tenisi yer alıyordu.

6. Tavşancıl Spor Federe oluyor-1974

1972-1973 Sezonunda Tavşancıl Spor ile Tavşancıl Akın Spor Kulüpleri birleşip, Tavşancıl Gençlik Spor Kulübü adını alıyor. Kulüp Başkanı Salih Gün'dür. Takımın renkleri yeşil beyazdır. Kulüp binası ve lokali olarak önce Bakkal Osman'ın dükkanının karşısında yer alan tek katlı bina Kullanılmıştır. Daha sonra da 1980'erin başından itibaren de Kulüp ve Lokal binası Osman Babacan'ın kahvesi olmuştur.

1974 yılında daha önceden Kocaeli idari sınırlarına dahil olan TOE Fabrikasının, İstanbul'a dahil edilmesiyle TOE Futbol takımı da İstanbul amatör takımları arasında yer aldı. Bunun sonucunda Kocaeli'nde amatör takım sayısı 9'a düştü. Maçların oynanabilmesi için bir amatör takıma daha ihtiyaç vardı. Bu ortamda Kulüp Başkanı Salih Gün'ün çabası ve Spor Bölge Müdürü Necmi Bey'in yardım ve desteği ile "Tavşancıl Gençlik Spor "Federe oldu. Artık rakipleri 3. Amatör ligdeki takımlardı. 1975-2001 yılları arasında yaptığı maçlarla ve şampiyon kapattığı sezonlarda 1.Amatör lige kadar yükseldi.[18]

[18] Salih Gün ile 5 Temmuz 2021 yılında yapılan görüşme

1973-1974 Kulüplerin birleşmesi ile oluşa ilk takım, yönetici ve teknik adamlarıyla.

Ayaktakiler Soldan sağa; Nuri Özkan, Erol Güngör, Mehmet Gürel, Bertan Şen, Ethem Güngör, İhsan Babacan, Asım Metin Ömer Karacaviran Nizamettin Sümer, Salih Gün

Oturanlar soldan sağa: Altan Akkor, Mehmet Berat Varol, Ahmet Öner, Mehmet Babacan, Cengiz Lüleci, Nihat Çetin, Reha Arıkan, Ünal Ersoy

1974-1975 sezonu Tavşancıl Spor Federe olduktan sonra ilk futbol takımı ve yöneticiler. Çaylık sahası

Ayaktakiler soldan sağa: *Aziz Soylu, Ethem Güngör, Hakkı Hergüner, Hadi Oğuz, Asım Metin, Halil Gürel, Turgut Çakır, Mehmet Gürel, Salih Gün, Sedat Kızıltaş, Mehmet Akkor, Nizamettin Sümer, Altan Akkor.*

Oturanlar soldan sağa: *Ahmet Öner, Nurhan Özkan, İhsan Köse, Nuri Özkan, Erhan Sümer, Teoman Tak*

7. Belediye Döneminde Tavşancıl Spor (1989-2008)

1989'da Kulüp Başkanı Salih Gün'ün Belediye başkanı seçilmesi üzerine Kulüp Başkanlığına Bertan Şen, yardımcılığında İhsan Köse seçildi. Bu süreçte belediyenin desteği ille Tavşancıl Spor göreceli olarak, ekonomik yönden rahatlatmıştı. En azında maçlara takıma yakışır bir otobüsle gidiliyor, transfer ve ücretler konusunda da eskisinden daha rahat kaynak bulabiliyorlardı. Kulüp için çarşı içinde yeni bir lokal binası inşa edildi. Kumluktaki top sahası düzenlendi. Soyunma odaları ilave edildi. İlerleyen süreçte Tavşancıl Spor için Salih Gün stadyumu da hizmete girecektir.

Depremin yaralarının sarıldığı 1999-2000 sezonunda, daha sonra Kocaelispor'un da başına geçecek olan Serhan Gürkan'ın başkanlığını yaptığı, o dönemin güçlü ekibi Çubuklu spor da mağlup eden Tavşancıl spor tarihinde ikinci kez 3. Lig terfi maçlarına katılma hakkı kazanır.

8. Tavşancıl Spor 3.Lig'de

2001-2002 sezonunda 3.lige yükselen kulüp, tarihinde ilk kez profesyonel liglerde mücadele etmeye başladı. Ancak, 2002-2003 sezonu sonunda 3. Lig 4. Grup'ta 10. sırada yer almasına karşın, kulüp profesyonel liglere devam etmeme kararı alınca amatör kümeye düşürüldü. Normalde ligden düşmesi gereken Yeni Turgutlu Spor ise TFF Yönetim Kurulu kararı ile ligde bırakıldı.

Tavşancıl Spor 2025-26 Sezonunda Kocaeli 1.Amatör A Grubunda mücadele etmektedir. Şu anda grup lideridir.

Öneriler

Kocaeli Spor tarihinde köklü bir geçmişe sahip olan öncelikle Tavşancıl Gençler Birliği (Bağcılar Spor), sonrasında gelen, Tavşancıl Gençlik Spor, Akın Spor, nihayetinde Tavşancıl Spor'a ait malzeme, belge, fotoğraf son yıllarda oldukça artmış, bu materyalin gelecek kuşaklara düzenli bir şekilde aktarılması gündeme gelmiştir. Son yıllarda restore edilen Tavşancıl evlerinden biri, *Tavşancıl Spor Tarihi Müzesine* dönüştürülebilir bu materyaller burada sergilenebilir.

SONUÇ

1923’ten itibaren Erken Cumhuriyet Dönemi ile birlikte toplumsal hayatımızda başlayan dönüşüm Kocaeli Bölgemizde diğer bölgelerimizde olduğu gibi genelde spor ve kulüp faaliyetleri özelde ise futbol takımlarının kuruluşu ile yeni bir ivme kazanmıştı. Konumuz olan Tavşancıl Gençler Birliği Kulübü Mart 1935 tarihinde kurulmuş futbolun yanı sıra, güreş ve yüzme alanlarında faaliyet göstermeyi amaçlamıştı. Ayrıca kulüp bünyesinde tiyatro ve fotoğraf kolları oluşturulmuş,” Gavur İmam ve Vurun Kahpeye oyunları sergilenmiş, hatırı sayılır bir fotoğraf koleksiyonuyla da Spor ve kültürel birikimin günümüze kadar ulaşmasını sağlamıştır.1954 Yılında, Tavşancıl Gençler Birliğinin birikimi üzerine “Tavşancıl Gençlik Spor” Amatör Kulübü kurulmuş, bu kulübün içinden de Tavşancıl Akın Spor Kulübü doğmuşmuştur.1972 yılında iki Kulüp birleşerek Tavşancıl Sporu oluşturmuştur.1974 yılında Tavşancıl Spor Federe olmuş, böylece Kocaeli amatör liglerinde yer alma hakkı kazanmıştır. 2001-2002 sezonunda 3.lige yükselen kulüp, tarihinde ilk kez profesyonel liglerde mücadele etmeye başlamış, ancak, 2002-2003 sezonu sonunda 3. Lig 4. Grup'ta 10. sırada yer almasına karşın, mali sebeplerle profesyonel liglere devam etmeme kararı almış ve bunun sonucunda amatör kümeye düşürülmüştür.2025-26 Sezonunda Tavşancıl Spor Kocaeli 1.Amatör ligi A grubunda mücadele etmektedir. Kulüp Başkanı Mehmet Akkor, takım antrenörü de Şahin Can Atmacadır.

EKLER

EK 1_Tavşancıl 1928 (Turgut Özel Arşivi)

EK2_Tavşancıl 1935 (Turgut Özel Arşivi)

EK3 _Tavşancıl 1973 (Suat Kızıltaş Fotoğrafı)

EK4_Tavşancıl Yalı 1945 (Turgut Özel Arşivi)

EK 5_Tavşancıl Yalı İskelesi.Eynarca'dan dönüş.Kıyıda İstanbul'a nakil için bekleyen üzüm sandıkları.Nazım Gür Fotoğrafı_1942.Turgut Özel tarafından yeniden düzenlenmiştir. (Turgut Özel Arşivi)

EK 6_Tavşancıl Tren istasyonu ve 1892 tarihli Tavşancıl posta mührü (Turgut Özel Arşivi)

EK 7_Eynarca İskelesi-1942(Turgut Özel Arşivi)

EK 8_Tavşancıl Çavuş Üzümü Bağcı Nazım Gür_1939 (Turgut Özel tarafından yeniden düzenlenmiştir.) (Turgut Özel Arşivi)

EK9_Tavşancıl Bağcılar Spor oyuncularının ve yöneticilerinin Sapanca gezisi-1935 (Turgut Özel Arşivi)

EK10_Tavşancıl Bağcılar Spor Temsil Kolundan bir grup-1935 (Turgut Özel Arşivi)

EK 11_Tavşancıl Gençlik Spor-Hereke sahasında bir maç öncesi_1959 (Turgut Özel Arşivi)

EK 12_ İstanbullu izciler, Tavşancıl sahilde_1923 Spor Alemi, S.44_Foto Suat (Turgut Özel tarafından yeniden düzenlenmiştir.)

EK 13 (Hilmi Arıkan, ayakta ortada1923) (Turgut Özel Arşivi)

EK 14_Hilmi Arıkan milli forma ile (1927) (Turgut Özel Arşivi)

Mehmet Hilmi Arıkan (1900-1943*)* *Tavşancıl Gençler Birliğinin Kurucularından, Milli Güreşçi Hilmi Arıkan, Haliç İdman yurdunda profesyonel güreşe başladı. Avrupa şampiyonasına ilk kez katılan Güreş milli takımızda yer aldı (altta).1938-1943 yılları arasında Kocaeli Güreş monitörlüğü görevinde bulundu. Tavşancıl Tarım Kooperatifinin kurucu başkanı ve ödüllü bağcıdır.*

EK_15, 1927'de Macaristan'ın Budapeşte kentinde düzenlenen ve Türkiye'nin katıldığı ilk Avrupa Şampiyonasına katılan güreş milli takımı. Soldan sağa: Küçük Mustafa (Çetin kale) (…), Tayyar Yalaz, Seyfi Cenap Berksoy, Mehmet Hilmi Arıkan, Mehmet Çoban, Antrenör, Rezsö Peter) (Turgut Özel Arşivi)

EK_16 Nazım Gür- (D.1919) Tavşancıl Gençler Birliği oyuncusu ve Fotoğraf Kolu temsilcisi. (Turgut Özel Arşivi)

EK_17 Mehmet Günel- (D.1910) Cumhuriyet Döneminin ilk öğretmenlerindendir. Fotoğraf çekmeye 1928 yılında başlamıştır. Tavşancıl Gençler Birliği'nin fotoğraf kolu temsilcisidir. **(Turgut Özel Arşivi)**

EK_18 Hüseyin Burhaneddin (Civelek) Efendi (1898-1968). Tavşancılın tanınmış esnaflarındandır. Tavşancıl Gençler birliğinin kurucu başkanıdır. **(Turgut Özel Arşivi)**

EK_19 Mehmet Cemal Özel (D.1927) 1954- Tavşancıl Gençlik Spor Kulübünün kurucu başkanı-,1973- Kocaeli Yelken Ajanı-Hereke-Tavşancıl Avcılar ve atıcılar Kulüplerinin kurucu başkanıdır. **(Turgut Özel Arşivi)**

EK_20 *Salih Gün*;*1968-1972 yılları arasında Tavşancıl Akın Spor 1973-1989 yılları arasında Tavşancıl Spor Başkanlığını yürüttü. 1989-2002 yılları arasında üç dönem Tavşancıl Belediye Başkanlığı, Cumhuriyet Halk Partisi 22. Dönem (2002-2007) Kocaeli Milletvekilliği görevlerinde*

EK_21 :1970'li yılların başlarında Tavşancıl'da bir sezon açılışı. (Turgut Özel Arşivi)

EK _22: Tavşancıl Gençlik Spor Kulübünce tertip edilen ancak,1.Kıbrıs Barış Harekâtı nedeniyle 3 Ağustos 1974 tarihine ertelenen Tavşancıl büyük meydan sünneti afişi. (Engin Vardar Arşivi. Turgut Özel tarafından yeniden düzenlendi.)

EK 23: Tavşancıl Gençlik Spor Kulübünce tertip edilen 3 Ağustos 1974 tarihli Tavşancıl büyük meydan sünneti

EK 24_ Tavşancıl Gençlik Spor Kulübü ilk Lokali (Turgut Özel Arşivi)

EK _25 Tavşancıl Gençlik Spor Kulübü ilk Lokali (Turgut Özel Arşivi)

EK_27 _2000 yılı 3.lig terfi müsabakaları şampiyonu Tavşancıl Spor yöneticileri ve sporcular.

EK_28 Tavşancıl 3.ligde. Kocaeli Gazetesi- 15 Mayıs 2001_Salı

Dil'de, fikir'de, iş'de birlik

ÖNCÜ SPOR

SPOR
Dostluk, Barış ve Kardeşliktir.

YIL: 3 SAYI: 930 14 MAYIS 2001 PAZARTESİ FİATI 200.000 TL

Tavşancıl 3.Lig'te

EK_29 Tavşancıl 3.ligde. Öncü Gazetesi- 14 Mayıs 2001_Pazartesi

TAVŞANCILSPOR KULÜBÜ 1954

Tam ad	Tavşancıl Spor Kulübü
Renkler	Yeşil-Beyaz
Kuruluş	1954
Stadyum	Tavşancıl Stadyumu, Dilovası, Kocaeli (Kapasite: 2.500[1])
Başkan	Mehmet Servet Akkor
Teknik direktör	Şahin Can Atmaca
Lig	Kocaeli Süper Amatör Ligi

İç saha forması Dış saha forması

EK_30 TFF. Tavşancıl Spor

EK_31Tavşancıllı Etem Erol'un gençler için yazdığı Futbol kitabı

Tavşancıl Spor ile ilgili Efemera malzeme

EK 32_Tavşancı Spor Antetli kağıt

EK 32_Tavşancıl Spor Kulübü rozeti

EK_33 Tavşancıl Spor Flaması

EK 34_Tavşancıl Stadyumu giriş bileti

EK_35_Tavşancıl Gençlik Spor Kulübü

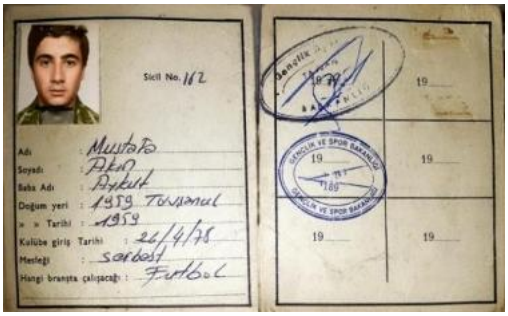

EK_36 Tavşancıl Gençlik Spor Kulübü futbolcu kimlik kartı Kimlik kartı

EK_37 Tavşancıl Akın Spor Kulübü Kimlik kartı

EK_38 Tavşancıl Spor Kulübü derneği Kimlik kartı

KAYNAKÇA

Sözlü Kaynaklar

Nazım Gür (D.1915) ile 11 Kasım 1991 tarihinde yapılan görüşme

Salih Gün ile 5 Temmuz 2021 yılında yapılan görüşme

Hakkı Hergüner ile 22 Kasım 2025 tarihinde yapılan görüşme

Mehmet Akkor (Tavşancıl Spor Kulübü başkanı)20 Eylül 2025 tarihinde ile yapılan görüşme

Fotoğraf Albümleri

Nazım Gür

Mehmet Günel

Suat Kızıltaş

Turgut Özel

Gazeteler-Dergiler

Atlas Tarih Dergisi

İkdam

Son Posta

Milliyet

Spor Alemi

Öncü

Kocaeli

Antika Kültürü Koleksiyon ve Sanat Dergisi

Makaleler ve Kitaplar

Atlas Tarih Dergisi (2016) Özel Sayı- No: 38- Spor Tarihimizde İlkler, Futbol, Galatasaray, Fenerbahçe, Beşiktaş, Trabzonspor,

Başbakanlık Arşivi Tapu Tahrir Defteri No: 438 tarih: 1530 –Kanuni, maliye, evkaf, s.764.

Berber, F., "Temettuat Kaydına Göre Tavşancıl Karyesinin 1844 Yılında Sosyo-Ekonomik Durumu," *Uluslararası Süleyman Paşa ve Kocaeli tarihi sempozyumu bildirileri*, vol.3, Kocaeli, 2016, s.1727-1743,

Cevat Rüştü, İkdam Gazetesi, nu:7398, 15 Eylül 1333 (1917) s.2

Çelik, Gülfettin,16-19.Yüzyıl Gebze (Sosyo Ekonomik bir İnceleme,), Gebze Belediyesi Kültür yayınları, Gebze 2003

Çupi, İslam, "Lefter Küçükandonyadis," *Milliyet gazetesi*, 28.08.1990, s.16

Deveciyan, Karakin, Türkiye'de Balık ve Balıkçılık, Aras Yayıncılık, İstanbul 2006

Kahraman, Atıf, Cumhuriyete Kadar Türk Güreşi, C.I, Ankara 1989.

Koçak, Ceyhun," *Tavşancıl",* Kocaeli Ansiklopedisi, C.III, Kocaeli 2023, s.1947-1949

Özcan, Abdülkadir, II. Mahmut'un Memleket gezileri, Prof.Dr. Bekir Kütükoğlu'na Armağan (Ayrı basım), İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, İstanbul 1991,

Özel, Turgut," *Tavşancıl 'da Spor."* Kocaeli Gazetesi 50.Yıl özel sayısı,16 Mayıs 2024, s.31

----------," *Tavşancıl Belediyesi*", Kocaeli Ansiklopedisi, C.III, Kocaeli 2023, s.1950.

----------, Mehmet Hilmi Arıkan, Kocaeli Ansiklopedisi, C. II, Kocaeli 2023, s.1373-137

Taeschner, Franz, Osmanlı kaynaklarına göre Anadolu yol ağı, (Çeviren: Nilüfer Epçeli), Bilge Kültür Sanat Yayınları, İstanbul 2010,

Toprak, Zafer, "Türkiye'de Sporun Tarihi – Spor Alemi Dergisi ve Türkiye'de İdman," *Tombak – Antika Kültürü Koleksiyon ve Sanat Dergisi*, sayı 20, 1998.

Ulugün, F. Yavuz, *Kocaeli Spor Tarihinden damlalar, İzmit Rotary Kulübü yayını, İzmit 2024.*

Ulunay, Cevdet Refii*,"* Takvimden Bir Yaprak", 22/06/1964 Milliyet Gazetesi- s. 3,

Son Posta, *Tavşancıl'da bir spor kulübü açıldı*, 28 Mart 1935-s.10

Şaki, İbrahim-Feridun Emecen, II. Bayezid dönemi 906 tarihli Ahkâm Defteri, İstanbul 1994

Şefik, Eşref, *Tarihi Türk Güreşleri*, İstanbul Fetih Derneği Yayınları, İstanbul 1953.

Yüce, Rıfat, "*Eski bir Türk Köyü Tavşancıl*", Türk Yolu Gazetesi,19 Ocak 1939, Nu.612, s.2

BİSİKLETİN İCADI, TÜRKİYE'YE GELİŞİ VE YENİ BELGELERİN IŞIĞINDA İZMİT'TE BİSİKLET SPORUNUN ORTAYA ÇIKIŞI

Veli GÜVEN*

Özet

Bu makale, bisikletin icadı ve teknik gelişim sürecinden başlayarak dünya genelinde yaygınlaşması, Osmanlı toplumuna girişi ve özel olarak İzmit'te bisiklet sporunun ortaya çıkışını arşiv belgeleri ışığında incelemektedir. Çalışma, bisikletin tarihsel kökenlerine ilişkin tartışmaları ele alarak 19. yüzyılda Avrupa'da gerçekleşen teknolojik gelişmelerin bu aracın ortaya çıkışındaki belirleyici rolünü vurgulamaktadır. Comte de Sivrac'tan Karl von Drais'e, Kirkpatrick MacMillan'dan Pierre Michaux ve John Kempp Starley'e kadar uzanan teknik evrim süreci, bisikletin modern formuna ulaşmasını sağlayan aşamalar bağlamında değerlendirilmektedir. Makale, bisikletin yalnızca bir ulaşım aracı değil, aynı zamanda sanayileşme, kentleşme ve toplumsal dönüşüm süreçleriyle yakından ilişkili bir unsur olduğunu ortaya koymaktadır. Özellikle 19. yüzyılın sonlarında Avrupa ve Amerika'da yaygınlaşan bisiklet, Osmanlı toplumuna ise seyyahlar aracılığıyla girmiş, başlangıçta temkinli karşılanmasına rağmen kısa sürede benimsenmiştir. Basının etkisi, kamu kurumlarının düzenlemeleri ve polis, posta ve ordu teşkilatlarında kullanımının yaygınlaşması bu süreci hızlandırmıştır. Çalışmanın özgün katkısı, İzmit özelinde bisikletin erken dönem kullanımına dair yeni arşiv belgeleri sunmasıdır. 1885 yılında İzmit'in Anadolu'da bisikletin ilk temas noktalarından biri olduğu ve kısa sürede spor faaliyetlerine konu olduğu ortaya konulmaktadır. 1901 tarihli belge, şehirde bisikletin sportif bir unsur olarak benimsendiğini göstermektedir. Sonuç olarak makale, İzmit'in Türkiye'de bisiklet kültürünün gelişiminde öncü şehirlerden biri olduğunu ileri sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bisiklet tarihi, Osmanlı Devleti, İzmit, spor tarihi, ulaşım tarihi, modernleşme, arşiv belgeleri

* Araştırmacı-Yazar, yazar, e-mail: v.guven@hotmail.com

Bisikletin İcadı ve Tarihsel Gelişimi

Bisiklet, insan gücüne dayalı bir ulaşım aracı olmasının yanı sıra, sanayi, kentleşme, toplumsal yaşam ve çevre bilinci ile doğrudan ilişkili olan önemli bir teknolojik üründür. Tarihsel süreç içerisinde bisiklet, basit bir mekanik araçtan modern toplumların sürdürülebilir ulaşım politikalarının temel unsurlarından biri hâline gelmiştir. Bu çalışmada bisikletin icadı, teknik gelişim süreci, dünya genelinde yaygınlaşması ve Türkiye'deki tarihsel serüveni ele alınmaktadır.

Bisiklet, tarihi çok eski zamanlara, eski Mısırlılar zamanına kadar uzanan iki tekerlekli en eski ilkel taşıt araç olarak bilinmektedir. Binlerce yıl öncesinde Eski Mısırlıların binen kimsenin ayaklarıyla hareket ettirdiği iki tekerlekli araçtan bahsettikleri kaynaklarda belirtilmektedir.[1] Bisikletin tarihi ile ilgili yazılan yerli yabancı pek çok kaynakta ilk bisiklete ait çizimlerin Leonardo da Vinci'ye ait olduğu, dolayısıyla bisikletin fikir babasının olduğu ileri sürülmüştür.[2] Ancak bisikletin ortaya çıkışını, 19. yüzyılın başlarında Avrupa'da yaşanan bilimsel ve teknolojik gelişmelerin bir sonucu olarak değerlendirmek daha doğru olur. Tarihteki ilk bisikletin nerede, ne zaman ve kim tarafından icat edildiği hakkında farklı görüşler ileri sürülmektedir. Bu görüşlerden biri de günümüzdeki tasarıma yakın ilk bisikleti Fransa'da 1790'lı yıllarda Comte de Sivrac icat ettiğitir.[3] "Celeripede" olarak adlandırılan, iki tekerleği olan, sert ahşap çerçeveden oluşan ve pedalı bulunmayan bu bisiklet ayakların hareket ettirilmesiyle ilerletilebiliyordu. Gidonu (bisikletin direksiyonu) ve selesi (bisikletin oturulacak yeri) bulunmayan bisikletin yönü, vücudun sağa ve sola eğilmesiyle değiştirilebiliyordu.

[1] Nurbike Ceylan, *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Bisikletin Serüveni*, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2020, s. 1.

[2] Deniz Bayav, "Leonardo da Vinci'de Sanat, Bilim ve Etkileşimi", *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c: 11/2, Aralık 2009, s. 127.

[3] Cem Atabeyoğlu, *Türk Bisiklet Tarihi*, Türk Spor Vakfı Yayınları, İstanbul 1994, s. 3.

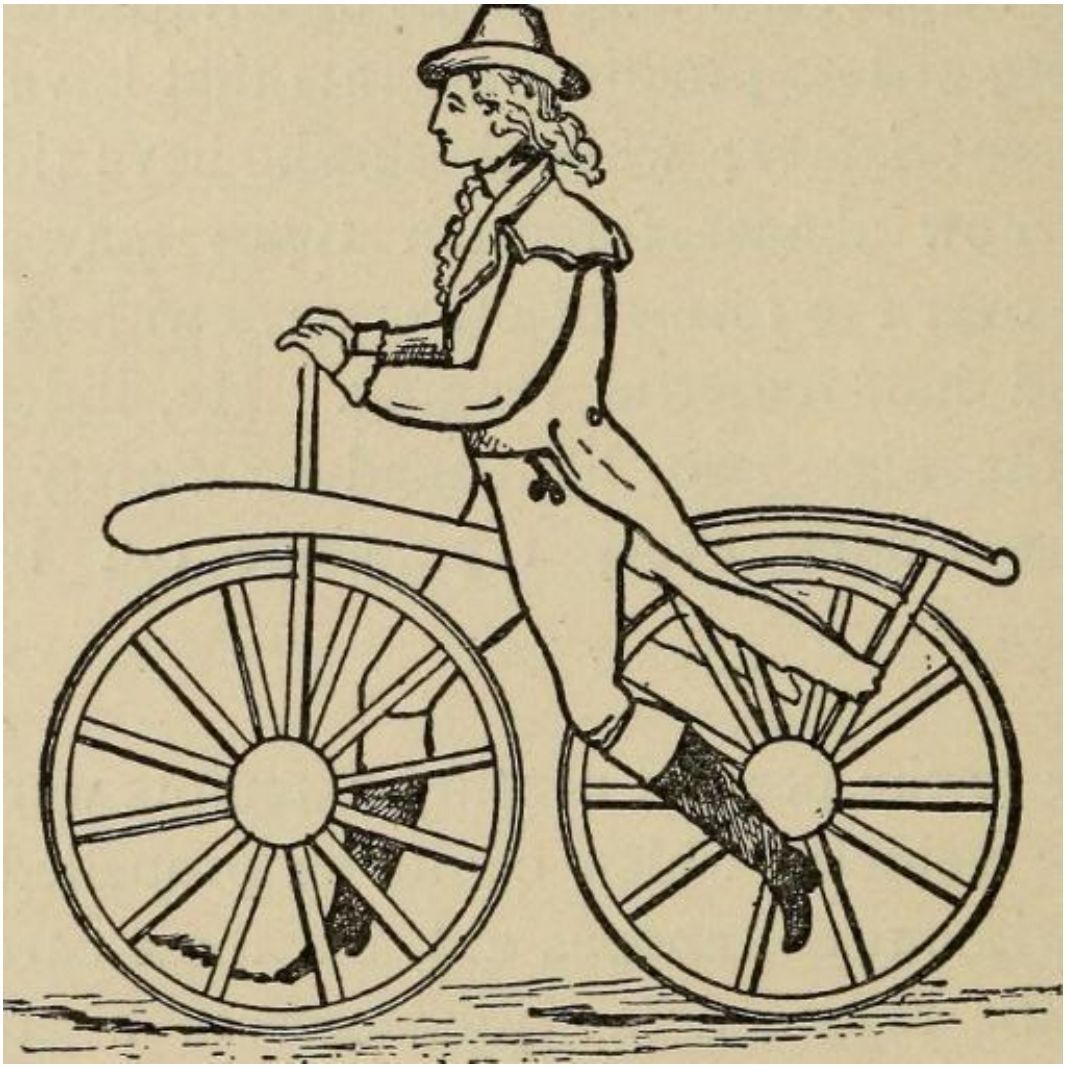

Comte de Sivrac tarafından tasarlanan bisiklet

1817 yılında Alman Karl von Drais, Sivrac'ın ürettiği bisiklete bir gidon ve bir sele yerleştirerek "Draisine" ya da "koşu makinesi" adında bir bisiklet tasarladı.[4] Bu bisikletin kütlesi yaklaşık olarak 22 kg'dı. Ahşap çerçevesi, demir tekerlekleri, jantları ve freni olan bisiklette yine pedal bulunmuyordu. Bu araç, kullanıcının ayaklarıyla yerden güç alarak ilerlemesi esasına dayanmaktaydı. Tıpkı Sivrac'ın tasarımındaki gibi, bu bisiklete binip dolaşmak hayli yorucu oluyordu.

[4] Ülkü Yancı, "Osmanlı'nın Bisikletle Tanışması ve Osmanlı'da Bisikletin Kullanım Alanları", *Birey ve Toplum*, c: 10/19, 2020, s. 7.

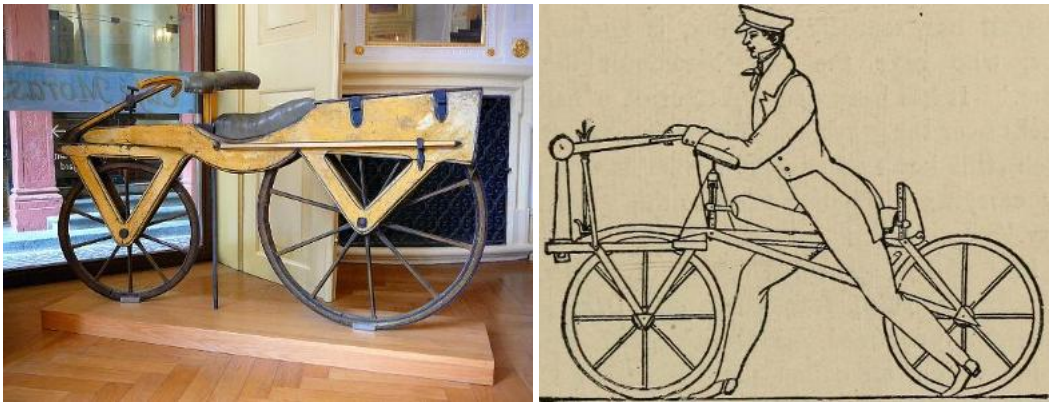

Karl von Drais tarafından tasarlanan bisiklet

1839 yılında İskoç Kirkpatrick MacMillan, bisikletin göbeğine demir çubuklarla pedalları ekledi. Kullanıcı krank miliyle ön tekerleğe bağlanan pedalları ayağıyla öne ve arkaya sallayarak arka tekerleği hareket ettirebiliyor böylece bu bisikletle öncekilere göre daha hızlı yol alınabiliyordu.[5]

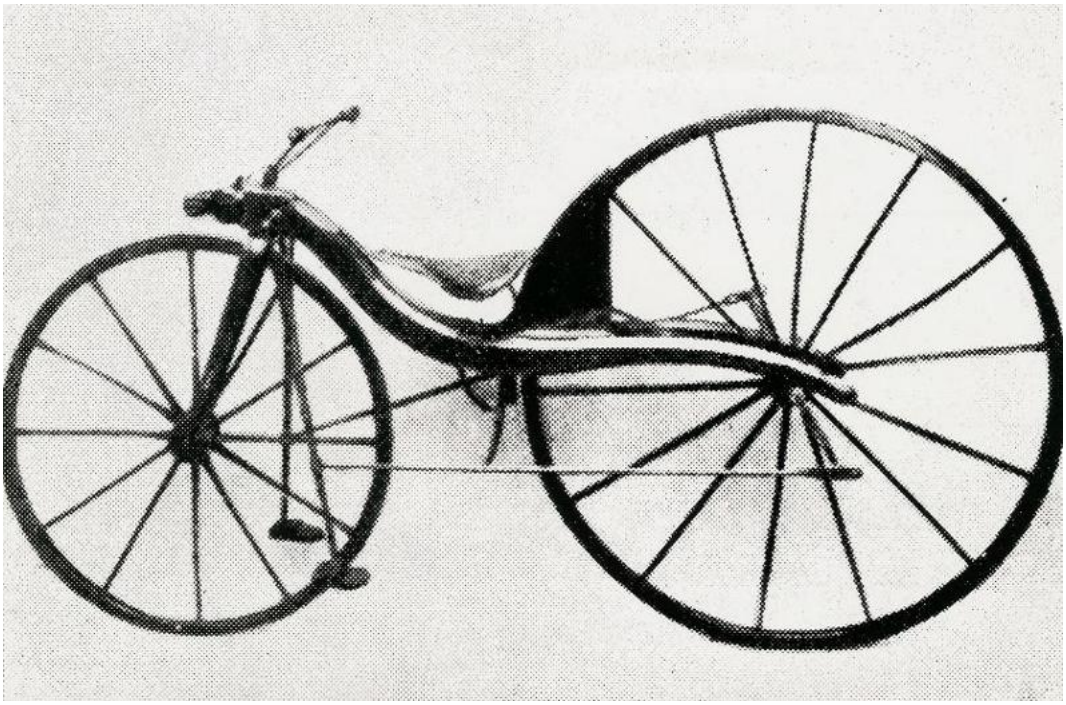

Kirkpatrick MacMillan tarafından tasarlanan bisiklet

1860'lı yılların başında Fransız Pierre Michaux, oğlu ile birlikte geliştirdikleri ve "velocipede" olarak adlandırılan (Türkçeye velespit olarak geçmiştir) bisiklette pedalları ön tekerleğe sabitledi. Böylece kullanıcılar hızlı bir şekilde pedalları çevirebiliyordu. Ancak ağır demir

[5] Zeynep Cumhur İskefiyeli, "Bisikletle İlk Dünya Turunu Gerçekleştiren Seyyahın Gözüyle Kocaeli ve Çevresi", *Uluslararası Milli Mücadelede Servetiye Cephesi ve Kocaeli Tarihi-Kültürü Sempozyumu VI*, c: I, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Yayınları, Kocaeli 2020, s. 281.

iskeleti ve demir çerçeveli tekerlekleri yüzünden bu bisiklet yoldaki her çukur ve tümseğin üstünden geçerken sarsılıyor ve kullanıcıyı rahatsız ediyordu. Bu yüzden Michaux ve oğlunun tasarladığı bisiklet "kemik titreten" olarak anılıyordu. Bu dönemde geliştirilen modeller, demir gövdeleri ve sert tekerlekleri nedeniyle kullanım açısından oldukça zorlu olsa da bisikletin evriminde önemli bir aşamayı temsil etmektedir.[6]

Pierre Michaux'un oğlu Earnest Michaux "velocipede" üzerinde

1868 yılında Traffault adında bir başka Fransız, tekerlekleri kauçuktan yapılma lastik ile kapladı ve böylece yoldaki çukur ve tümseklerin neden olduğu sarsıntının verdiği rahatsızlık biraz olsun azaltılabildi.

1870'li yılların başında İngiliz James Starley daha hızlı hareket edebileceği düşüncesiyle ön tekerleği arka tekerleğine oranla hayli büyük olan bir bisiklet üretti. Tekerleklerinin şekli nedeniyle bu bisiklet dönemin en büyük ve en küçük İngiliz metal paralarından esinlenilerek "penny farthing" olarak adlandırılıyordu. Pedalları ön tekerlekte bulunan bisikletin selesi de ön tekerleğin üzerinde yer alıyordu. Bu bisikletin üzerine çıkıp oturmak bir hayli zordu, ayrıca

[6] Ceylan, *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Bisikletin Serüveni*, s. 16.

bisikletin devrilmesi durumunda yaralanma riski hayli yüksekti. Hızı da düşünüldüğü kadar fazla olmayan bu bisiklet de çok tutulmadı.[7]

James Starley tarafından tasarlanan bisiklet

Günümüzde kullanılan eşit büyüklükte tekerleklere ve zincire sahip, gidonlu ve seleli bisiklet ise 1885 yılında İngiliz John Kempp Starley tarafından icat edildi. Bu bisiklet "velocipede"e göre çok daha rahat, ön tekerleği büyük olan bisiklete göre ise daha hızlı ve manevra kabiliyeti yüksekti. Tekerleklerinin eşit büyüklükte olması da bisikleti daha güvenli hâle getirdi.[8]

[7] https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/bisiklet-kim-ne-zaman-icat-etti

[8] Büyük Lugat Ansiklopedisi, "Bisiklet", s. 407.

John Kempp Starley tarafından tasarlanan ve modern bisikletlerin öncüsü sayılan bisiklet

Bisiklet XIX. yüzyılda adeta "altın çağını" yaşıyordu. Gerek Amerika'da ve gerekse Avrupa'da pek çok ülkede büyük ilgi ve merak uyandıran bu iki tekerlekli yeni icat, insanların gündelik hayatlarına büyük bir hareketlilik getirmişti. Almanların draisine veya laufmaschine, Fransızların vélocipède, İngilizlerin hobby horse veya danny horse, Amerikalıların tracena adını verdikleri "mekanik atın" icat edilip geliştirilmesinde tüm bu ülkeler adeta yarış içinde olmuşlardı.

Bisikletin toplumsal yaşamda yaygınlık kazanması, büyük ölçüde Sanayi Devrimi ile ilişkilidir. Seri üretim tekniklerinin gelişmesi, bisikletin maliyetini düşürmüş ve bu aracı daha erişilebilir hâle getirmiştir. 19. yüzyılın sonları ve 20. yüzyılın başlarında bisiklet, özellikle Avrupa ve Kuzey Amerika'da işçi sınıfı için ekonomik ve pratik bir ulaşım aracı olarak öne çıkmıştır. Kentleşmenin hızlanması ve kısa mesafeli ulaşım ihtiyacının artması, bisiklet kullanımını teşvik eden önemli etkenler arasında yer almıştır.

Bu dönemde bisiklet, yalnızca ulaşım aracı olarak değil, aynı zamanda toplumsal değişimlerin de bir sembolü hâline gelmiştir. Özellikle kadınların bisiklet kullanmaya başlaması, bireysel özgürlük ve toplumsal eşitlik tartışmaları açısından dikkat çekici bir gelişme olarak değerlendirilmiştir. 20. yüzyıl boyunca bisiklet sporunun gelişmesi, uluslararası yarışların düzenlenmesi ve bisiklet endüstrisinin büyümesi, bu aracın küresel ölçekte yaygınlaşmasını hızlandırmıştır.[9]

[9] Cenk Hüner, "Osmanlı Sosyal Hayatında Bisikletin Benimsenmesi ve Yaygınlaşması", *Tarih ve Gelecek Dergisi*, c: 10/3, Eylül 2024, s. 165.

Osmanlı Toplumunun Bisiklet ile Tanışması

Osmanlı toplumu ise bisikletle Thomas Stevens (1884-1886), Rober Oglesbi-Horas Key (1889)10 ve Thomas Geskell Allen Jr.-William Lewis Sachtleben (1891) gibi bisikletle dünya seyahatine çıkan seyyahların Osmanlı topraklarından geçişleri esnasında tanışmıştır. İlk başlarda şeytan arabası gibi tanımlarla uzak durulan bisiklet, basının da yoğun haber ve tanıtım yazılarıyla 1890'lardan itibaren Osmanlı kamu kurumları ve sosyal alanında benimsenmeye başlamış ve giderek yaygınlaşmıştır.

İstanbul'da ilk bisiklet yarışması 18 Ağustos 1895 tarihinde yapılmıştır.[10] Tarabya'daki bu yarışma 5 ayrı mesafede düzenlenmiştir. 1907 yılında İstanbul'da kullanılan bisikletler belediye teşkilatı tarafından kayıt altına alınmaya çalışılmıştır. Her bir bisiklete numara verilerek sahibi ve binicisinin adı Şehremaneti ve Zaptiye Nezareti'nde tutulan deftere kaydedilmiştir. Kayıt sırasında işlemler için her bisikletten yarım lira rüsum alınmıştır.

Bisiklet 1913 zabıta talimatnamesinde bir taşıt olarak kullanılmıştır. Talimatnamede velospid, bisiklet ve el arabaları için ruhsatiye varakası, daire ve sıra numaraları alınması, ayrıca gece yakmaya mahsus fener ve arkaya takılacak kırmızı fener bulundurulması hükmünün getirildiği görülmektedir. 1914 yılında Galata Köprüsü geçiş ücretleri arasına bisiklet dâhil edilmiştir.

Osmanlı'da II. Meşrutiyet'in ilanından sonraki yıllarda birçok vilayette polis teşkilatına bisiklet alınması için girişimlerde bulunulduğu konuyla ilgili yapılan yazışmalardan anlaşılmaktadır. Selanik Polis Müdürlüğü'ne bağlı merkezi ve önemli karakollardaki polislerin işlerini hızlandırmak için bisiklet alınmıştır.[11]

Yine aynı dönemde Kosova Vilayetinde, Kırşehir'de, Sakız adasında, Kayseri'de, Ankara'da… Polisler için bisiklet alındığı yapılan yazışmalardan anlaşılmaktadır. Emniyet Umum Müdürlüğü'nde 1919 yılında bir **"**Bisiklet Bölüğü" kurulmuştur.

[10] Mehmet Süme, Selami Özsoy, "Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Bisiklet Sporu", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, c: 24, 2010.

[11] Mehmet Süme, Selami Özsoy, *Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Bisiklet Sporu*, s. 356.

Emniyet Umum Müdürlüğü **"**Bisiklet Bölüğü"

1900'lü yılların başında Osmanlı'da posta teşkilatında da bisikletin kullanılmaya başladığı görülmektedir. Posta teşkilatında etkili bir şekilde kullanılan bisikletlerin emniyet teşkilatına da örnek olduğu belgelerden anlaşılmaktadır. 18 Eylül 1909 tarihinde Emniyet Umum Müdürlüğü, Posta ve Telgraf Müdüriyetinden teşkilatının kullandığı bisikletlerle ilgili bilgi talep etmiştir.

Ordu Teşkilatında Bisiklet

Osmanlı'nın son yıllarında ordu teşkilatında da bisikletin kullanıldığı görülmektedir. 1915 yılında jandarma piyadelerinin kullanımı için bisiklet alınmıştır. Ordu içinde bisikletli birliklerin de yer aldığı arşiv belgelerinde kayıtlıdır. Sultan II. Abdülhamid'in Amerikan Birleşik Devletleri ordusunda kullanılmaya başlanan bisikletler ilgili 1894 yılında bir araştırma başlattığı bilinmektedir. Ordu dışında bazı bakanlıklar bünyesinde de memurların hızlı hareket etmeleri için bisikletin kullanıldığı görülmektedir.[12]

İzmit'in Bisiklet ile Tanışması

Bisikletin Osmanlı ülkesine girişi, Avrupa'da yaygınlaşmasının ardından çok zaman almamıştır. Tarik gazetesinin 31 Ağustos 1885 tarihli sayısındaki habere göre Mösyö Tomas İstefanis adında bir Amerikalı, yanındaki bisikletiyle önce İstanbul'a gelmiş, daha sonra İzmit üzerinden beş günlük bir yolculuktan sonra Ankara'ya ulaşmış ve oradan da Yozgat üzerinden Sivas'a geçmiştir.[13]

Gazetedeki haber şu şekildedir: "Mösyö İstefanis adında bir Amerikalı'nın velospid ile seyahat ve Dersâa'det'e muvasalatıyla (ulaşmasıyla) buradan dahi hareket ettiğini yazmış idik. Ankara'dan yazıldığına göre mûmâ-ileyh İzmit'ten 5 günde şehr-i mezkûra muvasalat ve Vali Paşa hazretleri ile memûrin-i vilâyet ve binlerce ahali merkûmun hareketini temaşa etmişler ve merkûm kendisine yapılan rica üzerine 3 defa şose üzerinde velospid ile yürüyüp 1200 yarda mesafeyi 2 dakika 14 saniyede kat etmiştir. Merkûm bilahare vali paşa hazretleri ile memûrin-i vilâyetten veda idüp Yozgat'a mütevecciye-i azimet olmuş (yönüne gitmiş) andan dahi Sivas'a azimet etmiştir"[14]

Thomas Stevens, yetkililerin Üsküdar yolu üzerinde eşkıyalık faaliyetlerinin yoğun olduğunu bildirmesi üzerine dünya turuna İzmit'ten devam etme kararı almıştır. Thomas Stevens 10 Ağustos 1885 Pazartesi sabahı Osmanlı başkenti ile İzmit arasında gidip gelen küçük bir vapurla Asya yolculuğuna başlamış oldu.[15] İzmit'e ayak basan gezgin, halkın misafirperverliği ile karşılandı. Anadolu'da ve Asya kıtasında bisiklet tekerinin toprakla temas ettiği ilk yer böylelikle İzmit oldu. İzmit halkı hem misafirini hem de bisikleti ilgiyle izledi.

Bu ilk buluşmadan hemen birkaç yıl sonra İzmit'te bir bisiklet yarışının düzenlenmek için girişimlerin yaşandığını bir belgeden öğrenmekteyiz. Altı yıl içerisinde bir bisiklet yarışının düzenlenmek istenmesini, İzmit'te bisikletin yoğun bir ilgi ile karşılaştığını ve hızlıca benimsendiğini göstermektedir.

"İzmit'te yapılacak olan at yarışı, güreş ve bisiklet müsabakası başka bir mahal ve tarihe tehir edildiğinden; İzmit'ten Sapanca'ya kadar hususi tren tahsisine lüzum kalmadığının, Haydarpaşa Şimendifer Direktörlüğü'ne bildirilmesine dair belge şu şekildedir:

Mektûbî Kalemi'ne Mahsûs

Sıra Numarası: 49-3885

[12] Ülkü Yancı, "Osmanlı'nın Bisikletle Tanışması ve Osmanlı'da Bisikletin Kullanım Alanları", s. 13.

[13] Mehmet Süme, Selami Özsoy, "Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Bisiklet Sporu", s. 347.

[14] *Tarik*, Sayı: 517, 20 Zi'l-kade 1303 Rumî Sene 19 Ağustos 1301 / 31 Ağustos 1885.

[15] Zeynep Cumhur İskefiyeli, "Bisikletle İlk Dünya Turunu Gerçekleştiren Seyyahın Gözüyle Kocaeli ve Çevresi", s. 288.

Ne Üzerine Kaleme Alındığı: Tezkire Emr-i Şifâhî

Târîh-i Tebyîz: 16 Cemâziye'l-âhir sene [1]319 16 Eylül sene [1]317

Ticâret ve Nâfia Nezâret-i Celîlesi'ne

Önümüzdeki Perşembe günü İzmid'de At Yarışı ile Pehlivân Güreşi ile velospit Müsâbakası icrâ edileceğinden bahsile İzmid'den Sapanca'ya kadar bir tren-i mahsûs işlettirilmesi hakkında İzmid Mutasarrıflığı'ndan Haydarpaşa Şimendüfer Direktörlüğü'ne vukû bulan iş'âr üzerine mezkûr Direktörlükçe nezâret-i celîle-i âsafânelerinden istifsâr-ı keyfiyet edildiği Üsküdâr Mutasarrıflığı'ndan bâ-tezkire bildirilmiş ve hâlbuki mezkûr yarış ve güreş ve velospit müsâbakası ileride taraf-ı hükûmetten tayîn olunacak zamân ve mahalde icrâ olunmak üzere şimdi bâ-irâde-i seniyye-i cenâb-ı hilâfet-penâhî kazâen men edilerek keyfiyet bugün İzmid Mutasarrıflığı'na yazılmış olduğundan mahall-i mezbûr için tren-i mahsûs işlettirilmesine lüzûm ve mahall olmadığının direktörlüğe sürat-i teblîğ ve ihtârı ve keyfiyetin emr u inbâsı husûsuna müsâade…[16]

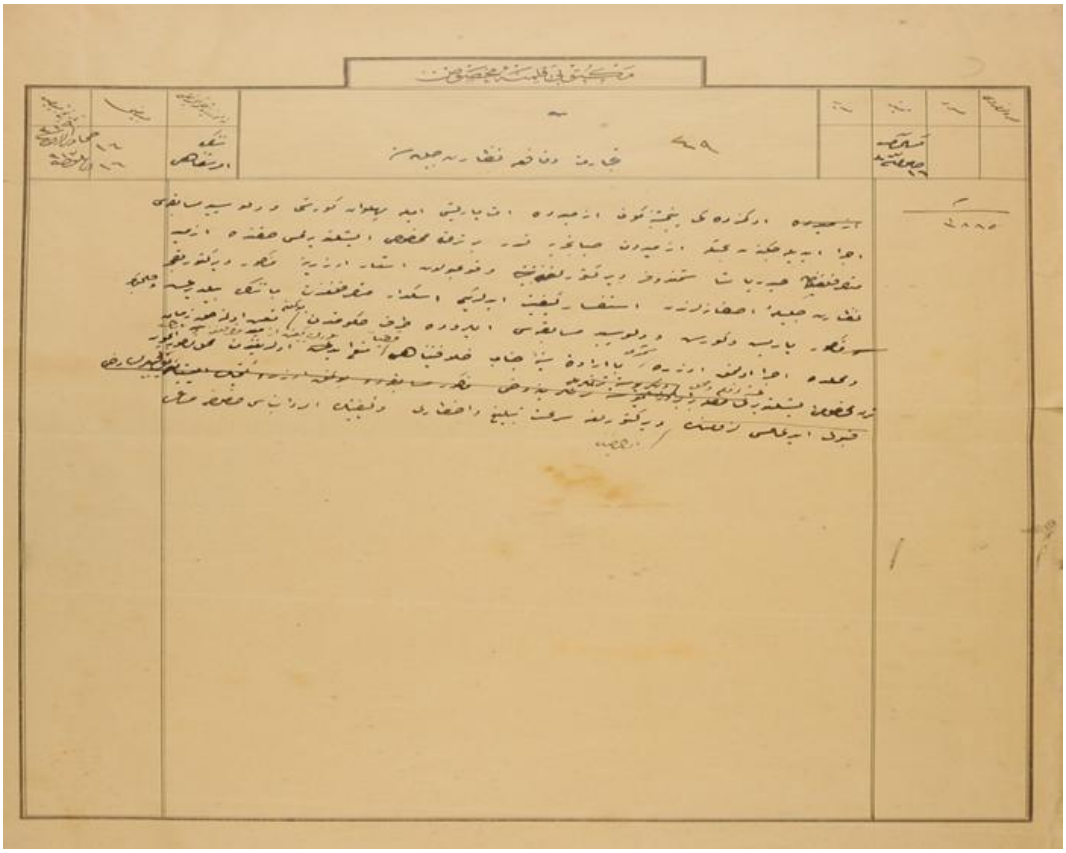

İzmit'te yapılacak olan at yarışı, güreş ve bisiklet müsabakası başka bir mahal ve tarihe tehir edildiğinden; İzmit'ten Sapanca'ya kadar hususi tren tahsisine lüzum kalmadığının, Haydarpaşa Şimendifer Direktörlüğü'ne bildirilmesi. 1319 - [29 Eylül 1901]

[16] BOA, Zabtiye Nezareti Evrakı (ZB), 361/47, 12 Cemaziyelahir 1319 (26 Eylül 1901).

Bahsi geçen belgeden, turnuvanın daha sonra yapılıp yapılmadığını bilemiyoruz. Ancak bu belgeden İzmit'in bisiklet İzmit'te kısa sürede yaygınlaştığını, bisikletin bir spor aracı olarak 1901 yılında kullanılmaya başlandığı ve İzmit'in, bisikletin Türkiye'de yaygınlaşmasında etkili olan birkaç şehirden biri olduğu sonucuna ulaşıyoruz.

KAYNAKÇA

BOA, Zabtiye Nezareti Evrakı (ZB), 361/47, 12 Cemaziyelahir 1319 (26 Eylül 1901)

Büyük Lugat Ansiklopedisi, "Bisiklet"

Atabeyoğlu, Cem, *Türk Bisiklet Tarihi*, Türk Spor Vakfı Yayınları, İstanbul 1994.

Hüner, Cenk, "Osmanlı Sosyal Hayatında Bisikletin Benimsenmesi ve Yaygınlaşması", *Tarih ve Gelecek Dergisi*, c: 10/3, Eylül 2024.

Bayav, Deniz, "Leonardo da Vinci'de Sanat, Bilim ve Etkileşimi", *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, c: 11/2, Aralık 2009.

Süme, Mehmet; Selami Özsoy, "Osmanlı'dan Günümüze Türkiye'de Bisiklet Sporu", *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, c: 24, 2010.

https://bilimgenc.tubitak.gov.tr/makale/bisiklet-kim-ne-zaman-icat-etti

Ceylan, Nurbike, *Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Bisikletin Serüveni*, Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2020.

Tarik, Sayı: 517, 20 Zi'l-kade 1303 Rumî Sene 19 Ağustos 1301 / 31 Ağustos 1885.

Yancı, Ülkü, "Osmanlı'nın Bisikletle Tanışması ve Osmanlı'da Bisikletin Kullanım Alanları", *Birey ve Toplum*, c: 10/19, 2020.

Cumhur İskefiyeli, Zeynep, "Bisikletle İlk Dünya Turunu Gerçekleştiren Seyyahın Gözüyle Kocaeli ve Çevresi", *Uluslararası Milli Mücadelede Servetiye Cephesi ve Kocaeli Tarihi-Kültürü Sempozyumu VI*, c: I, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Yayınları, Kocaeli 2020.

KOCAELİ'DE YELKENCİLİK SPORUNUN GELİŞİMİ VE KURUMSALLAŞMASI

Fatih ÖZÇELİK*

Özet

Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte spor, gençliğin bedensel ve ruhsal gelişimini destekleyen bir toplumsal faaliyet olarak önem kazanmıştır. Bu anlayış Kocaeli'de denizle ilişkili sporların gelişmesine de yansımıştır. İzmit Körfezi'nin doğal yapısı, Karamürsel, Derince ve Hereke gibi sahil kasabalarında yelken sporunun erken dönemde benimsenmesini sağlamıştır. 1920'lerin sonlarında kıyı yerleşimlerinde görülen yelken etkinlikleri önce dağınık ve gönüllü girişimler düzeyinde ilerlemiş, 1930'larla birlikte kulüpleşme hız kazanmış ve düzenli organizasyonlara geçilmiştir. 1937'de Atatürk ve Başbakan Celal Bayar tarafından Kocaeli'ye gönderilen şarpi sınıfı yelkenliler, altyapıyı güçlendirerek sporun görünürlüğünü artırmış, yerel kulüplerin sürdürülebilir bir programla faaliyet göstermesine ivme kazandırmıştır. 1940'larda kentsel ve kurumsal desteklerin artmasıyla yelken, malzeme temini, antrenman düzeni ve yarış takvimi bakımından olgunlaşmıştır. İzmit Körfezi'nde yıl boyu devam eden yelken hazırlıkları, 1 Temmuz Denizcilik ve Kabotaj Bayramı yarışlarıyla birlikte en yüksek katılım ve etkinlik düzeyine ulaşmıştır. SEKA önünde yapılan bu karşılaşmalara Hereke Gençlik, Hereke Sümerspor, Yarımca Gençlik, Derince Rayspor, İzmit İhtisas ve Kağıtspor Yelken takımları katılmış, müsabakalar halkın ve protokolün geniş ilgisiyle izlenmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Arşiv Kaynakları ile dönemin ulusal ve yerel basınındaki veriler, 1923–1960 arasında Kocaeli'de yelkenciliğin amatör girişimlerden kurumsal bir spor alanına dönüştüğünü ve kent ölçeğinde kalıcı bir kimlik kazandığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kocaeli, yelkencilik, deniz sporları, spor tarihi, kulüpleşme

Giriş

Osmanlı toplumunda beden eğitimi ile spora ilişkin yapılar, uzun süre boyunca geleneksel kurumların işleyişi ve askerî talim düzeni çerçevesinde şekillenmiştir. Tanzimat'la hız kazanan modernleşme süreci ise bu alanı Batı'da gelişen yeni spor anlayışlarıyla karşılaştırmış ve dönüştürmeye başlamıştır. Güreş, okçuluk ve atlı sporlar gibi doğrudan savaş kültürüyle bağlantılı faaliyetler, tekkeler ve vakıflar aracılığıyla yüzyıllarca sürdürülen bir örgütlülüğe sahipken, 19. yüzyılın sonlarında ortaya çıkan kulüpler ve cimnastikhaneler sayesinde Batı

* Doç. Dr., Düzce Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Düzce/Türkiye, fatihozcelik@duzce.edu.tr. ORCID: 0000-0002-7564-7365

kökenli spor türleri kent yaşamında daha görünür bir yer edinmiştir.[1] Osmanlı'nın son yıllarıyla Cumhuriyet'in ilk dönemlerinde spor, yalnızca fiziksel gelişimi destekleyen bir etkinlik olarak değerlendirilmemiş; aynı zamanda yeni bir ulusal kimlik oluşturma ve modern yurttaş tipini şekillendirme sürecinin önemli bir bileşeni olarak ele alınmıştır[2]. Bu kapsamda Cumhuriyet döneminde Türk Ocakları, Halkevleri ve farklı gençlik yapıları, yürüttükleri spor etkinlikleri aracılığıyla hem ulusal bilincin pekişmesini hedeflemiş hem de sağlıklı, disiplinli ve birlikte hareket etmeyi benimseyen genç nesillerin ortaya çıkmasına katkı sağlamıştır[3]. Nitekim Türkiye'deki ilk spor örgütlenmesi kabul edilen Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın gençlik için belirlediği temel hedef, gençlere cazip bir uğraş alanı sunmak ve böylece onları içki, kumar ve benzeri zararlı alışkanlıklardan uzak tutmak olmuştur. Örgüt, beden terbiyesi ve sporu yalnızca fiziksel güçlenme aracı olarak değil, aynı zamanda toplumun sağlık düzeyini yükselten ve genel ahlakı iyileştirmeyi amaçlayan bir araç olarak konumlandırmıştır. Bu bakış açısının, Cumhuriyet rejimini kuran kadroların söylemlerinde de karşılık bulduğu görülmekte ve sporun siyasal, toplumsal ve ahlaki boyutlarını içeren bütüncül bir işlev yüklendiğini ortaya koymaktadır[4]. Cumhuriyet dönemindeki bu düşünsel ve kurumsal iklim, su sporlarının özellikle de yelkenin zaman içinde daha düzenli bir yapıya kavuşmasına zemin hazırlamıştır. Denizle temas hâlindeki bölgelerde yelkenin giderek gelişmesi, bu politikaların saha düzeyinde karşılık bulduğunu göstermiştir. Yelken sporuna ilişkin kulüplerin ortaya çıkması, eğitim alanlarının oluşturulması ve gençlerin bu branşa yönlendirilmesi, Cumhuriyet'in spor anlayışının su sporları içinde somutlaştığı alanlardan biri olarak dikkat çekmektedir.

Yelkencilik, rüzgârın itici gücünden yararlanarak bir teknenin su üzerinde ilerlemesini sağlayan bir beceri biçimi olarak tarih boyunca hem insanlık tarihinde hem de Türkiye'nin denizcilik kültüründe önemli bir yer edinmiştir. Osmanlı İmparatorluğu döneminde yelkenli kullanımının temel işlevi sportif amaçlardan çok günlük ihtiyaçlara dayanmıştır. Ticaret seferlerinde, balıkçılık faaliyetlerinde ve donanmanın askerî operasyonlarında yelkenli tekneler vazgeçilmez bir araç olarak tercih edilmiş ve dönemin denizcilik pratiğinin temel unsurlarından biri hâline gelmiştir[5]. Kalyon türündeki büyük savaş gemilerinde rüzgâr, seyrüseferin temel itici gücünü oluşturmuş ve bu nedenle gemilerin hareket kabiliyeti büyük ölçüde yelkenlerin doğru yönetimine bağlı kalmıştır. Yelkenlerin idaresinden sorumlu olan yelkenciler, dönemin denizcilik literatüründe gabyar veya badban olarak anılmıştır. Bu uzmanlık grubu, geminin hem hızının hem de manevra kabiliyetinin sağlanmasında kritik bir rol üstlenmiş ve donanma teşkilatında önemli bir personel sınıfı olarak kabul edilmiştir[6]. Yelkencilik, yelkenlerin açılması ve toplanması ile bunların bakım ve onarımının yapılmasını

[1] Fikret Soyer, "Osmanlı Devleti'nde (1839–1908 Tanzimat dönemi) Beden Eğitimi ve Spor Alanındaki Kurumsal Yapılanmalar ve Okul Programlarındaki Yeri Konusunda Bir İnceleme", *GÜ Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, c: 24/1 (2004), s. 209-215.

[2] Yiğit Akın, *Gürbüz ve Yavuz Evlatlar: Erken Cumhuriyet'te beden terbiyesi ve spor*. İletişim Yayınları, İstanbul 2014, s. 55.

[3] Sevda Korkmaz - Turgay Biçer, "Erken Cumhuriyet Döneminde 'Türk Ocakları' ve Spor", *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi,* c: 8/2, s. 7.

[4] Yiğit Akın, "Ana Hatları ile Cumhuriyet Döneminde Beden Terbiyesi ve Spor Politikaları", *Toplum ve Bilim,* 103 (2005), s. 60.

[5] "Türkiye'de Yelken Yarışlarının Tarihi", https://www.yelkenci.org/turkiyede-yelken-yarislarinin-tarihi, erişim tarihi 15 Eylül 2025.

[6] Mehmet Taş, "Osmanlı Devleti'nde Yelkenciler Taifesi", *Sosyal Bilimler Çalışmalar Dergisi,* c: 4/18 (2018), s. 1925-1926.

gerektirdiği için yüksek düzeyde teknik bilgi ve deneyim istemiştir. Aynı zamanda hava koşullarının doğru okunması zorunlu olduğundan bu görev, donanma içinde özel bir uzmanlık alanı olarak görülmüştür. Osmanlı denizciliğinin erken dönemlerinde bu işler, denizcilik tecrübeleri güçlü olduğu için ağırlıklı olarak Ege adalarında yaşayan Rum yelkenciler tarafından yerine getirilmiştir. Ancak 1821'de başlayan Yunan isyanı sonrasında bu personel yapısı değişmiş ve görevler Mısır ile Suriye kıyılarında yerleşik Müslüman denizcilerle doldurulmuştur[7].

Spor amaçlı yelkencilik Osmanlı İmparatorluğu'na 19. yüzyılın ikinci yarısında girmeye başlamıştır. Donanmanın modernleştirilmesine yönelik çalışmalar kapsamında Bahriye mektebinde yetişen öğrenciler, eğitim programlarının bir parçası olarak yelkenli teknelerle yapılan seyirlere çıkarılmıştır. Bu uygulama zamanla yelkenin yalnızca askerî bir gereklilik olmaktan çıkıp sportif nitelik taşıyan bir faaliyet biçimi olarak görülmesine zemin hazırlamıştır[8]. İstanbul'da yaşayan Levanten topluluklar ile yabancı unsurlar, yelken sporuyla ilk kez İngilizlerin etkisiyle tanışmıştır. Bu çevreler zaman içinde Büyükada'da Prinkipo Yat Kulübü gibi ilk örgütlü yapılardan birini kurmuş ve yelkeni sosyal yaşamın bir parçası hâline getirmiştir[9]. 1890'lı yılların sonuna gelindiğinde İstanbul'da yaşayan İngilizlerin başlattığı yelken faaliyetleri hızla yayılmıştır. Bu spor kısa sürede kentin varlıklı Türk aileleri tarafından da benimsenmiştir. Artan ilginin etkisiyle aynı yıllarda İstanbul'un farklı semtlerinde arka arkaya yeni yelken kulüpleri açılmaya başlamıştır[10]. Türk denizcilerin bu alandaki bilinen ilk başarısı ise 1898 yılında gerçekleşmiştir. Bahriye mektebinde öğrenim gören Münif Paşazade Faik Bey ile Mehmet Ali Efendi bir yarışa katılmış ve elde ettikleri birincilik sayesinde yelken sporunda Osmanlı dönemine ait ilk kupa kazanılmıştır. Bu olay, Türk sporcuların yelken alanındaki tarihî başlangıç noktalarından biri olarak kabul edilmiştir[11]. Ancak Birinci Dünya Savaşı'nın başlaması, yeni yeni ivme kazanan yelken faaliyetlerini olumsuz etkilemiştir. Savaş dönemi boyunca Büyükada, Bakırköy ve Moda'daki tüm spor faaliyetleri durdurulmuştur. Bu süreçte kulüplerin sahip olduğu teknelere de el konulmuş ve tekneler kamu kullanımına aktarılmıştır. Böylece gelişmekte olan yelken sporu, savaş koşullarının baskısıyla uzun süre kesintiye uğramıştır[12].

1923'te Türkiye Cumhuriyeti kurulduktan sonra sporun modernleşme sürecinin bir parçası hâline getirilmesi için önemli adımlar atılmıştır. Yeni devletin ulusal kimlik inşasına verdiği önem, beden eğitimi ve spor alanında da karşılık bulmuştur. Mustafa Kemal Atatürk'ün fiziksel eğitimi teşvik etmeye yönelik yaklaşımı, özellikle yelken gibi gelişme aşamasındaki spor dallarının desteklenmesini mümkün kılmıştır. Cumhuriyet'in ilanıyla aynı yıl içinde yelken, kürek ve yüzme branşlarını bir araya getiren Su Sporları Federasyonu kurulmuştur. Bu federasyon, Türkiye'de yelken sporunun kurumsal bir çerçeveye kavuşmasında etkili olmuş

[7] A.g.m., s. 1929.

[8] Sultan Aki, "Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Yelken Sporu ve İstanbul Yelken Kulübünün Kuruluş Süreci", *Uluslararası Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi,* c: 6/1, (2024). s. 56.

[9] İstanbul Yelken Kulübü Tarihçesi, https://www.istanbulyelken.org.tr/kurumsal/tarihce/. erişim tarihi 15 Ekim 2025.

[10] "Yelken Sporunun Tarihi", https://www.samsunyelken.org.tr/bilgi-bankasi/yelken-sporunun-tarihi/. erişim tarihi 17 Ekim 2025.

[11] "İstanbul Yelken Kulübü Tarihçesi", https://www.istanbulyelken.org.tr/kurumsal/tarihce/. erişim tarihi 15 Ekim 2025.

[12] Cahit Üren - Alican Turalı, *Açık Denizlerde 50 Yıl,* Türkiye Açıkdeniz Yarış Kulübü Yayınları, İstanbul 2024, s. 55.

ve ilk resmî yarışların düzenlenmesine öncülük etmiştir[13].Türkiye'de kuralları belirlenmiş ilk resmî yelken yarışının 12 Ağustos 1932 tarihinde Moda Koyu'nda gerçekleştirilmiş olduğu kabul edilmektedir. Bu yarış, ülkede düzenli ve örgütlü yelken müsabakalarının başlangıcını temsil eden önemli bir dönüm noktası olmuştur[14]. Bu dönemin dikkat çeken gelişmelerinden biri de Türkiye'nin 1936 Berlin Olimpiyat Oyunları'na ilk kez bir yelken ekibi göndermiş olmasıdır. Bu katılım, Türk sporcularının uluslararası bir organizasyonda yelken dalında temsil edilmesini sağlamıştır. Aynı zamanda yurtiçinde bu sporun tanınırlığını artırmış ve genç denizcilerin yelkene yönelmesini teşvik etmiştir. Berlin'e giden ilk yelkencilerin kimlikleri sınırlı kaynaklarla aktarılmış olsa da bu girişim Türkiye'nin yelken sporuna yönelik ilgisini dünya kamuoyuna duyurmuştur. Böylece yelken, Cumhuriyet'in ilk yıllarında hem ulusal spor politikalarının hem de modernleşme idealinin bir yansıması hâline gelmiştir[15].

Kocaeli'de Yelken Sporunun Başlaması

Anadolu'nun Marmara Denizi'ne uzanan en stratejik bölgelerinden biri olan Kocaeli Yarımadası ile onun doğal limanı niteliğindeki İzmit Körfezi, Türkiye Cumhuriyeti'nde yelken sporunun erken kurumsallaşma sürecinde belirleyici bir konuma sahip olmuştur. Kocaeli, sahip olduğu doğal su alanları ve coğrafi yapısı itibarıyla yelken ve diğer su sporları için son derece elverişli bir il konumundadır. İzmit Körfezi'nin korunaklı yapısı, sert dalga oluşumunu sınırlayan sakin suları ve düzenli rüzgâr rejimi, özellikle yelken eğitimi ve müsabakalar için ideal koşullar sunmaktadır. Kandıra sahilleri açık deniz özellikleriyle sporculara farklı rüzgâr ve deniz koşullarını deneyimleme imkânı sağlarken, Sapanca Gölü ve il genelindeki göletler yılın büyük bölümünde güvenli ve sürdürülebilir antrenman ortamları oluşturmaktadır. Özellikle Kocaeli Körfezi'nin aşırı rüzgâr basıncına maruz kalmaması ve ani hava değişimlerinin sınırlı olması, yelken sporunun düzenli ve kesintisiz biçimde gelişmesine katkı sağlamıştır.[16] Ulaşım olanaklarının gelişmiş olması ve çevre illerle kurulan güçlü bağlantılar, Kocaeli'yi su sporları açısından kolay erişilebilir bir merkez hâline getirmiştir. Tüm bu fiziksel ve coğrafi avantajlar bir arada değerlendirildiğinde, Kocaeli'de yelkenciliğin gelişimi doğal bir süreç olarak ortaya çıkmış ve il, bu alanda önemli bir potansiyele sahip olmuştur. Bu özelliklerin tamamı birlikte değerlendirildiğinde, Kocaeli sahip olduğu doğal, coğrafi ve çevresel koşullar sayesinde Türkiye'de yelken sporunun en elverişli biçimde yapılabildiği merkezlerin başında gelmektedir.

Kocaeli'de yelken, yüzyıllar boyunca ticaret ve balıkçılık gibi denizcilik faaliyetlerinin temel unsurlarından biri olarak kullanılmıştır. Ancak bir spor dalı olarak gelişimi, Cumhuriyet'in ilk yıllarında devletin denizciliğe verdiği önem ile yerel deniz meraklılarının çabalarının birleşmesi sonucunda ivme kazanmıştır. Kocaeli'de su sporlarının, özellikle de yelken ve kürek yarışlarının 1920'lere uzanan köklü bir geçmişi bulunmaktadır. Bu alanda bölgede kurulan ilk kulüp, 1925 yılında faaliyete geçen Hereke Sümerspor olmuştur. 1920'lerin

[13] "Türkiye'de Yelken Yarışlarının Tarihi". https://www.yelkenci.org/turkiyede-yelken-yarislarinin-tarihi. https://www.samsunyelken.org.tr/bilgi-bankasi/yelken-sporunun-tarihi/. erişim tarihi 17 Ekim 2025.

[14] İstanbul Yelken Kulübü Tarihçesi, https://www.istanbulyelken.org.tr/kurumsal/tarihce/. erişim tarihi 15 Ekim 2025.

[15] "Türkiye'de Yelken Yarışlarının Tarihi". https://www.yelkenci.org/turkiyede-yelken-yarislarinin-tarihi. https://www.samsunyelken.org.tr/bilgi-bankasi/yelken-sporunun-tarihi/. erişim tarihi 17 Ekim 2025.

[16] Mustafa Salman, "Su Sporları ve Gençlik", Flaş Kocaeli Gazetesi, https://www.flaskocaeli.com/yazar-25814_SU-SPORLARI-VE-GENCLIK , erişim tarihi 18 Ekim 2025.

sonlarına gelindiğinde ise İstanbul'a sebze ve meyve taşıyan, "alamana" olarak bilinen teknelerin kendi aralarında düzenlediği iddialı yarışlar ile Denizcilik Bayramları kapsamında gerçekleştirilen müsabakalar, İzmit Körfezi'nde bu sporlara yönelik ilgiyi belirgin şekilde artırmıştır[17]. 1928–1930 yılları arasında alamana yarışları ile yelken meraklılarının yaptırdığı "kabayole" ve "dingi" sınıfı teknelerle sürdürülen bu faaliyetler, 1937 yılına kadar büyük ölçüde bireysel gayretler ve gönüllü çabalar sayesinde devam etmiştir[18].

1937 yılı, Türkiye'de yelken sporunun kurumsallaşması açısından bir dönüm noktası olmuştur. Mustafa Kemal Atatürk'ün denizciliğe verdiği stratejik önem ve Başbakan Celal Bayar'ın bu doğrultudaki girişimleri, ülkede modern yelken sporunun gelişmesini hızlandırmıştır. Atatürk'ün teşvikiyle Celal Bayar, Denizcilik Bankası aracılığıyla Kasımpaşa Camiialtı Tersanesi'nde üretilen şarpi sınıfı yelken teknelerini Türkiye'nin tüm sahil bölgelerine dağıtmış, böylece yelken sporunun yaygınlaşmasını sağlayan önemli bir hamle yapılmıştır. Bu kapsamda Kocaeli bölgesine toplam 15 şarpi teknesi gönderilmiş; Karamürsel'e 3, Gölcük'e 3, Hereke Sümerspor'a 3, Derince Demirspor'a 3 ve İzmit Kağıtspor'a 3 tekne tahsis edilmiştir. Söz konusu destek, bölgede yelken sporunun örgütlü biçimde gelişmesine zemin hazırlamış ve şarpi sınıfı yarışların ülkede düzenli bir sportif etkinlik hâline gelmesini mümkün kılmıştır. Bu tarihe kadar tek çatı altında faaliyet gösteren Yüzme–Kürek–Yelken Federasyonu, yine bu süreçte ayrı federasyonlara ayrılarak her bir branşın daha sistemli bir biçimde örgütlenmesine imkân tanımıştır[19].

İzmit Körfezi'nde o dönemde Hereke'de Sümerspor, Derince'de Demirspor ve İzmit'te Kağıtspor deniz sporlarında faaliyet gösteren başlıca kulüpler arasında yer almaktaydı. 1937 yılında Türkiye'de ilk kez İzmir Karşıyaka'da düzenlenen Şarpi Yelken Şampiyonası'na Kocaeli ekibi de katılmış; Hereke Sümerspor'dan Alaaddin Songür (serdümen) ile Derince Demirspor'dan Nihat Yavaş (flokçu) bölgeyi temsil etmiştir. Bu ikili, şampiyonada birinciliği elde ederek Kocaeli'nin yelken sporundaki yükselen konumunu tescillemiş ve Atatürk ile Celal Bayar'ın başlattığı denizcilik vizyonunun sahadaki karşılığını göstermiştir[20].

1953 yılında yelken branşında önemli bir atılım gerçekleştirilmiş, bu tarihten itibaren Türkiye ikinciliği ve üçüncülüğü gibi dereceler elde edilmiştir[21]. 1953 yılı yazında, 1952 yılında Fenerbahçe Koyu'nda kurulmuş olan İstanbul Yelken Kulübü, dragon ve pirat sınıfı tekneleriyle Hereke'ye gelmiş ve bir pazar günü müsabaka düzenlemişlerdir. Bu müsabaka, İzmit Körfezi'nde yelken sporuna olan ilginin artmasına katkı sağlamıştır.[22]

1954 yılında Fikri Dora ve arkadaşları tarafından kurulan İzmit Su Sporları İhtisas Kulübü'nün öncülüğünde yelken sporu Kocaeli'de kurumsal bir yapı kazanmıştır. Bu süreçte il genelinde düzenli antrenmanlar, yarışmalar ve organizasyonlar yapılmaya başlanmış, sporcu sayısında belirgin bir artış yaşanmıştır. Kulübün yürüttüğü çalışmalar sayesinde Kocaeli, kısa sürede yelken branşında rekabetçi bir kimlik kazanmış ve Türkiye 1. Liglerinde adından söz ettiren iller arasında yer almıştır. Bu gelişme, Kocaeli'de yelkenciliğin yalnızca bireysel çabalarla

[17] Feyzullah Yavuz Ulugün, *Kocaeli Spor Tarihi'nden Damlalar,* İzmit Rotary Kulübü Kültür Yayınları, İzmit 2024, s. 427.

[18] A.g.e., s. 449.

[19] Fikri Dora, "İzmit Körfezi'nde Yelken Sporu", *M. Sabri Yalım'a Armağan,* Kocaeli Dokümantasyon Merkezi, İzmit 2001, s. 175.

[20] Aynı yer.

[21] *Kocaeli İl Yıllığı 1967*, Doğan Kardeş Matbaacılık, İstanbul 1970, s. 158.

[22] Dora, a.g.m., s. 176.

değil, güçlü kulüpler ve örgütlü yapılar aracılığıyla ilerlediğini açıkça ortaya koymuştur[23]. 1960 yılında Prat sınıfında, 1961 yılında Şarpi sınıfında, 1966 yılında ise yeniden Prat sınıfında Türkiye birincilikleri kazanılmıştır. Bu başarıların yanı sıra bölgenin yetiştirdiği sporcular da ulusal düzeyde dikkat çekmiştir. Alâattin Sungur, İsmail İpekten ve Mehmet Özen Türkiye şampiyonu olurken, Orhan Çayır Türkiye ikinciliği derecesini elde etmiştir[24].

Kocaeli'nin Sosyal ve Kültürel Hayatında Yelken Sporu

Cumhuriyet döneminde 1 Temmuz'da kutlanan Denizcilik ve Kabotaj Bayramı, Türk karasularında taşıma ve ticaret hakkının Türk bayrağına ve Türk vatandaşlarına tahsis edildiği gün olarak sahil kentlerinin sosyal ve kültürel hayatında önemli bir yer edinmiş ve denizciliğin toplumla buluşmasında etkili bir araç hâline gelmiştir. Bu bayramın güçlü bir şekilde kutlanması için Cumhuriyet Halk Partisi Genel Sekreterliği her yıl sahil şehir ve kasabalarındaki parti teşkilatlarına ve Halkevlerine genelgeler göndermiş ve bu yazılarda halka yönelik etkinliklerin artırılması istenmiştir. Halkevlerinin konferanslar düzenlemesi, spor kollarının gösterilere hazırlanması ve yelken ile kürek gibi deniz sporlarının programlarda yer alması bu kutlamaların ayırt edici unsurları hâline gelmiştir[25]. Kocaeli'de de Kabotaj Bayramı titizlikle kutlanmış ve bu kutlamaların düzenlenmesinde Halkevi öncü bir rol üstlenmiştir. Şehrin İzmit Körfezi boyunca uzanan kıyı şeridi denizcilik faaliyetlerini destekleyen elverişli bir ortam sunmuş ve bu durum Denizcilik ve Kabotaj Bayramı'nın bölgede daha canlı bir şekilde yaşanmasına zemin hazırlamıştır[26]. Halkevinin yürüttüğü programlar sayesinde yelken ve kürek gibi deniz sporları halkın ilgisine sunulmuş ve Kocaeli'nin doğal koşulları denizcilik kültürünün gelişmesine katkı sağlamıştır. Bu sayede Denizcilik ve Kabotaj Bayramı kentte hem deniz sporlarının tanıtıldığı hem de denizciliğe yönelik bilincin güçlendirildiği önemli bir gün hâline gelmiştir[27]. Her yıl kutlanan bayram İzmit Körfezi kıyı yerleşimlerinde heyecanla beklenirdi. SEKA önünde düzenlenen yelken yarışlarına Hereke Gençlik, Hereke Sümerspor, Yarımca Gençlik Kulübü, Derince Rayspor, İzmit İhtisas Kulübü ve Kağıtspor yelken takımı katılırdı ve karşılaşmaları dönemin protokolü takip ederdi. Donanma yarışlara farklı sınıflardan teknelerle iştirak ederdi. Akşam olduğunda Donanma tarafından havai fişek gösterileri yapılırdı ve özellikle çocuklar bu gösterileri büyük bir ilgiyle izlerdi. Yarışmalarda dereceye giren sporculara kupaları çoğunlukla Donanma Komutanı tarafından verilirdi[28].

Örneğin 1938 yılında Kocaeli'de Denizcilik ve Kabotaj Bayramı kapsamındaki kutlamalar kapsamlı bir program çerçevesinde gerçekleştirilmiş ve Halkevi bu çalışmaların yürütülmesinde etkin bir görev üstlenmiştir[29]. O gün sabah saat sekizde limanda bulunan bütün deniz nakil vasıtaları sancaklarını çekmiş ve imkânlar ölçüsünde bayraklarla donatılmıştır. Saat on bir buçukta Liman Dairesi ile belediye bahçesi önünde toplanılmış ve Halkevi bandosunun arkasında yürüyen kortej çelenk eşliğinde Atatürk Anıtı'na gitmiştir. Tam saat on

[23] Ulugün, a.g.e., s. 450.
[24] Kocaeli İl Yıllığı 1967, s. 158.
[25] CCA (T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, Cumhuriyet Arşivi), 490-1-0-0/5-26-23-1,2.
[26] "Kapotaj Bayramı Bugün Yapılıyor", *Türk Yolu Gazetesi,* 1 Temmuz 1945, s. 1, 2.
[27] CCA, 490-1-0-0/988-827-1,74.
[28] Ulugün, a.g.e., s. 430.
[29] CCA, 490-1-0-0/988-827-1,82.

ikide anıt önünde hazır bulunulmuş ve çelenk bırakıldıktan sonra İstiklal Marşı ile tören başlamıştır. Kabotaj Kanunu'nun anlamını anlatmakla görevlendirilen kişi konuşmasını yapmış ve törene katılanlar bando öncülüğünde yeniden toplanma alanına dönerek merasimi tamamlamıştır. Öğleden sonra saat on altıda deniz müsabakaları başlamış ve yarışlar rıhtım boyunca vapur iskelesine kadar uzanan sahada sürdürülmüştür. Müsabakalar gün batımına doğru saat on dokuz buçukta sona ermiştir[30]. 1938 yılı Denizcilik ve Kabotaj Bayramı programında saat on altı ile on yedi arasında yelken yarışları yapılmıştır. Yarışlara şarpiler, dingiler ve sandallar katılmıştır. Bu üç tekne sınıfı ayrı ayrı yarışmış olup her birinin yarış mesafesi dört bin beş yüz metre olarak belirlenmiştir. Yelken yarışları bu mesafe üzerinden tamamlanmıştır. Bu yarışlar yelkenciliğin Kocaeli'de görünürlüğünü artırmıştır. Deniz sporlarının kentteki kamusal hayatta yer bulmasına katkı sağlamıştır[31]. 1956 yılında kutlanan Denizcilik ve Kabotaj Bayramı, İzmit'te geniş bir seyirci topluluğunun katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Müsabakaların yapıldığı alanlar gün boyunca İzmit halkı tarafından doldurulmuş, özellikle yelken yarışları büyük bir ilgiyle takip edilmiştir. Şarpi sınıfı yelken yarışlarında Derince Demirspor sporcusu Nihat Yavaş birinciliği elde etmiş, Hereke Gençlik Spor'dan Alaattin Hoşgör ikinci, Kağıtspor'dan Bülent ise üçüncü olmuştur. Pirat sınıfı yelken yarışlarında ise İzmit Su Sporları sporcularından Neptün Çağlar birinci, yine aynı kulüpten Fahri Dora ikinci olurken, Kağıtspor'dan Levent Erçetin üçüncü sırada yer almıştır. Bu sonuçlar, Kabotaj Bayramı kutlamalarının Kocaeli'de yelken sporunun hem sportif hem de toplumsal görünürlüğünü artıran önemli organizasyonlardan biri olduğunu göstermektedir[32].

Kocaeli'de bağcılığın geliştirilmesi amacıyla Kocaeli Valiliği ile İl Genel Meclisinin aldığı karar üzerine 1938 yılında başlatılan üzüm bayramları, Hereke'de yapılan ilk kutlamayla birlikte bölgenin hem tarımsal hem de kültürel hayatına yeni bir dinamizm kazandırmıştır. 1939'da Eskihisar'da devam eden bu gelenek, aralıklarla 1970'lere kadar sürmüş ve özellikle Eylül ayının ilk pazar günü gerçekleştirilen törenlerle geniş bir katılım alanı oluşturmuştur[33]. Üreticilerin üzümlerini halka tanıtması, yarışmaların düzenlenmesi ve gün boyu süren eğlenceler bu bayramların sosyal yönünü güçlendirmiştir. Ancak etkinliklerin en dikkat çekici unsurlarından biri, kıyı kültürünü temsil eden şarpi tipi yelkenlilerin gösterileridir. Şarpi sınıfı yelkenlilerin yaptığı gösteriler hem bölge gençliğinin deniz sporlarıyla tanışmasına aracılık etmiş hem de Kocaeli'de yelkenciliğin kamusal alanda görünürlük kazanmasını sağlamıştır. Şarpi gösterilerinin her yıl programın doğal bir parçası hâline gelmesi, üzüm bayramlarını tarımsal bir şenlik olmanın ötesine taşımış; deniz sporlarının tanıtıldığı, yelken kültürünün geniş kitlelerle buluştuğu bir platforma dönüştürmüştür[34].

Cumhuriyetin spor politikaları gereği Kocaeli'de deniz sporlarına verilen önem artmıştır. Bu doğrultuda çeşitli tarihlerde deniz yarışları tertip edilmiştir. Bu yarışlar içinde kapsamı ve katılımı bakımından öne çıkan büyük organizasyonlardan biri 10 Temmuz 1938'de "İzmit Büyük Deniz Yarışları" olmuştur[35]. Yarışların Tertip Heyetinde Donanma Komutanı Amiral Şükrü Okan, Kocaeli Valisi Hamid Oskay, Üssübahri ve Müstahkem Mevki Komutanı Amiral

[30] CCA, 490-1-0-0/988-827-1,83.
[31] CCA, 490-1-0-0/988-827-1,84.
[32] "Denizcilik bayramı geçen senelerden daha neşeli oldu." *Azim Gazetesi,* 3 Temmuz 1956, s. 1.
[33] Rıdvan Şükür, *Kocaeli Üzüm Bayramları ve Bağcılık, Gece Kitaplığı,* Ankara 2020, s. 99.
[34] CCA, 490-1-0-0/988-827-1,18.
[35] "İzmit'te Yapılacak Deniz Yarışları", *Cumhuriyet Gazetesi,* 7 Temmuz 1938, s. 6.

Fahri Engin, Su Sporları Federasyonu Başkanı Vekili Vildan Aşir ve Halkevi Başkanı ve Kâğıt Fabrikası Direktörü M. Ali Kâğıtçı yer almıştır[36].

10 Temmuz 1938 Pazar günü İzmit Körfezinde büyük deniz yarışları ve eğlenceleri için hazırlanmış olan program uyarınca yarışlar saat on dörtte bir çifte kıdemlilerin bin altı yüz metrelik mesafede madalya için müsabakaya çıkmasıyla başlayacaktır. Ardından Donanmanın kaba beş çifteleri iki bin metrelik parkurda kupa için mücadele edecektir. İki çifte kıdemliler iki bin metrede yer alacaktır. Yavuz'un yedi çifteleri iki bin metrede kupa için yarışacaktır. Bir çifte bayanlar sekiz yüz metrelik parkurda mücadele edecektir. Dört tek kıdemliler iki bin metrede parkuru tamamlayacaktır. Deniz Ticaret Mektebi ilkleri iki bin metrede yarışacaktır. İki çifte bayanlar bin metrede mücadele edecektir. Yavuz'un işkampayaları iki bin metrede yarışacaktır. Askeri Deniz Okulu iki bin metrede yarış alanında yer alacaktır. İki çifte ada yavrusu balıkçı sandalları bin beş yüz metrede birinci ikramiye için yarışacaktır. Beş çifte alamanalar iki bin metrede mücadele edecektir. İki çifte ada yavrusu balıkçı sandalları bin altı yüz metrede parkuru tamamlayacaktır. Beş çifte alamanalar iki bin metrede yeniden mücadele edecektir. Altı çifte alamanalar iki bin metrede yarışacaktır. Dört çifte iskele sandalları iki bin metrede yarışacaktır ve parkuru tamamlayacaktır. İki çifte iskele sandalları bin beş yüz metrede mücadele edecektir. Piyadeler kendi sınıflarında yer alacaktır. Su kızakları yarışacaktır ve madalya verilecektir. Ördek kapma oyunu yapılacaktır ve ödülü ördek olacaktır. Yağlı direk yarışması yapılacaktır ve beş lira ödül verilecektir. Padilbot(burandabot) dört yüz metrelik mesafede parkuru tamamlayacaktır ve madalya verilecektir. Yüzme müsabakalarında yüz metre serbest, iki yüz metre kurbağalama, dört çarpı iki yüz metre bayrak, iki yüz metre serbest, yüz metre sırt üstü, yüz çarpı iki yüz çarpı yüz Türk bayrak yarışı ve atlama yarışmaları yapılacaktır[37].

Yelken yarışları programın ayrı bir bölümünde yer almıştır. Programa göre saat on dört otuzda büyük kotralar yirmi millik parkurda yarışacaktır ve en büyük kupa verilecektir. Saat on dört kırk beşte orta kotralar on iki millik mesafede yer alacaktır ve kupa verilecektir. Saat on beşte nizami kabayoleler altı millik parkurda mücadele edecektir ve madalya verilecektir. Saat on beş on beşte olimpiyat kabayoleleri altı millik mesafede yarışacaktır. Saat on beş otuzda nizami şarpiler on iki metrelik yelkenle altı millik parkurda yer alacaktır ve madalya ile bir kupa verilecektir. Saat on beş kırk beşte Donanma yelkenli filikaları altı millik parkurda yarışacaktır ve on lira mükafat verilecektir[38]. İzmit Deniz Yarışlarını düzenleyen tertip heyeti yelken yarışları hakkında bir talimatname yayımlamış ve yarışların Beynelmilel Yelken Yarış Nizamnamesi ile Türkiye Denizcilik Federasyonu talimatına uygun olarak yapılacağını bildirmiştir. Yelken yarışlarının çıkışı Yavuz harp gemisi yakınında demirli bulunan iki şamandıra arasında yapılacaktır ve start sırasında bir numaralı şamandıra sancakta bırakılacaktır. Saatler Yavuzun saatiyle ayarlanacaktır. Start, Yavuzun prova direk serenine çekilecek olan Beynelmilel bir, iki, üç, dört ve beş rakamlarını gösteren flamaların birer dakika arayla yarıya kadar indirilmesiyle verilecektir ve beşinci filamanın indirilmesi start anını gösterecektir. Küçük merakip olarak belirtilen kabayoleler ve şarpiler altı millik parkuru devredecektir. Orta kotralar aynı parkuru iki kez devrederek on iki millik mesafeyi kat edecektir. Büyük kotralar yirmi millik parkuru tamamlayacaktır. Startı alan yelkenliler bir

[36] CCA, 490-1-0-0/988-827-1,89.
[37] CCA, 490-1-0-0/988-827-1,90.
[38] CCA, 490-1-0-0/988-827-1,93.

barka tarafından mesnet mahalline çıkarılacak ve biri sancak tarafında diğeri iskele tarafında bulunacak iki kısa kayıt direği ile üzeri şeritli beyaz ve sarı refi flaması taşıyan üstüvani saç şamandıradan dönerek start hattına gelecektir. Motoru bulunan vasıtaların makineleri hakem heyeti tarafından mühürlenecektir. Yelken yarışlarını yan ve hareket hakemleri takip edecektir ve gördükleri kusurları yarışı müteakip yelken başhakemliğine bildirecektir[39]. Yelken yarışlarının hakem heyeti şu isimlerden meydana gelmiştir. Başhakemlik görevini Yavuz Komutanı Albay İhsan üstlenmiştir. Hakemler arasında Mühendis Harun, Rıza Sueri, Zeki Rıza Sporel, Hikmet Üstündağ, Sait Selahattin Cihanoğlu[40] ve Vagon Li Şefi Kâmil Ethem yer almıştır[41].

İzmit'te düzenlenen deniz yarışlarına on binlerce kişi katılmış, müsabakalar geniş halk kitleleri tarafından ilgiyle izlenmiştir. Yarışlar için İstanbul'dan Galatasaray, Fenerbahçe, Beykoz, Güneş ve Anadolu kulüplerinin yanı sıra Altınordu kulübüne mensup denizciler İzmit'e gelmiştir. İstanbul ve İzmit çevresinden çok sayıda seyircinin de hazır bulunduğu organizasyonda yarış sahası muntazam bir biçimde düzenlenmiştir. Yelken müsabakaları izleyiciler tarafından büyük bir dikkat ve heyecanla takip edilmiştir. Yarış sonuçlarına göre 12 metre şarpi sınıfında Galatasaray Kulübü'nden Burhan birinci olurken, Kocaeli'yi temsilen yarışan Nazmi ikinci sırada yer almıştır. Kabayole sınıfında Galatasaray'dan Cahit birinciliği elde etmiş, küçük yat yarışlarında ise Güneş Kulübü'nden Naci birinci olmuştur. Büyük yatlar kategorisinde Refii Bayar'ın kullandığı Yıldız, Zeki Rıza'nın kullandığı İpar ve Todor'un kullandığı Rüya adlı tekneler yarışı tamamlayamamıştır. Bu sonuçlar, Kocaeli yelkenciliğinin yalnızca bölgesel düzeyde değil, ulusal müsabakalarda da düzenli biçimde temsil edildiğini ve rekabetçi bir düzeye ulaştığını göstermektedir[42].

Cumhuriyet döneminde deniz sporlarının gelişmesinde, Kocaeli Vilayeti sınırları içerisinde Gölcük'te konuşlu bulunan Donanma Komutanlığı'nın kurumsal desteği de belirleyici bir rol oynamıştır. Bu destek sayesinde yelken yarışları düzenli, güvenli ve geniş katılımlı organizasyonlar hâline gelmiştir. Örneğin Kocaeli Bölgesi Yelken Birincilikleri ve Deniz Yarışları, 4 Ağustos 1942'de donanmanın katılımı ve desteğiyle Gölcük'te gerçekleştirilmiştir. Yarışmalar süresince Amiral Şükür Okan ile Said Dalman organizasyonu yakından izlemiş ve müsabakalara özel ilgi göstermiştir. Yapılan yelken yarışlarında Hereke'yi temsilen Mustafa birinciliği elde etmiş, Kağıtspor'dan Fethi ikinci, Mehmet ise üçüncü olmuştur. Müsabakalar sonunda dereceye giren sporculara madalya ve Türk Yolu Gazetesi tarafından konulan kupalar, Amiral Said Dalman tarafından verilmiştir[43].

Kocaeli Yelkenciliğinde Öncü Sporcular

Kocaeli'de yelken sporunun gelişimi, coğrafi imkânların yanı sıra bu alana emek veren sporcuların bireysel çabaları ve kulüpler etrafında şekillenen örgütlü yapılar sayesinde mümkün olmuştur. Kocaeli'de yelkencilik sporunun kurumsallaşma süreci, yalnızca kulüp

[39] CCA, 490-1-0-0/988-827-1,91.

[40] CCA, 490-1-0-0/988-827-1,92.

[41] CCA, 490-1-0-0/988-827-1,94.

[42] "Türk Kızlarına En Ziyade Yakışan Yerler Deniz ve Hava. Amiral Şükrü Okan İzmit Yarışlarını Takip Eden Muhallerimize Böyle Dedi", *Akşam Gazetesi,* 11 Temmuz 1938, s. 1, 8.

[43] "Kocaeli Bölgesi Yelken Birincilikleri ve Deniz Yarışları", *Ulus Gazetesi,* 05 Ağustos 1942, s. 4.

yapılanmalarıyla değil, aynı zamanda bu kulüpler bünyesinde yetişen sporcularla somutlaşmıştır. Karamürsel, Hereke, İzmit ve Derince merkezli kulüpler, düzenli antrenmanlar ve müsabaka tecrübeleri sayesinde yelkenciliğin kuşaktan kuşağa aktarılmasını sağlamıştır. Bu süreçte Karadenizli İbrahim Kaptan, Karamürselli Nazmi Oğuz, Karamürselli Selahattin Özdeniz (SEKA), Demir Spor'lu Nihat Yavaş (Demirspor), Hereke (Sümer Spor)'lu Sait Songür (Hereke Sümerspor), Alaattin Songür (Hoşgör) (Türkiye Şampiyonu), Şefik Konuk, Muharrem Arıkan, Cafer Alkaya, Rıza Tunay, Müfit Teoman, Fikret Tarım, Mehmet Özen, Kağıtspor'lu Tenekeci Mehmet Özen (Kağıtspor, Türkiye Şampiyonu), İsmail Yüksel, Bülent Öget, Şükrü Gülşen, Erol Levent Ertekin, Zeki Metin, İzmit Su Spor'lu Fikri Dora (kurucu), Behçet Birol, Reşat Gürel, Safa Turan, Fevzi Işık, Mete Palabıyık, Ayhan Çoker, Adnan Çoker, Ferih Çölgecen, Ali Rıza Belgin, Ural Belgin, Erdoğan Altın, Timuçin Önür, Doğan Savaş, Neptün Çağlar, Ender Şenol, İlhan Ergin, Çetin Demirer, Sabri Yalım, Beklan, Erman Çeliker, Ömer Kasımoğlu, Türker, Duman Çorum, Atok İlhan, Erol Özalp ve Mustafa Tunç,[44] İsmail İpekten (Türkiye Şampiyonu), Erol Konu, Orhan Çayır (Türkiye İkincisi), Kenan Özbek, , Hüseyin Akça, Kitapçı Bozkurt, Şükrü Gülsen, Fethi Akça, Bülent Öğet, Menderes Tosun ve Barkın Tarım gibi isimler Kocaeli yelkenciliğinin insan kaynağını oluşturmuştur. Bu sporcular, bölgedeki yelken kültürünün yerleşmesinde ve ulusal düzeyde sürdürülebilir bir yapı kazanmasında belirleyici rol oynamıştır[45].

Kocaeli'de yelken sporunun gelişimi, bireysel merak ve yerel girişimlerle başlamış, zamanla kentin sosyal ve sportif hayatında kalıcı bir yer edinmiştir. İzmit Körfezi'nin doğal koşulları, bu spora gönül veren öncü isimlerin ortaya çıkmasını sağlamış, yelkencilik kısa sürede kent kimliğinin bir parçası hâline gelmiştir. Bu sürecin ilk ve en dikkat çekici isimlerinden biri Nazmi Oğuz olmuştur.[46] Oğuz, yalnızca sportif kimliğiyle değil, kentin sosyal ve kültürel hayatına kattıklarıyla da iz bırakmıştır. 1 Temmuz Denizcilik ve Kabotaj Bayramı kutlamaları, uzun yıllar boyunca onun öncülüğü ve organizasyonuyla İzmit'te geleneksel bir nitelik kazanmıştır. Bu kutlamalar kapsamında vapur iskelesine kurulan yağlı direğin ucuna Türk bayrağı asılır, bayrağı düşmeden almayı başaranlar ödüllendirilirdi. Farklı spor ve deniz yarışmalarını da içeren bu etkinlikler, yelken sporunun halkla buluşmasına önemli katkı sağlamıştır. Nazmi Oğuz'un yelken yaptığı kırmızı kotrası ise dönemin denizcilik hafızasında iz bırakan simgesel unsurlardan biri olarak hatırlanmaktadır[47]. Yelken yarışlarında Nazmi Oğuz, gerek halk arasında gerekse spor camiasında çoğu zaman rakipsiz kabul edilen bir isim olarak anılmış, katıldığı müsabakalarda özellikle öne çıkan yeri ve belirleyici performansıyla dikkat çekmiştir[48].

Fikri Dora, İzmit Körfezi'nde yelken sporunun geleneksel denizcilik faaliyetlerinden modern ve örgütlü bir spor dalına dönüşmesinde belirleyici rol üstlenen isimlerden biri olmuştur. Çocukluk ve gençlik yıllarından itibaren körfezde yapılan alamanalarla gerçekleştirilen yelkenli taşımacılık, yerel yarışmalar ve 1 Temmuz Kabotaj ve Denizcilik Bayramı kapsamında düzenlenen etkinlikler, Dora'nın deniz ve yelken kültürüyle erken yaşta

[44] Dora, a.g.m., 179.

[45] Ulugün, a.g.e., s. 448.

[46] Atila Oral, "Ak Yeşil Spor Kulübü, İzmit Körfezi Tarihinden Bir Sayfa", *Özgür Kocaeli Pazar Eki,* 12 Aralık 2004.

[47] Ulugün, a.g.e., s. 430; Cahit Değer, *M. Kemal Paşa Mahallesi,* s. 108.

[48] "Hereke Spor Tarihi – Yelken", https://herekeli.com/hereke/hereke-spor-tarihi/hereke-yelken-tarihi/ erişim tarihi 18 Ekim 2025.

bütünleşmesini sağlamıştır. Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren İzmit Körfezi'nde sandal yelkeni, kürek ve yelken yarışlarının yaygınlaşması, 1937 yılında Kocaeli ekibinin Türkiye Şarpi Yelken Şampiyonu olması ve bölgeye tahsis edilen şarpi tekneleri, Dora'nın içinde yer aldığı kuşağın yelkenciliği kurumsal bir zemine taşımasının önünü açmıştır. Bu birikimin doğal sonucu olarak Fikri Dora, 1954 yılında yelken sporuna gönül vermiş arkadaşlarıyla birlikte İzmit Su Sporları İhtisas Kulübü'nün kuruluşuna öncülük etmiş ve kulübün ilk başkanlığını üstlenmiştir. Kulüp aracılığıyla İzmit Körfezi'nde düzenli antrenmanlar yapılmış, genç sporcular yetiştirilmiş ve Kocaeli yelkenciliği ulusal müsabakalarda temsil edilir hâle gelmiştir. Tesis, tekne ve maddi imkânların son derece sınırlı olduğu bir dönemde, Dora'nın kişisel çabalarıyla tekneler temin edilmiş, onarımlar yapılmış ve kulüp faaliyetleri kesintisiz biçimde sürdürülmüştür. İzmit Su Sporları İhtisas Kulübü bünyesinde yürütülen bu çalışmalar, Kocaeli'de yelkenciliğin süreklilik kazanmasını sağlamış; Fikri Dora'yı yalnızca bir sporcu ya da yönetici değil, İzmit Körfezi'nde yelken sporunun kurucu ve taşıyıcı aktörlerinden biri hâline getirmiştir[49].

Kocaeli'de yelken sporunun gelişimi ve süreklilik kazanmasında Sabri Yalım'ın katkıları özel bir yer tutmaktadır. Sabri Yalım, Kocaeli'de yelken sporunun gelişimine uzun yıllar boyunca yön vermiş, kulüp yöneticiliği ve federasyon düzeyindeki görevleriyle öne çıkan önemli bir spor insanı olmuştur. İzmit Su Sporları İhtisas Kulübü'nde başkanlık da dâhil olmak üzere çeşitli idari görevler üstlenmiş, kulübün yelken branşındaki faaliyetlerinin sürdürülmesinde etkin rol oynamıştır. Kulübün faaliyetlerinin zamanla sona ermesinin ardından, yelken sporunun İzmit'te yeniden kurumsal bir yapıya kavuşması için girişimlerde bulunmuş ve bu amaçla yelken sporuna gönül vermiş arkadaşlarıyla birlikte 1990 yılında açılan ve İzmit Su Sporları İhtisas Kulübü'nün devamı olarak kabul edilen İzmit Yelken Kulübü'nün kuruluşuna öncülük etmiştir[50]. Kuruluşundan itibaren vefatına kadar kulübün başkanlığını yürüten Yalım, çok sayıda gencin yelken sporu ile tanışmasına ve lisanslı sporcu olarak yetişmesine imkân sağlamıştır[51]. İzmit Yelken Kulübü bünyesinde yetişen sporcuların ulusal müsabakalarda elde ettikleri dereceler, kulübün Türkiye'deki yelken kulüpleri arasında saygın bir konuma yükselmesini sağlamıştır[52]. Ayrıca Sabri Yalım'ın Türkiye Yelken Federasyonu Sekreterliği, Türkiye Yelken Vakfı Yönetim Kurulu Üyeliği ve Türkiye Pirat Birliği Başkanlığı gibi görevlerde bulunmuş olması hem Kocaeli spor tarihi hem de Türk yelkenciliği açısından önemli bir birikim ve sürekliliği ortaya koymaktadır[53].

Hereke'de yelken sporunun gelişimi, yalnızca bireysel başarılarla sınırlı kalmamış, düzenli müsabakalar, kulüp faaliyetleri ve kuşaktan kuşağa aktarılan bir spor kültürü sayesinde süreklilik kazanmıştır. İzmit Körfezi'nin doğal koşulları ile Hereke'de oluşan yerleşik denizcilik pratiği, yelkenciliği bölge için bir spor dalının ötesinde ortak bir hafıza unsuruna dönüştürmüştür. Bu yapı içinde yetişen sporcular, Hereke'yi Kocaeli ve Marmara yelkenciliğinin öncü merkezlerinden biri hâline getirmiştir. Hereke merkezli yelkenciliğin ilk kuşağında öne çıkan isimlerin başında Sayit Songür ve onunla birlikte yarışan Emin Ertan

[49] Dora, a.g.m., 174-179.

[50] Yusuf Karaduman, "Yalım Ailesi", *M. Sabri Yalım'a Armağan,* Kocaeli Dokümantasyon Merkezi, İzmit 2001, s. 26-27.

[51] Ulugün, a.g.e., s. 465.

[52] Karaduman, a.g.m., s. 27.

[53] Özcan Taras, "İzmit'te Fotografa Emek Verenlerdendi M. Sabri Yalım", *M. Sabri Yalım'a Armağan,* Kocaeli Dokümantasyon Merkezi, İzmit 2001, s. 35.

gelmektedir. 1940'lı yılların başında bölge, donanma ve kabotaj bayramı kupalarında elde ettikleri çok sayıdaki birincilik, Hereke yelkenciliğinin kurumsal hafızasında önemli bir yer tutmuştur. Sayit Songür'ün 1941–1942 yıllarında bölge şampiyonlukları, düzenli teşvik müsabakalarıyla desteklenen bir spor ortamının varlığını göstermektedir. Bu kuşağın devamında Alaattin Songür, çok yönlü sporculuğu ve özellikle şarpi sınıfındaki üstünlüğüyle Marmara ve bölge şampiyonluklarında belirleyici bir figür olmuştur. İstanbul Demirspor'dan Feyyaz ile yaşanan rekabet, Marmara yelkenciliğinin niteliğini artırmıştır. Aynı dönemde Rıza Tunay, Kemal Özdemir, Cafer Alkaya ve Selahattin Çapa, Songür'lerle birlikte yarışarak Hereke'yi bölgesel müsabakaların en güçlü merkezlerinden biri hâline getirmiştir. 1950'li ve 1960'lı yıllarda bu mirası ileriye taşıyan sporcular arasında İsmail İpekten, Mehmet Özen, Naci Yılmaz ve Cevat Özdemir öne çıkmaktadır. İpekten'in şarpi sınıfındaki Türkiye şampiyonlukları ve Mehmet Özen'in pirat, şarpi, snipe ve flying dutchman sınıflarındaki uzun soluklu başarıları, Hereke'nin ulusal ölçekte tanınmasını sağlamıştır. Bu dönemde Mehmet Çavdar, Orhan Çayır, Fikret Tarım ve İhsan Arıkan, hem sporcu hem de yetiştirici kimlikleriyle yelkenciliğin sürekliliğine katkı sunmuştur. Kürek ve yelken branşlarını birlikte yürüten Hikmet Yüksel, ulusal şampiyonluklarla dikkat çekerken, sonraki kuşağı temsil eden Hüseyin Teoman, sporcu, hakem ve idareci kimliğiyle bu geleneğin günümüze taşınmasında önemli bir rol üstlenmiştir. Bu isimler, Kocaeli ve özellikle Hereke'de yelkenciliğin kuşaktan kuşağa aktarılan bir spor kültürüne dönüşmesinde belirleyici olmuştur[54].

Sonuç

Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte sporun gençliğin bedensel ve ruhsal gelişimini destekleyen bir toplumsal faaliyet olarak görülmesi, Kocaeli'de denizle ilişkili branşların da sistemli biçimde ele alınmasını sağlamıştır. İzmit Körfezi'nin korunaklı yapısı ve kıyı yerleşimlerinin denizle kurduğu güçlü bağ, İzmit, Karamürsel, Derince ve Hereke gibi merkezlerde yelkenciliğin erken dönemde benimsenmesine zemin hazırlamıştır. 1920'lerin sonlarında daha çok dağınık ve gönüllü girişimler düzeyinde ilerleyen etkinlikler, 1930'larla birlikte kulüpleşme ve düzenli organizasyonlar sayesinde daha görünür hâle gelmiştir. Bu süreçte yelken, hem spor politikalarının sahadaki karşılığı olmuş hem de yerel ölçekte kalıcı bir kültür üretmiştir.

1937'de Atatürk'ün denizciliğe verdiği önemle uyumlu biçimde Başbakan Celal Bayar'ın girişimleri sonucu bölgeye gönderilen şarpi sınıfı yelkenliler, Kocaeli yelkenciliğinin gelişiminde belirgin bir kırılma noktası oluşturmuştur. Bu destek, yalnızca tekne sayısını artırmakla sınırlı kalmamış, kulüplerin düzenli antrenman yapabilmesini, yarış takvimi oluşturmasını ve sporcuların sistemli biçimde yetişmesini mümkün kılmıştır. 1940'larda kurumsal desteklerin artmasıyla yelken, malzeme temini, teknik bilgi, antrenman düzeni ve müsabaka organizasyonu bakımından olgunlaşmış, yıl boyu devam eden hazırlıkların en görünür olduğu dönem ise 1 Temmuz Denizcilik ve Kabotaj Bayramı yarışları olmuştur. Bu karşılaşmaların geniş halk katılımı ve protokol ilgisiyle izlenmesi, yelkenciliğin kent yaşamı içinde güçlü bir karşılık bulduğunu göstermiştir.

Kocaeli'de yelkenciliğin gelişimi yalnızca sportif başarılarla değil, kulüplerin etrafında şekillenen örgütlü yapı, düzenli antrenman kültürü ve yarışların sürekliliği ile açıklanmalıdır.

[54] Hereke Spor Tarihi - Yelken, https://herekeli.com/hereke/hereke-spor-tarihi/hereke-yelken-tarihi/ erişim tarihi 18 Ekim 2025.

Kıyı yerleşimlerinde oluşan denizcilik pratiği, yelkeni gündelik hayatla temas eden bir spor hâline getirmiş, böylece yelkencilik belirli dönemlerde canlanan bir etkinlik değil, kuşaktan kuşağa taşınan bir alışkanlık ve disiplin olarak yerleşmiştir. Teşvik müsabakaları ve bölgesel kupalar, sporcu yetiştirme süreçlerini desteklemiş, farklı merkezler arasında rekabet ve etkileşim yoluyla ortak bir yelken kültürünün oluşmasına katkı sağlamıştır.

Türkiye Cumhuriyeti arşiv kaynakları ile ulusal ve yerel basındaki veriler birlikte değerlendirildiğinde, 1923–1960 arasında Kocaeli'de yelkenciliğin amatör ve dağınık girişimlerden kurumsal bir spor alanına dönüştüğü anlaşılmaktadır. Bu dönüşüm, coğrafi elverişlilik, devletin denizcilik vizyonu, kulüplerin örgütlü çalışması ve yerel toplumsal ilginin birleşmesiyle gerçekleşmiştir. Yelken yarışlarının Kabotaj Bayramı gibi kamusal etkinliklerle bütünleşmesi, bu branşı yalnızca sportif bir faaliyet olmaktan çıkarıp kent kültürünün parçası hâline getirmiştir. Böylece Kocaeli, Türk yelkenciliğinde kalıcı bir kimlik kazanmış ve sonraki kuşaklara aktarılan güçlü bir deniz sporları hafızası oluşturmuştur.

KAYNAKÇA

Arşiv Kaynakları

T.C. Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı, Cumhuriyet Arşivi (CCA)

490-1-0-0/5-26-23-1,2.

490-1-0-0/988-827-1,18.

490-1-0-0/988-827-1,74.

490-1-0-0/988-827-1,82.

490-1-0-0/988-827-1,83.

490-1-0-0/988-827-1,84.

490-1-0-0/988-827-1,89.

490-1-0-0/988-827-1,90.

490-1-0-0/988-827-1,91.

490-1-0-0/988-827-1,92.

490-1-0-0/988-827-1,93.

490-1-0-0/988-827-1,94.

Gazeteler

"Kapotaj Bayramı Bugün Yapılıyor", *Türk Yolu Gazetesi,* 1 Temmuz 1945, s. 1,2.

"Denizcilik bayramı geçen senelerden daha neşeli oldu." *Azim Gazetesi,* 3 Temmuz 1956, s. 1.

"İzmit'te Yapılacak Deniz Yarışları", *Cumhuriyet Gazetesi,* 7 Temmuz 1938, s. 6.

"Türk Kızlarına En Ziyade Yakışan Yerler Deniz ve Hava. Amiral Şükrü Okan İzmit Yarışlarını Takip Eden Muhallerimize Böyle Dedi", *Akşam Gazetesi,* 11 Temmuz 1938, s. 1,8.

"Kocaeli Bölgesi Yelken Birincilikleri ve Deniz Yarışları", *Ulus Gazetesi,* 05 Ağustos 1942, s. 4.

Kitap ve Makaleler

Akın, Yiğit, *Gürbüz ve Yavuz Evlatlar: Erken Cumhuriyet'te beden terbiyesi ve spor*. İletişim Yayınları, İstanbul 2014.

Akın, Yiğit, "Ana Hatları ile Cumhuriyet Döneminde Beden Terbiyesi ve Spor Politikaları", *Toplum ve Bilim,* 103 (2005), ss. 53-92.

Aki, Sultan, "Osmanlı'dan Cumhuriyet'e Yelken Sporu ve İstanbul Yelken Kulübünün Kuruluş Süreci", *Uluslararası Doğu Avrupa Araştırmaları Dergisi,* c: 6/1, (2024). ss. 56-69.

Dora, Fikri "İzmit Körfezi'nde Yelken Sporu", *M. Sabri Yalım'a Armağan,* Kocaeli Dokümantasyon Merkezi, İzmit 2001, ss. 174-180.

Kocaeli İl Yıllığı 1967, Doğan Kardeş Matbaacılık, İstanbul 1970.

Karaduman,Yusuf, "Yalım Ailesi", *M. Sabri Yalım'a Armağan,* Kocaeli Dokümantasyon Merkezi, İzmit 2001, ss. 9-27.

Korkmaz , Sevda - Biçer, Turgay, "Erken Cumhuriyet Döneminde 'Türk Ocakları' ve Spor", *İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi,* c: 8/2, ss. 1-11.

Oral, Atila, "Ak Yeşil Spor Kulübü, İzmit Körfezi Tarihinden Bir Sayfa", *Özgür Kocaeli Pazar Eki,* 12 Aralık 2004

Salman, Mustafa, "Su Sporları ve Gençlik", Flaş Kocaeli Gazetesi, https://www.flaskocaeli.com/yazar-25814_SU-SPORLARI-VE-GENCLIK , erişim tarihi 18 Ekim 2025.

Soyer, Fikret, "Osmanlı Devleti'nde (1839–1908 Tanzimat dönemi) Beden Eğitimi ve Spor Alanındaki Kurumsal Yapılanmalar ve Okul Programlarındaki Yeri Konusunda Bir İnceleme", *GÜ Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, c: 24/1 (2004), ss. 209–225.

Şükür, Rıdvan, *Kocaeli Üzüm Bayramları ve Bağcılık, Gece Kitaplığı,* Ankara 2020.

Taras, Özcan, "İzmit'te Fotografa Emek Verenlerdendi M. Sabri Yalım", *M. Sabri Yalım'a Armağan,* Kocaeli Dokümantasyon Merkezi, İzmit 2001, ss.34-37.

Taş, Mehmet, "Osmanlı Devleti'nde Yelkenciler Taifesi", *Sosyal Bilimler Çalışmalar Dergisi,* c: 4/18 (2018), ss. 1925-1930.

Ulugün, Feyzullah Yavuz, *Kocaeli Spor Tarihi'nden Damlalar,* İzmit Rotary Kulübü Kültür Yayınları, İzmit 2024.

Üren, Cahit, - Turalı, Alican, *Açık Denizlerde 50 Yıl,* Türkiye Açıkdeniz Yarış Kulübü Yayınları, İstanbul 2024.

İnternet Kaynakları

"Türkiye'de Yelken Yarışlarının Tarihi", https://www.yelkenci.org/turkiyede-yelken-yarislarinin-tarihi, erişim tarihi 15 Eylül 2025.

"İstanbul Yelken Kulübü Tarihçesi", https://www.istanbulyelken.org.tr/kurumsal/tarihce/. erişim tarihi 15 Ekim 2025.

"Yelken Sporunun Tarihi", https://www.samsunyelken.org.tr/bilgi-bankasi/yelken-sporunun-tarihi/. erişim tarihi 17 Ekim 2025.

"İstanbul Yelken Kulübü Tarihçesi", https://www.istanbulyelken.org.tr/kurumsal/tarihce/. erişim tarihi 15 Ekim 2025.

"Türkiye'de Yelken Yarışlarının Tarihi". https://www.yelkenci.org/turkiyede-yelken-yarislarinin-tarihi. https://www.samsunyelken.org.tr/bilgi-bankasi/yelken-sporunun-tarihi/. erişim tarihi 17 Ekim 2025.

"Hereke Spor Tarihi – Yelken", https://herekeli.com/hereke/hereke-spor-tarihi/hereke-yelken-tarihi/ erişim tarihi 18 Ekim 2025.

YÜZME VE ATLETİZM ALANLARINDA KOCAELİLİ MASTER SPORCULAR. TAVŞANCIL ÖRNEĞİ

Turgut ÖZEL*

Özet

Erkeklerde 35, bayanlarda 30 yaşını dolduran ve aktif spor yaşamını sona erdirmiş olan kişilere master sporcu denmektedir. Atletizm, master sporcuların en çok tercih ettiği spor dallarından biridir. Atletizm dört ana başlık altında incelenebilir. Bunlar atma (gülle atma, cirit atma vb.), atlama (uzun atlama, yüksek atlama vb), koşular (kısa, orta, uzun mesafe vb.) ve yürüyüştür. Master sporcular arasında ikinci en çok tercih edilen alan ise yüzmedir. Ancak antrenman yapılacak havuza veya kıyıya uzaklık bu alana yönelmeyi kısıtlamaktadır. Master sporcusu yaşının sayısal olarak ne olduğuna aldırmayan, hayatlarında sporu kullanarak farkındalık yaratmayı hedefleyen insanlardır, spor yaparken rekabet ya da skor peşinde değil, spor yaparken önce sağlığını düşünen, ardından spor sayesinde eğlenip, yeni dostluklar kurmayı amaçlayan insanlardır.

Spora sonradan gönül vermiş, geçip giden yılların ardından trenin son vagonuna yetişmiş olan master sporcusu, oldukça hevesli, heyecanlı ve kısa sürede çok şey yapmak isteyen sporcudur. Ancak, profesyonel sporculara göre; tekniği zayıf, iş hayatı nedeniyle haftalık aylık yıllık antrenman programı yapmakta zorlanan, antrenör fizyoterapist veya diyetisyen gibi destekleri olmayan, aşırı zorlamalar karşısında kolayca sakatlanma riski taşıyan sporculardır. Fakat azimli ve istekli sporcular olmaları onlara sürdürülebilir bir spor yaşamı sağlamaktadır

Bir Master Sporcu üç amaç için spor yapar: 1- Sağlıklı yaşam, 2- Yarışma için. Ancak derece iddiası yoktur. Diskalifiye olmadan yarışı süresi içinde tamamlamayı hedefler. 3- Kazanmak için. Derece ve kürsü iddiası vardır. Her yarışta daha iyi olmayı hedefler.

Atletizm, master sporcuların en çok tercih ettiği spor dallarından biridir. Atletizm de ise koşular (kısa, orta, uzun mesafe vb.) ve yürüyüşler öne çıkmaktadır. Bireysel master sporcular

* Özel Bilfen Liseleri Tarih Bölüm Başkanı, email: tozel.01@hotmail.com

arasında ikinci en çok tercih edilen alan ise yüzmedir. Ancak antrenman yapılacak havuza veya kıyıya uzaklık bu alana yönelmeyi kısıtlamaktadır. Bu çalışmada Kocaelili master sporcular arasında Tavşancıl özelinde, yüzme alanında Turgay Özel (d.1966), Kaya Yüksel (d.1962), Fatih Özdemir (1985) ve Burak Yıldızlı (1987 atletizm alanında Rıfat Rodoslu (d.1968) spor yaşamları değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Master Yüzme, Master Atletizm, Tavşancıllı Sporcular, Spor, Kocaeli'de Spor

Giriş

'Master' kelimesi anlam itibarıyla olgunlar için kullanılan bir tanımdır. Master sporcuyu da ileri yaşında spor yapan birey olarak değerlendirebiliriz. Erkeklerde 35, bayanlarda 30 yaşını dolduran ve aktif spor yaşamını sona erdirmiş olan kişilere master sporcu denilmektedir.[1] Türkiye Dünya nüfus sıralamasında 19. ülke olarak yer alıyor. Türkiye nüfusunun 60 yaş üstü bölümü, toplam nüfus içerisindeki oranı giderek artmakta. Türkiye de gelişmiş ve gelişmekte olan diğer ülkeler gibi giderek yaşlanan bir nüfusa sahip olmaktadır. Bu durum "geriatri"[2] denilen yeni bir bilim dalının doğmasına neden olmuştur. İşte bu kitle içinde bulunduğu yaşı daha kaliteli yaşamak isteyen, yaşam kalitesini yükseltmek isteyen kitle bunun için sporu keşfetti! Bu kitlenin spor yapması için kulüpler kuruluyor, kendi aralarında ve yaş gruplarında yarışmalar için Dünya, Avrupa, Balkan ve ulusal düzeyde müsabakalar düzenleniyor.

Türkiye'de kurulan ilk master kulübü 15 Mart 1988'de kurulan İzmir Masterler Atletizm Kulübüdür. Bunu İstanbul ve Bursa master kulüpleri takip etmiştir. Halen Türkiye'de 9 master kulübü bulunmaktadır. Master atletizm yarışmaları bayanlarda 30, erkeklerde 35 yaş üstü olmak üzere 5'erli yaş grubu aralığında düzenlenmektedir. (Yüzme master müsabakalarında benzer bir uygulama vardır.).[3] Yarışmalara katılacak sporcuların yaşadıkları şehirde bulunan 'Beden Terbiyesi Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri'nden lisans çıkarmaları ve sağlık muayenesinden geçmiş olmaları gerekmektedir.

1. Tavşancıl

Tavşancıl İzmit Körfezinin Kuzey sahilinde Kocaeli ilinin, Dilovası ilçesine bağlı, konumu itibariyle Ankara-İstanbul karayolu (E-5 ve otoban) ve körfeze bakan tepeler üzerinde kurulmuş bir yerleşimdir. Tavşancıl, Gebze'ye 12 km, İzmit'e 33 km, İstanbul'a 60 km uzaklıktadır. Doğusunda Hereke, batısında Dil iskelesi, kuzeyinde Çerkeşli köyü, güneyinde Marmara Denizi bulunmaktadır.[4]

Tavşancıl, Cumhuriyet öncesi ve sonrası Gebze kazasına bağlı bir köy iken, 1936-1947 tarihleri arasında nahiye merkezi olmuştur.1989-2008 tarihleri arasında belediye idaresinde

[1] https://www.yenidonem.com.tr/yazarlar/murat-kacar-119/dunya-avrupa-balkanlar-ile-turkiye-de-master-atletler-ve-master-sporcu-kavrami- 15187, Erişim 10.11.2025

[2] Geriatri, 65 yaş ve üstü bireylerin dahili hastalıkları, sosyal ve fonksiyonel yaşamları, yaşam kaliteleri, koruyucu sağlık hizmetleri ve yaşlılarda sık görülen geriatrik sendromlar ile ilgilenen bir bilim dalıdır. Geriatri (İleri Yaş Sağlığı) olarak değerlendirilebilir.

[3] https://web.itu.edu.tr/ergezen/yuzme/master%20sporcu.pdf,Erişim 10.11.2025

[4] Ceyhun Konak (2023), "Tavşancıl", *Kocaeli Ansiklopedisi*, C.III, s.1947.

bir kasaba, 2008 tarihinden itibarende Kocaeli'nin Dilovası ilçesine bağlı bir mahalledir. Belde de Salih Gün Spor Tesisleri yerleşkesi içerisinde bir yüzme havuzu ve futbol maçlarının oynandığı bir stadı vardır. Beldenin Futbol takımı olan Tavşancıl Spor Kocaeli 1.Amatör küme A grubunda mücadele etmektedir.

Tavşancıl'ın spor geçmişi 1935 "Tavşancıl Gençlerbirliği" futbol takımının kurulmasına kadar iner.[5] Kulübün kurulması ile ilgili Son Posta Gazetesinde çıkan haber de "Kulübün Kurucu başkanı Burhaneddin (Civelek) Efendidir. Gençler birliği için bir futbol sahası ikmaline başlanmış, İstanbul takımlarıyla hususi maçlar tertip edileceği, ayrıca sahilde yüzme yarışları yapılacağı belirtilmiştir.

Tavşancıl Gençlerbirliği'nin futbol maçları ile ilgili haberler yerel ve ulusal basında yer alsa da, yüzme yarışları ile ilgili bir habere rastlamadık. Bununla birlikte elimize ulaşan fotoğraflarda Tavşancıllı gençlerin denizden ve yüzmeden uzak olmadıklarını gösteriyor. Hatta Tavşancıllı milli Güreşçi Mehmet Hilmi Arıkan'ın Kadıköy-Kalamış'ta yüzme yarışlarına katıldığı, İzmit Körfezini, Tavşancıl -Karamürsel arasını yüzerek tamamladığı bilgisine sözlü kaynaklarda rastlanmaktadır.[6]

Tavşancıl Yalı İskelesi-1942(Turgut Özel Arşivi)

[5] "Tavşancıl Spor Kulübü açıldı", Son Posta Gazetesi, 28 Mart 1935, s.10.

[6] Hilmi Arıkan'ın yakın dostu Nazım Gür (d.1915) ile 11 Kasım 1991 tarihinde yapılan görüşme

1970'li yılların başlarında Tavşancıllı Yüksek Denizcilik Okulu mezunu kapatan Tayfun Elbay'ın (d.1950) yüzme ve atlama tekniklerini gençlere öğretmesiyle Tavşancıllı gençler arasında "stil yüzme ve stil atlama" merakı giderek arttı.[7]

Önceleri serbest dalda başlayan stil yüzme merakı daha sonra, 1976 Montreal Yaz olimpiyatlarının etkisi ile diğer stillerde de denemeler yapılmasını sağladı.1970'li yılların sonlarına gelindiğinde artık Tavşancıl'da yüzme bilmek, stil yüzme ile eş anlamlıydı.

Emektar yalı iskelesi gençlerin yüzme okulu gibiydi. Yüzmeyi yeni öğrenenler için iskelenin her ayağı cesaretin bir iler ki aşamasıydı. Büyükler yakaladıkları küçükleri iskeleden denize atar, suyun üstünde kalmayı başaran en kısa sürede ağabeylerine özenerek stil yüzmeye başlardı.

Büyükler arasında İskelede stil atlama yarışmaları düzenlenir, bazen de İskele-Zeytinburnu arasında arasın da yaklaşık 500m.'lik parkurda serbest stilde yüzme yarışmaları yapılırdı.

1935-Diliskesi Dalyanı civarı. Tavşancıllı gençler. (Turgut Özel Arşivi)

[7] Mustafa Avcı (d.1955) ile Tavşancıl 'da 7 Kasım 2025 tarihinde yapılan görüşme

1942-Tavşancıl Yalı İskelesi (Denizde soldan ikici Oktay Özel, denizde çocuğun yanındaki Hüseyin Akyol) (Turgut Özel Arşivi)

Tavşancıl iskelesinden stil atlayış

1973-Yalı İskelesinden stil atlayış. Atlayışı yapan Ercan Yüksel (Fotoğraf: Suat Kızıltaş/Renklendirme Turgut Özel)

1980'lerin başlarından itibaren İzmit Körfezi'nde kirliliğin artması gençler arasında yüzmeye karşı merakın giderek azaltırken, 2000'li yılların başlarından itibaren kirliliğin daha da artması halkın denizden tamamen uzaklaşmasına neden oldu.

2012'den itibaren çevrede yüzme havuzlarının hizmete girmesi Tavşancıl'da master yüzücülerin sayılarının göreceli olarak artmasında etkili olduğunu gözlemledik. Başlangıçta sayıları biri, ikiyi geçmez iken bugün için Tavşancıl'da master yüzme ile ilgilenen sporcu sayısı yirmi beşi geçmiştir. Bu çalışmanın bir amacı da bu sporcuları kamuoyuna tanıtarak, sonraki nesillerin master sporu konusunda gençler arasın bir ilgi ve heyecan yaratmasını sağlamaktır.

2. Yöntem

Bu çalışmamızda Tavşancıl doğumlu beş master sporcusu incelenmiştir. Bunlar, Turgay Özel (d.1966), Kaya Yüksel (d.1960), Rıfat Rodoslu (1968), Fatih Özdemir, Burak Yıldızlı (d.1987)'dır. Bu sporculardan biri atletizm, diğer dördü yüzme alanında faaliyet göstermektedir.

Sporculara tarafımdan hazırlanan aşağıdaki sorular yöneltilmiş geri dönüt alınmış çalışma bu yanıtlar üzerinden şekillenmiştir.

- Master sporcu olmanızda neler etkili olmuştur
- Master sporcusu olmaya nasıl karar verdiniz?
- Master sporuna hangi yılda ve hangi dalda başladınız?
- İlk müsabakanızda neler hissettiniz?
- Hangi yıllarda, hangi müsabakalara katıldınız.
- Unutamadığınız müsabaka ve bu müsabakada neler hissettiniz?
- Size göre master sporcusunun felsefesi ne olmalıdır?
- Bir master sporcusu olarak, kendi alanınızda hangi sorunlarla karşılaşıyorsunuz?
- Sizleri takip eden master sporcusu var mı?
- Bir master sporcusu olarak, sizleri takip edecek master sporcularına neler tavsiye edersiniz.

3. Tavşancıllı Master Sporcular

3.1. Tuncay Turgay Özel (d. 1966)[8]

Turgay Özel, 1966 yılında Kocaeli'nin Tavşancıl beldesinde doğdu. İlköğretimini Tavşancıl İlkokulu'nda, ortaokul ve lise eğitimini Hereke 'de tamamladı. Yüzme tutkusu, henüz 10 yaşında iken 1976 Montreal Yaz Olimpiyatları'nı siyah beyaz televizyonda izlediği çocukluk günlerinde başladı. O an, yüzmenin hayatında önemli bir yer tutacağını hissetti ve sporla arasındaki bağ giderek güçlendi.

1984 yılında Sakarya Üniversitesi'ne başlayan Özel, 1986 yılında 30 Ağustos Zafer Kupası Yüzme Yarışları'na katıldı Sapanca Gölünün 8 km etabı 1.35.00 da tamamlayarak üçüncü oldu. Bu yarış, onun ilk tatlı su ve ilk yarışma deneyimiydi. Üniversiteyi tamamladıktan sonra iş hayatına atıldı ve yüzme uzun yıllar boyunca yaz tatillerinde yapabildiği bir hobi olarak kaldı.

[8] T. Turgay Özel ile 29.10.2025 tarihinde yapılan mülakat

Turgay Özel, 1986 yılında Sapanca Gölünün 8 km etabı 1.35.00 da tamamlayarak üçüncü oldu. (Ayaktakilerden sağdan ikinci.) (Sakarya'da Gün-31 Ağustos 1986)

1989'da Cumhuriyet Gazetesi'nin spor ekinde İstanbul Boğazı'nda düzenlenen ilk kıtalararası yüzme yarışı ilgili haber, yıllar sonra hedeflerinden biri olacaktı. 2008'de Burhan Felek Havuzuna kayıt yaptırarak haftada üç gün düzenli yüzmeye başladı. 2010'da hayalini gerçekleştirerek İstanbul Boğazı Kıtalararası Yüzme Yarışına katıldı. Bu deneyim yüzme tutkusu için bir dönüm noktası oldu; sonraki yıllarda hem Boğaz hem de diğer açık su yarışlarına katıldı. 2012'de Çanakkale Zafer Kupası Yüzme Yarışları'na katıldı ve burada Uludağ Üniversitesi'nin yüzücülerinden, emekli pilot ve yüzme tutkunu Levent Gökeri ile tanıştı. Onun tavsiyesiyle lisans çıkartarak Türkiye Yüzme Federasyonu'nun düzenlediği havuz yarışlarına katıldı. 100 m, 200 m, 400 m ve 800 m serbest yarışlarında mücadele etti.

T. Turgay Özel bir havuz yarışında

2013'ten 2022'ye kadar Uludağ Üniversitesi Kulübü'nde lisanslı sporcu olarak yarışlara katıldı, bayrak yarışlarında takımını temsil etti ve birçok kez kürsüye çıktı. Özel, 2015'te Meis Adası'ndan Kaş'a yapılan uzun mesafe yüzme yarışına katılarak 3 saat 43 dakikada parkuru tamamladı. Bu başarı, dayanıklılık ve sınırlarını zorlama yolculuğunun önemli bir adımı oldu. 2017'de Türkiye Yüzme Federasyonu'nun kurslarına katılarak 1. Kademe Yüzme Antrenörü unvanını aldı. Bu sayede hem kendi tekniklerini geliştirdi hem de başkalarına yüzmeyi sevdirmeye başladı. 2018'de Tavşancıl -Karamürsel arası bireysel solo yüzme denemesini 3saat 32 dk da tamamladı. (Tavşancıllı milli güreşçi Hilmi Arıkan'ın geçtiği söylenen bu etabı fiilen gerçekleştirdi.)

Başarıları arasında İnebolu'da 3000 m açık su yarışında üçüncülük, şirket olimpiyatlarında 200 m serbestte gümüş madalya gibi dereceler bulunuyor.

En gurur verici anılarından biri, kızı Aybüke ile birlikte 2016 Çanakkale Boğaz Yarışına katılarak 6, 5 km'lik parkuru birlikte tamamlamasıdır.

Ayrıca unutamadığım yarışlardan biri de İnebolu deniz yarışı 3000m de Dünya şampiyonu Ahmet Nakkaş ile kürsü paylaşmaktır.

Turgay Özel, halen yüzme sporunu bir yaşam biçimi olarak benimsemekte hem yarışmacı hem de antrenör kimliğiyle yüzme kültürünü yaymaya, çevresine ilham vermeye ve yeni nesillere bu sporu sevdirmeye devam etmektedir.

3.2. Kaya Yüksel (d. 1962)[9]

1962 Tavşancıl doğumludur. Tavşancıl İlkokulu, Hereke Ortaokulu, İzmit Ticaret Lisesinde okudu, 1979'da Ticaret Lisesinden mezun oldu. Eskişehir Ticari Bilimler Akademisini kazandı. Ancak devam etmedi. Tavşancıl'da yaklaşık kırk yıldır, dede mesleği bakkaliyesini, market olarak devam ettirmektedir. 2013 yılında Master yüzme sporcusu Turgay Özel'in teşvikiyle lisans çıkararak Yüzme sporuna başladı. İlk müsabakası 2014-Eskişehir uluslararası Havuz yarışıydı. 50 ve 100 m.de yarışarak ilk madalyasını aldı.

[9] Kaya Yüksel ile 20.10.2025 tarihinde yapılan görüşme

Kaya Yüksel bir havuz yarışında

2015-2025 arasında Kıtalararası İstanbul Boğaz yarışlarına sekiz, Çanakkale Boğazı yarışlarına beş kez katıldı. Her yarışta kendi derecesini yenileyerek parkuru tamamladı. 2015-Marmaris Agua Master yarışı- 1500m de yarıştı. 2018-Karadeniz Ereğlisi-55-59 yaş kategorisinde-Türkiye 2. oldu. 2018-2019-Amasra -İnebolu- 1500m de iki kez katıldı.

Unutamadığı yarışlardan birini Marmaris'te- 100m. Serbest sitilde, Master yüzücüsü ve dünya şampiyonu, Ahmet Nakkaş'ın 1.olduğu yarışta, onun ardından ikinci oldu.(Sol başta)

Trabzon -Edirne-Bursa Eskişehir-Adapazarı-Alanya -Antalya -İzmir-İstanbul -Heybeli ada -Bodrum Marmaris Adana yüzme yarışlarında 50-100-200-400-800m müsabakalarında yarıştı. 2024-Samsun Uluslararası Atatürk yarışında (17-18 Mayıs), 5—100m serbest, 100m sırtüstü yüzdü. 2025-Alanya -19 Mayıs Atatürk Yüzme yarışlarında 100m.yüzdü. Unutamadığı yarışları 2018-Karadeniz Ereğlisi-Açık su 1500 m. Yarışı ve 2021 İstanbul boğazı Kıtalararası yüzme yarışında 6, 5 km lik parkuru 57.51'lik derece ile bitirdiği yarıştır.

11 yıllık master spor hayatında katıldığım yarışlardan 124 madalya aldı.

Kaya Yüksel antrenmanlarını Tavşancıllı diğer master sporcuları gibi Tavşancıl Yüzme Havuzunda yaparken, açık su yarışları için Tavşancıl sahili kullanıyor. Ulaşım, konaklama gibi ihtiyaçlarını diğer master sporcular gibi kendisi karşılıyor. Her yıl sağlık raporu çıkarırken zaman zaman bazı sorunlar yaşasa da "bunlar spor yapmalarını engelleyici sorunlar olmadığını söylüyor. Kaya Yüksel, Rıfat Rodoslu, Bekir Bengi, Servet Ateş, Fatih Özdemir, Burak Yıldızlı, Mehmet Arabacı, Ahmet Aktaş, Sinan Sarı, Gürkan Teke gibi gençlerinde spora yönelmelerinde etkili oldu. En büyük hayali Avrupa ve Dünya şampiyonluklarına katılarak Türkiye'yi temsil etmek

3.3. Mahmut Rıfat Rodoslu (1968)[10]

Mahmut Rıfat Rodoslu.1968 Tavşancıl 'da doğdu. Tavşancıl ilkokulunu, Hereke orta okulunu İzmit Teknik ve Endüstri Meslek Lisesinde okudu. İ.T.Ü. Sakarya M.Y.O. Makina Resim ve Konstrüksiyon bölümünden 1987 yılında mezun oldu. 1990 senesinden itibaren 12 sene Marshall Boya ve vernik sanayiinde çalıştı. Sonrasında kısa süreli olarak çalıştığı birkaç iş yeri oldu. 2005-2025 seneleri arasında Tuzla İçmeler tersaneler bölgesinde gemi inşa sanayiinde teknik eleman olarak çalıştı. 1986 ile 1996 seneleri arasında Tavşancıl Spor kulübünde amatör olarak futbol oynadı.

[10] M. Rıfat Rodoslu ile 20.10.2025 tarihinde yapılan görüşme

2017 senesinde uzun seneler ara verdiği spora doktor tavsiyesi ile yüzme alanı ile geri döndü. Yaklaşık bir sene açık su yarışlarında mücadele etti. 2017 senesi sonlarına doğru atletizm branşına ilgi duydu. Yüzmeye devam etmekle birlikte atletizm branşında da mücadele etmeye başladı. Atletizm branşında daha iyi dereceler elde etmesi dolayısıyla master atlet olarak koşmaya başladı.

M.Rıfat Rodoslu Vestel Manisa Yarı Maratonunda

Önemli başarıları ve bazı dereceleri: 2017 - 2025/ekim seneleri arasında 9 kere 1000 mt. 3000 metre arası açık su yarışlarında yer aldı ve madalya kazandı. 2017 - 2025/ekim seneleri arasında katıldığı 5K ile 80K mesafeleri arasında toplam 95 yol ve arazi koşusunun tamamında; belirlenen yarışı bitirme süresi içerisinde yarışı tamamladı. Madalya ve kupa kazandı. 2017 - 2025/ekim seneleri arasında 9 maraton ve 7 yarı maraton koştu. 2017 - 2022 seneleri arasında Spor İstanbul organizasyonlarında; 10000 metre, yarı maraton ve maraton olarak katıldığı 17 yol koşusu müsabakasının tamamında Dilovası ilçe birincisi olarak kayıtlara geçti. 2019 senesi İstanbul' u koşuyorum Caddebostan 10K etabında; 21 Kocaeli ili katılımcısı arasında il birinciliği. Derece 45:59. 2019 senesi İstanbul' u koşuyorum Üsküdar etabında; 10K kişisel en iyi derecesi 43:47. 2022 senesi Bursa Eker i run 42K maratonu 50-54 yaş ikincilik, derece 03:32:39 2022 senesi Gebze ultra trail 7K göl koşusu; genel kategori 198 katılımcıda dokuzunculuk. 50-59 yaş 26 katılımcıda birincilik. Derece 00:47:24

2022 ile 2025/ekim senesindeki koşularda 17 kere ilk 3 arasında yer bularak; kupa, şilt ve özel ödül kazandı

2022 senesi İstanbul maratonunu ilk defa 4 saat altında bitirdi: 03:53:38. 2019 - 2022 seneleri arasında arka arkaya 4 İstanbul maratonunu bitirdi. Bu 4 maratonun tamamında bir sene önceki derecesini geliştirdi. 2023 senesi Gebze ultra trail 55K mesafeyi 06:31:55 derece ile koştu. 2023 senesi Tuz Gölü ultra 80K mesafe 11:40:48 derece ile 50+ kategori ikincilik. 2023 senesi Bursa Eker i run 42K maratonu 55-59 yaş üçüncülük, derece 03:34:13. 2023 senesi Dudullu organize sanayi Atatürk 8K koşusunda 55-59 yaş üçüncülük.

M.Rıfat Rodoslu halen Gebze merkezli ‘Tempo Atletizm’ kulübünün lisanslı master atleti olarak spor hayatına devam etmektedir.

M.Rıfat Rodoslu'nun Kişisel hedefleri: Aralıksız 6 kez koştuğu İstanbul kıtalar arası maratonu 10 kez koşarak 10lar kulübüne dahil olmak. 60 yaş üzeri 100 mil koşarak, tüm zamanlarda Türkiye de bunu başaran yaklaşık 20 master atlet arasında yer almak.

3.4. Fatih Özdemir (d.1985)[11]

Fatih Özdemir (18.03.1985) tarihinde Tavşancıl'da doğdu. İlkokul-Ortaokul ve Lise eğitimini Tavşancıl'da tamamladı. Tavşancıl Marshall Ticaret Lisesinden mezun oldu. Dede mesleği ulaşım sektöründe hizmet vermektedir. Bir süre Tavşancıl Sporda lisanslı sporcu olarak yer aldı.2022 yılında Kaya Yüksel'in teşvikiyle lisans çıkararak master yüzücü oldu. İlk müsabakası 2022-Karamürsel 2000 m Açık su yüzme yarışı oldu.

Fatih Özdemir Kaya Yüksel ile birlikte. 3.6.2023 Maltepe belediyesinin düzenlediği Açık su 1500 m Yarışı

Katıldığı Yarışlar

2022- Karamürsel 2000 m Açık su yüzme yarışı; 2022-Şile Açık su yüzme yarışı (1500-3000m); 2023-Maltepe Belediyesi 1500m Açık Su yarışması; 2023-Kerpe Açık su Yüzme yarışı-2500 m; 2023-Derince -Değirmendere-Körfez etabı-2650 m; 2023-Heybeli Ada- 3000 m.; 2023-Çanakkale Boğazı Geçişi-6500m.; 2023-Cumhuriyetin 100yılı- Tavşancıl -Hereke-Kaya Yüksel-Turgay Özel ile bireysel katılım; 2024-Kocaeli Büyükşehir (31 Ağustos)-Uluslararası Açık su yarışı-5000m; 2025- Şile 1 Temmuz Kabotaj Bayramı-Açık su yarışı-1500 m 'de 3.lük; 2022-2025 arasındaki müsabakalar dan 7 madalyası var.

[11] Fatih Özdemir ile 20.10.2025 tarihinde yapılan görüşme

2023-Kerpe Açık su Yüzme yarışı-2500 m. Soldan sağa: Rıfat Rodoslu, Kaya Yüksel ve Fatih Özdemir.

Unutamadığı yarışı 2023-Çanakkale Boğazı Geçişi, Fatih Özdemir, Kaya Yüksel ile birlikte.

Fatih Özdemir'e göre master sporcusunun felsefesi, disiplin sabır ve devamlılık olmalıdır. Onu takip eden sporcular- Burak Yıldızlı, Mehmet Arabacı ve Ahmet Akkaya'dır.

3.5. Murat Yıldızlı[12]

Murat Yıldızlı (29.11.1987) Tavşancıl'da doğdu. İlkokulu ve orta okulu Tavşancıl'da, Liseyi Hereke'de okudu. Yüksek Öğrenimi Eskişehir Anadolu Üniversitesi-İşletme bölümünü bitirdi. Emlak İşi ile uğraşıyor. 2023 yılının aralık ayında Kaya Yükselin teşvikiyle lisans çıkararak Yüzme sporuna başladı. İlk müsabakasına lisans aldıktan altı ay sonra 29 Haziran 2024'de İstanbul 1500 m. yüzdü.

Murat Yıldızlı Kaya Yüksel

[12] Murat yıldızlı ile 29.10.2025 tarihinde yapılan görüşme

Katıldığı Yarışlar:

-2024.07.01-Şile açık su yüzme

-2024.07.28.Eskişehir 8.Uluslararası Master Yüzme Yarışı

*50 m Kurbağalama _2.lik

*50.m. Serbest_3.lük

-2024.08.31_Kocaeli B.B. Açık su Yüzme Yarışları-5100 m.

-2025.07.01_Şile Açık su Yüzme Yarışları

*Yaş Kategorisinde 2.'lik

-2025.08.30_ 38. Kıtalararası 6500 m. Çanakkale Yüzme yarışları

Murat Yıldızlı'nın unutamadığı müsabakası Eskişehir 8.uluslararası master yüzme yarışıdır. İlk kürsü deneyimimi burada yaşamıştır.

2025 Çanakkale 6500 m. yarışında iki kıtayı geçmek onu heyecanlandıran diğer bir yarıştır. Murat Yıldızlı'ya göre master sporcusunun felsefesi, her yönü ile örnek insan olmaktır. Yıllarca boyun fıtığından çok ıstırap çektiğini söyleyen Yıldızlının, rahatsızlığı yüzme sporuna başladıktan sonra bir daha nüksetmemiş. Bu nedenle ona göre, beden ve ruh sağlığı için sporda devamlılık ve disiplinin çok önemli, Hangi yaşta olursa olsun spor geçici bir heves olmamalıdır.

ÖNERİLER

Master sporcusu kendi imkanları ile yarışlara katıldığından, ulaşım ve konaklama masrafları konusu sporcular üzerinde mali baskı yaratmaktadır. Bu da ister istemez yarışlara katılımı sınırlandırmaktadır. Ulusal ve yerel ölçekte alınacak önlemler ile bu sorunlar giderilebilir. Master sporcular için diğer bir sorunda antrenman yapacakları alanların sınırlı olmasıdır. Özellikle yerel yönetimlerin bu eksikliklerin giderebileceğini düşünüyorum. Üçüncü olarak birbirinden bağımsız hareket eden master sporcularının bir merkezin çatısı altında toplayarak kurumsallaşması sağlanabilir. Böylece sorunlar daha ivedilikle çözülebilir.

SONUÇ

Master sporcusu yaşının sayısal olarak ne olduğuna aldırmayan, hayatlarına sporu katarak farkındalık yaratmayı hedefleyen insanlardır. Master sporcusu rekabet ya da skor peşinde değil, spor yaparken önce sağlığını düşünen, ardından spor sayesinde eğlenip, yeni dostluklar kurmayı amaçlayan insanlardır.

Spora sonradan gönül vermiş, geçip giden yılların ardından trenin son vagonuna yetişmiş olan master sporcusu, oldukça hevesli, heyecanlı ve kısa sürede çok şey yapmak isteyen bir insan olarak görebiliriz. Her şeyden önce Master sporcusu; "gençliğin hızını değil bilgelik ve istikrarın gücünü taşır."

Bu çalışmada Kocaelili master sporcular arasında Tavşancıl özelinde, yüzme alanında Turgay Özel (d.1966), Kaya Yüksel (d.1962), Fatih Özdemir (d.1985, Burak Yıldızlı (d.1987) ve atletizm alanında Rıfat Rodoslu, (d.1968) 'nun, spor yaşamları değerlendirilmiştir. Yöneltilen sorular sonrasında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Değerlendirmelerde sporcuların doğum tarihleri esas alınmıştır.

Doğum tarihlerine göre sporcuların sıralanışı: Kaya Yüksel (1962), T. Turgay Özel (1966), M. Rıfat Rodoslu (1968), Fatih Özdemir (1985), Burak Yıldızlı (1987).

Master sporuna başlama yaşları doğum tarihlerine göre İlk üç sporcuda 48, son iki sporcuda 36, 5 yaştır.

Eğitim durumları, üçü yüksek okul iki sporcu Lise mezunudur.

Spora başlama genel olarak kendi aralarında ki etkileşim ve birinin teşviki ile olmuştur. Bunun yanı sıra iki sporcuya doktor tavsiyesi de etkili olmuştur (Boyun fıtığı tedavisi için yüzme önerilmesi gibi)

En uzun süreli master sporcusu on üç yılla Turgay Özel'dir. Onu 12 yıl ile Kaya Yüksel takip ediyor. 2025 yılına göre en kısa süreli master sporcusu Burak yıldızlıdır.

Her beş sporcuda yüzme alanında spora başlamış, ancak bir sporcu (Rıfat Rodoslu) daha sonra atletizme yönelmiştir.

İlk üç sporcunun güncel yaş ortalaması 60 son iki sporcunun güncel yaş ortalaması 40 yaş civarıdır.

İlk üç sporcu hali hazırda emekli olup, aktif çalışma ve spor hayatlarına devam ediyorlar.

Bu beş sporcunun alanlarında gösterdikleri sebat ve disiplin kendilerinden sonra gelen master sporcuları etkilemiş ve bugün Tavşancıl 'da master sporcu sayısı yirmi beşin üzerine çıkmıştır.

EKLER

EK 01_2017- Kıtalar arası Boğaz geçişi. Kaya Yüksel, Turgay Özel, Ahmet Nakkaş, Levent Gökeri

Ek_02 Rıfat Rodoslu

Ek_03 Turgay Özel

Ek_ 04_2022-7 Ağustos - Karamürsel_Tavşancıllı yüzücüler Soldan sağa: Fatih Özdemir, Rıfat Rodoslu, Kaya Yüksel, Batuhan Özel

EK_05 2024_31 Ağustos: Tavşancıllı Yüzme Masterler Baş iskele 5100m etabını yüzecek. Soldan sağa: Turgay Özel, Kaya Yüksel, Murat Yıldızlı, Ahmet Akkaya, Fatih Özdemir.

EK_06 Master yüzücülerin Tavşancıl sahilde açık su antrenmanı

Ek_07a Kaya Yüksel Havuzda antrenmanda

Ek_07b Kaya Yüksel Yarış öncesi yanda.

Ek_08 Containner Dergisinin Ocak 2023 tarihli 19.sayısının Master yüzücüsü Kaya Yüksel ile ilgili haberi

Ek_09 Tavşancıllı Master Yüzücüler aynı kürsüde. Murat Yıldızlı ve Fatih Özdemir (el sıkışanlar)

Ek_10 _100.yıl Tavşancıl -Hereke açık su 2023 Turgay Özel, Fatih Özdemir, Kaya Yüksel

EK_11_2017_25 Ağustos. Kaya Yüksel, Turgay Özel ve Levent Gökeri

Ek_13_2020_5 Ağustos_ Gölcük. Kaya Yüksel, Rıfat Rodoslu, Turgay Özel, Mustafa Bengi

Ek_14_2023_2 Eylül Heybeliada_ Fatih Özdemir, Turgay Özel, Kaya Yüksel

EK_15_Tavşancıl sahilde açık su antrenmanı öncesi Soldan sağa: Murat Yıldızlı, Ahmet Akkaya ve Kaya Yüksel

KAYNAKÇA

Master sporcular ile yapılan mülakatlar

-Kaya Yüksel, 20.10.2025

-T. Turgay Özel 29.10.2025

-M. Rıfat Rodoslu-20.10.2025

-Fatih Özdemir-20.10.2025

-Burak Yıldızlı_29.10.2025

Diğer Sözlü Kaynaklar

Nazım Gür (d.1915) ile 11 Kasım 1991 tarihinde yapılan görüşme

Mustafa Avcı (d.1955) ile Tavşancıl 'da 7 Kasım 2025 tarihinde yapılan görüşme.

Dijital Kaynaklar

1. Murat Kaçar, Dünya-Avrupa-Balkanlar ile Türkiye de master-atletler ve-master sporcu kavramı

https://www.yenidonem.com.tr/yazarlar/murat-kacar-119/dunya-avrupa-balkanlar-ile-turkiye-de-master-atletler- ve-master-sporcu-kavrami-15187, Erişim 10.11.2025

2. Ahmet Selami Vanlı, Yüzme master sporcusu

https://web.itu.edu.tr/ergezen/yuzme/master%20sporcu.pdf, Erişim 10.11.2025

3. Taha Engin; Master Yüzmenin Önemi Nedir?

https://www.tahaengin.com/post/master-y%C3%BCzme-ni%CC%87n-%C3%B6nemi%CC%87-nedi%CC%87r Erişim 06.12.2025

4. Esra Önen: Master yüzme nedir?

https://www.frekansyuzmeakademisi.com/master-yuzme-nedir. Erişim 06.12.2025

5. Türkiye Atletizm Federasyonu Master Atletizm Talimatı

https://shgm.gsb.gov.tr/Public/images/SGM/Federasyon/11789master%20atletizm%20talimati.pdf Erişim 12.09.2025

6. Usta atletizm, https://en.wikipedia.org/wiki/Masters_athletics Erişim 12.09.2025

KOCAELİ'DE VOLEYBOL SPORUNUN TARİHİNE DAİR BAZI TESPİTLER

Resül NARİN*

Göksu HÜLAGÜ**

Özet

Bu çalışma, Kocaeli'de voleybol sporunun tarihsel gelişimini yerel, ulusal ve uluslararası bağlamda ele alarak kentin spor kültürü içerisindeki yerini analiz etmektedir. Makalede öncelikle voleybolun 1895 yılında ABD'de William G. Morgan tarafından icadı ve kısa sürede küresel ölçekte yaygınlaşma süreci incelenmektedir. Ardından sporun Türkiye'ye girişi, özellikle Selim Sırrı Tarcan'ın öncülüğünde okullar aracılığıyla yayılması ve 1958'de Türkiye Voleybol Federasyonu'nun kurulmasıyla kurumsallaşması ele alınmaktadır.

Çalışmanın ana odağını oluşturan Kocaeli örneğinde ise voleybolun Cumhuriyet'in ilk yıllarında okul sporları kapsamında başladığı, zamanla kulüpler, sanayi kuruluşları ve kamu kurumlarının katkılarıyla geliştiği ortaya konulmaktadır. 1930'lu yıllardan itibaren İzmit ve çevresinde düzenlenen okul müsabakaları, voleybolun kentteki erken dönem varlığına işaret etmektedir. 1960'lı ve 1970'li yıllarda spor salonlarının açılması, bölgesel liglerin kurulması ve kulüpleşmenin artmasıyla voleybol daha örgütlü bir yapıya kavuşmuştur. SEKA Kağıtspor, Yarımca Gençlik ve AEG-ETİ Kandıra gibi kulüplerin başarıları, Kocaeli voleybolunun gelişiminde belirleyici rol oynamıştır.

Sanayileşmenin getirdiği sosyo-ekonomik dinamizmin spor faaliyetlerine sağladığı katkı da çalışmada vurgulanmaktadır. 1980'li yıllardan itibaren tesisleşmenin artması ve spor kulüplerinin çoğalması, voleybolun hem amatör hem profesyonel düzeyde yaygınlaşmasını sağlamıştır. Günümüzde ise Kocaeli, aktif kulüpleri, liglerdeki temsil gücü ve altyapı faaliyetleriyle Türkiye voleybolunun önemli merkezlerinden biri hâline gelmiştir. Sonuç olarak çalışma, voleybolun Kocaeli'deki gelişimini toplumsal, kurumsal ve mekânsal dinamikler çerçevesinde değerlendirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kocaeli, voleybol tarihi, spor tarihi, Türkiye'de voleybol, spor kulüpleri, sanayileşme, beden eğitimi

* Dr., Daire Başkanı, Sakarya Büyükşehir Belediyesi, e-mail: resulnarin@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3702-6880

** Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, e-mail: goksuuerdal@gmail.com

Giriş

Voleybol, 20. yüzyılın başlarından itibaren dünyada hızla yaygınlaşan, takım ruhu ve koordinasyon gerektiren bir spor dalı olarak Türkiye'de de kısa sürede ilgi görmüştür. Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte beden eğitimi ve sporun ulusal kalkınmanın bir parçası olarak görülmesi, voleybolun da okullar, kurumlar ve kulüpler aracılığıyla geniş kitlelere ulaşmasını sağlamıştır. Türkiye genelinde 1950'li yıllardan itibaren yaygınlaşan bu spor, yerel düzeyde farklı sosyal, ekonomik ve kültürel koşullara bağlı olarak özgün bir gelişim çizgisi izlemiştir.

Kocaeli, coğrafi konumu, sanayi ve eğitim kurumlarının yoğunluğu ile sportif faaliyetler açısından önemli bir potansiyele sahip kentlerden biridir. Bu potansiyel, voleybolun da kentte erken dönemlerden itibaren benimsenmesine ve örgütlü biçimde gelişmesine zemin hazırlamıştır. Okul sporlarıyla başlayan süreç, kısa zamanda kamu kurumları, sanayi kuruluşları ve yerel kulüplerin katkısıyla daha geniş bir tabana yayılmıştır. Özellikle İzmit merkezli girişimler, kentin spor kültüründe voleybolun kalıcı bir yer edinmesinde belirleyici rol oynamıştır.

Bu çalışmada, Kocaeli'de voleybol sporunun tarihsel gelişimi çeşitli dönemsel tespitler üzerinden ele alınmaktadır. Amacı, kentin spor tarihine katkı sağlamak ve yerel düzeyde voleybolun kurumsallaşma sürecine ışık tutmaktır. Ayrıca, elde edilen bulgular üzerinden Kocaeli'de voleybolun toplumsal, kültürel ve eğitimsel işlevlerine dair çıkarımlar yapılması hedeflenmektedir.

Voleybol Sporunun Doğuşu

Bir takım sporu olan Voleybol, 1895'te ABD'de Massachusetts eyaletinde, Holyoke'deki Genç Erkekler Hristiyan Birliği'nde beden eğitimi öğretmeni olarak görev yapan William George Morgan tarafından icat edilmiştir.[1] Morgan'ın bu oyunu icat etmekteki amacı, o yıllarda popüler olan basketbol sporuna bir alternatif olmak ve çalışan insanlara öğle yemeği saatlerinde daha az yorucu olan bir oyun imkânı sunmaktı. Morgan icat ettiği bu spora ilk önce "Mintonette" adını vermiştir. Bu isim topu yere düşürmeden karşı alana atmak anlamına gelip oyunun da başlıca kuralıdır.

Bu yeni sporun ilk gösterimlerinden sonra oyuncuların topa yere düşmeden ileri ve geri vurmalarından dolayı "Volley Ball" ismi verilmiştir. "Volley" futbol ve teniste kullanılan "topa yere düşmeden vurmak" anlamına gelen bir terimdir.[2]

Voleybol oyunu zamanla tanınmaya başlanmış ancak 1910'lu yıllardan sonra gelişim göstermiştir. Bu spor, Avrupa'ya Birinci Dünya Savaşı sırasında girebilmiştir.

1940'lı yıllara kadar voleybol, pek çok ülkede değişik kurallarla oynanan ve milli şampiyonalara ev sahipliği yapan bir eğlence sporu olarak varlığını sürdürmüştür. Nitekim, II. Dünya Savaşı'ndan sonra uluslararası düzeyde kurumsallaşma süreci başlamıştır. 1947 yılında Uluslararası Voleybol Federasyonu, kurucu 14 üye ülke tarafından kurularak voleybol sporunun resmi uluslararası yönetim organı haline gelmiştir. Voleybolda İlk Avrupa

[1] Nejat Altav, Voleybol Tarihi, Türk Spor Vakfı, Ankara, 1988, s. 3.

[2] Mustafa Mutlu, "Türkiye'de Voleybolun Doğuşu ve Gelişimi (1938 Yılına Kadar)", Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi, Yıl: 2023, Cilt: 8, Sayı: 2, s.1736-1737

Şampiyonası 1948 yılında Roma'da, ilk Dünya Şampiyonası 1949 yılında Çekoslovakya'da, İlk Olimpiyat Oyunları 1964 yılında Tokyo'da düzenlenmiştir.[3]

Türkiye'de Voleybol Sporu

Voleybol, dünyada olduğu gibi Türkiye'de de 20. yüzyılın başlarından itibaren yaygınlaşan ve büyük kitleleri peşinden sürükleyen bir takım sporu halinde gelmiştir. Günümüzde de oldukça sevilen bu spor dalı gençten yaşlısına kadar geniş kitlelere hitap etmektedir. Türkiye'de voleybolun başlangıcı 1919 yılına dayanır. Ülkemizin ilk beden eğitimi öğretmenlerini yetiştiren kişi olan Selim Sırrı Tarcan, voleybol sporunun altyapısını okullarda kuran ve başlatan ilk kişidir.[4] Voleybol böylece ilk kez öğrenciler arasında oynanmaya başlamıştır. 1920'li yıllarda ülkenin önde gelen spor kulüpleri voleybol şubelerini kurarak bu spor dalının yaygınlaşmasını sağlamışlardır. 1958 yılında Türkiye Voleybol Federasyonu (TVF) kurulmuştur. Federasyonun kurulmasıyla birlikte sporun kurumsallaşması hız kazanmış olup kadın ve erkek ligleri olarak ulusal liglerin temelleri atılmıştır. 1960'larda Türkiye Erkekler Voleybol Ligi, 1970'lerde ise Kadınlar Voleybol Ligi resmî olarak faaliyete geçmiştir. Bu gelişmeler, hem kulüp düzeyinde rekabetin artmasını hem de altyapı çalışmalarının yaygınlaşmasını sağlamıştır.[5] Kadın voleybol ligi Sultanlar Ligi olarak anılırken, erkekler ligi ise Efeler Ligi olarak anılmaktadır. Şu anda da ulusal voleybol liginde mücadele veren kadın ve erkek voleybol spor kulüplerinin bir kaçı uluslararası spor organizasyonlarında Türkiye'yi temsil etmektedir.

Milli takım düzeyinde Türkiye, ilk kez 1958 yılında erkekler kategorisinde Avrupa Şampiyonası'na katılmıştır. Kadın millî takım ise 1963 yılında uluslararası düzeyde mücadeleye çıkmıştır. 2000'li yılların başında A Milli Kadın Voleybol Takımı önemli başarılara imza atmaya başlayarak popülerite kazanmıştır. 2003 yılında Türkiye A Millî Kadın Voleybol Takımı, Avrupa Şampiyonası'nda ilk kez gümüş madalya kazanarak tarih yazmış ve ''Filenin Sultanları'' adıyla anılmaya başlanmıştır. 2023 yılında ise Kadın Milli Takımı Avrupa Şampiyonu olmuştur. 2025 yılında da Dünya Şampiyonasında ikincilik elde etmiştir.[6]

Filenin Sultanlarının tarihi bu başarılarıyla küçük yaştaki çocukların voleybola ilgisi artmış, okulların ve amatör kulüplerin bünyesinde voleybol branşı yayılarak yurt genelinde birçok ilde sporcu yetiştirilmektedir.

Kocaeli'de Voleybol Sporunun Gelişimi

II. Meşrutiyet'in 1908'de ilanından sonra çıkarılan Cemiyetler Kanunu ile Türk gençlerine kulüp kurma özgürlüğü tanındı. Bu kanunun çıkmasından sonra İzmit Sultanisi öğrencileri Rekabet takımını kurmuşlar ve lig maçlarında yer almışlardı.[7]

[3] Mutlu, a.g.m., s.1740
[4] www.tvf.org.tr.
[5] Milliyet Spor Arşivi, "Voleybolun Türkiye'de Kurumsallaşması",1960.
[6] Milliyet, "Filenin Sultanları Dünya İkincisi", 07.09.2025.
[7] F. Yavuz Ulugün, Kocaeli Spor Tarihinden Damlalar, İzmit Rotary Kulübü Kültür Yayınları, İzmit, 2024, s.20.

Kocaeli'de spor faaliyetleri küçük kulüplerle hayat bulmaya başlamıştı. Balkan ve Birinci Dünya Savaşları spor çalışmalarını kesintiye uğratmıştır. Birçok tecrübeli sporcu cephelerde yaşamını kaybetti. Ulusal Kurtuluş Savaşı sonuna doğru ise spor gayretleri yeniden başladı.[8]

Kocaeli'de Cumhuriyet'in ilk yıllarında başı çeken spor dalları futbol, güreş ve at yarışları olmuştur. Bu spor dalları dışında, voleybol, bisiklet ve jimnastik gibi sporlar da Kocaelili gençlerinin ilgisini çekerek şehirde yapılan spor dalları olmuştur.

Zamanla Kocaeli'nde spor faaliyetleri teşkilatlanmış ve spor kulüpleri peşi sıra kurulmaya başlamıştır. Kocaeli'nde yapılan spor dallarında ana unsur olarak futbolu tercih eden şehirdeki spor kulüpleri, diğer branşlarla da ilgilenmişlerdir.

1934 yılında Kocaeli vilayeti bölgesinde İzmit, Adapazarı, Kandıra, Hereke, Karamürsel ve Geyve bölgelerinde bulunan ve daha çok 1932-1934 yılları arasında futbol müsabakaların oynandığı sahalarda voleybol da oynanıyordu. Bu sahaları Kocaeli bölgesine bağlı olan kulüpler kullanıyorlardı.[9]

Kocaeli'de voleybol Cumhuriyet döneminde okullarda oynanarak başlanılan bir spor dalı olmuştur. Adapazarı'ndaki spor faaliyetlerinde İzmit Ortaokulu'nun ayrı bir yeri vardır. Okuldaki öğrencilerin kurdukları takımlar çeşitli branşlarda faaliyet göstermişlerdir. Bu branşlardan biri de voleybol olmuştur. 5 Nisan 1935 tarihinde İzmit Ortaokulu voleybol takımı Adapazarı'na giderek Adapazarı Ortaokulu voleybol takımı ile iki maç yapmıştı. Takımlar arasındaki iki maçı da İzmit Ortaokulu takımı kazanmıştı.[10]

12 Mayıs 1937 tarihinde İzmit Ortaokulu ile Adapazarı Ortaokulu takımları bir maç yapmışlardı. Maç Adapazarı Ortaokulu öğrencilerinin 1-0 üstünlüğü ile neticelenmişti. Aynı okullar arasında kız öğrenciler arasında yapılan voleybol maçını ise İzmit takımı kazanmıştı.[11]

18 Mart 1938 tarihinde İzmit Ortaokulu voleybol takımı ile Yavuz voleybol takımı arasında çekişmeli bir maç yapılmıştı. Bu maçı Ortaokul takımı 15-2 sayı ile kazanmıştı.[12]

Türkiye'de 29 Haziran 1938 tarihinde kabul edilen 3530 sayılı kanun ile birlikte Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü kurulmuştur. Doğrudan Başbakanlığa bağlı olarak kurulan Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü daha önceki spor kuruluşları gibi özel ya da yarı resmî bir statüde değil tamamen resmî bir kurumdur. Bu kurumun kurulmasıyla birlikte devletin kontrolü artarak, kişi ve kulüplerin yetkilerinin sınırlandırıldığı bir yapı ortaya çıkmıştır. Bu kurumun düzenlemeleri sayesinde Kocaeli'nde da çalışmalar çeşitlilik göstermiş, özellikle voleybol, masatenisi, basketbol, tenis gibi branşlar daha çok okullarda sürdürülmüştür.[13]

İzmit Erkek Sanat Enstitüsü'nün de bir voleybol takımı vardı. 1 Mart 1958 tarihinde İzmit-Gölcük arasında sefer yapmakta olan Üsküdar Vapuru, İzmit'ten hareket ettikten sonra Derince yakınlarında şiddetli rüzgâr sebebiyle alabora olarak batmıştı. Bu faciada ölenlerden biri de İzmit Erkek Sanat Enstitüsü voleybol takımı oyuncusu Ataman İnce idi.[14]

[8] Rıfat Yüce, Kocaeli Tarihi ve Rehberi, Türkyolu Matbaası, İzmit, 1945, s.298; Ulugün, a.g.e., s.23.
[9] BCA. 490.1.0.0-1114.66.1.
[10] Son Posta, 7 Nisan 1935, s. 11; Son Posta, 11 Nisan 1935, s. 4; Kurun, 7 Nisan 1935, s. 6.
[11] Son Posta, 13 Mayıs 1937, s. 5.
[12] Akşam, 18 Mart 1938, s.8.
[13] Resül Narin, Sakarya'nın Spor Tarihi, Sakarya, 2025, s.182.
[14] Hayat, 14 Mart 1958, s.4.

İzmit ve Adapazarı Ortaokulları arasında 16 Mayıs 1943 tarihinde atletizm ve voleybol branşlarında spor müsabakası yapılmış, atletizmde 100, 200, 400 metre koşularında Adapazarlı öğrenciler, 800 metre yüksek atlama, uzun atlama, gülle ve bayrak koşularını İzmitli öğrenciler kazanmıştır. Voleybolda ise, kızlar arasında yapılan maçı Adapazarlı öğrenciler galip gelirken, erkeklerde ise İzmitli öğrenciler kazanmıştır. Müsabaka sonucu İzmit 60 puan ile birinci, Adapazarı 38 puanla ikinci olmuştur. Kızlar arasında atletizm müsabakasında İzmit birinci, Adapazarı ikinci, Kız Enstitüsü üçüncü olmuştur.[15]

Kocaeli'nin voleybolda en güçlü kulüplerinden biri de Yarımca Gençlik Kulübü'dür. Atletizm, basketbol, futbol, masa tenisi ve voleybol olmak üzere çeşitli spor dallarında faaliyet göstermiştir. Başta İzmit Meslek Lisesi olmak üzere diğer okullarda olmak üzere yetişen çeşitli öğrencileri bünyesine katan Yarımca Gençlik, Kocaeli Voleybol Ligi şampiyonu olmuştur.[16] Aynı zamanda En Centilmen Ekip ünvanını da kazanan kulüp olmuştur.

İzmit Selüloz ve Kâğıt Fabrikası'nın Kocaeli'ne pek çok katkıları olmuştur. Kâğıt Fabrikası kuruluş yıllarından başlayarak spora ayrı bir önem vermiş ve birçok dalda spora hizmet etmiştir. Bu hizmetlerden biri de günümüzde de adı yaşatılan Kağıtspor Kulübü'dür. Bir müessese kulübü olarak kurulan bu kulüp futbol, basketbol, güreş, boks, yelken, atletizm ve ritmik jimnastik gibi spor dallarının yanında voleybol branşı ile de ilgilenmiştir. Müesseseler arasında voleybol karşılaşmaları yapılmıştır. Seka'nın Genel Sekreteri Cemal Değer kaptanlığındaki Voleybol takımı, Petkim ve Karamürsel İpek Kağıt Müesseseleri takımlarını yenerek iki tane galibiyet elde etmiştir.[17] 1960'lı yıllar, SEKA Kağıtspor'un futbol ve güreş başta olmak üzere birçok branşta başarılı olduğu dönem olmuştur.[18] Kağıtspor Kulübü voleybol takımı şehirde adından epey söz ettirmiştir.[19] Türkiye Bayanlar Voleybol Şampiyonası 1960 yılında SEKA Kapalı Spor Salonu'nda yapılmıştır. Kağıtspor Voleybol takımı önemli galibiyetlerle Kocaeli 1. Lig Voleybol Liginde liderliğini sürdürmektedir.[20] Kağıtspor Erkek Voleybol Takımı 1977'de Kocaeli Lig Şampiyonu olmuştur.[21] Kocaeli Ligi şampiyonu olduktan sonra Türkiye Şampiyonluğu için mücadele vermeye devam etmiş, ilk turda Tekirdağ Yılmazspor'la yapılan mücadeleden 3-0 kazanmıştır. İkinci turda ise Kırklareli 33.Tümen takımını 3-1 yenmiştir.[22] Seka Meslek Orta Okulu Voleybol Takımı, Kocaeli Orta Dereceli Okullar yarılmasında üçüncü olmuştur.[23] 1984-85 sezonunu Kağıtspor Kulübü törenle açmış ve bu açılışta Kağıtspor Kulübü'nün Türk sporuna katkıları vurgulanmıştır. Aynı zamanda 1984-85 sezonunda Kağıtspor erkek futbol takımının ilk kez 3. Türkiye Ligi'ne katılması kutlanmıştır. Yine Türkiye liglerinde güreş, bay-bayan basketbol takımları, boks ve voleybol takımlarının şampiyonluk hedefiyle mücadelesine devam ettiği ifade edildi.[24]

---

[15] Türkyolu Gazetesi, 21.05.1943, Yıl:18.

[16] Vala Somalı, Türk-Dünya Voleybol Tarihi, s.108.

[17] Seka Postası, 1 Eylül 1971, sayı:358, s.4.

[18] Uygur Kocabaşoğlu, Seka Tarihi, SEKA Genel Müdürlüğü Yayınları, İzmit, 1996, s.259.

[19] Safiye Kıranlar, "İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Kocaeli'nin Sosyo-Ekonomik Durumu Üzerine Bir İnceleme", Uluslararası Gazi Akça Koca ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu Bildirileri, C. 2, Kocaeli, 2015, s.1154.

[20] Seka Postası, 15 Kasım 1975, Sayı:448, s.2.

[21] Mehmet Sarıoğlu, Seka Postası'nın Işığında İzmit'te Kültürel Yaşam, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Kocaeli, 2013, s.244.

[22] Seka Postası, 1 Nisan 1977. Sayı:476, s.4.

[23] Seka Postası, 15 Mayıs 1980, Sayı:506, s.6.

[24] Seka Dergisi, Ekim 1984, Yıl:1, Sayı:2, s.47.

1963 yılında faaliyete giren Atatürk Spor Salonu yapılmadan önce; voleybol antrenman ve müsabakaları Seka Kâğıt Fabrikası'nın işçi lokali ile İzmit Lisesi Spor Salonu'nda yapılmaktaydı.[25]

Kocaeli bölgesindeki tesislerin yetersizliği nedeniyle genellikle okullarda yapılan voleybol sporu spor salonunun hizmete girmesi ile birlikte bölge kulüplerini canlandırmış ve 1966 sezonunda 8 takımın katılımı ile Bölge 1. Ligi oluşturulmuştur.[26]

Uzun yıllar Kocaeli birinci ve ikinci amatör kümede, futbol, voleybol ve basketbol dallarında mücadele eden Karamürselspor, amatör basket ve voleybol liginde Kocaeli il şampiyonluklarına ulaştı. 1971 yılında voleybolda, 1976-1979 yıllarında da basketbolda il birinciliklerini elde etti.[27]

1970 yılı Kocaeli voleybolu için bir önemli bir dönemin başlangıcıdır. 1970 yılında Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nün Spor Toto Teşkilatı ile ortaklaşa inşa ettiği 2.000 kişilik spor salonu, şehirde zor şartlarda devam eden voleybol sporunun daha modern bir salonda devam etmesini sağlamıştır.

Kapalı Salonun hizmete girmesiyle İzmit'teki sportif oyunlar dalında görülen faaliyet her yıl daha olumlu şekilde etkilenmiştir. Futbol ve Basketboldan sonra Voleybol liginin de ilgi görmesi faaliyetin devamını sağlamıştır.[28]

İzmit'te bazı dönemler voleybol müsabakaları önemsiz görülmüştür. Bunun bir örneği de 1971 yılında yaşanmıştı. Türkiye Voleybol Şampiyonası Grup Birinciliklerinin İzmit'te yapılan müsabakalarında bir kargaşa yaşanmıştı. Müsabakaların ikinci gününde kapalı salona gelen ekipler salona giremeden geri dönmek zorunda bırakılmışlardı. Zira Salon, Şoförler Derneği'nin yapacağı kongreye tahsis edilmişti. Voleybol Grup müsabakalarının İzmit'te yapılacağı bir ay önce Kocaeli Bölgesine bildirilmesine rağmen Salonun esas gayesi olan Spor müsabakaları yerine bir Derneğe tahsis edilmesi büyük tepki ile karşılanmıştı. Bu durum üzerine Voleybol Federasyonu yetkilileri ile Bölge yetkilileri arasında çıkan ihtilâf Vali Ertuğrul Ünlüer'e aksettirilmek istenmiş, ancak Ünlüer Ankara'da olduğu için, Vali Muavini de meseleye bir çözüm yolu gösteremediğinden müsabakalar yerine salonda Şoförler Derneğinin kongresi yapılmıştır.[29]

1978 yılında kurulan Sakarya Karadenizspor, Kocaeli'nin en yetenekli voleybolcularını bünyesine katarak Sakarya Voleybolunun önemli kulüplerinin başında gelmiştir. Sakarya Karadenizspor 1979-1980 sezonunda Hisarbank ile birleşerek büyük bir finans kaynağına ulaşmış oldu. Kulüp artık Hisarbank Sakarya Karadenizspor adıyla anılmaya başladı. Bu birleşmenin hemen ardından başta Semih Oktay olmak üzere birçok voleybolcu transfer edilerek takım bünyesine katıldı. 1979-80 sezonunda takım Türkiye Deplasman Ligi'ne terfi etti. 1980-81 sezonunda ikinci, 1981-82'de üçüncü, 1982-83 sezonunda da ikinci olarak üs üste Türkiye'yi Avrupa Kupalarında temsil etme fırsatına ulaştı. 1983 yılında Hisarbank'ın

[25] Tahir Tarım, "Atatürk Spor Salonu", Kocaeli Ansiklopedisi, Cilt: 1, Kocaeli, 2023, s.160.

[26] Kocaeli İl Yıllığı 1967, Doğan Kardeş Matbaacılık, İzmit, 1970, s.158.

[27] Erdoğan Özdemir, "Kocaeli'nin Spor Tarihinde Karamürsel'in Yeri", Uluslararası Kara Mürsel Alp ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu-II, C. 2, Kocaeli, 2016, s.1717.

[28] Sesim, Yıl: 3, Cilt: 5, Sayı: 59, 5 Şubat 1971, s.27.

[29] Sesim, Yıl: 3, Cilt:6, Sayı: 63, 20 Mart 1971, s.29.

mali kriz yaşaması nedeniyle Sakarya Karadenizspor ile yollarını ayırması sonucunda kulüp kendi kendini feshetmiştir.

AEG-ETİ Kandıra Spor Kulübü, AEG-ETİ elektrik tesisleri içinde 1981 yılında kurulmuştur. Voleybolu ana spor branşı olarak benimseyen bu kulüp basketbol ve masa tenisi gibi salon sporlarına da yer vermiştir. Birçok ünlü voleybolcu takıma katılarak Kocaeli Voleybol Şampiyonluğu kazanılmış böylece Federasyon Kupası'na erişme şansı yakalayarak 1982-83 sezonundan itibaren Türkiye Voleybol Ligi'nde oynamıştır. 1982-83 sezonunda sekizincilik, 1983-84 ve 1984-85 sezonlarında final grubuna kalan takım 1985-86 sezonunda beşincilikle ligi tamamlamıştır.[30]

1981 yılında Kocaeli'de Atatürk'ün 100. doğum yılı nedeniyle Kocaeli Sanayi Kuruluşları Voleybol Müsabakaları düzenlenmiş ve bu turnuvaya katılan takımlar arasında Seka, İpraş, AEG, Rabak yer almıştır. Müsabakalar 4 Kasım 1981 tarihinde her haftanın çarşamba günleri, İzmit Atatürk Spor Salonunda yapılmış olup 28 Kasım tarihinde sona ermiştir.[31]

Ayrıca 1980'li yıllarda Kocaeli'nin çeşitli ilçelerinde spor tesisleri açılmıştır. Bu tesislerin sayılarının çoğalmasıyla birlikte spor kulüplerinin de sayıları artmıştır. Bu tarihlerde Kocaeli'de çeşitli branşlarda tescilli 140 spor kulübü bulunmaktaydı. Bunun yanı sıra ferdi lisanslı çok sayıda sporcu da bölge ve federasyon faaliyetlerine katılım göstermekteydiler.[32]

2025 yılı itibariyle Kocaeli'nin erkek voleybol takımlarından Gebze Belediye Spor Efeler Ligi'nde, Kocaeli BŞB Kağıt Spor Erkek Voleybol Takımı ise Erkekler Voleybol 1. Ligi'nde mücadele etmektedir.

Günümüzde Kocaeli'nde bayan voleybol ligleri bulunmaktadır. Üç guruptan oluşan genç kızlar süper liginin takımları şöyledir:

Genç Kızlar Süper Ligi A Grubu:

- Gölcük Çınarlık Spor
- Gölcük İhsaniye Spor
- Kocaeli Elite Spor
- Kocaeli Voleybol Akademi
- Körfez Akademi
- Yahyakaptan Spor

Genç Kızlar Süper Ligi B Grubu:

- Gölcük Belediye
- İzmitspor
- Kocaeli Anka Spor
- Kocaeli Gelişim Spor
- Körfez Gençlerbirliği
- Nicomedia Akademi

Genç Kızlar Süper Ligi C Grubu:

- Çayırova Belediyesi

[30] Somalı, a.g.e., s.108.

[31] Seka Postası, 15 Kasım 1981, Sayı:516, s.4.

[32] Fatih Öncü, Her Yönüyle Kocaeli, Bfa Yayınları, İstanbul, 1992, s.33.

- Darıca Çınaraltı Spor
- Darıca Kuzey Yıldızı
- Darıca Yıldız Spor
- Umut Can Spor
- Yelkenkaya Spor

Sonuç

Kocaeli'de voleybol sporunun gelişimi, Türkiye'deki genel sporlaşma sürecinin yerel bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Cumhuriyet'in ilk yıllarında beden eğitimi faaliyetleri içinde yer bulan voleybol, 1950'li yıllardan itibaren okullar ve kamu kurumları aracılığıyla yaygınlaşmış, 1970'lerden sonra ise kulüp örgütlenmeleriyle kurumsal bir kimlik kazanmıştır. Özellikle İzmit merkezli kulüplerin öncülüğünde başlayan bu süreç, zamanla ilçelere de yayılmış ve Kocaeli voleybolu bölgesel turnuvalarda önemli başarılar elde etmiştir.

İzmit'in konumu tarih boyunca önemli bir yerde olmuştur. Fabrikaların ve pek çok sanayi kuruluşlarının İzmit ve çevresinde bulunuyor oluşu şehrin sosyo-ekonomik hayatına oldukça katkıda bulunmuştur. 1980'li ve 1990'lı yıllarda sanayi kentinin sosyoekonomik dinamizmi, voleybolun altyapısına ve tesisleşmesine olumlu katkı sağlamıştır. Üniversite ve belediye destekli organizasyonlar, hem kadın hem erkek voleybolunun kentte kalıcı bir yer edinmesini mümkün kılmıştır. Günümüzde Kocaeli, yetiştirdiği sporcular, düzenlenen turnuvalar ve aktif kulüp sayısı bakımından Marmara Bölgesi'nin önemli voleybol merkezlerinden biri haline gelmiştir.

Sonuç olarak, Kocaeli'de voleybolun tarihsel gelişimi, yalnızca sportif bir olgu değil; aynı zamanda kent kimliğinin, eğitim politikalarının ve yerel dayanışma kültürünün de bir göstergesidir. Bu çalışmada yapılan tespitler, ilerleyen dönemlerde daha ayrıntılı saha araştırmaları ve sözlü tarih çalışmalarıyla desteklenerek Kocaeli voleybolunun toplumsal bellekteki yerinin daha kapsamlı biçimde ortaya konmasına katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

Akşam, 18 Mart 1938, s.8.

BCA. 490.1.0.0-1114.66.1.

Erdoğan Özdemir, "Kocaeli'nin Spor Tarihinde Karamürsel'in Yeri", *Uluslararası Kara Mürsel Alp ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu-II*, C. 2, Kocaeli, 2016, ss.1699-1722.

Fatih Öncü, *Her Yönüyle Kocaeli*, Bfa Yayınları, İstanbul, 1992.

F. Yavuz Ulugün, *Kocaeli Spor Tarihinden Damlalar*, İzmit Rotary Kulübü Kültür Yayınları, İzmit, 2024.

Hayat, 14 Mart 1958, s.4.

Kocaeli İl Yıllığı 1967, Doğan Kardeş Matbaacılık, İzmit, 1970.

Kurun, 7 Nisan 1935, s. 6.

Mehmet Sarıoğlu, *Seka Postası'nın Işığında İzmit'te Kültürel Yaşam*, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Kocaeli, 2013.

Mustafa Mutlu, "Türkiye'de Voleybolun Doğuşu ve Gelişimi (1938 Yılına Kadar)", *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, Yıl: 2023, Cilt: 8, Sayı: 2, ss. 1732 – 1777.

Milliyet Spor Arşivi, ''Voleybolun Türkiye'de Kurumsallaşması'', 1960.

Milliyet, 07.09.2025.

Nejat Altav, *Voleybol Tarihi*, Türk Spor Vakfı, Ankara, 1988.

Resül Narin, *Sakarya'nın Spor Tarihi*, İhlas Gazetecilik yay., Sakarya, 2025, 182.

Rıfat Yüce, *Kocaeli Tarihi ve Rehberi*, Türkyolu Matbaası, İzmit, 1945.

Safiye Kıranlar, "İkinci Dünya Savaşı Yıllarında Kocaeli'nin Sosyo-Ekonomik Durumu Üzerine Bir İnceleme", *Uluslararası Gazi Akça Koca ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu Bildirileri*, C. 2, Kocaeli, 2015, ss.1151-1182.

Seka Dergisi, Ekim 1984, Yıl:1,Sayı:2, Ayazağa Ofset, İstanbul, s.47.

Seka Postası,1 Eylül 1971, sayı:358, s.4.

Seka Postası, 15 Kasım 1975, Sayı:448, s.2.

Seka Postası, 1 Nisan 1977. Sayı:476, s.4.

Seka Postası, 15 Mayıs 1980, Sayı:506, s.6.

Seka Postası, 15 Kasım 1981, Sayı:516, s.4.

Sesim, Yıl: 3, Cilt: 5, Sayı: 59, 5 Şubat 1971, s.27.

Sesim, Yıl: 3, Cilt: 6, Sayı: 63, 20 Mart 1971, s.29.

Son Posta, 11 Nisan 1935, s. 4.

Son Posta, 13 Mayıs 1937, s. 5.

Son Posta, 7 Nisan 1935, s. 11.

Tahir Tarım, "Atatürk Spor Salonu", *Kocaeli Ansiklopedisi*, Cilt: 1, Kocaeli, 2023, s.160

Türkyolu Gazetesi, 21.05.1943, Yıl:18.

Uygur Kocabaşoğlu, *Seka Tarihi*, SEKA Genel Müdürlüğü Yayınları, İzmit, 1996.

Vala Somalı, *1895-1986 Türk-Dünya Voleybol Tarihi*, Dur Ofset, İstanbul, 1986.

EKLER

Resim 1: Kocaelispor Kız Voleybol Takımı-1967

SEKA Meslek Lisesinde Spor Çalışmaları

SEKA Meslek Okulu Voleybol Takımı; Kocaeli Orta Dereceli Okullar üçüncüsü oldu

Kocaeli Liselerarası Güreş Şampiyonasında SEKA Meslek Lisesi öğrencileri büyük başarı kazandı. Takım Kaptanı 65 kiloda Nevzat Erengül ile 87 kiloda Ali Uzun Kocaeli Şampiyonu olarak Edirnede yapılacak Türkiye Liselerarası Güreş Müsabakasına katılmaya hak kazandılar. Voleybol takımı ise üçüncü oldu.

DOĞUM

İzmit Müessesemiz Personel Grup Amiri Efrahim Sınmazdemir ile Eşi Nazmiye'nin 5 Mayıs günü İzmit SSK Hastanesinde bir erkek çocuğu oldu. Nazif Tolga adı verilen yavruya sağlıklı, uzun, mutlu bir ömür diler, Ailesini kutlarız.

TEŞEKKÜR

Oğlum Nazif Tolga Sınmazdemir'in doğumunda en yakın ilgilerini gördüğümüz Opr. Dr. Erkan Dinçel ile servis personeline gönülden teşekkür ederiz.

Efrahim Sınmazdemir

Gazimihal, Kanada'da

SEKA'nın selüloz ihtiyacı ve yatırımlarına ilişkin görüşmelerde bulunmak için Amerika'ya giden Genel Müdürümüz Yelman Gazimihal, 31 Mart Pazartesi günü yurdumuza ve SEKA'ya döndü.

Sayın Gazimihal, Amerika Birleşik Devletleri, Kanada ve dönüşte Almanya'da ilgili bankalar ve kuruluşlarla olumlu görüşmeler yaptı ve katıldığı toplantılarda yararlı sonuçlara varıldı.

TEŞEKKÜR

Annem Şükriye Balaban'ın 22 Nisan günü ölümü nedeniyle cenazesine katılan, acımızı paylaşan, başsağlığı dileyen, başta aziz SEKA'lılar olmak üzere bütün yakınlarımıza, dostlarımıza ve arkadaşlarımıza en içten teşekkürlerimizi sunarım.

İd. İşl. Da. Başkanı
Fikret Balaban

kağıtspor 1984/85 sezonunu törenle açtı

Fahri Başkan
SABAHATTİN YALINPALA

Kağıtspor Kulübü Başkanı
VAROL GÜRKAN

Kağıtspor Kulübü 1984/1985 sezonunu törenle açtı. Törene, Kocaeli Vali Yardımcısı, Belediye Başkan Vekili, **SEKA** Genel Müdürü, Genel Müdür Yardımcıları, Kocaeli spor Kulübü Başkanı ve Yöneticileri, Gölcükgücü Kulübü Başkan ve yöneticileri ile çok sayıda spor sever katıldı.

...Saygı duruşu ve İstiklal Marşı'nın çalınmasından sonra açılış konuşmasını yapan Kağıtspor Kulübü Başkanı Varol Gürkan, konuşmasında, yarım yüzyıla yakın geçmişi bulunan Kağıtspor Kulubünün Türk sporuna çeşitli dallarda hizmetler verip, birçok ünlü sporcu kazandırdığını, bu yıl ise, futbol takımının ilk kez katılacağı 3.Türkiye ligi'nde eskiyıllardaki başarıların tekrarlanmasını, yine Türkiye Liglerindeki güreş ve bayan basketbol takımları ile erkek basketbol, voleybol ve boks takımlarının, yarışacakları branşlarda Kağıtspor'un adına ve şanına yakışacak bir derece elde etmek için büyük bir çaba içinde olacaklarını, söyledi.

...Gürkan, Kağıtspor'un hedefinin daima şampiyonluklar elde etmek olduğunu ve böyle olumlu konuşabilme cesaretini sporun içinden gelen **SEKA** Genel Müdürü Sebahattin Yalınpala ile vefakar

47

1 Nisan 1977

TIRIM YAPIYOR

, emeklar SEKA'lılarla

Spor

KÂĞITSPOR VOLEYBOLCULARI YİNE GALİP!

Voleybolda Kocaeli Şampiyonu olan Kâğıtspor, Türkiye Şampiyonluğu için, ilk turda Tekirdağ Yılmazspor'la Tekirdağ'da yaptığı karşılaşmayı 3-0 kazanmış ve ilk turu başarıyla atlamıştır.

Kâğıtspor, ikinci turda Kırklareli - Edirne şampiyonlarının galibi ile karşılaşacaktır. Voleybolcu gençler ve yöneticiler, «İkinci turda da başarılı olacağımıza inanıyoruz» demişlerdir.

Kocaeli Voleybol Şampiyonu Kâğıtspor, Türkiye Voleybol Şampiyonası'nın ikinci turunda Kırklareli 33. Tümen takımını 3-1 yenmiştir.

Kâğıtspor futbol takımı gibi Kâğıtspor voleybol takımı da Türkiye şampiyonluğunu kazanmak için sürekli çaba göstermektedir.

FUTBOLDA UMUTLUYUZ

Kocaeli Amatör I. Futbol Ligi Şampiyonu Kâğıtspor, Teknik Direktör Avni Kalkavan yönetiminde Türkiye Amatör Futbol Şampiyonluğuna hazırlanmaktadır. Antrenmanlarını ve özel maçlarını Şampiyonluk amacıyla sürdüren Takımımızın Ünlü Antrenörü Kalkavan, çok mutlu olduğunu söylemiş, şunları eklemiştir:

«Türkiye Amatör Futbol Şampiyonluğu için Kâğıtspor, en şanslı takımdır. Her yönden çok iyiyiz ve iddialıyız. İnanıyorum ki, Kâğıtspor şampiyonluğu bir kez daha kazanacaktır.»

Maçların ilk bölümü 14 - 17 Nisan tarihlerinde yapılacaktır.

Yip : 75184

BUGÜN
BAKANLIĞIMIZDAN HABERLER
(2. Sayfada)

SEKA POSTASI

Yıl : 21
Sayı : 477

15 GÜNDE BİR ÇIKAR, İŞLETME GAZETESİ

15 Nisan 1977 Cuma Fiatı 1 Krş.

İzmit Modernizasyon Tesislerimizin
İşletmeye Açılışında Genel Müdürümüz

GÜMÜŞ, "ESKİ KÂĞIT ve KİMYEVİ MADDE TESİSLERİNİ GELİŞTİRDİK, 18 BİN Kw lık SANTRAL, 90 ar TONLUK İKİ KAZAN VE YETERLİ SU HAZIRLAMA TESİSLERİNİ KURDUK,,

Genel Müdürümüz Gümüş, İşletmeye alınan Tesisler hakkında bilgi veriyor

Kurulu Tesislerin yıllık kapasitelerini arttırmak, mamûl kalitesini yükseltmek ve birim maliyetini düşürmek amacıyla 532 milyon liraya gerçekleştirilmekte olan SEKA İzmit Modernizasyon Tesislerimiz 1 Nisan 1975 günü İşletmeye alınmıştır. 18.000 kw'lık Santral ile 90'ar tonluk iki kazan ve su hazırlama tesislerimizin işletmeye alınışında Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Prof. Dr. Necmettin Erbakan, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığımız Baş Müsteşarı Yahya Oğuz, Vali Vecdi Gönül, Em. Orgeneral Hasan Atakan, Belediye Başkanı Erol Köse, Ticaret ve Sanayi Odası Başkanı Şahap Bilgisu, Kocaeli Defterdarı İbrahim Aldemir, öbür yetkili ve dâvetlilerle birlikte Genel Müdürümüz Yüksek Mühendis Aziz Gümüş, Genel Müdür (Teknik) Muavini Nahit Avcı, Genel Müdür (İdarî) Muavini Kemal Unakıtan, SEKA Yönetim Kurulu Üyeleri Selâhattin İnal ve İlyas Başyılmaz, SEKA Savunma ve Genel Sekreterleri, SEKA Müşavir, Grup ve Şube Müdürleri, Televizyon, Ajans ve Basın mensuplarıyla SEKA'lılar da hazır bulunmuştur.

SEKA Bandosunun çaldığı İstiklâl Marşından sonra Genel Müdürümüz Gümüş, şu konuşmayı yapmıştır:

SEKA'daki HIZLI GELİŞME

— «Bu gün heyecanlı ve mutlu bir gün daha yaşıyoruz. 28 Haziran 1973 günü yine böyle heyecanlı ve mutlu bir günde merasimle başladığımız, İzmit'teki eski tesislerimizin günün teknolojik şartlarına göre modernize edilmesi ve kapasitesinin arttırılması işimizin bitirilerek işletme-

(Sonu 4. Sayfada)

C. BAŞKANIMIZ KORUTÜRK İLE BİRLİKTE GENEL MÜDÜRÜMÜZ DE HELSİNKİ'YE GİTTİ

Cumhurbaşkanı Fahri Korutürk ile Eşi Bayan Korutürk, Finlândiya Cumhurbaşkanı Kekkonen'in davetlisi olarak 12 Mart Salı günü özel uçakla Helsinki'ye gitmiştir. Sayın Korutürk'le giden Heyet arasında, Cumhurbaşkanımızın istekleri üzerine, Genel Müdürümüz Yüksek Mühendis Aziz Gümüş'de bulunmaktadır.

Helsinki'de yapılan görüşmelerde özellikle iktisadi konular üzerinde durulmuş resmî temas ve toplantılardan sonra sanayi kuruluşları gezilmiştir.

Bilindiği gibi Finlândiya, kâğıt sanayiinde çok ileride bulunmaktadır ve İzmit Kâğıt Fabrikalarımızın eski Mühendis ve Teknisyenleri Finlândiya'da staj görmüşlerdir.

Hızlı bir gelişim içindeki Türk Kâğıt Sanayiinin Önderi SEKA'nın milyarlık yatırımlarını başarıyla uygulayan Sayın Gümüş'ün,

(Sonu 2. Sayfada)

SEKA İzmit Modernizasyon Tesislerimizin İşletmeye alınışında SEKA'lılar da hazır bulundu

SEKA Koordinasyon Toplantısında

GÜMÜŞ, "SEKA olarak Birlik, Beraberlik içinde hızla ilerlemek ve aşama yapmak zorundayız, dedi

Sayın Gümüş, Yardımcıları Nahit Avcı ve Kemal Unakıtan ile

7 Nisan Perşembe günü saat 10.00 da Genel Müdürümüz Yüksek Mühendis Aziz Gümüş başkanlığında Sosyal Bina Salonlarında yapılan ve aralıksız saat 17.00 ye kadar süren Aylık Koordinasyon Toplantısında SEKA'nın tüm çalışmaları, üretim ve yatırımları incelenmiş; daha ekonomik, daha verimli çalışma yöntemi saptanmıştır. Sayın Gümüş, «Birlik ve beraberlik içinde daha çok çalışmak, daha hızla ilerlemek zorundayız» demiştir.

Koordinasyon Toplantısına Genel Müdür (Teknik) Muavini Nahit Avcı, Genel Müdür (İdarî) Muavini Kemal Unakıtan ile Savunma Sekreteri, Genel Sekreter, Hukuk Müşaviri, Teftiş Kurulu Başkanı, SEKA Müessese ve Şube Müdürleri ile öbür ilgililer de katılmıştır.

Toplantıyı açış konuşmasında Gümüş, özetle şunları söylemiştir :

«Hoş geldiniz; bundan böyle her ayın 7 sinde burada toplanacağız. En yeni, en son bilgiler ışığında konuşacağız, tartışacağız, en iyi sonuca varacağız. Herkes, kendi işleriyle ilgili notları tutacak, bunları ve tüm Talimatnameleri, ilgili kararları, tutanakları dikkatle okuyacak, yararlanacak. SEKA Müesseselerinde görevli arkadaşlarımızın işleri daha yüklü ama bütün arkadaşlarım kabiliyetlidir, çalışkandır, bu ağır yükün altından kalkma becerisini göstermişlerdir ve gösterecekler dir.

SEKA olarak ekonomik hareket edeceğiz. Yatırımcı ve üretici ünitelerimizde yetkili arkadaşlarımız, parayı, hem maddeyi, enerjiyi en iyi, en ekonomik, en az elemanle yapmak durumundadır. İş disiplini önemlidir. İşyerinde disiplin ve birlik, beraberlik sağlanmalıdır. İşlerinizi en iyi bilmek, işine hakim olmak zorundasınız. Çok okuyacak, özellikle Yönetmelikler'in tümünü bileceksiniz. Programın hazırlanmasına, yazışmalara çok dikkat edilmelidir. Mukavelelere aynen uyulmalıdır. Benzer toplantıları Müesseselerde de yapabilirsiniz.

1978 Yılı Program çalışmalarına hemen başlayalım. Bu yıl hem Toplu İş Sözleşmesi ve hem de seçim yılıdır. Mutlak tarafsız davranacağız. İnşaat - Tesis çalışmaları da bir kararname ile dikkenleniyor; hazırlığımızı, çalışmalarımızı hızlandıralım. Kadro değişikliklerinde çok dikkatli olalım.

Önce Müesseselerimiz çalışmalarını konuşacağız. Programı ve geçen yılın kâğıt-karton üretimini aşmalıyız. Bütün çalışma arkadaşlarına en iyi dileklerimle başarı temennî ediyorum.»

(Sonu 2. Sayfada)

GEBZE'DE GÜREŞ MÜSABAKALARI

Resül ORMAN*

Özet

Bu çalışma, Gebze'de güreş müsabakalarının tarihsel gelişimini toplumsal, ekonomik ve kültürel bağlamda incelemektedir. Özellikle 1949 yılında düzenlenen güreş organizasyonu, yerel bir altyapı sorununun çözümü için imece usulüyle gerçekleştirilen özgün bir örnek olarak ele alınmaktadır. Bu müsabaka, güreşin yalnızca sportif bir faaliyet değil, aynı zamanda kamusal ihtiyaçların karşılanmasında kullanılan kolektif bir araç olduğunu göstermektedir. Çoban Mustafa Paşa Külliyesi çevresinde gerçekleştirilen etkinlik, geniş katılımı ve toplumsal etkisiyle dikkat çekmiştir. Makale, Gebze'de güreşin tarihsel sürekliliğini 1923'teki organizasyonlardan başlayarak modern dönemdeki Gümüş Kemer Yağlı Güreşleri'ne kadar izlemektedir. 1985 sonrası düzenli hâle gelen güreşler, kentin spor kültürünün kurumsallaşmasına katkı sağlamıştır. Ayrıca Gebze Güreş İhtisas Kulübü'nün ulusal ve uluslararası başarıları, bu geleneğin günümüze taşınmasında önemli rol oynamıştır. Sonuç olarak çalışma, güreşin Gebze'de kent kimliğini şekillendiren temel unsurlardan biri olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gebze, güreş, spor tarihi, yağlı güreş, toplumsal dayanışma, spor kültürü

Gebze, tarih boyunca kâdim bir yerleşim yeri olarak farklı dönemlere ait belge ve olaylarda sıklıkla karşımıza çıkmaktadır. Bu tarihsel süreklilik içerisinde güreş, yalnızca bir spor faaliyeti olarak değil, aynı zamanda toplumsal dayanışmayı ve şehir yaşamını besleyen önemli bir unsur olarak öne çıkmıştır. Nitekim 1949 yılında Gebze'de düzenlenen bir güreş müsabakası, dönemin sosyal ve ekonomik koşullarıyla doğrudan ilişkilidir.

Söz konusu müsabaka, Gebze'de yaşanan su şebekesi arızasının giderilmesi amacıyla, imece usulü bir organizasyon olarak planlanmıştır. Güreşten elde edilecek gelirin öncelikle şebeke suyunun onarımında kullanılması, ardından kalan miktarın müsabakaya katılan güreşçilere dağıtılması kararlaştırılmıştır. Bu yönüyle güreş, yalnızca sportif bir etkinlik değil, aynı zamanda kamusal bir ihtiyacın karşılanmasına yönelik kolektif bir araç işlevi görmüştür.

Müsabaka alanı olarak günümüzde yağlı güreşlerle özdeşleşmiş olan Hünkâr Çayırı yerine, Çoban Mustafa Paşa Külliyesi'nin türbe haziresi tercih edilmiştir. Döneme ait basılan biletlerde, organizasyonun amacı ve detaylarına yer verilmiş, bu durum güreşin resmî ve planlı bir etkinlik olarak ele alındığını göstermiştir. Yarışmacı ve izleyici katılımının yüksekliği, organizasyonun şehir genelinde geniş yankı uyandırmasına neden olmuştur.

* Araştırmacı-Yazar, e-mail: rekor036@hotmail.com

Bu müsabakalarda dikkat çeken unsurlardan biri de izleyicilerin giyim ve kuşamındaki özen olmuştur. Seyircinin şıklığı, güreşe verilen önemin ve bu sporun sosyal hayattaki saygın konumunun bir göstergesi olarak değerlendirilebilir. Güreş, düğünler başta olmak üzere pek çok sosyal etkinlikte de yer almakta; özellikle gençler arasında kendini gösterme ve toplumsal kabul görme aracı olarak işlev görmektedir.

Çoban Mustafa Paşa Külliyesi türbe haziresinde gerçekleştirilen müsabakada seyircinin tezahüratı ve coşkusu, dönemin tanıklıklarına göre adeta bir stadyum atmosferi oluşturmuştur. Halk, bu organizasyon sayesinde gündelik yaşamın yorgunluğunu atmış, ortak bir neşe ve sohbet zemini bulmuştur. Güreşçiler açısından ise izlenilme, beğenilme ve coşkulu destek görme duygusu, maddi kazancın ötesinde önemli bir motivasyon kaynağı olmuştur. Her ne kadar günümüzdeki yüksek ödüller söz konusu olmasa da, dönemin yaşam koşulları dikkate alındığında elde edilen gelir güreşçiler için yeterli sayılabilecek düzeydedir.

Gebze'de güreş geleneğinin köklü geçmişi yalnızca bu müsabakalarla sınırlı değildir. 1923 yılında düzenlenen Büyük At Koşuları içerisinde güreş müsabakalarına da yer verilmiş, her ne kadar at yarışlarının gölgesinde kalsa da güreşe önemli bir katılım sağlanmış ve kazananlara çeşitli ödüller verilmiştir.

Modern dönemde ise 1985 yılında başlatılan Gebze Gümüş Kemer Yağlı Pehlivan Güreşleri, şehrin güreş tarihindeki önemli dönüm noktalarından biridir. İlk güreş ağası merhum Enver Özler'in ağalık artırmasıyla Kırkpınar rövanşının Gebze'de yapılması, bu organizasyonun prestijini artırmıştır. Sonraki yıllarda düzenli hâle gelen yağlı güreşler, günümüze kadar ulaşan en büyük sportif organizasyonlar arasında yer almış; ünlü güreşçilerin katılım göstermeyi özellikle tercih ettiği etkinlikler arasında sayılmıştır. Bu bağlamda Edirne'de düzenlenen Kırkpınar Yağlı Güreşleri'nin, güreş geleneğinin zirve noktası olduğu da ayrıca belirtilmelidir.

Gebze Belediyesi, güreşe kurumsal düzeyde de önemli katkılar sunmuştur. Dönemin Belediye Başkanı merhum Ahmet Pembegül ve Abdullah Yağcı'nın öncülüğünde 1995–1996 yıllarında kurulan Gebze Güreş İhtisas Kulübü, Türk güreşine önemli sporcular kazandırmıştır. Kulüp, Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası'nı Türkiye'ye getirmiş, iki kez Türkiye Lig Şampiyonluğu elde etmiş ve kadrosunda çok sayıda dünya ve Avrupa şampiyonu sporcu barındırmıştır.

Bu başarılara, 5 Ocak 2000 tarihinde *Hürriyet Gazetesi*'nde yayımlanan haber de tanıklık etmektedir. Türkiye Güreş Ligi finalinde Gebze Belediyesi ile İstanbul Büyükşehir Belediyesi takımlarının karşı karşıya geldiği müsabaka, Gebze'nin güreşteki iddiasını bir kez daha ortaya koymuştur.

Tüm bu veriler, güreşin Gebze için yalnızca bir spor dalı değil, aynı zamanda kentin kimliğini şekillendiren temel unsurlardan biri olduğunu göstermektedir. Sanayi kentine dönüşüm sürecinden önce güreş, at yarışları ve benzeri spor dalları aracılığıyla şehirde sportif canlılık sağlanmış; bu etkinlikler hem toplumsal dayanışmayı güçlendirmiş hem de farklı branşlarda başarılı sporcuların yetişmesine zemin hazırlamıştır. Günümüzde de Avrupa, dünya ve olimpiyat düzeyinde birçok organizasyonda Gebzeli sporcuların yer alması, bu köklü spor kültürünün doğal bir sonucu olarak değerlendirilebilir.

KAYNAKÇA

Hürriyet Gazetesi. 5 Ocak 2000.

Orman, Resul. *Tarihte Yolculuk*. Gebze: Gebze Gazetesi.

Orman, Resul. *Gebze At Koşuları*, İstanbul: Eks Yayıncılık, 2025.

Öner, Ömer. *Eski Gebze Fotoğrafları*, https://www.facebook.com/groups/omeroneroldgebze/

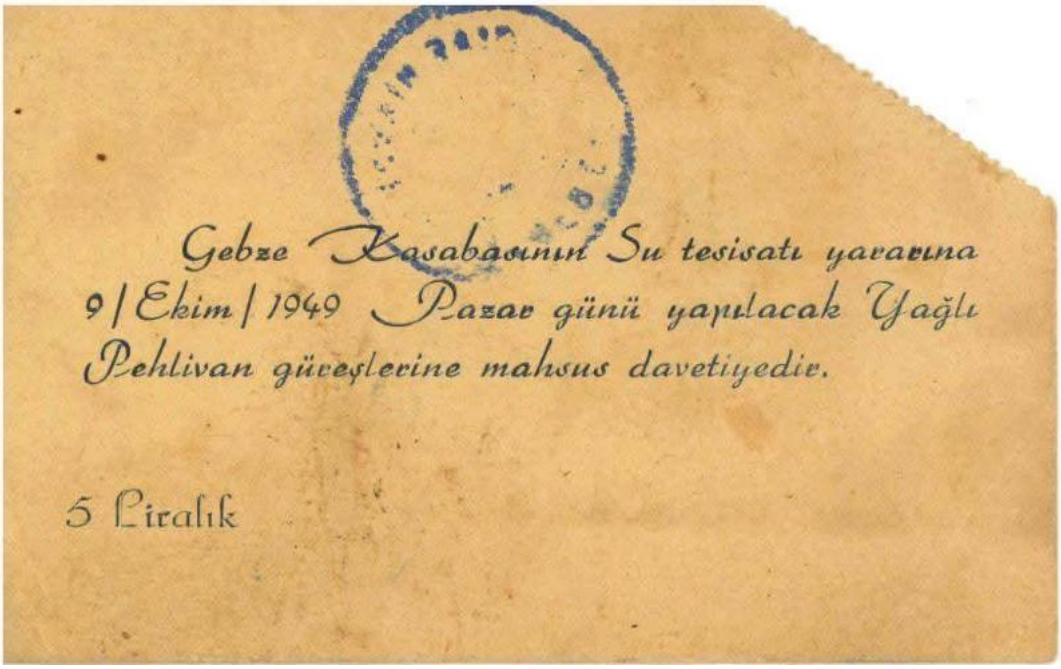
Gebze Kasabasının Su tesisatı yararına
9/Ekim/1949 Pazar günü yapılacak Yağlı
Pehlivan güreşlerine mahsus davetiyedir.
5 Liralık

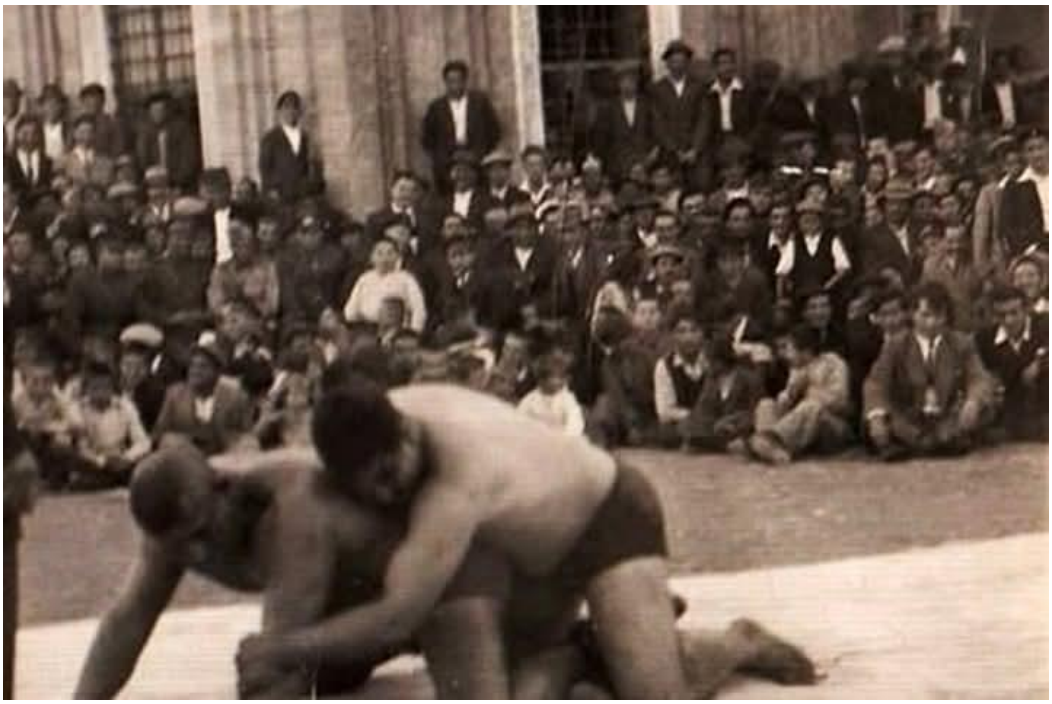

Avcılar Kulübü Yararına
GEBZEDE
23 Haziran 1967 CUMA Günü Saat 12 de
Kırkpınar Dönüşü
Büyük Yağlı Pehlivan Güreşleri
AYDIN DEMİR Bütün Baş Alu Pehlivanlara Meydan Okuyor.
Bu Yağlı Pehlivan Güreşlerini Mutlaka Görmenizi Tavsiye Ederiz. Hakem Kararı Kati Yenişmek Şarttır.
hakemler
Baş Hakem üsküdarlı Muhittin Kartallı Cemil ve Yusuf Pehlivan Namütselli Yakup
Kurumütselli Aydın
Kara Ali
M. Ali Yağcı
Ordulu Mustafa
ödüller:
Baş 700
Birinci 400
İkinci 200
Üçüncü 100
B. Ali 350
Birinci 200
İkinci 100
Üçüncü 50
B. orta 250
Birinci 150
İkinci 60
Üçüncü 40
K. orta 150
Birinci 100
İkinci 30
Üçüncü 20
Deste 125
Birinci 75
İkinci 30
Üçüncü 20
Gönenli Hafız
YAŞAR
SABRİ
ACAR
Tokatlı
MEHMET

KOCAELİ'DE KADIN VE SPOR: YAKIN DÖNEM PERSPEKTİFİ

Nagehan MALKOÇ*

Abdil CEYLAN**

Özet

Kocaeli, tarihi boyunca sanayi, ticaret ve kültürün merkezi olmasının yanı sıra spor alanında da önemli bir konuma sahip olmuştur. Bu spor kültürünün önemli bir yönü de kadınların spora katılımıdır. Ancak, kadınlar ve spor arasındaki ilişki, şehrin tarihine dair çalışmalarda sıklıkla göz ardı edilmiş ve kadınların spordaki yeri yeterince belgelenmemiştir.

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte kadınların sosyal hayata daha aktif katılımı, Kocaeli'de çeşitli spor dallarında görünürlüklerini artırmıştır. 1950'ler ve 1960'lardan itibaren kadın sporcular atletizm, voleybol, basketbol, yüzme ve jimnastik gibi dallarda ön plana çıkmış; 1980'den sonra ise kulüp yapıları, okul sporları ve belediye destekli faaliyetlerle bu katılım daha da çeşitlenmiş ve artmıştır. Türkiye'de kadın sporlarının gelişimi sadece salon sporlarıyla sınırlı kalmamıştır; Bu durum, kadınların bireysel dallarda (örneğin, atletizm, boks, yüzme, masa tenisi, güreş ve son yıllarda karate ve taekwondo gibi dövüş sanatları) önemli başarılar elde etmesiyle daha geniş bir kitleye yayılmıştır. Özellikle Kocaeli'de, SEKA Kağıtspor ve daha sonra Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kağıtspor çatısı altında kadın sporcular, sadece basketbolda değil, karate, judo, boks, buz pateni, halter, atıcılık ve atletizmde de ulusal ve uluslararası sıralamalara ulaşmıştır.

Son yıllarda Kocaeli Büyükşehir Belediyesi tarafından yürütülen projeler (Anne Şehir Sağlıklı Yaşam Programı, kadın spor merkezleri, mahalle spor alanları ve yerel/ulusal turnuvalar), kadınların spora erişimini artırmış ve sporun sadece profesyonel başarı aracı olarak değil, aynı zamanda sağlıklı yaşam ve sosyal katılım aracı olarak da şehrin kültüründe kalıcı bir iz bırakmasını sağlamıştır. Özellikle annelerin spor yoluyla spor alışkanlığı kazanması, çocuklarını spora katılmaya teşvik etmeye katkıda bulunmuş ve böylece şehirde kuşaklar arası bir spor kültürünün oluşmasına zemin hazırlamıştır. Kocaeli'de kadınların ve sporun tarihini incelemek, hem şehrin spor tarihine ışık tutacak hem de kadınların sosyal hayattaki konumunu anlamak için önemli veriler sağlayacaktır. Bu tür çalışmalar, şehrin geleceğine yönelik spor politikalarının şekillendirilmesinde de yol gösterici olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kocaeli, Kadın, Spor, Tarih

* Dr., Nagehan Malkoç, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Dairesi Başkanı

** Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Dairesi Başkanlığı

Giriş

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte Türkiye, eğitim, kültür ve sosyal yapıda derin değişimler yaşadı ve spor ile beden eğitimi bu dönüşümün önemli bir parçasını oluşturdu. Cumhuriyetin ilk yıllarında, devlet kurumları ve gönüllü kuruluşlar, sağlıklı ve güçlü bir nesil yetiştirme hedefiyle çocukların zihinsel ve fiziksel gelişimini destekleyen projeler yürüttüler. Özellikle Ankara'da, günlük 200-400 çocuğu ağırlayacak şekilde tasarlanan çocuk oyun alanları ve kum havuzları, sporun taban seviyesine yayılması yolunda ilk adımları işaret etti.[1]

Cumhuriyet döneminde, kadın ve erkeklerin birlikte spor yapabileceği modern spor salonlarının açılması, çağdaş bir beden eğitimi anlayışının geliştirilmesinde önemli bir yenilik olarak öne çıktı. Öne çıkan örnekler arasında Yüksek Tarım Enstitüsü Oyun ve Spor Salonu, Çapa Kız Öğretmen Yetiştirme Okulu Spor Salonu ve İzmir Kız Öğretmen Yetiştirme Okulu Spor Salonu yer almaktadır.[2] 1926 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde tüm halka sporu tanıtmak amacıyla kurulan Halk Eğitim Şubesi (Halk Eğitim Merkezi), beden eğitimi ve sporun eğitim sistemine entegrasyonunu sağlamıştır.[3]

Cumhuriyetin ilk yıllarında beden eğitiminin temel amacı, gençleri sadece fiziksel olarak güçlendirmek değil, aynı zamanda onlara vicdan ve sosyal sorumluluk duygusu aşılamaktı. 1928 Jimnastik Festivali'nde yaptığı bir açıklamada Selim Sırrı Tarcan, jimnastiğin sadece güç veya beceriyle ilgili olmadığını, hem erkeklerin hem de kadınların faydalanabileceği bilinçli bir eğitim aracı olduğunu vurgulamıştır.[4] Bu anlayış, sporu bireysel sağlık, estetik ve sosyal sorumlulukla birleştiren modern bir bakış açısının temelini oluşturmuştur.

Cumhuriyet döneminde kadınların spora katılımı da önemli ölçüde artmıştır. Türk kadın voleybolunun öncüsü, Suphiye Fırat olarak da bilinen Sabiha Güreyman'dır. 1927 yılında Fenerbahçe Kulübü bünyesinde kurulan Türkiye'nin ilk kadın voleybol takımının kaptanı Sabiha Hanım, üniversite yıllarında voleybolla ilgilenmiş ve daha sonra Fenerbahçe erkek voleybol takımında oynamıştır.[5] Kadınlar 1923'te tenis kortlarında, 1926'da atletizm pistlerinde ve 1927'de kürekte boy göstermiştir; Özdil kardeşler Nezihe, Fitnat ve Melek, 1930 ile 1942 yılları arasında Fenerbahçe adına tüm şampiyonlukları kazanmıştır. Türk kadınları 1930 yılında bisiklet sporuna başlamış ve Mesadet Saver 1931 yılında Taksim Stadyumu'ndaki 19 Mayıs kutlamalarını yönetmiştir. Jimnastikte öncü kadınlar arasında Mübeccel Argun ve Berlin'de eğitim gören Azade ve Selma Tarcan yer almaktadır.[6]

---

[1] Y. Baytal (2009). Atatürk Döneminde Nüfusu Artırma Çalışmaları ve Gürbüz Türk Çocuğu Projesi. CTAD, Güz.10,117-137

[2] N. Güngör, (2007). Cumhuriyetin İlk Yıllarından Günümüze Dil, Kültür Eğitimi, Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi.

[3] V. Gülüm, (2008). "Adana İlindeki Beden Eğitimi Öğretmenlerinin İlköğretim Okullarında Uygulanmakta Olan Beden Eğitimi Öğretim Programına Yönelik Görüşlerinin Değerlendirilmesi," Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Adana

[4] F. Oğuzkan, (1997). S. Sırrı Tarcan Yaşamı ve Hizmetleri, Türk Eğitim Derneği V. Anma Toplantısı, Türk Eğitim Derneği Yayınları, 41-42; Ö. Güven, (1999). Osmanlı'dan Cumhuriyete Gençlik ve Spor Bayramları, Toplumsal Tarih, 11(65), 33- 38.

[5] N. Güngör, (2007). Cumhuriyetin İlk Yıllarından Günümüze Dil, Kültür Eğitimi, Ankara: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi.

[6] Ü. Tazegül, (2022). Cumhuriyetin İlk Yılları Çağdaş Beden Eğitimi Ve Öğretimi. Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, 10(31), 138-154; P. Bilir, (2008). Yeni Beden Eğitimi Öğretim Programı ve Köy Enstitülerinde Beden Eğitimi Derslerinin Yapılandırmacı Öğretim Yaklaşımı Açısından Değerlendirilmesi, Spor metre Beden Eğitimi ve Spor "Bilimleri Dergisi, 2008, 6 (3), 145-150.

Cumhuriyet döneminde spor eğitiminin kurumsallaşması da önem kazanmıştır. 18 Ağustos 1923'te Beden Eğitimi Yüksekokulu'nun açılışı duyuruldu ve üniversiteler hariç tüm eğitim kurumlarında beden eğitimi dersleri zorunlu hale getirildi.[7] 1925 yılında Almanya ve İsveç'e gönderilen öğrenciler Avrupa'da modern beden eğitimi tekniklerini öğrenerek Türkiye'ye getirdiler ve böylece uluslararası standartlara dayalı bir spor politikası oluşturuldu. 1926 yılında İstanbul Çapa Kız Öğretmen Yetiştirme Okulu'nda dokuz aylık kurslar açıldı; bu kurslarda beden eğitimi teorisi, oyunlar, spor, tıbbi jimnastik ve masaj öğretildi ve yurtdışından gelen öğretmenler tarafından eğitim verildi.[8]

Türkiye'de kadın sporlarının kurumsal gelişimi sonraki yıllarda da devam etti. 1960'tan önce sadece atletizmde kadın milli takımı vardı; bu tarihten sonra çeşitli branşlarda kadın milli takımlarının kurulması, kadın sporlarının kurumsal yapısını güçlendirdi. 1973 yılında kurulan Dostlukspor, Türkiye'de kadın futbolunda öncü kulüplerden biri olarak öne çıkıyor. Sporda kadın haklarını savunan bu kulüp, sadece futbol faaliyetleriyle değil, sosyal sorumluluk projeleriyle de kendini gösterdi; maçlarından elde edilen gelirleri depremzedelere bağışlayarak, sporun sosyal dayanışmayı güçlendirmedeki gücünü ortaya koydu.[9]

Kadın sporcuların uluslararası arenadaki görünürlüğü, özellikle Olimpiyat Oyunları sayesinde önemli ölçüde arttı. İlk modern Olimpiyat Oyunları 1896'da Atina'da düzenlendi, ancak kadın sporcular bu etkinliğe katılmadı. Kadın sporcular ilk kez 1900 Paris Olimpiyat Oyunları'nda yarıştı ve tenis oyuncusu Charlotte Cooper Sterry, altın madalya kazanan ilk kadın oldu. Türkiye'yi Olimpiyatlarda temsil eden ilk kadın sporcular, 1936 Berlin Olimpiyat Oyunları'nda eskrimde yarışan Halet Çambel ve Suat Aşeni oldu.[10]

Türk kadın sporcuların ilk Olimpiyat madalyası, 1992 Barselona Olimpiyat Oyunları'nda judoda Hülya Şenyurt tarafından kazanıldı. Sonraki yıllarda Türk kadın sporcular çeşitli disiplinlerde önemli başarılar elde etti. 2000 Sidney Olimpiyat Oyunları'nda Hamide Tosun, taekwondoda bronz madalya kazanarak Türkiye'nin bu spordaki ilk Olimpiyat madalyalarından birini elde etti. 2004 Atina Olimpiyat Oyunları'nda Nurcan Taylan halterde altın madalya kazanarak Türk kadın sporcular için Olimpiyat tarihindeki ilk altın madalyayı elde etti. Aynı Olimpiyatlarda Reyhan Arabacıoğlu da halterde bronz madalya kazanarak Türk kadınlarının bu spordaki başarısını daha da pekiştirdi.

2008 Pekin Olimpiyat Oyunları'nda Azize Tanrıkulu taekwondoda gümüş madalya kazanırken, Nur Tatar da 2012 Londra Olimpiyat Oyunları'nda taekwondoda gümüş madalya kazandı. Nur Tatar ayrıca 2016 Rio Olimpiyat Oyunları'nda bronz madalya kazanarak iki farklı Olimpiyat madalyası kazanan ilk Türk kadın sporcudan biri oldu. 2020 Tokyo Olimpiyat Oyunları, Türk kadın sporcular için önemli bir başarı dönemine işaret etti. Bu oyunlarda Busenaz Sürmeneli boksta altın madalya kazanarak Türkiye'nin boks dalında ilk kadın Olimpiyat şampiyonu oldu. Buse Naz Çakıroğlu aynı sporda gümüş madalya kazanırken, Merve Çoban karatede bronz madalya kazandı. Hatice Kübra İlgün taekwondoda

[7] Ö. Güven, (1996). Türkiye Cumhuriyeti Döneminde Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni Yetiştiren Okulların Eğitimini Hazırlayıcı Çalışmalar, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1 (2), 70-82

[8] R. Eynur, (2002). "Türkiye'deki Üniversitelerde Uygulanan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Eğitim Öğretim Programlarının Bazı Ülkelerdeki Üniversiteler ile Karşılaştırılması," Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kütahya.

[9] M. Çağın, & C. Çağın, (2024). Geçmişten Günümüze Kadın ve Spor

[10] Sporyayinevi. (2021). Olimpiyatlara katılan ilk kadın sporcular. Sporya-yinevi. https://sporyayinevi.com/olimpiyatlara-katilan-ilk-kadin-sporcular/ (eri-şim tarihi:13.12.2025).

bronz madalya, Yasemin Adar Yiğit ise güreşte bronz madalya kazanarak Türk kadın güreşinin ilk Olimpiyat madalyasını elde etmesini sağladı. 2024 Paris Olimpiyat Oyunları'nda Türk kadın sporcular önemli başarılara imza atmaya devam etti. Buse Naz Çakıroğlu boksta altın madalya, Hatice Akbaş gümüş madalya ve Esra Yıldız Kahraman bronz madalya kazandı. Buse Tosun Çavuşoğlu güreşte bronz madalya, Nafia Kuş Aydın ise taekwondoda bronz madalya elde etti. Ayrıca atıcılık branşında Şevval İlayda Tarhan 10 metre havalı tabanca takım müsabakasında gümüş madalya kazanarak Türkiye için önemli bir başarıya imza attı.[11] Bu başarılar, Türk kadın sporcuların Olimpiyat arenasındaki yükselen performansını ve çeşitli branşlarda uluslararası düzeyde rekabetçi bir seviyeye ulaşmalarını göstermektedir.

İzmit SEKA Kağıtspor Kulübü, Türk kağıt sanayinin öncülerinden Mehmet Ali Kâğıtçı'nın başkanlığında 1937 yılında kurulmuş ve uzun yıllar Kocaeli'de sporun gelişmesinde önemli rol oynamıştır. Kulüp, SEKA çalışanlarının maddi ve manevi desteğiyle faaliyetlerine devam etmiş; futbol, voleybol, basketbol, atletizm ve tenis gibi branşlarla başlayan faaliyetlerini, zamanla jimnastik, güreş, yağlı güreş, judo, kuraş, boks, yelken, kürek ve ritmik jimnastik branşlarını da kapsayacak şekilde genişletmiştir. Bu dönemde kulüp, bölgesel ve ulusal başarıların yanı sıra, yetiştirdiği sporcularla milli takımlara katkıda bulunarak Olimpiyat Oyunları, Akdeniz Oyunları ve Dünya Askeri Oyunları gibi uluslararası organizasyonlarda önemli başarılara imza atılmasına yardımcı olmuştur.[12] Ayrıca SEKA Kağıtspor, kadın sporlarının görünürlüğünü artıran, kadınların çeşitli spor dallarına katılımını sağlayan ve bölgedeki spor kültürünün gelişimine katkıda bulunan öncü kulüplerden biri olarak öne çıkmıştır.[13]

2005 yılında SEKA İzmit Fabrikası'nın kapanması gündem konusu olunca, kulüp Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Spor Kulübü ile birleşerek Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kağıtspor Kulübü adı altında faaliyetlerine devam etti. Bu birleşme sonucunda kulüp bünyesindeki spor branşlarının sayısı arttı, farklı spor dallarında yarışan sporcular tek çatı altında toplandı ve SEKA Kağıtspor'un uzun yıllara dayanan spor geleneği kurumsal yapısını genişleterek günümüze kadar devam etti.

Özellikle kadın sporcuların katılımı, kulübün tarihsel ve sosyal önemini artırmaktadır. 1938 yılında kurulan kadın kürek takımı, İzmit ve Türkiye'de kadınların spor faaliyetlerine erkekler kadar aktif katılımını sağlayan ilk kurumsal yapılardan biri olarak öne çıkmıştır. Bu takımda yer alan kadınlar, sadece kendi branşlarında değil, kulüp organizasyonlarında da aktif roller üstlenerek erkek sporcularla birlikte antrenman ve yarışmalara katılmışlardır. Kadın sporcuların bu düzeydeki katılımı, dönemin geleneksel cinsiyet rollerinin ötesinde bir model oluşturmuş ve diğer kadınların da spor alanına girmesini teşvik etmede öncü olmuştur.[14]

[11] Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi. Olimpiyat madalyalarımız. Erişim tarihi: 1 Mart 2026, https://olimpiyat.org.tr/olimpiyat-madalyalarimiz

[12] F. Yıldız, (2010). Kulüplerde Kurumsallaşma Çalışmaları Kağıtspor Modeli

[13] U. Kocabaşoğlu vd. (1996). SEKA Tarihi. İzmit: Ajans-Türk Matbaacılık

[14] F. Turgay (2022). Erken Cumhuriyet Döneminde İzmit SEKA Fabrikasında Çalışanlara Sağlanan Sosyal Olanaklar: 1936-1960. Mülkiye Dergisi, 46(4), 1029-1070

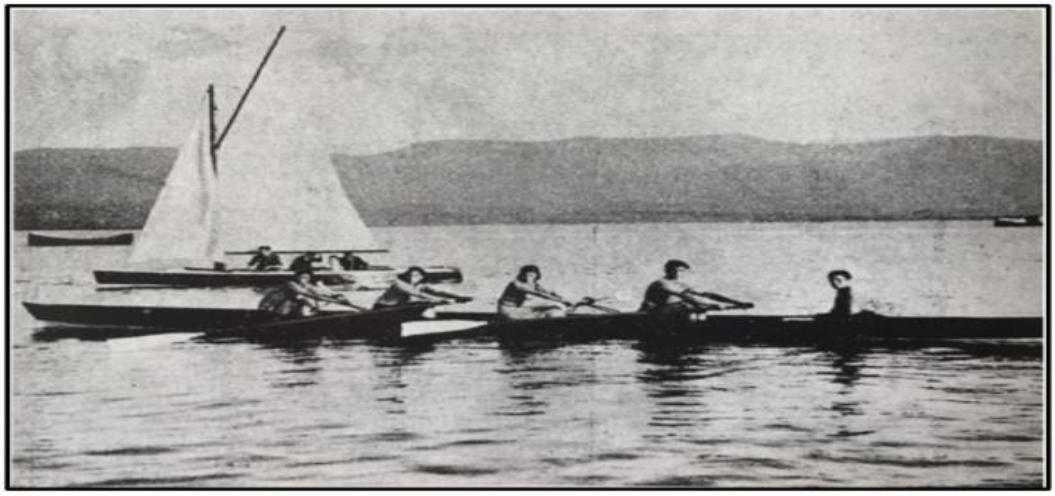

Foto 1: İzmit SEKA Kağıtspor erkek ve kadın kürek takımı[15]

SEKA Kâğıtspor'da kadınların yer aldığı diğer branşlar arasında voleybol, basketbol, tenis ve ritmik jimnastik öne çıkmaktadır. Kadın voleybolcular kulüp tarafından düzenlenen turnuva ve maçlara katılmış; basketbolda ise genç kızlara yönelik gençlik programları aracılığıyla spor eğitimine erişim sağlanmıştır. Ritmik jimnastik ve tenis gibi bireysel branşlar, kadın sporculara ulusal ve uluslararası platformlarda kendilerini sergileme fırsatı sunmuştur. Kulüp bünyesindeki kadın sporcular sadece fiziksel ve teknik beceriler kazanmakla kalmamış, aynı zamanda sosyal görünürlük ve kamusal alanda temsil konusunda da deneyim edinmişlerdir. SEKA yönetiminin desteğiyle kadınların spor faaliyetlerine katılımı teşvik edilmiş; örneğin, kadınların su sporlarına erişimini sağlamak için yüzer havuzlar kurulmuş ve kadınların aktif katılımına olanak tanıyan eğitim programları tasarlanmıştır.[16] Bu uygulamalar, kadınların hem spor yoluyla sağlıklı yaşam alışkanlıkları geliştirmelerini hem de iş yerinde sosyal ilişkilerini güçlendirmelerini sağlamıştır.

SEKA Kâğıtspor'un kadın sporculara sağladığı bu fırsatlar, Cumhuriyetin kadın kimliği vizyonuyla doğrudan ilişkilidir. Cumhuriyetin modern Türkiye ideali, kadınların kamusal alanda görünürlüğünü artırmayı, eşit katılımlarını sağlamayı ve sosyal hayatta aktif rol almalarını mümkün kılmayı amaçlıyordu.[17] SEKA Kâğıtspor, fabrika ve spor kulübü düzeyinde bu hedeflerin somut bir yansıması haline gelerek, kadınların sadece sporda bireysel başarılar elde etmelerini değil, aynı zamanda diğer kadınlar için kolektif olarak rol model olmalarını da sağladı. Bu nedenle, SEKA Kâğıtspor'daki kadın sporcular, hem kulübün tarihine hem de Türkiye'de kadın sporunun kurumsallaşmasına önemli katkılarda bulunmuş; spor faaliyetlerine katılımları, cinsiyet eşitliği açısından erken bir model oluşturmuştur.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kağıtspor Kulübü, bugün de uzun soluklu spor geleneğini sürdürerek, çeşitli branşlarda yetişmiş sporcularıyla Türkiye'yi hem ulusal hem de uluslararası alanda başarıyla temsil etmektedir. Kulübün sporcuları, Olimpiyatlar, Dünya ve Avrupa

[15] F. Turgay (2022). Erken Cumhuriyet Döneminde İzmit SEKA Fabrikasında Çalışanlara Sağlanan Sosyal Olanaklar: 1936-1960. Mülkiye Dergisi, 46(4), 1029-1070.

[16] N. Göle (1998). Modern Mahrem. İstanbul: Metis Yayınları

[17] H. Küçük, (2024). On Yıllık Perspektif: Kadınların Spora Katılımı. Şura Akademi, (7 Kadın Ve Aile), 61-68

Şampiyonaları gibi prestijli organizasyonlardaki başarılarıyla kulübün spordaki etkinliğini ve kadın sporcuların görünürlüğünü artırmaktadır. Aşağıdaki tabloda, son yıllarda Kağıtspor bünyesinde uluslararası alanda başarılar elde eden bazı sporcular listelenmiştir.

Tablo 1. Kocaeli Büyükşehir Belediye Kağıtspor Kulübü Uluslararası Madalyalı Kadın Sporcular[18]

Sporcu	Branş	Organizasyon	Başarısı
Neslihan Kavas	E. Masa Tenisi	2012 Olimpiyat Oyunları	İkinci
Özlem Becerikli	E. Halter	2012 Olimpiyat Oyunları	Üçüncü
Tuba Yakan	Karate	2023 Dünya Şampiyonası	Birinci
Ayşe Dudu Karatay	E. Teakwondo	2017 Dünya Şampiyonası	Birinci
Hüsniye Güler	Karate	2007 Dünya Şampiyonası	Birinci
Umay Tokcan	Karate	2011 Dünya Şampyonası	Birinci
Nurcihan Gönül	Bilek Güreşi	2009 Dünya Şampiyonası	Birinci
Şevval Erdoğmuş	Judo	2024 Dünya Şampiyonası	İkinci
Fatma Naz Yenen	Karate	2023 Dünya Şampiyonası	İkinci
Gülsen Demirtürk	Karate	2019 Dünya Şampiyonası	İkinci
Aylin Daşdelen	Halter	2011 Dünya Şampiyonası	İkinci
Ülkü Demir	Boks	2011 Dünya Şampiyonası	İkinci
Özge Akarsu	Judo	2011 Dünya Şampiyonası	İkinci
Sibel Şimşek	Halter	2010 Dünya Şampiyonası	İkinci
Gülsün Çelik	E. Teakwondo	2009 Dünya Şampiyonası	İkinci
Hülya Baştuğ	Atletizm	2007 Dünya Şampiyonası	İkinci
Zeynep Betül Sarıkaya	Judo	2022 Dünya Şampiyonası	İkinci

[18] Kocaeli Büyükşehir Belediye Kağıtspor Kulübü. Tüm başarılarımız. Erişim tarihi: 28 Şubat 2026, https://www.kbbkspor.com/basarilarimiz

Sporcu	Branş	Organizasyon	Başarısı
Merve Uslu	E. Judo	2025 Dünya Şampiyonası	Üçüncü
Güler Zehra Pelit	Bilek Güreşi	2024 Dünya Şampiyonası	Üçüncü
Gizem Dinçer	Judo	2023 Dünya Şampiyonası	Üçüncü
Tuğçe Beder	Judo	2015 Dünya Şampiyonası	Üçüncü
Serdağ Saadet Kandıra	Atıcılık	2014 Dünya Şampiyonası	Üçüncü
Nudan Karagöz	Halter	2011 Dünya Şampiyonası	Üçüncü
Rabia Kaya	Halter	2011 Dünya Şampiyonası	Üçüncü
Merve Azak	Judo	2022 Dünya Şampiyonası	Üçüncü
Zeynep Bozdemir	E. Judo	2025 Avrupa Şampiyonası	Birinci
Firuze Ferda Devrim	E. Judo	2025 Avrupa Şampiyonası	Birinci
Meryem Sevci	E. Bilek Güreşi	2025 Avrupa Şampiyonası	Birinci
Şevval Devrim	E. Judo	2023 Avrupa Şampiyonası	Birinci
Ceren Akarsu	Halter	2021 Avrupa Şampiyonası	Birinci
Berfin Altun	Halter	2019 Avrupa Şampiyonası	Birinci
Bahar Erşeker	Karate	2012 Avrupa Şampiyonası	Birinci
Nagehan Malkoç	Boks	2007 Avrupa Şampiyonası	Birinci
Sıla Ersin	Judo	2022 Avrupa Şampiyonası	Birinci
Çağla Serdar	Judo	2022 Avrupa Şampiyonası	Birinci
Zeynep Özer	Bilek Güreşi	2025 Avrupa Şampiyonası	İkinci
Nisa Nur Aydemir	Atıcılık	2024 Avrupa Şampiyonası	İkinci
Hiranur Temizel	Karate	2019 Avrupa Şampiyonası	İkinci
Meryem Yıldırım	Bilek Güreşi	2019 Avrupa Şampiyonası	İkinci

Sporcu	Branş	Organizasyon	Başarısı
İlia Naz Uzun	Atıcılık	2025 Avrupa Şampiyonası	Üçüncü
Büşra Ceylin Çoşkun	Judo	2024 Avrupa Şampiyonası	Üçüncü
Berra Demirtürk	Karate	2023 Avrupa Şampiyonası	Üçüncü
Nurten Doğrusoy	Judo	2021 Avrupa Şampiyonası	Üçüncü
Müberra Güneş	Judo	2019 Avrupa Şampiyonası	Üçüncü
Buket Nur Karabulut	Judo	2019 Avrupa Şampiyonası	Üçüncü
Aylenur Tunca	Judo	2019 Avrupa Şampiyonası	Üçüncü
Betül Töz	Masa Tenisi	2017 Avrupa Şampiyonası	Üçüncü
Asunur Yıldırımer	Karate	2012 Avrupa Şampiyonası	Üçüncü
Ayşe Batmaz	Bilek Güreşi	2009 Avrupa Şampiyonası	Üçüncü

Kocaeli Büyükşehir Belediye Kağıtspor Kulübü, kadın sporcularıyla ulusal ve uluslararası arenada önemli başarılar elde etmektedir. Kulüp, farklı branşlarda dereceler kazanan sporcularıyla Kocaeli'de kadın sporlarının görünürlüğünü artırmakta ve lisanslı sporcu sayısının artmasına katkı sağlamaktadır. Bu başarıların artmasında kulübün sağladığı kurumsal desteğin etkili olduğu görülmektedir.

Foto 2: Neslihan Kavas- Engelli Masa Tenisi Olimpiyat madalyası

Foto 3: Özlem Becerikli- Engelli Halter Olimpiyat Madalyası

Foto 4: Tuba Yakan- Karate Dünya Şampiyonası Altın Madalya

Foto 5: Nagehan Malkoç- Boks Avrupa Şampiyonası Altın Madalya

Tablo 2. Kocaeli'de 2015–2025 Yılları Arasında Lisanslı Sporcu Sayıları[19]

Yıl	Erkek Lisans Sayısı	Kadın Lisans Sayısı	Toplam	Kadın Sporcu Oranı
2015	5.703	2.816	8.519	%33
2016	6.367	3.519	9.886	%35
2017	7.103	3.758	10.861	%34
2018	14.802	7.273	22.075	%32
2019	15.974	9.404	25.378	%37
2020	10.449	7.167	17.616	%40
2021	7.692	4.645	12.337	%37
2022	15.184	10.929	26.113	%41

[19] Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü 2015-2025 arası Sicil Lisans Verileri, Erişim tarihi: 30.10.2025 (Erişim tarihinden kaynaklı 2025 verileri eksik kalabilir)

Yıl	Erkek Lisans Sayısı	Kadın Lisans Sayısı	Toplam	Kadın Sporcu Oranı
2023	17.003	13.103	30.106	%43
2024	17.228	15.060	32.288	%46
2025	11.908	11.577	23.485	%49

Tablodaki verilerin incelenmesi, Kocaeli'deki lisanslı sporcu sayısının son on yılda genel olarak yukarı yönlü bir eğilim gösterdiğini ortaya koymaktadır. 2015 yılında 8.519 olan toplam lisanslı sporcu sayısı, 2024 yılında 32.288'e ulaşarak önemli bir artış göstermiştir. Bu büyüme, şehirdeki spor altyapısının geliştirilmesinin, spor kulübü faaliyetlerinin genişlemesinin ve yerel yönetimler tarafından uygulanan spor teşvik politikalarının etkisini göstermektedir.

Kadın sporcu sayısındaki değişim özellikle dikkat çekicidir. 2015 yılında 2.816 olan lisanslı kadın sporcu sayısı, 2024 yılında 15.060'a yükselmiştir. Buna paralel olarak, toplam sporcu sayısı içindeki kadın sporcu oranı da %33'ten %46'ya çıkmıştır. Bu, kadınların spor faaliyetlerine katılımında önemli bir artışı ve sporda daha eşit bir cinsiyet dengesine doğru kademeli bir geçişi göstermektedir.

Veriler ayrıca 2020 ve 2021 yıllarında toplam sporcu sayısında bir azalma olduğunu göstermektedir. Bu durum büyük ölçüde, küresel ölçekte spor faaliyetlerini etkileyen COVID-19 pandemisine bağlanabilir. Ancak pandemi sonrası dönemde, lisanslı sporcu sayısında hızlı bir artış gözlemlenmiştir.

Kocaeli'de kadınların spora katılımı, hem sayısal veriler hem de kurumsal uygulamalar açısından son yıllarda kayda değer bir ilerleme göstermiştir. Lisanslı sporcu sayısına bakıldığında, toplam sporcu sayısı içindeki kadın sporcu oranının istikrarlı bir şekilde arttığı açıkça görülmektedir. 2015'te %33 olan oranın 2025'te %49'a çıkması öngörüsü, şehirde kadınların spora erişiminde önemli bir dönüşümü göstermektedir. Bu artış, sadece spor kulüplerinin altyapı faaliyetleriyle değil, aynı zamanda yerel yönetimler tarafından geliştirilen kadın odaklı spor ve sağlıklı yaşam politikalarıyla da yakından bağlantılıdır.

Kadınların spora katılımı, çok sayıda toplumsal ve bireysel faktörden etkilenmektedir. Cinsiyet eşitliği bilincinin gelişmesi, kadınların toplum içindeki konumunun güçlenmesi ve sporun sağlık üzerindeki olumlu etkilerine dair farkındalığın artması, kadınların spor faaliyetlerine katılımını destekleyen temel unsurlar arasındadır. Ayrıca, spor tesislerinin yaygınlaşması, başarılı sporcuların rol model olarak ortaya çıkması ve ulusal ve uluslararası spor başarılarının medya aracılığıyla geniş bir kitleye yayılması da katılımı teşvik eden önemli faktörlerdir. Aile desteği, sosyoekonomik koşullar ve kültürel değerler de kadınların spor faaliyetlerine katılımını doğrudan etkileyen faktörler arasındadır.[20] Bu noktada, yerel

[20] H. Küçük, (2024). On Yıllık Perspektif: Kadınların Spora Katılımı. Şura Akademi, (7 Kadın Ve Aile), 61-68

yönetimler, kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşları arasındaki iş birliği, sporun gelişmesi ve sürdürülebilirliği için büyük önem taşımaktadır.[21]

Kocaeli'de kadınların spora katılımını artırmaya yönelik en önemli yerel girişimlerden biri de Anne Şehir Sağlıklı Yaşam Projesi olmuştur. Projenin temelleri, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Dairesi Başkanı Dr. Nagehan Malkoç'un atletik ve eğitimsel deneyimlerine dayanmaktadır. Avrupa Boks Şampiyonası'nda altın madalya kazandıktan sonra öğretmenliğe başlayan Malkoç, çalıştığı okulda spor faaliyetlerini yaygınlaştırmak ve başarılı sporcular yetiştirmek için çeşitli çabalar sarf etmiştir. Ancak bu süreçte, çocukların derslerinde geri kalacağına veya sporun zaman kaybı olduğuna inanan bazı ebeveynlerden önyargılarla karşılaştı. Bu durum, sporun faydalarının sadece çocuklara değil, öncelikle ailelere ve özellikle annelere gösterilmesi gerektiğini ortaya koydu.

Bu düşünceden yola çıkan Malkoç, çalıştığı okulda kadınlar için düzenli egzersiz programları başlattı. Başlangıçta sınırlı sayıda katılımcıyla gerçekleştirilen bu programlar, kadınlar arasında giderek popülerlik kazandı ve daha geniş bir katılım oranına ulaştı. Projenin olumlu sonuçları, o zamanki Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı İbrahim Karaosmanoğlu tarafından fark edildi ve programın şehir geneline yayılması yönünde bir adım atıldı. Başlangıçta müdürlük düzeyinde yürütülen bu çalışmalar, zamanla kurumsallaştırıldı ve Kocaeli genelinde çok sayıda kadının spor faaliyetlerine katılımını sağlayan bir modele dönüştü.

Daha sonra, mevcut Kocaeli Büyükşehir Belediye Başkanı Doç. Dr. Tahir Büyükakın'ın desteğiyle projenin kapsamı daha da genişletildi ve hizmetlerin daha sistematik bir şekilde yürütülmesini sağlamak için Kadın ve Aile Hizmetleri Dairesi kuruldu. Dr. Nagehan Malkoç'un daire başkanı olarak atanmasıyla, Anne Şehir Projesi sadece bir spor programı olmaktan çıkıp, fiziksel aktivite, psikolojik, sağlıklı beslenme ve fizyoterapist danışmanlığı, eğitim faaliyetleri ve sosyal ve kültürel etkinlikler gibi çok yönlü hizmetleri kapsayan kapsamlı bir sosyal destek modeline dönüştü. Bugün, Anne Şehir Projesi kapsamında yaklaşık 100.000 kadının çeşitli faaliyetlere katılmaktadır.[22]

Fiziksel aktivitenin çocukların fiziksel, psikolojik ve zihinsel gelişimine olumlu etkilerini göstermiştir. Fiziksel aktivite, özellikle uygun yaş aralıklarında yapıldığında, çocukların sağlığını, sosyal iletişim becerilerini ve gelecekteki yaşam tarzı alışkanlıklarını olumlu yönde etkiler. Bu nedenle, okul öncesi çocukların kavramsal ve fiziksel gelişim süreçlerini dikkatle izlemek ve bu süreçleri düzenli fiziksel aktiviteyle desteklemek büyük önem taşımaktadır. Erken yaşta edinilen hareket alışkanlıkları, çocukların gelişimini destekler ve eğitim hayatlarındaki başarılarına olumlu katkıda bulunur.[23]

Bu bağlamda, kadınları spora yönlendirmeyi amaçlayan projeler, yalnızca bireysel sağlık üzerinde değil, genel refah ve mutluluk düzeyleri üzerinde de olumlu etkiler yaratmaktadır.[24]

---

[21] F., Turgut, & N. T. Kardaş, (2024). Spor Turizminin Gelişimine Yönelik Yerel Halkın Algısının İncelenmesi1. International Journal Of Eurasia Social Sciences/Uluslararasi Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, 15(57)

[22] Kocaeli Anne Şehir Projesi mimarı Dr. Nagehan Malkoç ile yapılan kişisel görüşme, Kocaeli, 2022

[23] A. Ceylan, (2022). Seçilmiş rekreatif etkinliklerin çocukların öğrenme sürecine etkisi (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü, Rekreasyon Anabilim Dalı, Sakarya, Türkiye

[24] N. Malkoç, S. Çolak, N. Malkoç, Y. Yol, (2024). The Effect of Physical Activity Applied to Housewives on their Well-Being and Happiness Levels. Journal of Pioneering Medical Sciences, 13, 117-121

Nitekim, çalışmalar düzenli fiziksel aktiviteye katılan kadınların yaşam memnuniyetinde ve psikolojik refahlarında önemli artışlar yaşadığını göstermektedir. Anneleri spora yönlendirmek ve aktif yaşam tarzı alışkanlıklarını benimsemelerini teşvik etmek, çocuklarını spora yönlendirmede önemli bir rol oynamaktadır. Bu durum, şehirdeki lisanslı sporcu sayısındaki artışla birlikte değerlendirildiğinde, spor kültürünün nesiller arası bir aktarım süreciyle güçlendiğini göstermektedir. Son yıllarda lisanslı kadın sporcu sayısındaki artış ve kadın sporcuların ulusal ve uluslararası arenada elde ettiği başarılar da bu sosyal ve kurumsal dönüşümün somut göstergeleri olarak değerlendirilebilir.

Sonuç olarak, Kocaeli'de kadınlar ve spor arasındaki ilişki, Cumhuriyet döneminde başlayan toplumsal dönüşüm sürecinin önemli yerel yansımalarından biri olarak değerlendirilebilir. SEKA Kağıtspor gibi köklü kulüplerin tarihsel katkıları, yerel yönetimlerin spor politikaları ve Kocaeli Anne Şehir gibi sosyal projeler bu ilişkiyi daha da güçlendirmektedir.

KAYNAKÇA

Baytal, Y. (2009). Atatürk döneminde nüfusu artırma çalışmaları ve Gürbüz Türk Çocuğu Projesi. *CTAD, Güz*, 10, 117–137.

Bilir, P. (2008). Yeni Beden Eğitimi Öğretim Programı ve Köy Enstitülerinde Beden Eğitimi Derslerinin yapılandırmacı öğretim yaklaşımı açısından değerlendirilmesi. *Spor Metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 6*(3), 145–150.

Ceylan, A. (2022). *Seçilmiş rekreatif etkinliklerin çocukların öğrenme sürecine etkisi* (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Lisans Üstü Eğitim Enstitüsü, Rekreasyon Anabilim Dalı, Sakarya, Türkiye.

Çağın, M., & Çağın, C. (2024). *Geçmişten günümüze kadın ve spor*.

Eynur, R. (2002). Türkiye'deki üniversitelerde uygulanan Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği eğitim-öğretim programlarının bazı ülkelerdeki üniversiteler ile karşılaştırılması (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Kütahya, Türkiye.

Fer, S. (2005). 1923 yılından günümüze Cumhuriyet dönemi ilköğretim programları üzerine bir inceleme. *Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikaları Sempozyumu*, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi ve Başbakanlık Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Atatürk Araştırma Merkezi, 7–9 Aralık, İstanbul, Türkiye.

Göle, N. (1998). *Modern Mahrem*. İstanbul, Türkiye: Metis Yayınları.

Gülüm, V. (2008). Adana ilindeki beden eğitimi öğretmenlerinin ilköğretim okullarında uygulanmakta olan beden eğitimi öğretim programına yönelik görüşlerinin değerlendirilmesi (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı, Adana, Türkiye.

Güngör, N. (2007). *Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze dil, kültür eğitimi*. Ankara, Türkiye: Gazi Üniversitesi İletişim Fakültesi Basımevi.

Güven, Ö. (1996). Türkiye Cumhuriyeti döneminde beden eğitimi ve spor öğretmeni yetiştiren okulların eğitimini hazırlayıcı çalışmalar. *Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1*(2), 70–82. https://dergipark.org.tr/tr/pub/gbesbd/issue/27896/303937

Güven, Ö. (1999). Osmanlı'dan cumhuriyete gençlik ve spor bayramları. *Toplumsal Tarih, 11*(65), 33–38.

Kocabaşoğlu, U., vd. (1996). *SEKA tarihi*. İzmit, Türkiye: Ajans-Türk Matbaacılık.

Kocaeli Büyükşehir Belediye Kağıtspor Kulübü. (2026, Şubat 28). Tüm başarılarımız. https://www.kbbkspor.com/basarilarimiz

Küçük, H. (2024). On yıllık perspektif: Kadınların spora katılımı. *Şura Akademi, 7*(Kadın ve Aile), 61–68.

Malkoç, N., Çolak, S., Malkoç, N., & Yol, Y. (2024). The effect of physical activity applied to housewives on their well-being and happiness levels. *Journal of Pioneering Medical Sciences, 13*, 117–121.

Oğuzkan, F. (1997). S. Sırrı Tarcan yaşamı ve hizmetleri. *Türk Eğitim Derneği V. Anma Toplantısı*, 41–42. Türk Eğitim Derneği Yayınları.

Sporyayinevi. (2021). Olimpiyatlara katılan ilk kadın sporcular. https://sporyayinevi.com/olimpiyatlara-katilan-ilk-kadin-sporcular/ (Erişim tarihi: 13 Aralık 2025)

Tazegül, Ü. (2022). Cumhuriyetin ilk yılları çağdaş beden eğitimi ve öğretimi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, 10*(31), 138–154. https://doi.org/10.33692/avrasyad.1131603

Turgay, F. (2022). Erken Cumhuriyet döneminde İzmit SEKA fabrikasında çalışanlara sağlanan sosyal olanaklar: 1936–1960. *Mülkiye Dergisi, 46*(4), 1029–1070.

Turgut, F., & Kardaş, N. T. (2024). Spor turizminin gelişimine yönelik yerel halkın algısının incelenmesi. *International Journal of Eurasia Social Sciences / Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi, 15*(57).

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi. (2026, Mart 1). Olimpiyat madalyalarımız. https://olimpiyat.org.tr/olimpiyat-madalyalarimiz

Yıldız, F. (2010). Kulüplerde kurumsallaşma çalışmaları: Kağıtspor modeli (Yayınlanmış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Türkiye.

SPOR VE KENTSEL KİMLİK: KOCAELİ ÖRNEĞİ

Alpay ALEV*

Özet

Bu çalışma, sporun kentsel kimlik üzerindeki etkilerini Kocaeli örneği üzerinden incelemektedir. Kent kimliği, bir şehrin tarihsel, kültürel, sosyal ve ekonomik unsurlarının toplamı olarak ortaya çıkmakta; spor ise bu unsurlar arasında giderek daha belirleyici bir rol üstlenmektedir. Spor, kentlerin yalnızca fiziksel yapısını değil, toplumsal aidiyet ve kolektif hafıza boyutunu da güçlendiren bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Kocaeli, Türkiye'nin en önemli sanayi şehirlerinden biri olmasının yanı sıra, spor kültürüyle de dikkat çeken bir kenttir. Osmanlı döneminden itibaren güreş ve okçuluk gibi geleneksel sporların yaygın olduğu Kocaeli'de, Cumhuriyetin ilanıyla birlikte modern spor branşları gelişim göstermiştir. Sanayileşme sürecinde işçi spor kulüplerinin ortaya çıkması, sporun sosyal hayatla bütünleşmesine zemin hazırlamıştır.1966 yılında Baçspor, İzmit Gençlik ve Doğanspor kulüplerinin birleşmesiyle kurulan Kocaelispor**,** şehrin spor kimliğinde merkezi bir yere sahip olmuş, taraftar kültürü ve sportif başarılarıyla kentte kolektif aidiyetin simgesi haline gelmiş ve aynı zamanda yerel halkla güçlü bir bağ kurmuş bir kulüp olarak ön plana çıkmaktadır. Kocaeli'nin coğrafi avantajları, su sporları, doğa sporları ve kış sporları açısından da güçlü bir altyapı oluşmasına elverişlidir. İzmit Körfezi ve Sapanca Gölü, yelken ve kürek sporları gibi su sporları için uygun ortam sunarken; Kartepe ilçesi, kış sporları açısından önemli bir kayak merkezi işlevi görmektedir. Günümüzde Kocaeli, spor tesisleri, gençlik merkezleri, ulusal ve uluslararası organizasyonlarıyla "Spor Kenti Kocaeli" vizyonunu sürdürmektedir. Bu vizyon, kentin ulusal düzeyde tanınırlığını artırmakta, spor turizmine dayalı ekonomik katkılar sağlamakta ve toplumsal aidiyeti güçlendirmektedir. Sonuç olarak, Kocaeli'de spor yalnızca bir rekreasyon alanı değil, aynı zamanda kentsel kimliğin ayrılmaz bir parçasıdır. Spor, kentin sosyo-kültürel yapısını şekillendirmekte, toplumsal dayanışmayı artırmakta ve Kocaeli'yi ulusal-uluslararası ölçekte görünür kılmaktadır. Çalışma, sporun kentsel kimlik inşasındaki rolünü ortaya koyarken, Kocaeli özelinde bu sürecin tarihsel süreklilik ve güncel politikalarla nasıl desteklendiğini göstermektedir.

Giriş

Kent kimliği, bir şehrin tarihsel, kültürel ve sosyal unsurlarının birleşimiyle ortaya çıkan bütüncül bir kavramdır. Fiziksel mekânlar, ekonomik faaliyetler, kültürel miras ve toplumsal dinamikler kadar, spor da bu kimliğin inşasında önemli bir rol oynamaktadır. Spor, bireyler arasında aidiyet duygusunu güçlendirirken, kentin ulusal ve uluslararası ölçekte tanınmasına

* Dr, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Sakarya, alpayalev54@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6437-8000.

katkı sağlar. Bu bağlamda, Türkiye'nin önemli sanayi şehirlerinden biri olan Kocaeli, sporun kentsel kimlik üzerindeki dönüştürücü gücünü incelemek açısından uygun bir örnektir.

Kentsel kimlik, günümüz kent çalışmalarında yalnızca fiziksel çevreye atfedilen bir nitelik olmaktan çıkarak; toplumsal hafıza, kültürel pratikler, mekânsal deneyimler ve kolektif aidiyetin bütünleşik bir sonucu olarak ele alınmaktadır. Son yıllarda yapılan araştırmalar, kentsel kimliğin özellikle sembolik mekânlar, kamusal etkinlikler ve ortak kültürel pratikler üzerinden yeniden üretildiğini göstermektedir.[1] Bu bağlamda spor, modern kentlerde hem mekânsal hem de sosyo-kültürel bir dönüştürücü güç olarak öne çıkmakta; kentlerin imajı, marka değeri ve toplumsal bütünlüğü üzerinde etkili bir kimlik bileşeni hâline gelmektedir.

Güncel literatür, sporun kentsel kimliği üç temel eksende yapılandırdığını ortaya koymaktadır: mekânsal simgeler, topluluk oluşturma ve kültürel temsil. Özellikle stadyumlar ve büyük spor komplekslerinin "kentsel ikon" niteliği kazanması, spor mekânlarını kentin belleğini kuran fiziksel simgelere dönüştürmektedir.[2] 2024 yılında yayımlanan çalışmalar, futbol kulüplerinin kent imajı ve uluslararası görünürlük üzerindeki etkisinin önceki dönemlere kıyasla daha belirgin hale geldiğini; kulüplerin yerel kültür, ekonomik yapı ve toplumsal aidiyetle güçlü bir simbiyotik ilişki kurduğunu ortaya koymaktadır.[3] Benzer şekilde Cambridge Urban History tarafından yürütülen araştırmalar, sporun kent kimliğini yalnızca ortak başarı ve gurur duygusu üzerinden değil, aynı zamanda kentler arasındaki kültürel farklılaşma ve rekabet üzerinden de yeniden şekillendirdiğini göstermektedir.[4]

Türkiye'de yapılan güncel kent ve spor araştırmaları da bu küresel eğilimleri doğrulamakta; sporun yerel kimlik oluşumundaki dönüştürücü rolüne dikkat çekmektedir. Kentlerdeki spor kulüplerinin ve taraftar topluluklarının, kentin sosyal dokusunu güçlendiren ve farklı toplumsal kesimleri ortak bir duygu etrafında birleştiren önemli aktörler olduğu belirtilmektedir.[5] Bu kapsamda spor, yalnızca fiziksel bir faaliyet değil; kentlerin kültürel sürekliliğini, ortak hafızasını ve aidiyet duygusunu besleyen güçlü bir toplumsal dinamik olarak değerlendirilmektedir.

1. Kentsel Kimlik Kavramı

Kentsel kimlik, kent çalışmalarında kentin fiziksel, kültürel, sosyal ve tarihsel özelliklerinin bütüncül bir ifadesi olarak ele alınan çok boyutlu bir kavramdır. Lynch'e göre kentsel kimlik, bireylerin kent mekânını "okuma", algılama ve zihinsel olarak anlamlandırma biçimleriyle ortaya çıkar; bu nedenle mekânsal düzen, sembolik alanlar ve hafızaya kazınan yapılar kentsel kimliğin temel bileşenleridir.[6] Rapoport ise kentsel kimliği, kentin biçimsel ve kültürel

[1] Foster ve Partners, *Urban Identity and Cultural Regeneration*, 2022, s. 45

[2] Gómez-Platero, *The Urban Icon: Stadiums and City Branding*, 2023, s. 112.

[3] Clausius Press, "The Symbiotic Relationship Between Football Clubs and Urban Identity", *Journal of Urban Studies*, c: 15/ 2, 2024, s. 28.

[4] Cambridge Urban History, *Sport and the Shaping of Modern Cities*, 2022, s. 78.

[5] Mehmet Arıkan, "Türkiye'de Futbol Kulüpleri ve Yerel Kimlik İnşası", *Sosyal Bilimler Dergisi*, c: 10/1, 2020, s. 55.

[6] Kevin Lynch, *The Image of the City*, MIT Press, Cambridge 1960, s. 15.

özelliklerinin bir araya gelerek oluşturduğu özgün karakter olarak tanımlar; bu karakter hem yapılı çevre hem de o çevre içinde üretilen yaşam pratikleri tarafından şekillendirilir.[7]

Castells, kentsel kimliği daha toplumsal bir perspektiften ele alarak, kentlerin yalnızca fiziksel mekânlar değil, aynı zamanda "kolektif anlam üretim alanları" olduğunu vurgular. Buna göre kentsel kimlik, kent sakinlerinin ortak deneyimleri, tarihsel süreçte üretilen kültür, toplumsal ilişkiler ve mekânsal pratikler yoluyla sürekli biçimde yeniden üretilmektedir.[8] Zukin ise kentsel kimliği "kültürel semboller, ekonomik güç ilişkileri ve mekânsal temsiller" üzerinden okur; ona göre kent kimliği, hem kültürel ifade biçimleri hem de ekonomik dinamikler tarafından şekillendirilen bir sembolik üretim sürecidir.[9]

Güncel literatürde kentsel kimlik, özellikle küreselleşme, kent markalaşması, yerel kültürün korunması ve toplumsal aidiyet bağlamında yeniden tartışılmaktadır. Relph, modern kentlerde artan benzeşme (*placelessness*) eğilimine dikkat çekerek, kentsel kimliğin yerellik, özgünlük ve mekânsal aidiyet kavramlarıyla daha da önem kazandığını belirtir.[10] Benzer şekilde, Lewicka, kentsel kimliğin bireylerin kente bağlılık ve aidiyet duygusuyla doğrudan ilişkili olduğunu; kentlere dair duygusal ve deneyimsel bağların kimlik oluşumunda belirleyici rol oynadığını ifade etmektedir.[11]

Bu çerçevede kentsel kimlik, yalnızca kentin fiziksel formuna indirgenemeyecek; kültür, hafıza, toplumsal ilişkiler, ekonomik yapı, sembolik değerler ve günlük yaşam pratiklerinin bütüncül bir bileşimi olarak değerlendirilmektedir. Dolayısıyla kentsel kimlik; mekânsal algı, kültürel temsil, sosyal aidiyet ve kolektif hafıza gibi boyutları kapsayan dinamik bir süreç olarak ele alınmaktadır.

1.2. Sporun Kentsel Kimliğe Katkıları

Spor, modern kentlerde yalnızca rekreatif bir etkinlik değil; kentsel kimliği şekillendiren önemli bir toplumsal, kültürel ve mekânsal unsur olarak değerlendirilmektedir. Bale, sporun kent mekânını dönüştürme gücüne sahip olduğunu, özellikle stadyumların "kentsel simge" (*urban icon*) niteliği kazanarak kentin görsel kimliğinde belirleyici rol oynadığını belirtir.[12] Bu bağlamda spor mekânları, kentin fiziksel hafızasında yer eden ve kentlilerin zihinsel haritalarında güçlü çağrışımlar yaratan sembolik yapılardır.

Giulianotti, sporun kent kimliğine katkısını özellikle taraftar kültürü ve kolektif aidiyet üzerinden açıklar.[13] Taraftar toplulukları, bir kente ait olma duygusunu güçlendiren sosyal ağlar oluşturur; bu ağlar kent kimliğinin kültürel ve duygusal boyutlarının güçlenmesini sağlar.

---

[7] Amos Rapoport, *Human Aspects of Urban Form: Towards a Man-Environment Approach to Urban Form and Design*, Pergamon Press, Oxford 1977, s. 89.

[8] Manuel Castells, *The City and the Grassroots: A Cross-Cultural Theory of Urban Social Movements*, University of California Press, Berkeley 1983, s. 120.

[9] Sharon Zukin, *The Cultures of Cities*, Blackwell Publishers, Oxford 1995, s. 40.

[10] Edward Relph, *Place and Placelessness*, Pion, London 2016, s. 150

[11] Maria Lewicka, "Place Attachment: How Far Have We Come in the Last 40 Years?", *Journal of Environmental Psychology*, c: 31/3, 2011, s. 210.

[12] John Bale, *Sport, Space and the City*, Routledge, London 2000, s. 65

[13] Richard Giulianotti, *Sport: A Critical Sociology*, Polity Press, Cambridge 2005, s. 180.

Bu nedenle spor kulüpleri, kentin sadece sportif temsilcileri değil, aynı zamanda toplumsal kimlik üretiminin merkezî aktörleridir.

Son yıllarda yapılan araştırmalar, sporun kent imajı ve uluslararası görünürlük açısından da stratejik bir rol oynadığını göstermektedir. Clausius Press tarafından yayımlanan 2024 tarihli çalışmada, futbol kulüplerinin bir şehrin marka değeri ve kültürel yumuşak gücü (*soft power*) üzerinde belirleyici olduğu; kulüp başarılarının, taraftar kültürünün ve stadyum mekânlarının kentin dış algısını doğrudan etkilediği ortaya konmuştur.[14]. Bu bulgular, sporun kent kimliğini yalnızca iç aidiyetle değil, "dışa dönük temsil ve prestij" boyutlarıyla da güçlendirdiğini göstermektedir.

Cambridge Urban History bünyesinde yapılan bir başka çalışma, kulüp-kent ilişkisini kültürel farklılaşma perspektifinden ele almış ve sporun kentler arası rekabet, yerel kültürün görünürlüğü ve şehirlerin kendilerini tanımlama biçimleri üzerinde etkili olduğunu göstermiştir.[15] Araştırmaya göre spor kulüpleri, kentler için "kültürel temsilciler" olarak işlev görür; kulüp kimliği ile kent kimliği zamanla iç içe geçerek simbiyotik bir yapı oluşturur.

Türkiye bağlamında yapılan çalışmalar da sporun kentsel kimlik üzerindeki bu etkilerini desteklemektedir. Arıkan, Türkiye'de özellikle futbol kulüplerinin şehir kimliği, toplumsal aidiyet ve yerel kültürün görünürlüğü açısından kritik bir rol üstlendiğini belirtir.[16] Bu kulüpler, hem ekonomik hem kültürel hem de duygusal düzeyde kent kimliğini güçlendiren toplumsal yapılar olarak değerlendirilir. Küçük ise sporun, kentlerde sosyal bütünleşme, kolektif hafıza ve yerel gurur duygusunun gelişmesine katkı sunduğunu vurgulamaktadır.[17]

Bu kapsamda sporun kentsel kimliğe katkıları literatürde şu eksenlerde öne çıkmaktadır:

- Kente özgü ‘‘sembolik mekanlar’’ ve mimari simgeler yaratması,
- Kentliler arasında güçlü bir topluluk duygusu ve kolektif aidiyet oluşturması,
- Kent markası, imaj ve uluslararası görünürlük üzerinde etkili olması,
- Sosyal bütünleşmeye katkıda bulunması ve kent kültürünü temsil etmesi.

Dolayısıyla spor, modern kentlerde hem fiziksel hem kültürel hem de sosyal düzeyde kentsel kimliğin oluşumu ve yeniden üretiminde çok boyutlu bir etkiye sahiptir.

1.3. Kentsel Kimlik Türkiye ve Dünya Örnekleri

Antik Yunan'daki 'Gymnasium'lardan, Roma'daki Kolezyum'a kadar spor, tarih boyunca kent yaşamının merkezinde yer almıştır.[18] Modern dönemde ise spor, sadece bir bedensel aktivite olmaktan çıkıp toplumsal bir ihtiyaç ve büyük bir endüstriye dönüşmüştür. Bu

[14] Clausius Press, a.g.m., s. 30.
[15] Cambridge Urban History, a.g.e., s. 85.
[16] Arıkan, a.g.m., s. 60.
[17] Fatih Küçük, "Sporun Kentsel Kimlik Üzerindeki Etkisi", *Kent ve Toplum Dergisi*, c: 5/2, 2017, s. 110.
[18] David A. Karp ve Yoels, William C., *Sociology and Everyday Life*, F.E. Peacock Publishers, Itasca 1990, s. 250.

dönüşüm, sporun kentler arası rekabette ve markalaşma süreçlerinde stratejik bir rol üstlenmesine neden olmuştur.[19]

Spor, kentin mekanını, kolektif hafızasını ve sosyal bağlarını birbirine bağlayarak kentsel kimliğin hem fiziksel hem de sembolik katmanlarını güçlendirmektedir. Stadyumlar, spor tesisleri ve açık rekreasyon alanları kentin mimari siluetinin parçası olurken aynı zamanda yerel aidiyet ve gururun somut simgelerine dönüşür.[20]

Büyük spor organizasyonları ile gelen altyapı yatırımları ve kamusal alanların yenilenmesi, kentlerin imajını dönüştürerek uluslararası görünürlük ve ekonomik canlılık sağlamaktadır. Örnek vermek gerekirse; Barcelona'nın 1992 Olimpiyatları kent merkezinin ve sahil hattının yeniden tasarlanarak şehir kimliğini güçlendirmesi bunun en çarpıcı örneklerinden birisi olmuştur.[21] Benzer biçimde Londra 2012, East London'da fiziksel ve sosyal yeniden canlandırma hedefleriyle kentsel dönüşüm vaat ederek bölge kimliğinin yeniden inşasına katkıda bulunmuştur.[22] Bu tür, büyük organizasyonlar ölçeğinde, Barcelona 1992 ve Londra 2012 gibi etkinliklerin ardından oluşan spor tesisleri ve altyapı yatırımlarının, kentin fiziksel dönüşümü, kamu alanlarının yeniden biçimlenmesi ve uluslararası tanınırlık açısından kritik olduğu vurgulanmıştır.[23]

Spor tesisleri ve kulüpler, kentlerin hem fiziksel hem toplumsal peyzajında kimlik inşasında merkezi roller üstlenir. Örneğin, Fenerbahçe Şükrü Saracoğlu Stadyumu İstanbul'un Kadıköy ilçesinde sadece futbol maçlarının yapıldığı bir mekân değil; aynı zamanda semtin sosyal belleğinin, taraftarlık kültürünün ve yerel aidiyetin somutlaştığı bir kent öğesidir.[24.] İstanbul Maratonu "Kıtalararası koşulan tek maraton" kimliği, İstanbul'un küresel marka değerini etkileyen bir etkinlik olarak göze çarpmaktadır. İzmir 2005 Universiade ise; kente atletizm stadyumu, yüzme havuzu, spor salonları gibi kalıcı tesisler kazandırarak sporun kentsel kimliğe etkisini göstermiştir.

Mega spor etkinliklerinin, kent markalaşması ve kentsel dönüşüm süreçleri üzerinde "kalıcı kimlik etkisi" yarattığı literatürde sıkça vurgulanmaktadır.[25.] Tokyo 2020 Olimpiyatları yeni ulaşım teknolojileri, akıllı şehir uygulamaları ve kompakt tesis modeliyle "teknoloji-kenti" kimliğinin de pekişmesine katkı sağlamıştır. Benzer şekilde, Doha 2022**,** Metro hatları, otobüs terminalleri ve yeni stadyumlar ile çöl kentinin modern bir spor metropolüne dönüşümüne de önemli katkı vermiştir.

---

[19] Li Wang, "Sport and Urban Branding in the 21st Century", *International Journal of Sport Management*, c: 25/1, 2025, s. 15.

[20] Pasarin ve diğ., "The Role of Stadiums in Urban Identity", *Urban Planning Review*, c: 12/3, 2024, s. 45.

[21] www.ruig-gian.org, "Barcelona 1992 Olympics Legacy", Erişim Tarihi: 10 Aralık 2025.

[22] assets.publishing.gov.uk, "London 2012 Olympic Legacy Report", Erişim Tarihi: 10 Aralık 2025.

[23] Latuf de Oliveira Sanchez, Maria, "Mega-Events and Urban Transformation", *Journal of Event Management*, c: 18/4, 2024, s. 305; Zhou ve diğ., "The Impact of Olympic Games on Host City Development", *Cities*, c: 73, 2018, s. 15.

[24] H. S. Wang, "Kentsel gelişim bağlamında bir stadyum incelemesi: Fenerbahçe Şükrü Saracoğlu", *Kent Akademisi*, c: 17/5, 2024, ss. 1786-1809.

[25] Ü. E. Uysal, "Büyük etkinlikler: kente ve kent mekânına etkileri", *Journal of Faculty of Political Science*, c: 51, 2014.

1.4. Geçmişten Günümüze Sporun Kocaeli Kent Kimliğine Etkisi

Kocaeli, coğrafi konumu, sanayi kenti kimliği ve yoğun nüfus yapısı nedeniyle tarih boyunca sporun hem toplumsal yaşamda hem de kent kültüründe belirleyici rol oynadığı şehirlerden biridir. Osmanlı döneminde bölgedeki askerî birliklerin düzenlediği cirit, okçuluk, güreş ve atlı sporlar Kocaeli'nin geleneksel spor kültürünün temelini oluştururken; 20. yüzyılın başlarından itibaren modern spor tesislerinin kurulması, spor kulüplerinin örgütlenmesi ve amatör sporun yaygınlaşmasıyla şehir sportif anlamda daha kurumsal bir kimlik kazanmıştır.[26]

İzmit'teki ilk spor kulübü 1937 yılında Mehmed Ali Kâğıtçı tarafından Kâğıtspor Kulübü adıyla Kâğıt Fabrikası bünyesinde kurulmuş ve değişik spor dallarında önde gelen sporcular yetiştirmiştir. İzmit Kâğıt Fabrikasında futbol, voleybol, basketbol sahaları, atletizm sahası ve tenis kortları bulunurken, SEKA Fabrikası döneminde (Cumhuriyet'in ilk yılları), çalışanlar arasında spor kulüpleri, işçi turnuvaları, bisiklet ve kürek yarışları düzenlenirdi.[27] Bu faaliyetlerin, kentte emeğe dayalı bir dayanışma kültürünün spora yansıması olduğunu ifade edebiliriz.

1966'da Baçspor, Doğanspor ve İzmit Gençlik Spor kulüplerinin birleşmesiyle kurulan Kocaelispor, yalnızca bir futbol takımı değil; kentin sosyal dokusunu şekillendiren, mahalleler arasında dayanışma kültürü oluşturan ve Kocaeli'nin ulusal ölçekte görünürlüğünü artıran bir "kent simgesi" hâline gelmiştir.[28] Yeşil-siyah renklerin kent kimliğine yerleşmesi, maç günlerinin sosyal ritüele dönüşmesi, İzmit merkezde taraftar kültürünün kentsel hafızada önemli bir yer edinmesi bu sürecin belirgin göstergeleridir. 1990'lı yıllarda Türkiye Kupası şampiyonlukları ve Avrupa kupalarına katılım, Kocaeli'nin dışarıya dönük spor imajını güçlendirerek şehrin yalnızca sanayi ile değil, başarı üreten bir spor kenti olarak da anılmasını sağlamıştır.

Kocaeli'de düzenlenen Seka Park Altın Kemer Yağlı Güreşleri, kentin kültürel hafızasını yaşatan en önemli spor organizasyonlarından biridir. Geleneksel Türk güreşinin ritüellerini, pehlivanlık mirasını ve ata sporu kimliğini günümüze taşıyan bu organizasyon, Kocaeli'nin yalnızca modern spor yatırımlarıyla değil, tarihsel ve kültürel köklerine bağlı bir şehir kimliği oluşturduğunu göstermektedir. Her yıl binlerce izleyiciyi bir araya getiren güreşler; kent halkının ortak belleğini güçlendirirken, genç nesiller için hem kültürel aktarım hem de yerel aidiyet bilinci oluşturan önemli bir toplumsal deneyime dönüşmektedir. Böylece Kocaeli, ata sporunu yaşatan güçlü geleneksel spor kültürü sayesinde, köklerine sahip çıkan, kültürel süreklilik üreten ve özgün kent kimliğini koruyan bir şehir niteliği kazanır.[29]

Kocaeli'de sporun kent kimliğini dönüştürmesinde en çarpıcı örneklerden biri, Türkiye'nin en büyük endüstriyel dönüşüm projelerinden biri olarak kabul edilen Sekaparktır. Eski sanayi alanlarının yeşil alan, rekreasyon bölgesi ve spor tesislerine dönüştürülmesi, kentte aktif yaşam kültürünün gelişmesini sağlamış; sporun yalnızca elit grupların katıldığı bir etkinlik olmanın ötesine geçerek halkın günlük yaşam pratiğine dönüşmesine olanak tanımıştır. Yürüyüş ve koşu parkurlarından bisiklet yollarına, sahil spor alanlarından amatör kulüplerin

[26] Levent Atalı, *Kocaeli Spor Tarihi*, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları Kocaeli 2007.

[27] Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, *SEKA Kâğıt Fabrikası ve Kâğıtspor'un Kuruluş Tarihi*, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Yayınları 2020.

[28] https://tr.wikipedia.org/wiki/Kocaelispor

[29] https://tr.wikipedia.org/wiki/Seka_Park_Ya%C4%9Fl%C4%B1_G%C3%BCre%C5%9Fleri

kullanımına açık tesislere kadar uzanan bu dönüşüm, sporun kent yaşamına güçlü bir şekilde entegre olmasını desteklemiş ve Kocaeli'de sporun, kentsel aidiyet ile modern kent yaşamı arasında sembolik bir köprü kurmasına katkıda bulunmuştur. Böylece spor, bir kent politikası unsuru olmanın ötesine geçerek Kocaeli'nin hem fiziksel hem de sosyo-kültürel kimliğini şekillendiren belirleyici bir dinamik hâline gelmiştir.[30] Körfez Yarış Pisti gibi ulusal ve uluslararası motor sporları etkinliklerine ev sahipliği yapan mekân, kente hem prestij kazandırmış hem de Kocaeli'nin dinamik ve rekabetçi bir spor imajı oluşturmasına katkı sağlamıştır. Öte yandan Kocaeli Su Sporları Merkezi, yelken, kano ve kürek gibi branşlarda hem amatör hem profesyonel sporculara alan açarak kentin denizle bütünleşen kimliğini güçlendirmekte; kent halkının suyla temas eden aktif yaşam biçimlerini desteklemektedir. Kartepe Kayak Merkezi ise kış turizmini canlandırarak Kocaeli'nin bölgesel cazibesini artırmakta, kentin kimliğine doğa sporları ve turistik rekreasyon boyutunu eklemektedir. Tüm bu örnekler birlikte ele alındığında, Kocaeli'de sporun yalnızca bireysel bir faaliyet değil, kentsel mekânı yeniden tanımlayan, sosyo-kültürel aidiyeti güçlendiren ve kentin çok yönlü kimliğini görünür kılan temel bir bileşen hâline geldiği görülmektedir.

2. Kocaeli İli Kentsel Kimlik Geliştirme Önerileri

Kent kimliği, bir kenti diğerlerinden ayıran fiziksel, tarihsel, kültürel ve toplumsal özelliklerin bütünüdür. Ancak bu kimlik yalnızca nesnel göstergelere dayanmaz; aynı zamanda kent sakinlerinin kentle kurduğu duyusal ve algısal bağlar da belirleyici rol oynar. Küreselleşme süreci, kentlerin ekonomik, mekânsal, kültürel ve duyusal dinamiklerinde köklü dönüşümlere yol açarak kent kimliğinin evrimini hızlandırmıştır.

2.1. Kocaeli Spor Müzesi

Müzeler, genel olarak, kent yaşamının ve tarihinin bellek üzerinden toplumsal değerleri aktardığı, kente yönelik bilincin oluşmasında kritik bir işleve sahiptir.[31] Spor müzeleri ise; bu genel işlevin ötesine geçerek, sporun yarattığı güçlü duygusal bağları ve başarı hikayelerini sergileyerek yerel gururu pekiştirir. Kocaeli Spor Müzesi, kentin spor geçmişini, özellikle de kentin sembolü haline gelmiş spor kulüplerinin başarılarını ve sporcularının mirasını koruyarak, kentliler arasında ortak bir kimlik duygusunun sürdürülmesine katkıda bulunabilir. Bu tür müzeler, geçmişteki başarıları güncelleyerek ve yeni nesillere aktararak, kentin spor kimliğini dinamik tutar ve kentsel iletişim bağlamında güçlü bir temsil aracı olarak işlev görebilir.[32] Böylece müze, sadece bir sergi alanı değil, aynı zamanda kentin sporla örülmüş kimliğinin sürekli yeniden üretildiği bir eğitim ve aidiyet merkezi haline gelir. Bu bilgiler ışığında, köklü bir spor geçmişi olan ve şehir olarak müze kültürüne önem veren Kocaeli şehrinin bir spor müzesine ihtiyacı olduğu düşünülmektedir.

---

[30] Kocaeli Büyükşehir Belediyesi. Sekapark Kocaeli'nin yaşam alanı. Erişim adresi: https://www.kocaeli.bel.tr/haber/kocaelide-mutlulugun-adresi-sekapark-48807.html

[31] Ali Soydaş ve Gülçin Üstünbaş, "Müzelerin Kentsel Bellek ve Kimlik Oluşumundaki Rolü", *Sanat ve Tasarım Dergisi*, Cilt 10, Sayı 2, 2020, s. 15.

[32] Burak Kandemir ve Ece Büke, "Spor Müzeleri ve Kentsel İletişim", *Spor Bilimleri Dergisi*, c: 20/1, 2025, s. 40.

2.2. Spor ve Sanayi Birleşimli Tema ve Etkinlikler

Kocaeli, Türkiye'nin sanayi ve üretim merkezi olarak bilinse de, kentsel kimliğinin önemli bir bileşeni de spor kültürüdür. Sanayi şehirlerinde spor, sadece bir eğlence aracı değil, aynı zamanda işçi hareketlerinin tarihsel gelişiminde rol oynamış olmuş ve kentsel kimliğin inşasında kullanılan bir araç haline gelmiştir.[33] Kocaeli bağlamında, bu iki kimliğin birleşimi, özellikle Kurumsal Sosyal Sorumluluk faaliyetleri ve tematik etkinlikler aracılığıyla somutlaştırılabilir. Şehirdeki büyük sanayi kuruluşları, spor kulüplerine sponsorluk yaparak veya doğrudan spor tesisleri inşa ederek kentin spor altyapısına katkıda bulunabilirler. Bu tür sorumluluk faaliyetleri, kulüp imajını ve marka itibarını olumlu yönde etkilemenin yanı sıra,[34] sanayi ve sporun ortak değerlerini (disiplin, takım çalışması, rekabet) vurgulayan tematik etkinliklere zemin hazırlar. Örneğin, "Sanayiden Zirveye" temalı bir yol koşusu veya "Mavi Yaka Olimpiyatları" gibi şirketler arası spor turnuvaları düzenlemek, Kocaeli'nin "çalışan şehir" imajını dinamik bir spor kimliğiyle birleştirerek kentsel aidiyeti güçlendirecek ve sosyal uyumu destekleyecektir. Fabrikalar arası spor günleri düzenlenebilir, endüstri kupası altında sanayi kuruluşlarının çeşitli branşlarda yarışmaları desteklenebilir, Eski sanayi ürünleri kullanılarak spor temalı heykeller ve görsellerin yapılması sağlanabilir. Spor teknolojisi atölyeleri kurularak okullarda öğrencilerin ayakkabı tasarladığı ya da spor ekipmanları için sensörler ürettiği bir çalışmalar yapılabilir. Spor ve Sanayinin bu şekilde birleşimi kentin ekosistemine önemli katkı sağlayacaktır.

2.3. Kocaeli Spor Emektarları

Kentsel kimliğin sürdürülebilirliği, sadece mimari simgelerle değil, aynı zamanda o kentin kolektif hafızasını oluşturan yaşayan hikayelerle de mümkündür.[35] Bu bağlamda, Kocaeli'nin spor emektarlarına yönelik yapılacak bir çalışma, kentin spor kimliğini derinleştiren ve duygusal bağları güçlendiren kritik bir rol üstlenecektir. Kocaeli'nin spor emektarları, kentin spor tarihinin sadece bir parçası değil, aynı zamanda bu tarihin nesilden nesile aktarılmasını sağlayan kültürel aktarım araçları olacaktır. Onların başarıları, fedakarlıkları ve kentle kurdukları kişisel bağlar, Kocaeli'nin sanayi kimliğinin gölgesinde kalmış olan tutku ve aidiyet kimliğini görünür kılabilecektir. Bu emektarların hikayelerinin belgelenmesi ve onurlandırılması, kentlilerin ortak geçmişe olan bağlılığını pekiştirerek, kentsel kimliğin sadece geçmişi değil, aynı zamanda geleceği de şekillendiren dinamik bir unsur olduğunu kanıtlayacaktır.

[33] Pierre Arnaud, *Sport and the City: A Historical Perspective*, Routledge, London 2008, s. 120.

[34] Can Anşin ve Deniz Şentürk, "Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Spor Kulübü İmajı", *Pazarlama ve İletişim Dergisi*, c: 12/3, 2020, s. 75.

[35] Elif Yalçınkaya ve Murat Sofuoğlu, "Kolektif Hafıza ve Kent Kimliğinin Sürdürülebilirliği", *Mimarlık ve Şehir Planlama Dergisi*, c: 8/1, 2022, s. 99.

Sonuç

Spor sadece bir etkinlik değil, bir kentin ruhunu dönüştürebilecek bir kültür aracıdır. Sporu kentin kimliğine, mimarisine, sosyal yaşamına ve marka değerine entegre etmek; Kocaeli'yi sanayi kentinden yaşam ve spor kentine taşıyacak en etkili strateji olduğunu görebilmekteyiz. Kocaeli, tarih boyunca sanayiyle anılsa da, aslında sporu toplumsal birlik, aidiyet ve marka değeri yaratan bir araç olarak kullanabilecek güçlü bir altyapıya sahiptir.

Bu çalışmada Kocaeli'nin kentsel kimliğinin, baskın sanayi imajının ötesinde, sporun yarattığı kolektif aidiyet ve mekânsal simgelerle[36] zenginleştiğini göstermiştir. Spor, kentlilerin zihinsel haritalarında güçlü çağrışımlar yaratan[37] ve sosyal uyumu destekleyen bir kültür aracıdır. Kocaeli için stratejik vizyon, sanayi disiplini ile spor tutkusunu birleştiren, sportif ve sosyal projeleriyle[38] desteklenen bir "yaşam ve spor kenti" kimliğine geçişi hedeflemelidir. Nihayetinde, Kocaeli'nin geleceği, sadece ekonomik göstergelerle değil, aynı zamanda "yeşil-siyah spor kimliğiyle" de şekillenerek, kentin ruhunu oluşturan hikayeleri ve tutkuları pekiştirecek ve bu şehirde bir spor ekosisteminin kurulmasına katkı sağlayacaktır.

[36] Giulianotti, a.g.e., s. 180.

[37] Emre Doralp, *Kentsel Algı ve Mekânsal Kimlik*, Literatür Yayıncılık, İstanbul 2011, s. 55.

[38] Arnaud, a.g.e., s. 125.

KAYNAKLAR

Akyıldız, Ayşe, *Küreselleşme ve Kent Kimliği*, Çizgi Kitabevi, Konya 2020.

Anşin, Can ve Şentürk, Deniz, "Kurumsal Sosyal Sorumluluk ve Spor Kulübü İmajı", *Pazarlama ve İletişim Dergisi*, c: 12/3, 2020.

Arıkan, Mehmet, "Türkiye'de Futbol Kulüpleri ve Yerel Kimlik İnşası", *Sosyal Bilimler Dergisi*, c: 10/1, 2020.

Arnaud, Pierre, *Sport and the City: A Historical Perspective*, Routledge, London 2008.

Assets.publishing.gov.uk, "London 2012 Olympic Legacy Report", Erişim Tarihi: 10 Aralık 2025.

Atalı, Levent, *Kocaeli Spor Tarihi*, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kocaeli 2007.

Bale, John, *Sport, Space and the City*, Routledge, London 2000.

Cambridge Urban History, *Sport and the Shaping of Modern Cities*, 2022.

Castells, Manuel, *The City and the Grassroots: A Cross-Cultural Theory of Urban Social Movements*, University of California Press, Berkeley 1983.

Clausius Press, "The Symbiotic Relationship Between Football Clubs and Urban Identity", *Journal of Urban Studies*, c: 15/2, 2024.

Doralp, Emre, *Kentsel Algı ve Mekânsal Kimlik*, Literatür Yayıncılık, İstanbul 2011.

Foster ve Partners, *Urban Identity and Cultural Regeneration*, 2022.

Giulianotti, Richard, *Sport: A Critical Sociology*, Polity Press, Cambridge 2005.

Gómez-Platero, *The Urban Icon: Stadiums and City Branding*, 2023.

Kandemir, Burak ve Büke, Ece, "Spor Müzeleri ve Kentsel İletişim", *Spor Bilimleri Dergisi*, c: 20/1, 2025.

Karp, David A. ve Yoels, William C., *Sociology and Everyday Life*, F.E. Peacock Publishers, Itasca 1990.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, *SEKA Kâğıt Fabrikası ve Kâğıtspor'un Kuruluş Tarihi*. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Yayınları 2020.

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, *Sekapark Kocaeli'nin yaşam Alanı*. Erişim adresi: https://www.kocaeli.bel.tr/haber/kocaelide-mutlulugun-adresi-sekapark-48807.html

Küçük, Fatih, "Sporun Kentsel Kimlik Üzerindeki Etkisi", *Kent ve Toplum Dergisi*, c: 5/2, 2017.

Latuf de Oliveira Sanchez, Maria, "Mega-Events and Urban Transformation", *Journal of Event Management*, c: 18/4, 2024.

Lewicka, Maria, "Place Attachment: How Far Have We Come in the Last 40 Years?", *Journal of Environmental Psychology*, c: 31/3, 2011.

Lynch, Kevin, *The Image of the City*, MIT Press, Cambridge 1960.

Pasarin ve diğ., “The Role of Stadiums in Urban Identity”, *Urban Planning Review*, c: 12/3, 2024.

Rapoport, Amos, *Human Aspects of Urban Form: Towards a Man-Environment Approach to Urban Form and Design*, Pergamon Press, Oxford 1977.

Relph, Edward, *Place and Placelessness*, Pion, London 2016.

Soydaş, Ali ve Üstünbaş, Gülçin, “Müzelerin Kentsel Bellek ve Kimlik Oluşumundaki Rolü”, *Sanat ve Tasarım Dergisi*, c: 10/2, 2020.

www.ruig-gian.org, “Barcelona 1992 Olympics Legacy”, Erişim Tarihi: 10 Aralık 2025.

Wang, Li, “Sport and Urban Branding in the 21st Century”, *International Journal of Sport Management*, c: 25/1, 2025.

Yalçınkaya, Elif ve Sofuoğlu, Murat, “Kolektif Hafıza ve Kent Kimliğinin Sürdürülebilirliği”, *Mimarlık ve Şehir Planlama Dergisi*, c: 8/1, 2022.

Zhou ve diğ., “The Impact of Olympic Games on Host City Development”, *Cities*, c: 73, 2018.

Zukin, Sharon, *The Cultures of Cities*, Blackwell Publishers, Oxford 1995.

https://tr.wikipedia.org/wiki/Kocaelispor

https://tr.wikipedia.org/wiki/Seka_Park_Ya%C4%9Fl%C4%B1_G%C3%BCre%C5%9Fleri

KOLEKTİF BELLEĞİN MÜZİĞE YANSIMALARI BAĞLAMINDA KOCAELİSPOR MARŞLARININ SOSYOKÜLTÜREL ANALİZİ

Engin ŞEN*

Tuna TAŞDEMİR**

Özet

Futbol toplum tarafından oldukça yakından takip edilen, içerisinde kültürel, sosyolojik ve aynı zamanda ekonomik olguları barındıran spor dallarından biridir. Bu çalışmada başta Kocaeli'de sporseverlerin takımları ve kendi aralarında kurdukları ilişkiler Kocaelispor'un sokaklardan tribünlere taşan coşkulu kutlamalarının en büyük araçlarından biri olan Kocaelispor Marşlarının profesyonel kayıtlarına ulaşılan dört marş üzerinden sosyokültürel ve müzikal analiz yapılmaktadır. Bu analiz yapılırken nitel araştırma yöntemleri olan kişisel görüşme, arşiv araştırması ve kaynak tarama yöntemlerinden faydalanılmıştır. Kocaelispor 1966 yılında kurulan ve tarihinde birçok başarıya imza atmış önemli spor kulüplerinden biri olarak bilinmektedir. Toplumsal belleğin ve kolektif bir topluluk olarak Kocaelispor taraftarının aynı zamanda motivasyon kaynağı olan marşların incelenmesinin hem aidiyet duygusu bağlamında hem de yaşanılan coğrafyadaki yerel kültürün spor ile arasındaki bağın anlamlandırılması amaçlanmaktadır. Bununla birlikte son yıllarda yapılmış olan Kocaelispor marşlarında dijital altyapıların kullanıldığı ve genç müzisyenler tarafından yapılan modern düzenlemeler ile gençlerin aynı zamanda kolektif belleği müzik aracılığı ile daha modern sunumlar halinde marşlar ile yansıttıkları görülmektedir. Geçmiş yıllarda tribünlerde söylenen marşlar ile güncel marşların karşılaştırılması ile bu marşların birbirinden müzikal olarak ayrıldıkları, çok bilinen Türkçe şarkılar ve bazı geleneksel marşların da tribünlerde söylendiği anlaşılmaktadır. Sonuç olarak Kocaelispor için yapılan marşların sadece bir futbol takımını tasvir etmekten ziyade, yerel kültür ile genç nesilleri buluşturan tribünler, Hodrimeydan taraftar grubu ve Kocaeli halkının kültürel hafızası ve kimliğini gelecek nesillere taşıyan önemli bir araç olduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kocaelispor marşları, Kimlik, Kolektif Bellek, Futbol, Müzik.

* Doktorant, İstanbul Teknik Üniversitesi Devlet Konservatuvarı, Müzikoloji ve Müzik Teorisi Bölümü, İstanbul, enginsen2011@gmail.com, ORCID: 0000-0001-7112-3882

** Dr. Öğr. Üyesi, Malatya Turgut Özal Üniversitesi, Sahne Sanatları Bölümü, Malatya, tunatasdemir41@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3495-3593

Giriş

Futbol, toplumlar tarafından oldukça ilgi ile takip edilen spor dallarından biridir. Bir spor dalı olmasının dışında futbol kulüpleri ve taraftar grupları, yaratılan kolektif belleğin topluma en iyi yansıtıldığı oluşumlardır. Kuruluşunun ilk aşamaları 1957 yılına dayanan, 1965 yılında ise amatör ligde oynamak için bulunan bölgedeki en az üç takımın birleşmesi ile kurulabilecek Kocaelispor'un ilk lig serüveni 1965-1966 sezonunda amatör lige katılımı ile başlamıştır. 1966-1967 sezonunda Türkiye 2. Liginde mücadele eden Kocaelispor, kariyerinin ilk profesyonel başarısını 1979-1980 sezonunda 2. Ligi şampiyon olarak tamamlaması ile almıştır. 1992-1993 yılında İntertoto'da ülkemizi temsil eden yeşil-siyahlı ekibin, 1996-1997 ve 2001-2002 sezonunda Türkiye kupasını alması ile adından başarıyla bahsettirdiği gözlemlenmektedir[1]. Her spor dalında olduğu gibi kazanmak ve kaybetmek olasılıklarını yeşil siyahlı ekibin de yaşadığı görülse de aradan geçen yıllar sonrasında 2025-2026 sezonunda Süper Lig'de mücadelelerini sürdürdükleri görülmektedir.

Bu mücadelenin en anlamlı desteklerinden birinin de takımların moral ve motivasyonunda önemli bir rol oynayan taraftar grupları olduğu düşünülmektedir. Yaşanılan coğrafyadaki ortak toplumsal ve yerel değerlerin gerek saha içi gerek ise saha dışında yansıtılması noktasında futbol kulüpleri ile özdeşleşmiş bazı taraftar gruplarının ön plana çıktıkları görülmektedir. Taraftar gruplarının tarihte kuruluş aşamalarına bakıldığında 2. Meşrutiyetin ilanı sonrası 1908 yılındaki düzenlenen kanun ile birlikte resmi anlamda kurulan Üsküdar Anadolu, Beykoz ve Vefa kulüplerinin kurulduğu, Cumhuriyet ile birlikte bu durumun ise kurumsallaşan bir futbol algısını beraberinde getirdiğini göstermektedir[2]. Bu gelişmelerden sonra kurumsallaşan futbolun, onlarla özdeşleşmiş taraftar gruplarının da oluşumuna katkı sağladığı anlaşılmaktadır.

Bu hususta Kocaelispor ile özdeşleşmiş Hodri Meydan taraftar grubu hem Kocaeli hem de farklı şehirlerde bilinen önemli taraftar topluluklarından biri olarak bilinmektedir. 1989 yılı öncesine kadar "Çılgınlar" ve "Eski Tüfekler" isimleri ile anılan taraftar grubu 1989 yılında Bartınspor deplasmanına giderken gazeteci Uğur Dündar'ın "Hodri Meydan" isimli programından esinlenerek ismini değiştirdiği anlaşılmaktadır[3].Tribünlerde özellikle Maraton tribünü kısmında görülen bu topluluk Kocaeli'nin yerel ve kültürel öğelerini, yaşayış biçimlerini büyük bir bağlılıkla sokaklardan stada taşıyan önemli oluşumlardan biri olarak bilinmektedir. Futbol kulüpleri ve taraftar grupları yalnızca sportif birer organizasyon değil, aynı zamanda toplumsal hafızayı ve yerel kimliği şekillendiren kültürel alanlardır. Bu kültürel alanların içerisinde halkın manevi ve kültürel değerlerini yansıtmak için de taraftar gruplarının müziğin birleştirici gücünden yararlandıkları, yaptıkları marşlar ile halkının kolektif belleğini, aidiyet duygusunu ve yerel kimliğini müzikle ön plana çıkardıkları anlaşılmaktadır.

[1] https://beinsports.com.tr/fotogaleri/dundun-bugune-kocaelispor/14 (Erişim tarihi: 28.10.2025)

[2] Ferhat Bakır, *Teksas Tribün Grubu Taraftarları ve Milliyetçilik İlişkisi Üzerine Bir İnceleme* [Yüksek lisans tezi], Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir 2014, s.16.

[3] https://www.cagdaskocaeli.com.tr/makale/4842896/yigit-ozcan/hodri-meydan-bir-ekoldur-onu-yasayanlar-bilir (Erişim tarihi: 07.11.2025).

Kolektif Bellek Kavramı

Maurice Halbwachs kolektif belleği bir toplumsal bir inşa olarak nitelendirirken, genel yaklaşım itibari ile geçmişin yalnızca bireysel bilinçte değil, bireyin yer aldığı aile, sınıf, din, ulus gibi sosyal grupların oluşturduğu kolektif çerçevelerde şekillendiğini söylemektedir[4]. Ayrıca mekanların bu kolektif belleğin sürekliliğine katıldığı, topluluk üyelerinin ise o mekanlarda gerçekleşen olayları hatırlattığı ve bir bütün olarak hatırlanacak kolektif bellek kavramını oluşturduklarından bahsetmektedir[5]. Kolektif bellek, toplumsal grupların üyeleri veya toplumsal etkileşimlere katılanların oluşturduğu, diğer bir deyişle toplumun değil, topluluğun üyelerinin hafızası olarak tanımlanmıştır[6].

Kolektif bellek, geçmişte yaşananların toplumsal açıdan ne anlam taşıdığını ve nasıl yorumlandığını içermektedir[7]. Kolektif bellek ile ilgili yapılan çalışmalarda amaçlanan, aile, okul gibi küçük veya ulusal çaptaki büyük toplulukların tarihlerini anımsama biçimlerini tespit etmek ve farklı toplulukların dünyaya ortak bakış açıları arasındaki farklılıkları ortaya çıkarmaktır[8]. Dolayısıyla kolektif belleğin sadece ulusal topluluklar gibi büyük gruplarla sınırlı olmayıp, okullar, dernekler, spor kulüpleri gibi gruplarla da ilişkili olduğu söylenebilir.

Toplumlar geçmişlerini, ortak semboller, birtakım ritüeller, folklor ve müzik gibi kültürel formlar aracılığıyla hatırlamaktadır. Bu çerçevede araştırmada incelenen Kocaelispor marşlarının, kentin ortak hafızasının bir yansıması olarak değerlendirilebileceği düşünülmektedir.

Müziğin Kolektif Bellekteki İşlevi

Müzik, toplulukların duygusal birlikteliğini ve kimlik duygusunu pekiştiren bir araç olarak da işlev görmektedir. Marşlar, yalnızca bir futbol kulübünü destekleme biçimi değil, aynı zamanda bir hatırlama ve aidiyet hissiyatının önemli bir pratiğidir. Benedict Anderson'un hayali cemaatler kavramı, taraftar topluluklarının müzik aracılığıyla kendilerini nasıl yeniden ürettiklerini anlamak açısından düşünülebilecek önemli kavramlardan biridir. Anderson'a göre hayali cemaatler kavramı "*Ulus hayal edilmiş bir siyasal topluluktur- kendisine aynı zamanda hem egemenlik hem de sınırlılık içkin olacak şekilde hayal edilmiş bir cemaattir. Hayal edilmiştir, çünkü en küçük ulusun üyeleri bile diğer üyeleri tanımayacak, onlarla tanışmayacak, çoğu hakkında hiçbir şey işitmeyecektir ama yine de her birinin zihninde toplamlarının hayali yaşamaya devam eder.*" şeklinde açıklanmıştır[9]. Buradaki husus milliyetçilik üzerinden birbirini hiç tanımayan fakat ortak bir noktada buluşan, yani aidiyet duygusu üzerinden futbol kulübü ve taraftarlığını özetleme noktasında kullanılabilecek bir

[4] Maurice Halbwachs, *On collective memory* (L. A. Coser, Ed. & Trans.), Chicago, IL: University of Chicago Press, 1992, s. 43-52.

[5] Jan Assmann & John Czaplicka, Collective memory and cultural identity. *New German Critique, 65,* 1995, s. 125–133.

[6] Jean-François Orianne & Francis Eustache, Collective memory: Between individual systems of consciousness and social systems. *Frontiers in Psychology, 14,* 2023, s. 1.

[7] Peter, J. Verovšek, Collective memory, politics, and the influence of the past: the politics of memory as a research paradigm. *Politics, Groups, and Identities, 4*(3), 2016, s. 532.

[8] Henry, L. Roediger, Three facets of collective memory. *American Psychologist, 76*(9), 2021, s. 1388.

[9] Süleyman Sıdal, Benedict Richard O'Gorman Anderson, *Milliyetçilik* içinde, ed. Tevfik Erdem, Otorite Yayınları, Antalya, 2020, s. 301.

kavram olarak ele alınmasının mümkün olabileceği düşünülmektedir. Bu kavram ile birlikte müziğin topluluklar içerisinde ortak bir köprü işlevinin de bulunması, taraftar grubunun söylenen marşlar eşliğinde her ne kadar birbirlerini tanımasalar da ortak bir amaç için aidiyet duygularını pekiştiren bir araç olduğu yazılan ve söylenen marşlar ile açıkça görülmektedir.

Müzik, tekrarlanan ögelere ve duygusal içeriğe dayalı yapısından dolayı akılda kalıcılığı artıran özellikler taşımaktadır[10]. Ayrıca müzik, duyguların yaşatılması ve duygusal hafıza süreçlerini güçlendirmesi bakımından yeni anılar oluşturma konusunda da rol oynamaktadır[11]. Marşların melodik ve ritmik açıdan sahip olduğu müziksel özellikler, taraftar grupları tarafından öğrenilmesi ve hatırlanması için önemli bir faktördür. Bazı kaynaklarda, yalnızca taraftar grupları için değil, daha büyük ölçekte, ulusal kimliğin gelişiminde müziğin önemi de vurgulanmıştır[12]. Dolayısıyla müzik, toplulukların ortak bilincini, tarihini, kültürünü taşıyan kolektif belleğin oluşumunda işlevsel ögelerden biridir.

Spor kulüpleri marşlarının, taraftar grubu, kulüp tarihi, semboller, gelenekler, önemli oyuncular, şampiyonluklar, başarı ve yenilgilere yönelik unsurlardan oluşan bir kolektif belleği taşıdığı söylenebilir. Bu bağlamda marşların, hatırlanması gerekenleri arşivlemek dışında geleceğe yönelik kimlik inşası, kulübe aidiyet duygusunun kazandırılması ve kulüp kültürünün yaşatılması için bir kaynak işlevine sahip olduğu düşünülmektedir.

Yöntem

Kültür analizi desenine dayalı olan bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Kültür analizi deseni, bir toplumun, kurumun, arkadaş grubunun, sınıfın veya belirli bir amaç için bir araya gelerek oluşturdukları kültürü tanımlamaya ve yorumlamaya yönelik kullanılmaktadır[13]. Araştırmanın veri toplama sürecinde doküman analizi yöntemi kullanılarak bilimsel kaynaklar taranmış, konu ile ilgili resmi kulüp marşları, taraftar besteleri, sosyal medya paylaşımları ve YouTube platformunda yer alan kayıtlarına ulaşılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yönteminden faydalanılarak konuya ilişkin temalar oluşturulmuştur. İçerik analizi, metin, görsel ve işitsel kaynaklardan elde edilen verilerin sahip oldukları özelliklerin, objektif ve sistematik biçimde tanınması ve çıkarımların yapılmasına imkân sağlayan bir veri analiz tekniğidir[14]. Bu doğrultuda, Kocaelispor marşlarının sözleri tematik olarak analiz edilmiş, ayrıca müziksel yapı ve müzik tarzına göre marşların geçirdiği değişim üzerine çıkarımlar yapılmıştır. Analiz sürecinde marşların dili, temaları, müzikal yapısı ve sosyokültürel bağlamları da incelenmiştir.

---

[10] Daniel J. Levitin & Lindsay Fleming, Music and memory. Michael J. Kahana, and Anthony D. Wagner (ed.), *The Oxford Handbook of Human Memory, Two Volume Pack: Foundations and Applications* içinde, 2024, s. 2214–2227.

[11] Lutz Jäncke, Music, memory and emotion. *J Biol, 7*(6), 2008, 1-5.

[12] Lytvynenko, A., Huralna, S., Pistunova, T., Sinelnikova, V., Revenko, N. Importance of music in the development of national ıdentity: Representatives of both Ukrainian and world musical trends. *OIDA International Journal of Sustainable Development, 18*(10), 2025, 167-174.

[13] Ali Yıldırım ve Hasan Şimşek, *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* (Sekizinci basım). Seçkin Yayıncılık, Ankara 2011, s. 70.

[14] Şener Büyüköztürk, Ebru Kılıç Çakmak, Özcan Erkan Akgün, Şirin Karadeniz, Funda Demirel, *Bilimsel araştırma yöntemleri.* (18. Baskı). Pegem Akademi, Ankara 2014, s. 240.

Bulgular ve Yorum

Kocaelispor Marşlarının Tematik Analizi

Bu tablo, 2012–2025 yılları arasında kaydedilmiş dört Kocaelispor marşının tam sözleri temel alınarak hazırlanmıştır. Temalar, marşların sözlü içeriğinden çıkarılan ortak duygu, kimlik ve kültürel öğeler doğrultusunda analiz edilmiştir.

Tema	Marşlardan Örnek Dize	Anlam / Yorum
Sadakat ve Kimlik	Ne arman değişir ne de renklerin / Yeşil siyah formanda aldığım her nefestesin	Renkler ve arma üzerinden kulüple özdeşleşme, taraftarın kimliği benimsemesi
Dayanıklılık ve Zorlu Şartlarda Mücadele	Amatörde depremde kalbimde yerin / Ne deprem ne âlem yıkılmadık biz	Yaşanılan travmalar, 1999 depremine de vurgu yapılarak her şartta ayakta kalındığı ve mücadele edildiği anlaşılmaktadır.
Kent Kimliği ve Yerelle Duyulan Gurur	Herkese yeter çocukları İzmit'in / Körfezimin üç yıldızı parlıyor	Kocaelispor'un İzmit ve Körfez bölgesi ile anıldığı ve bununla birlikte duyulan yerel gururun yansıtıldığı anlaşılmaktadır.
Birlik ve Dayanışma	Yağmurda çamurda biz bu uğurda / Bıkmadan usanmadan hep kol kola / Şampiyonluk geliyor, şimdi el ele	Taraftarın her şartta birlikte hareket etme ve dayanışma gücünü yansıtırken, 'El ele' ve 'kol kola' ifadeleri kolektif mücadelenin somut temsili olarak yorumlanabilir.
Taraftar Coşkusu ve Tribün Kültürü	Yer yeşil gök siyah, inliyor her yer / Bu taraftar seni şampiyon ister	Tribünlerin duygusal yoğunluğunu ve taraftarın toplu sesinin renkler aracılığı ile yansıtıldığı anlaşılmaktadır.
Tarih ve Kolektif Bellek	Körfez güneşi doğdu altmışaltıda / 1966'da başladı kalbimiz çarpmaya	Takımın kuruluş yılı üzerinden bir hatırlatma yapılarak 'doğum' üzerinden kuruluş anlatılmaktadır.
Tutku	Aldığım her nefestesin / Her günüm her gecemdesin	Kulübe duyulan sevgi ve tutku hayatın her aşamasında aidiyet hissettiren bir duygu olarak anlatılmaktadır.
Umut ve Hedef	Şampiyonluk geliyor şimdi el ele / Şampiyon Kocaeli	Marşların motivasyon odağını oluştururken, şampiyonluğa olan inanç birliktelik üzerinden anlatılmaktadır.
Cesaret ve Mücadele	Saldır Kocaeli, durma ileri / Hodri meydan her zaman seninle beraber	Savaşçı ruhu, meydan okuma kültürünü tribün grubu ismi olan 'Hodri meydan' ifadesi ile cesaret kavramına burgu yapılmaktadır.

Kolektif Gurur ve Toplumsal Temsil	Duyar ismini korkar bütün rakipler / Alkışlasın tüm eller	Kocaelispor'un kent dışındaki temsili ve takımın kentin görünürlüğüne kattığı anlam olarak anlaşılmaktadır.
Kültürel Süreklik ile Yeniden Yorum	'Saldır Kocaeli' marşının 2025 Mary Jane cover'ında melodinin korunup sözlerin değişmesi	Yerel marş geleneğinin kuşaklar arası modern bir sunumla anlatılması ile kent kültürünün devamlılığı ve ortak anlamlandırılan öğelerin korunarak gelecek kuşaklara aktarılması olarak yorumlanmaktadır.

Marşlar tematik olarak incelendiğinde, sözlerin aidiyet, kimlik, kolektif birlik ve bellek, yerel kültür gibi unsurları yansıttığı görülmektedir. "*Ne arman değişir ne de renklerin*" dizeleri ile kimliğe olan bağlılık ve değişmeyecek aidiyet duygusu anlatılırken, "Amatörde depremde kalbimde yerin / Ne deprem ne âlem yıkılmadık biz" dizeleri ile ise her ne kadar zor şartlar yaşanmış olsa da ve 1999 yılında yaşanan büyük Kocaeli depremine de atıfta bulunarak toplumsal travmalara karşı gösterilen direnç ve destek anlatılmıştır.

"*Herkese yeter çocukları İzmit'in / Körfezimin üç yıldızı parlıyor*" dizeleri ile kent kimliği ön plana çıkarılırken, "*Yağmurda çamurda biz bu uğurda / Bıkmadan usanmadan hep kol kola*" dizeleri ile birlik beraberlik ve dayanışma üzerine kolektif bellek kavramı içerisinde değerlendirebileceğimiz bir zeminde anlam kazandığı görülmektedir. Ayrıca taraftarların coşkusu ve tarihsel anlamda kolektif belleği nitelendirecek "*Yer yeşil gök siyah, inliyor her yer / Bu taraftar seni şampiyon ister*"," *Körfez güneşi doğdu altmışaltıda / 1966'da başladı kalbimiz çarpmaya*" dizelerinin bu konuda uyumlu olduğu anlaşılmaktadır. Tüm bunların beraberinde "*Aldığım her nefestesin / Her günüm her gecemdesin, Saldır Kocaeli, durma ileri / Hodri meydan her zaman senle beraber, Duyar ismini korkar bütün rakipler / Alkışlasın tüm eller*" dizeleri ile ise tutku, cesaret ve mücadele, kolektif gurur – toplumsal temsil bağlamında ele alınabilecek bir yorumlamayı beraberinde getirmektedir.

Kocaelispor Marşlarının Müzikal Sınıflandırma ve Analizi

Bu tablo, Kocaelispor marşlarının müzikal sınıflandırması, düzenleme tarzları, kullanılan orkestrasyon yapısı göz önünde bulundurularak 2012 -2025 yılları arasında kaydedilmiş dört marştan hareket ile hazırlanmıştır. Marşlar müzik türü, biçimsel özellikleri ve üretim tarzı açısından sınıflandırılmıştır.

Marş Adı ve Yılı	Sanatçı / Grup	Müzik Türü/Alt Tür	Açıklama / Özellikler
Kocaelispor Marşı (2025)	Mary Jane (Cem Özer Sözleri)	Alternatif Rock/Pop-Rock	Modern rock altyapısına sahip, elektronik ritimlerle taraftar coşkusunu rock enerjisiyle birleştiren, 2012 Saldır Kocaeli marşının melodik yapısını koruyup altyapısını modernize eden bir yeniden üretimdir.
Kocaelispor Marşı (2025)	Mehmet Peker	Popüler Marş / Bando Tarzı	Marş ritimleri, tempo vurgusu ve vokallerde çok seslilik ile geleneksel marş biçimini sürdüren; klasik marş formu öğelerini içeren bir çalışmadır.
Kocaelispor Marşı (2024)	Mesut Özşahin	Pop-Rock/Marş Formu	Geleneksel marş yapısını korurken popüler müzik öğeleriyle harmanlanmış; stüdyo prodüksiyon temelli bir eserdir.
Bir Ömür Peşinden (2021)	Ultras Gulf	Pop Rock	Sertab Erener- Olsun üzerine yazılan sözler ile popülerin sözler ile uyarlandığı anlaşılmaktadır
Sen Yeşilsin Ben Siyah Aşkın Ölene Kadar (2016)	Okan Kaya	Pop Rock/Marş Formu	Marş formunun korunduğu pop rock tarzında bir marş biçimi olarak yorumlanmaktadır.
Geleneksel Taraftar Marşı (2012)	Anonim – Hodri Meydan Taraftar Grubu	Tribün Marşı / Halk Müziği Etkili	Ritmik, söz tekrarına dayalı, sözlü çağrı-cevap formunda taraftar marşı olarak anlaşılmaktadır.

Marşlar genellikle tribünlerin içinden, taraftar gruplarından doğan ve stadyumda tribünlerde hep birlikte coşkuyla söylenen melodik bir örgü etrafında oluşturulan müzik eserleridir. Kocaelispor tribünlerinde birçok futbol takımının tribün şovlarında yer alan Füsun Önal'ın "Senden Başka" şarkısı gibi benzer melodik örgülerin yer aldığı kısa taraftar sloganları yer alsa da Kocaelispor'a ait profesyonel kayıtlarla gerçekleştirilen gerek tribün gerek sokak gerek ise sosyal medyada sıklıkla kullanılan marşlara rastlanılmaktadır. İlk olarak en erken 2012 yılında kayıtlarına ulaşılan Saldır Kocaeli Marşı Kocaelispor'un en çok bilinen marşlarından biridir. Bu marşın kaydı gitar ve vokale dayalı olarak yapılmış olup, ritmik söz tekrarı ve marş formunu yansıtan sade örneklerinden biridir. Yapılan melodik incelemede 1988 yılında Selda

Bağcan'ın çıkardığı albümde, sonrasında ise 1995 yılında Haluk Levent'in çıkardığı albümde "Balıkçı" isimli şarkıda aynı melodik örgüyü görmek mümkündür.

2016 yılında Okan Kaya'ya ait ve 2015-2016 sezonunda gol müziği olarak kullanılan Sen Yeşilsin Ben Siyah Aşkın Ölene kadar isimli marş formunun korunduğu pop rock tarzında bir marş daha görülmektedir. Kocaelispor taraftarının yoğun kullandığı marşlardan biri olarak bilinmektedir. 2021 yılında sosyal medya hesapları ve platformlarında görüntülenen bir diğer üretimin ise Bir Ömür Peşinden başlığı ile seslendirilmiş, Sertab Erener'in olsun şarkısının melodisi üzerine yazılan kısa bir kayda rastlanılmaktadır. Bu da yeniden üretim bağlamında değerlendirilmesi gereken bir Kocaelispor tribün marşıdır. 2024 yılında Mesut Özşahin tarafından bestelenen Kocaelispor Marşının ise geleneksel marş yapısının korunduğu, orkestrasyonda bakır nefesli çalgılar, vurmalı ve elektrik gitar gibi çalgıların kullanıldığı görülmektedir. 2025 yılında sözleri Mehmet Peker, müziği ise Deniz Arslan ve Melis Akça'ya ait olan klasik marş armonisinin yanında modern çok sesli müzik vokallerini içerisinde barındıran, orkestrasyonda yaylı, vurmalı ve elektrik gitar çalgılarının yer aldığı bir düzenlemeye sahip olduğu görülmektedir.

Son olarak en çok dinlenilen ve Kocaelispor'un şampiyonluk kutlamalarında da önemli derecede benimsenen sözleri Cem Özer tarafından yeniden revize edilen ve 2012 yılında kayıtlarına rastlanılan Saldır Kocaeli marşının aynı melodik örgüsünün yer aldığı Kocaeli'nin bilinen yerel gruplarından Mary Jane grubunun cover olarak düzenlediği Kocaelispor marşı yer almaktadır. Mary Jane grubu üyelerinden Rüstem Cem Yılmaz ile yapılan 22.10.2025 tarihli kişisel görüşmeden de hareket ile telif haklarının alınarak aynı melodik örgüyü daha farklı bir sound ile gençlere hitap edecek şekilde modern rock altyapısı ile yeniden sunulduğu anlaşılmaktadır. Buradaki amaçlarının hem Kocaeli'nin yerli bir grubu olmaları hem de daha geniş kitlelere güncel bir tını ile yaptıkları müzik tarzında hitap edecekleri bir üretim yapmak, bu birlik ve beraberliği gençlerle sokaklardan tribünlere taşıyacak bu marşla yapmak istedikleri anlaşılmaktadır.

Tespit edilen profesyonel aranjeler dışında tribünlerde çok bilinen Türkçe pop şarkılardan Sevdan Olmasa, Param Yok Pulum Yok, Dert Ortağım, Bir Şarkısın Sen" gibi filmlerde çalan şarkılara, hatta mehter müziklerinin melodik örgülerine dayanan bazı sloganların marş şeklinde söylendiği görüntülere de rastlamak mümkündür[15]. Kocaelispor taraftarının özellikle yaşanılan bölgede farklı meslek kolları, farklı yaşam biçimlerinden geldikleri de göz önüne alındığında bu marşların dışında fantezi – arabesk müzik türünde müzikler de dinledikleri, hatta Bayhan – Tiryakinim isimli şarkı kaydının 2025-2026 sezonunda sıklıkla tüm marşlar gibi çalındığı ve tribünlerde söylendiği de gözlemlenen bir başka durumdur.

Sonuç

Marşlar yazılış amaçlarına göre moral motivasyon, tarihte mehteran geleneğinden yola çıkarak düşmana korku salma gibi amaçlarla yazılan müzik eserleri olarak nitelendirilmektedir. Bu çalışmada Kocaelispor için yazılmış marşlar ele alındığında ise birçok farklı temada içeriklere sahip üretimlerin olduğu görülmektedir. Yaşanılan coğrafya ve hissedilmek istenen aidiyet

[15] https://www.youtube.com/watch?v=bEIP5Fn4F5k&list=PLwACIE7OIS1DE5YWXO-yZ4qL5nBzYBCPh&index=18 (Erişim tarihi: 30.10.2025).

duygusunun sözler aracılığı ile marşlara aktarıldığı, bu aktarım esnasında coğrafyayı niteleyen yeşil, siyah renklerin, körfez isminin ve hatta 1999 yılında yaşanılan büyük Kocaeli depremine atıfta bulunan sözlerin de marşlarda geçtiği gözlemlenmektedir. Bu sözlerin yaşanmışlıklar, geleceğe umut, yerel kimliğin benimsenmesi ve duyulan gururun beraberinde tarih ve kolektif belleğin de yansıtıldığı sözler üzerinden yapılan tema analizi ile de tespit edilmiştir. Maurice Halbwachs'ın kolektif bellek kavramındaki geçmişin yalnızca bireysel bilinçte değil, bireyin yer aldığı aile, sınıf, din, ulus gibi sosyal grupların oluşturduğu kolektif çerçevelerde şekillendiğini söylediği gibi marşların içerisinde oluşturulan bazı dizeler ile de ortak toplumsal değerlerin, yerel kimliğin ve kolektif-kültürel öğelerin marşlar üzerinden ortak bir payda olduğu da gözlemlenen bir başka konudur.

Müzikal bağlamda marşlar ele alındığında tespit edilen profesyonel kayıtların var olduğu, bu kayıtların çeşitli tarzlarda yapıldığı ancak genel olarak marş formunun korunduğu anlaşılmaktadır. Çalışma içerişinde 2012–2025 yılları arasında profesyonel olarak kaydedilmiş dört Kocaelispor marşı üzerinden inceleme gerçekleştirilmiştir. Bunun beraberinde birçok tribün bestesinin de var olduğu gözlemlenmektedir. Geçmişin modern sunumu olarak nitelendirebileceğimiz aranjman – yeniden düzenleme yolu ile çok bilinen Saldır Kocaeli marşının yerel kimliği temsil eden Kocaelili bir grup olan Mary Jane isimli müzik grubu tarafından sözlerin değiştirilerek yeniden rock ve elektronik bir altyapı ile aynı melodi örgüsü ile tekrar yorumlandığı, marşın bestesinin ise geçmiş yıllarda hak sahibi olan sanatçılardan telifi alınarak ortaya çıkarıldığı anlaşılan bir başka durumdur. Genel olarak orkestrasyon incelendiğinde rock altyapısına uygun ve marş formuna uygun şekilde üretimler yapıldığı, ancak daha modern sunumlar ile çoksesli müziğin vokal özelliklerinden de yararlanıldığı gözlemlenmektedir. Bu durum ise gelenekselin popüler bir anlayışla, zamana ve zamanın gerektirdiği teknolojik kayıt özelliklerinin de yardımı ile marşların sunulduğu bir zemini oluşturduğu anlaşılmaktadır. Tribünlerdeki amatör ve sloganlardan oluşan coşkulu bir şekilde seslendirilen ufak marşların melodik örgülerinin de geçmişten günümüze uzanan yerli Türkçe pop müziklerinden oluştuğu, geleneksel değerlerimizden biri olan mehteran geleneğinden de melodilerin üzerine yazılan sözlerin söylenmesi, ortak toplumsal hafıza ve yerelliği ortak bir paydada buluşturma amacını yansıttığını düşündürmektedir. Buna ek olarak yaşayış biçimleri ve ortak zevkler bir topluluğu oluşturan önemli etmenlerden biri olmasından da hareket ile taraftar grubunun yerelliğin yanında ortak duyguda buluşturan Bayhan – Tiryakinim gibi eserleri de zaman zaman tribünlerde duymanın da mümkün olduğu anlaşılmaktadır.

Kocaelispor, diğer taraftar gruplarının bulunduğu coğrafyalarda olduğu gibi farklı etnik grupları bünyesinde barındırmakla birlikte, Türkiye'de özellikle Hodrimeydan taraftar grubu ile öne çıkmaktadır. Bu taraftar grubu, kolektif belleğin inşasında kritik bir rol oynamakta ve Benedict Anderson'un 'hayali cemaatler' kavramında tanımlanan, birbirini doğrudan tanımayan ancak ortak bir amaç etrafında birleşen toplulukların yerel kimlik ile buluşmasını sağlamaktadır. Bu bağlamda Kocaelispor, hem yerel kimliğin somut bir temsilcisi hem de Hodrimeydan taraftar grubu ile oldukça tanınan bir kulüp olarak değerlendirilmektedir.

KAYNAKÇA

Arslan, Deniz. (2025). Kişisel Görüşme. Kocaeli

Assmann, Jan & John *Czaplicka, Collective Memory and Cultural Identity*. *New German Critique, 65,* 1995, s. 125–133, DOI: 10.2307/488538

Bakır, Ferhat, *Teksas Tribün Grubu Taraftarları ve Milliyetçilik İlişkisi Üzerine Bir İnceleme,* [Yüksek lisans tezi], Anadolu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir 2014.

Halbwachs, Maurice, *On collective memory* (L. A. Coser, Ed. & Trans.), Chicago, IL: University of Chicago Press, 1992, s. 43-52.

Henry, L. Roediger, *Three facets of collective Memory*. *American Psychologist, 76*(9), 2021, 1388–1400. DOI: 10.1037/amp0000938.

Jäncke, Lutz, *Music, Memory and Emotion*. *J Biol, 7*(6), 2008, 1-5. DOI: 10.1186/jbiol82

Levitin, Daniel J. & Lindsay Fleming, Music and memory. Michael J. Kahana, and Anthony D. Wagner (ed.), *The Oxford Handbook of Human Memory, Two Volume Pack: Foundations and Applications* içinde, 2024, s. 2214–2227.

Lytvynenko, A., Huralna, S., Pistunova, T., Sinelnikova, V., Revenko, N. Importance of music in the development of national ıdentity: Representatives of both Ukrainian and world musical trends. *OIDA International Journal of Sustainable Development, 18*(10), 2025, 167-174. (Erişim linki: https://ssrn.com/abstract=5292076), (Erişim tarihi: 03.11.2025).

Orianne, Jean-François & Francis Eustache, *Collective Memory: Between Individual Systems of Consciousness and Social Systems*. *Frontiers in Psychology, 14,* 2023, s. 1-14. DOI: 10.3389/fpsyg.2023.1238272

Sıdal, Süleyman, Benedict Richard O'Gorman Anderson, *Milliyetçilik*, ed. Tevfik Erdem, Otorite Yayınları, Antalya, 2020, s. 301.

Şener Büyüköztürk, Ebru Kılıç Çakmak, Özcan Erkan Akgün, Şirin Karadeniz, Funda Demirel, *Bilimsel araştırma yöntemleri.* (18. Baskı). Pegem Akademi, Ankara 2014.

Verovšek, Peter, J., Collective Memory, Politics, and The Influence of The Past: The Politics of Memory as a Research Paradigm. *Politics, Groups, and Identities, 4*(3), 529–54, 2016. DOI: 10.1080/21565503.2016.1167094

Yıldırım, Ali ve Hasan Şimşek, *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri.* (Sekizinci basım). Seçkin Yayıncılık, Ankara 2011.

Yılmaz, Rüstem Cem. (2025). Kişisel Görüşme. Kocaeli

İnternet Kaynakları

Url 1: https://beinsports.com.tr/fotogaleri/dundun-bugune-kocaelispor/14 (Erişim tarihi: 28.10.2025).

Url 2: https://www.cagdaskocaeli.com.tr/makale/4842896/yigit-ozcan/hodri-meydan-bir-ekoldur-onu-yasayanlar-bilir (Erişim tarihi 07.11.2025).

Url 3: https://www.youtube.com/watch?v=bEIP5Fn4F5k&list=PLwACIE7OIS1DE5YWXO-yZ4qL5nBzYBCPh&index=18 (Erişim tarihi 30.10.2025)

KOCAELİ'NİN SPOR ALANLARI TARİHİ

F. Yavuz ULUGÜN*

Özet

Bu çalışma 19. yüzyıl sonlarından 21. yüzyıl ortalarına kadar Kocaeli sınırları içinde yer alan spor alanlarının olabildiğince tesbiti ve yaşadıklarını ele alma çabasıdır. Yazılı kaynakların eksik kaldığı kimi boşlukları fotoğraflarla tamamlamaya çalıştım. Geleneksel sporlara ek olarak son yıllarda ortaya çıkan çok yeni spor dalları dışında tüm spor dallarını bu bildirinin öznesi yaptım. Bir başka konu da bu bilgiler ışığında hangi ilçede hangi sporun daha ağırlıklı yapıldığını görmek mümkündür.

Giriş

Geleneksel spor faaliyetleri bir yana bırakılırsa Kocaeli'deki ilk spor sahası Bahçecik Amerikan Koleji bünyesindeki "temperance society" ("ıslah cemiyeti" ya da "içki karşıtı topluluk") içinde 1900'lü yılların başında kurulan "Asis" takımına ait olmalıdır. İzmit'te Rumların oluşturduğu takım ise İstanbul ile bağlantılı olduğunu varsayar isek olasılıkla "Gymnastikos Syllogos" (Jimnastik Kulübü) olarak anılmaktaydı. Bunlardan kısa bir süre sonra Türkler tarafından kurulacak "Rekabet" takımını da hatırlarsak İzmit'te de top oynanan sahalar şüphesiz mevcuttu.[1]

* KYÖD – Kocaeli Yüksek Öğrenim Derneği Tarih Araştırmaları Çalışma Grubu Başkanı, e-mail: yavuz@melody.com.tr

[1] F. Yavuz Ulugün, Kocaeli Spor Tarihi'nden Damlalar, İzmit 2024, s. 15

1914, İzmit Rekabet Takımı. İzmit İdadi talebelerince, derginin yayınından sadece üç ay önce oluşturulan bu takım, o kadar az bir sürede İzmit'in diğer takımlarını yenerek birinci olmuştur. Ne yazık ki Fransız Assomption misyonerlerince yönetilen Acısu mevkiindeki okulun takımı olasılıkla bu tür okullarda kurulan kulüplerin genellikle resmi olarak tescil ettirilmedikleri için hakkında fazla bilgi yoktur.

1922 Yılında "Kocaeli İdmanyurdu" kurucusu Akçakoca Numune Okulu'nda genç bir öğretmen olan S. Edip Balkır'ın aktardığına göre Cuma günleri Manastır[2] (Yenidoğan) semti kırlarında futbol maçları düzenlenmekteydi. Kulüp Sakallı Nurettin Paşa'nın hediye ettiği iki güreş minderi ile boş okul salonlarında güreş, ayrıca barfiks ile de uğraştı. Aynı yıl bir gazete bir haberine[3] göre maçlara mart ayı sonunda hafta içinde başlanacaktı ancak kentin tek çayırı fevkalade çamurlu durumda olup bir iki haftaya kuruması beklenmekte idi.

[2] Buradaki Manastır Aya Pandeleimon adına yapılmış bir yapı idi.
[3] İzmit'te Spor, Spor Alemi Dergisi, 8 Mart 1338 (8 Mart 1922), S. 5, s. 12

Bilinen sahaları şöyle sıralayabiliriz:

*Muhabere Meydanı (Kozluk Mahallesi)

İnönü caddesinde Hünkar Kasrı'nın kuzey girişinden başlayıp D – 100 kenarındaki Orduevi'ne varan rampanın alçalan kısmında, sağ tarafta (kuzeybatı) bulunan geniş alan Muhabere Alanı olarak bilinmekte ve futbol sahası olarak kullanılmaktaydı. Alana hemen karşısında güney yönündeki askeri binada konuşlanmış olan kolordu muhabere birliği eğitimini bir süre bu alanda yaptığı için verilmişti.[4] Kozluk Muhabere Meydanı, üzerine Kız Meslek Lisesi'nin kondurulmasına kadar İzmit gençlerine uzun yıllar futbol sahası olarak hizmet verdi.

[4] Hikmet Bayar, Bir Zamanlar İzmit, İstanbul 2002, s. 45

Cemal Turgay Arşivi'nden Muhabere Meydanı'nda Top Oynayanlar

*Tayyare Meydanı / Zabıtan Sahası (42 Evler)

3 Ağustos 1923'de Galatasaray Futbol Takımı ile İstanbul Kadıköy birinci ve ikinci, Şişli, Makriköy (Bakırköy) ve Galatasaray oymaklarından oluşan kent izcilerinden oluşan bir grup çeşitli karşılaşmalar için İzmit'e gelmişlerdi. Bu seyahatin notlarını, dönemin spor dergilerinden "Spor Alemi" dergisi muhabiri Çelebizade Said Tevfik Bey, aktarımından karşılaşmaların yapıldığı alanın Tayyare Meydanı olduğu kanısı çıkıyor.[5] *"Ufak bir dinlenmeden sonra kentten yarım saat uzaklıkta ordunun yardımıyla ortaya çıkarılan spor sahasına otomobiller ile hareket ettik. İyi hazırlanmış ve cidden İzmit gençlerinin özverileri ile meydana getirilmiş bir çayır, etrafında yine aynı günlerde ortaya çıkarılmış 'pist' ve daha etrafında da bir iki büyük hangar bulunuyordu."*[6]

Bu kanımızı bir öğrencinin şikayeti de güçlendiriyor: Yeni Yol Dergisi'ne Kocaeli Lisesi'den bir mektup yazan altıncı sınıf öğrencisi Talat Tuğrul, Tersane Bahçesi'ndeki futbol sahasının açılmadığını yazıp Kumandan Celal Beyefendi'nin gençleri düşünmesini istiyordu.[7] O gün bu

[5] Galatasaray Kulübü ve Şehir Keşşaflarının İzmit Seyahati, Spor Alemi, Sene 4, Sayı 44, İstanbul 9 Ağustos 1339, s. 1-4

[6] Kanıtlanmış olmasa da bu alan, büyük olasılıkla 42 Evler'dir. Ordu tarafından düzeltilmiş ve çok amaçlı kullanılıyor olması mümkündür. Emin olamadığımız bir kaynakta Zabitan Sahası olarak gösterilmekte, tarih de 3 Ağustos olarak verilmektedir.

[7] Yeni Yol Dergisi, 27 Aralık 1923, C. 1, S. 17, s. 238'den aktaran Mehmed Sami Karahasan, Yeni Yol Adlı Çocuk Dergisi (1-24), Afyon Kocatepe Ünv. SBE, Yüksek Lisans Tezi, Afyon 2022, s. 439. Yeni Yol 1 Şubat 1339/1923 tarihinde on yedi sayfa yayımlanmaya başlamış ve üç yıl boyunca sayılı çocuk dergilerinden biri olmuştur. Dergi, 9 Aralık 1926 tarihinde 113. sayısında çocuklara veda etmiştir.

alanda koşu, bisiklet ayrıca sıklet ve cirit atma yarışmaları düzenlendi. Mehmet Yüce'nin aktardığı[8] üzere 3 Ağustos 1923 tarihindeki bu karşılaşmayı izleyerek Türkiye İdman Mecmuası'nda yazan Sadun Galip Bey, Tayyare Meydanı'nın adını "Zabıtan Sahası" olarak veriyordu.[9]

Galatasaraylı atletler İzmit sahasında Sakallı Nuri Paşa Hazretlerinin önünde resmi geçit yapıyorlar. (Türkiye İdman Mecmuası)

1949 Yılı sonuna kadar Tayyare Meydanı olarak bilinen ve askeri hava alanı olarak kullanılan saha o yıla kadar değişmeden kalmış ancak daha sonra burada 42 Evler Mahallesi oluşmuştur.

İttihatspor oyuncusu Ömer Muzaffer Önvural Arşivi. (Soldan ikinci)

[8] Mehmet Yüce, İdmancı Ruhlar: Futbol Tarihimizin Klasik Devreleri (1923-1952), C. 2 İstanbul 2015

[9] Türkiye İdman Mecmûası, 7 Ağustos 1339 (1923), S. 20, s. 3

*İzmit Tersane Bahçesi (Kışla Sahası)

Gemi inşaatına son verildikten sonra tersanenin resmi adı "Barbaros Kışlası" olmuş, donanmanın tamir – bakım atölyelerini kapsayan ve büyük arsası da askerlerin talim sahası olmanın yanı sıra Futbol maçlarının da oynandığı bir saha idi. Yüksek duvarın önünden geçen dar yol adından belli İstasyon'a çıkardı ama gardan ya da iskeleden çıkan ünlü konuklar hep buradan geçerdi. İstasyona varmadan az önce istenirse güneydeki istinat duvarı üzerindeki merdivenlerle yukarı çıkarak tren yolunun üzerinden geçen Taşköprü üzerinden Kozluk Mahallesi'ne girilebilirdi. Bu köprü 1960'da yıkıldı. Bir başka seçenek de Barbaros Kışlası'nın başladığı noktada, geçen tren yolunun kuzeyinde istinat duvarı yükseldikçe bir başka yol yükselir ve Atatürk Heykeli hizasında Kozluk Mahallesi ve taş köprü ile birleşirdi. Ama halk ağzında hep "Tersane Bahçesi" olarak yer aldı.

Sakarya Savaşı kahramanlarından Kemaleddin Sami Paşa tarafından kurulan Zabitan (Subaylar) takımının "yeniden faaliyete geçen Kocaeli takımıyla"[10] 1922 yılında yaptığı bir maç ile İzmit'teki ilk spor meydanlarından birinin adını ortaya çıkıyordu. "Tersane Bahçesi".[11] Bugün bu alanın üzerinde Merkez Bankası yükseliyor. Zabitan Takımı, bir yıl sonra Adapazarı'ndaydı. Kemalettin Sami Paşa Kocaeli'nin, Kaymakam Hüsnü Efendi ise Adapazarı'nın hamisiydiler. Maç istasyon yakınlarında etrafına kurulmuş beyaz çadırlarla pek şirin görünen büyük ve geniş meydanlıkta oynandı.[12]

İzmitspor Futbolcuları Toplu Halde (Arslan Bartu Arşivi)

[10] İzmit'te Son Futbol Maçı, Spor Alemi, 28 Mart 338 (1922), s. 12. Aktaran Mehmet Yüce, Türkiye Derbiler Tarihi, İstanbul 2021, s. 293

[11] İzmit'te Spor, Anadolu'da Spor Alemi, 28 Mart 1338 (28 Mart 1922), S. 85, s. 12

[12] Mehmet Yüce, Türkiye Derbiler Tarihi, İstanbul 2021, s. 291

İzmit'in tanınmış simalarından 1919 doğumlu Nihat Durak da o günleri şöyle anlatıyor: *Çocukluğumda İttihatspor vardı. Bir de 31. Piyade Alayı. Yavuz Zırhlısı'nın da takımı vardı.*[13]

Ereğli vapuru ile 7 Ağustos 1924 günü İzmit'e gelen Nişantaşı kafilesi "Kocaeli İdman Yurdu Salonu"nda bir gösteri düzenlemişler ve Cuma sabahı karşılaşmaların yapılacağı Tersane Meydanı'nda gerekli düzenlemeler yapılarak saat tam iki'de programa başlanmıştı.[14]

[13] Tuğçe Akkaş, AÜ İletişim Fk, Sözlü Kültür Dersi Basılmamış Final Ödevi, Nihat Durak Hakkında Sözlü Tarih, Ankara 2003, s. 10

[14] Nişantaşılıların İzmit Seyahati, Cumhuriyet Gazetesi, 15 Ağustos 1340 (1924), s. 5. Aktaran Mehmet Yüce, Türkiye Derbiler Tarihi, İstanbul 2021, s. 298, 299

İttihatspor'un futbolcusu Ömer Muzaffer Önvural'ın arşivinden. Arkasındaki nota göre Tersane iskelesi bu fotoğrafın çekildiği 1924 yılında yolcu vapurlarına hizmet vermeye başlamıştı.

Hamidiye ve Mecidiye Kruvazörlerinin Futbol Takımları İzmit Tersane Sahası'nda

1926 Yılı Marmara Grubu Şampiyonluk maçı Adapazarı İdman Yurdu ve İzmit İttihat Spor arasında İzmit Tersane bahçesinde yapıldı.[15]

[15] Talat Tuğrul, Anadolu'da Final Maçları, Spor Alemi, 20 Mayıs 1926, s. 16. Aktaran Mehmet Yüce, Türkiye Derbiler Tarihi, İstanbul 2021, s. 300, 301

1928, Fenerbahçe ve İzmit İttihatspor Takımları İzmit Tersane Bahçesi'nde

Galatasaray'ın İzmit ziyaretinden beş yıl sonra bu kez Fenerbahçe futbol takımı İzmit'e gelerek 24 Mart 1928 Pazar, bayramın ikinci günü Tersane Bahçesi'nde (bugün Merkez Bankası) İttihadspor ile bir maç yapmıştır.

Sağ başta Rıfat Yüce, Ortada şapkalı Nazmi Oğuz, yanında Ömer Muzaffer Önvural

**Türk Ocağı Sahası*

Bir kayda göre Türk Ocaklarının kapatıldığı 1931 yılında İzmit'te Türk Ocağı'nın adını taşıyan bir spor sahası bulunuyordu.[16] Bu konuda başka bir kaynak yok. Muhtemeldir ki sahalardan biri bir süre tahsis edilmişti.

**Eski Saha (Toprak saha)*

Yıllardır hasretle yapımı beklenen İzmit spor sahası 1935 yılında Kağıt Fabrikası'nın kuruluşu esnasında fabrikanın doğu sınırına nihayet düzgünce şekilde yapılmıştı. Burada atletizm yarışmaları ve 19 Mayıs kutlamaları da yapılırdı. Bayram günleri stadyumda yer bulabilmek çok güçtü. Üstü açık tek tribün oldukça küçük olduğu için buraya sadece protokole mensup kişiler alınırdı. Halkın büyük çoğunluğu stadyumu çevreleyen kafes tellerin arasından sahada gösteri yapan çocuklarını ayakta izlerlerdi. Ancak bu saha kurallara uygun değildi. Atatürk Kapalı Spor Salonu yapılıp saha yenilenene kadar doğu – batı yönündeydi.[17]

[16] Mehmet Yüce, *İdmancı Ruhlar*, Futbol Tarihimizin Klasik Devreleri 1923 – 1951, s. 240 – 241. Aktaran Günver Güneş, Belgi, S. 27 (Kış 2024/1), s. 32

[17] Tuğçe Akkaş, AÜ İletişim Fk, Sözlü Kültür Dersi Basılmamış Final Ödevi, Nihat Durak Hakkında Sözlü Tarih, Ankara 2003, s. 10

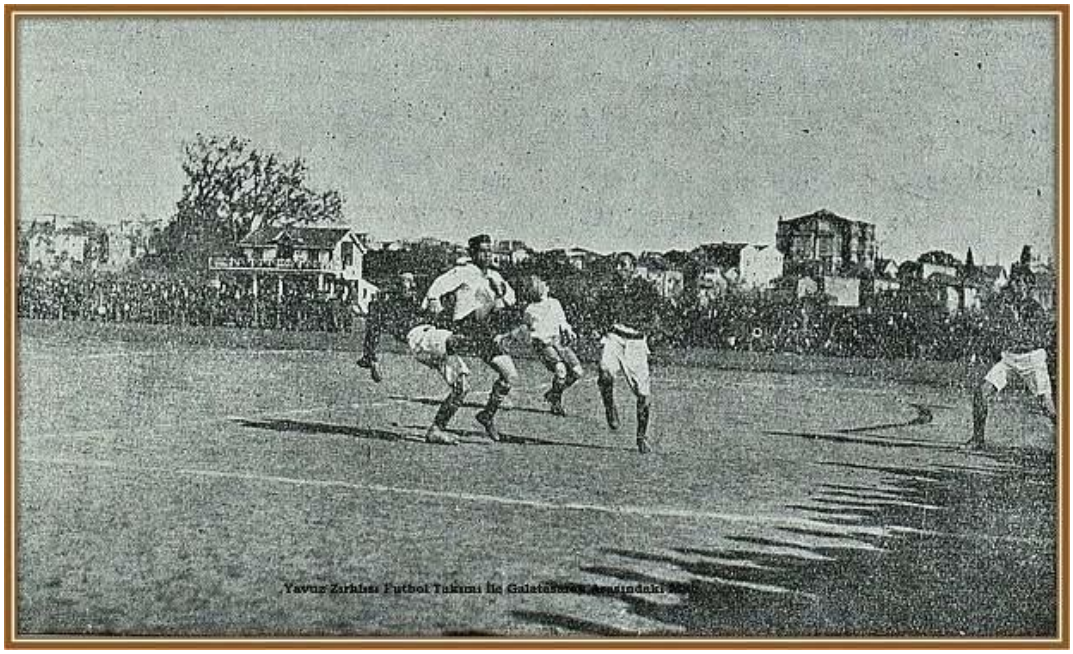

Yavuz Zırhlısı Futbol takımı bir maçta

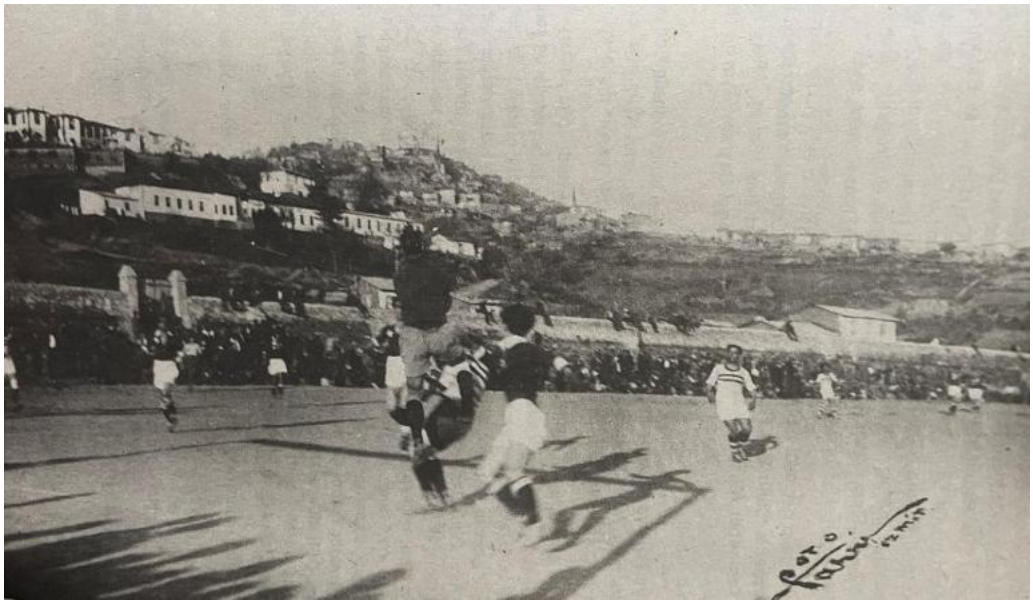

1935, Toprak Sahada Akyeşil – İdmanyurdu maçı. (Şakir Balkı, İzmit'te Zaman, 1995)

1940'lar. Eski Stad'da Bando takımı. Arkadaki tepede eski Askeri Hastane.

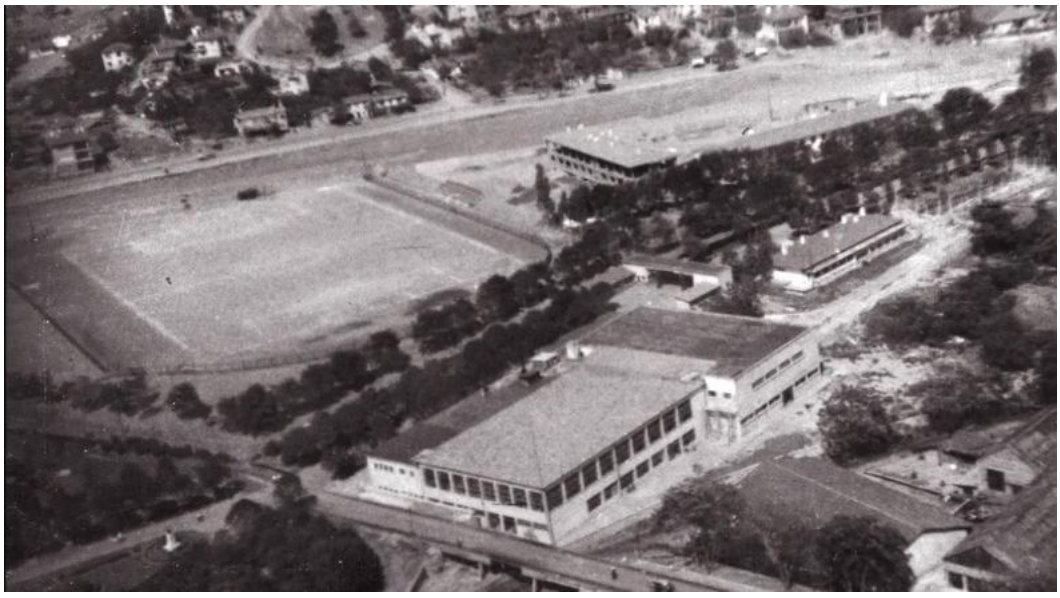

Toprak Saha Havadan Görünüş (Kapalı Spor Salonu öncesi)

İzmit'te yeni yapılan kağıt fabrikası spor sahasının açılışı bir törenle yapılmış, bu nedenle Vefa İdman Yurdu'nun 1940 yılı Mayıs ayında İzmit'e düzenlediği bir spor gezisi neşeli ve başarılı geçmişti.[18] İlaveten Kağıt Fabrikası yönetimi 2 Ekim 1940 tarihli zorunlu tesisler için verilen cevap yazısında "Fabrikamız Selüloz kısmı önünde fabrika mensuplarının da kullanımına açık yeni bir futbol ve atletizm sahası, tenis kortu, 4 açık basket ve voleybol sahalarının var olduğunu ayrıca kapalı yüzme havuzu, kapalı jimnastik salonu ve kapalı atış poligonu için yer

[18] Cumhuriyet Gazetesi, 21 Mayıs 1940, s. 5

ayrıldığını tahsisat sağlandığı takdirde yapımına derhal başlanabileceği" belirtiliyordu.[19] Mevcut Bölge sahası ve binası, "1. Kağıt" ve "Sarı Kışla" arasındaydı. Binada gençler eskrim, güreş, aletli jimnastik, boks ve halter çalışmaları yaparlardı.

SEKA İzmit Kağıt Fabrikası'nın toprak sahası, yalnızca bir spor alanı değil, aynı zamanda Cumhuriyet'in erken dönem sanayi politikalarının sosyal boyutunu yansıtan kamusal bir yaşam alanıydı. Bu saha, endüstriyel üretimin gölgesinde gelişen toplumsal ilişkilerin, işçi kültürünün ve kent belleğinin önemli bir parçası olarak karşımıza çıkıyor.

1930'lu yılların ikinci yarısından itibaren çalışanlarının futbol turnuvalarına, mahalle gençlerinin buluşmalarına, yerel kulüplerin karşılaşmalarına ve fabrika içi etkinliklere ev sahipliği yapan bu alan, çam ağaçlarıyla çevrili toprak zemini ve yükselen fabrika bacalarıyla birlikte ayrı bir değer taşıyordu. Fabrikanın sadece üretim değil, aynı zamanda bir yaşam merkezi olarak kurgulanması, Cumhuriyet'in erken dönem sanayi politikalarının sosyal boyutunu da yansıtıyordu. Yani bu spor sahası, endüstriyel bir kompleksin içinde yer almasına rağmen, çalışanların gündelik yaşamına dokunan sosyal bir alan işlevi görüyordu.

Bugün bu alanın izleri, hem görsel belgelerde hem de kolektif hafızada yaşamaya devam ediyor. SEKA spor sahası, sadece geçmişin bir parçası değil, aynı zamanda endüstriyel mirasın toplumsal boyutunu görünür kılan bir kültürel anlatı olarak yeniden yorumlanmayı hak ediyor.

*O Yıllarda Halkevi'nin Katkıları

İzmit Halkevinin açılış yıllarında uygun spor bir spor sahası olmadığı için, yapılan spor çalışmalarında bazen zorlanılmıştır. Halkevi ilk kuruluş yıllarından itibaren İzmit'in yerel spor kulüpleri olan İttihat Spor ve İdman Yurdu'nu desteklediği görülür. Eksikleri tamamlanan bu iki kulüp 1933 yılı spor mevsimini canlı bir şekilde geçirmiştir. Bu kulüpler atletizm sporu içine giren atıcılık ve binicilik alanlarında gençleri yetiştirmek için her Cuma günü öğleden önce idman yaptırmıştır. İttihat Spor Kulübü gençlere kamp da kurmuştur.

1933 yılında Halkevi gençlerin daha sağlıklı bir ortamda spor yapabilmelerini sağlayabilmek için Kocaeli İdman Mıntıkasının (Kocaeli Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğü'nün) yaptırdığı açık ve kapalı sahaların yapımı için Halkevi bütçesinden 200 lira harcamıştır. Her türlü teknik kullanılarak yapılan iki spor sahasının o yıllarda çalışacak bir spor alanı olmayan İzmit gençliğinin de spor hareketlerine ayrılması için çaba gösterilmiştir.

1935 yılında da Halkevi binasındaki spor salonu eksikliği şubenin en büyük sorunu olmaya devam etmiştir. Bu olumsuzluklara rağmen şube salon jimnastiklerini mıntıka alanında yeni yapılmakta olan binada yapmıştır. Bu şekilde kapalı alanda yapılması gereken sporlar Kocaeli İdman Mıntıkasının kapalı sahalarında, diğer spor hareketleri ise açık alanda yapılmıştır. Olumsuz şartlara rağmen İzmit gençleri spor alanında dereceye girmiştir. 1935 yılı içinde "Bisiklette bir Türkiye turu birinciliği ile sürat birinciliği ve ikinciliği atletizmde de bir Türkiye ikinciliği alınmıştır."

1936 yılında da spor şubesi jimnastik ve spor hareketlerini bölge alanında bulunan İdman Mıntıkasının salonunda yaptırmıştır. Yine bu salonda belirli günlerde atletizm dersleri verilmiştir. Aynı yıl CHP Genel Sekreterliği'nden gelen yazı ile yirmi kadar il merkezine spor

[19] Uygur Kocabaşoğlu (Proje Yöneticisi), Seka Tarihi, İzmit 1996, s. 142, 175, 176

tesisi kurulacağı ve İzmit'in de bu yirmi ilden biri olduğu öğrenilmiştir. İzmit Halkevi için yaptırılacak spor tesisinde aşağıdaki bölümler olacaktır:

1-Bir futbol alanı

2-Atletizm tesisleri için koşu pisti

3-Bir tenis kordu

4-Bir basketbol ve bir voleybol sahası

5-Bir atış poligonu (poligon planı Türk Spor Kurumu tarafından gönderilecektir.)

6-Soyunma ve yıkanma yerlerinin dışında bir gazino, bir satranç odası ve bir piyango (tombala olmalı) odası

7-Radyo, Hoparlör

8-Terbiye edici spor levhaları

Spor merkezi bazı il merkezlerinde yaptırılan planlara göre yaklaşık 60.000–80.000 liraya mal olacaktır. 1936 yılı için Kocaeli İl İdaresi bütçesinden spor tesisi için bir para ayrılmamasına rağmen 1936 yılı Türk Spor Kurumu bütçesinden üç bin lira para ayrılarak İzmit Halkevine gönderilmiştir. Kâğıt fabrikası da yapılacak spor tesisleri için maddi yardımda bulunmuştur. Yapılacak yirmi spor tesisinden hangisinin daha önce yapılacağına ise Türk Spor Kurumu karar verecektir.

CHP Genel Sekreterliği spor tesisi ile ilgili olarak İzmit Halkevinden şunları istemiştir:

1-Belirtilen spor tesisinin planı hemen yapılmalı,

2-Spor tesisinin yapılacağı arazi belirlenmeli,

3-Tesisin planına göre çıkarılacak masraf yapılacak programla yıllara göre sınıflandırılmalı.

Spor Şubesi tarafından, 1934 yılında deniz müsabakaları, atlı ve yaya gezintiler yapılmış ve köylerde bulunan bütün alaturka güreş pehlivanlarının da Halkevine kayıtları yapılmıştır. Bunun yanı sıra sporun bir parçası olan avcılığın ve silah kullanmanın gençliğe öğretilmesi için İzmit'te mevcut olan Avcılar Kulübü bütün üyeleri ile beraber Halkevi Spor Şubesi'nin himayesine alınmıştır.

1953 yılı Ekim ayında Şehir Stadı tamiratının çok yavaş devam etmekte oluğu ve sahanın ancak dörtte birine kum döşenmiş olduğu, ilk devre maçlarının Gölcük sahasında oynanabileceği gazetelerde belirtilirken,[20] Aralık ayı gazetelerinde saha içinin kesin kabulü yapılamadığı için lig maçlarının oynanamadığı ve iptal edildiği bildirilmekteydi.[21]

[20] Bizim Şehir Gazetesi, 22.10.1953

[21] Bizim Şehir Gazetesi, 19.12.1953

1953, Toprak Saha'da İzmit Gençlik – Karagücü maçı seronomisi.

Ardından, 20 Ocak 1954 günü Bölge Müdürü Celal Beken, İzmit Spor ve Gençler Birliği Kulüpleri 1. ve 2. Küme heyetleri ile ayrı ayrı toplantı yapmış, boks ve güreş sporu için "İzmit Lisesi Salonu"ndan yararlanmayı düşündüklerini, maçların başlaması için de önce "dış saha"nın bitirileceğini ve 1. Küme maçlarına başlanacağını ifade etmiştir.[22] Yüklenici İzmit'in tanınmış isimlerinden İsmail Pekdemir idi.

18 Ağustos 1954 tarihinde ihalesi yapılmış şehir stadı tamiratı işine Eylül ayında başlanacağı haberleri gazetelerde yer alıyordu. Sahanın ızgaraları tamir edilecek, duvarlar 1,5 m yükseltilecek, tribünler ve duş tertibatları yenilenecekti.

Beden Terbiyesi Genel Müdür Vekili'nin bütün bölgelere gönderdiği tamimde bu sezonda deplasmanlı grup birinciliği uygulamasından olumlu sonuç alındığını ve Deplasmanlı Grup Birinciliği ve Anadolu Şampiyonluğu karşılaşmalarına devam edileceği ve lig maçlarına en geç 15 Eylül 1955 tarihinde başlanacağını, bu nedenle de stad ve sahalardaki gerekli bakım ve onarımların yapılması için derhal girişimde bulunulması istenmiştir.[23]

İzmit Selüloz ve Kağıt Fabrikası İşletmesi Genel Müdürlüğü tarafından "Vazife Evleri" civarında 16 x 26 m boyutlarında, 1000 kişilik kapalı bir spor salonu yaptırılarak Gen. Müd. Enver Atafrat tarafından 30 Ekim 1955 tarihinde gençliğin kullanımına açılmıştır.

[22] Bizim Şehir Gazetesi, 23.01.1954
[23] Bizim Şehir Gazetesi, 20.07.1955

1957 Eski Stat. Sağ başta Bacspor Kaptanı Ahmet Ulugün (Çengel Ahmet). Hakem elbiseleri dikkat çekici.

1960 Yılına varıldığında önemli bir sorun, tribün ve hasılat sorunuydu. Feriköy ile yapılan özel maçtan elde edilen 1,500 TL ve Petrolspor'un bağışladığı 500 TL, toplam 2,000 TL ve alınacak diğer destekler ile orta tribünün örtülmesi kararlaştırılmıştı. Bunun gerçekleştirilmesi beklenirken bir önceki hafta hasılatı ancak masraflara yetmiş, kulüplere hiçbir şey kalmamıştı. Bunu önlemek için sahanın etrafının örülmesi beklenmekteydi.[24]

[24] Bizim Şehir Gazetesi, 21.10.1960

1960 Kağıtspor'un Sezon Açılış özel maçı, misafir takım Ferikoy. Resit Ayhan, Teyfik (Amerikali), Cevdet, Necmi Balkaya, Fikri, Halil, Murat, Fikret ve Anlantik Nejdat (Antrenör), Ahmet, Nedim (Topac), Yilmaz, Ferruh, Ilhan Sevinç Güler

Seka yönetimi sadece Kağıtspor Kulübünü desteklemiyor, kentteki spor yaşamına oldukça yardım ediyordu. 15 Ekim 1965'de şehir stadının bir kısmını satın alan Seka, önce sahayı uluslararası standartlara getirmiş, etrafını tellerle çevirmiş, spor yazarları ve çalıştırıcılar için özel bölmeler yaptırmıştı. Boru fabrikası da bir skor levhası yaptırarak destek vermişti. Açık ki bu kolaylıklar en çok, İkinci Lig'in yeni takımı Kocaelispor'a yarayacaktı. Kurumun verdiği bu destek ilerleyen yıllarda da devam etti.

*Okul Bahçeleri

Diğer futbol sahaları ise okul bahçeleri idi. Madam Ali lakaplı Galatasaraylı Büyük Ali ile Sarı Naci ve Beşiktaş'ta oynayan Karamürselli Nazmi, Necati Bey Okulu bahçesi'nde oynarken Nedim Ar ise Ulugazi İlkokulu bahçesinde top koşturmuştu.

*1934, Kocaeli Mıntıkası (Bölgesi) Sahaları

T.İ.C.İ Kocaeli Mıntıkası Merkez Heyeti'nce verilen 13 Eylül 1934 tarihli bir talimata 31 Teşrinievvel (Ekim) 1934 tarihli cevabi raporda, İzmit, Adapazarı Belediyesi Kanlı Mezarlık, Kandıra Yılmazspor, Hereke İdmanyurdu, Karamürsel İdmanyurdu ve Geyve İdmanyurdu'na ait sahaların ölçüleri, hangi sporların yapıldığı, hangi tarihte inşa edildiği ve kimlerin yararlandığı belirtilmiş ayrıca şu yorumlar eklenmiştir:[25]

a) İzmit'te Kocaeli Stadı. Kocaeli Spor Mıntıkasına ait. 90 x 25 m boyutlarında. Futbol, Voleybol, Atletizm, Basketbol ve bisiklet yapılabiliyor. Mıntıkaya kayıtlı 12 takım faydalanabiliyor. 1933/34 yılında yapıldı. İlimizin kurallara uygun ve bilimsel tek sahası

[25] BCA. 490.1.0.0-1114.66.1

olmasına rağmen Özel İdare'den yeterli ödenek alınamadığından bitirilemiyor. Güreş Salonu da kısmen bitmek üzere ancak ödeneksizlikten bitirilemiyor.

b) Adapazarı Kanlımezarlık. Adapazarı Belediyesi'ne ait. 80 x 120 m boyutlarında. Muhtemelen zemini çayır olması nedeniyle "Halı Arsa" olarak adlandırılıyor. Futbol, voleybol için kullanılabiliyor. Adapazarı'nın Sakarya, Yeni Hilal, İdmanyurdu ve Gençlerbirliği kulüpleri faydalanabiliyor. Yapım tarihi belli değil.

c) Kandıra Stadı. Kandıra Yılmazspor'a ait. 80 x 110 m boyutlarında. Futbol, voleybol ve atletizm için kullanılıyor. Zemini çayırdır. 1933 Yılında yapılmıştır.

Kandıra Gençlerbirliği Namazgah Çayırı'nda.

ç) Hereke Sahası. Hereke İdmanyurdu'na ait. 60 x 90 m boyutlarında. Futbol ve voleybol için kullanılmaktadır. 1933 Yılında yapılmıştır.

d) Karamürsel Sahası. Karamürsel İdmanyurdu'na aittir. 55 x 90 m boyutlarındadır. Futbol ve voleybol için kullanılmaktadır. 1932 yılında yapılmıştır.

e) Geyve Sahası. Geyve İdmanyurdu'na aittir. 75 x 100 m boyutlarındadır. Futbol ve voleybol için kullanılmaktadır. Geyve ve Akhisar İdmanyurt takımları kullanmaktadır. Ödeneksizlikten tam gerektiği gibi bir saha yapılamamıştır. 1933 Yılında yapılmıştır.

1938, Hereke Mensucatspor. Eski fabrika koğuşlarının yıkılıp top sahası olan, şimdiki çim sahanın olduğu yer.

Hereke Sümerspor Futbol Takımı

1956, Hereke Mensucatspor'un son zamanları

Hereke, 1975

Yukarıdaki listede yer almayan sahalardan bir tanesi Tavşancıl'dır. Ancak aşağıdaki fotoğraflar bir nebze bu açığı kapatmaktadır.

Tavşancıl Kumluk. Top sahası yapılmadan önce. Suat Kızıltaş arşivi.

Tavşancıl Toprak Stat'ta Bir bayram Kutlaması

Tavşancıl Çaylık'ta futbol sezonu açılışı. Kurban kesilmiş, gösteri maçı başlamış. (Suat Kızıltaş arşivi)

5 Ağustos 1923 günü İzmit'teki karşılaşmadan dönen Galatasaray kafilesi Tavşancıl sahilinde pek büyük fedakarlıkla yapılan bir futbol sahasına hayran kalmışlardı. Kenardaki deniz hamamı da pek şirindi. Hep bunlar ordu'nun çabası ve tümen kumandanı Salih Beyefendi'nin destekleri ile yapılmıştı.[26]

Tavşancıl Çaylık'ta bir maç (Suat Kızıltaş arşivi)

[26] Yeni Yol Dergisi, 27 Aralık 1923, C. 1, S. 17, s. 238'den aktaran Mehmed Sami Karahasan, Yeni Yol Adlı Çocuk Dergisi (1-24), Afyon Kocatepe Ünv. SBE, Yüksek Lisans Tezi, Afyon 2022, s. 439.

Bir diğer stat o dönemde henüz bir çayır durumunda olan Dilovası Eski Stat'tır.

1980'ler, Dilovasıspor. Mimar Sinan Mahallesi. Aksu Metal arkasındaki eski futbol sahası.

Aynı şekilde o yıllarda yerleşimin pek olmadığı Derince sahası da listede yer almamıştır. Ancak 1950'li yıllarda Derinceli gençler eski tren garı alt tarafındaki Palamut Meşeleri ile çevrilmiş futbol sahasında top oynamayı tercih ediyorlardı. 1952 Yılında kurulan Derince Gençlik antrenmanlarını bu sahada yapardı.[27]

Derincespor sezon açılışı

[27] Aktaran Ferit Toplu

Derince Rayspor Sahası

1944 doğumlu Derinceli eski bir kaleci olan Turan Güler, ilk topunu Derince Lale sokakta kuzey-güney doğrultusunda boylamasına uzanan bir açık sahada oynadığını aktardı.

1973-74 Sezonunda İkinci Küme'nin yeni takımı federe olma işlemlerini tamamlayan İhsaniye Gençlik Kulübü 'nün güzel bir saha ve tesisleri vardı.[28]

**Basketbol Sahaları*

Kağıt Fabrikası'nın 1940 yılında 4 açık basket sahası vardı. 1975'de Sinan uz yönetiminde kırk kişilik Seka Basketbol Okulu açıldı. Tek şart kendi okullarındaki eğitimlerini aksatmamaları idi. 1979'da işletme içinde 3 açık hava basket sahası daha açıldı. 1976-80 Yılları arasında SEKA lojmanları 2.Tip evler basketbol sahasında Lassaspor da oluşturduğu basket okulu minikler-yıldızlar-gençler olarak çalışmalarını yürütüyordu. Ancak Kocaeli basketbolü Atatürk Kapalı Spor Salonu'nun yapılışı ile yükselişe geçti.

Günümüz Açık ve Kapalı Basketbol Sahaları

1. Basketbol Sahası (Derince) – Çınarlı Mahallesi, Atatürk Caddesi üzerinde yer alıyor.
2. Basketbol Sahası (Malta, İzmit) – Onur Sokak'ta yer alıyor.
3. Basketbol Sahası (Ayazma, İzmit) – Kuva-i Milliye Caddesi üzerindeki bulunuyor.
4. Basketbol Sahası (Yenişehir, İzmit) – Sultan Baba Sokak'ta bulunuyor.
5. Basketbol Sahası (Bahçelievler, Kartepe) – İsmet Paşa Caddesi üzerinde yer alıyor.
6. Basketbol Sahası (Gaziler, Kartepe) – Onur Sokak'ta yer alıyor.
7. Basketbol Sahası (Yahyakaptan, İzmit) – D-100 Karayolu kenarında yer alıyor.

[28] Doğuş Gazetesi, 30.11.1973

8. Şehit Polis Recep Topaloğlu Spor Salonu: Yahyakaptan'da yer alan bu büyük kompleks, basketbol, voleybol ve diğer salon sporları için kullanılıyor.

*Voleybol Sahaları

Kağıt Fabrikası Genel Müdürü Enver Atafrat spora büyük destek veriyordu. Bir de salon yaptırmıştı. İlk Bayan Voleybol Türkiye Birinciliği burada yapılmıştı. Sporcular da sosyal binada konaklamışlardı. Voleybolcu Alev bu maçlarda parlamıştı.[29]

Kentimiz kapalı spor salonları dışında Kocaeli'de voleybol oynamak isteyenler için öne çıkan tesislerden biri Körfez Voleybol Akademisi Spor Okulu, Fatih Mahallesi'nde yer almakta olan tesis, hem voleybol hem de basketbol sahalarıyla hizmet vermektedir.

*Güreş Sahaları

15 Mayıs 1938 günü Serbest ve Grekoromen Milli Bölge Birincilikleri Necatibey Okulu salonlarında yapılmıştı. 1959 Yılı sonlarında İstanbul Demirspor'un davetlisi olarak İstanbul'da bulunan İsveç Demiryolları Güreş Takımı ve Japon Güreş Milli Takımı ile yapılan dostluk maçları Seka Güreş Salonu'nda gerçekleşmişti. [30]

Kocaeli İdmanyurdu'nda bisiklet binen, İttihatspor'da ise futbol oynayan Ömer Muzaffer Önvural bir süre de güreş yapan komple bir sporcuydu.

[29] Sözlü olarak aktaran Enver Narin (d. 1945)

[30] Mehmet Sarıoğlu, Seka Postası'nın Işığında İzmit'te Kültürel Yaşam, Kocaeli 2013, s. 256

İzmit Halkevi tarafından düzenlenen güreşlerin alaturka ve batı tarzı olmak üzere iki şekilde yapıldığını görmekteyiz.[31] Yapılan güreşlere ünlü pehlivanlar katılmıştır. İzmit'te 16 Ağustos 1936 Pazar günü CHP Halkevinin himayesinde Çocuk Esirgeme Kurumu yararına yapılacak büyük alaturka yağlı pehlivan güreşlerinin "*İzmit Spor Bölgesi Alanı*"nda yapılacağı duyurulmuştu. [32]

17 Ekim 1937'de "Necati Bey Okulu"nun Halkevi Salonunda da güreş yarışları düzenlenmiş ve dereceye girenlere ödül verilmiştir.[33] Yine 1938, 1941 Yılı Bölge Güreş Birincilik müsabakaları "*Necati Bey Okulu*" Halkevi Salonu'nda yapıldı. [34] Kandıra Halkevi de 28 Haziran 1940 tarihinde pehlivan güreşleri yapma kararı almıştı.[35]

[31] Berna Kaya, Bir Halk Eğitim Kurumu Olarak İzmit Halkevi (1932 – 1951), SAÜ – SBE YLT, Adapazarı 2008, s. 109 – 111

[32] Türk Yolu Gazetesi, 15 Temmuz 1936

[33] BCA, 490.01/988.827.1, Belge 179, 180-142

[34] 23.03.1941 Vatan Gazetesi

[35] Türk Yolu Gazetesi, 11 Haziran 1940

1897, Karamürsel Güreş Karşılaşmaları (Servet-i Fünun, 28 Aralık 1897)

1950 Vali Konağı mevkii. Güreşler.

Sarımeşe Köyü'nde Hergeleci İbrahim Pehlivan Güreşleri.

Aileden pehlivan Hergeleci'nin güreş hayatı zengin, yaptığı güreşler ustacadır. 1901 yılından sonraki hayatını İzmit'in Sarımeşe köyünde sürdürmüştür. 1917 yılında Sarımeşe'de vefat etmiş ve demiryolu yakınındaki köy mezarlığına defnedilmiştir. Hergeleci İbrahim Pehlivan Güreşleri 1964 Yılında kurulan Sarımeşe Köyü Güzelleştirme ve Kalkındırma Cemiyeti tarafından 1975 yılına kadar yapılmıştır. 2004 yılından bu yana yeniden düzenlenmektedir.

Çerkesler tarafından 1879 tarihinde kurulan Fevziye köyünde 1882'de başlatılan güreş müsabakaları (Fevziye köyü, 1923-1995 döneminde Karamürsel / İzmit'e bağlıydı) " Geleneksel Tarihi Fevziye Köyü Güreşleri"ne dönüşmüştür. Köy muhtarı Necmi Yüksel ve organizasyonlarda görevli Ferhat Erbakış'ın verdikleri bilgilere göre; "Fevziye köyü kurulduktan sonra yaşlılar, Çerkesya'dan getirdikleri geleneklere uygun olarak köy meydanlarında oynayan gençlere "Haydi güreşe tutuşun biz seyredelim" diyerek ilk meşaleyi yakmışlardır.

Profesyonel hale gelen güreşler için yeni bir alan gerekmiş. 1970 yılında Fevziye köyünün torunu olan Gazanfer Bilge'nin ve Devletin katkılarıyla, Fevziye köyü kapalı tribünlü modern güreş sahasına kavuşmuş. 1982 yılından sonra da güreşler, Güreş Federasyonu tarafından düzenlenmeye başlanmış. Bu güreş sahasında güreşen Aydın Demir ve Ahmet Taşçı gibi kişiler Kırkpınar başpehlivanlığını uzun yıllar ellerinde tutmuşlar."

1956, Hereke Çamlıbahçe Güreşleri anısı

Başiskele Bahçecik'te Güreşler. Kadem Duran Arşivi

Uzuntarla da önemli pehlivan kaynaklarından biriydi. Köyün ilk yerleşimcilerinden Bağ Hurşlit'in iyi bir güreşçi olduğu ve Eskişehir'den köye güreşmek üzere geldiğinde yerleşerek kaldığı, yine genç yaşta Balkanlar'dan göçerek gelen Horel Harun'un da güçlü bir pehlivan olduğu söylenir. Köyde ekonomik durumu iyi olan aileler çocuklarına güreşli düğünler yapar, davetiyenin altına düğünümüz güreşlidir yazarlarmış. Köyün gençlerinden de güreşenler vardı ama bunu bir geçim kaynağına dönüştüremediler. Hakule Hüseyin Pehlivan, Thağapsov Hacı Şükrü, Thağan Kenan Pehlivan ve Hableko Şakir Pehlivan gibi. Uzuntarla Köyü'nde güreşler, "Mandıra Düzü" denilen geniş çayırlık alanda yapılır, ücret karşılığı seyredilirdi. Elde edilen gelir köy yararına kullanılırdı.

Gebze kasabasında her yıl birçok kurum tarafından çeşitli nedenlerle güreşler düzenlenmekteydi. 1937 Yılında Gebze Türk Hava Kurumu tarafından 20 Haziran Pazar günü büyük pehlivan güreşleri yarışması düzenlenmiş ve katılacakların her türlü dinlenme olanakları sağlanmıştı.

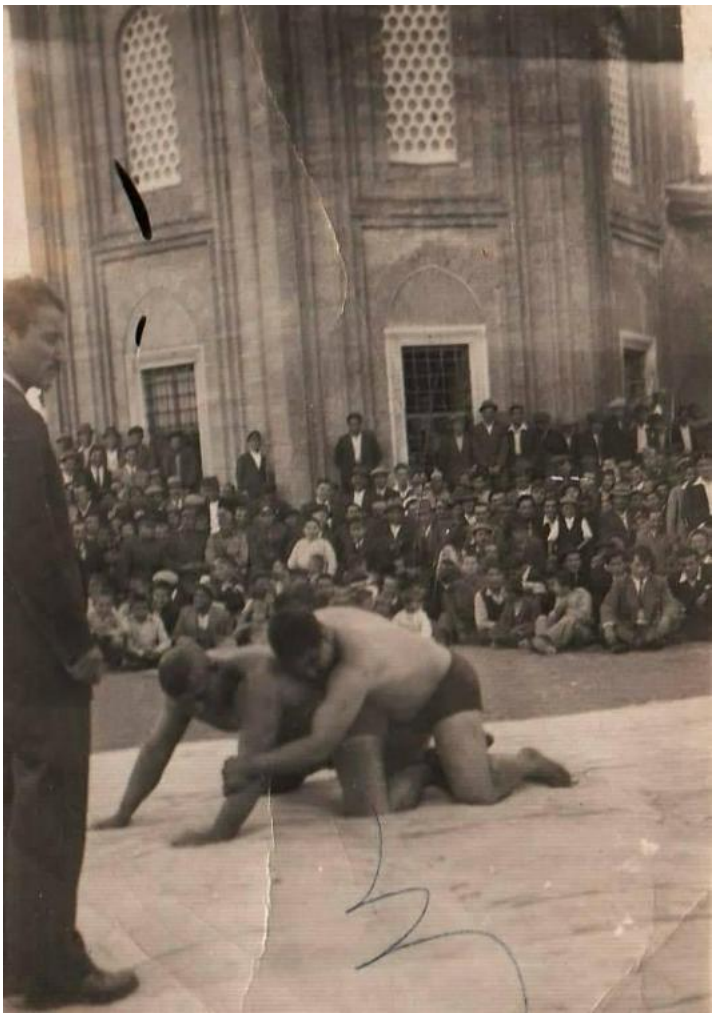

1950'ler Gebze Çoban Mustafa Paşa Cami avlusunda güreşler

1940 Yılında yapılan güreşler ise ilginç biçimde Çoban Mustafa Paşa Camii bahçesinde yapılırken, 6 Ekim 1949 Pazar günü düzenlenen güreşler ise "Gebze Kasabasının Su Tesisatı" yararına idi. 1976 yılına gelindiğinde Gebze Altınok Kulübü'nün 23 Nisan 1976 Bayram günü "Yazı Çayırı"nda düzenlediği güreşlere Trakya ve Anadolu'nun ünlü pehlivanları davet edilmişti. Denizli ve Güzeltepe Akse köylerinde de güreş yarışmaları düzenlenirdi.

1885 – 90'lı yıllarda Tavşancıl köyünde düğün güreşleri yapılmış bu güreşlere Kocayusuf, Adalı Halil, Küçük Yusuf Pehlivan, Aydınlı'lı İsmail gibi pehlivanlar katılmıştır. 1900 Yılının Ekim ayında da yine Tavşancıl'da yapılacak bir düğün münasebeti ile büyük bir güreş düzenlenmişti. Büyük güreşçi Kara Ahmet'in de katılacağı duyurulmuş ancak gelmemişti.

1 Ağustos 1937, Tavşancıl'da Sünnet Düğünü ve Güreşler. Özgür Yozgatlıoğlu Arşivi.

Cumhuriyet Gazetesi'nde yayınlanan bir duyuru aracılığı ile de 14 Eylül 1933 günü Tavşancıl köyünde yapılacak bir "düğün" esnasında güreşler düzenleneceği belirtilerek pehlivanlar köye davet edilmekteydi.

1897, Karamürsel Güreş Karşılaşmaları (Servet-i Fünun, 28 Aralık 1897)

*Kocaeli'de Yağlı Güreş Organizasyonları:

Organizasyon Adı	Yöre
Hünkar Çayırı Güreşleri	Gebze
Paşa Yağlı Güreşleri	İzmit
Taşköprü Hasat Sonu Şenlikleri	Derince
Sekapark Yağlı Güreşleri	İzmit
Altın Kemer Yağlı Pehlivan Güreşleri	Karamürsel
Gölcük Belediyesi Yağlı Güreşleri	Gölcük
Sarımeşe Hergeleci İbrahim Yağlı Güreşleri	Kartepe Sarımeşe

Bunların dışında Kandıra Belediyesi tarafından düzenlenen Namazgâh Yağlı Pehlivan Güreş Festivali de geleneksel hale gelmiştir.

*Av Sahaları ve Atıcılık

1954 Yılında kurulan Karamürsel Avcılar ve Atıcılar Kulübü'nün Karamürsel – Akçat yolu üzerinde Başdeğirmen Mevkii'nde tam donanımlı poligon sahası bulunmaktadır. Kulup ayrıca üyelerine değişik bölge ve mekanlarda av sporları düzenlemektedir.[36]

[36] Erdoğan Özdemir, s. 397

* Av Sahaları

M.Ö. 192 yılında Bithynia tahtına çıkan Prusias'ın lakabı "Cynaegus" yani "Avcı" idi. Kocaeli bölgesinin avlak özelliği yüzyıllar boyunca birçok gezginin de notlarında yer almıştır.

Avcılığın sporun bir dalı olduğundan hareketle 1934 yılında İzmit Avcılar kulübü ve bütün üyeleri İzmit Halkevi Spor Şubesi'nin himayesi altına alınmıştır. [37] İlk hareket olarak köylülerin de dâhil olduğu çeşitli sahalarda üç sürek avı yapılması kararlaştırılmıştır.[38] Rıfat Yüce, 1945 yılında kaleme aldığı notlarda[39] bölgede avcılığın her yıl Ağustos ayından itibaren başladığını, her bölge ve her köşede çok çeşitli avlar olduğunu ve en gözde yerin de Tütün Çiftliği olduğunu belirtiyor. Padişahlar buraya av için geldikleri için Tütün Çiftlik'teki binalar ve İzmit'teki köşklerin yapıldığının söylendiğini ekliyor.

1943 yılı Aralık ayında da Ziraat Müdürünün desteğinde yine Keltepe (Kartepe) eteklerinde büyük bir sürek avı düzenlenmiş, Yuvacık, Aksığın, ve Serindere köylerinden 49 avcı katılmıştır. Bu sürek avlarının 1. si 25'i şehirli ve 35'i köylü avcının katılımı ile 60 kişilik bir kafile halinde Köseköy civarında yapılmıştır.[40]

Halkevi tarafından ilan edilen bir sürek avı da 1944 Ocak ayı içinde Ebekaya mevkiinde kalabalık bir avcı kitlesi ile yapılmıştır.[41] Bu sürek avları ile hem eski bir gelenek devam ettirilmiş hem de zararlı hayvanlarla mücadele edilmiştir.

*At Yarışları

Ulusal Kurtuluş ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında tüm Anadolu'da olduğu gibi Kocaeli'nin birçok noktasında at koşuları yapılmaktaydı. 27 Nisan 1923 Perşembe günü havanın yağmurlu olmasına rağmen *Adapazarı İlkbahar At Yarışları için* İzmit, Derbent, Sapanca'dan gelen halk ve okullar ile Koşu Meydanını epeyce doldurmuş ve yarışlarda büyük dereceler elde edildiği için gayet memnun ayrılmışlardı.[42]

Lozan Anlaşması'nın imzalanması dört ay öncesi İstanbul sınırında bekleyen 1.Ordu'nun himayesinde Gebze'de düzenlenen 1 Haziran 1923 İlkbahar Zafer Koşusu, böylesi bir diplomatik mesaj da içeriyordu. Bu yarış için gerekli yarış alanı ordu tarafından yapılmış olup, şehre çok yakın havadar bir noktadadır. Tesviye edilmiş bir zemin, doğu tarzı mimaride bir "Hakem Mevkii", halkın dinlenmesi için çadırlar, gölgelikler ve Albayraklarla süslenmiş alan gösterilen özeni ifade ediyordu.

1927 yılından itibaren İzmit'te de Vilayet tarafından düzenli at yarışları yapılmıştır. 1931 İlkbaharı'nda Tayyare Meydanı'nda yapılan at Koşusuna İstanbul, Bolu, Bilecik, Bursa, Balıkesir ve Ankara'dan 49 at katılmış ve halk koşuları büyük bir ilgiyle izlemişti. İzmit'te, 1931 yılında ilk defa Başbakanlık tarafından sonbahar at koşusu gerçekleştirilmiştir. 8 Eylül 1932 Cuma günü Tayyare Meydanı'nda İl Özel İdaresi adına düzenlenen at yarışına

[37] Berna Kaya, Bir Halk Eğitim Kurumu Olarak İzmit Halkevi (1932 – 1951), SAÜ – SBE YLT, Adapazarı 2008, s. 99

[38] BCA, 490.01/905.535.1, Belge 9, 10

[39] Rıfat Yüce, Kocaeli Tarih ve Rehberi, İzmit 1945, s.294 – 296

[40] BCA, 490.01/905.535.1, Belge 9, 10

[41] Marmara Gazetesi, 23 Ocak 1944

[42] Mehmet Yüce, Türkiye Derbiler Tarihi, İstanbul 2021, s. 290

Kocaeli'ye ilaveten İstanbul, Bursa, Balıkesir, Bolu, Bilecik, Eskişehir ve İzmir vilayetlerinden 25 at katılmıştır. Vilayet Aygır Deposu yavrularından iki at, "Tay ve Halkevi Yarışları"nda birincilik almışlardır. Bir hafta sonra 15 eylül Cuma günü yine aynı meydanda Başbakanlık tarafından düzenlenen at yarışına ise İstanbul, Balıkesir, İzmir, Bursa vilayetlerinden 18 at katılmıştır.[43]

1936, 1937, 1938 ve 1939 Yıllarındaki yarışlar da "Tayyare Meydanı"nda yapılmıştır. 1938 yılında yapılan yarıs da Atatürk'ün himayesinde Celal Bayar'ın başkanlığında Yüksek Yarış Cemiyeti adına 25 Eylül Pazar günü yine "Tayyare Meydanı"nda yapılmıştır.[44] 20 Ağustos 1939 tarihindeki Özel İdare, Halkevi ve Kocaeli at koşuları "Tayyare Meydanı"nda Vali Ziya Tekeli himayesinde yapılmıştır.[45] 27 Ağustos 1939 Pazar, "Yarış ve Islah Encümeni" Yarışları, 30 Ağustos 1939 tarihli Marmara Gazetesi'nde yazıldığı üzere çok keyifli geçmişti. Gebze'de 1938 yılında yapılan bir at yarışını ise Tayyar isimli at ve jokeyi Abdullah kazanmış, büyük ilgi toplamışlardı.

Ne var ki İkinci Dünya Savaşı bu tür organizasyonlara engel oldu. 21.11.1946 tarihli Türk Yolu Gazetesi'ndeki bir haberde "İl Veteriner Müdürlüğü at yarışları için bütçeye ödenek koymuştur. Yarışmaların başlamasını beklemektedir" denilse de askeriyede atlar binek hayvanı olmaktan çıkıp, süvari sınıfı kapatılıp, Kocaeli Aygır Deposu da kapatılınca at yetiştiriciliği özel haralara kaldı.

1930'lar, Tavşancıl Çaylık Mevkii. Bir Düğünde Düzenlenen At Yarışları. Tavşancıl düğünlerinde geleneksel olarak güreş ve at yarışları düzenlenirdi. Yarışlar, mezarlık üstü Yarış Bayırı'ndan köye, sonraları ise Karaburun'dan Çaylık'a yapılırdı.

[43] Kocaeli Vilayeti Umumi Meclisi Zabıtnamesi, 1932, s. 9, 42 & 1933, s. 11-12. Aktaran Mesut Çapa, Cumhuriyet'in İlk On Yılında İzmit Merkez Tarihi Üzerine Bir Deneme, s. 911

[44] Türk Yolu Gazetesi, 1 Eylül 1938

[45] Türk Yolu Gazetesi, 4 Ağustos 1939, Müzeyyen Ünal, At Koşuları, Kocaeli Ansiklopedisi, s. 167, İstanbul 20023

Adıge kültürünün yoğun yaşandığı İzmit Uzuntarla, yağlı güreş ve at yarışlarının anılardan silinmediği bir yerleşim olarak anılardadır. Çerkesler, Osmanlı'ya göçünce haralarda at yetiştirme ve jokeylik gibi meslekleri yapmaya başladılar. Osmanlı döneminde saraya at yetiştiren hara ve at çiftliklerinin bazıları, İzmit çevresinde bulunuyordu. Osmanlı Sultanı Abdülaziz'in seyis başı (Maşukiyeli) Çerkes Saadettin (Atığ) efendinin çiftliği Uzunçiftlik'te kurulmuş olup, Saadettin efendinin torunu Sadun Atığ da yıllarca jokey kulübü başkanlığı yapmıştır. Oğlu Saadettin Atığ da, Türkiye Jokey Kulübünün asil üyesi ve adına Avrupa'da koşu düzenlenen, dünya atçılığında adı geçen lider şahıslardan biridir.

Kocaeli Atlı Spor Kulübü, 1992 yılında kurulmuş olup, kulübün genç yeteneği Adnan Çakır, ilimizi ve ülkemizi Balkan Şampiyonu olarak başarıyla temsil etmiştir. Fuar içinde 10 dönüm arazi üzerine kurulu tesisin açık parkuru 65 m eninde, 75 m uzunlukta iken, kapalı manej ise 17 m eninde, 30 m uzunluktadır. Kapalı manejde ayrıca 19 adet box bulunmaktadır.

*Günümüz Stadyumları

-*İzmit Mehmet Ali Kağıtçı* (Eski Seka Toprak Sahası), Dilovası Şehit Nihat, Çayırova Kuştepe, Derince Suni Çim, Tavşancıl Salih Gün, Avni Kalkavan, Kartepe Arslanbey, İzmit Cephanelik, Karamürsel İlçe, Hereke Erkin Akkaş, Gebze Alattin Kurt, Çayırova Şekerpınar, Gebze Beylikdağı, Körfez Esentepe, Başiskele Kullar, İzmit Bağçeşme, KBB Vinsan, Plaj Yolu Avni Kalkavan, Yeşilova Ali Osman Spor Tesisleri.

-*Gebze Stadyumu* Kocaeli'nin büyüklük açısından ikinci stadyumudur. Güzeller mahallesinde yer almaktadır. 15.462 seyirci kapasitesine sahiptir. Yapılan yenileme çalışmaları sonrası 17 Ağustos 1999 depreminde hayatını kaybeden Kocaeli milletvekili Alaattin Kurt'un adı verilmiştir. Aynı mahallede Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Metin Oktay futbol sahası ve yüzme havuzu da bulunmaktadır.

-*Gölcükspor stadyumu* bölgedeki spor aktivitelerinin devamlılığını sağlamıştır. Rauf Denktaş caddesinde yer almakta olup 2008 yılında hizmete açılmıştır.

-*Karamürsel Stadı.* Tabakhane mahallesinde amatör futbol müsabakalarına tahsis edilmiş bulunan 1500 kişilik stat 1987 yılında hizmete açılmış, 2006 yılında yeniden düzenlenmiştir.

-*İsmet Paşa Stadyumu*

İzmit'in eski stadyumu, yani İsmet Paşa Stadyumu, 5 Kasım 1972'de Kocaelispor–Ankara Demirspor maçıyla açılmış ve 2018'e kadar tam 46 yıl boyunca Kocaelispor'un evi olmuştu. 16.750 kişilik kapasitesiyle hem yerel maçlara hem de büyük heyecanlara sahne oldu. Kocaeli'nin spor tarihinde yalnızca bir yapı değil, aynı zamanda bir kültürel hafıza mekânıydı. Doğal çim zeminli, klasik tribün yapısıyla tam bir eski dönem futbol mabediydi.

İsmetpaşa tribünleri, İzmit'in sosyal dokusuyla iç içeydi. Maç günleri şehirde bir ritim oluşur, esnaf kepenk kapatır, sokaklar yeşil-siyah renklere bürünürdü. Tribünler, sadece spor değil, kent belleği ve duygusal aidiyet alanıydı.

Mimari özellikleri, hem dönemin teknik olanaklarını hem de yerel ihtiyaçları yansıtan sade ama işlevsel bir tasarıma dayanıyordu. Mimarisi, gösterişli olmaktan çok aidiyet duygusunu besleyen bir yapıydı. Şehir merkezindeki konumu sayesinde taraftarlar yürüyerek stada

ulaşabiliyor, maç günleri İzmit sokakları adeta bir futbol şölenine dönüşüyordu. Bu yönüyle stadyum, sadece bir spor tesisi değil, toplumsal bir buluşma mekânıydı.

1979, Derince Gençlerbirliği federe olduğu yıl İsmet Paşa Stadı'nda.

Zamanla yapılan yenilemelerle daha modern bir görünüme kavuştu. Başlangıçta yaklaşık 13.000 olan kapasite, 2006'daki yenilemeyle 16.750'ye çıkarıldı. Zemin, doğal çim kullanılarak 2008'de tamamen yenilendi. Boyutları standart ölçülere uygun olarak 105 × 68 metre idi. Tartan pistin üzerindeki eski kulübeler söküldü; görüş açısını iyileştirmek için zemin 1 metre kazılarak yeni yedek kulübeleri yerleştirildi. Basın tribünü kapasitesi 80'den 200'e çıkarıldı. Protokol tribünü koltukları yenilendi, üzerine 13 adet loca eklendi. Giriş turnike sayısı 12'den 15'e çıkarıldı. Misafir takım otoparkı oluşturuldu. Stadın iç ve dış demir aksamları boyandı.

İsmet Paşa Stadyumu'nun tribün kültürü, Kocaeli'nin spor tarihindeki en canlı ve karakteristik toplumsal fenomenlerden biriydi. Bu kültür, sadece tezahüratlarla değil, yemek kokularıyla, ritüellerle ve kuşaktan kuşağa aktarılan aidiyet duygusuyla şekillendi. Maraton ve numaralı tribünler kapalıydı. 2006'da açık kale arkası tribünün üstü kapatıldı, böylece tribünlerin %75'i kapalı hale geldi. Tel Örgülerin kaldırılarak tribünlerin sahaya daha yakın hale gelmesi, taraftarla takım arasındaki bağı güçlendirdi. Dağ tarafı kale arkası tribünü, stadyumun en karakteristik bölümlerindendi. Kocaelispor'un en tutkulu taraftar gruplarının yer aldığı bölgeydi. Burada tezahüratlar sadece ses değil, bir kimlik ifadesiydi.

Yerel Kimliğin Sembolüydü. İzmit şehir merkezinde yer alması, taraftarla kulüp arasında güçlü bir bağ kurdu. Maç günleri adeta bütün şehir birlikte nefes alırdı. 16 Nisan 1997'de Türkiye Kupası finalinde Kocaelispor, Trabzonspor'u 1-0 yenerek kupayı burada kaldırdı. Avrupa kupalarında Sporting Lizbon, Lokomotif Moskova gibi takımlar bu sahada ağırlanarak uluslararası arenada Kocaeli'nin sesi duyuruldu. 2015'te Büyükçekmecespor maçında 20.745 seyirciyle amatör ligde Türkiye rekoru kırıldı. 1995'teki ilk gece maçı, seyirci olayları nedeniyle yarım kaldı ve tarihe geçti. Yaşanan seyirci olayları, İsmetpaşa tribünlerinin ne kadar tutkulu ve zaman zaman taşkın olabileceğini gösterdi. Ancak Hodri Meydan gibi taraftar

grupları, sadece tezahürat değil, sosyal dayanışma ve şehir aidiyeti açısından da önemli roller üstlenmişti. Tribünlerde büyüyen nesiller, Adalı Nazım'ın köftesiyle, tezahüratlarla, zaferlerle bu stadyumda aidiyet duygusu geliştirdi. Soyunma odasına bile köfte gönderildiği oluyordu.

25 Eylül 2014 günü temeli atılarak 1 Eylül 2018'de Alikahya'da açılan UEFA standartlarına uygun yeni Kocaeli Stadyumu'nun ardından İsmetpaşa yıkıldı. Yerine Derince Millet Bahçesi inşa edildi Ancak yeni stadın şehir merkezinden uzaklığı, toplu taşıma eksikliği gibi nedenlerle taraftarlardan eleştiriler geldi. Yıkımı, sadece bir binanın değil, bir dönemin kapanışı olarak görüldü. Taraftarlar için bu geçmişle bağın kopması anlamına geldi.

*Kapalı Spor Salonları

-Şehit Polis Recep Topaloğlu Spor Salonu. İzmit Yahyakaptan'da yer alan bu salon, geniş kapasitesi ve çok amaçlı yapısıyla hem profesyonel hem amatör sporculara hitap ediyor.

-Kocaeli Büyükşehir Başiskele Vezirçiftliği Kapalı Spor Salonu

-Hasan Gemici Spor Salonu İzmit GHSİM. Körfez bölgesinde yer alan bu salon, Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'ne bağlı olarak hizmet veriyor.

-Atatürk Spor Salonu. İstanbul İzmit Yolu üzerinde konumlanan bu kompleks, basketbol ve voleybol gibi takım sporları için ideal bir yapı olup yalnızca bir spor tesisi değil aynı zamanda Kocaeli'nin modernleşme sürecinde mimari, kültürel ve toplumsal bir dönüm noktasıdır.

1963. Türkiye'de sporun kurumsallaşmaya başladığı dönemde inşa edildi. İzmit'in ilk kapalı spor salonu olma özelliğini taşıyor. Öncesinde spor etkinlikleri SEKA işçi lokalinde ve İzmit Lisesi salonunda yapılıyordu.

1966 ve 1967'de düzenlenen Kocaeli Sanayi Sergilerine ev sahipliği yaptı. Bu, salonun sadece spor değil, ekonomik ve kültürel etkinlikler için de kullanıldığını gösteriyor. Bu sergiler daha sonrq deniz kenarında doldurulan bir alanda Fuar'a dönüştü.

İlk yapıldığında çatısı camdı, böylece gün ışığıyla doğal aydınlatma sağlanıyordu. Sonradan tamamen kapatıldı. Tribünler başlangıçta ahşaptı, okul sırası benzeri düz oturma alanları vardı. Daha sonra sponsor desteğiyle demirden tek kişilik koltuklara geçildi. Oval bilet gişeleri, mimari detay olarak hala izlerini taşıyor. Bu detaylar, dönemin kamu yapılarındaki işlevsel estetiği yansıtıyor.[46]

Konser ve özel organizasyonlara ev sahipliği yaptı. İzmit'in kültürel hayatında önemli bir sahne oldu. Okul müsabakaları, kulüp maçları, dövüş sporları gibi çok çeşitli etkinliklere alan sundu. Bu çeşitlilik, salonun kültürel kapsayıcılığını gösteriyor.

Sporun demokratikleşmesine katkı sağladı: Her yaştan ve kesimden insanın sporla buluştuğu bir merkez oldu. Kadın sporcuların ve gençlerin görünürlüğünü artırdı, özellikle voleybol ve hentbol gibi branşlarda.

Yerel kimliğin bir parçası olup İzmit halkı için sadece bir bina değil, anılarla dolu bir sosyal alandır. Hem fiziksel yapısıyla hem de yaşattığı deneyimlerle bir dönemin ruhunu taşır.

[46] Tahir Tarım, Atatürk Spor Salonu, Kocaeli Ansiklopedisi, İstanbul 2023, C. 1, s. 160

1965 – 1966 Kocaeli Şampiyonu Boruspor. Arka planda Atatürk Kapalı Spor Salonu.

1977 yılında hizmete giren "Karamürsel Kapalı Spor Salonu" kullanım süresi dolduğundan, 2010 yılında 1000 kişilik olarak yeniden yapılmış ve bugün çeşitli spor karşılaşmaları yapılmaktadır. Spor tesislerinin bulunduğu adaya 2007 yılında, Kocaeli Büyükşehir Belediyesinin 5 bin kişilik güreş sahası kazandırdığı ve bu sahada, antrenmanlar dışında, her yıl Altınkemer Yağlı Pehlivan Güreşlerinin yapıldığı bilinmektedir.

**Tenis Kortları*

Cumhuriyet sonrasının ilk yapıları, İzmit Tersanesi içine yapılan Jandarma Dairesi, park ve tenis sahasıdır.[47] Vali Vehbi Bey (Demirel) başkanlığındaki 9 Şubat 1927 tarihli İl Genel Meclisi tutanaklarından görüyoruz ki tenis sahsının tamamlanması için 250 Lira verilmesi isteniyordu.[48] Ancak bir yıl sonra gazeteler kortun tamamlanamamasını eleştiriyorlardı. 350 lira harcandı ama hiçbir sonuç alınmadı" deniyordu.[49]

[47] Oya Şenyurt, Geçmişin Modern Mimarlığı. Cumhuriyet'ten 1960'a: İzmit (Kocaeli), Arkitera Forum, 10.08.2010. Rıfat Yüce ise İzmit Tersanesi yeni bir hal almış, hatta bir tenis sahası yapılmıştı şeklinde açıklıyor.

[48] Kocaeli Meclis-i Umumisi 1927 Zabıtnamesi, İzmit 1928 (Tıpkı Basım, Kocaeli 2007), s. 257

[49] Türkyolu Gazetesi, 1 Mayıs 1928. Türkçeleştiren Mühittin Bakan, Türkyolu Diye Bir Tarih Aynası, Şehiriçi Dergisi, s. 34-35

İzmit Tersanesi Tenis Sahası

19 Mayıs 1936, İzmit Tersane Bahçesi'nde Bisiklet ve Tenisçiler

1935, Hereke'de Tenis

1935, Adapazarı İdmanyurdu'nun Çark civarındaki Tenis Kortları açıldı. Böylece 1936 Yılında, teniste Hereke ve Adapazarı çekişmesi güzel maçlara neden oluyordu.[50] Bir gazete haberinden 1954 Bölge Yarışmalarına 16 tenisçinin katıldığını öğreniyoruz.[51] Hereke'de ise Hilmi Bey'in tenis ustalığı Hereke sporuna damga vuracak düzeydeydi.

Kağıtspor'un 1960 Yılı kongresinde Necmi Akı'nın tenis şube kaptanı olmalarına karar verilmişti.[52] 1962'den itibaren Kağıtspor bünyesinde bir tenis takımının geliştirilmesine öncülük verilmiş, işletme içinde 20 kişilik Kağıtsporlu tenis grubu kendi aralarında karşılaşmalar yapmaktaydı. Tenis Şubesi başkanı Y. Müh. Kamil Mutlu gözetiminde İstanbul'daki uluslararası maçları izlemeye gitmişlerdi. Bu arada işletme içinde tenis sahaları yapılıyordu.[53] İki tenis kortu Genel Müdür Enver Atafrat'ın evinden karşıya geçince solda, Kayıkhane'nin yanına yapılmıştı. Kayıkhane yıkılınca 1966 yılında sosyal binanın yanına yeni Avrupai kortlar yapıldı. Ancak sonraki Genel Müdür Aziz Gümüş nedense tenise pek sıcak bakamamış, belki de denildiği üzere Yüksel Kardeşler'den pek hoşlanmadığı için kortları tomruk sahasına çevirmişti.[54]

[50] Cumhuriyet Gazetesi, 01.07.1936, s. 2
[51] Cumhuriyet Gazetesi, 25.05.1954, s. 4
[52] Seka Postası, 15 Temmuz 1960, S. 99
[53] Seka Postası, 15 Mayıs 1963, S. 158
[54] Sözlü aktaran Enver Narin (İzmit 1947), 18.07.2023

Kağıt Fabrikası'nın yanındaki Boru Fabrikası'nın da sosyal tesisleri yanında bir kortu bulunmaktaydı. Bunun dışında Gölcük'te Donanma'da kapalı ve açık kortlar bulunmaktaydı. Kocaeli Fuarı alanındaki yapı ise 1999 Yılında İsmet Yüksel ve Münir Savaşlıoğlu önderliğinde İzmit Tenis Kulübü'ne dönüştü. 3 Kapalı, 5 açık, 4 toprak kortu ile halen çalışmalarını yürütmekte.

2018 Yılında faaliyete geçen İzmit Tenis Kulübü Yahya Kaptan Şubesi'nde çalışan tekerlekli sandalyeye mahküm Turan Akalın Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu'nun düzenlediği Tekerlekli Sandalye Türkiye Tenis Şampiyonası'nda Türkiye Birinciliği elde etti.[55]

Recep Durul başkanlığındaki İzmit Tenis Akademisi Tenis Kulübü, Yahya Kaptan Sporyum'da 2 kapalı kortu ile, Kocaeli Tenis Akademi Kulübü Emex Hotel'de 2 kapalı, 2 açık toprak tenis kortu ile ayrıca Atılım Lisesi 2 açık kortu ile faaliyet sürdürmekteler (Durul halen Kocaelispor başkanlığını yürütmektedir). Marten Tenis Kulübü de Cumhuriyet Mahallesi'nde sosyal tesisi ile çalışmalarını sürdürüyor. Darıca Tenis Spor Kulübü ise faaliyetlerini Cami Mahallesinde sürdürmekte. Ayrıca KBB'nin Ömer Türkçakal Bulvarı üzerinde bir kortu bulunmaktadır.

**Masa Tenisi*

İzmit Gençlik Kulübü'nün Fettah Öven sokağındaki lokalinin küçücük salonundan Suat Hazar, İlhan Ergin, Neptün Çağlar, Fuat Apakgün, Cengiz Ulusoy, Ataman Baytuğ, Doğan Savaş, Uğurhan Öztürk ve diğer pingpong oyuncuları çıkmıştı.

Kocaelispor'un İzmit Avcılar semtindeki masa tenisi salonundan çıkan lisanlı ilk masa tenisçileri ise Atiila Yıldırım ve Faik Köse idi, sene 1973. O yıllarda Yarımca Gençlik Spor Kulübü masa tenisinde söz sahibi idi. İl çapındaki karşılaşmalar Atatürk Kapalı Spor Salonu'nda yapılırdı.

[55] En Kocaeli Gazetesi, 15 Aralık 2018

Bir Masa Tenisi Turnuvası Kupa Takdimi. Soldan Sabahattin (?), Nasut Kayalı, İlhan Ergin (SSK'dan) , Kuyumcu Fikret Ok, Mustafa Ersoy (Kandıralı). Yer, büyük olasılıkla Bac Avcılar semtindeki Kocaelispor Lokali.

*Su Sporları

Marmara Denizi, Samanlı Dağları eteklerinden doğuya doğru uzanmış, güzel bir körfez olup doğuda sonlandığı noktada bir kumsala sahipti. Yeşil gözlü, beyaz köpüklü gülüşü ile bu doğa harikası körfez çevresinde nice imparatorluklar yaşamış. Eski İzmitliler denizle öylesine kaynaşmışlardı ki ağları her zaman çeşit çeşit balıklar ile dopdolu olarak balıkçılık yaptıkları gibi, pırıl pırıl tertemiz sularında yüzmüşler, kürek çekmişler ve yelkenlerini fora etmişlerdir.[56]

Yılların ağır tahribatına rağmen, ilimiz hala su sporları bakımından mükemmel şehirlerin başında yer almaktadır. İzmit körfezi, Kandıra sahilleri, Sapanca Gölü ve irili ufaklı göletler yine bu avantajların ilk ana başlıklarından.

Bu konuda bölgemizdeki ilk kulüp 1925 yılında kurulan Hereke Sümerspor'dur. 1936 Yılında İl Eğitim Müdürlüğü'nün Hereke'de kansız, gıdasız okul çocuklarına yönelik açtığı Yaz Kampınına Sümerbank Hereke fabrikasının deniz banyosu sağlamasının ardından 1937 Yılı Haziran ayında Vali H. Oskay'ın girişimi ve İzmit Halkevi'nin çabaları ile alınan Kadıköy iskelesinin eski dubaları ile yapılan "Deniz Hamamı" ile İzmit halkı denizden yararlanma olanağı kazanmıştı. Bu hamam İzmitlilerin denize ve su sporlarına olan ilgisini arttırmıştı.

[56] Cemal Turgay, Eski Güzelim İzmit M. Kemalpaşa Mahallesi, İzmit 2007, s. 45

Yelken Türkiye Birincilikleri Halkevi – Seka Lokali arasındaki kısımda yapılırdı ancak Değirmendere, Hereke ve Sapanca Gölün'de de yelken ve kürek yarışmaları yapılırdı. İzmit'te bölge içi kürek yarışları Derince – Halkevi ya da Başiskele – Halkevi arasında yapılırdı.

Basın Günü nedeniyle düzenlenen Basın Kupası Yelken yarışları, Seka'nın kamp döneminde genellikle Sapanca Gölü'nde Kazak Burnu denilen yerde yapılır, dereceye girenlere ödülleri Türkyolu Gazetesi sahibi Mehmet Yüce tarafından verilirdi. Kocaeli'de su sporlarının, özellikle de yelken ve kürek yarışlarının 1920'lere uzanan bir geçmişi vardır.

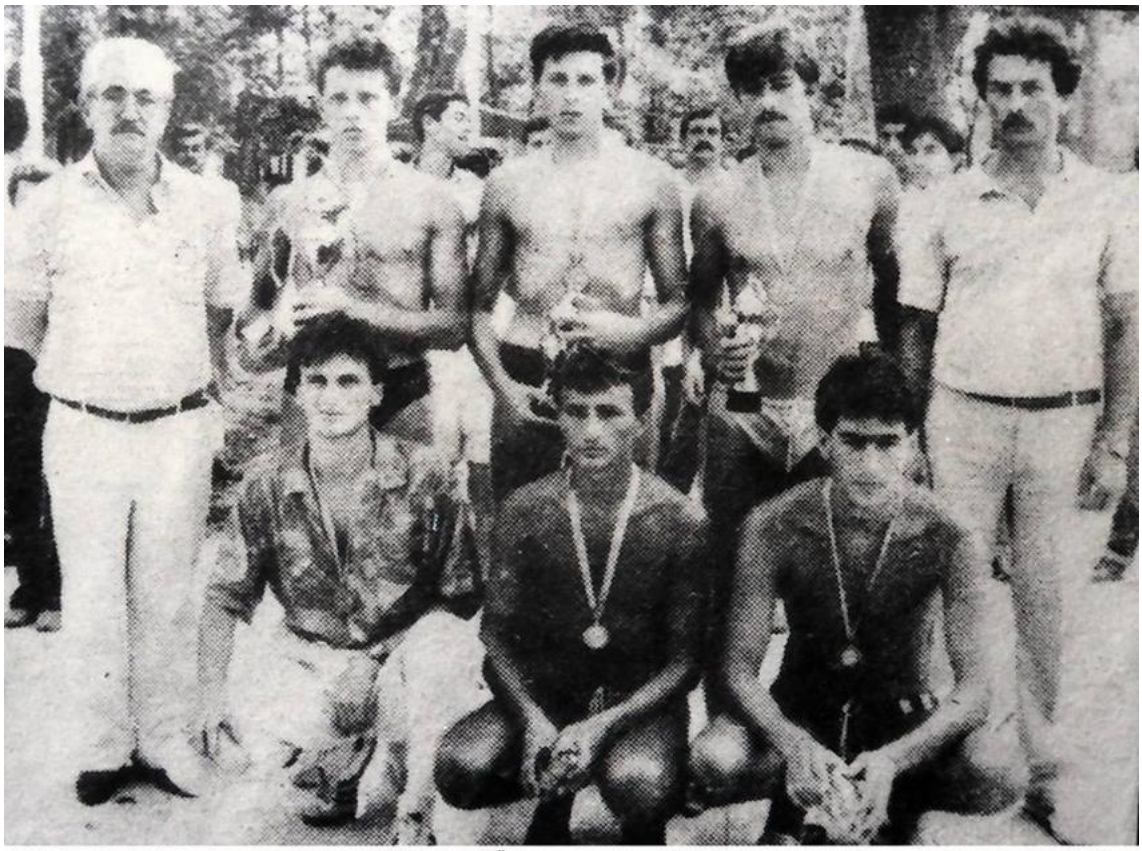

1988 Sapanca Gölü Maraton yüzme yarışı üçüncüsü Turgay Özel (ayakta sağdan ikinci). Yaklaşık altıbuçuk kilometrelik parkuru 1saat 20 dakikada yüzdü. SakaryaYerel Gazete haberi. - Turgut Özel

Karamürsel Belediye Başkanı Cemil Bal'ın Kocaeli Su Sporları Ajanı olması ile 1936 Yılında Karamürsel İdmanyurdu 50 m2'lik bir yüzme havuzu ile 12 m yüksekliğinde bir atlama kulesine (tramplen) sahip olmuştu.

1950'lere gelindiğinde İzmit'te ne Beden Terbiyesi'nin ne de Belediye'nin kurulacak yelken kulübüne destek olacakları bir ortam yoktu. İstasyon'da Belediye Gazhanesi yanında Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğü'nün salaş bir "Kayıkhane"si vardı. İzmit Vapur İskelesi ile İstasyon arasındaki Eski Tersane Sahası askeriyenin kullanımındaydı. İzmit Yelken Sporu'nun öncülerinden Fikri Dora 1953 Yılında "Beden Terbiyesi bölge kayıkhanesi"nde bulunan eski Şarpi teknesini onarıp Hereke Sümerspor'dan yelken, Kağıtspor'dan direk, Bumba, savma satın alarak tekneyi çalışır hale getirdi.

Körfez'in kirlenmesi ile Yarımca kıyılarına taşınan yelken faaliyetlerinin doğal sonucu olarak Yarımca Yelken ve Su Sporları Kulübü 1968 yılında Körfez (Yarımca) Eski Belediye Başkanı Hüseyin Avni Şirin'in desteği ile Bülent Öget başkanlığı ve anrenörlüğü altında 1970 yılında da tescilli bir kulüp olarak çalışmalarına başladı.

1976 yılında Türkiye Yelken Federasyonu ilk defa Türkiye'de bir Optimist Dünya Şampiyonası tertiplemek istemiş fakat o yıllar bu yarışı organize edebilecek bir yer bulamayınca Belediye Başkanı H. Avni Şirin yarışların Yarımca'da yapılabileceğini söylemiş, ancak ortada hiç bir tesisin olmaması federasyon ve optimist birliği başkanını düşündürtmüştü. Ancak tesisler zamanında bitirilmişti. Şayet bu tesisler yapılmamış olsaydı o yılki yarışlar başka bir ülkeye verilecekti.

1985 yılında yapılan bir protokol ile kulüp ve tesisler 10 yıllığına İGSAŞ'a yap-işlet-devret modeliyle devredilmiştir. 10 yıllık sürenin dolmasıyla 1997 yılında o zamanki belediye meclis kararıyla kulüp tesislerden çıkartılmıştır. 2 yıl kadar Şirinyalı'daki Ziraat Bankası tesislerinde (Pina) faaliyetlerine devam eden spor çalışmaları 1999 yılında yeni seçilen belediye başkanı ile yapılan görüşmeler sonunda tekrar eski yerine taşınmıştır. Bir kaç ay sonra yaşanan büyük depremde tusunami'nin kulübü vurması birçok malzemeye zarar vermiştir. Kısa zamanda federasyon ve sponsorların yardımlarıyla kulüp kendini toparlamıştır.

Sonradan kulüp sahasını isgal eden S. S.Yarımca Su Ürünleri Kooperatifi, denizi ve kulüp sahasını usulsüzce 01.11.2018 tarihinde Kocaeli İl Çevre müdürlüğünden kiralamış ve tel örgü çekerek kulübün denize çıkışını ve kulüp binasına girişi engellemiştir.

1968, Eski Tersane'den kalan bu baraka, İzmit Yelken Sporu tarihinde önemli bir konuma sahiptir.

1971, Son kez yapılan Körfez'i Yüzerek Geçme Yarışması

Körfezi karşıdan karşıya geçme yarışları, en son 1971 yılında yapılmış ve denizin kirliliği had safhaya varınca tekrarlanmamıştı.

*Trekking

Trekking bir spordur ama yarışma değildir. Ne rakiplerinizle ne de kendinizle yarışmazsınız. Bu nedenle seçeceğiniz parkur sizinle ve zamanınızla uyumlu olmalıdır. İlimiz doğa sporcuları ve gönüllüleri Kocaeli'de çeşitli yürüyüş parkurlarını belirlediler.. Avrasya Yolu'nun bir parçası olan bir parkurun adı "İzmit – İznik Hoşgörü Yolu"dur. Kocaeli ili, tüm Kocaeli Yarımadası'nı kaplayan kuzeyindeki plato üzerindeki küçük tepeler, onun güneyindeki tektonik hareketlerle oluşmuş İzmit Körfezi çanağı ve onun da güneyindeki yükseltiyi meydana getiren Samanlı Dağları'nı kapsamaktadır. Ağaçlarla kaplı bu dağlarda kaybolan Argo Gemicileri'nden Hylas, hala bir su kaynağı aramakla meşgul.

Kandıra ilçesinde ise önerimizle "Onbinleri Dönüşü" parkuru belirleme çalışmaları devam etmekte olup Pers Savaşları'ndan dönüş yolunda Ksenephon'un liderliğinde Kandıra sahilleri'nden Üsküdar'a yürüyen binlerce Grek askerinin izlediği ve hatta Bithynialılarla savaştıkları yolu içerecektir. Şu an Karasu'ya kadar olan bölümü belirlenmiştir.

Diğer Parkurlar

En bilinen parkurlardan ve sağlıklı herkesin katılabileceği parkur, 12 km'lik Aytepe Soğukpınar Su İstasyonu – Beşkayalar Tabiatı Koruma Alanı – Yuvacık Barajı Tarihi Kemer Köprü hattıdır. Parkurun bitiş noktasında kır lokantaları bulunmaktadır.

Yine Aytepe hareket noktası olmak üzere Aytepe Orman İşletme Müdürlüğü – Bıçkıdere – Soğukdere – Aytepe zorlayıcı olmayan 12 km'lik bir parkurdur.

Çamdüzü – Yuvacık Barajı parkuru, 5 km toprak araç yolu ve 2 km patika yoldan yürüyerek yapılır. Dinlenme alanları mevcuttur.

Aytepe – Değirmendüzü – Yuvacık barajı, rahatlıkla yürünecek 8 km'lik parkurdan oluşmasına karşın eğimli olması baton kullanımını gerekli kılıyor.

Camidüzü – Hamzadağı, en güzel manzaraya sahip parkurlardandır ve 9 km uzunluğundadır. Yine Başiskele'de Kayaüstü Yaylası, Kazandere, Kungul Dağı, Menekşe Yaylası, Sıcakdere, Soğukdere, Bahçecik Soğuksu, Yuvacık Simon'un Sırtı bu parkurları zenginleştirebileceğiniz alanlardandır.

İzmit Nebi Hoca Köyü ve İzmit Davuldere Barajı arası, keyifli bir parkur olup mesafe 6 km'dir. Baraj ince uzun bir yapıya sahiptir. Piknik yapanlar ve balık tutanlar tarafından tercih edilir. Suyu da oldukça temizdir.

Derince Parkurları içinde Eski İstanbul Yolu Çamlıbel – Çınarlıdere arası 20 km uzunluğundadır. Bir ikincisi Derince – Umuttepe yolu üzerindeki su deposundan başlayarak çok hafif bir eğimle 646 m yükseklikteki Çenedağ zirvesine ulaşılır. Çenesuyu'nun şişelendiği tesise doğru yürürken müthiş bir Körfez manzarası hakim. Uzunluk 9 km. Ayrıca Çınarlıdere parkuru gidiş – dönüş 9 km'dir.

Gölcük, Nüzhetiye (Döşeme) Şelalesi, gidiş – dönüş 4 km. Gölcük Saraylı Köyü Meydanı'ndan başlayıp Yukarı Değirmendere'de sona eren parkurun uzunluğu 9 km.

Gebze ilçesinde en tercih edilen parkurlardan 1847 hektarlık Ballıkayalar Tabiat Parkı, dağcılar tarafından da çok ilgi çekicidir. Denizli Köyü'nden başlayan 9 km'lik parkurun 2 km'si kanyaon içinden geçmekte olup kalan kısmı patika yapısındadır.

Tavşanlı Köyü'ne komşu Tepemanayır köyü yakınlarındaki Büyükdere vadisi içindeki yere de ballı Kayalar denmekte olup, bu ikincisi 11 km uzunluğundadır. Duraklı Köyü'nden başlayıp Büyükdere'nin akışı yönünde yürümek gerekir.

Gebze ve Körfez ilçeleri sınırında Ambargölü Deresi, pek derin olmayan kanyon yapısına sahiptir ve suların tamamı Karadeniz'e dökülür. Elbizli Köyü'nün aşağısından başlayıp, Ambarlı Deresi içinden Duraklı Köyü'nün Eleşli'ye toplam 7 km.

İzmit Paşa Suyu Parkuru, aslında Roma – Bizans – Osmanlı dönemlerinde kente su sağlayan su sitemidir. Bugün artık bu sisteminin insan sağlığına olumsuz etkileri ve düşük debi nedeniyle kullanılmamaktadır. İzmit – Kandıra yolunun 3. Km'sindeki Hacıoğlu Köyü'nden başlayan parkurun bir kısmı dere içerisinden geçiyor ve suyun kaynağına doğru vadi daralıyor. Uzunluk 5 km.

Taşoluk Vadisi. Bu parkur, Akmeşe'ye bağlı Kadiri'ye Köyü'nden başlayarak, Karagöllü Deresi içinden devamla Taşoluk piknik alanında sonlanıyor. Toplam 8 km.

Öte yandağ Kocaeli Fatihi Akçakoca'nın Anıt mezarı'nın bulunduğu Babadağ'dan Sarı Su'ya ve denize paralel giderek Sarısu Köyü'ne uzanan 9 km'lik parkur. Ayrıca Beylerbeyi – Bağıganlı, Kerpe – Seyrek arkurları denemeye değerdir.

Karamürsel'de ise Akçat – Avcıköy (Merdigöz) 6 km, Başkiraz (Senaiye) – Avcıdere – Avcıköy (Merdigöz) 13 km, Akçat – Dağtarla – Avcıköy 9 km, Avcıdere – Gürgenlik, 9 km, Kadriye – Avcıköy 10 km, Pazarköy – Başdeğirmen 6 km, Fulacık – Avcıköy 9 km parkurları sadece yürüyüş değil, kültürel ve arkeolojik alanlardır.

Kartepe ilçesi'nde İnönü Yaylası'ndan hareketle, hafif bir eğimle Çavuşoğlu Yaylası üzerindeki toprak araç yolunda Serindere'ye varış. 20 Km. Serindere kır lokantaları – Kız Kalesi kalıntıları – Müfliz Deresi – Serindere. 9 km. Serindere – Yuvacık Barajı 8 km, Sultaniye – Sarıdere 9 km, Kartepe Kuzu Yayla - Altıoluk – Pamukova sınırında Eski Yayla (Öküz Yatağı) 11 km, Kuzuyayla – Hacıyakup Çayırı – Kartepe Zirvesi parkuru 1,380 m'den başlayıp zirvede 1602 m'e ulkaşıyor. Avluburun – Davalıkıran – Eşme ve Avluburun – Yan Kilise – Eşme ya da Avluburun – Karabayır – eski Eşme parkurları benzer şekilde çoğunlukla orman içi iniş yolundan oluşmakta, her üçü de 5 km. Eşme Yeni Mahalle (Yeni Eşme) – Maşukiye arası parkur, Sapanca Gölü çevresinden Maşukiye Köyü'ne ulaşır, 6 km. Uzunçiftlik Kasabası'ndan Akmeşe'ye giden yol üzerinde kalan Kirazoğlu Barajı parkuru, 5 km.

Körfez İlçesi'nde ise Eski İstanbul Yolu üzerinde Kutluca Köyü çevresi, köy yakınındaki Roma dönemi köprü nedeniyle "Taşköprü (Osmanlı dönemi Ağaçlı ilçesi)" olarak bilinir. Parkur, Taş Köprü yanından Taşköprü Deresi'ni izleyip Çobangeçidi Kanyonu'na girdikten sonra Elbizli köyü yakınında sonlanıyor. 7 km.

*Atletizm

İzmit Halkevi atletizm dalında sporcular yetiştirmek için alanında başarılı bir şampiyonu ders vermek için İzmit'e çağırmıştır. Kursun dersleri Necati Bey Okulu'nun Halkevi salonunda verilmiştir. Halkevi'nce "sokak ve kır koşuları" da düzenlenmiştir.

1949, Kır Koşusu Hatırası

Kağıtspor Atletleri, "K. S." Amblemli flamaları ve Türk Bayrağı ile eski statta.

*Buz Pateni

İzmit'te buz pateni sporunun kurulması ve gelişmesi, İzmit Büyük Şehir Belediyesi'nce 1999 yılında Şirintepe semtinde uluslararası standartlara uygun, 3,600 kişilik bir buz pateni ve buz hokeyi pistinin yapımı ile mümkün olmuştur.

SPOR COĞRAFYASI PERSPEKTİFİNDE GELENEKSEL TÜRK GÜREŞLERİ

Hasan SAYILAN*

Özet

Spor coğrafyası yeni gelişen akademik alanlardan biridir. Konusu itibariyle, spora özgü mekânsal karakterleri ortaya koyduğu gibi daha üst ölçekte de sporun; ekonomi, politika, kültür ve kentler üzerindeki artan etkilerini analiz etmektedir. Türkiye ölçeğinde bakıldığında spor coğrafyasına kaynak teşkil eden sportif faaliyetlerinden birisini de geleneksel Türk güreşleri teşkil etmektedir. Tarihsel sürece bakıldığında; geleneksel özellik kazanan güreş sporuna, Türk kültüründe değişik formlar eklenerek günümüze kadar gelindiği görülmektedir. Bu geleneksel güreşler arasında kuşkusuz en yaygın olanları yağlı güreşler olmakla birlikte bunun yanında Karakucak, Kuşak, Aba ve Şalvar güreşleri de geleneksel milli güreşlerdendir. Nitekim "Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali" UNESCO'nun "Somut Olmayan Kültürel Miras" listesine giren, Dünya'daki tek güreş dalıdır. Bu geleneksel güreşlerle ilgili her yıl ülkemizde çok sayıda güreş organizasyonları düzenlenmektedir. Dağılışlarına bakıldığında 39 ilde Yağlı güreş, 2 ilde Aba güreşi, 15 ilde Karakucak güreşi,2 ilde, Kuşak güreşi ve 1 ilde de Şalvar güreşleri düzenlenmektedir.

Günümüz Türkiye'sindeki geleneksel Türk güreşlerini konu alan bu çalışmanın amacı; bu sporların mekânsal dağılış özelliklerini belirleyerek, bu kültürün tanıtımına katkılar sağlayabilmektir. Çalışmada, bu güreşlerin temel bileşenlerini oluşturan unsurların coğrafi kaynak alanlarının belirlenmesi de bir diğer amaçtır. Böylece toplumsal, kültürel ve sportif fonksiyonlarıyla çok önemli yararlar sağlayan bu geleneksel etkinliklerin Türkiye ölçeğinde coğrafi bağlamının açıklanması da hedeflenen bir diğer husustur.

Çalışmaya veriler sağlayacak bu beş farklı güreş organizasyonları örneklem olarak seçilmiştir. Sağlanan veriler ışığında haritalar üretilmiştir. Böylece Türk kültür tarihinde önemli bir yere sahip olan geleneksel güreşlerinin mekânsal dağılışı özellikleri ortaya konulmuştur. Ayrıca bu güreş kültürünün varlığı, sınırları ve sosyo-ekonomik etkileri spor coğrafyası perspektifinde analiz edilmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Spor Coğrafyası, Geleneksel Güreşler, Festivaller, Türk Kültürü, Spor Turizmi

* Dr., Millî Eğitim Bakanlığı, hasansayilan@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-8551-5753

1.Giriş

Spor, insanlığın toplumsal gelişim süreci boyunca varlığını sürdüren ve günümüze kadar ulaşan temel faaliyet alanlarından biri olarak değerlendirilmektedir. Toplumsal gelişimle paralel biçimde spor faaliyetleri de tarihsel süreç içerisinde çeşitli yönlerden farklılaşmış ve önemli bir gelişim göstermiştir. İnsanlığın doğayla kurduğu ilişkilerle yakından bağlantılı olan spor olgusu, günümüzde birçok bilim dalı tarafından farklı kuramsal yaklaşımlar çerçevesinde ele alınmakta ve incelenmektedir.

Psikoloji bilimi, spor olgusunu sporcunun iç dünyası, bilişsel süreçleri ve davranış örüntüleri bağlamında ele alırken; sosyoloji, sporun toplumsal yapı, kimlik ve kültürel süreçlerle olan ilişkisine odaklanmaktadır. İktisat bilimi ise sporun ekonomik boyutlarını ve yarattığı ekonomik etkileri inceleme konusu hâline getirmektedir. Bu bağlamda spor, farklı disiplinler açısından temel bir araştırma öznesi olarak konumlanmaktadır. Sporun bu şekilde kavramsallaştırılması, her bir bilim dalının kendi kuramsal çerçevesi ve yöntemsel yaklaşımları doğrultusunda sporun çok boyutlu etkilerini analiz edebilmesine olanak tanımaktadır.

Coğrafya bilimi açısından ise spor, mekân merkezli bir bakış açısıyla ele alınmaktadır. Coğrafyanın temel inceleme alanını oluşturan mekân, bu disiplin içinde birincil araştırma konusu olarak ele alınmakta ve diğer bilim dallarından ayrışan bir özgünlük taşımaktadır. Bu doğrultuda Coğrafya biliminin spor çalışmalarındaki temel odağı, sporun ve spor mekânlarının coğrafi çevre üzerindeki etkileri ile bu çevreyle kurduğu karşılıklı etkileşimlerdir. Bununla birlikte Spor Coğrafyası çalışmaları yalnızca makro ölçekli analizlerle sınırlı kalmamaktadır. Profesyonel sporcu göçleri, sporun neden olduğu ekonomik dönüşümler, spor kulüplerinin mekânsal yer seçimleri ve sporla ilişkili kültürel yapılar gibi konular da Coğrafya-Spor ilişkisi bağlamında ele alınan önemli araştırma alanları arasında yer almaktadır. Spor Coğrafyası alanında geçmişten günümüze gerçekleştirilen akademik çalışmalar, söz konusu araştırma konularının literatürde önemli ölçüde derinlik kazandığını ortaya koymaktadır.

Spor Coğrafyası, Coğrafya biliminin günümüzde hızla gelişen alt araştırma alanlarından biri olma niteliğini, yaklaşık olarak 1960'lı yılların sonları ile 1970'li yılların başlarından itibaren kazanmaya başlamıştır. Kent Coğrafyası, Ekonomik Coğrafya ve Siyasi Coğrafya gibi Coğrafya'nın diğer alt disiplinlerinden ayrılan ve kimi yönleriyle dezavantajlı bir konumda değerlendirilmesine neden olan temel özelliği, bu alanlara kıyasla daha geç bir dönemde gelişmiş olmasıdır. Ancak söz konusu geç gelişim süreci, Spor Coğrafyası çalışmalarına ilişkin zengin bir literatür birikiminin oluşmasına engel teşkil etmemiştir. Günümüzde dünyanın farklı ülkelerinden araştırmacılar, Spor Coğrafyası alanına giderek artan bir ilgi göstermektedir. Bu noktada asıl önem taşıyan husus, mevcut literatürün çağdaş coğrafi yaklaşımlar ile bütünleştirilebilmesidir.

Bu çalışmanın konusu olan Geleneksel Türk Güreşleri, Spor Coğrafyası kapsamında ele alınabilecek en önemli araştırma alanlarından biri olarak değerlendirilmektedir. Tarihsel kökeni oldukça eski dönemlere dayanan güreş, farklı uygarlıkların kültür ve spor tarihinin ayrılmaz bir parçası hâline gelmiştir. Tarih boyunca güreş, çeşitli medeniyetlerde bir spor dalı olarak benimsenmiş ve gelişim göstermiştir.

Mısır, Mezopotamya ve Antik Yunan'da MÖ 3000'li yıllarda; Anadolu ve Orta Asya'da MÖ 2500'lerde; Hindistan'da MÖ 2000'lerde ve Japonya'da MÖ 22'de toplumlar, kendi kültürel

değerlerini güreşlere yansıtarak farklı güreş türlerinin ortaya çıkmasını sağlamışlardır (Decker, 1992; Rollinger, 1994'ten aktaran Tekin ve Tekin, 2014, s. 124-125; Dervişoğlu, 2012, s. 22-25; Eren, 1990, s. 1678; Güven, 1999, s. 62). Günümüzde ise dünyanın farklı ülkelerinde, tarihsel ve geleneksel özellikler taşıyan çeşitli güreş türleri hâlen önemli bir ilgi görmektedir.

Türk kültür ve spor tarihinin derin köklerine sahip olan güreşler, bu nedenle "ata sporu" olarak nitelendirilmektedir. Türklerle ilgili en eski bilgiler, Çin Han Çağı kaynaklarında (MÖ II. yüzyıl) Türklerde güreşlerin "toslama" işareti ile gösterildiğini ortaya koymaktadır (Eberhard, 1940, s. 240). Orta Asya'da, Türk kültür tarihinin şekillendiği coğrafyada, güreşler geleneksel törenler içerisinde her zaman önemli bir yer tutmuştur. Ünlü destanlarda güreş ve güreşçilerin tasvirlerine, hikayelerine yer verilmesi de bu sporun kültürel önemini göstermektedir.

Orta Asya'dan göç eden Türk boyları, yaşantılarının ayrılmaz bir parçası hâline gelen güreş sporunu gittikleri bölgelere de taşımışlardır (Atabeyoğlu, 2000, s. 12). Selçuklular, Orta Asya Türk kültürünü Fars kültürü ve İslâmî kurallarla harmanlayarak Anadolu'da yeni bir kültür yaratmışlardır; güreş de bu kültürel dönüşümden etkilenmiştir. Güreş uygulamalarında eski Şamanizm kurallarından vazgeçilmiş, Fars kültürüne ait kurallar uygulanmaya başlanmış ve güreşçi yetiştiren tekkeler açılmaya başlanmıştır (Kahraman, 1995, s. 107). Nitekim "pehlivan" kelimesi de Farsçadan Türkçeye geçmiştir.

Türkler Anadolu'ya hâkim olduktan sonra pehlivan yetiştiren tekkeler yaygınlaşmıştır. Selçuklular döneminde açılan bu tekkeler arasında Ahi Pehlivan Zaviyesi (Niksar/Tokat), Keçeci Baba Zaviyesi (Erbaa/Tokat), Pehlivan Gazi Zaviyesi (Kayseri) ve Kahramanmaraş'ın Afşin ilçesindeki Dede Baba Zaviyeleri öne çıkmaktadır (Kahraman, 1989). Osmanlı döneminde güreş tekkelerinin gelişimi bu temeller üzerine inşa edilmiştir.

Kaynağını Orta Asya'dan alan güreş tekkeleri, Anadolu'da Alevi-Bektaşi şeyhleri tarafından geleneklere uygun biçimde yönetilmiş, eğitim verilmiş ve tüm Osmanlı coğrafyasına yayılmıştır. İstanbul'da öne çıkan Şüca ve Demir tekkelerinin yanı sıra Bursa, Edirne, Amasya ve Manisa sancaklarında da güreş tekkeleri faaliyet göstermekteydi. Geniş Osmanlı toprakları kapsamında, Balkanlar ve Rumeli'den Arabistan'a kadar uzanan coğrafyada çok sayıda güreş tekkesi kurulmuştur. Belgrad, Usturumca, İpsala, Gelibolu, Yenice, Bergama, Balıkesir, Tire, Ankara, Akhisar, Maraş, Tokat, Konya, Diyarbakır, Urfa, Halep, Lâzkîye, Şam, Bağdat, Mekke, Cidde, İskenderiye ve Mısır gibi merkezlerde yüzlerce güreş tekkesi kurulmuş ve yaygınlaşmıştır. Konuya ilişkin araştırmalar, Osmanlı döneminde toplam 32 güreş tekkesi bulunduğunu ortaya koymaktadır (Kahraman, 1989; Türkmen, 2014).

Şekil 1. Osmanlı ve Selçuklu döneminde kurulan güreş tekkelerinin günümüz Türkiye sınırları içerisinde bulunduğu şehirler **Kaynak:** Kahraman 1989, Türkmen 2014

Osmanlı İmparatorluğu'nda büyük ilgi gören ve yaygınlaşmış bir spor branşı olarak dikkat çeken güreşin çeşitli türleri bulunuyordu. Bunlar arasında yağlı güreş ve karakucak güreşleri öne çıkarken, güreşlerin düzenlendiği yerler ve organizasyonlar da farklılıklar göstermekteydi. Osmanlılarda güreş genel olarak, Osmanlı saraylarında yapılan güreşler ve saray dışında yapılan güreşler olarak ikiye ayrılabilir. Osmanlı saraylarındaki güreş 'huzur güreşleri'dir. Saray dışında yapılan güreşler ise kendi arasında panayır güreşleri, düğün güreşleri, Ramazan güreşleri ve hayır kurumları yararına yapılan güreşler olarak belirlenebilir (Kahraman, 2014: 647). Osmanlı sarayı ve devlet adamlarının güreşlere olan ilgisi ve desteği de Osmanlı ülkesinde bu sporun gelişiminde önemli rol oynamıştır.

Cumhuriyet dönemin de ise güreşler, modern güreş ve geleneksel güreşler olarak ikiye ayrılabilir. Modern güreş, Grekoromen ve Serbest Güreş stillerini kapsar. Geleneksel güreş biçimleri ise yağlı güreş, aba güreşi, karakucak güreşi, kuşak güreşi ve şalvar güreşidir. Türk kültürünün farklı coğrafi çevrelerde kendini gösteren zenginliği, geleneksel güreş türlerindeki çeşitlilik ile de dikkati çekmektedir. Yağlı güreşler, Cumhuriyet döneminde de korunması gereken bir gelenek olarak görülmüş ve desteklenmiştir.

Yağlı güreşin belli bir kurallar altında yapılabilmesi için uygun yönetmelik çalışmaları ise 1931 yılında Suyolcu Mehmet ve Cemal pehlivanlar tarafından "umumi bir alaturka nizamnamesi" hazırlanması ile başlamıştır. 1996 yılına kadar Güreş Federasyonu bünyesinde yer alan yağlı güreşlerin, Geleneksel Spor Dalları Federasyonu'na bağlanması kararlaştırılmıştır. 1999 yılından itibaren ise yağlı güreşler Güreş Federasyonu'nun yağlı güreşler komitesi tarafından düzenlenmektedir (Yıldıran, 2000). Bu spor dalı kültürümüzün önemli bir değeri olarak varlığını devam ettirmektedir.

Kuşaktan kuşağa aktarılarak günümüze ulaşan değerler, bir ülkenin kültürel zenginliği bakımından önem taşırlar. Geçmişten günümüze ulaşan bu değerlere gelecek kuşaklar için sahip çıkılması gerektiğine inanıldığından bu değerler bütününe "kültürel miras"

denilmektedir. (Can, 2009:1). İnsanların yüzlerce yıldır biriktirdiği ve taşıdığı bu tür değerlerin ortaya konulması, geçmişteki insan yaşantısından günümüze ulaşan bilgilerin değerlendirilmesi kültürel zenginliğe büyük bir katkı alanını oluşturmaktadır (Çalışkan 2013:793). Türk kültür tarihi içinde köklü bir geçmişe sahip olan geleneksel yağlı güreşler de kuşkusuz Dünya'nın ve Türkiye'nin önem taşıyan bir kültürel miras değeridir. Nitekim Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali UNESCO'nun "Somut Olmayan Kültürel Miras" listesine giren, Dünya'daki tek güreş organizasyonudur. Kuşkusuz Türkiye'de Kırkpınar dışında da çeşitli ölçeklerde yağlı güreş organizasyonları vardır. Geleneksel güreşler Türkiye'de oldukça geniş bir alanda dağılış gösterir ve kültürel olarak tutundukları bu çevrelerde toplumsal, kültürel, sportif yaşamın gelişimine, geleneklerin yaşatılması önemli katkılarda bulunur. Ancak Türkiye'de geleneksel güreşleri ulusal ölçekte destekleyen bir politika ve program ya da himaye söz konusu değildir. Diğer yandan bu önemli kültürel miras değerin Türkiye'deki coğrafi dağılışı ve envanteri de ulusal ölçekte henüz ortaya konulamamıştır."

Günümüzde Türkiye'deki geleneksel güreşleri konu alan bu araştırmanın amacı bu geleneğin mekânsal dağılış özelliklerini belirleyerek, coğrafi kaynak alanlarının ortaya konulmasıdır. Böylece toplumsal, kültürel ve sportif fonksiyonlarıyla çok önemli yararlar sağlayan bu geleneksel etkinliklerin Türkiye ölçeğinde coğrafi bağlamının açıklanması hedeflenmiştir."

2. Spor Coğrafyası Perspektifinde Geleneksel Türk Güreşlerinin Coğrafi Dağılışı

Türkiye'de geleneksel yönü bulunan güreş türleri içinde aba güreşi, karakucak güreşi, kuşak güreşi, şalvar güreşi ve yağlı güreş yer almaktadır. Bu güreşler her ne kadar benzerlikler gösterse de ayırt edici unsurları güreş kuralları içinde ön plandadır. Yağlı güreşler 2015 sezonunda, 33 ilde (Amasya, Ankara, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bilecik, Bolu, Burdur, Bursa, Çanakkale, Çankırı, Çorum, Denizli, Düzce, Edirne, Isparta, İstanbul, İzmir, Kastamonu, Kırklareli, Kocaeli, Kütahya, Manisa, Muğla, Ordu, Sakarya, Samsun, Sinop, Tekirdağ, Tokat, Uşak, Yalova, Zonguldak) dağılış göstermektedir. Bu illerin dışında bazen 6 ilde de (Bartın, Erzurum, Hatay, Konya, Mersin, Sivas) yağlı güreş organizasyonu düzenlendiği belirlenmiştir. Böylece yağlı güreş düzenlenen illerin sayısı 39'dur (Şekil.2.). Aba güreşi Gaziantep ve Hatay illerinde düzenlenirken; Karakucak güreşleri de 15 ilde (Adana, Amasya, Artvin, Bartın, Bilecik, Bursa, Çorum, Erzincan, Erzurum, Kahramanmaraş, Karabük, Samsun, Sivas, Tokat, Yozgat) dağılış gösterir. Kuşak güreşi genellikle Eskişehir, Antalya yörelerinde yapılırken; Şalvar güreşi de Kahramanmaraş ili genelindeki ilçe ve köylerde düzenlenmektedir (İmamoğlu 1997; Güven 1999: 44; Doğan 2010:1).

Türkiye'de 2015 sezonunda Yağlı güreşler, başta Marmara bölgesi olmak üzere en fazla Ege, Akdeniz, Karadeniz ve İç Anadolu bölgelerinde dağılış göstermektedir. Ege Bölgesi'nde yağlı güreşler geniş bir dağılış özelliğine sahiptir. Karadeniz Bölgesi'nde, daha çok Batı Karadeniz ve Orta Karadeniz Bölümlerinde dağılış gösteren yağlı güreşler; İç Anadolu Bölgesi'nde Ankara ve Çankırı illerinde görülmektedir. Akdeniz Bölgesi'nde ise Antalya, Burdur, Isparta illeri yağlı güreş organizasyonlarının görüldüğü iller olarak dikkati çeker (TGF, 2015). Yağlı güreş organizasyonları her ne kadar beş coğrafi bölgenin sınırları içinde dağılış gösteriyorsa da, bu bölgeler içindeki dağılışlar bazı bölüm ve yöreler ile sınırlıdır. Buna göre yağlı güreşler Marmara bölgesinin tüm bölümlerinde düzenlenmektedir. Karadeniz Bölgesi'nde ise Batı ve

Orta Karadeniz bölümlerinde düzenlenirken, Doğu Karadeniz bölümü ile Batı Karadeniz bölümünün iki ilinde (Bartın ve Karabük) yağlı güreş organizasyonları görülmez. Ege Bölgesi'nde Afyon ili hariç diğer tüm illerinde yağlı güreşler düzenlenir. İç Anadolu Bölgesi'nde yalnızca Ankara ve Çankırı illerinde yağlı güreş düzenlenmektedir (Şekil.2).

"Şekil 2. 2015 Sezonunda Yağlı Güreş Organizasyonlarının Düzenlendiği İller.

2024 yılında ise Türkiye'de 81 ilin 27'sinde yağlı güreş turnuvası düzenlenmiştir. Bu turnuvaların (%33)'ü 7 bölgenin 6 tanesinde başpehlivanların da katıldığı en az bir yağlı güreş turnuvası olarak düzenlenmiştir. En çok güreş yapılan bölge (%41). ise 35 güreş turnuvasıyla ile Marmara bölgesi olmuştur. En çok güreş yapılan iller ise toplam 11 turnuvaya ev sahipliği yapan Antalya ve Balıkesir illeri olmuştur.

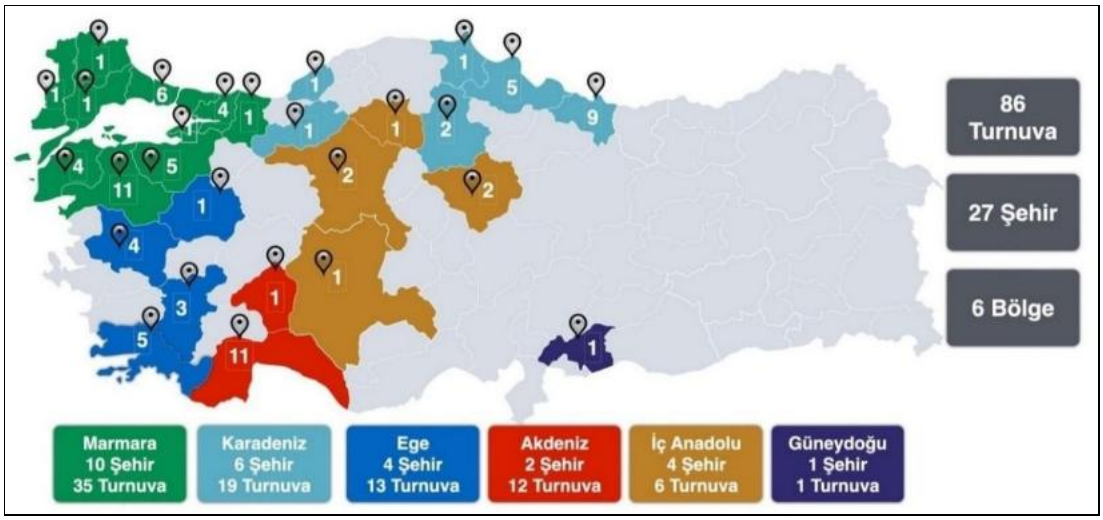

Şekil 3. 2024 Sezonunda Yağlı Güreş Organizasyonlarının Düzenlendiği İller

2.1. Yağlı Güreşler

Yağlı güreşlerinin düzenlendiği alanlar genel hatları ile Akdeniz, Marmara -geçiş iklimi- ve Karadeniz iklimlerinin etkisi altındadır. Yağlı güreşlerin yapıldığın illerde ilkbaharın gelişiyle birlikte yükselişe geçen sıcaklık durumu çayır ve çim oluşumunu olumlu etkilemektedir. Böylece güreş alanları, pehlivanların güreşebilmesi için elverişli hale gelmektedir. Yaz aylarında ise etkinlik takvimi daha çok Toroslar, Batı ve Orta Karadeniz bölümlerindeki yaylalara doğru yönelmektedir. Türkiye'de yaylalar sadece hayvancılık ve buna bağlı olarak da tarımsal etkinlikleri de içerisine alarak hayvancılıktan elde edilen ürünlere dayalı üretim tarzına bağlı geçici bir yerleşim yeri olmayıp; boş zamanların değerlendirilmesinden insan sağlına, panayırlar, şenlikler, gelenek, görenek, adet, inanma ve törelere dayalı birçok uygulama pratikleri içeren çok yönlü ve çok amaçlı işlevleri olan bir mekândır (Kızılırmak 2006:7, Bay 2014:36). Nitekim, Karadeniz bölgesinde Ordu Perşembe yaylasında düzenlenen Aybastı yağlı güreşi, Samsun Vezirköprü Kunduz yaylasında düzenlenen Kunduz yağlı güreşi ve Ordu Akkuş Dibekdüzü yaylasında düzenlenen Akkuş Belediye Başkanlığı yağlı güreşi; Akdeniz bölgesinde ise Antalya Gökbel yaylasında düzenlenen Alanya yağlı güreşi, Feslikan yaylasında düzenlenen Konyaaltı yağlı güreşi ve Muğla Seki yaylasında düzenlenen Seydikemer (Seki) yağlı güreşi, yaylalarda düzenlenen yağlı güreş organizasyonlarına örnek olarak gösterilebilir. Genel olarak bakıldığında, yaylalardaki yağlı güreşler genellikle temmuz ve ağustos aylarında düzenlenmektedir. Ayrıca yaz aylarında düzenlenen yağlı güreşler için ise yüksek düzlükler ve yaylalar tercih edilmektedir."

Yağlı güreş organizasyonları genellikle yüksekliği 1500 metreyi aşmayan çevrelerde düzenlenmektedir. Pehlivan performansları için hava sıcaklığının 20 ºC'nin altında olmaması gerektiği gibi; 1500 metrenin üzerindeki yükseltiler, basınç ve oksijen azalmasına bağlı olarak pehlivanların sağlığını ve güreş performanslarını olumsuz etkileyebilmektedir."

Yağlı güreş sezonunun limitleri ve mevsimsel ilişkileri, güreş organizasyonlarının aylara göre dağılımını da etkilemiştir. Örneğin 2020 yılı sezonunda en çok yağlı güreş organizasyonu ağustos ayında düzenlenmiştir. 32 (%26) organizasyon yapılan ağustos ayını, 24 (%20) etkinlik ile mayıs ayı izlemektedir. Sezonun başlangıç ayı olan nisan ayı 9 (%7,5) organizasyon ile en az yağlı güreş düzenlenen ay olarak dikkati çekmektedir. Eylül ayında 22 (%18,3), ekim ayında 12 (%10), temmuz ayında 11 (%9,1), haziran ayında ise 10 (%8,3) yağlı güreş müsabakası düzenlenmiştir. Ancak burada belirtmek gerekir ki, 2020 yılında Ramazan ayı 17 Haziran ile 16 Temmuz arasındaydı. Bu nedenle 2020 sezonunda haziran ve temmuz aylarındaki yağlı güreş organizasyonları diğer yıllara göre görece düşük olmuştur. Ramazan ayına karşılık gelen dönemde güreş takviminde ayarlamalar yapılarak; güreş organizasyonları bu ayın önündeki ya da arkasındaki tarihlere alınmaktadır."

Güreşlerde kullanılan en önemli tüketim maddesi zeytinyağıdır. 2015 yılında Kırkpınar yağlı güreşlerinde yaklaşık 1 ton zeytinyağı kullanılırken, Çardak yağlı güreşlerinde yaklaşık 250 litre zeytinyağı kullanılmıştır. Türkiye'de en fazla zeytinyağı üretilen iller de yağlı güreş düzenlenen iller arasında bulunur. Türkiye zeytinyağı üretiminin büyük kısmı Ege Bölgesi'nden gelmektedir. 2020 yılı Türkiye zeytinyağı üretiminin % 89'u Ege, Akdeniz ve Marmara bölgelerinden sağlanmıştır. Fakat günümüzde zeytinyağı fiyatlarının artması, ekonomik olarak yağlı güreş müsabakalarının düzenlenmesini zorlaştırmaktadır. Buna bağlı olarak yağlı güreş organizasyonu üzerindeki ekonomik yükü hafifletmek için bazı müsabakalarda zeytinyağına göre daha ucuz yağ çeşidi olan ayçiçeği yağına geçiş başlamıştır.

Bu durum kuşkusuz yüzyıllardır süren bir geleneğin önemli bir unsurunu kaybetmesi anlamına gelmektedir. Gerçekten de organizasyonların maliyetini en fazla etkileyen faktörler yağ fiyatları ve organizasyonun ölçeğidir. Örneğin uluslararası ölçekte bir organizasyon olan Kırkpınar yağlı güreşlerinin maliyeti 2020 yılı rakamlarıyla 2,5 milyon TL iken, bölgesel ölçekte bir organizasyon olan Çardak yağlı güreşlerinin organizasyon maliyeti 350 bin TL olarak kaydedilmiştir (Özdemir, G. ve Çalışkan.V,2018:501-521).

Türkiye'de yağlı güreş organizasyonları arasında, her yıl düzenli olarak gerçekleştirilenler azdır. Nitekim çeşitli sezonlardaki yağlı güreşlerin düzenlenme tarihleri incelendiğinde, organizasyonların birçoğunun düzenli olarak yapılmadığı belirlenmiştir."

Yağlı güreşlerin yapıldığı sahalara "Er meydanı" denilmektedir. Bu geleneğin köklü geçmişine rağmen Türkiye'de özel tasarıma sahip "Er Meydanı" bulunmaz. Bazı yerleşmelerde güreşin yapılabilmesi açısından elverişli bir alan üzerine kurulan kalıcı er meydanları bulunmaktadır. Bunlar genellikle stadyumlardır (Edirne Kırkpınar Er Meydanı, Balıkesir Kurtdere Er Meydanı ve Antalya Muratpaşa Er Meydanı, Ordu Aybastı Er Meydanı gibi) (Foto..1.). Bazı yerleşmelerde ise yağlı güreşin yapılabilmesi için elverişli bir düzlük üzerinde, güreş sonrası alandan kaldırılabilen geçici er meydanları kurulmaktadır (Çanakkale Çardak Er Meydanı, Samsun Alaçam Er Meydanı, Kepez Er Meydanı gibi). Yağlı güreşin yapılacağı yerin tercihinde pehlivanların güreşebileceği, ziyaretçilerin de güreşleri kolaylıkla izleyebileceği özellikteki mekânlar tercih edilir. Pehlivanların güreşeceği alanın nasıl olacağı Türkiye Güreş Federasyonu "Yağlı Güreş Müsabaka Talimatı"nda belirtilmiştir. Buna göre güreş meydanı, seyir yeri hariç en az 30 m. x 30 m. ölçüsünde, çayır veya çim zeminli olmalı; etrafı ip ya da dikensiz telle çevrilmelidir (Genel, 2014:13)."

Foto.1. Edirne Sarayiçi Kırkpınar Er Meydanı

Yağlı güreşlere ilgi duyan izleyiciler de bu ilginin kaynağını genellikle ‘aile geleneği’ olarak belirtmektedir. Nitekim güreşleri izlemeye gelen aileler, ailenin her yaştan tüm fertleri ile birlikte gelirler. Bu aile geleneği kuşkusuz yerel toplumun kültürel değerlerini yaşatmasında önemli bir rol oynamaktadır. Kırsal alanlarda düzenlenen organizasyonlarda güreş sahası çevresi genellikle birbirine komşu köylerden gelen izleyicilere görüşmek için iyi bir fırsat sunmaktadır. Yağlı güreşler aynı zamanda çocuk ya da yaşlı, kadın ya da erkek izleyicileri bir araya getiren bir etkinlik olarak, diğer birçok etkinlikten ve eğlenceden oldukça farklılık gösterir.”

Foto.2. Yağlı Güreş Müsabakaları

2.2.Karakucak Güreşi

Karakucak güreşi, Türklerin öz ve milli güreşidir. Orta Asya'dan kaynağını alan bu güreş türünde yüzyıllar boyunca görüntü ve kurallarında çok az değişim olmuştur. Karakucak, başka bir deyişle "serbest güreş", Mançu'dan, Yakut Türklerinden, Moğolistan'dan, Azerbaycan'dan, Doğu ve Batı Türkistan'dan, Kırım ve Kazak Türklerine varıncaya kadar bilinen bir spordur. Oğuzlar da ve eski Türklerdeki güreşin aynısı olan Karakucak güreşi günümüzde daha çok yağlı güreş yapılmayan yörelerde yapılmaktadır (Foto.3.). Düğünlerin ve bayramların vazgeçilmez törelerindendir.

Foto.3. Erzurum 132. Uluslararası Karakucak Güreşleri Altın Kemer Müsabakaları.

Karakucak güreşte pehlivanlar genellikle siyah ve turkuaz renkte olan "pırpıt" giyerler. Bu güreşlerde pehlivanlar yaşlarına, güçlerine, kuvvetlerine ve ustalıklarına göre güreştikleri boylara ayrılır. Yalnız Karakucakta deste boyu yoktur. Onun yerine ayak boyu vardır. Diğer boylar hemen hemen yörelere göre değişmekle beraber, yağlı güreşle aynıdır. Günümüzde serbest güreş diye bilinen minder güreşi, Karakucak güreşinin formüle edilmiş şeklidir denilebilir (Foto.4.). Minder güreşinde Olimpiyat, Dünya ve Avrupa şampiyonlukları kazanmış Milli güreşçilerimizin çoğu Karakucaktan minder güreşine geçen şampiyonlarımızdır. Ülkemizde olduğu gibi, diğer Türk diyarlarında da çeşitli şekilde güreşler yapılmaktadır. Azerbaycan milli güreşi de bunlardan biridir. Bu güreş, ülkemizde yapılan karakucak güreşlerinin bir benzeridir."

Foto.4. Amasya Karakucak Güreşi Müsabakaları.

2.3. Kuşak Güreşi

Kırım lehçesinde adı "Küreş" olan bu kuşak güreşi ülkemizde "Hıdırellez" ve "Tepreş" denilen özel eğlencelerde, Kırım Türklerinin gelenekleri olarak yapılmaktadır. Bu güreşin kendisine has özellikleri vardır. Bu güreşte pehlivanlar soyunmazlar; yalnız ceketlerini ve ayakkabılarını çıkartırlar (Foto.5). Güreşler üç boyda yapılmaktadır. Adları okunarak er meydanına çağrılan pehlivanlar tokalaştıktan sonra, birbirlerinin bellerini ellerindeki kuşaklarla bağlarlar. Daha sonra pehlivanlar, birbirlerinin bellerindeki kuşaklardan tutarlar. Güreş bu tutuştan sonra başlar. Ayaktan tutmak katiyen yasaktır. Galibiyet güreşçinin şalka düşmesi (iki omuzun yere değmesi) ile olmaktadır. Sayı ile galibiyet de olmaktadır."

Foto.5. Kuşak Güreşi Müsabakaları.

Bugün Özbekistan'da ve Özbeklerin bulundukları diğer ülkelerin coğrafi bölgelerinde de yapılan bu güreş, varlığını geçmişten günümüze kadar taşımıştır. Bu güreş düğünlerde ve bayramlarda yapılmaktadır. Oyunun temel kuralı, güreş sırasında bel bağından (kuşaktan) tutularak güreş yapılmasıdır (Foto.6.). Türk milletine, topluluklarına sembol olan Kartal güreşmektir. Başka yerden tutulmaz. Güreşte rakibin ayaklarını yerden keserek yıkmak gerekir.

Foto.6. Kuşak Güreşi.

2.4. Aba Güreşi

Aba güreşi Türkiye'de Gaziantep, Kahramanmaraş ve Hatay yörelerinde yapılmaktadır. Çok eski çağlardan beri Türk toplumları tarafından yapılmış ve günümüze kadar otantik değerlerinden bir şey kaybetmeden gelebilmiştir. Aba güreşi adını "Aba" denen kıyafetten almıştır. Aba güreşi tarihi ile, kültür yönüyle, kuralları ve oyunları ile çok spesifik bir yapıya sahiptir. Aba güreşinde oyunlar genellikle ayakta yapılır. Bu oyunların çoğu judo sporu ile tam bir benzerlik içindedir (Foto.7.).

Foto.7. Kahramanmaraş Aba Güreşi Müsabakaları.

Aba güreşi esas olarak köylerde yapılır. Şehirde yapılan Aba güreşlerinde boy/sıklet, eşleştirme, süre, vb. farklılıklar göze çarpar. Gaziantep'te yapılan Aşırtmalı aba güreşi ile Hatay'da yapılan Aba güreşi arasında giysi ve kurallar açısından farklılıklar vardır (Foto.8.). Ayrıca Aba güreşi müzik eşliğinde yapılır. Orta Asya'da Aba güreşine benzer güreşler hala yapılmaktadır.

Foto.8. Hatay Yayladağı Aba Güreşi Müsabakaları.

2.5. Şalvar Güreşi

Şalvar güreşi; ismini kıyafetinden alır. Ayrıca bu kıyafet, İslam öncesi Türk geleneğine dayanmaktadır. Şalvar güreşi keçi kılından sağlamca dokuma, diz kapağı üstünde şort uzunluğundaki giysiyle yapılan geleneksel bir güreştir. Kahramanmaraş'ın ilçe ve köylerinde yaygın bir güreş türüdür. Adını, yağlı güreşteki "kıspet" ya da karakucaktaki "pırtpıt" yerine ayağa giyilen şalvardan alan bu güreşte oyunlar ayakta yapılır (Foto.9.)

Foto.9. Şalvar Güreşi Müsabakaları.

Güreşçiler, şalvar giyer ve ayakları çıplaktır. Kısa şalvar güreşinde tüm teknikler ayakta yapılır. Rakip alta düştüğü anda bir tek hamle şansı verilir. Bu hamlede sonuç olmaz ise genelde ayağa kaldırılır. Güreşçinin galip olabilmesi için yağlı ve karakucak güreşte olduğu gibi rakibin sırtını yere getirmek gerekir. Ayrıca galip gelen güreşçi, yenilen güreşçinin taraftarlarından ikisini daha yenmeden şalvarı çıkartmaz. Şalvar güreşinin Türkmenler tarafından Anadolu'ya getirildiği düşünülmektedir (Foto.10). Bu güreş Kırgızistan, Türkmenistan ve Türkiye'de organizasyonları yürütülen bir güreştir."

Foto.10. 29.Geleneksel Bertiz Boyalı Şalvar Güreşleri

3. Sonuç ve Öneriler

Türkiye'de sürdürülen geleneksel güreş türleri, Türk kültürünün bir miras değeri olarak yüzyıllar öncesinin izlerini, renklerini günümüze taşıyarak büyük bir başarı elde etmiş görünmektedir. Türkiye'de geleneksel aba güreşi, karakucak güreşi, kuşak güreşi, şalvar güreşi gibi güreş türleri arasında en yaygın olanı yağlı güreşlerdir. Yağlı güreşler günümüzde hemen hemen Ordu ve Tokat illerinin doğusundan Antalya ilinin doğusuna doğru çizilecek hattın batısında yer alan sahada dağılış göstermektedir. 33 ilin sınırları içindeki yerleşmelerde bir sezonda 100'den fazla yağlı güreş organizasyonu düzenlenir. Bu organizasyonlar arasında yüzlerce yıldır düzenlenen köklü örnekler de yer alır. Bunlardan biri de UNESCO insanlığın Somut Olmayan Kültürel Miras'ının Temsili Listesi'ne 2010 yılında kaydedilen 'Kırkpınar Yağlı Güreş Festivali'dir. Yağlı güreşlerin dünyanın benzersiz bir kültürel miras değeri olarak kabul görmesi ve insanlığın ortak mirası olarak paylaşılması bu kültürün geleceğe taşınmasına ve tanıtılmasına büyük katkı sağlayacaktır. Fakat Türkiye'de yağlı güreş geleneğinin bir örnek ile temsil edilmesi yerine Türkiye ölçeğinde, diğer yerleri de kapsayacak şekilde genişletilmesini değerlendirmek gerekir. Kırkpınar'ı var eden bu kültürün Türkiye ölçeğinde dağılış gösteren unsurlarıdır."

Geleneksel güreşler için gereksinim duyulan, kıspet, zembil gibi bazı malzemeleri imal eden ustaların sayısı son yıllarda büyük ölçüde azalmıştır. Son temsilcileri de yaşlanan bu meslekler, yakın bir gelecekte ortadan kalkabilir. Yerel yönetimler bu tür ustaları istihdam edebilir ve kurslar açabilir; el sanatları geliştirme merkezleri kurabilir. Böylece bu tür geleneksel üretimler gelecek kuşaklara miras bırakılabilir hatta geleneksel üretim yapan ustaların imalatları ve atölyeleri turistik tur programlarına alınabilir. Bu tür uygulamalar,

yabancı ziyaretçilerin otantik deneyim yaşamaları için de elverişli fırsatlar sunmaktadır. İmalat yapan zanaatkarların ürünlerine yeni işlevler (dekoratif amaçlı vb) kazandırmak için maddi desteğin yanı sıra eğitim desteklerinin sağlanması da önemli katkılar sağlayacaktır. Geleneksel üretim yapan zanaatkarların kazancı arttıkça bu mesleklere ilgi de artacaktır."

Kırkpınar'daki yabancı izleyicilerin eğitim düzeyi yüksek, kültüre özel ilgi duyan; kendi başına ya da arkadaş grubu ile bu turistik deneyime katılarak, organize kitle turisti tipinden farklılık gösteren bir karakterde olduğunu göstermektedir. Yağlı güreşlere ilgi duyan yabancı turistlerin daha çok kültürel deneyimi önemseyen özellikleri öne çıkmaktadır. Bu nedenle yabancı ziyaretçilerin kültürel özellikler konusunda bilgilendirilmesi önem taşımaktadır. Nitekim bu durum dünya ölçeğinde kültürel bağlantıları bulunan birçok sportif gösteri ve performansta da izlenen bir durumdur. Geleneksel güreşler esnasında yabancı bir yapılacak tanıtıcı ve açıklayıcı anonslarla yabancı izleyicilerin organizasyon ile etkileşimi artacaktır. Yabancı ziyaretçilere yönelik broşürler ve afişler hazırlanması da turistlerin yağlı güreş hakkında doğru bilgilenmesine yardımcı olacaktır."

İzleyici ve pehlivanlarla yapılan görüşmelerin sonuçları bu geleneğin yaşatılması sürecinde karşı karşıya bazı sorunları iyi bir şekilde belirlemeye yardımcı olmuştur. Esasen ilgili bakanlıklara geleneksel sporlarla ilgili olarak yapacakları periyodik sorun tarama çalışmaları oldukça yararlı olacaktır. İzleyicilere göre geleneksel güreş organizasyonlarında sorun algıları organizasyonlara göre farklılık göstermektedir. Örneğin, Kırkpınar organizasyonunda öne çıkan sorun 'biletlerin pahalı oluşu 'dur. Çardak yağlı güreşlerinde ise ilk sırada yer alan sorun 'yeme içme alanlarının yetersiz oluşudur. İzleyiciler Kırkpınar organizasyonu için güreş sahası olarak daha büyük er meydanı önerisini sunmaktadır. Yağlı güreşlere devlet desteğinin artırılması, reklam ve tanıtım faaliyetlerinin geliştirilmesi' de izleyicilerin diğer önerileri arasında yer almaktadır."

Pehlivanlar için ise organizasyonlarda ilk sırada yer alan sorun, 'her bir geleneksel güreş branşı için ayrı bir federasyonun olmamasıdır. Konunun yeni pehlivanlar yetiştirilmesi bakımından önemsenmesi gerekmektedir. Soyunma odalarının ve duş olanaklarının yetersiz olması ya da hiç olmaması ikinci sırada belirtilen bir sorun iken; üçüncü sırayı güreşe ve güreşçilere verilen desteklerin yetersiz oluşu almaktadır."

Gerçekten de yeni pehlivanların yetişmesi için kulüp altyapılarının oluşturulması, genç sporcuların geleneksel güreşlere yönelmesi için teşviklerin sağlanması oldukça önemli bir konu olarak dikkati çekmektedir. İzleyicilerin ilgisini sürekli kılmanın en iyi yolu ise, miras Türk kültür değerlerinin topluma tanıtılması ve toplumun bu değerler ile tanışmasının sağlanmasıdır. Güreşlere katılan pehlivan ve izleyicilere daha rahat ve konforlu ortam sunulması da oldukça önemlidir. Birçok güreş organizasyonunda pehlivanların müsabakalardan sonra temizlenmeleri için herhangi bir ünitenin olmaması, günümüzde güreşlere verilen önemi yansıtan bir göstergedir.

Birçok yerleşmede geleneksel güreşler güçlükle finanse edilmektedir. Yerel düzenleme komiteleri, organizasyonları sürdürebilme konusunda mali sorunları aşmakta oldukça zorlanmaktadır. Bu sorun geleneksel güreşlerin geleceğini tehdit eden kritik bir sorundur. Diğer yandan geleneksel güreşlerin geleceğe taşınması, Türkiye ölçeğinde yeni pehlivanların yetiştirilmesine ve güreş izleyicilerinin varlığına bağlıdır. Bu nedenle Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın geleneksel güreş organizasyonlarını birlikte ele alarak strateji ve politika geliştirmeleri uygun olacaktır. Güreş organizasyonlarına maddi

desteğin sağlanması, tanıtma ve planlama çalışmalarının ulusal ölçekte koordinasyonu büyük yararlar sağlayacaktır.

Geleneksel güreş organizasyonları birçok yerde uygun olmayan mekânlarda, pehlivanların ve izleyicilerin temel ihtiyaçlarını karşılayamayan bir şekilde, karmaşa görüntüsü içinde gerçekleştirilmektedir. Geleneksel güreş müsabakalarının yer aldığı statların üstü açıktır. Yağlı güreşlerin sıcak mevsimlerde düzenlenmesi nedeniyle izleyicilerin güreşleri izlediği yerler güneş etkisi altında kalmakta, izleyici konforunu azaltmaktadır. Bu nedenle uluslararası turizmin ilgisini çekmiş yerleşmelerden başlayarak, izleyicilerin konforunu arttıracak saha düzenlemeleri yapılmalıdır. Ayrıca geleneksel bir spor olan bu güreşler için, bu kültürel miras değerin karakterini ve tarihsel geçmişini yansıtan tasarıma sahip er meydanlarının olmayışı da önemli bir eksikliktir. Geleneksel bir sporun, uygulama mekânlarına yansıtılması bugüne değin ihmal edilmiş görünmektedir. Kültür Bakanlığı ile Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın bu konuda iyi uygulama örneklerinin oluşturulmasına ve yaygınlaştırılmasına öncülük yapmaları, bu kültürel mirasın geleceğe olan yolculuğunda iyi bir zemin sağlayacaktır."

KAYNAKÇA

Atabeyoğlu, C. (2000). *Geleneksel Türk Güreşi ve Kırkpınar*, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Yayınları, İstanbul.

Atabeyoğlu, C. (1985). *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Spor,* Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi, Cilt: 6, İletişim Yayınları, İstanbul.

Avcı, S. (2007) *Spor Coğrafyası: Kavramlar, Yöntemler ve Türkiye'nin Spor Coğrafyası*, Çantay Kitabevi, İstanbul.

Bay, A. (2014). *Uludağ Yöresinde (Bursa) Alternatif Turizm Türü Olarak Yayla Turizmi,* Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çanakkale.

Can, M. (2009) *Kültürel Miras ve Müzecilik*, Çalışma Raporu, Kültür ve Turizm Bakanlığı, Ankara.

Çalışkan, V. (2013). Somut Olmayan Kültürel Miras Değerlerinin Belirlenmesi Sürecinde Coğrafi Yaklaşımların Katkıları: Geleneksel Deve Güreşleri Örneği, *Coğrafyacılar Derneği Yıllık Kongresi Bildiriler Kitabı,* Fatih Üniversitesi, İstanbul, s. 793.

Çalışkan, V. (2010). *Kültürel Bir Mirasın Coğrafyası: Türkiye'de Deve Güreşleri*, Selçuk-Efes Kent Belleği Yayınları-3.İstanbul.

Dervişoğlu, M. (2012). *Kırkpınar Güreşleri'nin Halk Bilimi Açısından İncelenmesi,* Yüksek Lisans Tezi, Trakya Üniversitesi, Edirne.

Doğan, V. (2010) *Kahramanmaraş Şalvar Güreşi ve Dünyadaki Benzerleri İle Kıyaslanması*, Yüksek Lisans Tezi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.

Eberhard, W. (1940). Çin Kaynaklarına Göre Türkler ve Komşularında Spor, *Ülkü Dergisi,* Mayıs.

Erdem, H. (2013). *Doğuşundan Günümüze Kırkpınar*, 3. Baskı, Dahi Yayınları, İstanbul.

Eren, M. (1992) *Güreş*, Alfabetik Okul Ansiklopedisi, Cilt: 6, Sabah Yayınları, İstanbul.

Eryiğit, G. (1997). *Türk ve Dünya Güreşi (1896-1996)*, Türk Güreş Vakfı Yayını, Ankara.

Genel, F. (2014) *Kıspet*, Zeytin Yayıncılık, Çanakkale.

Gümüş, A. (1990). *Kırkpınar Güreşleri*, Başbakanlık Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.

Güven, Ö. (1992). *Türklerde Spor Kültürü*, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara.

Güven, Ö. (1999) *Türklerde Spor Kültürü*, 2. Baskı, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, Ankara.

İmamoğlu, O.; Taşmektepligil, M. Y. (1997). "Türk Kültüründe Spor", *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1):145-150.

Kahraman, A. (1989). *Cumhuriyete Kadar Türk Güreşi*, Cilt: 1, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Kahraman, A. (1989). *Cumhuriyete Kadar Türk Güreşi*, Cilt: 2, Kültür Bakanlığı Yayınları,

Ankara.

Kahraman, A. (1995). *Osmanlı Devleti'nde Spor*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.

Kahraman, A. (2014). *Osmanlı Devleti'nde Spor*, Osmanlı Ansiklopedisi, 5. Cilt, Editör: Güler Eren, Yeni Türkiye Yayınları, İstanbul.

Kızılırmak, İ. (2006) *Yayla Turizmi,* Detay Yayıncılık, Ankara.

Özdemir,G.;Çalışkan,V. (2018). *Geleneksel Bir Sporun Coğrafyası: Türkiye'de Yağlı Güreşler (Kırkpınar-Edirne ve Çardak-Çanakkale Güreşleri),* TÜCAUM 30. Yıl Uluslararası Coğrafya Sempozyumu International Geography Symposium on the 30th Anniversary of TUCAUM 3-6 Ekim 2018 /3-6 October 2018, Ankara

Şefik, E. (1953). *Tarihi Türk Güreşleri* İstanbul Fatih Derneği Yayınları, İstanbul, 1953.,

Tekin, A.; Tekin; G. (2014). "Antik Yunan Dönemi: Spor ve Antik Olimpiyat Oyunları", *Tarih Okulu Dergisi*, 7(18):121-140.

Temizoğlu, K. (1970). *Ata Sporu Yağlı Güreş ve Kırkpınar*, Mehmet Tunagür Yayınevi, İstanbul.

Tümertekin, E.; Özgüç, N. (2014). *Beşeri Coğrafya: İnsan, Kültür, Mekan*, Çantay Kitapevi.

Türkiye Güreş Federasyonu (TGF). (2015) 2015 Yılı Yağlı Güreş Faaliyet Programı (http://www.tgf.gov.tr/tr/index.php/14092/).

Türkmen, Mehmet. (2014). "Osmanlı Güreş Tekkeleri ve Fonksiyonelliği", *Türk Halklarının Geleneksel Spor Oyunları Uluslararası Sempozyumu Bildiri Kitabı*, Bişkek 20-22 Kasım 2014, Kırgızistan-Türkiye Manas Üniversitesi, 162-173, Bişkek.

Yıldıran, İ. (2000). "Geleneksel Yağlı Güreşlerin, Kültürel, Yapısal ve Bilimsel Açıdan Modern Minder Güreşiyle Farklılıklarının Değerlendirilmesi", *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi,* 5(1):53-62.

Yılmaz, T. (1995) *Tarihi Kırkpınar Güreşleri*, Edirne Belediyesi Kültür Yayınları, Edirne.

GELENEKSEL TÜRK SPORLARI YOLUYLA KÜLTÜREL UNSURLARIN VE TERİMLERİN ÖĞRETİMİ

Yasemin ATAGÜL*

Özet

Çalışma, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültürel öğelerin kullanımını tartışmakta ve özellikle geleneksel Türk sporlarının (yağlı güreş, okçuluk, cirit vb.) dil öğretiminde nasıl değerlendirilebileceğine odaklanmaktadır. Dil öğretimi, yalnızca dilsel becerilerin kazandırılmasıyla sınırlı değildir; kültürel değerlerin aktarımıyla daha etkili ve kalıcı bir nitelik kazanır. Geleneksel sporlar, Türk kültürünün önemli bir parçası olarak, hem tarihsel hem de toplumsal boyutlarıyla yabancı öğrencilere aktarılabilecek özgün materyaller sunmaktadır.

Araştırmalar, kültür temelli materyallerin dil öğrenenlerin motivasyonunu artırdığını ve öğrenilen dili günlük ile kültürel bağlamda anlamlandırmayı kolaylaştırdığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, geleneksel spor etkinliklerinin tanıtıldığı metinler, görseller, videolar ve dijital hikâyeler aracılığıyla Türkçe derslerinde terim öğretimi yapılabilir. Bildiride ayrıca yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılabilecek materyal önerileri sunulmakta; örneğin yağlı güreş terimlerini içeren kısa metinler, okçulukla ilgili etkileşimli etkinlikler ya da kültürel videolar üzerinden uygulama örnekleri geliştirilmektedir.

Bu çalışma, geleneksel sporların yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde materyal geliştirme açısından nasıl kullanılabileceğini ortaya koymakta; spor ve kültürün entegrasyonuna yönelik öneriler sunmaktadır. Böylece çalışma, hem dil öğretimine hem de kültürel aktarım süreçlerine yenilikçi bir yaklaşım kazandırmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Geleneksel Türk Sporları, Kültürel Aktarım, Otantik Materyaller, Terminoloji.

* Öğr. Gör. Dr., Sakarya Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, Rektörlük Ortak Dersler, Türk Dili Bölümü, e-mail: yaseminatagul@subu.edu.tr, ORCID: 0000-0003-1490-9568

1. Giriş ve Kavramsal Çerçeve

Dil, yalnızca bir iletişim aracı değil; aynı zamanda bir toplumun kültürünü, değerlerini ve yaşam biçimini yansıtan bir sistemdir. Bu nedenle yabancı dil öğretimi, yalnızca dil bilgisi ve kelime öğretimiyle sınırlı kalmamalı, hedef kültürün öğelerini de içermelidir. Kültürel unsurların dil öğretiminde yer alması, öğrenenlerin dili bağlam içinde anlamlandırmalarına, iletişimsel yeterliliklerini geliştirmelerine ve öğrenmeye yönelik motivasyonlarının artmasına katkı sağlar.[1] [2]

Kültür temelli dil öğretimi yaklaşımı, dilin kültürden bağımsız düşünülemeyeceği ilkesine dayanır. Tomalin ve Stempleski [3], kültür öğretimini dil öğretiminin ayrılmaz bir bileşeni olarak tanımlamış; kültürel içeriklerin materyallerde yer almasının öğrencilerin dil öğrenimine ve kültürel farkındalıklarının gelişimine katkı sağladığını vurgulamıştır. Kültür temelli öğretim sürecinde otantik materyallerin ve kültürel içeriklerin sistemli biçimde planlanması gerekir. Çünkü yabancı bir dili öğrenmek, aynı zamanda farklı bir dünyayı, düşünme biçimini ve değer sistemini tanımak anlamına gelir. Demir ve Açık'a göre [4] "*yabancı dil öğrenimi bir anlamda dünyada bulunan diğer toplumların dünyaya bakış açılarını, düşünme ve değer sistemlerini anlamak için yapılan bir uğraştır.*" Tapan [5] da öğrencinin yabancı gerçekle karşılaştığında kendi kültürüyle karşılaştırmalar yaparak hem diğer kültürü hem de kendi kültürünü daha nesnel biçimde değerlendirme fırsatı bulduğunu ifade eder. Ancak İşcan[6], mevcut ders kitaplarının kültürel bilgi açısından dar kaldığını, bu nedenle farklı materyallere ihtiyaç duyulduğunu belirtmiştir. Kutlu[7] ise Gazi B1–B2 seti çözümlemesinde kültür ögelerine yer verildiğini ancak bu ögelerden daha fazla yararlanılması gerektiğini vurgulamıştır.

Bu tartışmalar ışığında, geleneksel Türk sporları (yağlı güreş, okçuluk, cirit) gibi somut olmayan kültürel miras temalarının, mevcut ders kitaplarının kültürel içeriğini zenginleştirebilecek ve bağlamsal öğrenmeye katkı sunabilecek alanlar arasında değerlendirilebileceği söylenebilir. Türkçe, köklü tarihi, zengin söz varlığı ve kültürel çeşitliliğiyle birlikte öğretildiğinde anlam derinliği kazanan bir dildir. Son yıllarda yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür temelli yaklaşımlar öne çıkmakta; edebiyat, müzik, gelenek, yemek kültürü ve halk oyunları gibi kültürel alanların öğretim sürecine dâhil edilmesine

---

[1] Michael Byram, *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence,* Multilingual Matters, Clevedon 1997.

[2] Claire Kramsch, *Context and Culture in Language Teaching,* Oxford University Press, Oxford 1993.

[3] Barry Tomalin, Susan Stempleski, *Cultural Awareness*. Oxford University Press, Oxford 1993.

[4] Ahmet Demir, Fatma Açık, "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürlerarası Yaklaşım ve Seçilecek Metinlerde Bulunması Gereken Özellikler", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (30), (2011), s.55.

[5] Nilüfer Tapan, "Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Yeni Bir Yöneliş: Kültürlerarası-Bildirişim-Odaklı Yaklaşım", *Studien zur deutschen Sprache und Literatur*, (9), (1995), s.156.

[6] Adem İşcan, "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarım Aracı Olarak Filmlerden Yararlanma" *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi,* 58, (2017), s.437.

[7] Adem Kutlu, "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültürün Araç Olarak Kullanımı: Gazi Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti", *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(2), (2015), s.707.

yönelik çalışmalar artmaktadır (Dürer[8], Çakır [9], Mete [10], Fişekçioğlu [11], Kırbaş [12], Gülden[13], Önal[14]). Bu bağlamda kültürel mirasın önemli bir parçası olan geleneksel Türk sporları, dil öğretiminde değerlendirilmeye açık özgün bir tematik alan olarak dikkat çekmektedir. Yağlı güreş, okçuluk ve cirit gibi sporlar yalnızca fiziksel etkinlikler değil, aynı zamanda tarihsel kimliği, değer sistemini ve toplumsal yapıyı yansıtan kültürel anlatılardır. Dolayısıyla kültür temelli öğretim yaklaşımıyla bu sporların dil öğretimi materyallerine dâhil edilmesi, öğrenenlerin Türk kültürünü çok boyutlu biçimde tanımalarına ve dili yaşayan kültürel bağlamlarda deneyimlemelerine olanak sağlayabilir. Çalışmada geleneksel Türk sporlarına yönelik okuma metinleri, bu metinlere eşlik eden okuma soruları, eşleştirme etkinlikleri, doğru–yanlış uygulamaları, boşluk doldurma çalışmaları, mikro testler, rol oyunu ve mini diyalog etkinlikleri ile paragraf oluşturma görevlerinden oluşan kapsamlı bir materyal seti hazırlanmıştır. Hazırlanan etkinlikler, dil öğretiminin farklı beceri alanlarına hitap edecek biçimde çeşitlendirilmiştir. Ayrıca her spor için geliştirilen dijital hikâye çalışmaları, kültürel öğelerin görsel ve işitsel boyutlarla desteklenmesini sağlayarak materyal bütünlüğünü güçlendirmektedir.

2. Materyal Tasarımı

Bu bölümde, geleneksel Türk sporlarına yönelik üç örnek etkinlik başlığına yer verilmiştir. Yağlı güreş, okçuluk ve cirit temelinde hazırlanan bu etkinlikler, kültürel mirasın dil öğretimiyle ilişkilendirilmesini amaçlamaktadır. Etkinliklere ek olarak her spor için dijital öyküler hazırlanmış, böylece öğrenenlere kültürel unsurları bütüncül ve etkileşimli bir biçimde deneyimleme olanağı sunulmuştur. Bu materyaller, öğrencilerin hem kültürel farkındalıklarını artırmayı hem de hedef dili anlamlı bağlamlarda kullanmalarını desteklemeyi amaçlamaktadır.

[8] Zeynep Selin Dürer, "A Content Analysis Related To The Cultural Elements In Three 'Turkish As A Foreign Language'textbooks", *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi,* 2 (2015), ss. 21-63.

[9] Ramazan Çakır, "Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Halk Sanatı–Edebiyatı Unsurlarını Öğrenmeleri Ve Aktarımları", *Folklor/Edebiyat*, 24.94 (2018), ss. 143-160.

[10] Filiz Mete, "Türkçe Öğretiminde Görsel Kültür Ürünleri: Halk Oyunlarının Yeri", *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi,* 9.2 (2020), ss. 736-749.

[11] Aslı Fişekcioğlu, "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ve Edebiyat Metinleri", *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi dil politikası-kültür-yöntem-teknoloji,(Köksal D., Uruk E., Ulum Ö G., Ed.), Nobel Yayınevi*, (2021), ss.113-130.

[12] Gonca Kırbaş, "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Edebi Metin Kullanımı: Nasreddin Hoca Fıkraları", *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 7(2), ss.233-263.

[13] Bahadır Gülden, "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Kültürel Boyutunu Ele Alan Çalışmaların İncelenmesi: Meta-Sentez Çalışması", *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 8(1), ss. 15-44.

[14] Kamil Önal, "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlamaları Çalışmaları-Açıklamalı Bibliyografya", *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 20, ss. 183-222.

2.1. Yağlı Güreş Metni ve Etkinlikleri

Amaç: Bu etkinliklerle öğrencilerin hem geleneksel Türk sporlarından yağlı güreşi tanımaları hem de bu spora ait temel terimleri bağlam içinde öğrenmeleri hedeflenmektedir.

Yağlı Güreş (B1/B2)

Türkiye'nin birçok şehrinde yaz aylarında düzenlenen **yağlı güreş** şenlikleri, sadece bir spor karşılaşması değil, aynı zamanda bir kültürel buluşmadır. Güreşçiler, yani **pehlivanlar**, dana derisinden yapılan **kispet** giyer ve geleneğe uygun olarak zeytinyağıyla yağlanır. Karşılaşma öncesinde **peşrev** adı verilen ritmik ısınma hareketleri yapılır; sahaya **er meydanı** denir. Müsabaka başlamadan önce **cazgır**, pehlivanları tanıtır ve dua ederek güreşi başlatır. Organizasyonlarda sıkça duyulan "**başpehlivan**" ünvanı, turnuvanın en başarılı güreşçisine verilir.

Yağlı güreşte amaç, rakibi sırtüstü yere getirmek veya kontrolü ele geçirerek üstünlük sağlamaktır. Bu sırada **el ense** gibi tutuşlar ve **paça** denilen kispet bölgesinden kavrama gibi teknikler kullanılabilir. Pehlivanlar, yağ nedeniyle daha kolay kaydıkları için denge, teknik ve sabır çok önemlidir. Müsabakalar çoğunlukla çim bir **çayır** alanda yapılır ve farklı **deste** (**sıklet**) gruplarında gerçekleşir.

Yağlı güreş, kuşaklar boyunca aktarılan bir somut olmayan kültürel miras unsurudur. Şenlikler; müzik, yerel yemekler ve toplumsal dayanışma ile bütünleşir. Böylece spor, seyirciler için yalnızca bir mücadele değil, aynı zamanda ortak bir hatırayı paylaşma fırsatına dönüşür.

Terimler Sözlüğü

pehlivan: Güreşçi.

kispet: Dana derisinden yapılan, pehlivanların giydiği sağlam kısa pantolon.

peşrev: Güreşten önce yapılan ritmik ısınma hareketleri.

er meydanı: Güreşin yapıldığı alan.

cazgır: Pehlivanları anons eden ve dua okuyan görevli.

başpehlivan: Turnuvanın birincisi/ünvan sahibi pehlivan.

el ense: Boyun çevresinden yapılan kontrol amaçlı tutuş.

paça: Kispetin paça kısmından yapılan kavrama.

çayır: Çimenlik alan.

deste: Kategori/sıklet sınıfı.

Okuma Soruları: Soruları metne göre cevaplayınız.

1. Yağlı güreşin Türk kültüründeki yeri nedir?

---

2. Pehlivanlar neden zeytinyağı kullanır?

---

3. Cazgırın görevi nedir?

---

4. Yağlı güreş sporu günümüzde hangi amaçlarla yapılmaktadır?

Eşleştirme: Aşağıdaki terimleri doğru açıklamalar ile eşleştiriniz.

1. peşrev	**a.** Pehlivanların boylara göre sınıflandırıldığı grup
2. cazgır	**b.** Müsabakada en başarılı pehlivan.
3. kispet	**c.** Güreşlerin yapıldığı alan.
4. başpehlivan	**d.** Güreşçileri tanıtan ve dua okuyan kişi.
5. er meydanı	**e.** Pehlivanların giydiği özel deri pantolon.
6. deste	**f.** Güreş başlamadan önce yapılan ısınma hareketleri.

Doğru/Yanlış Etkinliği: Metne göre D/Y işaretleyiniz.

Cazgır, güreşi yöneten hakemdir. ( )

Pehlivanlar kispet giyer ve zeytinyağıyla yağlanır. ( )

Er meydanı, pehlivanların ısındığı kapalı salondur. ( )

Başpehlivan unvanı, turnuvanın en başarılı güreşçisine verilir. ( )

Boşluk Doldurma: Aşağıdaki boşluklara uygun kelimeleri seçerek yerleştiriniz.

peşrev **çayır** **paça** **deste**

1. Müsabaka başlamadan önce pehlivanlar _____ yapar.

2. Yağlı güreş çoğunlukla çim bir _____ alanda yapılır.

3. Pehlivan, rakibinin _____ kısmından kavrayarak üstünlük sağladı.

4. Sporcular farklı _____ gruplarında yarışırlar.

Mikro Test: Aşağıdaki soruları cevaplayınız.

"Cazgır" ne yapar?

(A) Hakemlik yapar **(B)** Dua eder **(C)** Müzik çalar **(D)** Kispet diker

"Paça" hangi parçaya aittir?

(A) Yay **(B)** Kispet **(C)** Hedef **(D)** Kiriş

“Peşrev” ne zaman yapılır?

(A) Müsabaka sonunda **(B)** Müsabaka başında **(C)** Yağlanmadan sonra **(D)** Ödül töreninde

“Başpehlivan” ünvanı kime verilir?

(A) En teknik güreşçiye **(B)** En centilmen sporcuya

(C) Turnuva birincisine **(D)** En genç sporcuya

Dijital Hikâye Çalışması: *Er Meydanında Bir Gün*

Sabahın erken saatlerinde, Edirne’nin ufkunda zurna sesleri yankılanır. Bugün Kırkpınar **Er Meydanı**’nda büyük gün. **Pehlivanlar**, “peşrev” adı verilen ısınma hareketleriyle yarışa hazırlanır. Üzerlerinde parlayan “**kispetler**”, yüzlerindeki yağ damlalarıyla birlikte hem gelenek hem de emeğin simgesidir.

Cazgır, yüksek sesle pehlivanların adını okur. Seyirciler coşkuyla tezahürat yapar. İki pehlivan, meydanın ortasında karşı karşıya gelir. Biri rakibini “**künde**” ile devirmeye çalışır, diğeri “**paça kazık**” yaparak dengesini korur.

Güreş sadece bir spor değildir; saygı, sabır ve onurun da mücadelesidir. Rakibine galip gelen pehlivan, elini öpüp onu ayağa kaldırır. Günün sonunda, kazanan **“başpehlivan”** altın kemeri kuşanırken, seyirciler “Yiğit er meydanında belli olur” sözünü bir kez daha hatırlar.

Resim 1. Yağlı Güreş Dijital Hikayesi Görselleri

2.2. Okçuluk Metni ve Etkinlikleri

Amaç: Bu etkinliklerle öğrencilerin hem kültürel miras unsurlarını tanımaları hem de temel okçuluk terimlerini anlamlı bir bağlamda öğrenmeleri hedeflenmektedir.

Türk Okçuluğu (B1/B2)

Okçuluk, Türk kültüründe sadece bir spor değil, sabır, disiplin ve odaklanmanın sembolü olarak görülmüştür. Eski Türkler, hem savaşta hem de avcılıkta **ok** ve **yayı** en önemli araçları arasında sayarlardı. Zamanla bu beceri, bir sanat ve gelenek haline gelmiş; “**menzil**”, “**nişan almak**”, “**isabet**” gibi kavramlar yalnızca spor alanında değil, gündelik dilde de hedefe ulaşmayı simgeleyen ifadeler olarak yerleşmiştir.

Okçulukta temel araçlar yay, ok, **kiriş**, **kabza** ve **tirkeş**tir. Sporcu önce yayı kabzadan tutar, kirişi çeker ve hedefe odaklanarak **nişan al**ır. **Menzil**, okun ulaştığı mesafeyi ifade eder. Türk okçuluğunda önemli olan sadece hedefi vurmak değil, doğru duruş, nefes ve zamanlamayı koruyabilmektir. Her atış, kişinin iç dengesiyle dış dengesinin uyum içinde olmasını gerektirir.

Geleneksel okçuluk, günümüzde modern spor anlayışıyla yeniden canlanmakta; birçok şehirde okçuluk kursları ve şenlikleri düzenlenmektedir. Bu etkinliklerde gençler, geçmişle bağ kurarak hem sporu hem de kültürel değerleri tanıma fırsatı bulur. Türk okçuluğu, böylece geçmişten bugüne taşınan somut olmayan kültürel mirasın önemli bir parçası olmayı sürdürmektedir.

Terimler Sözlüğü

yay: Oku fırlatmak için kullanılan eğimli alet.

ok: Ucu sivri, hedefe atılan ince çubuk.

kiriş: Yayı germeye yarayan ip.

kabza: Yayı elde tutmaya yarayan orta kısım.

tirkeş: Okların taşındığı kap (okluk).

menzil: Okun ulaştığı mesafe.

nişan almak: Hedefe odaklanmak.

isabet: Okun hedefe ulaşması.

Okuma Soruları: Soruları metne göre cevaplayınız.

1. Türk okçuluğu geçmişte hangi alanlarda kullanılmıştır?

---

2. Metne göre okçulukta en önemli unsurlar nelerdir?

---

3. "Menzil" sözcüğü okçulukta neyi ifade eder?

---

4. Türk okçuluğunun kültürel anlamı nedir?

Eşleştirme: Aşağıdaki terimleri doğru açıklamalar ile eşleştiriniz.

1. menzil	**a.** Ok atılan yayın iki ucu arasındaki esnek ip.
2. kabza	**b.** Okların taşındığı kap.
3. tirkeş	**c.** Yayı elde tutmaya yarayan orta kısım.
4. isabet	**d.** Okun ulaştığı mesafe.
5. kiriş	**e.** Hedefe ulaşma durumu.

Boşluk Doldurma: Aşağıdaki boşluklara uygun kelimeleri seçerek yerleştiriniz.

yayı kabza menzili nişan alma

1. Okçu, _____ dikkatlice tuttu ve hedefe doğru nişan aldı.

2. Okun _____ yaklaşık yüz metredir.

3. Yayı _____ kısmından tutmak gerekir.

4. Usta okçular, _____ sırasında nefes kontrolüne dikkat eder.

Etkileşimli Etkinlik (Rol Oyunu): Öğretmen sınıfın uygun bir yerine hedef olarak bir kâğıt parçası asar ve iki öğrenciyi görevlendirir. Önce öğretmen, *"Yayı kabzadan tut, kirişi yavaşça çek, hedefe bak ve nişan al."* gibi talimatlar vererek birinci öğrenciden yönergeleri uygulamasını ister. Ardından ikinci öğrenci, öğretmenin modelini izleyerek kendi talimatlarını oluşturur ve birinci öğrenciden uygulamasını ister.

Mini Diyalog: Öğrenciler ikili gruplar hâlinde çalışır. Her grup, okçulukla ilgili kısa bir diyalog oluşturur. Diyaloglarda en az üç terim (yay, kiriş, hedef, menzil, nişan almak) kullanılmalıdır.

Öğrenciler, aşağıdaki örnekten yararlanabilir:

Örnek Diyalog:

A: Ok atarken en çok neye dikkat ediyorsun?

B: Önce duruşuma, sonra kirişi doğru çekmeye. Hedef çok uzaksa menzil ayarını değiştiriyorum.

A: Yayı doğru tutmak da çok önemli, değil mi?

B: Evet, yoksa nişan almak zorlaşıyor.

Dijital Hikâye Çalışması: *Türk Okçuluğunda Gelenek ve Ustalık*

Gün doğarken ahşap yayların kokusu ve toprağın serinliği Türk okçuluğunun köklü geçmişini hatırlatır. Okçu yayı eline aldığında bir spordan çok daha fazlasıyla karşılaşır; sabır, odaklanma ve nefes kontrolü bu geleneğin temelidir. Kabzayı kavrayan okçu, kirişi gererken hem bedenini hem zihnini sakinleştirir. Her atış iç dengeyi arayan bir yolculuktur. Menzil yalnızca okun ulaştığı mesafe değildir; kişinin kendi sınırlarını aşma isteğini simgeler. Ustalar teknik kadar tevazuyu öğretir; okçulukta acele eden değil, zamanı dinleyen kazanır. Günümüzde okçuluk kursları gençlere geçmişle bağ kurma fırsatı sunar. Her atış, bu kültürel mirasın geleceğe aktarıldığı yeni bir nefes olur.

Resim 2. Okçuluk Dijital Hikayesi Görselleri

2.3. Cirit Metni ve Etkinlikleri

Amaç: Bu etkinliklerle öğrencilerin hem cirit sporuna ilişkin kültürel değerleri tanımaları hem de temel terimleri anlamlı bir bağlamda öğrenmeleri hedeflenmektedir.

Cirit – Cesaretin ve Zarafetin Oyunu (B1/B2)

Cirit, Türk kültürünün en eski ve köklü sporlarından biridir. At üzerinde oynanan bu oyun, hem cesaretin hem de zarafetin birleştiği bir gelenektir. Eski Türklerde cirit, savaş öncesi askerlerin çevikliğini ve at üzerindeki hâkimiyetini geliştirmek için oynanırdı. Zamanla bu oyun, bir seyir sporu hâline gelmiş ve Anadolu'nun birçok bölgesinde yaşatılmaya devam etmiştir.

Cirit oyununda iki takım karşı karşıya gelir. Oyuncular, atlarıyla hızla ilerlerken birbirlerine **cirit sopası** denilen ucu yuvarlatılmış bir değnek fırlatırlar. Amaç, rakibi vurmak değil; doğru atış ve ustaca **manevra**lar yapabilmektir. Oyuncular, atın kontrolünü kaybetmeden yön değiştirmeli ve dengesini korumalıdır.

Bu sporun temel kavramları arasında at binme becerisi, **denge**, hız ve **atak–savunma** stratejisi yer alır. Ciritte sadece fiziksel güç değil, aynı zamanda saygı, dürüstlük ve rakibe zarar vermeme gibi kültürel değerler de önemlidir. Bugün cirit, özellikle Erzurum, Kars, Uşak ve Balıkesir gibi illerde düzenlenen cirit **festival**leriyle yaşatılmakta, geçmişten günümüze uzanan bir miras oyunu olarak görülmektedir.

Terimler Sözlüğü

cirit sopası: Oyunda rakibedoğru atılan, ucu yuvarlatılmış değnek.

manevra: At üzerindeyken yön değiştirme hareketi.

atak: Oyunda hücum etme, hamle yapma durumu.

savunma: Rakibin atağını engelleme hareketi.

denge: At üstünde vücudu kontrol etme becerisi.

festival: Cirit gibi geleneksel sporların sergilendiği kültürel etkinlik.

Okuma Soruları: Soruları metne göre cevaplayınız.

Cirit oyununun tarihsel amacı nedir?

Ciritte oyuncuların temel hedefi nedir?

Metinde ciritle ilişkilendirilen kültürel değerler nelerdir?

Günümüzde cirit nerelerde yaşatılmaktadır?

Boşluk Doldurma: Aşağıdaki boşlukları uygun kelimelerle doldurunuz.

Cirit sopası denge manevra festival atak savunma

Cirit oyununda oyuncular, _____ denilen değnekleri birbirlerine fırlatırlar.

At üzerindeyken yön değiştirmek için ustaca _____ yapmak gerekir.

Oyuncular, hızla dönerken _____ kaybetmemelidir.

Rakip atağa geçtiğinde, _____ yaparak pozisyonu korumak önemlidir.

Cirit, her yıl düzenlenen _____ ile halk tarafından izlenir.

Başarılı bir _____ için zamanlama ve dikkat çok önemlidir.

Eşleştirme: Aşağıdaki terimleri doğru açıklamalar ile eşleştiriniz.

A. atak	**1.** Atın üstünde yapılan yön değiştirme hareketi.
B. denge	**2.** Kültürel etkinliklerin sergilendiği özel gün.
C. manevra	**3.** Oyunda rakibe doğru atılan değnek.
D. festival	**4.** Vücut kontrolünü kaybetmeden duruşu koruma.
E. cirit sopası	**5.** Oyunda rakibe karşı yapılan hamle.

Paragraf Yazma: Kendi kelimelerinizle 4-5 cümlelik bir paragraf yazınız. En az üç terim kullanınız.

"Cirit, günümüzde kültürel mirasın bir parçası olarak yaşatılmalı mı? Neden?"

Mini Diyalog: Öğrenciler ikili gruplar hâlinde kısa bir diyalog yazar. Diyalogda en az 3 terim (atak, savunma, denge, cirit sopası) kullanılmalıdır.

Örnek Diyalog:

A: Ciritte en çok neye dikkat ediyorsun?

B: Atın hızına ve dengeye. Manevra yaparken kontrolü kaybetmemek çok zor.

A: Benim için en önemli şey doğru atak zamanını bulmak.

Dijital Hikâye Çalışması: *Ciritte Cesaretin İzleri*

Şafak sökerken Anadolu'nun geniş bozkırlarında at nalı sesleri yankılanır; yeni bir cirit oyunu başlamak üzeredir. Ciritte başarı, at ve binicinin uyumuna bağlıdır. İki canlının nefesi aynı ritimde birleşir. Oyuncular cirit sopasını elinde tartar; bu oyun cesaret ve zarafetin birleştiği bir kültürel mirastır. Hakem işaretiyle atlılar fırlar; cirit sopası gökyüzünde çizgi bırakırken manevralar oyunun estetiğini belirler. Ciritte amaç rakibi vurmak değil, doğru hamleyi zamanında yapmaktır. Atak ve savunma ustalıkla iç içe geçer. Müsabaka bittiğinde oyuncular birbirine saygıyla yaklaşır. Cirit, rekabetin ötesinde geleneği yaşatmanın bir yoludur.

Resim 3. Cirit Dijital Hikayesi Görselleri

3. Sonuç

Bu çalışma, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kültür temelli yaklaşımların önemini vurgulayarak, geleneksel Türk sporlarının (yağlı güreş, okçuluk ve cirit) öğretim materyali olarak kullanılabilirliğini ortaya koymuştur. Dil öğretimi yalnızca dilsel becerilerin kazandırılmasıyla sınırlı değildir; kültürel unsurların derse dâhil edilmesi, öğrenmeyi hem anlamlı hem de kalıcı hâle getirir. Bu bağlamda, geleneksel sporlar Türk kültürünün tarihsel, toplumsal ve değerler boyutlarını yansıtan güçlü araçlar olarak öne çıkmaktadır.

Hazırlanan örnek materyaller, öğrencilerin kültürel farkındalıklarını artırmayı, Türkçeyi bağlamsal olarak anlamlandırmalarını ve hedef dili kültürel bir zemin üzerinde kullanmalarını desteklemektedir. Okuma metinleri, terim öğretimi, boşluk doldurma ve diyalog etkinlikleriyle zenginleştirilen bu içerikler, hem kelime öğretimi hem de kültürel aktarım açısından yenilikçi bir yaklaşım sunmaktadır. Bu kapsamda geliştirilen dijital hikâye, görsel içerikler ve kısa videolar ise kültürel temaların çoklu ortam yoluyla somutlaştırılmasına imkân tanımış; öğrenenlerin hem duyuşsal katılımını hem de terim öğrenimini destekleyen bütüncül bir öğrenme deneyimi oluşturmuştur. Ayrıca, materyallerde kullanılan otantik dil girdileri ve kültürel anlatılar, öğrencilerin Türk toplumuna özgü değerleri tanımasını, kültürlerarası karşılaştırma yapmasını ve dil öğrenme sürecine duyuşsal olarak katılımını kolaylaştırmaktadır. Bu yönüyle geleneksel Türk sporları, dil öğretiminde kültürün bir yansıması olmanın ötesinde, öğrenenlerin kültürel kimlik ve anlam inşasına katkı sağlayan bir öğretim aracına dönüşmektedir.

Hazırlanan materyal setinin çok yönlü yapısı—okuma parçaları, soru türleri, eşleştirme ve rol oyunu etkinlikleri, mini diyaloglar, paragraf yazma görevleri ve dijital hikâye çalışmaları—öğrenenlere hem dilsel hem kültürel becerileri destekleyen bütüncül bir öğrenme ortamı sunmaktadır. Bu çeşitlilik, kültür temelli öğretimin pratikte nasıl uygulanabileceğine ilişkin somut bir model ortaya koymakta ve alana yönelik materyal geliştirme çalışmalarına katkı sağlamaktadır.

Sonuç olarak, bu çalışma kültür temelli dil öğretiminin Türkçe öğretiminde nasıl somutlaştırılabileceğine dair uygulamalı bir örnek sunmakta; dil ve kültürün bütünleşik biçimde ele alınmasının öğretim sürecine katkılarını göstermektedir. Gelecek çalışmalarda dijital hikâye ve çoklu ortam temelli içeriklerin sınıf içi uygulamalarla test edilmesi, öğrenen tutumları ve başarı düzeyleri üzerindeki etkisinin nicel ve nitel yöntemlerle incelenmesi önerilmektedir.

Not: Bu çalışmada yer alan dijital hikâye görselleri, araştırmacı tarafından yapay zekâ tabanlı görsel üretim araçları kullanılarak hazırlanmıştır.

KAYNAKÇA

Byram, Michael, *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence,* Multilingual Matters Clevedon 1997.

Çakır, Ramazan, "Yabancı Uyruklu Öğrencilerin Türk Halk Sanatı–Edebiyatı Unsurlarını Öğrenmeleri ve Aktarımları", *Folklor/Edebiyat*, 24.94 (2018), ss. 143-160.

Demir, Ahmet, Açık, Fatma, "Türkçenin Yabancı Dil Olarak Öğretiminde Kültürlerarası Yaklaşım ve Seçilecek Metinlerde Bulunması Gereken Özellikler", *Türklük Bilimi Araştırmaları*, (30), (2011), ss. 51–72.

Dürer, Zeynep Selin, "A Content Analysis Related To The Cultural Elements In Three 'Turkish As A Foreign Language'textbooks", *Hacettepe Üniversitesi Yabancı Dil Olarak Türkçe Araştırmaları Dergisi,* 2 (2015), ss. 21-63.

Fişekcioğlu, Aslı, "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Ve Edebiyat Metinleri", *Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi dil politikası-kültür-yöntem-teknoloji, (Köksal D., Uruk E., Ulum Ö G., Ed.), Nobel Yayınevi*, (2021), ss.113-130.

Gülden, Bahadır, "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminin Kültürel Boyutunu Ele Alan Çalışmaların İncelenmesi: Meta-Sentez Çalışması", *Çukurova Üniversitesi Türkoloji Araştırmaları Dergisi*, 8(1), (2023), ss. 15-44.

İşcan, Adem, "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Kültür Aktarım Aracı Olarak Filmlerden Yararlanma" *Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi,* 58, (2017), ss. 437-452.

Kramsch, Claire, *Context and Culture in Language Teaching,* Oxford University Press, Oxford 1993.

Kırbaş, Gonca, "Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretiminde Edebi Metin Kullanımı: Nasreddin Hoca Fıkraları", *Aydın TÖMER Dil Dergisi*, 7(2), ss.233-263.

Kutlu, Adem, "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Kültürün Araç Olarak Kullanımı: Gazi Yabancılar için Türkçe Öğretim Seti", *Kastamonu Üniversitesi Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(2), (2015), ss.697-710.

Mete, Filiz, "Türkçe Öğretiminde Görsel Kültür Ürünleri: Halk Oyunlarının Yeri", *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi,* 9.2 (2020), ss. 736-749.

Önal, Kamil, "Yabancılara Türkçe Öğretiminde Metin Uyarlamaları Çalışmaları-Açıklamalı Bibliyografya", *Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi*, 20, ss. 183-222.

Tapan, Nilüfer, "Yabancı Dil Olarak Almanca Öğretiminde Yeni Bir Yöneliş: Kültürlerarası-Bildirişim-Odaklı Yaklaşım. *Studien zur deutschen Sprache und Literatur*, (9), (1995), ss. 149-168.

Tomalin, Barry, Stempleski, Susan. *Cultural Awareness*. Oxford University Press, Oxford 1993.

KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ BÜNYESİNDE SPOR TEMEL ALANI İLE İLGİLİ YAPILAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİN KONU VE İÇERİK BAKIMINDAN İNCELENMESİ

Muhammet Eyüp UZUNER*

Özet

Bu çalışmanın amacı Kocaeli Üniversitesi bünyesinde spor temel alanı ile ilgili yapılan lisansüstü tezlerin konu ve içerik bakımından incelenmesidir. Çalışmada belgesel tarama ve arşiv araştırması yöntemi kullanılmıştır. Verilerin toplanmasında Ulusal Tez Merkezi veri tabanı kullanılmıştır. Elde edilen veriler Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı tarafından Doçentlik başvurularında kabul edilen Spor Bilimleri Temel Alanı 2025 Ekim Anahtar Kelimeleri' ne göre kategorik hale getirilmiştir. Kriterleri karşılayan toplam 136 yüksek lisans, 43 doktora tezine ulaşılmıştır. Kocaeli Üniversitesi' nin spor alanında lisansüstü düzeyde düzenli olarak mezun verdiği ve çalışmaların büyük bir çoğunluğunun Antrenman Bilimi ile Egzersiz ve Spor Psikolojisi anahtar kelimelerine odaklandığı tespit edilmiştir. Spor Bilimleri Temel Alanında 7 tane Bilim Alanı ve 34 anahtar kelime olmasına rağmen, ağırlıklı olarak odaklanılan alanların Antrenman Bilimi ile Egzersiz ve Spor Psikolojisi olması düşündürücüdür. ÜAK' ın belirlemiş olduğu diğer anahtar kelimelere yönelik lisansüstü tez çalışmaları arttırılabilir. Bu sayede diğer alanlarda da akademisyen yetişmesine katkıda bulunulabilir. İlgili alanlardaki akademisyenlerin yetiştirilmesi ile de spor alanındaki gelişim potansiyeli daha da açığa çıkarılabilir.

Anahtar kelimeler: Üniversite, lisansüstü, spor, tez, içerik

1. Giriş

Modern şehircilik anlayışında kentlerin spor ile kurduğu etkileşim, toplumsal refahın ve kentsel kimliğin inşasında belirleyici bir rol oynamaktadır. Literatürde kentlerin gelişmişlik düzeyleri ile spor olanaklarına erişim ve spor kültürü arasında pozitif yönde bir korelasyon olduğu sıklıkla vurgulanmaktadır (Akyol, 2018; Smith & Thomas, 2015). Spor, yalnızca

* Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Rekreasyon Bölümü, e-mail: eyup.uzuner@kocaeli.edu.tr, ORCID:0000-0001-7686-4137

fiziksel bir aktivite alanı değil, aynı zamanda kentsel aidiyeti güçlendiren ve ekonomik kalkınmayı tetikleyen stratejik bir araçtır (Öztürk, 2020).

Kent ekosisteminin en dinamik bileşenlerinden biri olan üniversiteler, bulundukları bölgenin yenilikçilik kapasitesini artıran temel kurumlardır (Yıldırım ve diğerleri, 2019). Üniversitelerin şehre ve bilim dünyasına katkı sağlayabilmesi, ancak nitelikli ve donanımlı öğrenciler yetiştirmesiyle mümkündür. Özellikle spor bilimleri alanında yapılan bilimsel çalışmalar; kentin spor tarihini, geçmişteki politika uygulamalarını ve planlama hatalarını gün yüzüne çıkararak gelecek nesillere rehberlik edecek birer "hafıza kaydı" niteliği taşımaktadır (Demir & Arslan, 2021; Jones, 2017). Akademik üretim, kentin spor vizyonunun sürdürülebilir temellere oturmasına imkân tanımaktadır (Brown, 2022).

Kocaeli, tarihsel süreç içerisinde sporun sanayi ve sosyal yaşamla bütünleştiği öncü kentlerden biri olmuştur. Kocaeli Üniversitesi bünyesinde yürütülen lisansüstü düzeydeki spor çalışmaları, hem yerel spor politikalarının analizi hem de evrensel spor literatürüne katkı sunulması bakımından kritik bir öneme sahiptir. Ancak mevcut çalışmaların hangi tematik alanlarda yoğunlaştığı ve hangi araştırma boşluklarının (gap analysis) bulunduğu henüz kapsamlı bir şekilde ortaya konulmamıştır.

Bu sebeplerden dolayı da bu çalışmanın amacı, Kocaeli Üniversitesi özelinde spor temel alanı ile ilgili lisansüstü tezleri inceleyerek alandaki eksik noktaları tespit etmek ve gelecekteki akademik araştırmalara ışık tutacak öncelikli alanları belirlemektir.

2. Yöntem

Bu araştırmada, nitel araştırma desenlerinden biri olan ve mevcut kayıtların sistematik olarak incelenmesine olanak tanıyan belgesel tarama (doküman analizi) ve arşiv araştırması yöntemleri birlikte kullanılmıştır. Çalışmanın veri setini oluşturmak amacıyla, Türkiye'deki lisansüstü akademik çalışmaların ana kaynağı olan Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi veri tabanı (https://tez.yok.gov.tr/) üzerinden kapsamlı bir tarama gerçekleştirilmiştir.

Verilerin tasnif edilmesi ve anlamlı bir yapıya kavuşturulması sürecinde, nesnel bir sınıflandırma ölçütü benimsenmiştir. Bu doğrultuda, elde edilen tüm lisansüstü tezler ve akademik çıktılar, Üniversitelerarası Kurul Başkanlığı (ÜAK) tarafından belirlenen ve akademik yükseltme süreçlerinde temel alınan "Spor Bilimleri Temel Alanı 2025 Ekim Anahtar Kelimeleri" referans alınarak kategorize edilmiştir. Bu kategorizasyon işlemi, verilerin güncel akademik standartlara uygun bir biçimde gruplandırılmasını sağlarken, alandaki tematik dağılımın ve araştırma eğilimlerinin bilimsel bir titizlikle tespit edilmesine imkân tanımıştır.

3. Bulgular

Tablo 3.1. Enstitülere göre Lisansüstü Tez Sayılarının Dağılımları

Lisansüstü Programı	Sağlık Bilimleri Enstitüsü	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Yüksek lisans	125 (2004 – 2025)	11 (2023 – 2025)
Doktora	43 (2003 – 2025)	-

Tablo 3.1 incelendiğinde, lisansüstü tezlerin büyük bir çoğunluğunun Sağlık Bilimleri Enstitüsü bünyesinde üretildiği görülmektedir. Bu enstitüde 2004-2025 yılları arasında 125 yüksek lisans tezi, 2003-2025 yılları arasında ise 43 doktora tezi tamamlanmıştır. Doktora düzeyindeki çalışmaların yüksek lisans çalışmalarından yaklaşık bir yıl önce (2003) başlamış olması, kurumun spor bilimlerinde araştırmacı yetiştirme geleneğinin köklü bir geçmişe sahip olduğunu göstermektedir.

Öte yandan, Sosyal Bilimler Enstitüsü verileri incelendiğinde spor bilimleri alanındaki çalışmaların çok daha yakın bir tarihte başladığı dikkat çekmektedir. Bu enstitü bünyesinde 2023-2025 yılları arasında toplam 11 yüksek lisans tezi üretilmiş olup, henüz doktora düzeyinde bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu durum, spor bilimlerinin sosyal yönlerine (spor yönetimi, rekreasyon, spor psikolojisi vb.) olan akademik ilginin son yıllarda ivme kazandığını ve bu alandaki lisansüstü programların Sağlık Bilimleri Enstitüsü'ne kıyasla daha yeni yapılandırıldığını kanıtlamaktadır.

Tablo 3.2. Yüksek Lisans Tez Sayılarının Yıllara Göre Dağılımları

Yılı	Mezun Sayısı	Yılı	Mezun Sayısı	Yılı	Mezun Sayısı
1998	5	2007	3	2016	4
1999	1	2008	2	2017	4
2000	0	2009	0	2018	11
2001	2	2010	0	2019	16
2002	6	2011	0	2020	13
2003	7	2012	1	2021	11
2004	6	2013	2	2022	2
2005	7	2014	2	2023	* 6 / 3
2006	6	2015	3	2024	* 3 / 7

* Sol tarafta yer alan sayı Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı mezunu sayısı, sağ tarafta yer alan sayı Sosyal Bilimleri Enstitüsü Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı mezunu sayısıdır.

Tablo 3.2 incelendiğinde, yüksek lisans mezun sayılarında yıllara göre dalgalı bir seyir izlendiği görülmektedir. 1998-2017 yılları arasındaki dönemde mezun sayıları genellikle tek haneli rakamlarda kalmış, hatta 2000, 2009, 2010 ve 2011 yıllarında herhangi bir mezun verilmemiştir. Bu durum, programın ilk yirmi yılında daha düşük bir kontenjan veya mezuniyet hızıyla hareket ettiğini göstermektedir.

Asıl dikkat çekici ivmelenme 2018 yılı itibarıyla başlamıştır. 2018 yılında 11 olan mezun sayısı, 2019 yılında 16 ile zirve noktasına ulaşmış; 2020 (13 mezun) ve 2021 (11 mezun) yıllarında da bu yüksek seyir korunmuştur. Bu veriler, 2018-2021 döneminin üniversitenin spor bilimleri alanındaki en üretken dönemi olduğunu kanıtlamaktadır. 2022 yılında ise keskin bir düşüş yaşanarak mezun sayısı 2'ye gerilemiştir.

Tablonun son bölümünde yer alan ve iki farklı enstitünün verilerini içeren 2023 ve 2024 yılları, disiplinlerarası çeşitliliğin başladığını göstermektedir. 2023 yılında toplam 9 mezunun 6'sı Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 3'ü Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesindeyken; 2024 yılında bu dengenin Sosyal Bilimler Enstitüsü lehine değiştiği ve toplam 10 mezunun 7'sinin Spor Yöneticiliği alanından geldiği görülmektedir. Bu değişim, üniversitenin spor bilimlerine yaklaşımının "beden eğitimi ve spor" odaklı yapıdan, "spor yönetimi ve sosyal boyut" odaklı yapıya doğru genişlediğini ve bu yeni alanın kısa sürede yüksek bir mezuniyet potansiyeline ulaştığını ortaya koymaktadır.

Tablo 3.3. Doktora Tez Sayılarının Yıllara Göre Dağılımları

Yılı	Mezun Sayısı	Yılı	Mezun Sayısı	Yılı	Mezun Sayısı
2003	1	2011	2	2019	1
2004	1	2012	3	2020	3
2005	1	2013	1	2021	2
2006	3	2014	0	2022	3
2007	3	2015	2	2023	5
2008	0	2016	0	2024	4
2009	3	2017	2	2025	4
2010	1	2018	0	2026	–

Tablo verileri genel olarak incelendiğinde, doktora mezuniyetlerinin yüksek lisans verilerine oranla daha düşük sayılarda ancak daha dengeli bir seyir izlediği görülmektedir. 2003 yılında ilk doktora mezunuyla başlayan süreç, 2020'li yıllara kadar yıllık ortalama 1-2 mezun

bandında ilerlemiştir. 2008, 2014, 2016 ve 2018 yıllarında hiç mezun verilmemiş olması, doktora eğitiminin uzun soluklu ve zahmetli doğası ile dönemsel kayıt yoğunluklarına bağlanabilir.

Çalışmanın verilerindeki en kritik bulgu, son üç yıldaki (2023-2025) belirgin artıştır. 2023 yılı, toplam 5 mezun ile tüm zamanların en yüksek seviyesine ulaşırken, 2024 ve 2025 yılları bu ivmeyi 4'er mezun ile devam ettirmiştir. Bu durum, Kocaeli Üniversitesi'nin spor bilimleri alanında doktora düzeyindeki eğitim kapasitesinin ve akademik olgunluğunun son yıllarda zirveye ulaştığını göstermektedir. 2003-2022 arasındaki 19 yılda toplam mezun sayısı sınırlı bir düzeydeyken, sadece son 3 yılda (2023-2025) toplam 13 doktorantın mezun olması, kurumun spor bilimleri alanındaki uzman akademik kadro yetiştirme misyonuna sağladığı katkının hızlandığını kanıtlamaktadır.

Tablo 3.4. ÜAK Spor Bilimleri Temel Alanı Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bilim Alanı Anahtar Kelimelerine göre Tezlerin Konu ve İçerik Bakımından Dağılımları

Anahtar Kelime	**Yüksek Lisans Tez Sayısı**	**Doktora Tez Sayısı**
Beden Eğitimi ve Spor Pedagojisi	8	5
Beden Eğitimi ve Sporda Oyun	5	2
Fiziksel Uygunluk	5	2
Hareket ve Beceri Öğretimi	2	2
Uyarlanmış Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi	2	3

Tablo 3.4. genel olarak incelendiğinde hem yüksek lisans hem de doktora düzeyinde en çok tercih edilen çalışma konusunun Beden Eğitimi ve Spor Pedagojisi olduğu görülmektedir. Bu alanda üretilen 8 yüksek lisans ve 5 doktora tezi, pedagojik yaklaşımların ve eğitim süreçlerinin bilim alanının temel taşıyıcısı olduğunu kanıtlamaktadır. Toplamda 13 teze ulaşan bu başlık, örneklem grubundaki en yüksek akademik çıktıyı temsil etmektedir.

Beden Eğitimi ve Sporda Oyun ile Fiziksel Uygunluk: Her iki başlık da 5 yüksek lisans ve 2 doktora tezi ile aynı dağılımı sergilemektedir. Bu durum, eğitim süreçlerinde oyun temelli yaklaşımların ve performans/sağlık odaklı fiziksel uygunluk ölçümlerinin dengeli bir şekilde çalışıldığını göstermektedir.

Uyarlanmış Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi: Bu kategori, doktora tez sayısının (3) yüksek lisans tez sayısından (2) fazla olduğu tek alan olarak dikkat çekmektedir. Özel gereksinimli bireylere yönelik spor eğitimini kapsayan bu alanın doktora düzeyinde daha fazla ilgi görmesi, konunun yüksek düzeyde uzmanlık gerektiren bilimsel bir derinlikte ele alındığına işaret etmektedir.

Hareket ve Beceri Öğretimi: Toplam 4 çalışma ile (2 yüksek lisans, 2 doktora) listenin sonunda yer alan bu alanın, diğer başlıklara oranla daha az çalışıldığı ve gelecekteki araştırmalar için potansiyel bir gelişim alanı olduğu söylenebilir.

Tablo 3.5. ÜAK Spor Bilimleri Temel Alanı Fiziksel Aktivite ve Sağlık Bilim Alanı Anahtar Kelimelerine göre Tezlerin Konu ve İçerik Bakımından Dağılımları

Anahtar Kelime	**Yüksek Lisans Tez Sayısı**	**Doktora Tez Sayısı**
Beslenme ve Egzersiz	–	–
Egzersiz Programlama	8	6
Kronik Hastalıklar ve Egzersiz	5	4
Sağlıklı Yaşlanma ve Egzersiz	3	2

Tablo verileri incelendiğinde, "Fiziksel Aktivite ve Sağlık" bilim alanında Egzersiz Programlama başlığının hem yüksek lisans (8) hem de doktora (6) düzeyinde en çok çalışılan konu olduğu görülmektedir. Toplamda 14 teze ulaşan bu alan, örneklem içerisindeki en baskın çalışma alanıdır. Egzersizin bilimsel bir temelde planlanması ve programlanmasına yönelik bu yoğun ilgi, kurumun uygulamalı spor bilimlerine verdiği önemi yansıtmaktadır.

Kronik Hastalıklar ve Egzersiz: Toplamda 9 çalışma (5 yüksek lisans, 4 doktora) ile en çok tercih edilen ikinci çalışma alanıdır. Egzersizin patolojik durumlardaki tedavi edici ve rehabilite edici rolüne odaklanan bu çalışmaların doktora düzeyindeki yüksek oranı (4 tez), konunun klinik ve bilimsel derinliğinin üniversite bünyesinde güçlü bir şekilde temsil edildiğini göstermektedir.

Sağlıklı Yaşlanma ve Egzersiz: Toplamda 5 çalışma (3 yüksek lisans, 2 doktora) ile daha spesifik bir alanda seyretmektedir. Demografik yaşlanmanın arttığı günümüzde, geriatrik popülasyona yönelik egzersiz yaklaşımlarının akademik ilgi görmesi toplumsal fayda odaklı bir yaklaşımdır.

Beslenme ve Egzersiz: Tablodaki en dikkat çekici bulgu, ÜAK anahtar kelimeleri arasında yer almasına rağmen bu başlık altında herhangi bir yüksek lisans veya doktora tezine rastlanmamış olmasıdır. Bu durum, Kocaeli Üniversitesi özelinde "Fiziksel Aktivite ve Sağlık" bilim alanında beslenme odaklı çalışmaların bir eksiklik (literatür boşluğu) olarak öne çıktığını göstermektedir.

Tablo 3.6. ÜAK Spor Bilimleri Temel Alanı Hareket ve Antrenman Bilimleri Bilim Alanı Anahtar Kelimelerine göre Tezlerin Konu ve İçerik Bakımından Dağılımları

Anahtar Kelime	Yüksek Lisans Tez Sayısı	Doktora Tez Sayısı
Antrenman Bilimi	47	10
Egzersiz ve Spor Fizyolojisi	13	9
Ergojenik Yardım ve Doping	–	–
Spor Biyomekaniği	22	11
Sporcu Beslenmesi	–	–
Sporda Yetenek Belirleme ve Yönlendirme	7	1

Tablo verileri bütüncül olarak incelendiğinde, Antrenman Bilimi anahtar kelimesinin 47 yüksek lisans ve 10 doktora tezi ile tüm kategoriler arasında açık ara en çok çalışılan konu olduğu görülmektedir. Toplam 57 çalışmaya ulaşan bu alan, üniversitenin antrenman metodolojisi ve performans takibi konularında çok güçlü bir akademik odağa sahip olduğunu kanıtlamaktadır.

Spor Biyomekaniği: Toplamda 33 çalışma (22 yüksek lisans, 11 doktora) ile en çok tercih edilen ikinci alan olmuştur. Özellikle doktora düzeyindeki tez sayısının (11) diğer tüm kategorilerden fazla olması, Kocaeli Üniversitesi'nin sporun mekanik analizleri ve hareket verimliliği konusunda ileri düzeyde (doktora seviyesinde) uzmanlaştığını göstermektedir.

Egzersiz ve Spor Fizyolojisi: Toplam 22 çalışma (13 yüksek lisans, 9 doktora) ile dengeli bir dağılım sergilemektedir. Fizyolojik parametrelerin incelenmesi, antrenman ve biyomekanik çalışmalarıyla birlikte performans odaklı sacayağını tamamlamaktadır.

Sporda Yetenek Belirleme ve Yönlendirme: 7 yüksek lisans ve sadece 1 doktora tezi ile daha kısıtlı bir çalışma alanını temsil etmektedir. Bu durum, yetenek seçimi konusunun daha çok betimsel veya uygulama düzeyinde kaldığına, derinlemesine doktora araştırmalarına olan ihtiyacın sürdüğüne işaret etmektedir.

Ergojenik Yardım-Doping ve Sporcu Beslenmesi: Tablodaki en çarpıcı bulgu, her iki alanda da hem yüksek lisans hem de doktora düzeyinde hiç çalışma yapılmamış (0) olmasıdır. Bir önceki tabloda (Tablo 3.5) “Beslenme ve Egzersiz” alanında görülen boşluk, burada “Sporcu Beslenmesi” ve “Ergojenik Yardım” başlıklarında da kendini tekrar etmektedir.

Tablo 3.7. ÜAK Spor Bilimleri Temel Alanı Rekreasyon Bilim Alanı Anahtar Kelimelerine göre Tezlerin Konu ve İçerik Bakımından Dağılımları

Anahtar Kelime	Yüksek Lisans Tez Sayısı	Doktora Tez Sayısı
Liderlik ve Gönüllülük	1	1
Rekreasyon Yönetimi	* 1 / 13	4
Spor Turizmi	1	1
Terapatik ve Ticari Rekreasyon	4	–

* Sol tarafta yer alan sayı Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı mezunu sayısı, sağ tarafta yer alan sayı Sosyal Bilimleri Enstitüsü Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı mezunu sayısıdır.

Tablo verileri incelendiğinde, rekreasyon bilim alanının Kocaeli Üniversitesi'nde hem Sağlık Bilimleri Enstitüsü hem de Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde temsil edilen karma bir yapıya sahip olduğu görülmektedir.

Rekreasyon Yönetimi kategorisi, toplamda 18 çalışma (14 yüksek lisans, 4 doktora) ile bu bilim alanının en baskın çalışma konusudur. Ancak buradaki en dikkat çekici bulgu enstitü bazlı dağılımdır: Yüksek lisans düzeyindeki 14 çalışmanın sadece 1 tanesi Sağlık Bilimleri bünyesindeyken, 13 tanesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı'ndan çıkmıştır. Bu veri, rekreasyonun yönetimsel boyutunun Kocaeli Üniversitesi'nde ağırlıklı olarak sosyal bilimler çatısı altında akademik bir karşılık bulduğunu kanıtlamaktadır.

Terapatik ve Ticari Rekreasyon: Sadece yüksek lisans düzeyinde 4 çalışma ile temsil edilmektedir. Bu alanda henüz doktora düzeyinde bir çalışmanın bulunmaması, rekreasyonun sağlık (terapatik) ve ekonomik (ticari) boyutlarının daha derinlemesine araştırmalara ihtiyaç duyduğunu göstermektedir.

Liderlik, Gönüllülük ve Spor Turizmi: Her iki alan da hem yüksek lisans hem de doktora düzeyinde 1'er çalışma ile sınırlı düzeyde temsil edilmektedir. Kocaeli'nin coğrafi konumu ve spor turizmi potansiyeli göz önüne alındığında, bu alanlardaki akademik üretimin henüz başlangıç aşamasında olduğu söylenebilir.

Tablo 3.8. ÜAK Spor Bilimleri Temel Alanı Spor Bilişimi ve Teknolojisi Bilim Alanı Anahtar Kelimelerine göre Tezlerin Konu ve İçerik Bakımından Dağılımları

Anahtar Kelime	Yüksek Lisans Tez Sayısı	Doktora Tez Sayısı
e-spor	–	–
Spor Mühendisliği	1	–
Spor Teknolojisi	* 2 / 2	1
Sporda Yapay Zeka	–	–

* Sol tarafta yer alan sayı Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı mezunu sayısı, sağ tarafta yer alan sayı Sosyal Bilimleri Enstitüsü Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı mezunu sayısıdır.

Tablo verileri incelendiğinde, bu bilim alanının üniversite bünyesinde henüz başlangıç aşamasında olduğu ve akademik üretimin oldukça sınırlı kaldığı görülmektedir. Toplamda yalnızca 6 çalışma (5 yüksek lisans, 1 doktora) bu kategori altında sınıflandırılabilmiştir.

Spor Teknolojisi: Toplam 5 çalışma (4 yüksek lisans, 1 doktora) ile bu bilim alanının en çok ilgi gören başlığıdır. Yüksek lisans düzeyindeki 4 çalışmanın dağılımına bakıldığında; 2 çalışmanın Sağlık Bilimleri Enstitüsü, 2 çalışmanın ise Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde yapıldığı görülmektedir. Bu eşit dağılım, spor teknolojisinin hem performans/sağlık hem de yönetim/organizasyon boyutlarıyla multidisipliner bir şekilde ele alındığını göstermektedir.

Spor Mühendisliği: Sadece 1 yüksek lisans tezi ile temsil edilmektedir. Bu durum, spor ekipmanlarının tasarımı veya tesis mühendisliği gibi teknik alanlarda akademik üretimin oldukça kısıtlı olduğunu kanıtlamaktadır.

e-Spor ve Sporda Yapay Zeka: Tablodaki en dikkat çekici bulgu, günümüzün en popüler ve hızla büyüyen iki alanı olan e-spor ve yapay zeka konularında hem yüksek lisans hem de doktora düzeyinde hiç çalışma yapılmamış (0) olmasıdır. Bu durum, üniversitenin spor bilimleri programının teknolojik trendleri yakalama noktasında önemli bir gelişim potansiyeline sahip olduğunu göstermektedir.

Tablo 3.9. ÜAK Spor Bilimleri Temel Alanı Spor Yönetimi Bilim Alanı Anahtar Kelimelerine göre Tezlerin Konu ve İçerik Bakımından Dağılımları

Anahtar Kelime	Yüksek Lisans Tez Sayısı	Doktora Tez Sayısı
Etkinlik Yönetimi ve Organizasyonu	8	2
Spor Ekonomisi	1	–
Spor Hukuku	1	–
Spor İşletmeciliği	3	1
Spor Pazarlaması	2	–
Spor Yönetimi ve Politikası	* 3 – 19	3

* Sol tarafta yer alan sayı Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı mezunu sayısı, sağ tarafta yer alan sayı Sosyal Bilimleri Enstitüsü Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı mezunu sayısıdır.

Tablo verileri incelendiğinde, Spor Yönetimi ve Politikası anahtar kelimesinin hem sayısal hem de kurumsal temsil bakımından bilim alanının merkezinde yer aldığı görülmektedir. Toplamda 25 çalışma (22 yüksek lisans, 3 doktora) ile bu alan açık ara liderdir. Buradaki en önemli veri, yüksek lisans düzeyindeki 22 çalışmanın dağılımıdır: Sadece 3 tanesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü bünyesinde yapılmışken, 19 tanesi Sosyal Bilimler Enstitüsü çatısı altında tamamlanmıştır. Bu durum, spor yönetimi çalışmalarının asıl akademik ağırlık merkezinin Sosyal Bilimler Enstitüsü olduğunu kesin bir biçimde kanıtlamaktadır.

Etkinlik Yönetimi ve Organizasyonu: Toplam 10 çalışma (8 yüksek lisans, 2 doktora) ile en çok tercih edilen ikinci çalışma alanıdır. Spor organizasyonlarının planlanması ve yönetimi konusundaki bu ilgi, alanın uygulamalı yönünün akademik karşılık bulduğunu göstermektedir.

Spor İşletmeciliği: Toplam 4 çalışma (3 yüksek lisans, 1 doktora) ile temsil edilmektedir. Sporun ticari ve kurumsal yönetimine dair bu sayının, "Yönetim ve Politika" başlığına kıyasla daha düşük kaldığı görülmektedir.

Kısıtlı Çalışılan Alanlar (Ekonomi, Hukuk, Pazarlama): * Spor Pazarlaması: Sadece 2 yüksek lisans tezi ile sınırlıdır.

Spor Ekonomisi ve Spor Hukuku: Her iki alanda da yalnızca 1'er yüksek lisans tezi bulunmakta, doktora düzeyinde ise hiç çalışma yer almamaktadır. Bu durum, sporun mali ve yasal boyutlarının akademik olarak yeterince derinleştirilmediğini ortaya koymaktadır.

Tablo 3.10. ÜAK Spor Bilimleri Temel Alanı Sporda Psikososyal Alanlar Bilim Alanı Anahtar Kelimelerine göre Tezlerin Konu ve İçerik Bakımından Dağılımları

Anahtar Kelime	Yüksek Lisans Tez Sayısı	Doktora Tez Sayısı
Egzersiz ve Spor Psikolojisi	* 44 – 4	17
Geleneksel Türk Sporları	–	–
Spor Felsefesi ve Etiği	2	1
Spor Sosyolojisi	* 1 – 7	1
Spor Tarihi	1	–

* Sol tarafta yer alan sayı Sağlık Bilimleri Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı mezunu sayısı, sağ tarafta yer alan sayı Sosyal Bilimleri Enstitüsü Spor Yöneticiliği Anabilim Dalı mezunu sayısıdır.

Tablo verileri incelendiğinde, Egzersiz ve Spor Psikolojisi anahtar kelimesinin hem sayısal üstünlük hem de akademik derinlik bakımından bu bilim alanının lokomotifi olduğu görülmektedir. Toplamda 65 çalışma (48 yüksek lisans, 17 doktora) ile bu alan, tüm sporda psikososyal çalışmaların yaklaşık %80'inden fazlasını oluşturmaktadır.

Yüksek lisans düzeyindeki 48 çalışmanın dağılımına bakıldığında; 44 çalışmanın Sağlık Bilimleri Enstitüsü, sadece 4 çalışmanın Sosyal Bilimler Enstitüsü bünyesinde yapıldığı görülmektedir. Bu durum, spor psikolojisi çalışmalarının Kocaeli Üniversitesi'nde tarihsel olarak sağlık ve performans odaklı bir gelenekle şekillendiğini kanıtlamaktadır. Ayrıca 17 doktora tezi, bu alanın üniversite bünyesinde en yüksek uzmanlık seviyesine ulaştığı "olgunluk" alanlarından biri olduğunu göstermektedir.

Spor Sosyolojisi: Toplam 9 çalışma (8 yüksek lisans, 1 doktora) ile temsil edilmektedir. Dikkat çekici olan, yüksek lisans tezlerinin 7'sinin Sosyal Bilimler Enstitüsü, sadece 1'inin Sağlık Bilimleri Enstitüsü bünyesinde yapılmış olmasıdır. Bu veri, sporun toplumsal etkilerini inceleyen sosyolojik çalışmaların, Spor Yöneticiliği Yüksek Lisans programının açılmasıyla birlikte bu enstitüye kaydığını göstermektedir.

Spor Felsefesi, Etiği ve Tarihi: Bu alanlarda akademik üretimin oldukça sınırlı olduğu görülmektedir. Felsefe ve etik alanında toplam 3, spor tarihinde ise sadece 1 çalışma yapılmıştır. Bu durum, sporun entelektüel ve tarihsel arka planına yönelik araştırmaların daha çok geliştirilmeye muhtaç olduğunu ortaya koymaktadır.

Geleneksel Türk Sporları: Tablodaki en net boşluk bu alandadır. Hem yüksek lisans hem de doktora düzeyinde hiç çalışma yapılmamış (0) olması, kültürel mirasın spor bilimleri perspektifinden incelenmesi noktasında bir eksiklik (research gap) teşkil etmektedir.

Tartışma

Bu çalışma, Kocaeli Üniversitesi bünyesinde spor bilimleri alanında üretilen lisansüstü tezlerin gelişimini, enstitü bazlı dağılımını ve ÜAK anahtar kelimeleri üzerinden tematik odak noktalarını analiz ederek, kurumun akademik röntgenini çekmeyi amaçlamıştır. Elde edilen bulgular, üniversitenin spor bilimlerinde köklü bir geçmişe sahip olduğunu, ancak son yıllarda disipliner bir dönüşüm yaşadığını ortaya koymaktadır. Spor Bilimleri Temel Alanında 7 tane Bilim Alanı ve 34 anahtar kelime olmasına rağmen, ağırlıklı olarak odaklanılan alanların Antrenman Bilimi ile Egzersiz ve Spor Psikolojisi olması düşündürücüdür.

Çalışmanın en temel bulgularından biri, lisansüstü üretimin tarihsel olarak Sağlık Bilimleri Enstitüsü odaklı başladığı ancak son yıllarda Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün sürece dahil olmasıyla tematik bir genişleme yaşandığıdır. 1998 yılından itibaren başlayan yüksek lisans süreci, 2018-2021 yılları arasında en üretken dönemini (pik noktası) yaşamıştır. Doktora düzeyindeki mezuniyetlerin 2023-2025 döneminde tüm zamanların en yüksek seviyesine (13 mezun) ulaşması, kurumun "araştırmacı yetiştirme" misyonunda bir olgunluk evresine girdiğini göstermektedir. Bu ivme, spor bilimlerinin sadece uygulama değil, bilimsel derinlik noktasında da üniversite içinde stratejik bir yer edindiğini kanıtlamaktadır.

ÜAK temel alanları üzerinden yapılan içerik analizi, Kocaeli Üniversitesi'nin belirli disiplinlerde "mükemmeliyet merkezi" haline geldiğini, bazılarında ise geleneksel yapısını koruduğunu göstermektedir.

Antrenman ve Hareket Bilimleri: Antrenman Bilimi (57 tez) ve Spor Biyomekaniği (33 tez), üniversitenin en güçlü olduğu alanlardır. Özellikle biyomekanik alanındaki doktora tez sayısının yüksekliği, teknik altyapı ve laboratuvar imkânlarının bu süreçteki belirleyici rolüne işaret etmektedir.

Psikososyal Alanlar: Spor Psikolojisi (65 tez), tüm kategoriler arasında en yüksek sayıya sahip alandır. Bu alanın büyük oranda Sağlık Bilimleri bünyesinde şekillenmiş olması, psikolojik süreçlerin performans ve sağlık çıktısı olarak değerlendirildiğini göstermektedir. Öte yandan, Spor Sosyolojisi çalışmalarının Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne kaymış olması, sporun toplumsal boyutunun artık bağımsız bir sosyal disiplin olarak ele alınmaya başlandığının göstergesidir.

Spor Yönetimi ve Rekreasyon: Bu iki alan, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün kurulmasıyla birlikte ivme kazanmıştır. Rekreasyon ve Spor Yönetimi çalışmalarının yönetimsel perspektife kayması, sporun endüstriyel ve idari ihtiyaçlarına cevap verme çabası olarak yorumlanabilir.

Beslenme ve Ergojenik Yardımcılar: Üç farklı bilim alanında (Fiziksel Aktivite ve Sağlık, Hareket ve Antrenman Bilimleri) anahtar kelime olarak yer almasına rağmen, beslenme, doping ve ergojenik yardımlar konularında hiçbir teze rastlanmamıştır. Bu durum, sporun multidisipliner sacayağının (antrenman-psikoloji-beslenme) beslenme ayağının üniversite bünyesinde eksik kaldığını net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Teknoloji ve Dijitalleşme: Spor Bilişimi alanındaki sınırlı üretim (toplam 6 tez) ve e-spor ile yapay zeka konularındaki "sıfır" çıktı, üniversitenin güncel teknolojik trendlerin akademik üretiminde henüz başlangıç aşamasında olduğunu göstermektedir.

Kültürel ve Entelektüel Derinlik: Geleneksel Türk Sporları, Spor Tarihi ve Spor Felsefesi alanlarındaki çalışmaların yok denecek kadar az olması, sporun kültürel mirasını ve kuramsal temellerini inceleyen araştırmalara olan ihtiyacı vurgulamaktadır.

Sonuç

Bu çalışma, Kocaeli Üniversitesi bünyesinde spor bilimleri alanında yürütülen lisansüstü eğitim faaliyetlerinin 20 yılı aşkın bir süreci kapsayan gelişimini ve tematik eğilimlerini ortaya koymuştur. Elde edilen veriler, kurumun spor bilimleri literatürüne niceliksel ve niteliksel bakımdan önemli bir katkı sağladığını kanıtlamaktadır.

Akademik Olgunluk ve Kurumsal Dönüşüm: Kocaeli Üniversitesi, spor bilimleri araştırmalarında Sağlık Bilimleri Enstitüsü ile başlayan köklü geleneğini, Sosyal Bilimler Enstitüsü'nün katılımıyla multidisipliner bir yapıya dönüştürmüştür. Özellikle 2023-2025 döneminde doktora mezuniyetlerinde yaşanan rekor artış, kurumun akademik uzmanlık ve kadro yetiştirme noktasında en verimli dönemine girdiğini göstermektedir.

Tematik Yoğunlaşma ve Uzmanlık Alanları: Üniversite; Antrenman Bilimi, Spor Psikolojisi ve Spor Biyomekaniği alanlarında birer "akademik odak noktası" haline gelmiştir. Bu alanlardaki yüksek üretim kapasitesi, kurumun sporun biyolojik ve performans odaklı temellerinde derin bir uzmanlığa sahip olduğunu ortaya koymaktadır.

Disiplinlerarası Makas Değişimi: Rekreasyon ve Spor Yönetimi çalışmalarının Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne kayması, spor bilimlerinin yönetimsel ve sosyolojik boyutunun üniversite içinde bağımsız bir kimlik kazandığını ve çağdaş akademik eğilimlerle uyumlu hale geldiğini göstermektedir.

Kritik Literatür Boşlukları: Çalışmanın en somut çıktılarından biri, ÜAK tarafından tanımlanan modern spor bilimleri dalları ile mevcut tez konuları arasındaki mesafedir. Sporcu beslenmesi, doping, spor hukuku, spor ekonomisi ve yapay zeka gibi sporun geleceğini şekillendiren stratejik alanlarda akademik üretimin "yok" denecek kadar az olması, kurumun tematik yelpazesini genişletmesi gerektiğini kanıtlamaktadır. Ayrıca, Geleneksel Türk Sporları ve sporun kuramsal temellerini (tarih ve felsefe) ele alan çalışmaların eksikliği, kültürel ve entelektüel derinlik açısından bir risk teşkil etmektedir.

Sonuç olarak Kocaeli Üniversitesi; fiziksel performans, antrenman metodolojisi ve spor psikolojisi alanlarında güçlü bir "akademik hafıza" inşa etmiştir. Ancak bu hafızanın teknolojik dönüşümle, spor endüstrisinin güncel gereksinimleriyle (ekonomi, hukuk, bilişim) ve kültürel mirasın korunmasıyla tahkim edilmesi, kurumun önümüzdeki on yıldaki bilimsel vizyonu için belirleyici olacaktır. Bu çalışma, sadece mevcut durumun bir fotoğrafını çekmekle kalmamış, aynı zamanda üniversitenin spor bilimleri alanındaki potansiyelini tam kapasiteyle kullanabilmesi için öncelikli araştırma alanlarını bir yol haritası niteliğinde sunmuştur.

Öneriler

Kocaeli Üniversitesi, antrenman bilimleri ve spor psikolojisi alanlarında Türkiye ölçeğinde güçlü bir akademik birikime sahiptir. Ancak, spor bilimlerinin geleceğini şekillendirecek olan spor teknolojileri, yapay zeka, spor hukuku ve sporcu beslenmesi gibi alanlarda ciddi bir boşluk bulunmaktadır. Gelecekteki çalışmaların bu alanlara yönlendirilmesi, üniversitenin spor bilimleri vizyonunu evrensel ve teknolojik standartlara taşıyacaktır. Ayrıca, Sağlık ve Sosyal Bilimler enstitüleri arasındaki iş birliğinin artırılarak, sporun hem biyolojik hem de toplumsal yönünü ele alan ortak projelerin teşvik edilmesi önerilmektedir.

Kocaeli Üniversitesi bünyesinde gerçekleştirilen bu inceleme sonucunda ortaya çıkan veriler, kurumun akademik geleceğine yön verecek şu stratejik önerilerin geliştirilmesini gerekli kılmaktadır:

Üniversitenin Antrenman Bilimi ve Spor Psikolojisi alanlarındaki yerleşik gücü, yeni nesil disiplinlerle tahkim edilmelidir. Özellikle ÜAK tarafından belirlenen ancak kurum bünyesinde henüz hiç çalışılmamış olan "Sporcu Beslenmesi", "Ergojenik Yardımcılar" ve "Doping" gibi alanlar, sporcu sağlığı ve performansı için hayati önem taşımaktadır. Bu alanlarda lisansüstü tez çalışmalarının teşvik edilmesi, üniversitenin spor bilimlerindeki multidisipliner yapısını tamamlayacaktır. Ayrıca, Geleneksel Türk Sporları, Spor Felsefesi ve Spor Tarihi gibi kültürel derinliği olan başlıkların desteklenmesi, sporun entelektüel sermayesine katkı sunacaktır.

Dünya genelinde spor bilimleri; yapay zeka, büyük veri analizi ve giyilebilir teknolojiler ekseninde bir dönüşüm yaşamaktadır. Bulgularda tespit edilen teknolojik boşluğun giderilmesi adına, "Sporda Yapay Zeka", "e-Spor Yönetimi" ve "Spor Bilişimi" konularında tematik tez konuları önceliklendirilmelidir. Bu kapsamda, Mühendislik ve Bilişim Bilimleri fakülteleri ile ortak yürütülecek disiplinlerarası lisansüstü projeler, Kocaeli Üniversitesi'nin teknolojik spor vizyonunu evrensel standartlara taşıyacaktır.

Sağlık Bilimleri ve Sosyal Bilimler enstitüleri arasındaki mevcut ayrışma, yerini bütüncül bir ekosisteme bırakmalıdır. Sporun biyolojik çıktılarının toplumsal etkileriyle, yönetimsel stratejilerinin ise sporcu sağlığıyla ilişkilendirildiği "ortak danışmanlı" tez modelleri geliştirilmelidir. Özellikle Spor Hukuku, Spor Ekonomisi ve Spor Pazarlaması gibi sosyal bilimler ağırlıklı alanlarda doktora düzeyinde programların veya derslerin açılması, kurumun spor endüstrisine nitelikli yönetici ve hukukçu yetiştirme potansiyelini artıracaktır.

ÜAK anahtar kelimeleriyle uyumlu bir lisansüstü planlama, sadece sayısal bir artış değil, aynı zamanda nitelikli bir akademisyen yetiştirme stratejisidir. Mevcut eksik alanlara (örneğin Beslenme veya Spor Teknolojisi) yönelik akademik kadro takviyeleri yapılması veya mevcut personelin bu alanlardaki projelere yönlendirilmesi, Kocaeli'nin spor alanındaki gelişim potansiyelini tam kapasiteyle açığa çıkaracaktır.

Bir sanayi ve spor kenti olan Kocaeli'nin yerel dinamikleriyle uyumlu; tesis yönetimi, spor turizmi ve işçi sağlığı/rekreasyonu gibi alanlarda uygulama odaklı lisansüstü çalışmaların artırılması önerilmektedir. Bu sayede üretilen bilimsel bilginin yerel yönetimler ve spor kulüpleri ile paylaşılması, üniversite-şehir iş birliğini de kurumsallaştıracaktır.

KAYNAKÇA

Akyol, M. (2018). Kentsel gelişim ve sporun sosyo-ekonomik etkileri. Ankara: Spor Yayınevi.

Brown, T. (2022). Sustainable sports policies in industrial cities. *Journal of Urban Sports Management*, 15(2), 112-128. doi:10.1080/jusm.2022.112

Demir, H., & Arslan, F. (2021). Spor bilimlerinde akademik hafıza ve arşiv çalışmaları. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 45-60.

Jones, R. P. (2017). *The role of universities in urban transformation*. New York, NY: Academic Press.

Öztürk, S. (2020). Modern kentlerde spor kültürü ve aidiyet. *Toplum ve Spor Dergisi*, 12(3), 200-215.

Smith, J., & Thomas, L. (2015). *Urbanization and sports: A global perspective*. London: Routledge.

Yıldırım, A., Şimşek, H., & Can, M. (2019). Üniversitelerin bölgesel kalkınma üzerindeki yenilikçi rolleri. *Eğitim ve Bilim*, 44(198), 85-104.

İnternet Kaynakları

https://tez.yok.gov.tr/

https://www.uak.gov.tr/documents/documents/68da34b0b55de.pdf

ADBİLİM VE SOSYOLOJİ AÇISINDAN TÜRK FUTBOLCU LAKAPLARI

Mihrican AYNACI ÇOLAK*

Özet

Bu çalışma, Türk futbolcu lakaplarını adbilim (onomastik) ve sosyolojik açıdan inceleyerek, lakapların dilsel yapısı, anlam dünyası ve toplumsal işlevlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmada, Osmanlı döneminden günümüze kadar futbolculara verilen lakaplar; kitaplar, makaleler, gazeteler ve dijital kaynaklar üzerinden taranmış ve sistemli bir sınıflandırmaya tabi tutulmuştur. Çalışmada lakapların yalnızca bireyleri tanımlayan ikincil adlar olmadığı; aynı zamanda toplumsal değerleri, kültürel kodları ve taraftar-futbolcu ilişkisini yansıtan önemli göstergeler olduğu vurgulanmaktadır. Bu bağlamda lakaplar; fiziksel özellikler, kişisel nitelikler, oyun tarzı, benzetmeler, meslekler, coğrafi aidiyetler ve yaşanan olaylar gibi çeşitli kategoriler altında incelenmiştir. Ayrıca lakapların yapı (basit, türemiş, birleşik) ve köken (Türkçe, yabancı, karma) bakımından da analiz edilmesi, bu adlandırmaların dilsel çeşitliliğini ortaya koymaktadır. Çalışma, futbolun endüstrileşmesiyle birlikte lakap kullanımının azalma eğilimine girdiğini, buna karşın sözlü kültürde ve yerel hafızada hâlen önemli bir yer tuttuğunu göstermektedir. Sonuç olarak futbolcu lakapları, yalnızca spor terminolojisinin bir unsuru değil; aynı zamanda kültürel kimlik, toplumsal hafıza ve dilsel yaratıcılığın kesişim noktasında yer alan özgün bir araştırma alanı olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: adbilim, lakap, futbol, kültürdilbilim, sosyoloji, spor kültürü, Türk futbolu

Giriş

Adbilim (onomastik), bir dildeki her türlü özel adı; kökeni, yapısı, anlamı ve ad verme kültürü çerçevesinde araştıran dilbilim alanıdır. Adbilimin alt alanlarından biri olan kişiadbilim (antroponimi), kişilere toplum tarafından verilen ikinci adların kökenlerini, kullanım alanlarını ve sosyal işlevlerini araştırır.

Kişiadbilim (antroponimi) ve kültürdilbilimin çalışma sahasına giren adlar ile lakaplar, insanlık tarihi kadar eski olup kişileri tanımlama, topluma kabul ettirme ve bir karakter kazandırma işlevi gören dilsel kimliklerdir. İnsanın çevresini anlamlandırma ve sınıflandırma

* Dr., Kocaeli Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, Kocaeli/Türkiye, E-posta: mihrican@kocaeli.edu.tr, ORCID: 0000-0002-3298-058X.

ihtiyacından doğan bu özel adlandırmalar; sadece bireysel kimliği yansıtmakla kalmamakta, aynı zamanda bir toplumun kültürünü, dünya görüşünü ve bilinçaltını açığa çıkarmakta ve böylece filoloji ve folklor gibi pek çok disiplin için kıymetli birer veri kaynağı olmaktadır.[1]

Dilimize Arapçadan geçmiş bir kelime olan lakap (<Ar. lakab), Türkçe Sözlük'te "*Bir kimseye, bir aileye kendi adından ayrı olarak sonradan takılan, o kimsenin veya o ailenin bir özelliğinden kaynaklanan ad.*" olarak tanımlanmaktadır. Lakap takmak ise "*bir kimseye onun bir özelliğini belirtecek bir ad vermek*"[2] anlamına gelmektedir. İslâmiyet öncesi Türk toplumlarında ise lakap kavramının karşılığı olarak *er atı* teriminin kullanıldığı bilinmektedir.[3]

Türk toplumunda lakap takma geleneği oldukça eskiye dayanmaktadır. Kişilere verilen lakaplar, zamanla yalnızca bireyi değil, ait olduğu aileyi de tanımlayan bir işlev kazanmıştır. 1934 yılında yürürlüğe giren Soyadı Kanunu ile bazı kişi ve ailelerin lakaplarını soyadı olarak benimsedikleri, bazılarının ise resmî olarak farklı bir soyadı taşımalarına rağmen lakaplarıyla anılmaya devam ettikleri bilinmektedir. Günümüzde özellikle küçük yerleşim birimlerinde lakap kullanımının hâlen canlılığını koruduğu gözlenmektedir.[4]

Futbolculara lakaplarının taraftarlar, antrenörler, spor kulübü yöneticileri, spor basını ya da arkadaşları tarafından verildiği anlaşılmaktadır. Ülkemizdeki futbol kulüplerinde oynamaya başlayan yabancı futbolcuların, var olan lakaplarıyla anılmaya devam ettikleri görülmektedir.

Futbolcu lakapları, yalnızca sporcuları tanımlayan ikincil adlar olmanın ötesinde, taraftarla oyuncu arasında kurulan duygusal bağın güçlenmesinde ve yerel futbol kimliğinin inşasında önemli bir rol üstlenmektedir.

Bir futbolcuya verilen lakap, o futbolcunun sadece saha içi performansını değil, aynı zamanda halkın ona yüklediği anlamı da yansıtır. Örneğin, bir futbolcuya "Panter", "Atom Karınca" ya da "Tahta Perde" gibi bir lakap verilmesi, taraftarın o oyuncuda görmek istediği çalışkanlık, mücadele ve direnç değerlerinin simgesidir.

Ülkemizde futbolun oynanmaya başladığı ilk yıllarda, futbolcular asıl mesleklerinin yanında futbolu bir hobi olarak gördüklerinden ve futbol, günümüzdeki gibi bir kazanç kapısı olmadığından severek ve isteyerek bir takımda yer aldıkları için takımlarına gönülden bağlanabilmekteydiler.

O zamanlar, formaların arkalarında futbolcuların adlarının yazmaması ve formada sadece rakamların bulunması, lakapların futbolcuyu tanımlama işlevine başvurulmasının etkenlerinden biri olduğu düşünülmektedir. Son yıllarda formaların arkasında futbolcuların soyadları bulunmakta ve futbolcular adları ve soyadlarıyla anılmaktadır. Futbolun endüstrileşmesiyle futbolcuların takımlarına gönülden bağlılıkları azaldığı için futbolda lakap verme geleneğinin de eskiye oranla azaldığı görülmektedir.

Lakap takma, sadece Türklere özgü bir gelenek değildir. Futbola bakıldığı zaman, dünyaca ünlü futbolcuların da lakaplarının olduğu görülmektedir: *Pele* - ***Kral*** *(O Rei), Diego Maradona* - ***Altın Çocuk*** *(El Pibe de Oro), Lionel Messi* - ***Pire*** *(La Pulga), Cristiano Ronaldo* - ***CR7 / Böcek*** *(El Bicho), Ronaldo Nazario* - ***Fenomen*** *(O Fenomeno), George Best* - ***Beşinci***

[1] Keskin, Ahmet, *Türk Kültüründe Lakaplar,* Akçağ Yayınları, Ankara, 2020.
[2] *Türkçe Sözlük*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2019, s. 1572.
[3] Şahin, İbrahim, *Adbilim,* 3. b., Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 2018, s.38.
[4] Keskin, Ahmet, *a.g.e.*

Beatles *(The Fifth Beatle), Johan Cruyff -* ***Sıska*** *(El Flaco) /* ***Uçan Hollandalı*** *(Flying Dutchman), Alfredo Di Stefano -* ***Sarışın Ok*** *(La Saeta Rubia), Roberto Baggio -* ***İlahi Atkuyruğu*** *(Il Divin Codino), Gabriel Batistuta -* ***Aslan*** *(Batigol / El Lion), Ferenc Puskas -* ***Dörtnala Giden Binbaşı*** *(The Galloping Major), Ricardo Kaka –* ***Kaka****, Garrincha -* ***Halkın Neşesi*** *(Alegria do Povo), Gianluigi Buffon -* ***Süpermen*** *(Superman) /* ***Gigi****, Frans Backenbauer -* ***İmparator*** *(Der Kaiser), Zinedine Zidane -* ***Zizou****…* vb.

Futbolcu lakaplarının yanı sıra kulüplerin de lakapları bulunmaktadır. Türkiye'deki spor kulüplerinden Antalyaspor *"Kızıl Akrepler"*, Beşiktaş *"Kara Kartal"*, Bursaspor *"Yeşil Timsahlar"*, Kocaelispor *"Körfez",* Galatasaray *"Aslan"*, Denizlispor *"Horoz"*, Eskişehirspor *"Es Es" ve "Kırmızı Şimşekler"*, Fenerbahçe *"Sarı Kanarya"*, Gençlerbirliği *"Şimşekler"*, İstanbulspor *"Boğa/Boğalar"*, Manisaspor *"Tarzanlar"…* diye anılmaktadır. Trabzonspor için ise "Karadeniz Fırtınası" ve "Bordo-Mavililer" adlandırmaları kullanılmaktadır.

Lakaplar bugüne kadar Osmanlı padişahlarına ve devlet adamlarına verilen lakaplar, küçük yerleşim yerlerinde yaşayan kişilere verilen lakaplar, siyasî liderlere verilen lakaplar, yağlı güreşte lakaplar… vb. gibi çeşitli çalışmalara konu olmuştur. Futbolcu lakapları üzerine yapılan herhangi bir çalışmaya ise rastlanılmamıştır.

Bu çalışmada belge tarama yöntemi kullanılmış; futbol üzerine yazılmış kitaplar, makaleler, gazetelerin spor köşeleri, forumlar taranarak Osmanlı döneminden günümüze kadar olan futbolcu lakapları tespit edilmeye çalışılmıştır. Tespit edilen lakaplar adbilimsel sınıflamaya tabi tutulmuştur.

Çalışmanın sonucunda, lakapların çoğunlukla sözlü kültürde kaldığı tespit edilmektedir. Futbol üzerine yapılan çalışmalarda her lakap ve lakabın kaynağına dair bilgi bulunmamaktadır. Bazı lakapların sadece yerel ağızda kullanılıyor olması; lakap olarak verilen dünyaca ünlü bir futbolcunun adının telaffuz edildiği gibi yazılması; yine bazı futbolculara o dönemdeki film, çizgi film ya da oyun karakteri adının ya da yine o zamana ait marka adlarının lakap olarak verilmiş olması bugünden bakıldığında lakapların anlaşılmasını zorlaştırmaktadır. Soyadları belirtilmediğinden aynı takımda isim benzerliği olan futbolculardan hangisinin lakap sahibi olduğu da anlaşılamamaktadır.

Bu çalışma ile futbolcuların lakapları ve bu lakapların kaynakları sistemli bir şekilde kayıt altına alınmıştır.

1. Futbol Tarihine Kısa Bir bakış

İngilizceden dilimize geçen bir sözcük olan Futbol (< İng. *football*), Türkçe Sözlük'te "Topu, kafa veya ayak vuruşları ile karşı kaleye sokma kuralına dayanan ve biri kaleci olmak üzere on birer kişilik iki takım arasında oynanan top oyunu; ayak topu."[5] olarak tanımlanmaktadır.

Futbolun nerede ve ne zaman ortaya çıktığı bilinmemekle beraber çok eski zamanlardan beri ayakla oynanan top oyunlarının varlığı bilinmektedir. Mısır'da, Merruka mezarlarındaki duvar resimlerinde ayakla top oynayan insan resimleri ve müzelerde sergilenen 2500 yıl öncesinden kalma toplar bulunmaktadır. Ünlü Yunan şairi Homeros (M.Ö. 8.yy)'un Odisea adlı eserinde,

[5] *Türkçe Sözlük*. Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara: 2019, s. 894.

Sümerlilerin tarihi belgelerinde, milattan 2500 yıl öncesi ve milattan sonraki yıllara ait Çin kaynaklarında da ayakla oynanan top oyunlarından bahsedilmektedir. Futbolun, bugünkü haline en yakın şeklini ise 17. yy. İngiltere'de aldığı ve tüm dünyaya İngilizler tarafından yayıldığı bilinmektedir.[6]

Türklerle ilgili kaynaklarda da Türklerde ayakla oynanan top oyunlarından bahsedildiği görülmektedir. Kâşgarlı Mahmud tarafından yazılan ve Türk dilinin bilinen en eski sözlüğü olan "Divanü Lügat-it-Türk"te "tepük" adlı ayakla oynanan top oyunundan bahsedilmektedir. "*tepük: Kurşun eritilerek iğ ağırşağı şeklinde dökülür, üzerine keçi kılı veya başka bir şey sarılır, çocuklar bunu teperek oynarlar*."[7] "Tepük" kelimesi tep- "vurmak" filinden türemiş bir isimdir. Hitay-i Name, Baybars Tarihi, Tarih-i Timur gibi eserlerde de yine topla oynanan ayak oyunlarından bahsedilmektedir.[8]

İngilizler tarafından şekillenen futbol yine İngilizler tarafından 19. yüzyılda, Osmanlılar döneminde Selanik'te ortaya çıkmış, oradan Bornova'ya geçerek hızla yayılmaya başlamıştır.

- İlk futbol kulübü İzmir'de İngilizler tarafından kurulmuştur.
- Türk topraklarındaki ilk futbol maçı 1897 yılında İzmir'den gelen karmanın İstanbul karmasıyla yaptığı maçtır.
- İlk Türk futbol takımı Fuad Hüsnü Bey ile Reşat Danyal Bey tarafından İngilizce isimle kurulan "Black Stocking" (Siyah Çoraplılar) takımıdır.
- Bir Türk takımının ilk futbol maçı ise "Black Stocking" adlı takımla Rum takımının 1901'de oynadığı maçtır.
- İngilizlerin ve Rumların katkılarıyla arka arkaya futbol kulüpleri kurulmuştur. İngilizler ve Rumlar ortaklaşa Kadıköy Futbol Kulübünü kurmuşlar, sonrasında ise İngilizler Moda Futbol Kulübü'nü; Rumlar ise Elpis ve Imogene kulüplerini kurmuşlardır.
- Bunun ardından aynı takımların katılımıyla 1903 yılında İstanbul Futbol Ligi kurulmuştur.
- İlk resmi Türk futbol takımımız, 1905'te Mekteb-i Sultani'nin 10. sınıf öğrencilerinin, arkadaşları Ali Sami Yen'in önderliğinde kurdukları Galatasaray'dır.
- Galatasaray, 1905-1906 sezonunda İstanbul Ligi'ne katılmış, 1907-1908'de ise Türk futbol tarihinin ilk şampiyonluğunu kazanmıştır. Fenerbahçe ve Beşiktaş da onu takip etmiştir.
- Türkiye'de futbol 1908'den sonra gelişmeye başlamıştır.
- İstanbul'un ardından İzmir, Ankara, Eskişehir, Bursa, Adana ve Trabzon şehirlerinde futbol hızla yayılmıştır.
- Yaşanan savaşlardan sonra erken Cumhuriyet dönemiyle birlikte Türk futbolunda önemli gelişmeler olmuştur.[9]

[6] *Türk Futbol Tarihi*, Türkiye Futbol Fedarasyonu Yayınları, C.I.

[7] Atalay, Besim, *Divânü Lügat-it-Türk,* Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara: 2006, s. 386.

[8] *Türk Futbol Tarihi*, C.I.

[9] Türk Futbol Tarihi, C.I.

2. Kocaeli'de Futbol

Futbol, Kocaeli'de 1909-1910 yıllarında başlamıştır.[10] Kocaeli'de futbolun gelişimi, yalnızca spor tarihi açısından değil, toplumsal yapı ve kent kimliği açısından da önemli bir süreçtir.

Kocaeli, 20. yüzyılın ikinci yarısından itibaren Türkiye'nin en hızlı sanayileşen kentlerinden biri olmuş; bu süreç, şehirde güçlü bir işçi sınıfı kimliği yaratmıştır. Dayanışma, mücadele ve üretim, kentin kültürel belleğinin temel değerleri olmuştur.

Sanayi kültürünün getirdiği dayanışma ruhu, toplumsal aidiyet ve güçlü kulüp yapılanmaları ile Kocaeli, Türkiye'de futbol kültürünün en belirgin olduğu şehirlerden biri hâline gelmiştir. İşçi hareketliliği ve yoğun genç nüfusla futbol, Kocaeli'de hızla yaygınlaşmış ve gelişmiştir.

Futbol, bu toplumsal zeminde yalnızca bir eğlence biçimi değil, emek kültürünün bir sahneye taşınma biçimi olarak gelişmiştir. En iyi futbol takımlarından biri olan ve 1966 yılında İzmit Gençlik, Başpor ve Doğanspor kulüplerinin birleşmesiyle kurulan[11] Kocaelispor'un renkleri (yeşil-siyah) ve simgesi (Körfez) bu kimliğin sembolleri hâline gelmiştir. Taraftar gruplarının kendilerini "Körfez'in Çocukları" olarak tanımlaması, kent kimliğinin futbolla nasıl iç içe geçtiğinin en açık göstergesidir.

Bu ortamda ortaya çıkan futbolcu lakapları hem taraftarın futbolcuya duyduğu sevgiyi hem de halkın "kendinden biri" olarak gördüğü sporcuları onurlandırma biçimini yansıtmaktadır.

2.1. Kocaelili Futbolcuların Lakapları

Bu başlık altında Kocaeli'de doğmuş, büyümüş ya da futbol hayatının bir bölümü buradaki spor kulüplerinde geçmiş olan futbolcuların aldıkları lakaplar yer almaktadır.[12]

Akordiyoncu Zeki (Biral), Ali Çavuş (Adnan Süner), Altın (Sadun Gemici), Arap/Jilet Osman (Erze), Arap Sabahattin, Arap/Çikolata Samim, Arap Şükrü, Arnavut Bayram (Şensütman), Asker Bülent (Uygun), Ateşçi Hasan (Bozkurt), Atlantik Necdet (Öncel), Atom Karınca (Serhat Sağat), Ayva Şevki (Tunca), Baba Harun, Baba Lütfü, Baba Özer, Baba Ruhi, Baba Şefik, Bacak[13]Şefik (Güler), Bahriyeli Fethi, Başpehlivan Ercü, Bay Gol (Güvenç Kurtar), Bebek Süleyman (Emek), Berber Recep, Beyciğim Cavit (Gülerce), Bıdık/Almancı Hüseyin (Durucan), Bilecikli Turan (Gezer), Boğa Mehmet (Değer), Bot Ali, Bulgar Kemal, Bulgar Rafi, Bulgar Niyazi, Buriç (Burhaneddin Dallı), Büyük Orhan, Büyük Zeki, Cak Cak Cemal (Karaduman), Canavar Ahmet (Ahmet Kemal Demiray), Cilveci Nuri (Erdoğan), Cimbik Mustafa, Co Mehmet (Yaman), Conti Yusuf (Başoğlu), Çakır Muzaffer, Çakır Osman, Çakır Zeki, Çamur Zeki (Korukır), Çamur Şevket (Karagözler), Çamur Şevket (Kesler), Çarşaf İbrahim, Çengel (Ahmet Ulugün), Çengel İbrahim, Çengel Refik, Çiftkale Kenan (Mercanlı), Çiftlik Muzaffer (Barın), Çilli Ahmet, Çita Burhan (Alkan), Çolak Ali, Çikolata Samim, Çukulata Faik, Deli Ahmet (Algı), Deve Aziz (Aydın), Dubiç Nail (Erakman), Elektrikçi

[10] Atalı, Levent, *Kocaeli'nin Spor Tarihi*, "Röportajlarla Bir Dönem", Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kocaeli 2007, s. 9.

[11] Atalı, Levent, a.g.e., s. 12.

[12] Kocaeli Spor Tarihinden Damlalar I, II, III, V; Hereke Futbol Tarihi; Kerem Aktürkoğlu Zoru Başarır, İmkansız Biraz Zaman Alır; Atalı, Levent, a.g.e.; Kocaelispor Efsanesi.

[13] Bacspor'dan geldiği için bu lakap verilmiştir.

Nuri[14]), Fantoma Salih (Güngörmez), Fıldırfiş Osman, Fıstıkçı Nail, Geberik Mehmet (Mehmet Teoman Özkan), Geberik Bahadır, Gitarist Yaşar, Gol Kralı Adnan, Göbek Lütfü (Yurdaköle), Gölcüklü Fahri, Gölcüklü Parlak Hasan (Akpınarca), Hacı Ağa Nuri (Durak), Hamur Ahmet, Haşlak Kenan (Danyer), Helvacı Nuri (Durak), İskeletor (Saffet Sancaklı), Herekeli Hoşgör Alaattin, İzmit'in Büyücüsü/Türk lokumu/Harry Potter/Diabolico/Kral (Kerem Aktürkoğlu), İzmitli Faruk (Sarman), Kağıtsporlu Abidin, Kakosi Kamuran (Akşar), Kandıralı Hulusi, Kantin Süleyman, Kaptan İzzet, Kaptan Turgut, Karabacak Ahmet, Kara Melik Mustafa (Demirbaş), Karamürselli Nazmi (Necati), Karslı Turan (Çetin), Kasap Hüseyin, Kasap Şevki, Katil Hayri (Beratlıgil), Kayınço Faruk, Kelle Şevki, Kıbrıslı Mustafa, Kıntık Muzaffer, Kıvırcık Mustafa, Kıvırcık Necdet, Koç Hüseyin (Savaşan), Koç Sedat, Koçero Mustafa (Güvenç), Koçero/Koço Yılmaz, Koçum Nuri (Karlıoğlu), Koeman Kadir (Sünnetçiler), Kolej Ahmet (Çetik), Komiser Fehmi, Kova/ Çamur Osman (Önvural), Kovboy İbrahim (Yıldırım), Kovboy Selahattin (Alpak), Kör Tuğrul (Şener), Köylü Mustafa (Altıntaş), Kral (Taner Gülleri), Kumcu Ergün (Dönmez), Küçük İsmail (Öner), Küçük Mustafa (Yavalar), Küçük Nurdoğan (Özak), Küçük Orhan (Görsen), Küçük Orhan (Kaynak), Küçük/Çizgi Orhan (Orhan Naci Akyüz), Kürt Nuri, Laytar Hasan (Demiray), Laz Ali, Leş Hakkı (Şensoy), Madam Ali (Beratlıgil), Manav Adil, Kaptan Mehmet, Miçine Ferit (Duygu), Miço Mustafa (Erkmen), Modil Hüseyin, Moruk Ali, Motor Kemal, Muhacir Ahmet (Çimen), Muhteşem Süleyman (Burak Süleyman), Oflu Nurettin, Onyedi Mustafa, Öğretmen Cevat, Öğretmen Veysel, Öncü Hüsnü, Panter (Fahrettin Ömeroviç), Panter (Müjdat Afşin), Papi Mehmet (Işıkal), Parlak Soner, Parmaksız Kenan, Pasikül Mehmet Ali, Paşa Muammer, Pavyoncu İhsan, Peynirci Necdet (Peynirci), Pis Cevat, Pis Bıyık (Alaattin Gün), Pişmaniyeci Turan, Polim Fehmi, Pomak Rahmi (Sezgenç), Pürüz Ercü (Ercüment Akalın), Rambo Yusuf (Altıntaş), Sapancalı Hasan, Sapancalı Zeki, Sarı Fırtına (Metin Tekin), Sarı İsmail, Sarı Kadri (Özoral), Sarı Mehmet, Sarı/Yahudi Mazhar (Girgin), Sarı Naci, Sarı Yılmaz, Simonsen Mehmet (Çakıroğlu), Sinyor (Can Bartu), Sulu Emin, Şehzade Ahmet (Asena), Tahta Bacak İsmet, Takoz Sedat, Tarkan Kamil (Öztezer), Tatar Müzekker (Yiğit), Tatar İrfan (Toplu), Tataresko Recep (Ertan), Tavşan Mustafa (Arabacıbaşı), Tavşancıllı Günal, Tavşancıllı İhsan, Tavşancıllı Mehmet, Rüzgarın Oğlu/Tekirdağlı Faik (Ohri), Teknik İhsan, Teknik Necdet (Çalışkur), Terzi Rahmi, Tiryaki Nuri, Titrek Recep (Koçkar), Toli Bayhan, Topaç Nedim (Ar), Toplu Yılmaz, Torol Kamil, Tosbağa Necati (Özdemir), Tosboğa Sümer, Tosun (Misko Mirkoviç/Mert Meriç), Toto Raşit, Tozkoparan Mehmet, Uçan Kaleci (Alaattin Nemutlu), Uzun Necdet, Zeybek Ceyhun (Güray).

[14] Aynı zamanda futbolcu Metin Tekin'in dedesidir.

3. Türk Futbolcu Lakaplarının Sınıflandırılması[15]

3.1. Anlamlarına Göre Lakaplar

3.1.1. Fiziksel özelliklere göre lakaplar:

Fiziksel özelliklere göre lakaplar şöyle sıralanabilir:

3.1.1.1. Ten rengine göre: *Arap Ahmet (Şahin), Arap Ayhan (Hançer), Arap Çetin (Güler), Arap Erol, Arap Feyzi, Arap Hüsnü, Arap İsmail (Kartal), Arap İsmet, Arap Metin (Büyüksolak), Arap Muzaffer, Arap Sadri (Usuoğlu), Arap/Çikolata Samim, Arap Yusuf/Kara Elmas (Yusuf Tunaoğlu), Arap Yılmaz (Urul), Çingene Engin (İpekoğlu), Çingene İbrahim (Aydınel), Çukulata Faik, Karabacak Ahmet, Kara Bayram, Kara Bomba (Ali İhsan Karayiğit), Kara Ergin (Demir), Kara İnci/Türk Kafası (Vahap Özaltay), Kara Erkan (Öncel), Kara Kemal (Aydın), Kara Kız Necmi (Aközlü), Kara Mehmet, Kara Melik Mustafa (Demirbaş).*

3.1.1.2. Saçlarının rengine ya da şekline göre: *Briyantin Tekin (Bilge), Gabak (Coşkun Şahinkaya), Hans Levent (Engineri), İlk İnsan/Robinson Crusoe (Faruk Yiğit), Kel Hurşit (Meriç), Kel İhsan (Baydar), Kel Nihat, Kel Zafer, Kır Baş Ertan (Erpek), Kıvırcık Burhan, Kıvırcık Mustafa, Kıvırcık Necdet, Sarı Adnan (Esen), Sarı Doğan (Tepeçalı), Sarı Engin (Işık), Sarı Faik, Sarı Fırtına (Metin Tekin), Sarı Fuat (Seyrekoğlu), Sarı Halil (Ağan), Sarı İsmail, Sarı/Doktor Hüseyin (Çakıroğlu), Sarı Kadri (Özoral), Sarı Kemal (Kaya), Sarı/Yahudi Mazhar (Girgin), Sarı Mehmet (Aktan), Sarı Mehmet (Kiraz), Sarı Metin (Parlaroğlu), Sarı Muzaffer (Tokuç), Sarı/Koeman Müjdat (Gürsu), Sarı Naci (Özkaya), Sarı Necati (Göçmen), Sarı Sebahattin, Sarı Süleyman, Sarı Tayfun (Gürel), Sarı Yaşar (Alemdaroğlu), Sarı Yılmaz, Paçoz Oktay (Arıca), Papaz (Erhan Önal), Papaz Kemal (Kemal Rıfat Kalpakçıoğlu), Papaz Mehmet, Portakal (Halil Kök), Tarzan (Mehmet Ali Has), Tataresko Recep (Ertan), Zagor (Erdoğan Koç).*

3.1.1.3. Göz rengine göre: *Çakır Hüseyin (Şen), Çakır Muzaffer, Çakır Nuri, Çakır Osman, Çakır Zeki.*

3.1.1.4. Kafa Yapısına göre: *Laytar Hasan (Demiray).*

3.1.1.5. Kulaklarının yapısına göre: *Kepçe (Sergen Yalçın), Kepçe Ahmet, Kepçe Abdullah (Çevrim), Kepçe (Mustafa Şenözlü).*

---

[15] Lakaplar; Adnan, Ziya, *Çünkü Biz Ankaragüçlüyüz*, 2. bs., İletişim Yayınları, İstanbul, 2019; Akın, Yiğit, *Kaf Sin Kaf,* 2. bs., İletişim Yayınları, İstanbul, 2014; Atabeyoğlu, Cem ve Kuzucanlı, Bülent, *Türkiye'de 100 Ünlü Futbolcu,* MORPA Kültür Yayınları, İstanbul, 2008; Berent, Orhan, *Alsancak'ın Sakini Altay*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2014; Bora, Tanıl (Der.), *Takımdan Ayrı Düz Koşu*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2018; Çelik, Harun, *Bize Her Yer Trabzon,* Anekdot Yayınevi, Ankara, 2008; Dağlaroğlu, Rüştü ve Sarı, Haluk, *Türk Futbol Tarihi*, Ticaret Bankası Yayınları, 1960; Hiçyılmaz, Ergun, *Beşiktaş, Bazıları Büyük Doğar,* 5. bs., Ulak Yayıncılık, İstanbul, 2021; Kulaçoğlu, Hakan, *Fırtına, İhtilal, Efsane Trabzonspor*, 5. bs., İletişim Yayınları, İstanbul, 2016; Tanrıkulu, Altan, *Fenerbahçe Tarihi, Efsaneleriyle, Kahramanlarıyla, Rakamlarıyla*, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2002; Yılmaz, Mehmet, *Samsunspor Kırmızı, Beyaz, Siyah*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2009; Yüce, Mehmet, *Osmanlı Melekleri, Futbol Tarihimizin Kadim Devreleri. Türkiye Futbol Tarihi,* C.1, İletişim Yayınları, İstanbul: 2014; Yüce, Mehmet, *İdmancı Ruhlar, Futbol Tarihimizin Klasik Devreleri: 1923-1952. Türkiye Futbol Tarihi*, C.2, İletişim Yayınları, İstanbul: 2015; Yüce, Mehmet, *Romantik Yürekler, Futbol Tarihimizin Yeni Devreleri: 1952-1992. Türkiye Futbol Tarihi,* C.3, İletişim Yayınları, İstanbul: 2016; Zamur, Cem, *Onun Gibisi Gelmedi, Memleket Futbolundan Portreler,* İletişim Yayınları, İstanbul, 2012; www.dinyakos.com; www.eksisozluk.com; www.istanbulsportd.org; www.altinordu.org.tr; www.rerererarara.net; www.fenerbahcesozluk.com; www.forum.alkaralar.com; www.gencler.org'dan derlenmiştir.

3.1.1.6. Yüzündeki bir kusura/özelliğe göre: *Çapa Diş Mustafa, Çene Metin (Altınay), Çilli Ahmet, Çilli/Küçük Mehmet (Özgül), Diş diş Necmi (Erpek), Kör Şahin*[16]*, Kör Tuğrul (Şener), Kör Galip (Haktanır), Kör Necdet, Köse Murat, Pala Cengiz (Güngör), Pis Bıyık (Alaattin Gün), Yamuk*[17] *Çetin (İmrek), Yaralı Yüz (Franck Ribery).*

3.1.1.7. Kilolu ya da iri yapılı oluşuna göre: *Dalaklı Hüseyin, Dubiç Nail (Erakman), Göbek Lütfü (Yurdaköle), Poğaça Mehmet (Tütüneker), Tombik Ahmet (Yaşar), Topaç (Nedim Ar), Toplu Yılmaz, Uçan Balina (Damir Botonjic), Uçan Manda (Erdoğan Gümrükçü), Uçan Manda (Özcan Arkoç), Uçan Manda (İhsan Kaya), Yarma Cemal (Ersoy).*

3.1.1.8. Boyunun uzun olup zayıf olmasına ya da zayıflığına göre: *Büyük Baston/ Tacuera (Cardoza), Cülük*[18] *Lütfü (Erdem), Deve Necdet (Çoruh), Fitil Nuri (Atasayar), Geberik Mehmet (Mehmet Teoman Özkan), Tığ Nihat (Atacan), Uzun Hakkı, Uzun Necdet.*

3.1.1.9. Bacak boyunun uzun olmasına göre: *Bacak Turan.*

3.1.1.10. Boyunun kısalığına göre: *Badi Kemal, Badi Şükrü, Badi Yüksel, Bıdık Ahmet (Kilimcioğlu), Boduri (Aleksandr Nikola Büyükvafiadis), Boncuk Ömer (Albakır-Boncuk), Bücür (Esat Kaner), Küçük Nurdoğan (Özak), Leblebi Mehmet (Pınar/Leblebi), Miçine Ferit (Duygu), Mikro Mustafa (Güven), Potuk (Serdar Eroy), Serçe (İsfendiyar Açıksöz), Süper Bücür/Küçük Dev Adam (Pablo Martin Batalla), Tokur Muzaffer, Yavru Ayhan (Elmastaşoğlu), Yavru Selahattin.*

3.1.1.11. Solak olmasına göre: *Çolak Sebahattin (Durmuşoğlu).*

3.1.1.12. Elinin sakat olmasına göre: *Çolak Ömer (Kuranel).*

3.1.1.13. Futbol oynarken vücudunun aldığı şekle ve duruşuna göre: *Dimdik Süleyman, Kambur Ahmet/ Büyük Ahmet (Berman), Kambur Melih (Garipler), Vosvos Necdet (Yıldırım).*

3.1.1.14. Konuşma tarzına göre: *Cak cak Cemal (Karaduman), Köylü Selçuk (Çakmaklı), Pepe Burhan.*

3.1.1.15. Yürüyüşüne göre: *Ördek Mehmet (Oğuz), Ördek Mustafa (Şenkal).*

3.1.1.16. Giyimine göre: *Kanarya/Uçan Kaleci (Cihat Arman)*[19]*, Leş Hakkı (Şensoy).*

3.1.2. Kişisel özelliklere göre lakaplar

Albay Zinnur (Sarı), Allah'sız Rıza, Allah'sız Sait (İskender), Ali Çavuş (Adnan Süner), Altın (Sadun Gemici), Amca Rıdvan, Artist Suat (Mamat), Artist Ziya, Asker Selahattin (Örcüm), Baba Gündüz (Kılıç), Baba Hakkı (Yeten), Baba Harun, Baba Hüsnü (Savman), Baba Lütfü, Baba Mahmut (Şölenişçi), Baba Müfit (Gürsu), Baba Özer, Baba Recep (Adanır), Baba Ruhi, Baba Şefik, Baba Tevfik (Kutlay), Baba Turhan, Baba Tarım, Baba Yıldırım, Baba Yüksel, Baron Fevzi, Beko Ahmet (Erol), Beyciğim Cavit (Gülerce), Biblo Enver (Ürekli), Büyük Şef

[16] Gözleri şaşı olduğu için kör lakabı takılmıştır.

[17] Dişleri yamuk olduğu için yamuk lakabı verilmiştir.

[18] Cülük: Hindi; civciv; küçük, körpe; cılız adam (*Derleme Sözlüğü*, C.II., Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2019, s.1026.)

[19] Kaleci Cihat Arman'ın maçlarda giydiği sarı kazağından dolayı "Kanarya" lakabını almasından sonra Fenerbahçe de "Kanarya" olarak anılmaya başlamıştır.

(Rigobert Song), Cambaz Kamil, Cici Necdet (Kayral), Conti Yusuf (Başoğlu), Çaça Yüksel (Hoşhal), Çakal Turgay (Güney), Çingene/ Dansöz Arif, Çingene Şahin, Dayı Fevzi (Apaydın), Deli Ahmet (Algı), Deli Arat, Deli Aykut (Aykut Oğuz), Deli Bahtiyar (Yorulmaz), Deli Coşkun (Demirbakan), Deli Cafer (Cafer Aydın), Deli Hakkı (Bayrak), Deli Hikmet (Şıktaşlılar), Deli Hüseyin (Dönek), Deli İbrahim (Üzülmez), Deli İhsan (Kavak), Deli Mehmet, Deli Nezihi (Tosuncuk), Deli Vahit (Doğan), Doktor/Sarı Hüseyin (Çakıroğlu), Doktor (Musa Sezer), Fazıl Çavuş (Erbaş), Hacı Ağa Nuri (Durak), Haşlak Kenan (Danyer), İmparator (Ziya Şengül), İmparator/Matmazel Oğuz (Çetin), İmparator (Nejat Biyediç), İmparator Celil, İngiliz Kemal (Batmaz), İngiliz Nevzat (Güzelırmak), İzmit'in Büyücüsü (Kerem Aktürkoğlu), Janti/Artist Yalçın (Saner), Kabur[20] Ayhan (Aşut), Kaptan İzzet, Kaptan Mehmet, Kaptan Sanlı (Sanlı Sarıalioğlu), Kaptan Turgut, Kaynana Aydemir (Nemli), Koca Usta/Çengel (Fethi Heper), Kolej Ahmet (Çetik), Kovboy Ahmet, Kovboy İbrahim (Yıldırım), Kovboy (Selahattin Alpak), Kör Gani (Kasım), Madam Ali, Matmazel (Oğuz Çetin), Miço Mustafa (Erkmen), Miço Mustafa (Kaplakaslan), Miço (Müjdat Yetkiner), Ordinaryus (Lefter Küçükandonyadis), Paşa Hüseyin (Çakıroğlu), Paşa Hüseyin (Çelik), Paşa Muammer, Paşa Muhittin, Paşa Selim (Özer), Piç Ahmet, Piç İlhan, Piç Kadri, Polim Fehmi, Profesör (Orhan Türkmengil), Reis (Sabri Sarıoğlu), Sahtekar (Burhanettin Beadini), Sinyor (Can Bartu), Sementha/İmparator (Fatih Terim), Sükse Nevzat (Sözen), Şehzade Ahmet (Asena), Şeytan (Rıdvan Dilmen), Şeytan Aytekin (Erhanoğlu), Şeytan Metin, Şiir (Refik Osman Top), Tango Niyazi (Camgöz), Teknik İhsan, Teknik Necdet (Çalışkur), Tringoz Kamil (Cengiz), Tuzsuz Bekir (Atabay), Üstad/Kaptan (Zeki Rıza Sporel), Vazo Nihat (Yayöz), Yavuz İsmet (Uluğ), Yedibela Fahri (Ayad), Zehir Ali (Kun), Zeybek Ceyhun (Güray).

3.1.3. Futbol oynayış yönüyle başka bir varlığa benzetilerek verilen lakaplar:

3.1.3.1. Futboldaki gücü ve oynayış tarzı hayvansal güce benzetilenler: *Aslan Nihat (Bekdik)[21], Aslan Yürekli Raşit (Çetiner), Ayı Doğan (Şenoğlu), Ayı Gökmen (Özdenak), Ayı İhsan, Ayı Kamil (Ekinci), Ayı Naim, Ayı Sıtkı, Ayıboğan (Servet Çetin), Beyaz Ördek (Ahmet Çalık)[22], Beygir Hasan (Sınmaz), Boğa Mehmet (Değer), Boğazın Boğası/Kral/Büyük Hakan (Şükür), Ceylan Bedri (Gürsoy), Çakal Güngör (Tetik), Çakal Mustafa, Çekirge (Taner Ertaş), Çita Burhan (Alkan), Deve Aziz (Aydın), Deve Cemal, Deve İhsan (Ertem), Domuz Ali, Kartal Cemalettin (Sakallıoğlu), Kartal Yaşar (Kartal), Katır Erdoğan, Katır Cemil (Erlertürk), Katır Nusret, Keçi Faruk (Sağnak), Keçi Mehmet, Keçi Mikail, Keçi Raif, Kedi Kaleci (Varol Ürkmez), Kedi Kaleci (Mümin Özkasap), Keklik Kemal (Gülçiçek), Keklik Ramazan, Koç (Hüseyin Savaşan), Koç Sedat, Koç Yılmaz, Koçum Nuri, Kotik Ergun, Kelebek Levent (Tekne), Kunduz Göksel (Akıncı), Maymun Selahattin, Mışık Sadık, Panter Fahrettin (Ömeroviç), Panter Malik (Yaylım), Serçe Münir (Özkural), Tavşan Mustafa (Arabacıbaşı), Tavşan Sami (Şenol), Tilki Vehbi (Günay), Tosbağa Necati (Özdemir), Tosun (Misko Mirkoviç/Mert Meriç).*

[20] Kabur: (< Ar. kebir) Büyük.

[21] Galatasaray'ın "aslan" olarak anılması Nihat Bekdik'in "aslan" lakabından kaynaklanmaktadır.

[22] Beyaz Ördek Lakaplı Hangi Futbolcu Tanınıyor?

3.1.3.2. Çizgi film/film karakterine ya da oyun karakterine benzetilenler: *Atom Karınca (Rıza Çalımbay), Atom Karınca (Serhat Sağat), Batman (Mateja Kezman), Dumbo Yılmaz, Fantoma Salih (Güngörmez), Gonzales Ahmet, Hızlı/Speedy Gonzales Sabri (Sarıoğlu), Hugo Suat (Kaya), İgor Haydar, İskeletor Saffet (Sancaklı), Kara Şimşek (Şenol Ulusavaş), Kibar Feyzo (Feyyaz Uçar), Kunta[23] Sebahattin (Erbuğa), Küçük Dev Adam (İlyas Tüfekçi), Muhteşem Süleyman[24] (Burak Süleyman), Örümcek (Adam) (Mehmet Topal), Rambo Turan (Sofuoğlu), Rambo Yusuf (Altıntaş), Rambo Alpaslan, Süper Mario (Jardel), Tarkan Bilal (Arular), Tarkan Kamil (Öztezer), Zagor Zafer (Bilgetay).*

3.1.3.3. Futboldaki hızlarıyla başka bir varlığa benzetilenler: *Lokomotif Talat (Tokat), Maraton Ahmet, Motor Kemal, Motor Ramiz, Otomobil Nuri, Pır pır Aydın, Pır pır Halim (Çorbalı), Pır pır Hüdai (Doğu), Rüzgârın Oğlu Zeynel (Soyuer), Rüzgârın Oğlu (Ali Kemal Denizci), Rüzgârın Oğlu/Tekirdağlı Faik (Ohri), Sarı Fırtına (Metin Tekin), Teyyare Aziz (Eraltay), Tozkoparan Mehmet.*

3.1.3.4. Rakibe karşı başarılı ve dayanıklı futbol oyunculuklarıyla başka bir varlığa benzetilenler: *Beton Mustafa (Ertan), Çanakkale/ Dalgakıran (Hasan Kamil Sporel), Çamur (Zeki Korukır), Çamur Şevket, Çengel Ahmet (Ulugün), Çengel İbrahim, Çengel Fethi (Heper), Çengel Hüseyin (Saygun), Çengel Refik, İşbora[25] (Celalettin Yavuz), Çiftkale Kenan (Mercanlı), Diş Hasan (Hasan Basri Çelik), Fargo (Fahrettin Cumalı), Kamyon Behçet (Arkun), Kauçuk / Lastik Şükrü (Ersoy), Kelle Şevki, Kemik Yılmaz (Şen), Kemik Ergün (Penbe), Kesici Muyo (Mustafa Yormaz), Komando İsmail (Kartal), Mangal (Çetin Aslan), Sobacı Hazım (Canik), Tahta Bacak Cevat (Kümet), Tahta Bacak İsmet (Yamanoğlu), Tahta Perde Aleko (Aleko Kaliye), Takoz Recep (Keskiner), Takoz/Dozer Cemil (Usta), Takoz Sedat, Tereyağı Nuri (Ersoy).*

3.1.3.5. Topa vuruşları, sert ve hızlı oynayışlarıyla başka bir varlığa benzetilenler: *Atom Melih (Kotanca), Bomba Kemal, Bombacı Halil, Bombacı Bekir (Refet Teker), Bombacı/Bazukacı (Hami Mandıralı), Bombacı Şükrü (Gülesin), Bombardımancı (Şükrü Gültekin), Buldozer Nedim (Doğan), Buldozer Fevzi (Zemzem), Canavar Ahmet (Ahmet Kemal Demiray), Canavar Hamdi (Tezol), Canavar/Ankara Canavarı Burhan (Sargın), Dozer (Cemil Usta), Füze Selami (Tekkazancı), Jilet / Çarli (Yılmaz Şen), Jilet (Faik Şentaşlar), Jilet Hakkı, Kasap Burhan (Sürer), Kasap Halil (Köksalan), Kasap İbrahim, Kasap Nehir (Çetintaş), Kasap Recai, Kasap Rıza, Kasap Zeki, Kasatura Bülent (Bülent Aziz Esel), Piskopat (Ali Eren), Piskopat Kemal (Kemal Pınar), Sniper (Keskin nişancı) (Wesley Sneijdar), Topuz (Hikmet Bey), Ustura (Bülent Aziz Esel).*

[23] Kunta: Kökler adlı dizide yer alan Kunta Kinte karakteri.

[24] Muhteşem Yüzyıl adlı diziden etkilenilerek konulan bir lakaptır.

[25] İşbora: İhi-shibaura adlı Japon traktör markası.

3.1.4. Ünlü bir futbolcuya benzetilmeyle oluşan lakaplar[26]:

Altobelli Rıza (Tuyuran), Bonhof Nazmi (Erden), Coral (Ali Hikmet Aydınoğlu), Cruyff Mithat (Mıhçı), Didi Nurettin, Didi Feridun, Hurubeş Mehmet (Şahin), Karpatların Maradonası (Gheorghe Hagi), Koeman Kadir (Sünnetçiler), Koko Burhan (İpek), Kubala Yüksel (Yelbaş), Lawton Suphi (Ural), Mamako Saim (Seymener), Maradona Kayhan (Kaynak), Maradona Çetin (Karaman), Maradona Hüsnü (Akın), Maradona Sadık (Aksöz), Papin Mustafa (Kocabey), Pele Erol (Aydoğdu), Puşkaş Ergün (Öztuna), Riva Halil (Güngördü), Rossi (Murat Şengül), Simonsen Mehmet (Çakıroğlu), Şarkın Zamora'sı (Kaptan Osman), Schillacci Hüseyin, Şifo Mehmet (Özdilek), Zapo Asım (Gündüz).

3.1.5. Yaşanan bir olaydan sonra verilen lakaplar:

Altın Kafa (Murat), Başbakan Lemi (Çelik), Berlin Panteri (Turgay Şeren), Çaycı Ahmet (Ceyhan), Çolak Ayhan (Türközü), Çolak Yılmaz, Çulluk Sait (Sait Selahaddin Cihanoğlu), Fofo Muharrem (Gülergin), Güvercin Nuri, Hacı (Gani Gümüşcan), Hafız (Vedat Yönlüer), Kadıköy Panteri (Daniel Gabriel Pancu), Kadıköy'ün Boğası (Serhat Akın), Katil Reha (Eken), Katil Hayri (Beratlıgil), Komünist Kemo (Kemalettin Şentürk), Kova Osman (İncili), Kova Şeref, Kova Yaşar (Duran), Köln Fatihi (Kamuran Yavuz), Kral (Taner Gülleri), Kumbara Hayrettin (Demirbaş), Kumbara Malik (Gençalp), Kumbara Tahir, Madrid Fatihi (Yasin Özdenak), Madrid Fatihi (Varol Ürkmez), Manchester Fatihi (Yavuz Şimşek), Mehmetçik Basri (Dirimli), Moskova Panteri (Ali Altuner), Pıtırcık Nihat (Umut), Piliç Mehmet (Aydın), Radar İhsan, Rövoşata Mücahit (Menekşe), Taçsız Kral (Metin Oktay), Taşkafa Ergun, Taşkafa Namık (Pekak), Torik Necmi (Necmettin Erdoğdu),

3.1.6. Tekrarlanan bir durumdan sonra verilen lakaplar:

Asker Bülent (Uygun), Atlantik Necdet (Öncel), Bay Gol (Osman Arpacıoğlu), Bay Gol (Feyyaz Uçar), Bay Gol (Güvenç Kurtar), Beleş Hayri (Günüşen), Beleş Tevfik (Elbir), Cam Adam (Gökhan Zan), Çiftlik Muzaffer (Barın), Çizgi Metin (Kurt), Dobi Hasan (Şengün), Doldur Hüdayi, Fıldırfiş Osman, Fuji[27] Mehmet (Fahri Türken), Met Ahmet (Arıboğan), Gol Kralı Adnan, Gol Kralı (Tanju Çolak), Kelle (İbrahim Kelle), King (Ertan Adatepe), Kral (Okan Yılmaz), Kumcu Ergün (Dönmez), Küçük Golcü (Ali Gültekin), Mevlana Kamil, Sulu Emin, Türk Kafası (Vahap Özaltay), Uçan Kaleci (Alaattin Nemutlu), Uçan Kaleci (Cihat Arman), Vakvak Mustafa (Yücel), Voleci Şeref (Görkey), Zündapp[28] Hüseyin (Maloğlu).

---

[26] *Altobelli (Alessandro Altobelli), Bonhof (Rainer Bonhof), Cruyff (Johan Cruyff), Didi (Waldyr Pereira Didi), Hurubeş (Horst Hrubesch), Koeman (Ronald Koeman), Koko (Miroslav Kokotoviç), Kubala (László Kubala), Maradona (Diego Maradona), Papin (Jean-Pierre Papin), Pele (Edson Arantes do Nascimento), Puşkaş (Ferenc Puskas), Riva (Luigi Riva), Rossi (Paolo Rossi), Schillacci (Salvatore Schillacci), Simenson (Allan Simenson), Şifo (Enzo Scifo), Zamora (Ricardo Zamora), Zapo (Çek atlet Emily Zatopek'in soyadından oluşturulan bir lakap).*

[27] Fuji: Bir bisiklet markasıdır.

[28] Zündapp: Alman malı motorsiklet markasıdır.

3.1.7. Kişi adının kısaltılması ya da değiştirilmesiyle oluşan lakaplar:

Alâ/Kıvır Alâ (Alaaddin Baydar), Apo (Abdullah Temel), Borçe (Boris Miçevski), Buriç (Burhaneddin Dallı), Cengo (Cengiz), Elma[29] *Fikri (Elma), Mami (Muhammet Altıntaş), Marko Paşa (Mehmet Marco Aurelio), Ferdi (Les Ferdinand), Fatih Sultan Tekke (Fatih Tekke), Halil İbo (Halil İbrahim Eren), Haşimo (Haşim Palandöken), Şirin Berber (Şinahman Berberoğlu), Zoti (Zafer Tütün).*

3.1.8. Mensubiyete dayalı lakaplar:

Agop Mehmet[30] *(Dülger), Altınordulu Sait, Altaylı Talat (Erbay), Altaylı Vahap, Altaylı Zinnur, Arnavut Kemal, Arnavut Selahattin, Bacak Şefik (Güler), Bahriyeli Fethi, Bilecikli Turan (Gezer), Bulgar Kemal, Çerkes Sabri, Çeşmeli/Altaylı/Büyük Mustafa, Çinikli Mehmet (Aykut), Donanma Kamil (Eken), Gölcüklü Fahri, Gölcüklü Parlak Hasan (Akpınarca), Göztepeli Fuat (Göztepe), Herekeli Hoşgör Alaattin, İzmirli Hakkı, İzmitli Faruk (Sarman), Kağıtsporlu Abidin, Kakosi Kamuran, Kandıralı Hulusi, Karamürselli Nazmi, Karslı Turan Çetin, Kıbrıslı Mete, Kıbrıslı Mustafa, Koko Burhan (İpek), Koreli Mustafa, Köylü (Yusuf Altıntaş), Konyalı Mehmet, Kürt Bayram, Kürt Cengiz, Kürt Nuri, Laz Ali, Mekik Ahmet (Kahraman)*[31]*, Muhacir Ahmet (Çimen),Ordulu Cemal, Pomak Akın, Pomak Rahmi (Sezgenç), Taka Naci (Bastoncu), Macır İbo, Macır Salih (Salimoğlu), Oflu Nurettin, Rizeli Erol, Sapancalı Hasan, Sapancalı Zeki, Şeker*[32] *Orhan (Atmacan), Tatar İrfan (Toplu), Tatar Latif (Yalınlı), Tatar Metin (Yılmaz), Tatar Müzekker (Yiğit), Tatar Rauf (Başeer), Tatar Süreyya, Tatar Şükrü, Tatar Zekai, Tavşancıllı Günal, Tavşancıllı İhsan, Tavşancıllı Mehmet, Topkapılı Haydar, Türko Şükrü (Gülesin), Ulubatlı Gökhan, Ustrumcalı Hüseyin.*

3.1.9. İş, uğraş veya alışkanlık kaynaklı lakaplar:

Futbolcuların özel hayatlarında yaptıkları iş ve uğraşlar ya da ailelerinin işleri onlara lakap olarak verilmiştir. *Akordiyoncu (Zeki Biral), Akordiyoncu Yavuz, Asker Mustafa (Akarcalı)*[33]*, Avcı Sait (Sait Selahattin Cihanoğlu), Baklavacı Bayram (Sarıbaş), Balıkçı Tevfik, Başpehlivan Ercü, Berber Recep, Binbaşı Doktor Cevdet, Doktor Ali, Doktor Kemal, Doktor Recai (Özdemir), Elektrikçi Nuri, Fıstıkçı Nail, Gitarist Yaşar, Hanım Hakkı (Parker)*[34]*, Helvacı Nuri (Durak), Hoca Hasan, Kantin Süleyman, Kasap Hüseyin, Kasap Şevki, Komiser Fehmi, Köfte Burhan (Söğütlü), Köfteci Harun (Erol), Kuşçu Nuri (Toygun), Kuşçu (Metin Arvas), Masör Sırrı, Mudo Cengiz (Atahan), Öğretmen Cevat, Öğretmen İbrahim Bey, Öğretmen Ömer, Öğretmen Sadık, Öğretmen Veysel, Pastacı Güngör, Pastacı Sezai, Pavyoncu İhsan, Pehlivan (İdris Gülen), Peynirci Necdet (Peynirci), Pişmaniyeci Turan, Saksafon Cemal, Şair Nazım, Şarkıcı İsmet, Tabut Osman (Yılmaz), Tatlıcı (Ali Filibeli),*

[29] Elma olan soyadı lakap olarak kullanılmıştır.
[30] İstanbul Beyoğluspor'da oynadığı için Agop lakabı verilmiştir.
[31] Mekikspor'dan geldiği için kendisine Mekik lakabı verilmiştir.
[32] Şekerspor'dan geldiği için Şeker lakabı verilmiştir.
[33] Çanakkale Dardanelspor Tarihi
[34] Kadın kuaförlüğü de yaptığı için hanım lakabını almıştır.

Tenekeci Garbis (İstanbulluoğlu), Terzi Rahmi, Tiryaki Nuri, Toto Raşit, Turşu İhsan (Şahinkol ve oğulları Turşu: Volkan Şahinkol, Küçük Turşu: Gökhan Şahinkol).

3.1.10. Bir takımda aynı ada sahip olan futbolculara verilen lakaplar:

Bir takımda aynı isme sahip olan futbolcular için yaşça büyük olana "büyük", yaşça küçük olana da "küçük" lakabı verilmektedir. Bunun yanı sıra bir takımda aynı ada sahip futbolcuların adlarının yanına 1, 2, 3… diye sayıların eklendiği de görülmektedir.

Büyük Ahmet (Berman), Küçük Ahmet (Özacar), Büyük Ali (Beratlıgil), Küçük Ali, Büyük Burhan, Küçük Burhan (Tözer), Büyük Bülent (Alkılıç), Küçük Bülent (Korkmaz), Küçük Cemil, Büyük Coşkun (Süer), Küçük Doğan, Büyük Erol (Keskin), Küçük Erol (Topoyan), Büyük Fikret (Arıcan), Küçük Fikret/Kefal Fikret (Kırcan), Küçük Hakan (Keleş), Büyük Halil (Köksalan), Küçük Halil (Özyazıcı), Büyük İsmail (Kurt), Küçük İsmail (Alemdar), Küçük İsmail (Öner), Büyük İsmail (Karali), Büyük Levent (Akdoğan), Küçük Levent (Dörtgöz), Büyük Mehmet (Kalaycı), Küçük Mehmet (Çardak), Büyük Mehmet/Ördek (Oğuz), Büyük/Tireli Mehmet (Aydın), Küçük/Papi[35] Mehmet (Işıkal), Büyük Metin (Yıldız), Küçük Metin (Çekicler), Büyük Mustafa (Denizli), Küçük/Taytay Mustafa (Turgat), Büyük Müjdat Yetkiner, Küçük Müjdat Yetkiner / Miço, Büyük Necdet, Küçük Necdet, Küçük Orhan (Görsen), Küçük Orhan (Orhan Naci Akyüz), Küçük Orhan (Kaynak), Küçük Oktay, Büyük Temel, Küçük Temel, Büyük Tevfik (Baha), Küçük Tevfik (Gülcan), Ahmet 1 (Bötücene), Ahmet 2 (Yılmaz), Sedat 1 (Çelen), Sedat 2 (Özbağ), Sedat 3 (Özden), Şenol 3/ Kara Şimşek (Şenol Ulusavaş), Tevfik 3 (Tevfik Bal) Büyük Şenol, Küçük Şenol, Büyük Zeki.

3.1.11. Veriliş nedeni tespit edilemeyen lakaplar:

Angır Cemal, Ateşçi (Hasan Bozkurt), Ayva (Şevki Tunca), Bebek Süleyman (Emek), Bestami (Mesut Akıncı), Bot Ali, Boz Sadık, Böcek İsmet, Cico Cevdet, Cilveci Nuri (Erdoğan), Cimbik Mustafa, Co Mehmet, Coni Bülent, Çarli Suat, Çarşaf İbrahim, Çeko Burhan, Çeto Yalçın (Aytüner), Çinçon Necmettin, Çingene Ali, Çipur Hilmi, Dagiy Kadir, Deveci Hasan, Dıriy Bedri, Dimitri İrfan, Efe Nuri, Gagarin Yüksel, Galiço Mustafa, Gıcı Necati (Değirmenci), Gıncık Yılmaz, Gonil Mehmet, Gozgoz Yılmaz (Yurttaş), Hamur Ahmet, Hortum (Ruhi Yavuz), İmam Nihat, Kart Mehmet, Kayınço Faruk, Kaz Hayri, Kelleci Sarı Metin, Kerpiç Rafet, Koçi Selahattin, Kefen Nejat, Kıntık Muzaffer, Lavlav (Necmi Aktuna), Manav Adil, Mango Engin, Maraz Mustafa, Mastika Ali (Özel), Modil Hüseyin, Moruk Ali, Nagır Necati, Onyedi Mustafa, Parmaksız İsmet, Parmaksız Kenan, Pasikül Mehmet Ali, Pis Cevat, Pürüz Ercü (Ercüment Akalın), Sağır İhsan, Sakal Erdoğan (Doğru), Şatır Muammer, Şom Şefik, Tahta Burun Zeynel, Tapon Ahmet, Tipo Yalçın, Titrek Sabri (Dino), Toli Bayhan, Tori İlhan (Oflaz), Torol Kamil, Totoman Emrullah (Küçükboy), Tringoz Kamil, Tulumbacı Recep, Virane Mehmet (Mengü), Yağlı Orhan (Aydıngün), Yamalı Figo (Fikret Özırs).

[35] Papi: Baba anlamında bir sözcük.

3.2. Yapılarına Göre Lakaplar

3.2.1. Tek Sözcükten Oluşan Lakaplar

3.2.1.1. Basit yapılı lakaplar: *Agop, Alâ, Altın, Altobelli, Amca, Angır, Apo, Arap, Arnavut, Artist, Asker, Aslan, Atlantik, Atom, Ayı, Ayva, Baba, Badi, Baron, Baston, Batman, Beleş, Berber, Bestami, Beton, Beygir, Bıdık, Biblo, Boduri, Boğa, Bomba, Bonhof, Bot, Boz, Briyantin, Buldozer, Bulgar, Buriç, Bücür, Cambaz, Canavar, Ceylan, Cici, Co, Coni, Conti, Coral, Cruyff, Cülük, Çaça, Çakal, Çakır, Çamur, Çarli, Çarşaf, Çaycı, Çekirge, Çene, Çengel, Çerkes, Çikolata, Çukulata, Çingene, Çita, Çulluk, Dagiy, Dansöz, Dayı, Deli, Deve, Dıriy, Diabolico, Didi, Dimitri, Diş, Doktor, Domuz, Dozer, Efe, Elma, Fantoma, Fargo, Ferdi, Fırtına, Fitil, Fuji, Füze, Gagarin, Galiço, Gıcı, Gıncık, Gitarist, Gonzales, Hacı, Hafız, Hamur, Hans, Hoca, Hortum, Hugo, Hurubeş, İgor, İmam, İmparator, İngiliz, İskeletor, İşbora, Janti, Jilet, Kabur, Kambur, Kamyon, Kanarya, Kantin, Kaptan, Kara, Kart, Kartal, Kasap, Kasatura, Katil, Katır, Kauçuk, Kaz, Keçi, Kedi, Kefal, Kefen, Keklik, Kel, Kelle, Kemik, Kepçe, Kerpiç, King, Koç, Koeman, Kolej, Komando, Komiser, Komünist, Kotik, Kova, Kovboy, Köfte, Kör, Köse, Kral, Kubala, Kumbara, Kunduz, Kunta, Kürt, Lastik, Lawton, Laytar, Laz, Leblebi, Leş, Lokomotif, Macır, Madam, Mamako, Manav, Mangal, Mango, Maradona, Maraton, Maraz, Masör, Mastika, Matmazel, Maymun, Met, Mekik, Mevlana, Miçine, Miço, Mikro, Mışık, Modil, Moruk, Motor, Muhacir, Muhteşem, Mudo, Nagır, Ordinaryüs, Otomobil, Ördek, Paçoz, Pala, Panter, Papaz, Papi, Papin, Pasikül, Paşa, Pehlivan, Pele, Pepe, Piç, Piliç, Pis, Piskopat, Poğaça, Polim, Pomak, Portakal, Potuk, Profesör, Puşkaş, Pürüz, Radar, Rambo, Reis, Riva, Rossi, Rövoşata, Sağır, Sahtekar, Sakal, Saksafon, Sarı, Schillacci, Sementha, Serçe, Simonsen, Sinyor, Sniper, Sükse, Şair, Şatır, Şehzade, Şeker, Şeytan, Şifo, Şiir, Şirin, Şom, Tabut, Taka, Takoz, Tango, Tapon, Tarkan, Tarzan, Tatar, Tataresko, Teknik, Terzi, Teyyare, Tığ, Tilki, Tiryaki, Tokur, Torik, Tosun, Toto, Turşu, Türko, Ustura, Üstad, Vazo, Virane, Vosvos, Yahudi, Yavru, Zagor, Zehir, Zeybek, Zoti, Zündapp.*

3.2.1.2. Türemiş lakaplar: *Akordiyoncu, Albay, Allah'sız, Altınordulu, Almancı, Altaylı, Ateşçi, Avcı, Bacak, Bahriyeli, Baklavacı, Balıkçı, Bazukacı, Bebek, Beyciğim, Bilecikli, Bombacı, Bombardımancı, Boncuk, Böcek, Büyük, Cilveci, Cimbik, Çaycı, Çeşmeli, Çiftlik, Çilli, Çinikli, Çizgi, Çolak, Dalaklı, Deveci, Dimdik, Dobi, Donanma, Dubiç, Dumbo, Elektrikçi, Fıstıkçı, Gabak/Kabak, Geberik, Göbek, Gölcüklü, Göztepeli, Güvercin, Hanım, Haşimo, Haşlak, Helvacı, Herekeli, İzmirli, İzmitli, Kağıtsporlu, Kandıralı, Karamürselli, Karslı, Kelebek, Kelleci, Kesici, Kıbrıslı, Kıntık, Kıvırcık, Koçero, Koçi, Koçum, Konyalı, Koreli, Köfteci, Köylü, Kumcu, Kuşçu, Küçük, Mehmetçik, Oflu, Ordulu, Öğretmen, Öncü, Örümcek, Parlak, Parmaksız, Pastacı, Pavyoncu, Peynirci, Pıtırcık, Pişmaniyeci, Rizeli, Sapancalı, Sobacı, Sulu, Şarkıcı, Tatlıcı, Tavşan, Tavşancıllı, Tekirdağlı, Tenekeci, Teyyare, Titrek, Tombik, Topaç, Topkapılı, Toplu, Topuz, Tulumbacı, Tuzsuz, Ulubatlı, Ustrumcalı, Uzun, Voleci, Yağlı, Yamalı, Yamuk, Yarma, Yavuz.*

3.2.1.3. Birleşik yapılı lakaplar: *Ayıboğan, Başbakan, Başpehlivan, Çanakkale, Dalgakıran, Karabacak, Kayınço, Kaynana, Taşkafa, Tosbağa, Tereyağı, Tozkoparan.*

3.2.2. Kelime grubu kuruluşundaki lakaplar

3.2.2.1. İsim tamlaması kuruluşunda: *Ankara Canavarı, Berlin Panteri, Binbaşı, Boğazın Boğası, İzmit'in Büyücüsü, Gol Kralı, Kadıköy Panteri, Kadıköy'ün Boğası, Karpatların Maradonası, Köln Fatihi, Madrid Fatihi, Manchester Fatihi, Moskova Panteri, Rüzgârın Oğlu, Şarkın Zamora'sı, Türk Kafası, Türk Lokumu.*

3.2.2.2. Sıfat tamlaması kuruluşunda: *Altın Çocuk, Altın Kafa, Aslan Yürekli, Atom Karınca, Beyaz Ördek, Büyük Baston, Büyük Şef, Cam Adam, Çanakkale, Çapa Diş, Hızlı Gonzales, İlk İnsan, Kara Bomba, Kara Elmas, Kara İnci, Kara Kız, Kara Melik, Kara Şimşek, Kedi Kaleci, Kır Baş, Kibar Feyzo, Koca Usta, Küçük Dev Adam, Küçük Golcü, Küçük Turşu, Muhteşem Süleyman, Örümcek Adam, Pis Bıyık, Sarı Fırtına, Süper Bücür, Süper Mario, Şirin Berber, Taçsız Kral, Tahta Bacak, Tahta Burun, Tahta Perde, Uçan Balina, Uçan Kaleci, Uçan Manda, Yaralı Yüz, Yedibela.*

3.2.2.3. Tekrar grubu kuruluşunda: *Cak cak, Diş diş, Fıldır fış, Pır pır, Vak vak.*

3.2.2.4. Sayı grubu kuruluşunda: *On Yedi.*

3.2.2.5. Unvan grubu kuruluşunda: *Ali Çavuş, Hacı Ağa, Marko Paşa, Bay Gol.*

3.2.2.6. Birleşik isim grubu kuruluşunda: *Fatih Sultan Tekke, Robinson Crusoe.*

3.2.3. Cümle yapısı kuruluşunda:

Doldur Hüdayi.

3.3. Kökenlerine Göre Lakaplar

3.3.1. Türkçe Kökenli Lakaplar

Altın, Albay, Amca, Aslan, Avcı, Ayva, Ayı, Baba, Balıkçı, Baklavacı, Bebek, Beyciğim, Boduri, Boğa, Boncuk, Boz, Böcek, Büyük, Bücür, Cici, Cimbik, Cülük, Çakır, Çamur, Çekirge, Çiftlik, Çilli, Çizgi, Çolak, Çulluk, Dalaklı, Dayı, Deli, Deve, Deveci, Dimdik, Diş, Dobi, Donanma, Domuz, Dubiç, Efe, Elma, Fıldırfış, Gabak/Kabak, Geberik, Gıcı, Gıncık, Göbek, Güvercin, Hanım, Haşlak, Kara, Kartal, Katır, Kaz, Keçi, Kedi, Keklik, Kelebek, Kemik, Kerpiç, Kesici, Kıntık, Kıvırcık, Koç, Koçi, Koçum, Kotik, Kova, Köylü, Kumcu, Kunduz, Kuşçu, Küçük, Mehmetçik, Mışık, Öğretmen, Öncü, Ördek, Örümcek, Pala, Parmaksız, Paşa, Pepe, Pırpır, Pıtırcık, Piliç, Pis, Potuk, Sağır, Sakal, Sarı, Serçe, Sulu, Taka, Taşkafa, Tatar, Tatlıcı, Tavşan, Tenekeci, Tığ, Titrek, Tilki, Tokur, Tombik, Topaç, Toplu, Topuz, Tosbağa, Tosun, Tozkoparan, Tuzsuz, Uzun, Yağlı, Yamalı, Yamuk, Yarma, Yavru, Yavuz, Zeybek.

3.3.2. Yabancı Kökenli Lakaplar

artist (< Fr. artiste), asker (< Ar. 'asker), atom (< Fr. atome), badi (< Erm. bad), baron (<Fr. baron), baston (< İtal. bastone), Batman (< İng. batman), beleş (< Ar. bilā şey'), berber (<İtal. barbiere), beton (< Fr. beton), beygir (< Far. bār-gir), bıdık (< Erm. bzdig), biblo (<

Fr. bibelot), bomba (< İtal. bomba), bot (< İng. boat), briyantin (< Fr. brillantine), buldozer (< İng. bulldozer), cambaz (< Far. cān-bāz), canavar (< Far. cān-āver), ceylan (< Moğ. cegeren > ceyran), conti/canti/janti (< Fr. gentil), çaça (< İsp. chacha), çakal (< Far. şegāl), çarşaf (< Far. çār-i şeb > çār-şeb), çene (< Far. çāne – çene), çengel (< Far. çengāl), çikolata-çukalata (< İt. cioccolata), çita (< İng. cheetal), dansöz (< Fr. danseuse), doktor (< Fr. docteur), dozer (İng. dozer), fırtına (< İt. fortuna), fitil (< Ar. fetil), füze (< Fr. fusée), gitarist (< Fr. guitariste), hacı (< Ar. ḥācc), hafız (< Ar. ḥāfiẓ), hamur (<Ar. ḫamir'), hoca (< Far. ḫāce), hortum (< Ar. ḫurṭūm), imam (< Ar. imām), imparator (< Lat. imperator), jilet (< İng. Gilette), kabur (< Ar. kebir), kambur (< Yun. kampuris), kamyon (< Fr. camion), kanarya (< İsp. canario), kantin (< Fr. cantine), kaptan (< İtal. capitan), kart (< T. karı- tan ya da Fr. carte), kasap (Ar. ḳaṣṣāb), kasatura (Bulg. kostur–kostura), katil (< Ar. ḳātil), kauçuk (< Fr. caoutchouc), kefal (< Yun. kephali), kefen (< Ar. kefen), kel (< Far. kel), kelle (< Far. kelle), kepçe (< Far. kefçe), king (< İng. king), kolej (< Fr. collège), komando (< Fr./İng. commando), komiser (< Fr. commissaire), komünist (< Fr. communiste), kovboy (< İng. cowboy), köfte (< Far. kūfte), kör (< Far. gūr), köse (< Far. kūse), kral (< Sırp. kral), kumbara (< Far. ḫumbara), lastik (< Fr. élastique), leblebi (< Far. leblebū), leş (< Far. lāşe), macır "muhacir" (< Ar. muhācir), madam (< Fr. madame), mangal (<Ar. menḳal), mango (< İng. mango), maraton (< Fr. marathon), maraz (< Ar. maraż), masör (< Fr. masseur), mastika (< Rum. masti'ka), matmazel (< Fr. mademoiselle), maymun (< Ar. meymūn), miço (< Yun. mutso), mikro (< Fr. micro), modil "modül" (< Fr. module), moruk (< Erm. mōruk), motor (< Fr. moteur), muhacir/macır (< Ar. muhācir), muhteşem (< Ar. muḥteşem), ordinaryüs (< Alm. Ordinarius), otomobil (<Fr. automobile), paçoz (< Yun. patsos), panter (< Fr. panthère), papaz (< Yun. papas), papi (< İsp.?), pehlivan (< Far. pehlevān), piç (< Far. pīç), piskopat "psikopat" (< Fr. psychopathe), poğaça (< Slav. poğaça), polim (< Yun. polemo), portakal (< Portugal), profesör (< Fr. professeur), pürüz (Far. purz), radar (< İng. radar), reis (< Ar. re'is), sahtekar (< Far. sāḫte-kār), saksafon (< Fr. saxophone), sinyor (< İtal. signore), sniper (< İng. sniper), sükse (< Fr. succès), şair (< Ar. şā'ir), şatır (< Ar. şāṭir), şehzade (< Far. şeh-zāde), şeker (< Far. şeker), şeytan (< Ar. şeyṭān), şiir (< Ar. şi'r), şirin (< Far. şirin), şom (< Ar. şu'm), tabut (< Ar. tābūt), takoz (< Yun. takos), tango (< İsp. tango), teknik (< Fr. technique), terzi (< Far. derzi), teyyare "tayyare" (< Ar. ṭayyāre), tiryaki (< Far. tiryāki), torik (< Yun. tarikhi), turşu (< Far. turşi), ustura (< Far. usture), üstad (< Far. ustād), vazo (< İtal. vaso), virane (< Far. virāne), zehir (< Far. zehr).

3.3.3. Karışık Kökenli Lakaplar

Akordiyoncu (< Alm. Akkordion + cu), Allah'sız (< Ar. Allāh + sız), Almancı (< Fr. allemand + cı), ateşçi (< Far. āteş + çi), bacak (< Far. pāçe + k), bahriyeli (< Ar. baḥriyye + li), başpehlivan (< baş + Far. pehlevān), bazukacı (< İng. bazooka +cı), bombacı (< İtal. bomba + cı), bombardımancı (Fr. bombardement + cı), cilveci (< Ar. cilve + ci), çaycı (< Çin. ça-ye + cı), elektrikçi (< Fr. électrique + çi), fıstıkçı (< Ar. fustuḳ + çı), helvacı (< Ar. ḥalvā +cı), kelleci (< Far. kelle + ci), koçero, köfteci (< Far. küfte + ci), köylü (< Far. kūy + lü), pastacı (< İtal. pasta + cı), pavyoncu (< Fr. pavillon + cu), peynirci (< Far. penir + ci), pişmaniyeci (Far. peşmāniyye + ci), sobacı (< Mac. szoba + cı), şarkıcı (< Ar. şarḳi + cı), şeytan (< Ar. şeyṭān), tulumbacı (< İtal. tulumba + cı), voleci (< Fr. volée + ci),

3.3.4. Özel Adlar:

Agop, Arap (< Ar. 'arab), Arnavut (< Yun. Arvanitis), Altobelli, Atlantik, Batman, Bilecikli, Bonhof, Bulgar, Co, Coni, Coral, Cruyff, Çarli, Çerkes, Çeşmeli, Çingene, Çinikli, Diabolico, Didi, Dimitri, Dumbo, Fantoma, Fargo, Fuji, Gagarin, Galiço, Gonzales, Gölcüklü, Göztepeli, Herekeli, Hans, Haşimo, Hugo, Hurubeş, İgor, İngiliz, İskeletor, İşbora, İzmirli, İzmitli, Kağıtsporlu, Kandıralı, Karamürselli, Karslı, Kıbrıslı, Koeman, Koko, Konyalı, Koreli, Kubala, Kunta, Kürt, Lawton, Laz, Mamako, Maradona, Mevlana, Mudo, Oflu, Ordulu, Papin, Pele, Pomak, Puşkaş, Rambo, Riva, Rizeli, Rossi, Sapancalı, Schillacci, Sementha, Simonsen, Şifo, Tapon, Tarkan, Tarzan, Tatar, Tataresko, Tavşancıllı, Tekirdağlı, Torol, Totoman, Türko, Ulubatlı, Usturumcalı, Vosvos, Yahudi, Zagor, Zamora, Zapo, Zündapp.

3.3.5. Kısaltmalar:

Alâ, Apo, Beko, Borçe, Buriç, Cengo, Cico, Çeko, Çeto, Ferdi, Fofo, Haşimo, Koko, Mami, Toto, Zapo, Zoti.

3.3.6. Kökeni Bilinmeyen Lakaplar

Angır, *Çipur, Dagiy, Dıriy, Gonil, Gozgoz, Lavlav, Laytar, Manav, Miçine, Nagır, Pasikül, Tipo, Toli, Tori, Torol, Tringoz.*

Değerlendirme

Futbolculara lakapları; taraftarlar, antrenörler, spor kulübü yöneticileri, spor basını ya da arkadaşları tarafından verilmektedir. Lakaplarını sevip soyadı olarak alan ve soyadını ya da adını lakabıyla değiştiren futbolcuların *(Aslan Nihat, Boncuk Ömer, Cici Necdet, Kelle İbrahim, Leblebi Mehmet… gibi)* yanı sıra sevmeyen futbolcuların da (*Şeytan Rıdvan, Katil Reha… gibi)* olduğu bilinmektedir.

Kocaelili futbolcuların lakapları bize şehirle ilgili çeşitli bilgiler vermektedir. Futbolun profesyonel bir meslek olmadan önce futbolcuların başka meslekleri olduğu bilinmektedir. *Berber, Elektrikçi, Fıstıkçı, Helvacı, Kasap, Pişmaniyeci, Terzi*… gibi lakaplardan Kocaelili futbolcuların esnaf oldukları ya da esnaf bir aileye mensup oldukları anlaşılmaktadır. Bahriyeli ve öğretmen lakapları da denizci ve öğretmen olan futbolculara işaret etmektedir. *Bilecikli, Bulgar, Kakosi, Karslı, Kıbrıslı, Kürt, Laz, Muhacir, Pomak, Tatar* lakapları ise bölgenin göç alan bir bölge olduğunu bize göstermektedir. *Kumcu* ve *Çamur* lakapları ise bizlere ilk zamanlardaki kumlu ve çamurlu saha yapısını hatırlatmaktadır.

Bu çalışmada Türk futbolcularının lakapları; anlamlarına, yapılarına ve kökenlerine göre sınıflandırılmaktadır.

Anlamlarına göre lakaplar; fiziksel özelliklere göre lakaplar (*ten rengine, saçlarının rengine ya da şekline, göz rengine, kafa yapısına, kulaklarının yapısına, yüzündeki bir kusura/özelliğe, kilolu ya da iri yapılı oluşuna, boyunun uzun olup zayıf olmasına, bacak boyunun uzun olmasına, boyunun kısalığına, solak olmasına, elinin sakat olmasına, futbol oynarken*

vücudunun aldığı şekle, giyimine, konuşma tarzına, yürüyüşüne, giyimine gör), kişisel özelliklere göre lakaplar, futbol oynayış yönüyle başka bir varlığa benzetilenler (*futboldaki gücü ve oynayış tarzı hayvansal güce benzetilenler, çizgi film/film karakterine ya da oyun karakterine benzetilenler, Futboldaki hızlarıyla başka bir varlığa benzetilenler, rakibe karşı başarılı ve dayanıklı futbol oyunculuklarıyla başka bir varlığa benzetilenler, topa vuruşları ve sert oynayışlarıyla başka bir varlığa benzetilenler*), ünlü bir futbolcuya benzetilmeyle oluşan lakaplar, yaşanan bir olaydan sonra verilen lakaplar, tekrarlanan bir durumdan sonra verilen lakaplar, kişi adının kısaltılması ya da değiştirilmesiyle oluşan lakaplar, mensubiyete dayalı lakaplar, iş, uğraş veya alışkanlık kaynaklı lakaplar; bir takımda aynı ada sahip olan futbolculara verilen lakaplar ile veriliş nedeni tespit edilemeyen lakaplar olmak üzere on bir grupta sınıflandırılmaktadır.

Futbolculara fiziksel özelliklerine göre; koyu tenli olmalarından dolayı *Kara* ya da *Arap*; yüzündeki kusurlara ya da belirgin özelliğe göre *Çapa Diş, Çene*, *Çilli, Kör*, *Köse, Pis Bıyık, Yaralı Yüz*; sarı saçlarından dolayı *Hans, Sarı*, *Yahudi*; saçlarının olmamasından dolayı *Kabak* ya da *Kel*; saçlarının uzun ve kabarık olmasıyla *Papaz, Paçoz, Tarzan* ya da *İlk İnsan*; kilosundan dolayı *Poğaça*, *Tombik* ya da *Manda*; uzun boylu ve zayıf olmasından dolayı *Baston, Cülük, Fitil, Tığ*; kısa boylu olmasından dolayı *Badi, Boduri, Bücür, Leblebi, Miçine, Mikro, Potuk, Serçe* ya da *Yavru;* vücudunun aldığı şekle göre *Dimdik, Kambur, Vosvos*; konuşma tarzına göre *Cak Cak, Köylü*, *Pepe;* yürüyüşünden dolayı *Ördek*; gözlerinin renginden dolayı *Çakır,* kafa yapısından dolayı *Laytar;* kulaklarının şeklinden dolayı *Kepçe;* solak ya da eli sakat olduğu için *Çolak* lakaplarının verildiği görülmektedir.

Kişisel özelliklere göre verilen lakaplara baktığımız zaman, iyi özelliklere sahip futbolculara *Baba*, *Cici*, *Matmazel*, *Baron*, *Paşa*, *Reis, Siny*or, *Şiir*; dış görünüşlerine önem verenlere *Sükse*, *Vazo*; futbol sahasında centilmenlik dışı hareketlerde bulunanlara, karşı takımın taraftarları tarafından, *Çingene*, *Dansöz*, *Piç*; futboldaki ustalıkları nedeniyle *Artist, Büyücü*, *Cambaz, Çaça, Doktor*, *İmparator*, *Janti, Şeytan*; beklenmedik davranışlarda bulunmalarından ve gözü karalıklarından dolayı *Deli*, *Piskopat, Yedibela* … gibi lakapların verildiği görülmektedir.

Futbol oynayış yönüyle başka bir varlığa benzetilerek verilen lakaplar incelendiğinde futbolda cesur olanlara *Aslan*, *Boğa*; kıvraklıklarıyla *Ceylan*, *Çakal*, *Tilki*, *Kartal*, *Keklik*, *Tavşan*, *Maymun*, *Serçe*, *Çulluk*; güçlü yapıları nedeniyle *Ayı*, *Ayıboğan*, *Domuz*, *Katır* gibi hayvan adlı lakapların verildiği tespit edilmiştir.

Çizgi film/film karakterine ya da oyun karakterine benzetilme sonucu verilen lakaplar şunlardır: *Atom Karınca, Batman, Fantoma, Hızlı Gonzales, Hugo, İgor, İskeletor, Kara Şimşek, Kibar Feyzo, Kunta, Küçük Dev Adam, Muhteşem Süleyman, Örümcek Adam, Rambo, Süper Mario, Tarkan, Zagor.*

Futboldaki hızlarıyla başka bir varlığa benzetilmeyle oluşan lakaplar: *Lokomotif, Maraton, Motor, Otomobil, Pırpır, Rüzgârın Oğlu, Sarı Fırtına, Teyyare, Tozkoparan*dır.

Rakibe karşı başarılı ve dayanıklı futbol oyunculuklarıyla başka bir varlığa benzetilmeyle oluşan lakaplar: *Beton, Çamur, Çanakkale, Çengel, Dalgakıran, İşbora, Çiftkale, Diş, Fargo, Kamyon, Kauçuk, Kelle, Kemik, Komando, Mangal, Sobacı, Tahta Bacak, Takoz, Tereyağı*dır.

Topa vuruşlarındaki ve oynayışlarındaki sertlik nedeniyle verilen lakaplar arasında *Atom, Bombacı, Bombardımancı, Buldozer, Canavar, Dozer, Füze, Jilet, Kasap, Kasatura, Sniper, Ustura* bulunmaktadır.

Futbolculara lakap olan ünlü futbolcu adları arasında ise *Altobelli, Bonhof, Coral, Cruyff, Didi, Hrubesch, Lawton, Mamako, Maradona, Papin, Pele, Puşkaş, Riva, Rossi, Schillacci, Scifo, Simonsen ve Zamora* yer almaktadır. Dünyaca ünlü futbolcuların adlarının lakap olarak verilmesi futbol taraftarının, yöneticilerin, futbol yazarlarının ve futbolcuların yurtdışındaki futbolu ve futbolcuları yakından takip ettiklerini göstermektedir. Aynı zamanda lakabın verildiği futbolcunun dünyaca ünlü futbolcu kadar başarılı olduğu lakabı sayesinde ilan edilmektedir.

Çok gol atan futbolculara *Bay Gol, Gol Kralı, Kral, Taçsız Kral* lakapları verilmektedir. Rakip topların ağlarla buluşmasını önleyen kalecilere *Panter*, *Kedi, Lastik*, *Kauçuk*, *Uçan Kaleci* gibi lakaplar verilirken, gollere engel olamayan kalecilere *Kova* ya da *Kumbara* lakapları verilmektedir. Ayrıca iri cüsseli olmalarından dolayı *Uçan Manda* ya da *Uçan Balina* lakaplarını da almaktadırlar.

Başlarından geçen hadiseler sonucu *Katil*, *Taşkafa*, *Çaycı*; tekrarlanan bir durumdan sonra *Beleş*, *Cam Adam*, *Çulluk*, *Dobi*, *Doldur Hüdayi*, *Fuji*, *Kelle*… gibi lakaplar verilmiştir.

Lakapların bir kısmı futbolcunun adının kısaltılmasıyla veya başka bir isimle benzerlik kurulmasıyla oluşturulmuştur. Mensubiyete dayalı lakaplarda görülen ise *Altınordulu, Altaylı, Bacak, Donanma, Mekik, Şeker…* vb. gibi futbolcuların önceki kulüplerinin adıyla anılmasıdır. *Kakosi, Muhacir, Tatar…* ise futbolcuların göçmen olduklarının göstergesi olan lakaplardır. İş, uğraş veya alışkanlık kaynaklı lakaplarda görülen *Doktor, Elektrikçi, Fıstıkçı, Öğretmen, Pastacı, Şarkıcı*… vb. adları aynı zamanda futbolcuların gerçek hayattaki mesleklerine işaret eden lakaplardır. Futbolun bir meslek olmasıyla beraber futbolculara bu tür lakap verme sona ermiştir.

Bir takımda aynı isme sahip olan futbolcular için yaşça büyük olana *büyük*, yaşça küçük olana da *küçük* lakabı verilmektedir. Bunun yanı sıra futbolcu adının yanına 1, 2, 3… diye sayıların eklendiği de görülmektedir.

Hiç lakabı olmayan ya da aynı lakaba sahip olan futbolcuların yanı sıra birden fazla lakaba sahip olan futbolcular da bulunmaktadır: *Kambur Ahmet / Küçük Ahmet (Berman), Kanarya / Uçan Kaleci (Cihat Arman), Bazukacı/Bombacı (Hami Mandıralı), Çanakkale / Dalgakıran (Hasan Kamil Sporel), Çarli / Jilet (Yılmaz Şen), Altaylı / Çeşmeli / Büyük Mustafa (Denizli), İzmit'in Büyücüsü / Türk Lokumu / Harry Potter / Diabolico / Kral (Kerem Aktürkoğlu), Büyük / Ördek Mehmet (Oğuz), Küçük/Papi*[36] *Mehmet (Işıkal).* Futbolcuların birden fazla lakaplarının olmasında farklı çevre ve kulüplerde yer almalarının etkisi olduğu söylenebilir. Aynı lakabın birden fazla futbolcu için kullanılması ise, lakapların bireysel bir özel ad olmaktan çıkarak belirli fiziksel, davranışsal ya da işlevsel özellikleri temsil eden tip adlarına dönüşmesiyle açıklanabilir.

Çalışma kapsamında derlenen lakaplar dil bilgisi açısından incelendiğinde, büyük bir çoğunluğunun tek sözcükten oluşan basit yapılı *(Arap, Ayı, Kral vb.)* adlar olduğu görülmektedir. Bununla birlikte, meslek ve aidiyet bildiren türemiş lakaplar *(Akordiyoncu, Pişmaniyeci, Bilecikli vb.)* ile sıfat tamlamasından oluşan kelime grupları *(Altın Kafa, Atom Karınca, Sarı Fırtına vb.)* lakaplar arasında önemli bir yer tutmaktadır.

[36] Papi: Baba anlamında bir sözcük.

Köken bakımından bakıldığında, Türkçe kökenli lakapların *(Aslan, Çolak, Sarı vb.)* yanı sıra, yabancı kökenli *(Artist, Baron, Jilet, Sinyor vb.)* ve karışık kökenli *(Bombacı, Voleci vb.)* sözcüklerin de yoğun şekilde kullanıldığı gözlemlenmektedir.

Sonuç

Futbolun endüstrileşmesiyle birlikte taraftar ve oyuncu arasındaki duygusal bağ zayıflamış, bu durum lakap verme geleneğinin yerini ad ve soyadların kullanımına bırakmasına neden olmuştur. Bu çalışma, Türk futbolundaki lakapların büyük ölçüde sözlü kültürde kaldığını ve zamanla unutulma riski taşıdığını ortaya koymaktadır. Bazı futbolcuların yalnızca lakaplarıyla hatırlanması ve isim benzerlikleri, bu lakapların hangi sporcuya ait olduğunun tespitini güçleştirmektedir. Mevcut literatürde lakapların kökenine dair bilgi eksikliği bulunması; yerel ağız kullanımları, yabancı isimlerin telaffuz edildiği gibi yazılması ve dönemin popüler kültür ögelerinden (film, marka vb.) esinlenilmesi, bu kavramların günümüzde anlamlandırılmasını zorlaştıran temel unsurlardır.

İnceleme sonucunda lakapların; yalnızca bireysel özellikleri yansıtan birer isimlendirme değil, aynı zamanda taraftar kültürünü ve kent kimliğini yansıtan önemli birer kültürel gösterge olduğu görülmektedir. Özellikle Kocaeli örneğinde bu lakaplar; şehrin esnaf yapısından göç dalgalarına, saha koşullarından yerel kültüre kadar geniş bir yelpazede toplumsal hafızayı şekillendirmektedir.

Kökeni kesin olarak tespit edilemeyen lakapların sözlü tarih çalışmalarıyla aydınlatılması, sadece spor tarihine değil, Türkiye'nin toplumsal belleğine de önemli katkılar sunacaktır.

KAYNAKÇA

Adnan, Ziya, Çünkü Biz Ankaragüçlüyüz, 2. bs., İletişim Yayınları, İstanbul, 2019.

Akın, Yiğit, Kaf Sin Kaf, 2. bs., İletişim Yayınları, İstanbul, 2014.

Atabeyoğlu, Cem ve Kuzucanlı, Bülent, Türkiye'de 100 Ünlü Futbolcu, MORPA Kültür Yayınları, İstanbul, 2008.

Atalı, Levent, Kocaeli'nin Spor Tarihi, Röportajlarla Bir Dönem, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları, Kocaeli, 2007.

Berent, Orhan, Alsancak'ın Sakini Altay, İletişim Yayınları, İstanbul, 2014.

Bora, Tanıl (Der.), Takımdan Ayrı Düz Koşu, 5. bs., İletişim Yayınları, İstanbul, 2018.

Çelik, Harun, Bize Her Yer Trabzon, Anekdot Yayınevi, Ankara, 2008.

Dağlaroğlu, Rüştü ve Sarı, Haluk, Türk Futbol Tarihi, Ticaret Bankası Yayınları, 1960.

Derleme Sözlüğü, C.II., Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2019.

Hiçyılmaz, Ergun, Beşiktaş, Bazıları Büyük Doğar, 5. bs., Ulak Yayıncılık, İstanbul, 2021.

Keskin, Ahmet, Türk Kültüründe Lakaplar, Akçağ Yayınları, Ankara, 2020.

Kulaçoğlu, Hakan, Fırtına, İhtilal, Efsane Trabzonspor, 5. bs., İletişim Yayınları, İstanbul, 2016.

Şahin, İbrahim, Adbilim, 3. bs., Pegem Akademi Yayınları, Ankara, 2018.

Tanrıkulu, Altan, Fenerbahçe Tarihi, Efsaneleriyle, Kahramanlarıyla, Rakamlarıyla, Yapı Kredi Yayınları, İstanbul, 2002.

Topyıldız, Özgür, Anadolu Yıldızı Eskişehirspor, 5. bs., İletişim Yayınları, İstanbul, 2017.

Türkçe Sözlük, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2019.

Yılmaz, Mehmet, Samsunspor Kırmızı, Beyaz, Siyah, İletişim Yayınları, İstanbul, 2009.

Yüce, Mehmet, Osmanlı Melekleri, Futbol Tarihimizin Kadim Devreleri, Türkiye Futbol Tarihi, C.1, İletişim Yayınları, İstanbul: 2014.

Yüce, Mehmet, İdmancı Ruhlar, Futbol Tarihimizin Klasik Devreleri: 1923-1952. Türkiye Futbol Tarihi, C.2, İletişim Yayınları, İstanbul: 2015.

Yüce, Mehmet, Romantik Yürekler, Futbol Tarihimizin Yeni Devreleri: 1952-1992. Türkiye Futbol Tarihi, C.3, İletişim Yayınları, İstanbul: 2016.

Zamur, Cem, Onun Gibisi Gelmedi, Memleket Futbolundan Portreler, İletişim Yayınları, İstanbul, 2012.

Elektronik Kaynaklar

Altınordu FK, www.altinordu.org.tr

Dinyakos Türkiye Spor Tarihi, https://dinyakos.com/

Ekşi Sözlük, www.eksisozluk.com

Galatasaray Sözlük, www.rerererarara.net

İstanbulspor Taraftarlar Derneği, www.istanbulsportd.org

Fenerbahçe Sözlük, www.fenerbahcesozluk.com

Hereke Futbol Tarihi, https://herekeli.com/hereke/hereke-spor-tarihi/hereke-futbol-tarihi/

Kocaeli Spor Tarihinden Damlalar,

https://www.academia.edu/127943852/Kocaeli_Spor_Tarihinden_Damlalar_I

Kocaeli Spor Tarihinden Damlalar II,

https://www.academia.edu/127943534/Kocaeli_Spor_Tarihinden_Damlalar_II

Kocaeli Spor Tarihinden Damlalar III,

https://www.academia.edu/127943723/Kocaeli_Spor_Tarihinden_Damlalar_III

Kocaeli Spor Tarihinden Damlalar V,

https://www.academia.edu/127943834/Kocaeli_Spor_Tarihinden_Damlalar_V

Çanakkale Dardanelspor Tarihi,

https://www.kaleninsesi.com/haber/14446274/canakkale-dardanelspor-tarihi-7bolum-30072020

Gençlerbirliğinin Lakaplı Futbolcuları: Yiğit Namıyla Anılır,

https://forum.alkaralar.com/t/genclerbirliginin-lakapli-futbolculari-yigit-namiyla-anilir/181

Kerem Aktürkoğlu - Zoru Başarır, İmkansız Biraz Zaman Alır,

https://fikirturu.com/spor/kerem-akturkoglu-zoru-basarir-imkansiz-biraz/

Kocaelispor Efsanesi, https://www.facebook.com/groups/482169112680093/

Beyaz Ördek Lakaplı Hangi Futbolcu Tanınıyor?

https://www.ordek.gen.tr/beyaz-ordek-lakapli-hangi-futbolcu-taniniyor.html

KENT TARİHİNDE SPOR TARİHİNİN ÖNEMİ

Abdulmecit BÜLBÜL*

Özet

Kentler sahip oldukları tarih, edebiyat, sanat, gelenek ve görenek gibi kendine özgü özellikleriyle bir imaj çizmektedir. Bu özelliklerinin bütününü oluşturan kültürün içerisinde spor da önemli bir etken olarak görülmektedir.

Kent kültürü ve kentlilik bilincinin oluşmasında yerel tarih çalışmaları önem arz etmektedir. Türkiye, yerel tarih çalışmalarında bir ilerleme kaydetse de bu başta genel tarih ve belirli alanlarda yoğunlaşmıştır. Yerel spor tarihi, çoğunlukla genel tarih ile ilgili yayımlanan kitaplar içerisinde yer almakta ve bu konu özelinde detaylı araştırmalar yapılmamakla birlikte son dönemlerde belediyeler tarafından desteklenen çalışmalar ön plana çıkmaktadır.

Yerel spor tarihinin incelenmesi, mevcut olan eksik bilgileri tamamlama ve yanlış bilgileri doğrulama imkânı sağlayarak kent tarihine yeni bir bakış açısı kazandıracaktır. Kent kültürünün gelecek kuşaklara aktarılmasını sağlayacaktır. Kent tarihi ile ilgili olarak yapılacak araştırmalarda kaynak olarak başvurulabilecektir. Kentteki mevcut müzeler ve yeni açılacak müzeler için doküman ve eser ihtiyacını karşılayabilecektir.

Bu çalışmanın amacı; yerel spor tarihinin, kent tarihi açısından incelenmesi ve kent kültürü ile kentlilik bilincinin oluşmasına katkı sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Kocaeli, Tarih, Spor Tarihi, Yerel Tarih, Kültür.

1. Giriş

Kent tarihi, bir şehrin bir kasabanın tarihsel gelişim sürecini inceleyen bir tarih alanıdır. Çok disiplinli bir çalışma alanı olan kent tarihi, *"sosyal tarih, mimarlık tarihi, kent sosyolojisi, coğrafya, ekonomi tarihi ve arkeoloji"* gibi disiplinlerin bir arada bulunduğu bir alandır. Kent tarihini araştıran bu disiplinler kentin gelişimini meydana çıkarmakla birlikte kentin farklı yönlerini de öne çıkarmaktadır.[1]

* Uzman Spor Bilimci, Yalova Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, e-mail: mecitsgm@gmail.com, ORCID: 0000-0002-0362-6039

[1] Mehtap Türkyılmaz, Alev Ayaokur, "Ankara Kent Tarihi Araştırmaları: 1923-2013." *Başkent Oluşunun 90. Yılında Ankara. 1923-2013 Sempozyum Bildirileri*, Ankara, 2014, s. 262.

Bir milletin kendine özgü duygu ve düşünce biçimleri, tarih bilincini, edebiyat ve sanat birikimlerinin bütününü oluşturan kültürün[2] içerisinde spor da önemli bir etken olarak görülmektedir.[3]

Kent kültürü, tarihin ve tabiatın o kente bırakmış olduğu birikimdir. Bu birikimin temel yapısı olan kent kimliğinde ise o kenti diğer kentlerden farklı kılan ve süreklilik kazanmış özellikleri gelmektedir.[4] Bir kenti farklı kılan ve diğer kentlerden ayıran her özellik o kentin kimliğidir.[5]

Kentli kimliği ve kentlilik bilincinin oluşturmanın temel şartı; o kente özgü tarihsel birikimi süreklilik arz edecek şekilde bilindik hale getirmek ve geçmişle bugün arasında bağ kurarak geleceğe yönelik planlamalar yapmaktır.[6]

Keleş'e göre; *"Kent kültürünün oluşmasında, öğelerinin korunmasında ve geliştirilmesinde türlü aktörlere çeşitli görevler düşer."* Bunların başında Uluslararası topluluklar gelmekte ve diğer aktörler ise devletler, yerel yönetimler ve yurttaştır[7].

Kent kültürü ve kentlilik bilincinin oluşmasında tarih çalışmaları önem arz etmektedir. Spor tarihine yönelik çalışmalar, kentlilik yaşamının en güçlü birleştirici unsurlarından biridir.

1.1. Türkiye'de Spor Tarihi Yazımı

Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında, geleneksel sporlarımıza önem verilmiş ve spor kültürümüzü destekleyecek kanunlar çıkartılmıştır. Türk Spor Kurumu tarafından Halim Baki Kunter'e *"Eski Türk Sporları Üzerine Araştırmalar"* adında bir kitap yazdırılmıştır. Spor tarihi ile ilgili araştırmalar yaptırılarak değerli belgelerin tespiti ve tasnifi yapılmıştır.[8]

Mustafa Kemal Atatürk, "*Her çeşit spor faaliyetlerini, Türk gençliğinin millî terbiyesini ana unsurlarından saymak lazımdır. Bu işte hükûmetin şimdiye kadar olduğundan daha çok ciddi ve dikkatli davranması, Türk gençliğini, spor bakımından da millî heyecan içinde itina ile yetiştirmesi önemli* tutulmalıdır."[9] sözüyle sporun içerisinde yer alan yönetici, antrenör ve sporcuların eğitiminde Türk spor tarihine dair bilgilerin verilmesi gerektiğine işaret etmiştir. Böylelikle kişi Türk spor tarihini ve başarılı sporcuları tanıdıkça milli duyguları kabaracak ve spor ulusal bir kimlik oluşturmada etkili olacaktır.[10]

---

[2] Yaşar Yücel, Bahaeddin Yediyıldız, "Tarih ve Kültür", *Erdem*, 4(10), 1988, s. 32.

[3] Metin Bayram, Serkantevabil Aka, Gökhan Bayraktar, Kenan Şebin, "Türk Kültüründe Topa Dara (Sopa Topu)", *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (1), 2019, s. 15.

[4] Hüseyin Koçak, "Kent-Kültür İlişkisi Bağlamında Türkiye'de Değişen ve Dönüşen Kentler", *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 2011, s. 263.

[5] İdris Oğurlu, "Çevre-Kent İmaji-Kent Kimliği-Kent Kültürü Etkileşimlerine Bir Bakış", *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 13(26), 2014, s. 276.

[6] ÇEKÜL Vakfı, Tarihi Kentler Birliği. "Kent Tarihi Müzeleri ve Arşivleri." ÇEKÜL Vakfı-Tarihi Kentler Birliği Yayınları Kılavuz Kitapçıklar Dizisi 2. İstanbul. 2013, s. 14.

[7] Ruşen Keleş, "Kent ve Kültür Üzerine", *Mülkiye Dergisi*, 29(246), 2005, s.15-16.

[8] Özbay Güven, "Türk Spor Tarihi Yazıcılığı ve Mehmet Atıf Kahraman", *Cumhuriyet Dönemi'nde Türkiye'de Tarihçilik ve Tarih Yayıncılığı Sempozyum Bildirileri*, Ankara, 2010. yeniturkiye.com. Beden Eğitimi ve Spor Özel Sayısı s. 91.

[9] Atatürk Araştırma Merkezi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü. *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri*. Cilt 3 (1925-1938), Yüksel Özgen (Ed.). Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları. Ankara, 2024, s. 256.

[10] Güven, a.g.m., s.91.

Kurthan Fişek; Spor tarihimiz hakkında *"Türkiye spor tarihi konusunda yazılanların büyük bölümü, belgelere değil, belleklere dayalıdır."* demektedir. Bunun nedeni ise sporun, hiçbir zaman devlet belgeliklerinde bulunmaya değer görülmemesidir.[11]

Türkiye'de spor tarihi yazımı incelendiğinde, belgeye ve birinci kaynaklara dayanarak eser yazanların başında üç yazar bulunmaktadır. Bu isimler; Halim Baki Kunter, Dr. Orhan Koloğlu ve Doç. Dr. Ünsal Yücel'dir. Fakat bu yazarlar Türk spor tarihindeki spor branşlarını ve sporcularını bir bütün olarak incelememişlerdir.

Türk spor tarihi yazıcılığında, Mehmet Atıf Kahraman'ın ön plana çıkmasını Özbay Güven şu şekilde açıklamaktadır; *"Mehmet Atıf Kahraman'dan önce spor tarihimiz konusunda detaylı ve derin bir araştırma yapıp toplu bir eser yazan çıkmamıştır."* Mehmet Atıf Kahraman'ın, Türk spor tarihindeki spor branşlarını ve sporcularını bir bütün olarak incelemesi, bilimsel biçimde ve birincil kaynaklardan yararlanarak eserler meydan getirmesi, Türkiye'de spor tarihçiliğinin öncüsü olmasında etkilidir.[12]

1.1. Türkiye'de Yerel Tarih Yazımı

Türkiye'de, yerel tarih çalışmaları, beylikler döneminde, beyliklerin başkentleri ve önemli kentleri ile karşımıza çıkmaktadır. Osmanlılar Dönemi'nde, başkent olarak kullanılan Bursa, Edirne ve İstanbul ağırlıklı olmak üzere birçok kent ile ilgili yapılan çalışmalar yerel tarih yazımı kapsamına girmektedir.[13]

Türkiye, yerel tarih çalışmalarında bir ilerleme kaydetse de bu başta genel tarih, arkeoloji, kültür, turizm, sanat, eğitim, folklor, mimari yapılar, tarım ve yöresel yemekler gibi belirli alanlarda yoğunlaşmıştır.

1.2.Türkiye'de Yerel Spor Tarihi Yazımı

Yerel spor tarihi alanında yapılan araştırmalar çeşitli şekillerde sınıflandırılabilir. Bu sınıflandırmalar, araştırmacının ilgi duyduğu konu, yerelde ön plana çıkan kulüp ve sporcular olduğu gibi genel hatlarıyla bir incelemede yapılabilir.

Yerel spor tarihi alanında yapılan araştırmaları şu şekilde tasnif edilebilir:

Genel kapsamıyla spor tarihinin incelenmesi (Spor branşları, spor tesisleri, spor kulüpleri, şampiyon ve önemli sporcular, spor yöneticileri, spor olayları, spor organizasyonları vb.), geleneksel sporların incelenmesi, spor branşının incelenmesi, spor kulübünün incelenmesi, spor olaylarının incelenmesi, şampiyon ve önemli sporcuların incelenmesi.

Türkiye'de, yerel spor tarihi, çoğunlukla genel tarih ile ilgili yayımlanan kitaplar içerisinde yer almakta ve bu konu özelinde yakın dönemde belediyeler tarafından desteklenen çalışmalar ön plana çıkmaktadır.

---

[11] Kurthan Fişek, *Spor Yönetimi*. YGS Yayınları, İstanbul, 2003, s. 13.

[12] Güven, a.g.m., s.92.

[13] Yurdal Demirel, "Tanzimattan Cumhuriyet'e Osmanlı'da Yerel Tarih Çalışmaları ve Yerel Tarih Yazarı Olarak Muallimler", *17. Türk Tarih Kongresi Bildirileri*, 7, 2022, s. 646.

Yayın Adı	Yayıncı	Yazar	Basım Yılı
Kocaeli'nin Spor Tarihi	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi	Levent Atalı	2007
Er Meydanı Kocaeli	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi	Levent Atalı	2010
Osmanlı'dan Günümüze Bursa'da Spor	Bursa Büyükşehir Belediyesi	İsmail Kemankaş	2010
İstanbul'un 100 Spor Kulübü	İstanbul Büyükşehir Belediyesi	Hacı Hasdemir	2010
İstanbul'un 100 Sporcusu	İstanbul Büyükşehir Belediyesi	Hacı Hasdemir	2011
İstanbul'un 100 Spor Olayı	İstanbul Büyükşehir Belediyesi	Hacı Hasdemir	2011
İstanbul Spor Kulüpleri Tarihi	İstanbul Büyükşehir Belediyesi	Mehmet Yüce	2021
Spor Tarihiyle Kocaali	Kocaali Belediyesi	Oğuzhan Kır	2023

Tablo 1: Belediyeler tarafından desteklenen birtakım yerel spor tarihi kitapları.

Fotoğraf 1: Belediyeler tarafından desteklenen birtakım yerel spor tarihi kitaplarının kapak sayfaları.

1.3. Yerel Spor Tarihi Yazımında Başvurulan Kaynaklar

Yerel spor tarihi yazımında başvurulan kaynaklar şu şekilde sınıflandırılabilir: Arşiv belgeleri, salnameler, tahrir defterleri, süreli yayınlar, organizasyon ve yarışmaya ait ses-video kayıtları, kupa, madalya, afiş ve hatıra eşyaları, fotoğraf ve sözlü tarihtir.

Arşiv Belgeleri

Arşiv, geçmişteki belgelerin ve kayıtların, belirli kurallar dahilinde, düzenli bir şekilde bir araya getirilmesini sağlayan ve bunların tasnif edildiği, korunduğu mekanlar ve kurumlardır.[14]

Arşiv türleri şu şekilde tasnif edilmektedir: *Devlet arşivleri, şehir arşivleri, noter arşivleri, dini arşivler, özel arşivler, hastane arşivleri, ekonomik arşivler, ikonografik arşivler, odyovizüel arşivler ve kurum arşivleridir*.[15]

Arşiv belgeleri kapsamında, en büyük yeri ve önemli içeriği devlete ait olan kayıtlar tutmaktadır.[16] Ülkemizde, Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı'na bağlı olarak faaliyet gösteren Devlet Arşivleri Başkanlığı içerisinde Osmanlı Arşivi ve Cumhuriyet Arşivi'ne, araştırmacılar internet ortamında ulaşabilmektedir.[17]

Salnameler (Yıllıklar) ve Tahrir Defterleri

Salname, Osmanlı Devleti'nde, merkezi yönetim, vilayetler ve özel şahıslar tarafından bir yıllık olayların kayıtlarının tutulduğu yıllıklardır. Kent tarihi ile ilgili başvurulacak önemli bir kaynaktır.[18]

Tahrir, Osmanlı İmparatorluğu'nun, ele geçirdiği ülkelerde ve kendi arazisinde, toprak ile ilgili işlemlerde ve vergi oranlarını belirlemek amacıyla oluşturduğu sayısal bilgilere denir. Tahrir defterleri incelenerek *"Osmanlı İmparatorluğu'nun sosyal ve ekonomik tarihi için önemli bir veri tabanı sağladı. Osmanlı İmparatorluğu'nda şehircilik, tarım, vergi sistemi, nüfus, gümrükler gibi konularda başka kaynaklarda bulunmayan bilgilere ulaşıldı*."[19] Salname ve tahrir defterlerinde, spor ile ilgili bilgilere ulaşmak mümkündür.

Kocaeli sancağına bağlı, Yalak-Âbâd kazası olarak anılan bugünkü Yalova merkezi olarak geçen Rüstem Paşa Camii'nin bulunduğu yer, Çiftlik ve Doğancı olarak kayıtlıdır. Doğancı

[14] Ertuğrul Meşe, "Türkiye Cumhuriyeti Tarih Yazımında Görsel Tarihin Kullanımı ve Arşivler", *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi,* 15(3), 2025, s. 1427.

[15] İsmet Binark, "Temel Arşivcilik Bilgileri ve Arşiv Mevzuat Düzenlemeleri", *Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Kurumlararası Arşivcilik ve Dokümantasyon Semineri*, 1989, ss.7.

[16] Fatma Acun, "Tarihin Kaynakları", *Tarih Nasıl Yazılır.* Ahmet Şimşek (Ed.). 3. Baskı. Türk Tarihi Kurumu Yayınları, Ankara 2021, s.76

[17] Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Devlet Arşivleri Başkanlığı, Devlet Arşivleri Başkanlığı Tarihçesi. (www.devletarsivleri.gov.tr).

[18] İlhan Palalı, "Osmanlı Salnameleri ve Tarih Araştırmalarındaki Kaynak Olarak Önemi", *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 23/23, 2010, ss. 1-2.

[19] Erhan Afyoncu, "Türkiye'de Tahrir Defterlerine Dayalı Olarak Hazırlanmış Çalışmalar Hakkında Bazı Görüşler", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 1, 2003, ss. 267-268.

olarak anılan bölge bâzdâr yani avcı timarı köylerinden birisidir. 1530 yılında Yalak-Âbâd Kazası'nda, 55 köy ve 44 doğancı kayıtlıdır.[20]

Süreli Yayınlar

Belli bir program dahilinde, belirli aralıklarla çıkan gazete, dergi ve akademik dergileri kapsamaktadır. Ülkemizde kent ve yerel spor tarihi çalışmaları için gazeteler önemli bilgi kaynağıdır. Dijital olarak taranacak gazete ve dergi arşivlerinin başlıcaları: gastearsivi.com, nek.istanbul.edu.tr ve servetifunundergisi.com adresinden yerli ve yabancı dilde süreli yayınlara ulaşılabilir. Kent özelinde ise yerel gazete ve dergiler başvurulacak temel süreli yayınlardır.

Fotoğraf 2: "Gaste arşivi" internet sitesinin ön sayfası (k**aynak:** gastearsivi.com)

[20] Raif Kaplanoğlu, *Kocaeli Livası Tahrir Defterleri. Yalak-Âbâd Kazası, Yalova ve Karamürsel İlçeleri*. Avrasya Etnografya Vakfı Yayınları. Bursa. 2021. ss. 20-25.

Fotoğraf 3: "Gazeteden tarihe bakış" internet sitesinin ön sayfası (kaynak: nek.istanbul.edu.tr)

Fotoğraf 4: "Servet-i Fünûn Dergisi" internet sitesinin ön sayfası (kaynak: servetifunundergisi.com

Organizasyon ve Yarışmaya Ait Ses-Video Kayıtları, Kupa, Madalya, Afiş ve Hatıra Eşyaları

Yerel spor tarihi yazımında başvurulan önemli kaynaklardan organizasyon ve yarışmaya ait ses-video kayıtlarının çözümlenmesi ile bilgi üretilebilmektedir. Kupa ve madalya ile ilgili tespitlerde orijinal yazılar ve semboller önem taşımaktadır. Spor müsabakasına ait afiş ve davetiye tarih tespiti açısından değerlendirilebilir. Müsabakalarda kullanılan forma, top, bilet ve müsabakaya ait milli piyango biletleri gibi hatıra eşyaları hem arşiv kaynağı hem de müzelerde ve anı evlerinde değerlendirilebilir.

Fotoğraf

Fotoğraf, görüntünün kaydedilmesi anlamına gelmektedir. Fotoğraf ile tarih alanında araştırma yapanlar, zamanında göremediği olaylara ve bireylere tanıklık eder. Fotoğraflar, yakın dönemin önemli kaynağı haline gelmiş ve çeşitli yöntemler geliştirilerek fotoğraflardan

bilgi elde edilmeye çalışılmıştır.[21] Spor tarihi alanında fotoğrafa başvururken; fotoğrafın kaynağı, çekildiği yer, olay, kişiler ve tarih-yılının tespit edilmesi fotoğrafın bilgiye dönüştürülmesi açısından önem arz etmektedir.

Sözlü Tarih

Bir konu ile alakalı ve o konu ile bağlantılı olan kişilerle yapılan ve kaydedilen söyleşilerin sonucunda ortaya çıkan verilerin belirli bir sistem dahilinde incelemek ve değerlendirmektir. Sözlü tarih, yazılı kaynakların bize ulaştıramadığı bilgilere erişme imkânı sağlar. Türkiye'de sözlü tarih çalışmalarının akademik bir şekilde duyulması 1990'lı yıllarda olmuştur.[22]

Yerel spor tarihi çalışmalarında, sözlü tarih çalışmalarından elde edilen veriler, doğru bilgiye ulaşma açısından önem arz etmektedir. Sözlü tarih çalışması sonrasında elde edilen bilgiler diğer bilgi kaynakları olan arşiv belgeleri, süreli yayınlar ve fotoğraflar ile teyit edilmesi yapılan araştırmanın kalitesini ve güvenilirliğini artıracaktır.

Görüşme Öncesi	**Görüşme Esnası**	**Görüşme Sonrası**
Kaynak kişi belirleme	Konu hakkında bilgilendirme	Görüşme onayı
Kaynak kişi tespit etme	Güven ve samimi ortam sağlama	Telif hakkı
Kaynak kişi ile iletişim	Tarihsel ve mekânsal uygunluk	Etik kurallara uygunluk
Görüşme talebi	Görüşme yönetme ve yönlendirme	Soru-konu odaklı sınıflama
Kayıt cihaz ve onam	Soru sırası yönetimi	Alanyazın ile kıyaslama
Soru formu	Yaşam öyküsü ve konu ile bağ kurma	Uzman ve akran görüşü
Not belgeleri	Isrardan kaçınma	Sonuç ve bulgu teyiti
	Sabır ve tahammül	
	Not tutma ve anlamsal çıkarım	

Tablo 2: Sözlü Tarih Araştırmalarında Veri Toplama Süreci (Dursun ve Aydın, 2022).

[21] Acun, a.g.e., s.82.

[22] Arzu Öztürkmen, "Sözlü Tarih'in Yerel Tarih Araştırmalarına Katkısı", *Türk Folklor Araştırmaları Derneği Dergisi (370)*, 2025, s. 306.

1.4. Yerel Spor Tarihi Yazımında Karşılaşılan Sorunlar

Yerel spor tarihi yazımında karşılaşılan genel sorunlar şu şekilde sınıflandırılabilir: Kaynak yetersizliği ve dağınıklığı, belgeye dayanmayan tarih yazımı, taraflılık, kurumsal ve mali destek eksikliğidir.

Kaynak Yetersizliği ve Dağınıklığı

Genelde Türk spor tarihi ve özelde ise yerel spor tarihi anlamında kaynaklara erişim ve bilgileri tasnif etme özverili bir süreçi kapsamaktadır. Yerelde spor gibi bir alanda belgeleme kültürünün olmayışının başlıca nedeni, kurumların bu alana ilgi duymamasıdır. Spor kulüplerinin arşivlerinin olmaması veya düzenli tutulmaması bazı belgelerin ise kişisel koleksiyonlarda kalması bu alanda çalışmayı zorlaştırmaktadır.

Belgeye Dayanmayan Tarih Yazımı

Günümüzde spor tarihçiliğinin en önemli sorunu olarak belgeye dayanmayan tarih yazımı alışkanlığı ve bu eksikliği sözlü tarih çalışmaları ile gidermek gelmektedir. İspata gereksinim duyulmadan yapılan bu çalışmaların akademik anlamda değer görmesi mümkün değildir.[23]

Taraflılık

Yerel spor tarihi alanında araştırma yapanlar ulaştıkları bilgileri eleştirel bakış açısından geçirmeden doğru olarak kabul edebilirler. Yaşadığı kente, spor kulübüne olan sevgisi ve duygusal bağı eleştirel bakış açısını engelleyebilir. Yaşadığı kenti, spor adamlarını ve spor kulübünü yüceltme güvenilirliği azaltarak yerel spor tarihinin bütünüyle yansıtılmasına engel olmaktadır.

Kurumsal ve Mali Destek Eksikliği

Yerel spor tarihi çalışmaları genel olarak bireysel çabalarla yapılır. Bu konuda teşvikler sınırlı veya yetersizdir.

Sonuç

Başarılı bir yerel tarih araştırması, yazılı ve sözlü kaynakların birbirlerini tamamlayacak bir biçimde değerlendirilmesiyle meydana gelir.[24]

Yerel spor tarihinin incelenmesi; Kentlilik bilincinin oluşmasına, spor tarihi ve spor kültürünün gelecek kuşaklara aktarılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Mevcut bilgi eksiklerini giderebileceği ve kent tarihine yönelik yeni bir bakış açısı kazandırabilir.

[23] Barış Kenaroğlu, *Atatürk ve Fenerbahçe*,K-İletişim Yayınları, İstanbul, 2023, s. 11.
[24] Öztürkmen, a.g.m., s. 302.

Araştırmalar sonunda ortaya çıkan yayınlar, kent tarihi ile ilgili yapılacak çalışmalarda kaynak olarak değerlendirilebilir. Kentteki mevcut müzeler ve yeni açılacak müzeler için doküman ve eser ihtiyacını karşılayabilir.

Öneriler

İlkokul ve ortaokullarda okutulan "Şehrimiz…" ile ilgili kitaplarda, kitabı yazan komisyon içerisine, spor tarihi ile ilgilenen yerel tarihçiler dahil edilebilir veya görüşleri alınabilir.

Üniversitelerin tarih ile ilgili lisans ve yüksek lisans bölümlerine spor tarihi ile ilgili bölümler açılabilir.

Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde, spor tarihi ve yerel spor tarihi ile ilgili birim kurulabilir.

Kent müzelerinin spor kısmı ile ilgili panolar, görseller ve materyaller zenginleştirilebilir.

Kentlerde, spor ile ilgili sergiler ve kent spor müzesi kurma çalışmaları yapılabilir.

Yerel spor tarihi ile ilgili araştırma yapacak olan araştırmacılar, yerel yönetimler ve kurumlar tarafından desteklenebilir.

KAYNAKÇA

Acun, Fatma, "Tarihin Kaynakları", *Tarih Nasıl Yazılır.* Ahmet Şimşek (Ed.). 3. Baskı. Türk Tarihi Kurumu Yayınları, Ankara 2021 ss. 63-92.

Afyoncu, Erhan, "Türkiye'de Tahrir Defterlerine Dayalı Olarak Hazırlanmış Çalışmalar Hakkında Bazı Görüşler", *Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi*, 1, 2003, s. 267-286.

Atatürk Araştırma Merkezi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü. *Atatürk'ün Söylev ve Demeçleri. Cilt 3 (1925-1938),* Yüksel Özgen (Ed.). Atatürk Araştırma Merkezi Yayınları. Ankara, 2024.

Bayram, Metin, Aka, Serkantevabil, Bayraktar, Gökhan, Şebin, Kenan. "Türk Kültüründe Topa Dara (Sopa Topu)", *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 5 (1), 2019, s. 15-21.

Binark, İsmet, "Temel Arşivcilik Bilgileri ve Arşiv Mevzuat Düzenlemeleri", Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Kurumlararası Arşivcilik ve Dokümantasyon Semineri, 1989. https://www.devletarsivleri.gov.tr/varliklar/dosyalar/eskisiteden/yayinlar/cumhuriyet-arsivi-yayinlar/TEMEL ARŞİVCİLİK BİLGİLERİ VE ARŞİV MEVZUAT DÜZENLEMELERİ.pdf Erişim Tarihi: (25 Aralık 2025).

ÇEKÜL Vakfı, Tarihi Kentler Birliği. "Kent Tarihi Müzeleri ve Arşivleri." ÇEKÜL Vakfı-Tarihi Kentler Birliği Yayınları Kılavuz Kitapçıklar Dizisi 2. İstanbul. 2013. https://www.tarihikentlerbirligi.org/wp-content/uploads/KentM%C3%BCzeleri-Ekitap.pdf Erişim Tarihi: (25 Aralık 2025).

Demirel, Yurdal, "Tanzimattan Cumhuriyet'e Osmanlı'da Yerel Tarih Çalışmaları ve Yerel Tarih Yazarı Olarak Muallimler", *17. Türk Tarih Kongresi Bildirileri,* 7, 2022, ss. 645-683.

Dursun, Mehmet Tahir, Aydın, Çağdaş, "Sosyal Bilim Araştırmalarında Sözlü Tarih Yöntemi", *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi,* 22(Özel Sayı 2), (2022), ss. 1-18.

Fişek, Kurthan, *Spor Yönetimi,* YGS Yayınları, İstanbul, 2003.

Güven, Özbay, "Türk Spor Tarihi Yazıcılığı ve Mehmet Atıf Kahraman", *Cumhuriyet Dönemi'nde Türkiye'de Tarihçilik ve Tarih Yayıncılığı Sempozyum Bildirileri,* Ankara, 2010. yeniturkiye.com. Beden Eğitimi ve Spor Özel Sayısı ss. 91-118. https://yeniturkiye.com/?s=mehmet+at%C4%B1f+kahraman Erişim Tarihi: (25 Aralık 2025).

Kenaroğlu, Barış, *Atatürk ve Fenerbahçe,* K-İletişim Yayınları, İstanbul, 2023.

Koçak, Hüseyin, "Kent-Kültür İlişkisi Bağlamında Türkiye'de Değişen ve Dönüşen Kentler", *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi,* 6(2), 2011, ss. 259-269.

Keleş, Ruşen, "Kent ve Kültür Üzerine", *Mülkiye Dergisi*, *29*(246), 2005, ss. 9-18.

Kaplanoğlu, Raif, *Kocaeli Livası Tahrir Defterleri. Yalak-Âbâd Kazası, Yalova ve Karamürsel İlçeleri.* Avrasya Etnografya Vakfı Yayınları. Bursa. 2021.

Meşe, Ertuğrul, "Türkiye Cumhuriyeti Tarih Yazımında Görsel Tarihin Kullanımı ve Arşivler", *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi,* 15(3), 2025, ss. 1426-1444.

Oğurlu, İdris, "Çevre-Kent İmaji-Kent Kimliği-Kent Kültürü Etkileşimlerine Bir Bakış", *İstanbul Ticaret Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi,* 13(26), 2014, ss. 275-293.

Öztürkmen, Arzu, "Sözlü Tarih'in Yerel Tarih Araştırmalarına Katkısı", *Türk Folklor Araştırmaları Derneği Dergisi* (370), 2025, ss. 305-311.

Palalı, İlhan, "Osmanlı Salnameleri ve Tarih Araştırmalarındaki Kaynak Olarak Önemi", *Harran Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 23/23, 2010, ss. 1-13.

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı, Devlet Arşivleri Başkanlığı, Devlet Arşivleri Başkanlığı Tarihçesi.

https://www.devletarsivleri.gov.tr/Sayfalar/Sayfa.aspx?icerik=9&h=ADA45D7B737CBC58F13C672C0AECCA8E9F0DDB54A7AB8426349949A5FDEB9E15 Erişim Tarihi: (25 Aralık 2025).

Türkyılmaz, Mehtap, Ayaokur, Alev. "Ankara Kent Tarihi Araştırmaları: 1923-2013." Başkent Oluşunun 90. Yılında Ankara. 1923-2013 Sempozyum Bildirileri, Ankara, 2014, ss. 261-271.

Yücel, Yaşar, Yediyıldız, Bahaeddin. "Tarih ve Kültür", *Erdem*, 4(10), 1988, ss. 31-38.

KOCAELİ'DE SPORUN GELİŞİMİNE KATKI SAĞLAYAN SPOR TESİSLERİ

Alparslan ARSLAN*

Özet

Kocaeli, sanayi kenti kimliğiyle öne çıkmasına rağmen sporun gelişimine yönelik altyapı yatırımları, kurumsal yapılanmaları ve sportif faaliyet çeşitliliği ile dikkat çeken illerden biridir. Cumhuriyet öncesi dönemde de spor faaliyetlerinin yürütüldüğü Kocaeli'de, Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte spor kulüplerinin kurumsallaştığı ve sporun toplumsal yaşamda daha görünür ve sistematik bir nitelik kazandığı görülmektedir. Yerel yönetimler ve ilgili kamu kurumlarının sağladığı altyapı ve organizasyon destekleri sayesinde il genelinde farklı yaş gruplarına ve branşlara yönelik spor faaliyetleri yaygınlaşmıştır. Resmî verilere göre Kocaeli'de 62 spor branşında aktif faaliyet yürütülmekte ve 642 spor kulübü bulunmaktadır. Yapılan araştırmalar sonucunda kamu kurumlarında 548, özel işletmelerde 296 olmak üzere toplam ilimizde 844 spor tesisinin bulunduğu tespit edilmiştir. Bu tesisler; futbol sahaları, spor salonları, yüzme havuzları, atletizm pistleri, buz sporları salonları, su sporları tesisleri ve sporcu kamp eğitim merkezleri gibi farklı niteliklere sahiptir. Spor tesisleri yalnızca performans sporcularının yetiştirilmesine katkı sağlamakla kalmamakta, aynı zamanda sporun tabana yayılması, sağlıklı yaşam alışkanlıklarının kazandırılması ve toplumsal farkındalığın artırılması açısından da önemli bir işlev üstlenmektedir. Kocaeli'nin 2019–2025 yılları arasında toplam 244 spor organizasyonuna ev sahipliği yapmış olması, ilin sportif altyapı ve organizasyon kapasitesini açık biçimde ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgular, Kocaeli'de bulunan spor tesislerinin sportif başarının sürdürülebilirliği ve sporun tabana yayılması açısından belirleyici bir role sahip olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kocaeli, spor tesisleri, spor altyapısı, spor kulüpleri, spor organizasyonları.

Kocaeli'deki Spor Tesisleri Hakkında Genel Bilgilendirme

Kocaeli, Cumhuriyet öncesi dönemde de spor faaliyetlerinin yürütüldüğü kentlerden biridir. Cumhuriyet'in ilanından sonra spor kulüplerinin daha kurumsal bir yapı kazandığı ve sportif faaliyetlerin planlı ve sistematik bir biçimde yürütülmeye başlandığı görülmektedir. Bu süreçte

* Alparslan Arslan, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Gençlik ve Spor Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, Spor Şube Müdürü, Kocaeli/Türkiye. e-posta: alparslan.arslan@kocaeli.bel.tr

yerel yönetimler ve ilgili kamu kurumları tarafından sağlanan altyapı ve organizasyon destekleri, sporun il genelinde yaygınlaşmasında belirleyici bir rol oynamıştır.

Örn; Mehmet Ali Kâğıtçı Stadı, 1936 yılından itibaren ilimizde bulunan amatör futbol kulüplerine uzun yıllar hizmet etmiş bir tesistir.

Spor Tesislerinin Önemi

Spor tesisleri, bireylerin düzenli ve planlı biçimde spor yapabilmelerini sağlayan temel altyapı unsurlarıdır. Bu tesisler, çocuklar ve gençler başta olmak üzere toplumun farklı kesimlerinin spora erişimini kolaylaştırmakta ve nitelikli sportif faaliyetlerin gerçekleştirilmesine olanak tanımaktadır.

Örn; Şehit Polis Recep Topaloğlu Spor Salonu, 5000 seyirci kapasiteli ilimizin en önemli spor tesislerinden biri olarak 2012 yılından itibaren hizmet vermektedir. (Basketbol, voleybol, judo, güreş, boks, karate, vb.) branşlar 'da ulusal ve uluslararası müsabakalara hizmet etmiştir. Ek antrenman salonları bulunmaktadır.

Kocaeli'deki Spor Tesisleri

Yapılan araştırmalar sonucunda kamu kurumlarında (Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Ve İlçe Belediyeler) 548, özel işletmelerde 296 olmak üzere toplam ilimizde 844 spor tesisinin bulunduğu tespit edilmiştir. Bu tesisler, farklı kurumlar tarafından işletilmekte ve ilin spor altyapısının temel bileşenlerini oluşturmaktadır.

844 spor tesisinin kurumlara göre dağılımı incelendiğinde, spor tesislerinin %31'i Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, %12'i ilçe belediyeleri, %12'sı İl Millî Eğitim Müdürlüğü, % 9'u Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, %1'i üniversiteler ve %35'i özel işletmeler tarafından işletilmektedir. Elde edilen veriler, spor altyapısının büyük ölçüde yerel yönetimler ve kamu kurumları tarafından sağlandığını ortaya koymaktadır.

Kocaeli ilinde bulunan spor tesislerinin niteliklerine göre dağılımı incelendiğinde, futbol sahalarının (139) ve spor salonlarının (133) sayısal olarak ilk sırada yer aldığı görülmektedir. Bunu basketbol sahaları (94), spor merkezleri (32) ve yüzme havuzları (30) izlemektedir. Ayrıca il genelinde 22 voleybol sahası, 24 tenis kortu/sahası, 17 stadyum, 20 genel spor tesisi, 10 spor kompleksi ve 6 halı saha tesisi bulunmaktadır. Daha sınırlı sayıda olmak üzere 6 kaykay pisti, 4 güreş sahası, 3 buz sporları salonu ve 2 atletizm pisti mevcuttur. Bunun yanında eğitim merkezi, yelken tesisi, atış poligonu, halk oyunları salonu, test merkezi ve motor sporları tesislerinden her birinden birer adet bulunduğu tespit edilmiştir.

Kocaeli ilinde sporun gelişimine önemli katkı sağlayan başlıca spor tesisleri, farklı dönemlerde inşa edilerek günümüzde çeşitli kurumlar bünyesinde faaliyet göstermektedir. Bu tesisler arasında 1936 yılında hizmete açılan Mehmet Ali Kağıtçı Stadı, 1973 yılında inşa edilen İzmit Atatürk Kapalı Spor Salonu, 2018 yılında tamamlanan Kocaeli Stadyumu, 2012 yılında hizmete giren Şehit Polis Recep Topaloğlu Spor Salonu ile 1999 yılında açılan Olimpik Buz Sporları Salonu yer almakta olup, söz konusu tesislerin tamamı Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü bünyesinde faaliyetlerini sürdürmektedir.

Yerel yönetimler tarafından hayata geçirilen tesisler de ilin spor altyapısında önemli bir yer tutmaktadır. Bu kapsamda 2021 yılında hizmete açılan Çok Amaçlı Spor Salonu Gebze Sporcu Eğitim Merkezi, 2015 yılında yaptırılan Gebze Olimpik Yüzme Havuzu, 2014 yılında inşa edilen Cimnastik Salonu, 2025 yılında faaliyete geçen Su Sporları Merkezi ve Tenis Kortları ile 1986 yılında Seka Fabrikası tarafından yaptırılan Seka 50. Yıl Spor Salonu ve 2012 yılında hizmete giren Seka Sporcu Eğitim Merkezi, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi bünyesinde faaliyet göstermektedir. Ayrıca Kocaeli Üniversitesi yerleşkesi içerisinde bulunan Gazanfer Bilge Spor Salonu (2005) ile Yüzme Havuzu (2011), üniversite bünyesinde öğrencilerin ve sporcuların kullanımına sunulmuştur.

Örn; Gebze Olimpik Kapalı Yüzme Havuzu, 2015 yılından itibaren ilimizde halka, yüzme branşı sporcularına, kulüplere ve spor okulları öğrencilerimize hizmet vermektedir. Ulusal ve uluslararası müsabakalara hizmet etmiştir.

Spor Organizasyonları

Kocaeli ili, 2019–2025 yılları arasında toplam 244 spor organizasyonuna ev sahipliği yapmıştır. Bu organizasyonların 100'ü yerel, 119'u ulusal ve 25'i uluslararası niteliktedir. Coğrafi konumu itibarıyla İstanbul ve Ankara arasında stratejik bir noktada yer alması, gelişmiş ulaşım ve konaklama altyapısı ile birlikte Kocaeli'nin büyük ölçekli spor organizasyonlarına ev sahipliği yapabilme kapasitesini artırmaktadır. Bu kapsamda FIFA Dünya Kupası Avrupa Elemeleri Türkiye–Gürcistan karşılaşması, Yaşar Doğu Uluslararası Güreş Şampiyonası, Judo Yıldızlar Avrupa Kupası ve 12. Uluslararası Kocaeli Cumhuriyet Koşusu gibi organizasyonlar, ilin spor organizasyonları alanındaki potansiyelini ortaya koyan önemli örnekler arasında yer almaktadır.

Kocaeli'de Yetişen Bazı Ulusal ve Uluslararası Başarıya Sahip Sporcular

Kocaeli ili, farklı spor branşlarında ulusal ve uluslararası düzeyde önemli başarılar elde etmiş çok sayıda sporcu yetiştirmiştir. Güreş branşında Hasan Gemici ve Gazanfer Bilge olimpiyat şampiyonu olarak öne çıkarken, Adil Atan olimpiyat üçüncülüğü elde etmiştir. Dünya şampiyonluğu düzeyinde başarı gösteren sporcular arasında Ömer Arslantaş, Osman Albayrak, Merve Azak ve İbrahim Tataroğlu yer almaktadır. Geleneksel sporlar kapsamında Ahmet Taşçı ve Aydın Demir, altın kemerli başpehlivan unvanı ile dikkat çekmektedir. Karate branşında Eray Şamdan olimpiyat ikinciliği elde etmiş, Haldun Alagaş ve Tuba Yakan dünya şampiyonu olmuştur. Tekvando branşında Bahri Tanrıkulu olimpiyat ikinciliği kazanırken, yüzme branşında Kuzey Tunçelli dünya şampiyonluğu elde etmiştir. Futbol branşında Kerem Aktürkoğlu ve Merih Demiral, ulusal ve uluslararası düzeyde başarılarıyla ilin spor kültürünü temsil eden önemli sporcular arasında yer almaktadır. Bunun yanı sıra judo branşında Tuğçe Beder ve Muhammet Ali Demirel dünya üçüncülüğü elde etmiş, Ömer Kemal Aydın Gençlik Olimpiyatları'nda üçüncü olmuştur. Boks branşında ise Nagehan Malkoç ve Semih Gümüş, Avrupa üçüncülüğü dereceleriyle Kocaeli'nin spor alanındaki başarı tablosuna katkı sağlamıştır.

Sonuç

Araştırma bulguları, Kocaeli'de bulunan spor tesislerinin sporun tabana yayılması ve sportif başarının sürdürülebilirliği açısından önemli bir rol üstlendiğini; yerel yönetimler ile kamu kurumları tarafından sağlanan altyapı yatırımlarının bu süreçte belirleyici olduğunu göstermektedir.

KAYNAKÇA

Kocaeli Büyükşehir Belediyesi.

Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü.

Başiskele Belediyesi.

Çayırova Belediyesi.

Darıca Belediyesi.

Dilovası Belediyesi.

Gebze Belediyesi.

Gölcük Belediyesi.

Karamürsel Belediyesi.

Kartepe Belediyesi.

Körfez Belediyesi.

EK

2023 YILI KOCAELİ İLİ SPOR TESİSLERİ VE GENÇLİK ALANINDA FAALİYET GÖSTEREN TESİS ENVANTERİ					
SIRA NO	**İLÇESİ**	**KURUMU**	**TESİSİN ADI**	**TESİSİN NİTELİĞİ**	**MAHALLE**
1	BAŞİSKELE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ÖZEL BİLGİLİ KÜLTÜR OKULLARI	SPOR SALONU	KARŞIYAKA MAHALLESİ
2	BAŞİSKELE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	SELİM YÜREKTEN MTAL	SPOR SALONU	KARADENİZLİLER MAHALLESİ
3	BAŞİSKELE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	TED KOCAELİ KOLEJİ	YÜZME HAVUZU	FATİH MAHALLESİ
4	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	AYDINKENT MAHALLESİ SPOR KOMPLEKSİ	VOLEYBOL SAHASI	AYDINKENT MAHALLESİ
5	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	BAHÇECİK SAHİL PARKI	FUTBOL SAHASI	SEYMEN MAHALLESİ
6	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR	BAHÇECİK SAHİL PARKI KAYKAY PİSTİ	KAYKAY PİSTİ	SEYMEN MAHALLESİ

		BELEDİYE BAŞKANLIĞI			
7	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	BAŞİSELE SAHİLİ FUTBOL SAHASI (YENİLEME)	FUTBOL SAHASI	SEYMEN MAHALLESİ
8	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	BAŞİSKELE MERKEZ FETHİYE	BASKET SAHASI	MERKEZ MAHALLESİ
9	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	BAŞİSKELE SU SPORLARI MERKEZİ	SPOR MERKEZİ	KARŞIYAKA MAHALLESİ
10	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	BAŞİSKELE YUVACIK MEYDAN DÜZENLEMESİ(MAŞATLIK PARKI)	FUTBOL SAHASI	YAKACIK MAHALLESİ
11	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KARŞIYAKA BAHÇECİK SAHİL TENİS SAHASI	TENİS SAHALARI	SEYMEN MAHALLESİ
12	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KARŞIYAKA BAHÇECİK SAHİLİ	BASKET SAHASI	SEYMEN MAHALLESİ

13	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KÖRFEZ MAH.PARKI	BASKET SAHASI	KÖRFEZ MAHALLESİ
14	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KULLAR FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	TEPECİK MAHALLESİ
15	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	MERYEM HATUN İKBAL KIZ KURAN KURSU	VOLEYBOL SAHASI	YEŞİLKENT MAHALLESİ
16	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SEYMEN MİLLET BAHÇESİ	FUTBOL SAHASI	SEYMEN MAHALLESİ
17	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SEYMEN MİLLET BAHÇESİ	TENİS SAHALARI	SEYMEN MAHALLESİ
18	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SEYMEN MİLLET BAHÇESİ 1	BASKET SAHASI	SEYMEN MAHALLESİ
19	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR	SEYMEN MİLLET BAHÇESİ 2	BASKET SAHASI	SEYMEN MAHALLESİ

		BELEDİYE BAŞKANLIĞI			
20	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ŞEHİT BİNBAŞI ARSLAN KULAKSIZ FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	BARBAROS MAHALLESİ
21	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ŞEHİT ÖMER HALİSDEMİR FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	PAŞADAĞ MAHALLESİ
22	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	VEZİRÇİFTLİĞİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	KARADENİZLİLER MAHALLESİ
23	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	YAKUP ALTUN STADI	STADYUM	OVACIK MAHALLESİ
24	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	YENİKÖY SAHİLİ PARKI	BASKET SAHASI	YENİKÖY MERKEZ MAHALLESİ
25	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	YUVACIK (MAŞATLIK PARKI)	BASKET SAHASI	YAKACIK MAHALLESİ

26	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	YUVACIK AYDINKENT	BASKET SAHASI	AYDINKENT MAHALLESİ
27	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	YUVACIK AYDINKENT (HALI)	FUTBOL SAHASI	AYDINKENT MAHALLESİ
28	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	YUVACIK DİRİLİŞ KAMPI	FUTBOL SAHASI	SERVETİYE CAMİİ MAHALLESİ
29	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	YUVACIK FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	OVACIK MAHALLESİ
30	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	YUVACIK PARKI-1	BASKET SAHASI	KİRAZ ÇAYI MAHALLESİ
31	BAŞİSKELE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	YUVACIK PARKI-2	BASKET SAHASI	KİRAZ ÇAYI MAHALLESİ
32	BAŞİSKELE	KOCAELİ GENÇLİK VE	BAHÇECİK SENTETİK YÜZEYLİ FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	BAHÇECİK MAHALLESİ

		SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ			
33	BAŞİSKELE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	BAŞİSKELE SPOR SALONU	SPOR SALONU	KARŞIYAKA MAHALLESİ
34	BAŞİSKELE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	YUVACIK PAŞADAĞ FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	YUVACIK MAHALLESİ
35	BAŞİSKELE	BAŞİSKELE BELEDİYESİ	AZİZE HATUN KADIN SPOR MERKEZİ	SPOR MERKEZİ	YENİKÖY MERKEZ MAHALLESİ
36	BAŞİSKELE	BAŞİSKELE BELEDİYESİ	HAYME HATUN KADIN SPOR MERKEZİ	SPOR MERKEZİ	MEHMET AĞA MAHALLESİ
37	BAŞİSKELE	BAŞİSKELE BELEDİYESİ	NENE HATUN KADIN SPOR MERKEZİ	SPOR MERKEZİ	FATİH MAHALLESİ
38	BAŞİSKELE	BAŞİSKELE BELEDİYESİ	RABİA HATUN KADIN SPOR MERKEZİ	SPOR MERKEZİ	ALTINKENT MAHALLESİ
39	BAŞİSKELE	BAŞİSKELE BELEDİYESİ	SERDAR MAHALLESİ SOSYAL YAŞAM VE GENÇLİK VE SPOR MERKEZİ	SPOR MERKEZİ	SERDAR MAHALLESİ
40	BAŞİSKELE	BAŞİSKELE BELEDİYESİ	VEZİRÇİFTLİĞİ KADIN SPOR MERKEZİ	SPOR MERKEZİ	VEZİRÇİFTLİĞİ MAHALLESİ
41	BAŞİSKELE	BAŞİSKELE BELEDİYESİ	VEZİRÇİFTLİĞİ MAHALLESİ SOSYAL YAŞAM VE GENÇLİK VE SPOR MERKEZİ	SPOR MERKEZİ	VEZİRÇİFTLİĞİ MAHALLESİ

42	BAŞİSKELE	BAŞİSKELE BELEDİYESİ	YENİKÖY ALA MEKAN SPOR MERKEZİ	SPOR MERKEZİ	YENİKÖY MAHALLESİ
43	BAŞİSKELE	BAŞİSKELE BELEDİYESİ	YEŞİLYURT MAHALLESİ SOSYAL YAŞAM VE GENÇLİK VE SPOR MERKEZİ	SPOR MERKEZİ	YEŞİLYURT MAHALLESİ
44	BAŞİSKELE	BAŞİSKELE BELEDİYESİ	YUVACIK GENÇLİK MERKEZİ VE SPOR SALONU	SPOR MERKEZİ	FATİH MAHALLESİ
45	ÇAYIROVA	ÇAYIROVA BELEDİYESİ	AKSE STADYUMU	STADYUM	AKSE MAHALLESİ
46	ÇAYIROVA	ÇAYIROVA BELEDİYESİ	ÇAYIROVA SPOR SALONU	SPOR SALONU	ÖZGÜRLÜK MAHALLESİ
47	ÇAYIROVA	ÇAYIROVA BELEDİYESİ	ÇAYIROVA YÜZME HAVUZU	YÜZME HAVUZU	AKSE MAHALLESİ
48	ÇAYIROVA	ÇAYIROVA BELEDİYESİ	ŞEKERPINAR STADYUMU	STADYUM	ŞEKERPINAR MAHALLESİ
49	ÇAYIROVA	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	15 TEMMUZ ŞEHİTLER FEN LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	AKSE MAHALLESİ
50	ÇAYIROVA	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ÇAYIROVA İSTİKLAL ORTAOKULU	SPOR SALONU	ÖZGÜRLÜK MAHALLESİ
51	ÇAYIROVA	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	HATİCE BAYRAKTAR MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ	SPOR SALONU	TOSB OTOMOTİV OSB MAHALLESİ

52	ÇAYIROVA	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ŞEHİT İLHAN KARTAL ANADOLU LİSESİ	SPOR SALONU	CUMHURİYET MAHALLESİ
53	ÇAYIROVA	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ŞEKERPINAR HASAN TAHSİN ORTAOKULU SPOR SALONU	SPOR SALONU	CUMHURİYET MAHALLESİ
54	ÇAYIROVA	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	TÜRKAN GÖKTÜRK İLKOKULU	SPOR SALONU	SERDAR MAHALLESİ
55	ÇAYIROVA	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	TÜRKAN GÖKTÜRK İLKOKULU	SPOR SALONU	EMEK MAHALLESİ
56	ÇAYIROVA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	AKSE MAHALLESİ PARKI	BASKET SAHASI	AKSE MAHALLESİ
57	ÇAYIROVA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ÇAĞDAŞKENT SPOR KOMPLEKSİ (HALI)	FUTBOL SAHASI	AKSE MAHALLESİ
58	ÇAYIROVA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ÇAYIROVA ALİYE İZZET BEGOVİÇ PARKI	BASKET SAHASI	CUMHURİYET MAHALLESİ
59	ÇAYIROVA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR	ÇAYIROVA CUMHURİYET MAH. PARKI	FUTBOL SAHASI	CUMHURİYET MAH.

		BELEDİYE BAŞKANLIĞI			
60	ÇAYIROVA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ÇAYIROVA ÇAĞDAŞKENT	VOLEYBOL SAHASI	AKSE MAHALLESİ
61	ÇAYIROVA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ÇAYIROVA ÇAĞDAŞKENT SPOR KOMPLEKSİ-1	BASKET SAHASI	AKSE MAHALLESİ
62	ÇAYIROVA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ÇAYIROVA ÇAĞDAŞKENT SPOR KOMPLEKSİ-2	BASKET SAHASI	AKSE MAHALLESİ
63	ÇAYIROVA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ÇAYIROVA D100 ÜSTÜ	BASKET SAHASI	AKSE MAHALLESİ
64	ÇAYIROVA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ÇAYIROVA MİLLET BAHÇESİ	BASKET SAHASI	AKSE MAHALLESİ
65	ÇAYIROVA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ÇAYIROVA MİLLET BAHÇESİ	FUTBOL SAHASI	AKSE MAHALLESİ

66	ÇAYIROVA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	HASAN TAHSİN İLKÖĞRETİM OKULU	SPOR SALONU	YENİ MAHALLE
67	ÇAYIROVA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KUŞTEPE MESİRE ALANI	VOLEYBOL SAHASI	AKSE MAHALLESİ
68	ÇAYIROVA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ŞEHİT ER MÜCAHİT OKUR AİHL SPOR SALONU	SPOR SALONU	EMEK MAHALLESİ
69	ÇAYIROVA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	YENİKENT MAHALLESİ KAYKAY PİSTİ	KAYKAY PİSTİ	YENİKENT MAHALLESİ
70	ÇAYIROVA	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	ÇAYIROVA SPOR SALONU	SPOR SALONU	AKSE MAHALLESİ
71	DARICA	DARICA BELEDİYESİ	ADNAN MENDERE KÜLTÜR MERKEZİ	SPOR TESİSİ	FEVZİ ÇAKMAK MAHALLESİ
72	DARICA	DARICA BELEDİYESİ	ANADOLU GENÇLİK VE SPOR KULÜBÜ	SPOR TESİSİ	KAZIM KARABEKİR MAHALLESİ
73	DARICA	DARICA BELEDİYESİ	DARICA ERKEKLER YÜZME HAVUZU	YÜZME HAVUZU	NENEHATUN MAHALLESİ

74	DARICA	DARICA BELEDİYESİ	DARICA KADINLAR YÜZME HAVUZU	YÜZME HAVUZU	PİRİ REİS MAHALLESİ
75	DARICA	DARICA BELEDİYESİ	EĞİTİM SPOR KULÜBÜ	SPOR TESİSİ	NENEHATUN MAHALLESİ
76	DARICA	DARICA BELEDİYESİ	EMEK MAHALLESİ SPOR SALONUI	SPOR TESİSİ	OSMANGAZİ MAHALLESİ
77	DARICA	DARICA BELEDİYESİ	E-SPOR MERKEZİ	SPOR KOMPLEKSİ	FEVZİ ÇAKMAK MAHALLESİ
78	DARICA	DARICA BELEDİYESİ	İSTASYON SPOR SALONU	SPOR TESİSİ	FEVZİ ÇAKMAK MAHALLESİ
79	DARICA	DARICA BELEDİYESİ	NENE HATUN AHMET ÇALIK SPOR KOMPLEKSİ	SPOR KOMPLEKSİ	NENEHATUN MAHALLESİ
80	DARICA	DARICA BELEDİYESİ	NENE HATUN STADI	SPOR TESİSİ	NENEHATUN MAHALLESİ
81	DARICA	DARICA BELEDİYESİ	PİRİ REİS KÜLTÜR EVİ	SPOR TESİSİ	PİRİ REİS MAHALLESİ
82	DARICA	DARICA BELEDİYESİ	SIRASÖĞÜTLER KÜLTÜR EVİ	SPOR TESİSİ	SIRASÖĞÜTLER MAHALLESİ
83	DARICA	DARICA BELEDİYESİ	ŞEHİT ÖĞRETMEN AYBÜKE YALÇIN KADIN VE ÇOCUK SPOR MERKEZİ	SPOR KOMPLEKSİ	SIRASÖĞÜTLERMAHALLESİ

84	DARICA	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	DARICA FEN LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	PİRİ REİS MAHALLESİ
85	DARICA	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	DARICA FEN LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	PİRİ REİS MAHALLESİ
86	DARICA	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	DARICA HALK EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ SPOR SALONU	SPOR MERKEZİ	KAZIM KARABEKİR MAHALLESİ
87	DARICA	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	DARICA HALK EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ SPOR SALONU	SPOR MERKEZİ	KAZIM KARABEKİR MAHALLESİ
88	DARICA	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	DENİZYILDIZLARI MEKLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ	SPOR SALONU	NENEHATUN MAHALLESİ
89	DARICA	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	DENİZYILDIZLARI MEKLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ	SPOR SALONU	NENEHATUN MAHALLESİ
90	DARICA	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	K.B.B. ASLAN ÇİMENTO MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ	SPOR SALONU	FEVZİ ÇAKMAK MAHALLESİ
91	DARICA	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	K.B.B. ASLAN ÇİMENTO MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ	SPOR SALONU	FEVZİ ÇAKMAK MAHALLESİ

92	DARICA	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	NEŞET YALÇIN ORTAOKULU SPOR SALONU	SPOR SALONU	KAZIM KARABEKİR MAHALLESİ
93	DARICA	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	NEŞET YALÇIN ORTAOKULU SPOR SALONU	SPOR SALONU	KAZIM KARABEKİR MAHALLESİ
94	DARICA	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	SIRASÖĞÜTLER ANADOLU LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	SIRASÖĞÜTLER MAHALLESİ
95	DARICA	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ŞEHİT EDİP ZENGİN SPOR SALONU	SPOR SALONU	PİRİ REİS MAHALLESİ
96	DARICA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	BALYANOZ KOYU SAHİL DÜZENLEMESİ	TENİS SAHALARI	BAYRAMOĞLU MAHALLESİ
97	DARICA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DARICA BAĞLARBAŞI ORTAOKULU SPOR SALONU	SPOR SALONU	BAĞLARBAŞI MAHALLESİ
98	DARICA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DARICA FERİDE ANNE KIZ KURAN KURSU BASKETBOL SAHASI	BASKET SAHASI	KAZIM KARABEKİR MAHALLESİ
99	DARICA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR	DARICA MİLLET BAHÇESİ	TENİS SAHALARI	YALI MAHALLESİ

		BELEDİYE BAŞKANLIĞI			
100	DARICA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DARICA MİLLET BAHÇESİ FUTBOL SAHASI (YENİLEME)	FUTBOL SAHASI	YALI MAHALLESİ
101	DARICA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DARICA SIRASÖĞÜTLER REKREASYON ALANI	FUTBOL SAHASI	SIRASÖĞÜTLER MAHALLESİ
102	DARICA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DARICA SIRASÖĞÜTLER REKREASYON ALANI 1	BASKET SAHASI	SIRASÖĞÜTLER MAHALLESİ
103	DARICA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DARICA SIRASÖĞÜTLER REKREASYON ALANI 2	BASKET SAHASI	SIRASÖĞÜTLER MAHALLESİ
104	DARICA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DARICA ŞEHİR ER GÖKHAN HÜSEYİNOĞLU SAHİLİ-1	BASKET SAHASI	YALI MAHALLESİ
105	DARICA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ŞEHİR ER GÖKHAN HÜSEYİNOĞLU SAHİLİ-1	FUTBOL SAHASI	YALI MAHALLESİ

106	DARICA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ŞEHİR ER GÖKHAN HÜSEYİNOĞLU SAHİLİ-2	FUTBOL SAHASI	YALI MAHALLESİ
107	DARICA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	YALI MAHALLESİ KAYKAY PİSTİ	KAYKAY PİSTİ	YALI MAHALLESİ
108	DARICA	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	DARICA ANTRENMAN SAHASI	FUTBOL SAHASI	BAĞLARBAŞI MAHALLESİ
109	DARICA	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	DARICA İLÇE STADI	STADYUM	BAĞLARBAŞI MAHALLESİ
110	DARICA	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	ERAY ŞAMDAN SPOR SALONU	SPOR SALONU	BAĞLARBAŞI MAHALLESİ
111	DARICA	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	PORTATİF YÜZME HAVUZU	YÜZME HAVUZU	BAĞLARBAŞI MAHALLESİ
112	DERİNCE	DERİNCE BELEDİYESİ	ABDULLAH TAYYİP OLÇOK GENÇLİK VE SPOR MERKEZİ	FUTBOL,BASKETBOL,TENİS	YAVUZ SULTAN MAHALLESİ

113	DERİNCE	DERİNCE BELEDİYESİ	BAHATTİN ÇELİK SPOR MERKEZİ	FUTBOL SAHASI	FATİH MAHALLESİ
114	DERİNCE	DERİNCE BELEDİYESİ	ÇINARLI SPOR TESİSLERİ	HALISAHA TESİSİ	MERSİNCİK MAHALLESİ
115	DERİNCE	DERİNCE BELEDİYESİ	DEMİRYOLU SPOR TESİSLERİ	FUTBOL	DENİZ MAHALLESİ
116	DERİNCE	DERİNCE BELEDİYESİ	DERİNCE BELEDİYESİ SPOR TESİSLERİ	SPOR TESİSİ	YENİKENT MAHALLESİ
117	DERİNCE	DERİNCE BELEDİYESİ	DERİNCE BELEDİYESİ YÜZME HAVUZU IŞIL BOZCA SPOR KOMPLEKSİ	YÜZME HAVUZU	YAVUZ SULTAN MAHALLESİ
118	DERİNCE	DERİNCE BELEDİYESİ	DERİNCE BİRLİK SPOR ALTYAPI TESİSLERİ	SPOR TESİSİ	SIRRIPAŞA MAHALLESİ
119	DERİNCE	DERİNCE BELEDİYESİ	DUMLUPINAR SPOR MERKEZİ	TEKVANDO,KİC BOKS,HALK OYUNLARI	DUMLUPINAR MAHALLESİ
120	DERİNCE	DERİNCE BELEDİYESİ	İSHAKÇILAR GÜREŞ SAHASI	GÜREŞ SAHASI	ÇAVUŞLU MAHALLESİ
121	DERİNCE	DERİNCE BELEDİYESİ	İSHAKÇILAR HALI SAHA	FUTBOL SAHASI	ÇAVUŞLU MAHALLESİ
122	DERİNCE	DERİNCE BELEDİYESİ	YAVUZ SPOR HAKAN IŞIK SPOR TESİSLERİ	HALI SAHA TESİSİ	YAVUZ SULTAN MAHALLESİ
123	DERİNCE	DERİNCE BELEDİYESİ	YENİKENT HALI SAHA	FUTBOL SAHASI	YENİKENT MAHALLESİ

124	DERİNCE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	19 MAYIS ANADOLU LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	DUMLUPINAR MAHALLESİ
125	DERİNCE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ALPARSLAN ORTAOLULU	SPOR SALONU	YENİKENT MAHALLESİ
126	DERİNCE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	BEKİR SITKI ÖZER ORTAOLULU	SPOR SALONU	İBNİSİNA MAHALLESİ
127	DERİNCE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ÇINARLI ORTAOKULU	SPOR SALONU	ÇINARLI MAHALLESİ
128	DERİNCE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	DERİNCE CUMHURİYET İLKOKULU	SPOR SALONU	ÇENEDAĞ MAHALLESİ
129	DERİNCE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	DERİNCE CUMHURİYET ORTAOKULU	SPOR SALONU	ÇENEDAĞ MAHALLESİ
130	DERİNCE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	DERİNCE MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ	SPOR SALONU	YENİKENT MAHALLESİ
131	DERİNCE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	MERKEZ BANKASI DERİNCE ANADOLU LİSESİ	SPOR SALONU	YENİKENT MAHALLESİ

132	DERİNCE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	MEVLANA İMAM HATİP ORTAOKULU	SPOR SALONU	YENİKENT MAHALLESİ
133	DERİNCE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	NECİP FAZIL ANADOLU LİSESİ	SPOR SALONU	İBNİSİNA MAHALLESİ
134	DERİNCE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	SABANCI ORTAKLARI VE ÇALIŞANLARI ORTAOKULU	SPOR SALONU	SIRRIPAŞA MAHALLESİ
135	DERİNCE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ŞEHİT OSMAN GAZİ ÇETİNGÖZ ANADOLU İMAM HATİP L.	SPOR SALONU	FATİH SULTAN MAHALLESİ
136	DERİNCE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ZEHRA EMİNE ÖÇGÜDER MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ SPOR SAHALARI	SPOR TESİSİ	YENİKENT MAHALLESİ
137	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	60 EVLER SAHİLİ (HALI)	FUTBOL SAHASI	ÇENEDAĞ MAHALLESİ
138	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ALİKAHYA MESİRE ALANI	VOLEYBOL SAHASI	FEVZİ ÇAKMAK MAHALLESİ
139	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR	ATIŞ POLİGONU	ATIŞ POLİGONU	MERSİNCİK MAHALLESİ

		BELEDİYE BAŞKANLIĞI			
140	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	CIMDIZDERE MESİRE ALANI	FUTBOL SAHASI	YENİKENT MAHALLESİ
141	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ÇENEDAĞ PİKNİK ALANI	VOLEYBOL SAHASI	YENİKENT MAHALLESİ
142	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ÇENEDERE MAHALLE PARKI	BASKET SAHASI	ÇENEDERE MAHALLE
143	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ÇENEDERE MESİRE ALANI-1	VOLEYBOL SAHASI	YENİKENT MAHALLESİ
144	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ÇENEDERE MESİRE ALANI-2	VOLEYBOL SAHASI	YENİKENT MAHALLESİ
145	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ÇINARLI ANADOLU TEKNİK LİSESİ FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	DENİZ MAHALLESİ

146	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ÇINARLIDERE MESİRE ALANI	BASKET SAHASI	YENİKENT MAHALLESİ
147	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ÇINARLIDERE MESİRE ALANI -1	VOLEYBOL SAHASI	YENİKENT MAHALLESİ
148	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ÇINARLIDERE MESİRE ALANI -2	VOLEYBOL SAHASI	YENİKENT MAHALLESİ
149	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ÇINARLIDERE MESİRE ALANI-(DOĞAL ÇİM)	FUTBOL SAHASI	YENİKENT MAHALLESİ
150	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DERİNCE MİLLET BAHÇESİ	FUTBOL SAHASI	ÇINARLI MAHALLESİ
151	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DERİNCE ÖĞRETMENLER VADİSİ ÇEVRE DÜZENLEME İŞİ	BASKET SAHASI	YENİKENT MAHALLESİ
152	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR	DERİNCE TÜTÜNÇİFTLİK ARASI SAHİLİ	BASKET SAHASI	GÜNEY MAHALLESİ

		BELEDİYE BAŞKANLIĞI			
153	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	İBNİSİNA MAHALLESİ KAYKAY PİSTİ	KAYKAY PİSTİ	İBNİSİNA MAHALLESİ
154	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KAŞKALDERE MESİRE ALANI TENİS SAHASI	TENİS SAHALARI	İBNİSİNA MAHALLESİ
155	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KAŞKALDERE REKREASYON ALANI-1	BASKET SAHASI	İBNİSİNA MAHALLESİ
156	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KAŞKALDERE REKREASYON ALANI-1 (HALI)	FUTBOL SAHASI	İBNİSİNA MAHALLESİ
157	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KAŞKALDERE REKREASYON ALANI-2	BASKET SAHASI	İBNİSİNA MAHALLESİ
158	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KAŞKALDERE REKREASYON ALANI-2(HALI)	FUTBOL SAHASI	İBNİSİNA MAHALLESİ

159	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KAŞKALDERE REKREASYON ALANI-3	BASKET SAHASI	İBNİSİNA MAHALLESİ
160	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SAĞLIKLI YAŞAM PARKI	BASKET SAHASI	İBNİSİNA MAHALLESİ
161	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SAĞLIKLI YAŞAM PARKI	FUTBOL SAHASI	İBNİSİNA MAHALLESİ
162	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SAĞLIKLI YAŞAM PARKI	TENİS SAHALARI	İBNİSİNA MAHALLESİ
163	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SAĞLIKLI YAŞAM PARKI	VOLEYBOL SAHASI	İBNİSİNA MAHALLESİ
164	DERİNCE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ŞEHİT OSMAN GAZİ ÇETİNGÖZ ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	FATİH SULTAN MAHALLESİ
165	DERİNCE	KOCAELİ GENÇLİK VE	DERİNCE SPOR SALONU	SPOR SALONU	YENİKENT MAHALLESİ

		SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ			
166	DERİNCE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	PORTATİF YÜZME HAVUZU	YÜZME HAVUZU	YENİKENT MAHALLESİ
167	DERİNCE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	PORTATİF YÜZME HAVUZU	YÜZME HAVUZU	FATİH SULTAN MAHALLESİ
168	DERİNCE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	ŞEHİT ER EMRE KAAN ARLI ÇOK AMAÇLI SPOR SALONU	SPOR KOMPLEKSİ	YENİKENT MAHALLESİ
169	DİLOVASI	DİLOVASI BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DİLOVASI HALI SAHA TESİSLERİ	FUTBOL SAHASI	MİMAR SİNAN MAHALLESİ
170	DİLOVASI	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	SOLVENTAŞ İLKOKULU SPOR SALONU	SPOR SALONU	ORHANGAZİ MAHALLESİ
171	DİLOVASI	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ÇERKEŞLİ YURT FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	ÇERKEŞLİ MAHALLESİ
172	DİLOVASI	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR	DİLOVASI MAHALLE PARKLARI	BASKET SAHASI	MİMAR SİNAN MAHALLESİ

		BELEDİYE BAŞKANLIĞI			
173	DİLOVASI	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DİLOVASI MİLLET BAHÇESİ	FUTBOL SAHASI	MİMAR SİNAN MAHALLESİ
174	DİLOVASI	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DİLOVASI MİLLET BAHÇESİ	TENİS SAHALARI	MİMAR SİNAN MAHALLESİ
175	DİLOVASI	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DİLOVASI MİLLET BAHÇESİ	VOLEYBOL SAHASI	MİMAR SİNAN MAHALLESİ
176	DİLOVASI	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DİLOVASI MİLLET BAHÇESİ (TOKİ)	BASKET SAHASI	MİMAR SİNAN MAHALLESİ
177	DİLOVASI	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DİLOVASI SEZAİ KARAKOÇ PARKI	BASKET SAHASI	DİLİSKELESİ MAHALLESİ
178	DİLOVASI	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DİLOVASI TAVŞANCIL SAHİL PARKI-1	BASKET SAHASI	TAVÇANCIL MAHALLESİ

179	DİLOVASI	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DİLOVASI TAVŞANCIL SAHİL PARKI-2	BASKET SAHASI	TAVÇANCIL MAHALLESİ
180	DİLOVASI	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	TAVŞANCIL SAHİL PARKI	VOLEYBOL SAHASI	TAVÇANCIL MAHALLESİ
181	DİLOVASI	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	TAVŞANCIL SAHİL PARKI (HALI)	FUTBOL SAHASI	TAVÇANCIL MAHALLESİ
182	DİLOVASI	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	TAVŞANCIL SALİH GÜN FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	TAVŞANCIL MAHALLESİ
183	DİLOVASI	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	TAVŞANCIL SALİH GÜN SPOR SALONU	SPOR SALONU	TAVŞANCIL MAHALLESİ
184	DİLOVASI	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	DİLOVASI POLİSAN EĞİTİM KÜLTÜR VE SPOR SALONU	SPOR SALONU	DİLİSKELESİ MAHALLESİ
185	DİLOVASI	KOCAELİ GENÇLİK VE	DİLOVASI SPOR SALONU	SPOR SALONU	MİMAR SİNAN MAHALLESİ

		SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ			
186	DİLOVASI	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	DİLOVASI ŞEHİT NİHAT KARADAŞ STADI	STADYUM	MİMAR SİNAN MAHALLESİ
187	DİLOVASI	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	DİLOVASI YARI OLİMPİK KAPALI YÜZME HAVUZU	YÜZME HAVUZU	MİMAR SİNAN MAHALLESİ
188	DİLOVASI	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	PORTATİF YÜZME HAVUZU	YÜZME HAVUZU	MİMAR SİNAN MAHALLESİ
189	GEBZE	GEBZE BELEDİYESİ	ATLI EĞİTİM MERKEZİ	ATLI EĞİTİM	MEVLANA MAHALLESİ
190	GEBZE	GEBZE BELEDİYESİ	PELİTLİ KÖYÜ STADYUMU	STADYUM	PELİTLİ MAHALLESİ
191	GEBZE	GEBZE BELEDİYESİ	ŞEHİT EREN BÜLBÜL SPOR KOMPLEKSİ	YÜZME HAVUZU,SPOR SALONU	CUMHURİYET MAHALLESİ
192	GEBZE	GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	AÇIK FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	CUMHURİYET MAHALLESİ
193	GEBZE	GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	GEBZE ÜNİVERSİTESİ KAPALI YÜZME HAVUZU	YÜZME HAVUZU	CUMHURİYET MAHALLESİ

194	GEBZE	GEBZE TEKNİK ÜNİVERSİTESİ	PROF. DR. AHMET AYHAN SPOR SALONU	SPOR SALONU	CUMHURİYET MAHALLESİ
195	GEBZE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ALİ NURİ ÇOLAKOĞLU MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	TAVŞANLI MAHALLESİ
196	GEBZE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	CUMHURİYET ANADOLU LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	CUMHURİYET MAHALLESİ
197	GEBZE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	EMLAK KONUTLARI ORTAOKULU SPOR SALONU	SPOR SALONU	KİRAZPINAR MAHALLESİ
198	GEBZE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	FATİH MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	CUMHURİYET MAHALLESİ
199	GEBZE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	GEBZE MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	GÜZELLER MAHALLESİ
200	GEBZE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	İBN-İ SİNA MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	BARIŞ MAHALLESİ
201	GEBZE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	KROMAN ÇELİK İLKOKULU SPOR SALONU	SPOR SALONU	ARAPÇEŞME MAHALLESİ

202	GEBZE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	MUSTAFA ÜSTÜNDAĞ ORTAOKULU SPOR SALONU	SPOR SALONU	YENİKENT MAHALLESİ
203	GEBZE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	MUTLUKENT İLKOKULU SPOR SALONU	SPOR SALONU	YENİKENT MAHALLESİ
204	GEBZE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ŞEHİT ÖĞRETMEN NECMETTİN KUYUCU ANADOLU LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	İNÖNÜ MAHALLESİ
205	GEBZE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	BEYLİKBAĞI FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	BEYLİKBAĞI MAHALLESİ
206	GEBZE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	GEBZESEM	SPOR SALONU	ÇAYIROVA MAHALLESİ
207	GEBZE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	MOLLA FENARİ FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	MOLLA FENARİ MAHALLESİ (KÖYÜ)
208	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	BARIŞ DERESİ PARKI (HALI)	FUTBOL SAHASI	BARIŞ MAHALLESİ

209	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GAZİLER DAĞI MESİRE ALANI (HALI)	FUTBOL SAHASI	GAZİLER MAHALLESİ
210	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GAZİLER DAĞI MESİRE ALANI-1	VOLEYBOL SAHASI	GAZİLER MAHALLESİ
211	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GAZİLER DAĞI MESİRE ALANI-2	VOLEYBOL SAHASI	GAZİLER MAHALLESİ
212	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GEBZE ALETTİN KURT STADI	STADYUM	GÜZELLER MAHALLESİ
213	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GEBZE BARIŞ DERESİ PARKI-1	BASKET SAHASI	BARIŞ MAHALLESİ
214	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GEBZE BARIŞ DERESİ PARKI-2	BASKET SAHASI	BARIŞ MAHALLESİ
215	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE	GEBZE BEYLİK DAĞI PARKI	BASKET SAHASI	BEYLİKBAĞI MAHALLESİ

		SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ			
216	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GEBZE FATİH SULTAN MEHMET PARKI	BASKET SAHASI	MUSTAFAPAŞA MAHALLESİ
217	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GEBZE GAZİLER DAĞI MESİRE ALANI	BASKET SAHASI	GAZİLER MAHALLESİ
218	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GEBZE HALI SAHA	HALI SAHA TESİSİ	GÜZELLER MAHALLESİ
219	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GEBZE MİLLET BAHÇESİ (TOKİ)	BASKET SAHASI	SULTAN ORHAN MAHALLESİ
220	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GEBZE MİLLET BAHÇESİ	FUTBOL SAHASI	SULTAN ORHAN MAHALLESİ
221	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GEBZE OLİMPİK KAPALI YÜZME HAVUZU	YÜZME HAVUZU	GÜZELLER MAHALLESİ

222	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GEBZE SPOR SALONU	SPOR SALONU	GÜZELLER MAHALLESİ
223	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GEBZE TENİS KORTU	TENİS KORTU	GÜZELLER MAHALLESİ
224	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GEBZE YARI OLİMPİK KAPALI YÜZME HAVUZU	YÜZME HAVUZU	GÜZELLER MAHALLESİ
225	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	METİN OKTAY FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	GÜZELLER MAHALLESİ
226	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	MOLLAFENARİ KÖYÜ	BASKET SAHASI	MOLLAFENARİ MAHALLESİ
227	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	MOLLAFENARİ KÖYÜ	VOLEYBOL SAHASI	MOLLAFENARİ MAHALLESİ
228	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE	ÖZEL EĞİTİM MERKEZİ DUYU BAHÇESİ YAPIM İŞİ	BASKET SAHASI	CUMHURİYET MAHALLESİ

		SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ			
229	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	PORTATİF YÜZME HAVUZU	YÜZME HAVUZU	YENİKENT MAHALLESİ
230	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	ŞEHİT ER OĞUZHAN DEMİR OLİMPİK BUZ SPORLARI SALONU	BUZ SPOR SALONU	YENİKENT MAHALLESİ
231	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	TATLIKUYU KENTSEL PARKI	BASKET SAHASI	TATLIKUYU MAHALLESİ
232	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	TATLIKUYU KENTSEL PARKI	FUTBOL SAHASI	TATLIKUYU MAHALLESİ
233	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	TATLIKUYU KENTSEL PARKI	TENİS SAHALARI	TATLIKUYU MAHALLESİ
234	GEBZE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	TATLIKUYU VADİSİ	FUTBOL SAHASI	TATLIKUYU MAHALLESİ

235	GÖLCÜK	GÖLCÜK BELEDİYESİ	DEĞİRMENDERE TESİSLERİ	SPOR TESİSİ	ATATÜRK MAHALLESİ
236	GÖLCÜK	GÖLCÜK BELEDİYESİ	GÜREŞ SALONU	SPOR TESİSİ	ÇİFTLİK MAHALLESİ
237	GÖLCÜK	GÖLCÜK BELEDİYESİ	HALKOYUNLARI SALONU	SPOR TESİSİ	ÇİFTLİK MAHALLESİ
238	GÖLCÜK	GÖLCÜK BELEDİYESİ	HİSAREYN TESİSLERİ	FUTBOL SAHASI	KARAKÖPRÜ MAHALLESİ
239	GÖLCÜK	GÖLCÜK BELEDİYESİ	RAHVAN AT BAKIM TESİSLERİ	SPOR TESİSİ	SARAYLI MAHALLESİ
240	GÖLCÜK	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ANADOLU KALKINMA VAKFI MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ	SPOR SALONU	MERKEZ MAHALLESİ
241	GÖLCÜK	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	GÖLCÜK ATATÜRK ANADOLU LİSESİ	SPOR SALONU	DONANMA MAHALLESİ
242	GÖLCÜK	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ŞEHİT VOLKAN TANTÜRK MTAL	SPOR SALONU	MERKEZ MAHALLESİ
243	GÖLCÜK	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ULAŞLI NURİ BELMEK İLKOKULU	SPOR SALONU	YALI MAHALLESİ
244	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR	17 AĞUSTOS CADDESİ ÇEVRE DÜZENLEME	VOLEYBOL SAHASI	YAZLIK YENİ MAHALLESİ

		BELEDİYE BAŞKANLIĞI			
245	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	17 AĞUSTOS CADDESİ ÇEVRE DÜZENLEME	FUTBOL SAHASI	YAZLIK YENİ MAHALLESİ
246	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	BARBAROS HAYRETTİN PAŞA PARKI-1(HALI)	FUTBOL SAHASI	DENİZEVLER MAHALLESİ
247	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	BARBAROS HAYRETTİN PAŞA PARKI-1(KUM)	VOLEYBOL SAHASI	DENİZEVLER MAHALLESİ
248	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	BARBAROS HAYRETTİN PAŞA PARKI-2(HALI)	FUTBOL SAHASI	DENİZEVLER MAHALLESİ
249	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	BARBAROS HAYRETTİN PAŞA PARKI-2(KUM)	VOLEYBOL SAHASI	DENİZEVLER MAHALLESİ
250	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	BARBAROS HAYRETTİN PAŞA PARKI-3(DOĞAL ÇİM)	FUTBOL SAHASI	DENİZEVLER MAHALLESİ

251	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DEĞİRMENDERE BAŞZEYTİN PARKI VE SPOR TESİSLERİ (HALI)	FUTBOL SAHASI	MİMAR SİNAN MAHALLESİ
252	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DEĞİRMENDERE HALIDERE ARASI SAHİL DÜZENLEMESİ	FUTBOL SAHASI	KÖRFEZ MAHALLESİ
253	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DEĞİRMENDERE HALIDERE ARASI SAHİL DÜZENLEMESİ 1	BASKET SAHASI	KÖRFEZ MAHALLESİ
254	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DEĞİRMENDERE HALIDERE ARASI SAHİL DÜZENLEMESİ 2	BASKET SAHASI	KÖRFEZ MAHALLESİ
255	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DEĞİRMENDERE SEYİT ONBAŞI PARKI YAPIM İŞİ	BASKET SAHASI	MERKEZ MAHALLESİ
256	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	GÖLCÜK BARBAROS HAYRETTİN PAŞA PARKI-1	BASKET SAHASI	MERKEZ MAHALLESİ
257	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR	GÖLCÜK BARBAROS HAYRETTİN PAŞA PARKI-1	TENİS SAHALARI	MERKEZ MAHALLESİ

		BELEDİYE BAŞKANLIĞI			
258	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	GÖLCÜK BARBAROS HAYRETTİN PAŞA PARKI-2	BASKET SAHASI	MERKEZ MAHALLESİ
259	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	GÖLCÜK BARBAROS HAYRETTİN PAŞA PARKI-2	TENİS SAHALARI	MERKEZ MAHALLESİ
260	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	GÖLCÜK DEĞİRMENDERE BAŞZEYTİN PARKI VE SPOR TESİSLERİ	BASKET SAHASI	MİMAR SİNAN MAHALLESİ
261	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	GÖLCÜK DONANMA	FUTBOL SAHASI	DONANMA MAHALLESİ
262	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	GÖLCÜK İLÇESİ 17 AĞUSTOS CADDESİ ÇEVRE DÜZENLEME YAPIM İŞİ	BASKET SAHASI	YAZLIK YENİ MAHALLESİ
263	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	GÖZLEMEN TEPE SPOR SALONU	SPOR SALONU	ŞEHİTLER MAHALLESİ

264	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	HALIDERE SPOR TESİSİ	SPOR TESİSİ	KÖRFEZ MAHALLESİ
265	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	HİSAREYN PARKI	BASKET SAHASI	HİSAREYN MAHALLESİ
266	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	İHASANİYE SAHİL PARKI	BASKET SAHASI	DENİZEVLER MAHALLESİ
267	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	İHSANİYE MERKEZ FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	DENİZEVLER MAHALLESİ
268	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	İHSANİYE SAHİL PARKI	VOLEYBOL SAHASI	DENİZEVLER MAHALLESİ
269	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	İHSANİYE SAHİL PARKI	FUTBOL SAHASI	DENİZEVLER MAHALLESİ
270	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR	İHSANİYE STADI	FUTBOL SAHASI	MERKEZ MAHALLESİ

		BELEDİYE BAŞKANLIĞI			
271	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	İPEKYOLU FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	MERKEZ MAHALLESİ
272	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	METİN UZUNER FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	MERKEZ MAHALLESİ
273	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	METİN UZUNER TESİSLERİ	FUTBOL SAHASI	DENİZEVLER MAHALLESİ
274	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	MÜCAHİT TUNÇBİLEK SPOR SALONU	SPOR SALONU	YENİ MAHALLE
275	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	NUSRETİYE MAHALLESİ FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	NUSRETİYE MAHALLESİ
276	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SELİMİYE FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	KAVAKLI MAHALLESİ

277	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SİRETİYE FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	ATATÜRK MAHALLESİ
278	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ULAŞLI FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	ULAŞLI MAHALLESİ
279	GÖLCÜK	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	YENİKÖY PARKI PEYZAJ DÜZENLEME İŞİ	FUTBOL SAHASI	YENİKÖY MERKEZ MAHALLESİ
280	GÖLCÜK	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GÖLCÜK 17 AĞUSTOS SPOR SALONU	SPOR SALONU	DÜZAĞAÇ MAHALLESİ
281	GÖLCÜK	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GÖLCÜK BUZ PİSTİ	BUZ SPOR SALONU	KAVAKLI MAHALLESİ
282	GÖLCÜK	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GÖLCÜK KAPALI YÜZME HAVUZU	YÜZME HAVUZU	KAVAKLI MAHALLESİ
283	GÖLCÜK	KOCAELİ GENÇLİK VE	GÖLCÜK KAVAKLI DOĞAL ÇİM FUTBOL SAHALARI	FUTBOL SAHASI	KAVAKLI MAHALLESİ

		SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ			
284	GÖLCÜK	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GÖLCÜK KAVAKLI SENTETİK ÇİM FUTBOL SAHALARI	FUTBOL SAHASI	KAVAKLI MAHALLESİ
285	GÖLCÜK	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	GÖLCÜK ŞEHİR STADI	STADYUM	DÜZAĞAÇ MAHALLESİ
286	GÖLCÜK	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	PORTATİF HAVUZ	YÜZME HAVUZU	DÜZAĞAÇ MAHALLESİ
287	İZMİT	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	24 KASIM ANADOLU LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	YAHYAKAPTAN MAHALLESİ
288	İZMİT	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	29 EKİM ORTAOKULU SPOR SALONU	SPOR SALONU	MALTA MAHALLESİ
289	İZMİT	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	50. YIL CUMHURİYET ORTAOKULU SPOR SALONU	SPOR SALONU	KOZLUK MAHALLESİ
290	İZMİT	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	CAHİT ELGİNKAN ANADOLU LİSESİ	SPOR SALONU	SERDAR MAHALLESİ

291	İZMİT	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	İZMİT ANADOLU İMAM LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	ÖMERAĞA MAHALLESİ
292	İZMİT	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	İZMİT ATILIM ANADOLU LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	YAHYAKAPTAN MAHALLESİ
293	İZMİT	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	İZMİT LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	SERDAR MAHALLESİ
294	İZMİT	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	İZMİT MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	CEDİT MAHALLESİ
295	İZMİT	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	KOCAELİ FEN LİSESİ	SPOR SALONU	KARADENİZLİLER MAHALLESİ
296	İZMİT	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	KOCAELİ İZMİT NAMIK KEMAL ANADOLU LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	MEHMET ALİ PAŞA MAHALLESİ
297	İZMİT	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	KOCAELİ MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ	SPOR SALONU	KARADENİZLİLER MAHALLESİ
298	İZMİT	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	MEHMET SİNAN DERELİ ORTAOKULU SPOR SALONU	SPOR SALONU	YENİ MAHALLE

299	İZMİT	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	MİMAR SİNAN ANADOLU LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	CEDİT MAHALLESİ
300	İZMİT	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	NUH ÇİMENTO İMAM HATİP ORTAOKULU SPOR SALONU	SPOR SALONU	KOZLUK MAHALLESİ
301	İZMİT	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	SABANCI MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	FATİH MAHALLESİ
302	İZMİT	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ŞEHİT ALPER AL ORTAOKULU SPOR SALONU	SPOR SALONU	CUMHURİYET MAHALLESİ
303	İZMİT	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ŞEHİT ÖZKAN KAN FEN LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	AYAZMA MAHALLESİ
304	İZMİT	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ŞEHİT POLİS VOLKAN SABAZ İLKOKULU	SPOR SALONU	YENİŞEHİR MAHALLESİ
305	İZMİT	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	TÜRK PİRELLİ ORTAOKULU SPOR SALONU	SPOR SALONU	KÖRFEZ MAHALLESİ
306	İZMİT	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ULUĞBEY ANADOLU LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	FATİH MAHALLESİ

307	İZMİT	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	YARBAY REFİF CESUR İLKOKULU SPOR SALONU	SPOR SALONU	YEŞİLOVA MAHALLESİ
308	İZMİT	İZMİT BELEDİYESİ	CEPHANELİK STADYUMU	STADYUM	GÜNDOĞDU MAHALLESİ
309	İZMİT	İZMİT BELEDİYESİ	İZMİT BELEDİYESİ AQUA PARK VE YÜZME HAVUZU	YÜZME HAVUZU	TEPEKÖY MAHALLESİ
310	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	AKÇAKOCA TOKİ ÜNİVERSİTE ETABI PARK	BASKET SAHASI	ERENLER MAHALLESİ
311	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	AKMEŞE PARKI	BASKET SAHASI	AKMEŞE MAHALLESİ
312	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ALİ OSMAN TOPAL FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	ORHAN MAHALLESİ
313	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ALİ OSMAN TOPAL SENTETİK ÇİM FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	ORHAN MAHALLESİ
314	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR	ALİKAHYA KUTAY SOKAK ÇEVRE DÜZENLEMESİ	BASKET SAHASI	FEVZİ ÇAKMAK MAHALLESİ

		BELEDİYE BAŞKANLIĞI			
315	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ALİKAHYA MESİRE ALANI BASKETBOL SAHASI-1	BASKET SAHASI	FEVZİ ÇAKMAK MAHALLESİ
316	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ALİKAHYA MESİRE ALANI BASKETBOL SAHASI-2	BASKET SAHASI	FEVZİ ÇAKMAK MAHALLESİ
317	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ALİKAHYA MESİRE ALANI TENİS SAHASI	TENİS SAHALARI	FEVZİ ÇAKMAK MAHALLESİ
318	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	AMBARCI KÖYÜ TEPEBAŞI MAH FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	TEPEBAŞI MAHALLESİ
319	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	BALÖREN FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	KABAOĞLU MAHALLESİ
320	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	CİHAN SOKAK PARKI	BASKET SAHASI	TURGUT MAHALLESİ

321	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DOĞU KIŞLA GENÇLİK PARKI EĞİTİM VE SPOR MERKEZİ	FUTBOL SAHASI	KADIKÖY MAHALLESİ
322	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DOĞU KIŞLA KAYKAY PİSTİ	KAYKAY PİSTİ	DOĞU KIŞLA
323	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ERENLER CEDİT TOPÇULAR SANTRAL MEVKİİ PARKI	BASKET SAHASI	TOPÇULAR MAHALLESİ
324	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	GAZANFER BİLGE BULVARI	TENİS SAHALARI	GAZANFER BİLGE BULVARI
325	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	GAZANFER BİLGE PARKI	BASKET SAHASI	GAZANFER BİLGE BULVARI
326	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	GÖKÇEÖREN MAHALLESİ	FUTBOL SAHASI	GÖKÇEÖREN MAHALLESİ
327	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR	GÖLKENT KURAN KURSU ÇEVRE DÜZENLEME YAPIM İŞİ	BASKET SAHASI	ÇAYIRKÖY MAHALLESİ

		BELEDİYE BAŞKANLIĞI			
328	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	HAKKANİYE İLK ÖĞRETİM OKULU	FUTBOL SAHASI	HAKKANİYE MAHALLESİ
329	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	HASAN DOĞAN FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	YEŞİLOVA MAHALLESİ
330	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	HASAN DOĞAN SPOR EVİ ASKF	SPOR TESİSİ	YEŞİLOVA MAHALLESİ
331	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	İZMİT DOĞU KIŞLA GENÇLİK PARKI	BASKET SAHASI	M.ALİPAŞA MAHALLESİ
332	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	İZMİT DOĞU KIŞLA GENÇLİK PARKI -1(HALI)	FUTBOL SAHASI	M.ALİPAŞA MAHALLESİ
333	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	İZMİT DOĞU KIŞLA GENÇLİK PARKI -2 (HALI)	FUTBOL SAHASI	M.ALİPAŞA MAHALLESİ

334	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	İZMİT YASSIBAĞ-ÖZGÜN VADİ EVLERİ PARK ALANI VE ÇEVRE DÜZENLEMESİ YAPIM İŞİ	BASKET SAHASI	YASSIBAĞ MAHALLESİ
335	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KABAOĞLU FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	KABAOĞLU MAHALLESİ
336	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KAMBOÇYA SAHİLİ	BASKET SAHASI	
337	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KARAABDÜLBAKİ FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	KARAABDÜLBAKİ MAHALLESİ
338	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	MALTA MAHALLESİ SPOR KOMPLEKSİ	BASKET SAHASI	MALTA MAHALLESİ
339	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	MEHMET AKİF ERSOY KIZ ANADOLU İMAMHATİP LİSESİ	BASKET SAHASI	TEPEKÖY MAHALLESİ
340	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR	MİRALAY MÜMTAZ CAD.	BASKET SAHASI	MİRALAY MÜMTAZ CAD.

		BELEDİYE BAŞKANLIĞI			
341	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	MİRALAY MÜMTAZ ÇEVRE DÜZENLEMESİ -1(HALI)	FUTBOL SAHASI	MİRALAY MÜMTAZ CAD.
342	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	MİRALAY MÜMTAZ ÇEVRE DÜZENLEMESİ-2(HALI)	FUTBOL SAHASI	MİRALAY MÜMTAZ CAD.
343	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	MÜRÜVVET EYVAP ZİHİNSEL ENGELLİLER OKULU	BASKET SAHASI	42 EVLER MAHALLESİ
344	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	NEBİHOCALAR MAHALLESİ FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	NEBİHOCALAR MAHALLESİ
345	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	PLAJ YOLU YÜZME HAVUZU	YÜZME HAVUZU	CUMHURİYET MAHALLESİ
346	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	PLAJYOLU FUTBOL SAHASI (YENİLEME)	FUTBOL SAHASI	ŞİRİNTEPE MAHALLESİ

347	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SANAYİ MAHALLESİ VİNSAN HALK OYUNLARI SALONU	HALK OYUNLARI	SANAYİ MAHALLESİ
348	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SANAYİ MAHALLESİ ÖZEL SPORCULAR SPOR SALONU	SPOR SALONU	SANAYİ MAHALLESİ
349	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SANAYİ MAHALLESİ SENTETİK ÇİM FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	SANAYİ MAHALLESİ
350	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SANAYİ MAHALLESİ TENİS KORTU	TENİS KORTU	SANAYİ MAHALLESİ
351	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SANAYİ MAHALLESİ VİNSAN AÇIK YÜZME HAVUZU	YÜZME HAVUZU	SANAYİ MAHALLESİ
352	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SANAYİ MAHALLESİ VİNSAN CİMNASTİK SALONU	SPOR SALONU	SANAYİ MAHALLESİ
353	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR	SANAYİ MAHALLESİ VİNSAN HALTER SALONU	SPOR SALONU	SANAYİ MAHALLESİ

		BELEDİYE BAŞKANLIĞI			
354	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SANAYİ MAHALLESİ VİNSAN MİNİ FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	SANAYİ MAHALLESİ
355	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SAPAKPINAR PEYZAJ DÜZENLEMESİ	BASKET SAHASI	SAPAKPINAR MAHALLESİ
356	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SARAYBAHÇE CUMHURİYET MAH. SPOR KOMPLEKSİ PEYZAJ DÜZENLEME YAPIM İŞİ	BASKET SAHASI	CUMHURİYET MAHALLESİ
357	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SARI ŞEYH FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	SARI ŞEYH MAHALLESİ
358	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SEKA PARK	FUTBOL SAHASI	KOZLUK MAHALLESİ
359	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SEKA PARK 1	BASKET SAHASI	KOZLUK MAHALLESİ

360	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SEKA PARK 2	BASKET SAHASI	KOZLUK MAHALLESİ
361	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SEKA PARK 3	BASKET SAHASI	KOZLUK MAHALLESİ
362	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SEKA PARK 4	BASKET SAHASI	KOZLUK MAHALLESİ
363	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SEKA PARK 5	BASKET SAHASI	KOZLUK MAHALLESİ
364	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SEKA PARK 6	BASKET SAHASI	KOZLUK MAHALLESİ
365	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SEKA PARK 7	BASKET SAHASI	KOZLUK MAHALLESİ
366	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR	SEKA SPORCU EĞİTİM MERKEZİ	SPOR SALONU	KOZLUK MAHALLESİ

		BELEDİYE BAŞKANLIĞI			
367	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SPORCU SAĞLIĞI PER. TEST VE ANALİZ MERKEZİ	TEST MERKEZİ	SANAYİ MAHALLESİ
368	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ŞEHİT ÖZCAN KAN FEN LİSESİ FUTBOL SAHASI YAPIM İŞİ	FUTBOL SAHASI	AYAZMA MAHALLESİ
369	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ŞELALE PARK (YENİLEME)	FUTBOL SAHASI	KARABAŞ MAHALLESİ
370	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ŞİRİNTEPE YAĞLI GÜREŞ ANTRENMAN SALONU	SPOR SALONU	ŞİRİNTEPE MAHALLESİ
371	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	VİNSAN SPORCU KAMP EĞİTİM MERKEZİ MİSAFİRHANE	EĞİTİM MERKEZİ	SANAYİ MAHALLESİ
372	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	YAHYA KAPTAN FERRUH DUYGU TESİSLERİ	FUTBOL SAHASI	YAHYA KAPTAN MAHALLESİ

373	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	YAHYA KAPTAN YÜRÜYÜŞ YOLU (HALI)	FUTBOL SAHASI	YAHYA KAPTAN MAHALLESİ
374	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	YENİŞEHİR MAHALLESİ ÇOCUK PARKI	BASKET SAHASI	YENİŞEHİR MAHALLESİ
375	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	YUVAM AKARCA KONUTLARI İŞ MERKEZİ YANI	BASKET SAHASI	FEVZİ ÇAKMAK MAHALLESİ
376	İZMİT	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	ATATÜRK SPOR SALONU	SPOR SALONU	KOZLUK MAHALLESİ
377	İZMİT	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	AVNİ KALKAVAN STADI	STADYUM	SERDAR MAHALLESİ
378	İZMİT	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	İZMİT AÇIK ATLETİZM PİSTİ	ATLETİZM PİSTİ	SANAYİ MAHALLESİ
379	İZMİT	KOCAELİ GENÇLİK VE	İZMİT KAPALI ATLETİZM PİSTİ	ATLETİZM PİSTİ	SANAYİ MAHALLESİ

		SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ			
380	İZMİT	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	İZMİT OLİMPİK BUZ SPORLARI SALONU	BUZ SPOR SALONU	YENİ MAHALLE
381	İZMİT	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	KOCAELİ STADYUMU	STADYUM	ALİKAHYA ATATÜRK MAHALLESİ
382	İZMİT	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	MEHMET ALİ KAĞITÇI STADI	STADYUM	KOZLUK MAHALLESİ
383	İZMİT	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	PORTATİF HAVUZ	YÜZME HAVUZU	KÖRFEZ MAHALLESİ
384	İZMİT	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	PORTATİF HAVUZ	YÜZME HAVUZU	YENİ MAHALLE
385	İZMİT	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	PORTATİF HAVUZ	YÜZME HAVUZU	KABAOĞLU MAHALLESİ

386	İZMİT	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	SEKA 50. YIL SPOR SALONU	SPOR SALONU	KOZLUK MAHALLESİ
387	İZMİT	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	SEKA HALI SAHA	FUTBOL SAHASI	KOZLUK MAHALLESİ
388	İZMİT	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	ŞAMPİYON HASAN GEMİCİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	KÖRFEZ MAHALLESİ
389	İZMİT	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	ŞEHİT POLİS RECEP TOPALOĞLU SPOR SALONU	SPOR SALONU	YAHYAKAPTAN MAHALLESİ
390	İZMİT	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	AÇIK SPOR TESİSLERİ	SPOR TESİSİ	KABAOĞLU MAHALLESİ
391	İZMİT	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	FUTBOL SAHASI VE ATLETİZM PİSTİ	FUTBOL SAHASI VE ATLETİZM PİSTİ	KABAOĞLU MAHALLESİ
392	İZMİT	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	GAZANFER BİLGE SPOR SALONU	SPOR SALONU	KABAOĞLU MAHALLESİ
393	İZMİT	KOCAELİ ÜNİVERSİTESİ	KAPALI YÜZME HAVUZU	YÜZME HAVUZU	KABAOĞLU MAHALLESİ

394	İZMİT	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ALİKAHYA STADI	STADYUM	ALİKAHYA ATATÜRK MAHALLESİ
395	KANDIRA	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	AKÇAKOCA ANADOLU LİSESİ	SPOR SALONU	ORHAN MAHALLESİ
396	KANDIRA	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ÖĞRETMEN ALİ ŞÜKRÜ PİSTELOĞLU SPOR SALONU	SPOR SALONU	AKDURAK MAHALLESİ
397	KANDIRA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	AKÇAOVA FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	AKÇAOVA MAHALLESİ
398	KANDIRA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ALEFLİ KÖYÜ	FUTBOL SAHASI	ALEFLİ MAHALLESİ
399	KANDIRA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	CEBECİ SAHİLİ	BASKET SAHASI	CEBECİ MAHALLESİ
400	KANDIRA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	CEBECİ SAHİLİ 2. ETAP	BASKET SAHASI	CEBECİ MAHALLESİ

401	KANDIRA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	CEZA İNFAZ KURUMLARI	FUTBOL SAHASI	KOCAKAYMAZ MAHALLESİ
402	KANDIRA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ÇAMKONAK İLKOKULU	FUTBOL SAHASI	ÇAMKONAK MAHALLESİ
403	KANDIRA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ÇERÇİLİ KÖYÜ FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	ÇERÇİLİ MAHALLESİ
404	KANDIRA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DALCA KÖYÜ	FUTBOL SAHASI	DALCA MAHALLESİ
405	KANDIRA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	EĞERCİLİ MAHALLESİ	FUTBOL SAHASI	EĞERCİLİ MAHALLESİ
406	KANDIRA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KANDIRA ÇUBUKLU BALA KÖYÜ (HALI)	FUTBOL SAHASI	ÇUBUKLU BALA MAHALLESİ
407	KANDIRA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR	KANDIRA KUMCAĞIZ FUTBOL SAHASI YAPIM İŞİ	FUTBOL SAHASI	KUMCAĞIZ MAHALLESİ

		BELEDİYE BAŞKANLIĞI			
408	KANDIRA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KARAAĞAÇ KÖYÜ	FUTBOL SAHASI	KARAAĞAÇ MAHALLESİ
409	KANDIRA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KOCAKAYMAZ KÖYÜ	FUTBOL SAHASI	KOCAKAYMAZ MAHALLESİ
410	KANDIRA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ÖZBEY MAHALLESİ FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	ÖZBEY MAHALLESİ
411	KANDIRA	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SEYİTALİLER MAHALLESİ	FUTBOL SAHASI	SEYİTALİLER MAHALLESİ
412	KANDIRA	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	KANDIRA KAYAMAKAM MEHMET SARICAN STADI	STADYUM	ÇARŞI MAHALLESİ
413	KANDIRA	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	KANDIRA SPOR SALONU	SPOR SALONU	ÇARŞI MAHALLESİ

414	KANDIRA	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	KANDIRA YARI OLİMPİK YÜZME HAVUZU	YÜZME HAVUZU	ÇARŞI MAHALLESİ
415	KARAMÜRSEL	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	GÜZEL KIYI ORTAOKULU	SPOR SALONU	HÜSEYİN HOCA MAHALLESİ
416	KARAMÜRSEL	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	KARAMÜRSEL ALP ANADOLU LİSESİ	SPOR SALONU	KAYACIK MAHALLESİ
417	KARAMÜRSEL	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	KARAMÜRSEL ANADOLU LİSESİ	BASKETBOL SAHASI	KAYACIK MAHALLESİ
418	KARAMÜRSEL	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	KARAMÜRSEL ANADOLU LİSESİ	FUTBOL SAHASI	KAYACIK MAHALLESİ
419	KARAMÜRSEL	KARAMÜRSEL BELEDİYESİ	BELEDİYE HALI SAHA TESİSLERİ	HALISAHA TESİSİ	KAYACIK MAHALLESİ
420	KARAMÜRSEL	KARAMÜRSEL BELEDİYESİ	KARAMÜRSEL BELEDİYESİ SPOR SALONU	GÜREŞ SALONU	4 TEMMUZ MAHALLESİ
421	KARAMÜRSEL	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	AHMET TAŞÇI SPOR SALONU	SPOR SALONU	KAYACIK MAHALLESİ

422	KARAMÜRSEL	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	EREĞLİ MAHALLESİ KAYKAY PİSTİ	KAYKAY PİSTİ	EREĞLİ MAHALLESİ
423	KARAMÜRSEL	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	GÖLCÜK İHSANİYE SAHİL PARKI	TENİS SAHALARI	DENİZEVLER MAHALLESİ
424	KARAMÜRSEL	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KARAMÜRSEL EREĞLİ GÜZELKIYI İLKÖĞRETİM OKULU-1(TOPRAK SAHA)	FUTBOL SAHASI	EREĞLİ MAHALLESİ
425	KARAMÜRSEL	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KARAMÜRSEL SAHİLİ-1 FUTBOL SAHASI (YENİLEME)	FUTBOL SAHASI	EREĞLİ MAHALLESİ
426	KARAMÜRSEL	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KARAMÜRSEL SAHİLİ-2 FUTBOL SAHASI (YENİLEME)	FUTBOL SAHASI	EREĞLİ MAHALLESİ
427	KARAMÜRSEL	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KARAMÜRSEL YARI OLİMPİK YÜZME HAVUZU	YÜZME HAVUZU	KAYACIK MAHALLESİ
428	KARAMÜRSEL	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR	LÜTFÜ HINCAL SPOR SALONU	SPOR SALONU	KAYACIK MAHALLESİ

		BELEDİYE BAŞKANLIĞI			
429	KARAMÜRSEL	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	KARAMÜRSEL ATATÜRK SPOR SALONU	SPOR SALONU	4 TEMMUZ MAHALLESİ
430	KARAMÜRSEL	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	KARAMÜRSEL GÜREŞ SAHASI	GÜREŞ SAHASI	4 TEMMUZ MAHALLESİ
431	KARAMÜRSEL	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	KARAMÜRSEL GÜREŞ SALONU	GÜREŞ SAHASI	4 TEMMUZ MAHALLESİ
432	KARAMÜRSEL	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	KARAMÜRSEL HALI SAHA	HALI SAHA TESİSİ	4 TEMMUZ MAHALLESİ
433	KARAMÜRSEL	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	KARAMÜRSEL İLÇE STADI	STADYUM	4 TEMMUZ MAHALLESİ
434	KARAMÜRSEL	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	KARAMÜRSEL YELKEN TESİSLERİ	YELKEN TESİSİ	KAYACIK MAHALLESİ

435	KARAMÜRSEL	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	PORTATİF HAVUZ	YÜZME HAVUZU	TABAKHANE MAHALLESİ
436	KARTEPE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ERTUĞRUL GAZİ ANADOLU LİSESİ	SPOR SALONU	ERTUĞRUL GAZİ MAHALLESİ
437	KARTEPE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	FEVZİYE TEZCAN MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ	SPOR SALONU	ATAŞEHİR MAHALLESİ
438	KARTEPE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	GÜZEL SANATLAR LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	UZUNÇİFTLİK MAHALLESİ
439	KARTEPE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	HAYRETTİN GÜRSOY SPOR LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	UZUNTARLA MAHALLESİ
440	KARTEPE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	KARTEPE MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	FATİH SULTAN MEHMET MAHALLESİ
441	KARTEPE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	KARTEPE TÜRK FRANSIZ KARDEŞLİK İLKOKULU	SPOR SALONU	ACISU MAHALLESİ
442	KARTEPE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	KOCAELİ ALİ FUAT BAŞGİL SOPSYAL BİLİMLER LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	ACISU MAHALLESİ

443	KARTEPE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	PAKMAYA ORTAOKULU SPOR SALONU	SPOR SALONU	KÖSEKÖY MAHALLESİ
444	KARTEPE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	SÜLEYMAN ŞAH İLKOKULU SPOR SALONU	SPOR SALONU	RAHMİYE MAHALLESİ
445	KARTEPE	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	YILDIZ ENTEGRE MESLEKİ VE TEKNİK LİSESİ BASKETBOL SAHASI	SPOR TESİSİ	ÇEPNİ MAHALLESİ
446	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	ACISU KADIN SPOR MERKEZİ	SPOR MERKEZİ	ACISU MAHALLESİ
447	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ	SPOR SALONU	UZUNTÇİFTLİK MAHALLESİ
448	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	ARSLANBEY KADIN SPOR MERKEZİ	SPOR MERKEZİ	ARSLANBEY MAHALLESİ
449	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	ATAEVLER KADIN SPOR MERKEZİ	SPOR MERKEZİ	EMEKEVLER MAHALLESİ
450	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	ATAEVLER SPOR KOMPLEKSİ	SPOR KOMPLEKSİ	ATAEVLER MAHALLESİ
451	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	ATAŞEHİR KADIN SPOR MERKEZİ	SPOR MERKEZİ	ATAŞEHİR MAHALLESİ
452	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	ATLI EĞİTİM MERKEZİ	EĞİTİM MERKEZİ	KARATEPE

453	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	BALABAN MAHALLE KONAĞI	SPOR MERKEZİ	BALABAN MAHALLESİ
454	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	DERBENT MAHALLE KONAĞI	SPOR MERKEZİ	DERBENT MAHALLESİ
455	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	DUMLUPINAR KADIN SPOR MERKEZİ	SPOR MERKEZİ	DUMLUPINAR MAHALLESİ
456	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	ERTUĞRUL GAZİ KADIN SPOR MERKEZİ	SPOR MERKEZİ	ERTUĞRUL GAZİ MAHALLESİ
457	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	EŞME MAHALLE KONAĞI	SPOR MERKEZİ	EŞME MAHALLESİ
458	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	FATİH SULTAN MEHMET KADIN SPOR MERKEZİ	SPOR MERKEZİ	FSM MAHALLESİ
459	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	HASANPAŞA MAHALLE KONAĞI	SPOR MERKEZİ	HASANPAŞA MAHALLESİ
460	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	HERGELECİ İBRAHİM SPOR SALONU	SPOR SALONU	FATİH SULTAN MEHMET MAHALLESİ
461	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	HÜEYİN ÜZÜLMEZ	SPOR KOMPLEKSİ	ŞEVKATİYE MAHALLESİ
462	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	İBRİKDERE FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	İBRİKDERE MAHALLESİ
463	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	İSTASYON KADIN SPOR MERKEZİ	SPOR MERKEZİ	İSTASYON MAHALLESİ

464	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	KARTEPE GENÇLİK MERKEZİ	GENÇLİK EĞİTİM MERKEZİ	DERBENT MAHALLESİ
465	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	KÖSEKÖY KADIN SPOR MERKEZİ	SPOR MERKEZİ	KÖSEKÖY MAHALLESİ
466	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	MAŞUKİYE MAHALLE KONAĞI	SPOR MERKEZİ	MAŞUKİYE MAHALLESİ
467	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	MAŞUKİYE SPOR SALONU	SPOR SALONU	MAŞUKİYE MAHALLESİ
468	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	MAŞUKİYE STADI	STADYUM	MAŞUKİYE MAHALLESİ
469	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	NUSRETİYE SPOR KOMPLEKSİ	SPOR KOMPLEKSİ	NUSRETİYE MAHALLESİ
470	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	SOSYAL BİLİMLER LİSESİ	SPOR SALONU	ACISU MAHALLESİ
471	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	SUADİYE ÇEPNİ MAHALLE KONAĞI	SPOR MERKEZİ	SUADİYE MAHALLESİ
472	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	SUADİYE STADI	FUTBOL SAHASI	SUADİYE MAHALLESİ
473	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	ŞEHİT JANDARMA ASTSUBAY ÇAVUŞ FATİH KARAGÖZ STADI	STADYUM	UZUNTARLA MAHALLESİ
474	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	ŞEHİT MAHMUT DEMİREL KAPALI YÜZME HAVUZU SPOR SALONU	YÜZME HAVUZU	KÖSEKÖY MAHALLESİ

475	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	ŞİRİNSULHİYE SPOR KOMPLEKSİ	SPOR KOMPLEKSİ	ŞİRİNSULHİYE MAHALLESİ
476	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	TEPECİK KADIN SPOR MERKEZİ	SPOR MERKEZİ	TEPECİK MAHALLESİ
477	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	TURGAY ADAK FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	SARIMEŞE
478	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	UZUNBEY MAHALLE KONAĞI	SPOR MERKEZİ	UZUNBEY MAHALLESİ
479	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	UZUNÇİFTLİK SPOR KOMPLEKSİ	SPOR KOMPLEKSİ	UZUNÇİFTLİK MAHALLESİ
480	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	UZUNTARLA KADIN SPOR MERKEZİ	SPOR MERKEZİ	ÇERKEŞ MAHALLESİ
481	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	UZUNTARLA KÜLTÜR MERKEZİ	SPOR MERKEZİ	UZUNTARLA MAHALLESİ
482	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	UZUNTARLA STADI	FUTBOL SAHASI	UZUNTARLA MAHALLESİ
483	KARTEPE	KARTEPE BELEDİYESİ	YEŞİLKENT SPOR KOMPLEKSİ	SPOR KOMPLEKSİ	YEŞİLKENT MAHALLESİ
484	KARTEPE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ARSLANBEY FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	BAŞARAN MAHALLESİ

485	KARTEPE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ARSLANBEY İLÖĞRETİMOKULU ÇEVRE DÜZENLEMESİ	BASKET SAHASI	ARSLANBEY MAHALLESİ
486	KARTEPE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ARSLANBEY TAÇYAPRAK KONUTLARI PARKI	BASKET SAHASI	ARSLANBEY MAHALLESİ
487	KARTEPE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ATAŞEHİR MAHALLESİ MESİRE ALANI	FUTBOL SAHASI	ATAŞEHİR MAHALLESİ
488	KARTEPE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DENİZ HAVA ÜST KOMUTANLIĞI LOJMANLAR MEVKİİ	FUTBOL SAHASI	EMEKEVLER MAHALLESİ
489	KARTEPE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DERBENT FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	DERBENT MAHALLESİ
490	KARTEPE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	DERBENT TOPLU KONUTLAR BÖLGESİ	FUTBOL SAHASI	DERBENT MAHALLESİ
491	KARTEPE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR	EŞME AHMEDİYE MAHALLESİ	FUTBOL SAHASI	AHMEDİYE MAHALLESİ

		BELEDİYE BAŞKANLIĞI			
492	KARTEPE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	EŞME FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	AHMEDİYE MAHALLESİ
493	KARTEPE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	İ.H.L SPOR SALONU	SPOR SALONU	UZUNÇİFTLİK MAHALLESİ
494	KARTEPE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KARTEPE DERBENT PARKI	FUTBOL SAHASI	DERBENT MAHALLESİ
495	KARTEPE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KARTEPE İHL SPOR SALONU	SPOR SALONU	ERTUĞRUL GAZİ MAHALLESİ
496	KARTEPE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KARTEPE KÖSEKÖY-BAHÇELİEVLER ARASI V.KISIM YÜRÜYÜŞ YOLU	BASKET SAHASI	KÖSEKÖY MAHALLESİ
497	KARTEPE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KARTEPE MEŞELİK PARKI MİNİ SAHA YAPIM İŞİ	FUTBOL SAHASI	KÖSEKÖY MAHALLESİ

498	KARTEPE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KARTEPE YÜRÜYÜŞ YOLU (HALI)	FUTBOL SAHASI	KÖSEKÖY MAHALLESİ
499	KARTEPE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KARTEPE YÜRÜYÜŞ YOLU DÜZENLEME YAPIM İŞİ	BASKET SAHASI	KÖSEKÖY MAHALLESİ
500	KARTEPE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KÖSEKÖY-BAHÇELİEVLER ARASI V.KISIM YÜRÜYÜŞ YOLU (HALI)	FUTBOL SAHASI	KÖSEKÖY MAHALLESİ
501	KARTEPE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	RAHMİYE PARKI	BASKET SAHASI	FATİH SULTAN MEHMET MAHALLESİ
502	KARTEPE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	SUADİYE ÇEPNİ MAHALLESİ PARKI	BASKET SAHASI	ÇEPNİ MAHALLESİ
503	KARTEPE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ŞEHİT KAMİL AKSU PARKI	FUTBOL SAHASI	İSTASYON MAHALLESİ
504	KARTEPE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR	ŞEVKATİYE PARKI	BASKET SAHASI	ŞEVKATİYE MAHALLESİ

		BELEDİYE BAŞKANLIĞI			
505	KARTEPE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ŞEVKATİYE PARKI	FUTBOL SAHASI	ŞEVKATİYE MAHALLESİ
506	KARTEPE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ŞİRİNSULHİYE SPOR TESİSİ	BASKET SAHASI	ŞİRİNSULHİYE MAHALLESİ
507	KARTEPE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ŞİRİNSULHİYE SPOR TESİSİ	FUTBOL SAHASI	ŞİRİNSULHİYE MAHALLESİ
508	KARTEPE	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ŞİRİNSULHİYE SPOR TESİSİ	VOLEYBOL SAHASI	ŞİRİNSULHİYE MAHALLESİ
509	KARTEPE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	ACISU AÇIK TENİS KORTU	TENİS KORTU	ACISU MAHALLESİ
510	KARTEPE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	ACISU BASKETBOL SAHASI	SPOR TESİSİ	ACISU MAHALLESİ

511	KARTEPE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	ACISU STADI	FUTBOL SAHASI	ACISU MAHALLESİ
512	KARTEPE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	KARTEPE SPOR SALONU	SPOR SALONU	SARIMEŞE MAHALLESİ
513	KARTEPE	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	MAŞUKİYE SENTETİK YÜZEYLİ FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	ÇINARLI MAHALLESİ
514	KÖRFEZ	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ATATÜRK ANADOLU LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	MİMAR SİNAN MAHALLESİ
515	KÖRFEZ	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	HEREKE NUH ÇİMENTO MTAL SPOR SALONU	SPOR SALONU	HACI AKİF MAHALLESİ
516	KÖRFEZ	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	KÖRFEZ EMLAK KONUT ANADOLU İMAM HATİP LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	YAVUZ SULTAN SELİM MAHALLESİ
517	KÖRFEZ	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	KÖRFEZ KENT EMLAK KONUT ORTAOKULU SPOR SALONU	SPOR SALONU	YAVUZ SULTAN SELİM MAHALLESİ

518	KÖRFEZ	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	KÖRFEZ MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ	SPOR SALONU	ESENTEPE MAHALLESİ
519	KÖRFEZ	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	KÖRFEZ ORHANGAZİ ANADOLU LİSE SPOR SALONU	SPOR SALONU	YENİ YALI MAHALLESİ
520	KÖRFEZ	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ORUÇ REİS ANADOLU LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	GÜNEY MAHALLESİ
521	KÖRFEZ	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	PETKİM ORTAOKULU SPOR SALONU	SPOR SALONU	MİMAR SİNAN MAHALLESİ
522	KÖRFEZ	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	TÜPRAŞ 50. YIL ANADOLU LİSESİ SPOR SALONU	SPOR SALONU	GÜNEY MAHALLESİ
523	KÖRFEZ	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	ULUĞBEY ORTAOKULU SPOR SALONU	SPOR SALONU	ÇAMLITEPE MAHALLESİ
524	KÖRFEZ	İL MİLLİ EĞİTİM MÜDÜRLÜĞÜ	YARIMCA ANADOLU LİSESİ	SPOR SALONU	HACI OSMAN MAHALLESİ
525	KÖRFEZ	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	ESENTEPE FUTBOL SAHASI	FUTBOL SAHASI	ESENTEPE MAHALLESİ

526	KÖRFEZ	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	HEREKE ÇAMLITEPE	FUTBOL SAHASI	ÇAMLITEPE MAHALLESİ
527	KÖRFEZ	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	HEREKE ÇAMLITEPE PARKI	BASKET SAHASI	ÇAMLITEPE MAHALLESİ
528	KÖRFEZ	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	HEREKE SAHİL YENİ ETAP(KÖRFEZ BEL.TARAFINDAN)	BASKET SAHASI	ÇAMLITEPE MAHALLESİ
529	KÖRFEZ	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	HEREKE ŞİRİNYALI 1. ETAP	BASKET SAHASI	ÇAMLITEPE MAHALLESİ
530	KÖRFEZ	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	HEREKE ŞİRİNYALI 1. ETAP	FUTBOL SAHASI	ÇAMLITEPE MAHALLESİ
531	KÖRFEZ	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	HEREKE ŞİRİNYALI 1. ETAP	TENİS SAHALARI	ÇAMLITEPE MAHALLESİ
532	KÖRFEZ	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR	İLİMTEPE MESİRE ALANI	VOLEYBOL SAHASI	İLİMTEPE MAHALLESİ

		BELEDİYE BAŞKANLIĞI			
533	KÖRFEZ	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	NAİM SÜLEYMANOĞLU SPOR SALONU	SPOR SALONU	YENİKENT MAHALLESİ
534	KÖRFEZ	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	TÜTÜNÇİFTLİK SAHİL-1	BASKET SAHASI	GÜNEY MAHALLESİ
535	KÖRFEZ	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	TÜTÜNÇİFTLİK SAHİL-2	BASKET SAHASI	GÜNEY MAHALLESİ
536	KÖRFEZ	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	HEREKE STADI	FUTBOL SAHASI	AGAH ATEŞ MAHALLESİ
537	KÖRFEZ	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	KÖRFEZ YARIŞ PİSTİ	MOTOR SPORLARI TESİSİ	KÖRFEZ MAHALLESİ
538	KÖRFEZ	KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ	PORTATİF HAVUZ	YÜZME HAVUZU	YUKARI HEREKE MAHALLESİ

539	KÖRFEZ	KÖRFEZ BELEDİYESİ	ALPARSLAN TÜRKEŞ SPOR KOMPLEKSİ	FUTBOL SAHASI	ATALAR MAHALLESİ
540	KÖRFEZ	KÖRFEZ BELEDİYESİ	ÇAMLITEPE YÜZME HAVUZU VE SPOR KOMPLEKSİ	YÜZME HAVUZU	ÇAMLITEPE MAHALLESİ
541	KÖRFEZ	KÖRFEZ BELEDİYESİ	KİRAZLIYALI SPOR TESİSİ	HALI SAHA	KİRAZLIYALI MAHALLESİ
542	KÖRFEZ	KÖRFEZ BELEDİYESİ	KÖRFEZKENT SPOR KOMPLEKSİ	SPOR KOMPLEKSİ	YAVUZ SULTAN SELİM MAHALLESİ
543	KÖRFEZ	KÖRFEZ BELEDİYESİ	KUZEY ESENTEPE SPOR TESİSİ	SPOR TESİSİ	KUZEY MAHALLESİ
544	KÖRFEZ	KÖRFEZ BELEDİYESİ	PETKİM ÇOK AMAÇLI SPOR SALONU	SPOR SALONU	MİMAR SİNAN MAHALLESİ
545	KÖRFEZ	KÖRFEZ BELEDİYESİ	YUKARI HEREKE SPOR KOMPLEKSİ	FUTBOL SAHASI	YUKARI HEREKE MAHALLESİ
546	KÖRFEZ	KÖRFEZ BELEDİYESİ	YUKARI HEREKE SPOR SALONU	SPOR SALONU	YUKARI HEREKE MAHALLESİ
547	KÖSEKÖY	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	KÖSEKÖY YÜRÜYÜŞ YOLU 3.ETAP FUTBOL SAHASI (YENİLEME)	FUTBOL SAHASI	KÖSEKÖY MAHALLESİ
548	KÖSEKÖY	KOCAELİ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI	MEŞELİK PARKI FUTBOL SAHASI (YENİLEME)	FUTBOL SAHASI	İSTASYON MAHALLESİ

T.C.			
KOCAELİ VALİLİĞİ			
GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ			
ÖZEL SPOR TESİSLERİ GENEL BİLGİLERİ			
Sıra No	**Tesis Ünvanı**	**İlçe**	**Tesis Adresi**
1	ÖZCAN MERMER SPOR KULÜBÜ	İZMİT	ÇUKURBAĞ M. İNÖNÜ C. KOCAELİ PASAJI NO:143 İZMİT/KOCAELİ
2	ATLAS GYM CENTER	İZMİT	28 HAZİRAN M. ALKAN S. NO:33/A BEKİRPAŞA İZMİT/KOCAELİ
3	CAPTAİN GYM CLUB SPOR MERKEZİ	İZMİT	YAHYA KAPTAN M. 2. İŞ MERKEZİ MİGROS MARKET ÜSTÜ İZMİT/KOCAELİ
4	İZMİT YELKEN KULÜBÜ	İZMİT	KOZLUK MAHALLESİ DERVİŞOĞLU CADDESİ NO:58 İZMİT/KOCAELİ
5	KOCAELİ YILDIZLAR YÜZME HAVUZU	İZMİT	CUMHURİYET MAHALLESİ İLKE SOKAK NO:9 İZMİT/KOCAELİ
6	ANADOLU GÖSTERİ EĞT.TUR.ANİMASYON ORGANİZASYON PRODÜKSİYON DAN.HİZ.LTD.ŞTİ	İZMİT	SANAYİ MAHALLESİ ÖMER TÜRKÇAKAL BULVARI 41 BURDA AVM İZMİT/KOCAELİ
7	ÇINAR SPOR MERKEZİ	İZMİT	KARABAŞ M. KARABAŞ SOK. NO:3 İZMİT/KOCAELİ
8	İN-KA SPOR SALONU	İZMİT	HACI HASAN M. HACI KASIM SK. NO:7/1 İZMİT/KOCAELİ
9	ENBO ENJOY BOWLİNG EĞLENCE HİZMETLERİ LTD ŞTİ.	İZMİT	YAHYA KAPTAN M. AKASYALAR C. ARASTAPARK NO:24/1 İZMİT/KOCAELİ
10	(FİTNESS LİFE) TABA SPOR MALZEMELERİ TİCARET LİMİTED ŞİRKET	İZMİT	ÖMERAĞA M. D-100 KARAYOLU ÜZERİ No:41 İZMİT/KOCAELİ
11	(MAC FİT) MARS SPORTİF TESİSLER İŞLET. A.Ş.	İZMİT	KÖRFEZ MAH. 41 BURDA AVM İZMİT/KOCAELİ
12	CANSU AY PİLATES SALONU	İZMİT	KARABAŞ M. CENGİZ TOPEL C. ÖZMAN APT NO:24 İZMİT/KOCAELİ

13	CROSS FİT	İZMİT	YAHYA KAPTAN M. ŞEHİT ERGÜN KÖNCÜ SOK. İZMİT/KOCAELİ
14	PLAYLAND OYUNCAK SAN VE TİC. A.Ş.(PLAYBOWLİNG)	İZMİT	SANAYİ M. ÖMER TÜRKÇAKAL BULV. 41 BURADA AVM İZMİT/KOCAELİ
15	(BOWLİNGO)AYZER DÖKÜM SANAYİ VE TİC. LTD. ŞTİ	İZMİT	KARABAŞ M. SALİM DERVİŞOĞLU CAD.NCTY AVM İZMİT/KOCAELİ
16	HİLAL KUKUL PİLATES STUDİO	İZMİT	LEYLA ATAKAN CAD. KARABAŞ MAHALLESİ EKŞİ İŞ MERKEZİ NO:27 İZMİT/KOCAELİ
17	FİT FACTORY	İZMİT	KÖRFEZ MAH. BERK SOK. NO:6 İZMİT/KOCAELİ
18	FİTNESS TİME	İZMİT	ÇUKURBAĞ M. İNÖNÜ C. NO:133/1 İZMİT/KOCAELİ
19	BOf SAĞLIKLI YAŞAM A.Ş.	İZMİT	ALİKAHYA CUMHURİYET M. ALBAY KARAOSMANOĞLU CAD. NO:11/B28 İZMİT/KOCAELİ
20	KELEBEK FİT	İZMİT	CUMHURİYET MAH. SALİM DERVİŞOĞLU CADDESİ NO:6 İZMİT/KOCAELİ
21	PİLATES TİMES STÜDİO	İZMİT	KARABAŞ MAH. İKİZLİ ÇEŞME SOKAK. İZMİT/KOCAELİ
22	SG AKADEMİ EĞİTİM PROJE DAN. TİC. LTD. ŞTİ.(SUAKADEMİ)	İZMİT	ALİKAHYA MERKEZ MAH. SAKIP SABANCI BULVARI NO:14/0 İZMİT/KOCAELİ
23	NAGİ ACADEMY	İZMİT	KARABAŞ MAH. ŞEHİT MUSA SOKAK NO:14/A İZMİT/KOCAELİ
24	MY GYM(HABEŞ)	İZMİT	KARABAŞ M. İKİZLİ ÇEŞME SOK. NO:13/A İZMİT/KOCAELİ
25	ADA SU YÜZME	İZMİT	ALİKAHYA FATİH MAH. SAKIP SABANCI BULVARI 491 ADA NO:9-10 İZMİT/KOCAELİ
26	(DORİS SPA PLAJYOLU TESİSLERİ) DORİS SPA İNŞAAT TURİZM GIDA MOBİLYA SANAYİ VE TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	İZMİT	CUMHURİYET M. SAHİL SOK. NO:21 İZMİT/KOCAELİ

27	UP STUDİO	İZMİT	YENİDOĞAN MAH. ASLANAĞZI SOKAK. NO:1/1
28	(B1 ONE SPOR SALONU)BHH SPOR SALONLARI TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	İZMİT	ALİKAHYA FATİH MAHALLESİ AKARCA CADDESİ NO:62 İZMİT/KOCAELİ
29	ELİF AKINCI POZİTİF YAŞAM MERKEZİ	İZMİT	KÖRFEZ M. D100 KARAYOLU NO:127 İZMİT/KOCAELİ
30	GYM FOR WOMEN	İZMİT	TEPECİK M. CAMİ S. NO:2 İZMİT/KOCAELİ
31	MAGİC BİLARDO	İZMİT	KADIKÖY MAH. ATATÜRK BULVARI NO:79 İZMİT/KOCAELİ
32	BOSS SPORT	İZMİT	TÜYSÜZLER MAH. DEFNE SOK. NO:1B İZMİT/KOCAELİ
33	GREEN PİLATES STUDİO	İZMİT	ALİKAHYA FATİH MAH. AKARCA CAD. NO:24/A İZMİT7KOCAELİ
34	HOPE&HEAL PİLATES STUDİO	İZMİT	YAHYA KAPTAN MAH. BERİL SOK 7/8 KAT:2 DAİRE:15 İZMİT/KOCAELİ
35	ASKOROZ	İZMİT	YEŞİLOVA MAHALLESİ SALTANAT SOKAK NO:20/D
36	BÜŞRA AKIN PT HOUSE	İZMİT	ORHAN MAH. İSMAİL GASPIRALI CAD. ELVAN SOK. NO:27/D BAĞÇEŞME İZMİT/KOCAELİ
37	DANSANAT İZMİT DANSANAT SPOR KULÜBÜ	İZMİT	ÖMERAĞA MAH. DÜNDAR ÇİĞİT SOK. NO:6 İZMİT/KOCAELİ
38	FİTGLOW PİLATES STUDİO	İZMİT	YENİŞEHİR MAH. DEMOKRASİ CAD. NO:58 İZMİT/KOCAELİ
39	LİTA PİLATES	İZMİT	YAHYA KAPTAN MAH. ŞEHİT ERGÜN KÖNCÜ SOK. NO:17/1 İZMİT/KOCAELİ
40	GYM PORT SPORT CENTER	İZMİT	HACI HASAN MAH. İNÖNÜ CAD. NO:57/1 İZMİT/KOCAELİ

41	GO-KART BURDA KARTİNG	İZMİT	SANAYİ MAH. ÖMER TÜRKÇAKAL BULVARI NO:7 41 BURDA AVM OTOPARKI İZMİT/KOCAELİ
42	KARMA YOGA	İZMİT	KÖRFEZ MAH. YÜCE RIFAT SOK. NO:73/12 İZMİT/KOCAELİ
43	UĞUR GÜNAY BOKS SPOR SALONU	İZMİT	ALİKAHYA CUMHURİYET MAH. ALBAY KARAOSMANOĞLU CAD. NO:11/B3 İZMİT/KOCAELİ
44	ELYSİON STUDİO	İZMİT	YAHYA KAPTAN MAH. ŞEHİT ALİ İHSAN ÇAKMAK SOK.NAZERİNN İŞ MERKEZİ K:3 NO:46 D:34 İZMİT/KOCAELİ
45	NİHAN KOÇ STUDİO	İZMİT	YAHYA KAPTAN MAH. ŞEHİT ERGÜN KÖNCÜ SOK. NO:22/A İZMİT/KOCAELİ
46	ERDOĞAN SPOR KOMPLEKSİ	İZMİT	KADIKÖY MAH. GÜVERCİN SOK. NO:24/A İZMİT/KOCAELİ
47	MY DANS AKADEMİ	İZMİT	YAHYA KAPTAN MAH. BERİL SOK.NO:7/B İZMİT/KOCAELİ
48	NESS YOGA VE PİLATES STUDİO	İZMİT	YAHYA KAPTAN MAH. ŞEHİT ALİ İHSAN ÇAKMAK SOK. NO:46/23 İZMİT/KOCAELİ
49	ROYAL CİTY CLUB	İZMİT	KARABAŞ MAH. İSKETE SOK. NO:8-1 İZMİT/KOCAELİ
50	TRİO FİTNESS	İZMİT	TEPECİK MAH. İNÖNÜ CAD. NO:102/A İZMİT/KOCAELİ
51	WARM UP TRAINING HEALTH & FİTNESS CLUB	İZMİT	KABAOĞLU MAH. PROF. BAKİ KOMŞUOĞLU BULVARI NO:470/1 İZMİT/KOCAELİ
52	KARAŞAHİN DÖVÜŞ SPORLARI SALONU	İZMİT	KARABAŞ MAH. ŞEHİT MUSA SOK. NO:34/A İZMİT/KOCAELİ
53	REFORM FİT PİLATES	İZMİT	KÖRFEZ MAHALLESİ ANKARA KARAYOLU CADDESİ NO:159 İZMİT/KOCAELİ
54	HANGAR KOCAELİ DANS SPORLARI SALONU	İZMİT	KOZLUK MAH. İNÖNÜ CAD. NO:60/1 İZMİT/KOCAELİ

55	TOLGA ALVER DANS SALONU	İZMİT	TEPECİK MAH. CUMHURİYET BULVARI NO:73/1-2 İZMİT/KOCAELİ
56	MOTTO PT STUDİO	İZMİT	GÜNDOĞDU MAH. BOĞAZOVA CAD. NO:34/C A BLOK
57	MOTTO PT STUDİO (2)	İZMİT	GÜNDOĞDU MAH. BOĞAZOVA CAD. NO:34/D A BLOK
58	MELİKE DOĞAN PİLATES	İZMİT	KARABAŞ MAH. CENGİZ TOPEL CAD. SİTE APT. NO:36/3 İZMİT/KOCAELİ
59	N'OR PİLATES	İZMİT	ALİ KAHYA FATİH MAHALLESİ MUHABBET SOKAK NO:2 D:16
60	LUMOS PİLATES STUDİO	İZMİT	ALİKAHYA FATİH MAHALLESİ HOROSAN CADDESİ NO:9/A
61	BALEX ÇAĞLA PİLATES	İZMİT	CEDİT MAH. BOSTANLAR SOK. NO: 21 KAT:2 İZMİT/KOCAELİ
62	DANCE LAB DANS SAPORLARI SALONU	İZMİT	ÖMERAĞA MAHALLESİ TAHSİN MARMARA SOKAK VAKIF APARTMANI A BLOK 7/1 İZMİT/KOCAELİ
63	MEL'S PİLATES	İZMİT	YEŞİLOVA MAH. SEVDE SOKAK NO:11/A İZMİT KOCAELİ
64	LİFE EXPRESS FİTNESS CLUB(L.C. SPORTİF)	İZMİT	KÖRFEZ MAH. BERK SOK. DOLPHİN CENTER NO:1 İZMİT/KOCAELİ
65	ESTO HEALTH CLUB	İZMİT	YENİDOĞAN MAH. ALTUN SOK. NO:130/A/2 İZMİT/KOCAELİ
66	MUZİPO KİDS İZMİT	İZMİT	YENİŞEHİR MAH. PAŞA CADDESİ. NO:51/B İZMİT/KOCAELİ
67	BREATH FİGHT CLUP	İZMİT	KARABAŞ MAHALLESİ, MÜNECCİM SOKAK NO:30 /A zmit/KOCAELİ
68	POWER LİGHT SPOR SALONU	İZMİT	YENİŞEHİR MAH. ARAÇ SOK. NO:63/1 İZMİT/KOCAELİ

69	GÜLŞAH SANAT TANGOMENTAL DANS MERKEZİ	İZMİT	TEPECİK MAHALLESİ TEPECİK SOKAK NO:4/A İZMİT/KOCAELİ
70	CANYON	İZMİT	ÖMERAĞA MAHALLESİ ALEMDAR CADDESİ NO:10/A İZMİT/KOCAELİ
71	BEST FİT	İZMİT	GÜNDOĞDU MAHALLESİ SOYER SOKAK NO:8/A İZMİT/KOCAELİ
72	TRAINING FACTORY	İZMİT	MEHMET ALİ PAŞA MAHALLESİ ERKAN SOKAK NO:11/A İZMİT/KOCAELİ
73	MUSEN GYM	İZMİT	TAVŞANTEPE ESEN SOK. NO:142/A-B İZMİT/KOCAELİ
74	DURUKAN GENÇLİK VE SPOR SALONU	İZMİT	KADIKÖY MAHALLESİ ATATÜRK BULVARI NO:97/2 İZMİT/KOCAELİ
75	ASİ PİLATES	İZMİT	YENİŞEHİR MAHALLESİ GAZİ MUSTAFA KEMAL BULVARI NO:147/2
76	ASTA PİLATES	İZMİT	ALİKAHYA FATİH MAH. SARI LEYLEK SOKAK NO:1 İZMİT/KOCAELİ
77	41 FİGHT AKADEMİ	İZMİT	VELİAHMET MAH. AZİZBEY SOK. NO:4 İZMİT/KOCAELİ
78	TT PİLATES	İZMİT	ALİKAHYA FATİH MAH. HORASAN SOKAK NO:29/A İZMİT/KOCAELİ
79	PİLATES PALAS İZMİT	İZMİT	ÖMERAĞA MAHALLESİ ŞEHABETTİN BİLGİSU CADDESİ NO:38 KAT:6 DAİRE :8 İZMİT/KOCAELİ
80	DHARMA STÜDYO	İZMİT	KARABAŞ MAHALLESİ ŞEHİT MUSA SOKAK NO:11/1 İZMİT /KOCAELİ
81	AJE STUDİO	İZMİT	ALİKAHYA FATİH MAHALLESİ SARI LEYLEK SOKAK KAT:2 DAİRE:110 EKŞİOĞLU İŞ MERKEZİ İZMİT/KOCAELİ
82	MELİKE DOĞAN PİLATES STUDİO 2	İZMİT	CEDİT MAHALLESİ DEVLET HASTANESİ SOK. NO:10/5 İZMİT/KOCAELİ

83	DOĞA KİDS SPORTS	İZMİT	YENİŞEHİR MAHALLESİ GAZİ MUSTAFA KEMAL BULVARI NO:130/A İZMİT KOCAELİ
84	MOTİON LAB	İZMİT	MEHMET ALİ PAŞA MAHALLESİ BELİNAY SOKAK FIRAT APT. NO:19/A
85	LOTUS SPORTS	İZMİT	AKARCA MAHALLESİ ALBAY KARAOSMANOĞLU CADDESİ NO:10/12 CUMHURİYET İŞ MERKEZİ İZMİT/KOCAELİ
86	NEPTUNE SAĞLIK VE SPOR SALONU	İZMİT	YAHYA KAPTAN MAHALLESİ İZMİT KANDIRA YOLU CADDESİ NO:26/336-337 MARS İŞ MERKEZİ İZMİT/KOCAELİ
87	BATH FİT SPA	İZMİT	YENİŞEHİR MAHALLESİ DEMOKRASİ BULVAEI NO:33 İZMİT/KOCAELİ
88	İLAYDA PİLATES STÜDYO	İZMİT	YENİŞEHİR MAHALLESİ BULUT SOKAK NO:11/A İZMİT/KOCAELİ
89	PLAY STÜDYO	İZMİT	CEDİT MAHALLESİ TURAN GÜNEŞ CADDESİ NO:43 İZMİT/KOCAELİ
90	HEALT PİLATES	İZMİT	ALİKAHYA FATİH MAHALLESİ SEYMEN CADDESİ NO:49 KAT:1 DAİRE:2 İZMİT/KOCAELİ
91	BODY CLUB SPORT CENTER	İZMİT	ALİKAHYA CUMHURİYET MAHALLESİ ALBAY KARAOSMANOĞLU CADDESİ NO:11/B8-9 YILDIZ KONUTLARI İZMİT/KOCAELİ
92	ED PİLATES	İZMİT	YAHYA KAPTAN MAHALLESİ ŞEHİT ALİ İHSAN SOKAK NO:40/1 C BLOK COMFORT PLAZA İZMİT/KOCAELİ
93	NU PİLATES STÜDYO	İZMİT	YAHYA KAPTAN MAHALLESİ KARDELEN SOKAK NO:5/B
94	ACA SPORTS CLUB	İZMİT	TEPEKÖY MAHALLESİ MURADİYE CADDESİ NO:14/A İZMİT/KOCAELİ
95	DÜNYA ÇOCUK HAREKET MERKEZİ	İZMİT	KADIKÖY MAHALLESİ ESENDAL SOKAK NO:45 B-BLOK KAT:3 KAVŞUTLAR APARTMANI İZMİT/KOCAELİ

96	UNİQUE HEALTH PERFORMANCE	İZMİT	YEŞİLOVA MAHALLESİ YAZGI SOKAK NO:70/H İZMİT/KOCAELİ
97	AYE ACADEMY	İZMİT	ALİKAHYA FATİH MAHALLESİ İSHAKPAŞA CADDESİ NO:10/3 KAT:2 MELEK İŞ MERKEZİ İZMİT/KOCAELİ
98	FİT/ACTİV SAĞLIKLI YAŞAM MERKEZİ	İZMİT	ALİKAHYA FATİH MAHALLESİ HOROSAN CADDESİ NO:23/A İZMİT/KOCAELİ
99	MİGAL AKADEMİ	İZMİT	ALİKAHYA ATATÜRK MAHALLESİ SANAYİCİ CADDESİ NO:23 KAT:1 DAİRE:15-16 İZMİT/KOCAELİ
100	BE WELL PİLATES STÜDYO	İZMİT	KARABAŞ MAHALLESİ HAFIZ SELİM EFENDİ SOKAK NO:14 K:1 D:6
101	SALT STUDIO	İZMİT	YAHYA KAPTAN MAHALLESİ ELZEM SOKAK NO:54/62 MARS İŞ MERKEZİ İZMİT/KOCAELİ
102	CORE HARMONY PİLATES STÜDYOSU	İZMİT	YAHYA KAPTAN MAHALLESİ ŞEHİT ERGÜN KÖNCÜ SOKAK NO:39/2 COMFORT PLAZA İZMİT/KOCAELİ
103	GEBZE ALTAY SPOR KULÜBÜ	GEBZE	OSMAN YILMAZ M. İSTANBUL C. NO:66/E GEBZE/KOCAELİ
104	(MARMARA OLİMPİK HAMAM FİTNESS)MARMARA OLİMPİK HAMAM İŞLETMELERİ İNŞAAT NAKLİYAT VE TURİZM TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	GEBZE	OSMAN YILMAZ M. İSTASYON C. NO:2 GEBZE/KOCAELİ
105	OLİMPİA SPORT CENTER	GEBZE	OSMAN YILMAZ MAH. İSTANBUL CAD. NO:76/D GEBZE/KOCAELİ
106	ANANAS PİLATES	GEBZE	OSMAN YILMAZ MAH. MİLLET CAD NO:10/3 GEBZE/KOCAELİ
107	AHMET KALKAN SPOR SALONU	GEBZE	BEYLİK BAĞI MAHALLESİ 306. SOKAK NO:67 GEBZE/KOCAELİ
108	ATHLETİC FORM SPOR DERNEĞİ SALONU	GEBZE	MUSTAFA PAŞA M. 705/1 S. NO:5 GEBZE/KOCAELİ

109	GEBZE ATLI SPOR KLÜBÜ	GEBZE	CUMA KÖYÜ MAH. MEVLANA CAD. NO:31 GEBZE/KOCAELİ
110	ATLAS SPOR CENTER	GEBZE	OSMAN YILMAZ M. 639 S. NO:3/A GEBZE/KOCAELİ
111	FİTNESS-G SPOR YAŞAM MERKEZİ	GEBZE	YENİ KENT M. 2478 S. NO:16/A GEBZE/KOCAELİ
112	İREM BELEK PİLATES STUDIO	GEBZE	HACI HALİL MAHALLESİ 1207.SOKAK NO:1 İÇ KAPI NO:3 GEBZE/KOCAELİ
113	TORKLİNE	GEBZE	HACI HALİL MAHALLESİ HÜKÜMET CADDESİ NO:102 KAT:7 GEBZE/KOCAELİ
114	EROL BODY FİTNESS CENTRE	GEBZE	GÜZELLER M. BAĞDAT C. NO:167/1 GEBZE/KOCAELİ
115	DEDKAR OTOMOTİV LTD. ŞTİ.(GEBZE KARTİNG)	GEBZE	TATLIKUYU M. 1319 S. NO:3/A GEBZE/KOCAELİ
116	ADEM BOZKURT SPOR SALONU	GEBZE	HACI HALİL M.1206 S. NO:6 GEBZE/KOCAELİ
117	GEBZE ŞAMDANKARETE-DO SPOR KULUBÜ	GEBZE	HACI HALİL M. 1228 SOK. NO:7 GEBZE/KOCAELİ
118	REDLİNE SPOR SALONU	GEBZE	KÖKLÜÇEŞME M. 536/3 SK. NO:15/A GEBZE/KOCAELİ
119	EKREM ALTUN SPOR SALONU	GEBZE	MUSTAFA PAŞA M. MUAMMER AKSOY CAD. NO:7 GEBZE/KOCAELİ
120	TUNİX GYM	GEBZE	GÜZELLER M. DOĞAN C. NO:31/A GEBZE/KOCAELİ
121	KOCAELİ FIRTINA SPOR KULÜBÜ DERNEĞİ SPOR SALONU	GEBZE	HACIHALİL MAH. ŞEHİT NUMAN DEDE CAD. NO:26 GEBZE/KOCAELİ
122	RAŞİT İSPİRLİ OLYPİA SPORT CENTER	GEBZE	YENİKENT MAH. ISSIK GÖL CAD. NO:149 GEBZE/KOCAELİ

123	ELEGANCE PİLATES SALONU	GEBZE	HACIHALİL MAH. 1230. SOK. NO:6/A GEBZE/KOCAELİ
124	WELL LİFE SPOR SALONU	GEBZE	HACIHALİL MAH. ÇEŞME CAD. NO:13/B GEBZE/KOCAELİ
125	LİFE FORM SPOR CENTER	GEBZE	HACIHALİL MAH. 1231. SOK. NO:6A GEBZE KOCAELİ
126	HALİL DEMİRTAŞ PT STUDİO	GEBZE	TATLIKUYU MAH. 1312/7. SOK. NO:17/A GEBZE/KOCAELİ
127	BÜŞRA KAYA DEĞİŞİM VE SPOR SALONU	GEBZE	OSMAN YILMAZ MAHALLESİ İSTANBUL CADDESİ NO:8/A GEBZE/KOCAELİ
128	ZEYNA PİLATES	GEBZE	HACI HALİL MAH. ADLİYE CAD. 1209 SOK. YAŞAR APT. NO:12 KAT:1 DAİRE:3 GEBZE/KOCAELİ
129	MARS SPORTİF TESİSLER İŞLET. A.Ş.(MAC FİT)	GEBZE	TATLIKUYU M. GEBZE CENTER AVM GEBZE/KOCAELİ
130	KALYONCU SPOR SALONU	GEBZE	ULUS MAH. ANKARA CAD. NO:45/101 GEBZE/KOCAELİ
131	Mİ PİLATES	GEBZE	HACIHALİL MAH. 1205. SOK. NO:6 TAHSİN ERSOY APT. NO:4/A GEBZE/KOCAELİ
132	GEBZE AKADEMİ SPOR KULUBÜ	GEBZE	MURATPAŞA MAHALLESİ 710/1. SOKAK NO:19/A GEBZE/KOCAELİ
133	DAL LUNAPARK (BEDROCK BOWLİNG)	GEBZE	TATLI KUYU MAHALLESİ GÜNEY YANYOL CAD. NO:310 İÇ KAPI NO:501 GEBZE/KOCAELİ
134	ZEN PİLATES	GEBZE	HACI HALİL MAH. ADLİYE CAD. NO:4 CAN APT. D:1 GEBZE/KOCAELİ
135	GEBZE MUZİPO KİDS	GEBZE	OSMAN YILMAZ MAH. 645. SOK. NO:2/1 GEBZE/KOCAELİ
136	FATMA AKGÜN PİLATES STÜDYOSU	GEBZE	HACI HALİL MAH. 1227. SOK. NO:10/A GEBZE/KOCAELİ

137	PERFORMANCE PİLATES STUDİO	GEBZE	HACIHALİL MAH. ÇEŞME CAD. NO:8/A GEBZE/KOCAELİ
138	SPORİUM CİTY CLUB	GEBZE	TATLIKUYU MAH 1301. SOK. NO:21/B GEBZE/KOCAELİ
139	BBA SPOR CENTER	GEBZE	GÜZELLER MAHALLESİ GENÇLİK CADDESİ NO:29 GEBZE/KOCAELİ
140	WOLF	GEBZE	HACIHALİL MAHALLESİ 1228. SOKAK NO:8/B GEBZE/KOCAELİ
141	PLAY STÜDYO GEBZE SPORTİF HİZMETLER TİC. LTD. ŞTİ.	GEBZE	MUSTAFA PAŞA MAHALLESİ İBRAHİM AĞA CADDESİ NO:75/A GEBZE/KOCAELİ
142	BESAFİT	GEBZE	HACI HALİL MAHALLESİ 1203. SOKAK NO:3/A GEBZE/KOCAELİ
143	FLEX + PİLATES	GEBZE	HACI HALİL MAHALLESİ YILDIZ CADDESİ NO:5 DAİRE:2 GEBZE/KOCAELİ
144	FIT-LINE SPORT CENTER	GEBZE	OSMAN YILMAZ MAH. MEHMET AKİF ERSOY CAD. NO:18/B GEBZE/KOCAELİ
145	PAPYON DANS	GEBZE	SULTAN ORHAN MAH. 1113. SOKAK NO:20 KAT:1 GEBZE/KOCAELİ
146	SMİLE PİLATES	GEBZE	MEVLANA MAHALLESİ IŞIKGÖL CADDESİ NO:19 GEBZE/KOCAELİ
147	GÖLGE BİLARDO SPOR SALONU	GEBZE	HACI HALİL MAH. 1220/1. SOKAK NO:4 İÇ KAPI NO:4 GEBZE/KOCAELİ
148	I'M FİT	GEBZE	HACI HALİL MAH. 1226. SOKAK NO:10/A GEBZE/KOCAELİ
149	LİFE FORM PİLATES ATÖLYESİ	GEBZE	HACI HALİL MAH. ALİ RIZA EFENDİ CAD. NO:35 KAT:1 GEBZE/KOCAELİ
150	ZİNDEFORM SAĞLIKLI YAŞAM MERKEZİ LTD. ŞTİ.	GEBZE	SULTAN ORHAN MAH. 1115. SOK. NO:6/1 GEBZE/KOCAELİ

151	GEBZE CİMNASTİK AKADEMİ	GEBZE	MUSTAFA PAŞA MAH. 714. SOKAK NO:10/A GEBZE/KOCAELİ
152	FORMLAB FİTNESS	GEBZE	SULTAN ORHAN MAH. YENİ BAĞDAT CAD. NO:494/A GEBZE/KOCAELİ
153	SHEMELZ PİLATES STÜDYOSU	GEBZE	TATLIKUYU MAHALLESİ 1315. SOKAK NO:2 GEBZE/KOCAELİ
154	GHOST GYM	GEBZE	BEYLİKBAĞI MAH. YENİ BAĞDAT CAD. NO:80/2 GEBZE/KOCAELİ
155	CAPUA FİGHT TEAM	GEBZE	MUSTAFA PAŞA MAH. YENİ BAĞDAT CAD. NO:533/D GEBZE/KOCAELİ
156	YAŞAM PİLATES	GEBZE	OSMAN YILMAZ MAH. 634. SOKAK NO:7 A-B GEBZE/KOCAELİ
157	XS TRAİNİNG STUDİO	KANDIRA	AKDURAK MAHALLESİ KIŞLA CADDESİ NO:52/A KANDIRA/KOCAELİ
158	ÇET FİT GYM CENTER	KANDIRA	AKDURAK MAH. KIŞLA CAD. NO:30 KANDIRA/KOCAELİ
159	FİTZONE FİTNESS	KARAMÜRSEL	4 TEMMUZ MAH. MEHMET AKİF ERSOY BULVARI NO:7A
160	MAXİMUM ATLETİC CLUP	KARAMÜRSEL	KAYACIK M. ALİRIZA ALPASLAN C. NO:6/A KARAMÜRSEL/KOCAELİ
161	MİSS ELİT PLATES	KARAMÜRSEL	KAYACIK MAH. RAUF DENKTAŞ BULVARI NO:43/A KARAMÜRSEL/KOCAELİ
162	POWER FİTNESS SPOR MERKEZİ	KARAMÜRSEL	CAMİATİK M. CUMHURİYET C. ÖZDUMAN PASAJINO:68/4 KARAMÜRSEL/KOCAELİ
163	GENÇ SPOR CENTER	KARAMÜRSEL	4 TEMMUZ MAH. ŞEHİT İZZET İNCE SOK. NO:1/A KARAMÜRSEL/KOCAELİ
164	MARİPOSA PİLATES STUDİO	KARAMÜRSEL	4 TEMMUZ MAHALLESİ CUMHİRİYET CADDESİ NO:31 SENEL İŞ MERKEZİ KARAMÜRSEL / KOCAELİ

165	TALHA SAKİ PERSONAL TRAİNER	KARAMÜRSEL	4 TEMMUZ MAHALLESİ 1136. SOKAĞI NO:18/A KARAMÜRSEL / KOCAELİ
166	KORAL DANS SANAT	GÖLCÜK	MERKEZ M. PREVEZE C. 37. SOK. NO:14 GÖLCÜK/KOCAELİ
167	GAME FİTNESS	GÖLCÜK	MERKEZ MAH. TURGUT SAYIN CAD. NO:19 GÖLCÜK/KOCAELİ
168	ARENA FİTNESS	GÖLCÜK	MERKEZ MAH. TURGUT SAYIN CAD.NO:19 GÖLCÜK/KOCAELİ
169	GÖLCÜK SPORİUM	GÖLCÜK	KAVAKLI MAH. YAVUZ CAD. NO:5/1 GÖLCÜK/KOCAELİ
170	REİS BİLARDO	GÖLCÜK	MERKEZ MAH. 19 MAYIS CAD. NO:54/43 GÖLCÜK/KOCAELİ
171	NEW YOU FİTNESS	GÖLCÜK	D. DERE PARK AVM CENTER GÖLCÜK/KOCAELİ
172	FOLA SPOR MERKEZİ	GÖLCÜK	ATATÜRK MAH. BUKET SOK. NO:12 GÖLCÜK/KOCAELİ
173	DORUK SPOR KULÜBÜ	GÖLCÜK	MERKEZ M. ALBAY BURAK C. 40. SK NO:8 GÖLCÜK/KOCAELİ
174	VIP REFORMER PİLATES	GÖLCÜK	MERKEZ MAH. PROF. MUAMMER AKSOY CAD. K:1/1 GÖLCÜK/KOCAELİ
175	EVCİL SPORTS ACADEMY	GÖLCÜK	ATATÜRK MAHALLESİ BUKET SOKAK NO:7/C GÖLCÜK
176	DÜNYA YOGA	GÖLCÜK	DEĞİRMENDERE MAH. SEMİH ÇELİKKOL SOK. NO:7/D GÖLCÜK/KOCAELİ
177	HİTLİFE GYM	GÖLCÜK	MERKEZ MAH. ALİ FUAT KANPARA SOK. NO:11/P16 GÖLCÜK/KOCAELİ
178	HİTLİFE GYM MERKEZ	GÖLCÜK	KAVAKLI MAH. ADNAN MENDERES BULVARI NO:23/A GÖLCÜK/KOCAELİ

179	LARİSSA PİLATES 2	GÖLCÜK	KAVAKLI MAHALLESİ HÜRRİYET CADDESİ NO:15/1/A GÖLCÜK/KOCAELİ
180	STUDİO DAMLA PİLEA	GÖLCÜK	MERKEZ MAH. FEVZİ ÇAKMAK CAD. KAHVECİOĞLU İŞ HANI NO:28/B GÖLCÜK/KOCAELİ
181	PIRLANTA (DİAMOND) PİLATES	GÖLCÜK	DEĞİRMENDERE TOPÇULAR MAH. 3056. SOK. NO:7/A GÖLCÜK/KOCAELİ
182	AKADEMİ YÜZME HAVUZU	GÖLCÜK	DEĞİRMENDERE MAHALLESİ MÜFİT SANER CADDESİ NO:66 GÖLCÜK/KOCAELİ
183	GÖLCÜK TENİS	GÖLCÜK	ÇİFTLİK MAHALLESİ 4074. SOKAK NO:2/1 GÖLCÜK/KOCAELİ
184	MİRAGE PİLATES	GÖLCÜK	ATATÜRK MAH. GAZİ CAD. NO:26/1 GÖLCÜK/KOCAELİ
185	SULTAN TÜYSÜZ PİLATES STUDİO	GÖLCÜK	Yazlık Yeni Mahellesi Orhan Veli Caddesi NO:10/G Gölcük/Kocaeli
186	BS VOLEYBOL ARENA	GÖLCÜK	DENİZEVLER MAHALLESİ ORMAN ÇİFTLİĞİ 4047. CADDE NO:1 GÖLCÜK/KOCAELİ
187	GÜLŞAH UZUNER PİLATES STUDİO	GÖLCÜK	MERKEZ MAHALLESİ PREVEZE CADDESİ NO:2/24 GÖLCÜK/KOCAELİ
188	C K PİLATES	GÖLCÜK	YENİMAHALLE ALİ İHSAN PAŞA CADDESİ NO:5/A GÖLCÜK
189	GÖLCÜK B-FİT KADINLARIN SPOR VE YAŞAM MERKEZİ	GÖLCÜK	MERKEZ MAHALLESİ ALBAY BURAK CADDESİ 42. SOKAK NO:9
190	YK PİLATES	GÖLCÜK	DUMLUPINAR MAHALLESİ MENDERES BULVARI NO:4 GÖLCÜK/KOCAELİ
191	OLİMPİYA TEMEL HAREKET AKADEMİ CİMNASTİK SPOR SALONU	GÖLCÜK	DONANMA MAHALLESİ 190/A SOKAK NO:12 GÖLCÜK/KOCAELİ
192	UPLİFE	GÖLCÜK	TOPÇULAR MAHALLESİ DEVLET KARAYOLU (D130) CADDE NO:23/B GÖLCÜK/KOCAELİ

193	YADE PİLATES	GÖLCÜK	ATATÜRK MAHALLESİ MANOLYA SOKAK NO:15/1 GÖLCÜK/KOCAELİ
194	OLİMPİYA REKLAM ORGANİZASYON DAN. SPOR SALONU İŞLETMECİLİĞİ SAN. VE LTD. ŞTİ	BAŞİSKELE	KARŞIYAKA MAH. LATİFE HANIM CAD. NO:10 BAŞİSKELE/KOCAELİ
195	GAMZE GÜVEN PİLATES	BAŞİSKELE	KÖRFEZ MAHALLESİ MAHMUT ÇAVUŞ NO:19/C BAŞİSKELE/KOCAELİ
196	THE BELONG PİLATES STÜDYO	BAŞİSKELE	SEYMEN MAHALLESİ ESKİ BAĞDAT CADDESİ NO:6/B BAŞİSKELE/KOCAELİ
197	FA STUDİO PİLATES	BAŞİSKELE	FATİH MAHALLESİ TINAZTEPE CADDESİ NO:122/2 BAŞİSKELE/KOCAELİ
198	(BOWLİNGO)ATLANTİS OYUNCAK EĞLENCE TURİZM TİCARET A.Ş.	BAŞİSKELE	OVACIK MAH. D100 KARAYOLU SYMBOLL AVM BAŞİSKELE/KOCAELİ
199	ANGELS PİLATES	BAŞİSKELE	YENİKÖY MERKEZ MAH. ILICA CAD. NO:36/A BAŞİSKELE/KOCAELİ
200	MONETA PİLATES	BAŞİSKELE	SERDAR MAH. GAZNELİ MAHMUT CAD. EMEK İŞ MERKEZİ 8/A BAŞİSKELE/KOCAELİ
201	FİT N FLEX PT STUDIO	BAŞİSKELE	YEŞİLYURT MAH. EZEL SOKAK NO:5/A BAŞİSKELE/KOCAELİ
202	LİFE EXPRESS	BAŞİSKELE	OVACIK MAH. D-100 KARAYOLU CAD. SYMBOL AVM NO:34 F BLOK 02A BAŞİSKELE/KOCAELİ
203	4 MATE PT	BAŞİSKELE	OVACIK MAH. D100 KARAYOLU CAD. NO:20 EKCAN PARK BAŞİSKELE/KOCAELİ
204	BE TİGER COACHİNG CLUB	BAŞİSKELE	SEYMEN MAHALLESİ CUMA SOKAK NO:27/A BAŞİSKELE/KOCAELİ
205	PİLATES HOUSE	BAŞİSKELE	YEŞİLYURT MAH. YUVACIK 17 AĞUSTOS BULVARI NO:8/8 BAŞİSKELE/KOCAELİ
206	MELZA PİLATES STUDIO	BAŞİSKELE	FATİH MAH. GALİPERENOĞLU CAD. NO: 52/3 A 3.BLOK BAŞİSKELE/KOCAELİ

207	OJAS STUDİO	BAŞİSKELE	SEYMEN MAHALLESİ ESKİ BAĞDAT CADDESİ NO:12/A BAŞİSKELE/KOCAELİ
208	HİPER KİDS ÇOCUK VE AKTİVİTE SALONU	BAŞİSKELE	BARBAROS MAH. YUNUS EMRE CAD. NO:74/A BAŞİSKELE/KOCAELİ
209	BREATH FİGHT PLUS STUDİO	BAŞİSKELE	SERDAR MAH. UZUN MEHMETLİ SOKAK NO:1/A BAŞİSKELE/KOCAELİ
210	MYB HEALTH CENTER GÜZELLİK SALONU	BAŞİSKELE	DAMLAR MAH. KOCAORMAN CAD. G BLOK NO:192/1 BAŞİSKELE/KOCAELİ
211	STUDİO ME2	BAŞİSKELE	SEYMEN MAHALLESİ CİVELEK SOKAK NO.712 BAŞİSKELE/KOCAELİ
212	NO 11 SPORTY AND CLASSY	BAŞİSKELE	OVACIK MAHALLESİ KAVAKÇILIK SOKAK NO:29/C BAŞİSKELE/KOCAELİ
213	MİTZA WELLNESS	BAŞİSKELE	KÖRFEZ MAHALLESİ LİMAN CADDESİ NO:38/1 BAŞİSKELE/KOCAELİ
214	ZDNPİLATES	BAŞİSKELE	17 AĞUSTOS BULVARI YEŞİLYURT MAHALLESİ EBRAR SOKAK NO:71 BAŞİSKELE/KOCAELİ
215	SPORPOİNT SPOR SALONU	KARTEPE	ATAEVLER MAH. SAPANCA YOLU CAD. 24-A KARTEPE/KOCAELİ
216	GİPS GİZEM PİLATES STUDİO	KARTEPE	DUMLUPINAR MAHALLESİ ÖZSOY SOKAK 1/F B BLOK KARTEPE/KOCAELİ
217	GORİLLA	KARTEPE	DUMLUPINAR MAHALLESİ GÖKÇE SOKAK NO:20/1 KARTEPE/KOCAELİ
218	KARTEPE AT ÇİFTLİĞİ	KARTEPE	ACISU MAH. SAPANCA YOLU CAD. GÜVEN BAHÇE NO:502 KARTEPE/KOCAELİ
219	KARTEPE SPOR MERKEZİ	KARTEPE	ATAEVLER M. İSMETPAŞA CAD. NO:45 KARTEPE/KOCAELİ
220	BREATHE PİLATES STÜDİO	KARTEPE	FATİH SULTAN MEHMET MAH. SELİMİYE CAD. NO:17/E

221	KOCAELİ YAŞAM SPOR MERKEZİ	KARTEPE	FATİH SULTAN MEHMET MAH. ULUIŞIK CAD. NO:59/A B BLOK KARTEPE/KOCAELİ
222	MELDA PINAR PT STUDYO	KARTEPE	FATİH SULTAN MEHMET MAH. HIZIR SOK. NO:6/A KARTEPE/KOCAELİ
223	REFORM PİLATES	KARTEPE	FATİH SULTAN MEHMET MAH. AKŞEMSETTİN CADDESİ NO:34/9 KARTEPE/KOCAELİ
224	JOY PİLATES	KARTEPE	FATİH SULTAN MEHMET MAHALLESİ BALLICA SOKAK NO:11 KARTEPE/KOCAELİ
225	KARTEPE B-FİT SAĞLIK VE SPOR MERKEZİ	KARTEPE	FATİH SULTAN MEHMET MAHALLESİ DİCLE CADDESİ NO:9/1 KARTEPE/KOCAELİ
226	GORİLLA GYM HANGAR	KARTEPE	FATİH SULTAN MEHMET MAHALLESİ BARBAROS HAYRETTİN PAŞA CADDESİ NO:33 KARTEPE/ KOCAELİ
227	GYM QUADRO	KARTEPE	FATİH SULTAN MEHMET MAHALLESİ AKŞEMSEDDİN CADDESİ KENT MEYDANI İŞ MERKEZİ NO:34 KARTEPE/ KOCAELİ
228	MOVE ON GYM	KARTEPE	DUMLUPINAR MAHALLESİ ŞEHİT TURGUT ÇİCEK CADDESİ NO:12/A KARTEPE/KOCAELİ
229	ARİF KARA SPOR KULÜBÜ	ÇAYIROVA	ÖZGÜRLÜK MAH. 215. SOK. NO:9/A ÇAYIROVA/KOCAELİ
230	BORA FİTNESS CLUB	ÇAYIROVA	ATATÜRK MAHALLESİ 370. SOKAK NO:19/B ÇAYIROVA/KOCAELİ
231	SEVİNDİK SPOR KULÜBÜ	ÇAYIROVA	FATİH CAD. NO:87/A ÇAYIROVA/KOCAELİ
232	HERA PİLATES CENTER	ÇAYIROVA	EMEK MAHALLESİ VEYSEL KARANİ CADDESİ NO:150 ÇAYIROVA/KOCAELİ
233	V12 GYM	ÇAYIROVA	AKSE M. BAHRİYE ÜÇOK CAD. NO:32 ÇAĞDAŞKENT ÇAYIROVA/KOCAELİ
234	EMRE FİT CLUP	ÇAYIROVA	ATATÜRK MAH. 312. SOK. NO:29 ÇAYIROVA/KOCAELİ

235	SERÇE SPOR KULÜBÜ	ÇAYIROVA	AKSE MAHALLESİ 501. SOKAK NO:14 ÇAYIROVA /KOCAELİ
236	MOENA PİLATES	ÇAYIROVA	AKSE MAH. VEYSEL KARANİ CAD. PARK PANORAMA REZİDANS NO:77-4 ÇAYIROVA/KOCAELİ
237	FİT LİFE WORLD SPOR SALONU	ÇAYIROVA	FATİH C.NO:50 ÇAYIROVA/KOCAELİ
238	FİTNESS WORK SHOP SPOR SALONU	ÇAYIROVA	AKSE MAH. MUAMMER AKSOY CAD. NO:169/A ÇAYIROVA/KOCAELİ
239	GYM HBY	ÇAYIROVA	AKSE MAHALLESİ VEYSEL KARANİ CADDESİ NO:48 ÇAYIROVA/KOCAELİ
240	PİLATES BY IŞIL	ÇAYIROVA	AKSE MAHALLESİ KARASU CADDESİ NO:28 ÇAYIROVA/KOCAELİ
241	FİZYOPİA SAĞLIKLI YAŞAM SALONU	ÇAYIROVA	YENİ MAHALLE ABDURRAHMAN KORHAN CADDESİ NO:14/A ÇAYIROVA/KOCAELİ
242	YÖNEL PİLATES	ÇAYIROVA	ÖZGÜRLÜK MAH. 225. SOKAK NO:13/B ÇAYIROVA/KOCAELİ
243	FİZYOVA	ÇAYIROVA	AKSE MAHALLESİ 522. SOKAK NO:25/A ÇAYIROVA/KOCAELİ
244	FİT-ME PİLATES	ÇAYIROVA	ÖZGÜRLÜK MAHALLESİ ADNAN KAHVECİ CADDESİ NO:144/ ÇAYIROVA/KOCAELİ
245	İPEK PİLATES	ÇAYIROVA	AKSE MAHALLESİ 452. SOKAK NO:12 AKSE YAŞAM KONUTLARI ÇAYIROVA
246	STUDİO PİLATES	ÇAYIROVA	EMEK MAHALLESİ VEYSEL KARANİ CADDESİ NO:89/C ÇAYIROVA/KOCAELİ
247	LUV PİLATES STUDİO	ÇAYIROVA	AKSE MAHALLESİ RAHMİ DİBEK CADDESİ NO:182/2 ÇAYIROVA/KOCAELİ
248	PERFECT BODY SPORT	DARICA	OSMANGAZİ M. ATATÜRK C. NO:345 DARICA/KOCAELİ

249	TANER TEMEL SPOR KULÜBÜ	DARICA	EMEK MAH. FATİH SULTAN MEHMET CAD. NO:49 DARICA/KOCAELİ
250	JOY FİT	DARICA	BAĞLARBAŞI MAH. İSTASYON CAD.NO:216/A DARICA/KOCAELİ
251	ULUSOY SPOR KULÜBÜ	DARICA	KAZIM KARABEKİR M. ATATÜRK CAD. NO:74/B DARICA/KOCAELİ
252	ADEM BOZKURT SPOR SALONU	DARICA	KAZIM KARABEKİR MAH. MOLLA HÜSREV CAD. NO:1/A DARICA/KOCAELİ
253	MT BİNİCİLİK SPOR KULÜBÜ	DARICA	PİRİ REİS MAHALLAESİ YEMİŞALAN SOKAK NO:6 DARICA/KOCAELİ
254	İPEK CELEP PİLATES STUDİO	DARICA	ZİNCİRLİKUYU MAH. CUMHURİYET CAD. NO:11/A DARICA/KOCAELİ
255	FİTNESS CİTY 2 KADINLARA ÖZEL SPOR SALONU	DARICA	EMEK MAH. KANAAT SOK. NO:5/A DARICA/KOCAELİ
256	MY LİFE FİTNESS	DARICA	KAZIM KARABEKİR MAH. İNCİ SOK. NO:1/A DARICA/KOCAELİ
257	DARICA FİTNESS	DARICA	BAĞLARBAŞI MAHALLESİ ALİ ARICAN CADDESİ NO:52/A DARICA/KOCAELİ
258	PİLATES QUEEN	DARICA	CAMİ MAHALLESİ TUZLA CADDESİ SİNDOMA SİTESİ NO:93/C DARICA/KOCAELİ
259	ADA REFORMER PİLATES	DARICA	BAYRAMOĞLU MAHALLESİ MEVSİM SOKAK NO:1/5 DARICA/KOCAELİ
260	PLAT STÜDYO DARICA SPORTİF HİZMETLER TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	DARICA	CAMİ MAHALLESİ TUZLA CADDESİ NO:29/A DARICA/KOCAELİ
261	SELECTİON HEALTH FİTNESS CLUB	DARICA	KAZIM KARABEKİR MAHALLESİ HALİSHANE SOKAK NO:10/A DARICA/KOCAELİ
262	GYM STOP	DARICA	FEVZİ ÇAKMAK MAH. DR. ZEKİ ACAR CAD. NO:95/A DARICA/KOCAELİ

263	JOY FİT CLUB	DARICA	KAZIMKARABEKİR MAHALLESİ GAFFAR OKAN CADDESİ NO:3/A DARICA KOCAELİ
264	KOSKER PİLATES	DARICA	BAYRAMOĞLU MAHALLESİ SEVER SOKAK NO:47 DARICA/KOCAELİ
265	STUDIO SUN	DERİNCE	YAVUZ SULTAN MAHALLESİ OCAKLI SOKAK NO:211
266	GOLD GYM	DERİNCE	SIRRIPAŞA M. YALÇINKAYA S. NO:11 DERİNCE/KOCAELİ
267	BEŞİROĞLU SPOR SALONU	DERİNCE	SIRRIPAŞA MAH. YALÇINKAYA SOKAK. NO:11 DERİNCE/KOCAELİ
268	(IŞIL BOZCA SPOR MERKEZİ) IŞIL BOZCA SU SPORLARI ORGANİZASYON HİZMETLERİ GIDA VE İNŞAAT TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ	DERİNCE	YAVUZ SULTAN MAHALLESİ AYDINLAR SOKAK NO:23 DERİNCE/KOCAELİ
269	CAN FİTNESS	DERİNCE	ÇENEDAĞ MAH. DUT SOK. NO:8 DERİNCE/KOCAELİ
270	FORCE FİTNESS	DERİNCE	SIRRIPAŞA MAH. İSTİKLAL CAD. NO:240 DERİNCE/KOCAELİ
271	DERİNCE ŞAMPİYON KARDEŞLER SPOR KULÜBÜ	DERİNCE	SIRRIPAŞA M. ŞAFAK SOK. NO:4/C DERİNCE/KOCAELİ
272	CAN SPORT CENTER	DERİNCE	YAVUZ SULTAN MAH. CANAN CAD. CANAN PLAZA NO:3/5 DERİNCE/KOCAELİ
273	DENGEM PİLATES	DERİNCE	ÇENEDAĞ MAH.YÜKSEL SOK. DENİZCİLER CAD. NO:5/2 DERİNCE/KOCAELİ
274	APAYDIN SPOR SALONU	DERİNCE	YENİKENT MAH. ŞEHİT ÖĞRT. ERKAN AYDIN CAD. NO:32/2 DERİNCE/KOCAELİ
275	ESRA YILDIRIM PİLATES STÜDİO	DERİNCE	SIRRIPAŞA MAHALLESİ ENGİN CADDESİ NO:5 DERİNCE/KOCAELİ

276	İPEK PİLATES STUDİO	DERİNCE	DUMLUPINAR MAHLLESİ CUMHURİYET CADDESİ NO:73/A DERİNCE /KOCAELİ
277	KÖRFEZ FİTNESS	KÖRFEZ	YAVUZ SULTAN SELİM MAH. MEVLANA CAD. NO:193/2 KÖRFEZ/KOCAELİ
278	SPORT LİNE FİTNESS	KÖRFEZ	KUZEY MAH. AĞADERE CAD. NO:41 KÖRFEZ/KOCAELİ
279	POWER FİT PİLATES	KÖRFEZ	MİMAR SİNAN MAH.DENİZCİLER CAD. PETKİMPARK P BLOK NO:1 KÖRFEZ/KOCAELİ
280	ASLAN GYM SPORT	KÖRFEZ	GÜNEY MAH. ZAMBAK SOK. NO:18
281	EFOR FİTNESS	KÖRFEZ	HACI AKİF MAH. ŞEHRİ SOK. NO:4 HEREKE KÖRFEZ/KOCAELİ
282	JOYA KİDS	KÖRFEZ	MİMAR SİNAN MAHALLESİ GONCA SOKAK EDA APARTMANI NI:14 KÖRFEZ/KOCAELİ
283	AYASS PİLATES	KÖRFEZ	YAVUZ SULTAN SELİM MAH. MERCANLAR SOKAĞI NO:13/A KÖRFEZ/KOCAELİ
284	VİP ATLETİC CLUB	KÖRFEZ	MİMAR SİNAN MAH. MEHMET AKİF ERSOY VAD. NO:166/A KÖRFEZ/KOCAELİ
285	UZMAN DİYETİSYEN ECEM ŞAHİN PİLATES STÜDYOSU	KÖRFEZ	YAVUZ SULTAN SELİM MAH. MEVLANA CAD. NO:200-1
286	AİR LİFE REFORMER PİLATES	KÖRFEZ	YAVUZ SULTAN SELİM MAHALLESİ MEVLANA CADEESİ B4 BLOK KÖRFEZKENT ÇARŞI NO:198/3 KÖRFEZ/KOCAELİ
287	MOVE ON GYM	KÖRFEZ	MİMAR SİNAN MAH. MENDERES CAD. NO:38/A KÖRFEZ/KOCAELİ
288	PİLATESEVİLAY	KÖRFEZ	YAVUZ SULTAN SELİM MAH. MEVLANA CAD. E BLOK /1 NO:204/2 KÖRFEZ/KOCAELİ
289	POWER FİT PİLATES 2	KÖRFEZ	MİMAR SİNAN MAHALLESİ MEHMET AKİF ERSOY CAD. C BLOK NO:88/T KÖRFEZ/KOCAELİ

290	NALAN SARI PİLATES STÜDYO	KÖRFEZ	YAVUZ SULTAN SELİM MAH. NERGİZ CAD. NO:1/1A KÖRFEZ/KOCAELİ
291	JOYA PİLATES	KÖRFEZ	MİMAR SİNAN MAHALLESİ MEHMET AKİF ERSOY CADDESİ N0:111 KÖRFEZ/KOCAELİ
292	KÖRFEZ CİMNASTİK AKADEMİ	KÖRFEZ	YAVUZ SULTAN SELİM MAH.MEVLANA CADDESİ NO:200/A KÖRFEZ/KOCAELİ
293	CROSS HANGAR	KÖRFEZ	YAVUZ SULTAM SELİM MAH. ORHAN GAZİ CAD. ATA SİTESİ NO:21/A KÖRFEZ/KOCAELİ
294	LEVEL UP GYMZONE	KÖRFEZ	YAVUZ SULTAN SELİM MAH. MEVLANA CAD. EMLAK KONUT TİCARET MERKEZİ E BLOK
295	FLEXİ MOTİON SPOR SALONU	KÖRFEZ	ATALAR MAHALLESİ MEHMET AKİF ERSOY CADDESİ NO:52/A KÖRFEZ/KOCAELİ
296	BODY CLUB	DİLOVASI	ORHANGAZİ MAH. İSTİKLAL CAD. NO:16/2 DİLOVASI/KOCAELİ

İSMETPAŞA STADI: BİRBİRİNİ TANIMAYAN İNSANLARIN BİRBİRİNE SIMSIKI SARILDIĞI YER

Yiğit ÖZCAN*

Özet

Kocaeli kent hafızasının ve spor tarihinin en önemli simgelerinden biri olan İsmetpaşa Stadı, 1972 yılından 2018 yılına kadar 46 yıl boyunca Kocaelispor'un iç saha maçlarına ev sahipliği yapmıştır. Bu çalışma, stadın açılışından yıkımına kadar geçen süreci, stadyumda gerçekleşen tarihi müsabakaları ve yapının fiziksel değişimlerini ele almaktadır. İsmetpaşa Stadı, sadece bir spor tesisi olmanın ötesinde, binlerce insanın bir araya geldiği, sevinç ve hüznün paylaşıldığı sosyolojik bir mekan olarak incelenmiştir. Makalede, stadın ilk ve son maçları, Avrupa kupalarındaki yeri, milli maçlar, 1999 depremi sonrası ve 2008 yılındaki renovasyon süreçleri detaylandırılmıştır. Ayrıca amatör liglerde kırılan seyirci rekorları ve stadın teknik künyesine dair istatistiki veriler sunulmuştur. Çalışma, İsmetpaşa Stadı'nın yıkılmasıyla birlikte sona eren bir dönemi belgelerken, stadyumun "birbirini tanımayan insanların birbirine sarıldığı yer" metaforu üzerinden kentlilik bilincine katkısını ortaya koymayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kocaelispor, İsmetpaşa Stadı, Kocaeli, Spor Tarihi, Futbol, Kent Hafızası.

İsmetpaşa Demek Kocaelispor Demek

46 yıldır Kocaelispor maçlarına ev sahipliği yapan İsmetpaşa Stadı, 29 Nisan Pazar günü oynanan Büyükçekmece Tepecikspor maçı sonrası yıkıldı. Küçük yaşta İsmetpaşa Stadı'nın kapılarından içeri giren her çocuk bu şehri ve Kocaelispor'u sevmeyi ilk önce orada öğrendi. Çocukluktan başlayan bu aşk gençlik yıllarında fırtınaya dönüşürken, orta yaşlarda vazgeçilmez olur. Yaşlılıkta ise bağımlılık yapar.

* Çağdaş Kocaeli Gazetesi Yazar ve Spor Müdürü, Kocaeli/Türkiye, e-posta: yigitozcanizmit41@gmail.com

İlk ve Son Maç

46 yıldır Kocaelispor maçlarına ev sahipliği yapan İsmetpaşa Stadı 2017-2018 futbol sezonu bitiminde yıkıldı. Binlerce Kocaelispor taraftarının birçok anısının bulunduğu tarihi stadın yıkılması futbolseverleri adeta hüzünlendirdi. Kocaelispor taraftarları için büyük anlam ifade eden İsmetpaşa Stadı'nda Körfez ekibi ilk lig maçını 5 Kasım 1972 yılında Ankara Demirspor'la oynadı. 89. dakikada Kamuran Akşar'ın penaltı kaçırdığı bu maçı 1-0 kaybetti. Temsilcimiz ilk galibiyetini ise 12 Kasım 1972'de Balıkesirspor'u 1-0 yenerek aldı. Bu maçta galibiyet golünü kaydeden İbrahim Yazıcıoğlu İsmetpaşa Stadı'nda ilk gol atan Kocaelisporlu futbolcu olarak tarih sayfalarına geçti. Yeşil-Siyahlılar son resmi maçını 2018 yılında 29 Nisan Pazar günü Büyükçekmece Tepecikspor ile oynadı. Körfez ekibi maçı 1-2 kaybederken, Ali Keten, attığı golle İsmetpaşa Stadı'nda en son gol sevinci yaşayan futbolcu oldu.

733 Resmi Lig Maçı

Tarihi İsmetpaşa Stadı'nda unutulmaz lig maçları yaşanırken, binlerce taraftar çok özel anılar yaşadı. Yeşil-Siyahlılar İsmetpaşa Stadı'nda geçirdiği 46 sezonda 733 resmi lig maçı oynarken, Kocaeli sınırları içinde yaşayan her vatandaşın yolu mutlaka Çenesuyu'na düştü. İzmit'in sembol yeri olan ve Derince ilçesi sınırları içinde yer alan İsmetpaşa Stadı'nda birbirini tanımayan binlerce insan Kocaelispor aşkı sayesinde yeni dostlukların ilk adımlarını attı. Kocaelispor formasını giyen futbolcular, görev yapan teknik adamlar, kulübe başkanlık ve yöneticilik olarak hizmet eden yüzlerce insanın ve sevdası için stada koşan binlerce Kocaelispor taraftarının ikinci adresi İsmetpaşa Stadı oldu.

Avrupa'nın Ünlü Takımları Geldi

İsmetpaşa Stadı'nda unutulmaz maçlar yaşandı. Bazen sevinç bazen üzüntü hakim oldu. Bu statta büyük zaferler kazanan Kocaelispor; Fenerbahçe, Beşiktaş, Galatasaray'ı ve Trabzonspor'u birçok kez dize getirdi. 90'lı yıllarda fırtına gibi esen Körfez ekibi, 1992-1993 sezonunda Süper Lig şampiyonluğunu son haftalarda kaçırdı. Ülkemizi Kupa Galipler Kupası, UEFA Kupası ve İnter-Toto Kupası'nda temsil etti. İsmetpaşa'da 9 Avrupa maçı oynayan temsilcimiz Avrupa'nın ünlü takımı Portekiz temsilcisi Sporting Lizbon'u, Romanya'nın Bükreş takımını ve Lokomotif Moskova gibi kulüpleri ağırladı. Yeşil-Siyahlılar bu tarihi yapıda 3 kez 1. Lig şampiyonluğu yaşarken, 6 kez küme düşme üzüntüsü yaşadı. Süper Lig'den amatöre düşerken ve Bölgesel Amatör Lig'den yeniden profesyonel liglere yükselirken İsmetpaşa Stadı'nın zaman tünelinde ilginç ve enteresan maç hikayeleri yazıldı.

En Kalabalık Maç

1966'dan günümüze kadar Kocaelispor'da forma giyen tüm futbolcular çok şanslı dönemler yaşadı. İç sahada oynanan her maçta taraftarının desteğini arkasında gören yeşil-siyahlı futbolcuların performansı ve motivesi her zaman yüksek oldu. Dolu tribünlerde oynanan yüzlerce maçlarda İsmetpaşa Stadı rakipler için adeta cehennem oldu. 1980-81 sezonunda Kocaelispor ile Trabzonspor arasında oynanan lig maçı 2-2 sonuçlandı. Temsilcimizin

gollerini Güvenç Kurtar ve Mahir Danabay penaltıdan attı. Bu müsabakayı yaklaşık 25 bin seyirci izledi ve bu karşılaşma İsmetpaşa Stadı'nda en kalabalık maç olarak tarihe geçti.

İlk Gece Maçı İptal Oldu

1994 yılına kadar gündüz maçları oynayan Kocaelispor, İsmetpaşa Stadı'nda ilk gece maçını 25 Ocak 1995 yılında Samsunspor'la oynadı. Kocaelispor ile Samsunspor arasında oynanan Türkiye Kupası Çeyrek Final maçında temsilcimiz 3. dakikada Kaan Dobra'nın golüyle 1-0 öne geçmişti. Tribünlerde müthiş bir ambiyans yaşanırken, yeşil-siyahlı taraftarlar adeta rüya alemindeydi. 37. dakikada maçın hakemi Turan Uzun'a kırmızı kart gösterince taraftarlar büyük tepki verdi. Karşılaşmanın hakemi Serdar Çakman, tüm stadın ısrarla kötü tezahüratı sürdürmesi sebebiyle müsabakayı iptal etti. Türk futbolunda bir ilk yaşanıyor ve küfür yüzünden bir müsabaka ertelenmek zorunda kalmıştı. Bu maçta yaşanan olaylar ve alınan karar ulusal medyada uzun süre spor programlarında tartışma konusu olmuştu. Maçın hakemi bu maç sonrası düdüğü asmıştı. İlk gece maçına tanıklık eden 20 bin Kocaelispor taraftarı evlerine şaşkın ve öfkeli bir şekilde dönmüştü.

Türkiye Kupası Şehri Uyutmadı

Kocaelisporlu taraftarlar ve Kocaeli şehri 16 Nisan 113997'de İsmetpaşa Stadı'nda kulüp tarihinin en önemli başarı gecesini yaşadı. Türkiye Kupası finalinde 1-1'in rövanşında Trabzonspor'u İzmit'e konuk eden Körfez ekibi Nuri'nin 86. dakikada attığı golle Karadeniz ekibini 1-0 mağlup etti. O akşam İsmetpaşa Stadı'nda duyulan gol sesi İzmit Körfezi'nin tüm kıyılarından duyuldu. Türkiye Kupası şampiyonluğunu kazanan Holger Osieck'in öğrencileri taraftarları mutlu ederken, İsmetpaşa Stadı'nda başlayan sevinç kutlamaları şehir merkezinde sabahın ilk saatlerine kadar sürdü.

2008 Yılında Yenilendi

İlk yapıldığı zaman İsmetpaşa Stadı'nda sadece Numaralı A Tribünü'nün üstü kapalıydı. Daha sonra 2000'li yılların başında maraton tribününün üstü kapatıldı. 2006-2007 sezonu öncesi İsmetpaşa Stadyumu'nda tel örgülerin kaldırılmasıyla birlikte hem Kocaelispor camiası hem de tribünler için devrim niteliğinde bir karar alınmıştı. Tribünlerin aşağıya çekilmesiyle birlikte 13 bin olan kapasite 16.500'e çıkarıldı. Ayrıca aynı sezon deniz tarafında bulunan açık kale arkası tribününün üzeri kapatıldı. Daha önceden zaten kapalı olan maraton ve numaralı tribünler ile birlikte böylece stadın % 75'inin üzeri kapanmış oldu. Tartan pistin üzerinde bulunan eski yedek kulübeleri söküldü ve numaralı tribünden görüşü engellememek için zemin 1 metre kazılarak yeni yedek kulübeleri monte edildi. 2008-2009 sezonu öncesi İsmetpaşa Stadyumu'nun çimleri sökülerek yeni çimler yerleştirildi. Zeminin yenilenmesinin yanı sıra stada giriş turnikeleri 12'den 15'e çıkarıldı. Ayrıca 80 kişi kapasiteli basın tribünü 200'e yükseltildi, protokol tribün koltukları yenilendi, hakem odaları geniş31letildi ve protokol tribünü üstüne 13 adet yeni loca yapıldı. Misafir takım otoparkı oluşturulurken, stadın iç ve dışındaki bütün demir aksamlar boyandı ve basın toplantı odası çelik konstrüksiyondan yeniden yapıldı. UEFA temsilcisi odası, temsilci odası, sağlık odaları ve iki takım soyunma

odalarının bakımı yapıldı. Yapılan bu yenileme çalışması sonunda İsmetpaşa Stadı daha modern bir stat görüntüsüne kavuştu.

A Milli Takımı Ağırladık

90'lı yıllarda Kocaeli Eğitim Vakfı Tesisleri'nde birçok kez kamp yapan A Milli Takım, 20 Ağustos 2008 yılında özel maç için İzmit'i tercih etti. 2010 Dünya Kupası Grup Eleme maçlarına hazırlanan A Milli Takımımız, özel maçta Şili'yi 1-0 mağlup etti. İzmit İsmetpaşa Stadı'nda oynanan karşılaşmada Milli Takımımızın golünü 74. dakikada Halil Altıntop kaydetti. Kocaelisporlu taraftarlar ve Hodri Meydan Grubu yaptıkları tribün şov ve destekle büyük takdir topladı. Ayrıca 2000 ve 2006 yılında Türkiye Ümit Milli Takımı, İsmetpaşa Stadı'nda özel maçlar oynadı.

Amatörde Taraftar Rekoru

48 yıllık profesyonel hayatını 2013-2014 futbol sezonunda sonlandıran Kocaelispor, amatör ligde mücadele etmesine rağmen dolu tribünler önünde oynadı. Kocaelispor taraftarının yaptığı bu fedakarlık ve destek birçok ulusal kanalda geniş yer buldu. 8 Şubat Pazar günü 2015 yılında Kocaelispor'un Büyükçekmecespor'u 1-0 yendiği maçta 20.745 seyirci ile Türk futbol tarihinde amatör taraftar rekoru kırıldı. 26 Mart Pazar günü ise 2016'da 19 bin seyirci ile amatör futbol tarihinde en fazla seyircinin izlediği gece maçı olarak kayıtlara geçti. Bu müsabakayı A Spor naklen yayınladı ve tüm Türkiye Kocaelispor markasını yeniden hatırladı.

İsmetpaşa Stadı'nın Künyesi

- **Stadın Açılış Tarihi:** 1972
- **Son Yenileme:** 2008
- **Oyun Alanı Ölçüsü:** 68 x 105
- **Zemin Türü:** Çim
- **Işıklandırma:** Var (25.01.1995)
- **Koltuklandırma:** Tamamı Koltuklu
- **Kapalı Devre Kamera Sistemi:** Yok
- **Engelli Tribünü:** Yok

Tribünlerin Kapasitesi

- **Maraton Oturma Alanı:** 5000
- **Numaralı Oturma Alanı:** 5000
- **Kale Arkası:** 3250
- **Dağ Tarafı Kale Arkası:** 3250
- **Toplam Oturma Alanı:** 16.750
- **Deplasman Tribünü:** 675 (Dağ Tarafı kale arkası)
- **Localar:** 13 (Protokol Tribününde)

- **Basın Tribünü:** 200 (Numaralı Tribünde)

Rakamlarla İsmetpaşa Stadı

- **Oynanan lig maçı sayısı:** 733 müsabaka
- **İlk maç:** Kocaelispor 0-1 Ankara Demir (1972-73 sezonu)
- **İlk galibiyet:** Kocaelispor 1-0 Balıkesirspor (1972-73 sezonu)
- **İlk beraberlik**: Kocaelispor 1-1 Adana Demirspor (1972-73 sezonu)
- **İlk atılan gol:** İbrahim Yazıcıoğlu (Kocaelispor - Balıkesirspor maçı 1972-73 sezonu)
- **İlk mağlubiyet:** Kocaelispor 0-1 Ankara Demir (1972-73 sezonu)
- **Son atılan gol:** Ali Keten (Kocaelispor - Büyükçekmece Tepecik 2017-2018)
- **Son maç:** Kocaelispor 1-2 Büyükçekmece Tepecikspor (2017-2018)
- **Seyirci rekorunun kırıldığı maç:** Kocaelispor 2-2 Trabzonspor (25.000) (1980-1981)
- **İlk şampiyonluk sezonu:** 1. Lig Şampiyonluk (1979-1980 sezonu)
- **Süper Lig'de ilk maç:** Kocaelispor 0-0 Gaziantepspor (1980-1981 sezonu)
- **İkinci şampiyonluk sezonu:** 1. Lig Şampiyonluk (1991-1992 sezonu)
- **İlk Avrupa maçı:** Kocaelispor 0-0 Sporting Lizbon (1993-1994 sezonu)
- **İlk gece maçı:** Kocaelispor 1-0 Samsunspor (25 Ocak 1995 - Müsabaka yarıda kaldı)
- **İlk Türkiye Kupası Şampiyonluğu sezonu:** Kocaelispor 1-0 Trabzonspor (1996-1997 sezonu)
- **Üçüncü şampiyonluk sezonu:** 1. Lig Şampiyonluğu (2007-2008 sezonu)
- **İlk A Milli maçı:** Türkiye 1-0 Şili (20 Ağustos 2008 - Özel Maç)
- **Süper Lig'de son maç:** Kocaelispor 2-3 İstanbul B.B (2008-2009 sezonu)
- **Profesyonel liglere veda maçı:** Kocaelispor 2-3 Yozgatspor (2013-2014 sezonu)
- **BAL'da oynanan ilk maç:** Kocaelispor 0-0 Anafartalar (2014-2015 sezonu)
- **Dördüncü şampiyonluk sezonu:** BAL şampiyonluk (2016-2017 şampiyonluğu)
- **Amatör Ligde gündüz seyirci rekorunun kırıldığı maç:** Kocaelispor 1-0 B.Çekmece (20.745 seyirci – 8 Şubat 2015)
- **Amatör Ligde gece seyirci rekorunun kırıldığı maç:** Kocaelispor 3-1 Güngören Belediyespor (19.257 seyirci - 26 Mart 2016)

Sonuç: İsmetpaşa Ne Demek

İsmetpaşa Stadı demek Kocaelispor demek… İsmetpaşa Stadı demek Kocaeli demek… İsmetpaşa Stadı demek Hodri Meydan demek… İsmetpaşa Stadı demek taraftarın adresi demek… İsmetpaşa Stadı demek aşk demek… İsmetpaşa Stadı demek tarih demek… İsmetpaşa Stadı demek zafer demek… İsmetpaşa Stadı demek tribün şov demek… İsmetpaşa Stadı demek Kocaelispor taraftarının çektiği muhteşem 3'lü demek… İsmetpaşa Stadı demek konfeti şov demek… İsmetpaşa demek her gün Çenesuyu'ndan geçtiğin zaman stada bakmak demek…

KAYNAKÇA

Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü

Türkiye Futbol Federasyonu Arşivi (TFF)

Kocaelispor Kulübü

Yerel Gazeteler

KENT SPOR HAFIZASINDA İZMİT ATATÜRK SPOR SALONU

Tahir TARIM*

Özet

Kocaeli günümüzde büyük sanayi kuruluşlarının yer aldığı ve bu özelliği ile Türkiye'nin en büyük sanayi ve ticaret kentlerinden biri olduğu yadsınamaz. Kocaeli bu özelliğinin yanında kültür, turizm, sanat ve spor kenti özelliğini de yansıtmaktadır. Kocaeli tarihte dünyanın önemli yollarının kavşak noktalarından biri durumunda olan şimdiki İzmit ve civarında yaklaşık olarak M.Ö 3000'den itibaren insanların yaşamakta olduğu yapılan araştırmalar sonucu ortaya çıkmıştır. Bu eskiye dayanan tarihi kültür zamanımıza doğru kronolojik bir süreç içerisinde kentin tarihini eski medeniyetlerin mimari kalıntılarından, askeri kaleler, köprüler, su kemerleri, hamamlar, anıtlar, lahitlerden, konaklar, saat kulesi, yalı evleri, eski çeşmelerin 21. yüzyıl yaşamına ulaştığı kadar anlaşılmaktadır. Örnek verilecek olursa Akçakoca anıt mezarı, İzmit saat kulesi, sırrı paşa konağı, Eskihisar kalesi, Süleyman Paşa hamamı, Hanibal anıt mezarı bunlardan birkaçıdır.

Kocaeli'nin yakın geçmişinde bir tanık yapı var ki sanayi fuarları, konserler, kongre toplantıları, eğlence gösterileri gibi farklı türden etkinliklerin toplanma alanı olarak hizmet vermiş bir yapı, halen günümüzde resmi spor karşılaşmaları ile farklı spor branşlarında antrenman kursları ve çalışmalarını barındıran bir yapıdan bahsedilmektedir. Bu çalışmada 1963 yılından günümüze hizmet vermeye devam eden "İzmit Atatürk Spor Salonu'nun tarihi yolculuğunun gün yüzüne çıkarılarak geçmiş dönem tanıklarıyla görüşme, geçmişte basılı yayınlar, bilimsel yayınlardan ve kamu kurumu arşivlerinden yararlanılarak; spor ve tarih konusunda bilgi verebilecek bir çalışma oluşturularak; İzmit Atatürk Spor Salonunun İzmit ilçesinde bulunup Kocaeli için ne kadar önemli olabildiği, spor dışında hangi farklı hizmetlerde bulunduğu, yıllara göre kuruluş aşamasından sonra yapının ihtiyaçlara göre tadilat ve düzenlemeleri ile günümüze kadar geçen süreci kronolojik sırayla belirtilmiştir. Yapının sportif yerleşke olarak ve kent için tarih hafızası oluşturulmasında katkı vermesi düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kocaeli, İzmit, Tarih, Spor Salonu

* Spor Bilimleri Uzmanı, Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri Doktora Programı, Kocaeli/Türkiye e-mail: tahirtarim@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6377-6768

Giriş

Tarihi tanımanın en iyi yollarından biri de mimari yapılar olduğu söylenebilir. Tarihsel bir olayın bilgiye dönüşmesini sağlayan sürecin üç temel unsuru vardır: Bunlar sırasıyla olayın veya nesnenin fâili, malzeme (olay ve nesne 'araç-gereç') ve bunları bir okuma biçimi haline dönüştürerek eser ortaya koyan tarihçidir. Hiç şüphesiz tarih bilgisinin oluşmasını sağlayan bu üç temel unsur önemlidir.[1] Tarihî mekân tanım olarak: bir şehrin tarihî kısmıdır. Kültürel miras değerleri nedeniyle siyasi, askerî, kültürel veya sosyal tarihin parçaları korunmuştur. Tarihî bir yer, yerel, bölgesel veya ulusal önemi olan herhangi bir bina, peyzaj, site veya yapı olabilir.[2] Tarihi eserler, sanat ve mimari açıdan önemli örneklerdir. Özellikle antik yapılar, heykeller, resimler ve diğer sanat eserleri, insanlığın sanatsal ve mimari geçmişini yansıtır. Bu eserlerin korunması, sanat tarihini anlamak ve değerini takdir etmek için kritik öneme sahiptir. Ayrıca tarihi yapılar eğitim ve araştırma için önemli kaynaklardır. Öğrenciler, tarihi eserleri inceleyerek geçmiş hakkında daha fazla bilgi edinebilirler. Aynı zamanda, araştırmacılar da tarihi eserleri kullanarak geçmişteki olayları ve kültürel değişimleri daha derinlemesine anlayabilirler.[3]

Spor salonu, sağlık geliştirici veya rehabilitasyon amaçlı egzersizler için bilinen bir yerdir ve herkesin erişimine açık olması, insanların kişisel sağlık çalışmaları ve halk sağlığı için önemli kabul edilir.[4] Daha tanımlayıcı olarak kapalı spor salonları, fiziksel aktiviteyi teşvik etmek, sporcuların antrenman yapması ve toplumun genel sağlığını desteklemek için önemli bir rol oynar. Bu tesisler, sporcuların yanı sıra bu aktiviteleri içeren müsabakaları izlemek isteyen kişiler tarafından da kullanılabilirler. Kapalı spor salonlarının sağladığı aktiviteler, bireylerin sağlığını ve refahını artırmaya yardımcı olurken, yerel ekonomiye de katkı sağlar. Dolayısıyla, bu tesislerin işletimi ve iç mekân koşulları, ekonomi, halk sağlığı ve toplumsal refah açısından büyük öneme sahiptir. Kapalı spor salonları, genellikle kapalı bir yapı içinde bulunan ve birçok spor etkinliğini bir arada barındıran tesislerdir. Bu tesislerde genellikle spor aktiviteleri için uygun zemin kaplamasına sahip spor alanları, seyirci tribünleri, soyunma odaları, duşlar, idari birimler, fitness alanları gibi alanlar bulunur.[5]

Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı eğitim, araştırma ve koordinasyon genel müdürlüğü gençlik ve spor yayınlarının 2025 yılında yayımladığı "gençlik ve spor istatistikleri" kitabına göre 2024 yılında Türkiye'de çeşitlerine göre toplam 4459 adet spor

[1] Kesgin, A. (2014). Tarihçi, Bağlam ve Tarihsel Bilgi Üzerine. Felsefe Dünyası (60), 218-243.

[2] Tarihi Mekân (2024, 14 Haziran). Vikipedi, özgür ansiklopedi. (2026, 18 Ocak). Erişim adresi: https://tr.wikipedia.org/wiki/Tarih%C3%AE_mek%C3%A2n#:~:text=Tarih%C3%AE%20mekan%2C%20bir%20%C5%9Fehirin%20tarih%C3%AE,tarih%C3%AE%20site%20stat%C3%BCs%C3%BC%20ile%20tan%C4%B1nm%C4%B1%C5%9Ft%C4%B1r.

[3] Tarihi eserlerin korunması: kültürel mirasın önemi (2026, 18 Ocak). Konya Ticaret Odası (KTO) Karatay Üniversitesi. (2026,18 Ocak). Erişim adresi: https://karsem.karatay.edu.tr/tarihi-eserlerin-korunmasi-kulturel-mirasin-onemi

[4] Britta Pelle Pelters, "The good, the bad and the ugly – a Swedish qualitative interview study about the landscape of meaning-imbued, exercise-related physical pain, as experienced by 'normal' gym-users", BMC Public Health, C:24/1(2024), s.1

[5] Çilek Genç, S., Çupi, A., & Şenkal Sezer, F. (2025). Kullanıcı Memnuniyetinin Konfor Koşulları Açısından Değerlendirilmesi: Kapalı Spor Salonları. KAPU Trakya Mimarlık ve Tasarım Dergisi, 5(1), 69. https://doi.org/10.70370/kapu.1593966

tesisi olup bu tesislerin 904'ü spor salonudur. Bunun 1365'i en çok tesis olarak futbol sahası, 346 stadyum, 677 havuz, 66 atletizm sahasıdır.[6]

Kocaeli'nde Gençlik ve spor il müdürlüğü uhdesinde 14 kapalı alan spor salonu vardır (Çizelge:1).

Çizelge:1 Kocaeli'nde Gençlik ve spor il müdürlüğü uhdesinde bulunan kapalı alan spor salonlarının bulundukları ilçe, yapım yılları ve seyirci kapasite bilgileri

Spor Salonu adı	**Bulunduğu İlçe**	**Yapım Yılı**	**Seyirci Kapasitesi**
Başiskele spor salonu	Başiskele	2016	1000 kişilik
Eray Şamdan spor salonu	Darıca	2021	1800 kişilik
Çayırova spor salonu	Çayırova	2014	1000 kişilik
Gebze spor salonu	Gebze	1991	2000 kişilik
Dilovası Tuba Yakan spor salonu	Dilovası	2014	1000 kişilik
Polisan Eğitim ve Kültür spor salonu	Dilovası	2018	2500 kişilik
Derince spor salonu	Derince	2011	1000 kişilik
İzmit Atatürk spor salonu	İzmit	1963	1800 kişilik
Şehit Polis Recep Topaloğlu spor salonu	İzmit	2012	5000 kişilik
Hasan Gemici spor salonu	İzmit	2006	1000 kişilik
17 Ağustos spor salonu	Gölcük	2007	1000 kişilik
100. Yıl Atatürk spor salonu	Karamürsel		1000 kişilik
Şehit Bnb. Y. Sonat Güzel spor salonu	Kandıra	2016	1000 kişilik
Hergeleci İbrahim spor salonu	Kartepe	2016	1000 kişilik

Kaynak: Kocaeli gençlik ve spor il müdürlüğü tesis bilgileri. (26.01.2025). Kocaeli.gsb.gov.tr (26.01.2025). Erişim adresi: https://kocaeli.gsb.gov.tr/Sayfalar/1997/359/Tesis%20%C4%B0leti%C5%9Fim%20Bilgileri.aspx

[6] T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı, Gençlik ve Spor İstatistikleri 2024, 29-132, Gençlik ve Spor yayınları, Ankara 2025, s.132 https://yayinlar.gsb.gov.tr/Public/Files/gsb_istatistik_2024.pdf

İlçelerde yerel yönetimler ve Büyükşehir Belediye dâhilinde spor salonları da göz önünde bulundurulacak olursa toplamda yaklaşık 35 tane vardır.

Kocaeli ve İzmit'in 1963 yılı yapımı ile ilk ve en eski spor salonlarından İzmit Atatürk spor salonunun geçmiş dönem tarihe tanıklık yapan kişilerle görüşme, geçmişte basılı haber yayınları, bilimsel çalışmalar, kamu kurumu teknik ve görsel bilgi arşivlerinden yararlanılarak bir spor salonunun kent için oluşturduğu önem incelenerek tarih ve spor kavramı göz önüne alınmış, elde edilen bilgiler ortaya konmuştur.

İzmit Atatürk Spor Salonu, İzmit' de merkezi konumuyla (şekil:1-a, şekil:1-b), ulaşımı her zaman kolay olmuş ve yapım zamanı günümüzden 62 yıl öncesine dayandığından tarihe tanıklık etmiştir. İzmit Atatürk spor salonu 1963 yılında o zamanlar ki adıyla "Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü" bünyesinde hizmete girmiştir. Beden terbiyesi genel müdürlüğü şimdiki adı spor hizmetleri genel müdürlüğüdür.[7] 1963 yılı öncesi İzmit Atatürk Spor salonu yapılana kadar; basketbol, voleybol antrenman ve müsabakaları Seka kâğıt fabrikası (fabrika kuruluşu 1936) işçi lokali ile İzmit lisesi Spor salonunda (kuruluşu 1) yapılmaktaydı.[8] Buradan anlaşılacağı gibi İzmit Atatürk spor salonu kapasitesi ile kamusal hizmet alanında alanın da ilimiz ve ilçemizin ilk spor salonu özelliğini taşımaktadır. O yıllarda spor alanları kadar kapalı alan spor salonlarının yeterli olmaması ve önemi şimdiki adı "Kocaeli Endüstri Meslek Lisesi" olan "Erkek Sanat Enstitüsü" 1945 yılında açılan "Erkek Sanat Okulu'nun" kapalı spor salonu eksikliği hissedilmektedir.[9]

---

[7] Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü, Bu kuruluşun temeli, 14 Temmuz 1922'de 16 kulübün birleşerek, sporu disipline etmek amacıyla "Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nı (TİCİ) kurmalarıyla atıldı. Devletin spor yönetimine ağırlığını koyması, spor konseyinin önerisi üzerine, 1936 yılında Türk Spor Kurumu'nun kurulmasıyla başladı ve bunu, 29 Haziran 1938 tarihinde 3530 sayılı yasayla Spor Genel Müdürlüğü'nün kurulması izledi. Türk sporu, 3530 sayılı bu yasanın verdiği yetkiler doğrultusunda, Başbakanlığa bağlı bir "Devlet Kuruluşu" statüsüne kavuştu. 1942'de 4235 sayılı yasayla kuruluş yasası değiştirildi ve Millî Eğitim Bakanlığı'na 1960 yılında da tekrar Başbakanlığa bağlandı. Spor işlerinin ilk kez bakanlık düzeyinde ele alınması 1969'da kurulan 2. Demirel Hükümeti'nde (3 Kasım 1969) Gençlik ve Spor Bakanlığı'nın kurulmasıyla gerçekleşti. 6 Şubat 1970 tarih, 3/707 sayılı Cumhurbaşkanlığı tezkeresiyle adı geçen Bakanlık kapsamına alındı. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nce yönetilen Türk sporu 14.12.1983 tarihinde de 179 sayılı kanun hükmünde kararnameyle Milli Eğitim ve Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde yer aldı. 1986 yılında 3289 sayılı yasayla BTGM olan adı, Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü olarak değiştirildi. 1989 yılında Başbakanlık Devlet Bakanlığı'na bağlanması nedeniyle adı "Spor Genel Müdürlüğü" oldu. Gençlik ve Spor Bakanlığının kurulması; 6/4/2011 tarihli ve 6223 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak, Bakanlar Kurulu'nca 3/6/2011 tarihinde kararlaştırıldı. Kanun Hükmünde Kararname ile teşkilat yapısında değişikliğe gidilen Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü'nün 3289 sayılı kanunda yer alan "Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü" ibaresi "Spor Genel Müdürlüğü" olarak değiştirildi. 10/07/2018 tarihli 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinde "Spor Genel Müdürlüğü" olan adı "Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü" olarak değiştirildi. https://shgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/112/105/Tarihce (Erişim 05.11.2021)

[8] Kahraman, C. (2021). Tarım, T. tarafından gerçekleştirilen görüşme. Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Emekli Basketbol Antrenörü- Tesis Amiri Cengiz Kahraman ile gerçekleştirilen görüşme, Kocaeli

[9] Kocaeli Endüstri Meslek Lisesi, Kocaeli halkının uzun süredir beklediği bir eğitim yapısı olan Erkek Sanat Enstitüsü, 1945 yılında, geçici binasında (öncesinde tütün deposu olarak kullanılan Tekel Müdürlüğü karşısında, Gökseller Pasajının bulunduğu yerde) büyük ve coşkulu bir törenle "Erkek Sanat Okulu" adıyla açılmıştır. 1944–1945 öğretim yılında, geçici binada derslere başlayan öğrenciler, tesfiyecilik, demircilik, marangozluk şubelerinde eğitim görmekteydiler. 1947–1948 ders yılında okulun öğretim seviyesi Sanat Ortaokulu'ndan Enstitü' ye yükselmiştir. Bugünkü Kocaeli Endüstri Meslek Lisesi binasının inşası için, eski milletvekillerinden Ragıp Akça'nın 31 dönümlük bostanı istimlâk edilerek, 1946 yılında sondajına başlanmıştır. Enstitünün önemli eksikliklerinden biri kapalı bir spor salonunun olmamasıydı. Bu eksikliğin de giderilmesi için gazetelerden zaman zaman duyuru yapılmaktadır. 3 Ocak 1960 yılı Azim Gazetesi'nde bütün spor faaliyetlerinin açık havada ya da başka bir salon kiralanarak yapıldığı, konferansların ise atölyelerde düzenlendiği yazmaktaydı. Enstitünün, her yıl bir kısım inşaatı tamamlanarak, okulun zamanla tüm bu eksikliklerinin giderilmesi kararı alınmıştır. Binici, Ö. S. (2012). İzmit'te 1936-1966 yılları arasındaki yapı üretiminin kentin gelişimine etkileri. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli. S. 103-107

Şekil:1-a İzmit Atatürk spor salonunun ulaşım ve güzergâh konumunu gösteren harita şekli

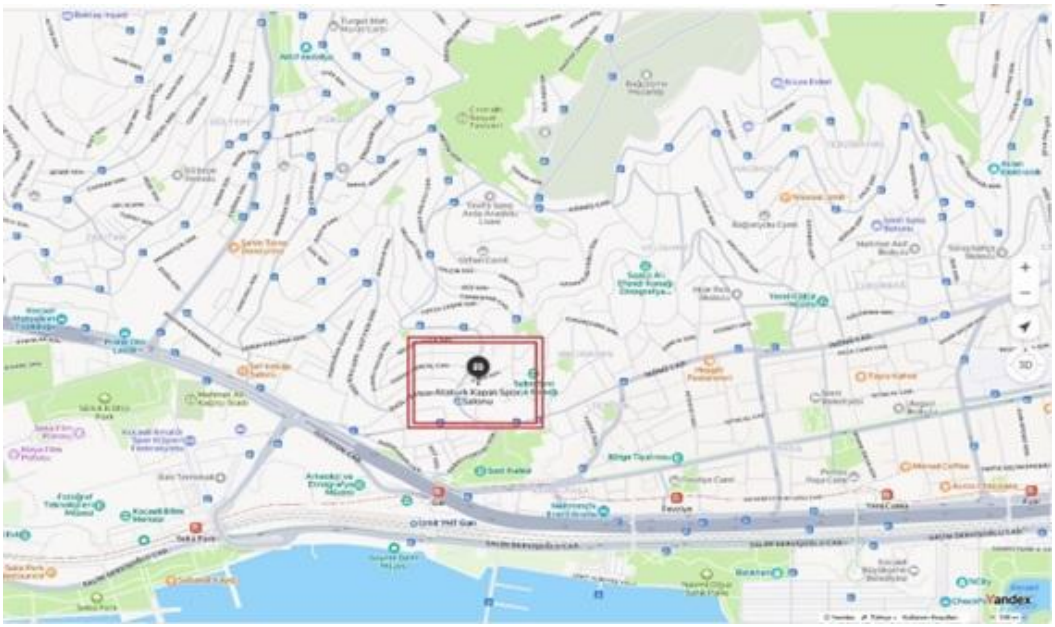

Kaynak: İzmit Atatürk spor salonu harita, kuş bakış görünümü (26.01.2025). yandex.com.tr/map (26.01.2025). Erişim adresi: https://yandex.com.tr/maps/101515/izmit/?l=sat%2Cmrc&ll=29.912332%2C40.764147&z=16

Şekil:1-b İzmit Atatürk spor salonunun ulaşım ve güzergâh konumunu gösteren uydu şekil

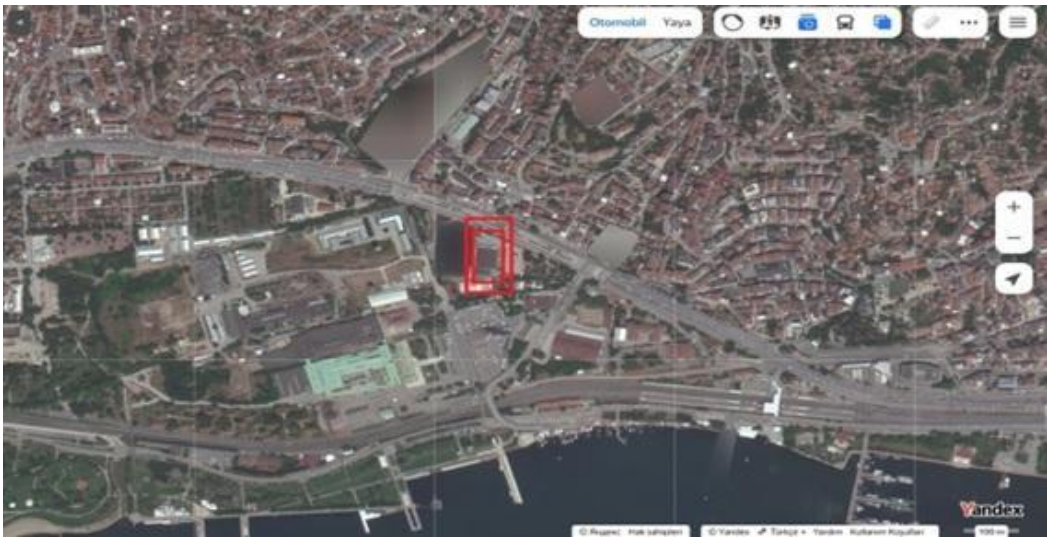

Kaynak: İzmit Atatürk spor salonu harita, kuş bakış görünümü (26.01.2025). yandex.com.tr/map (26.01.2025). Erişim adresi: https://yandex.com.tr/maps/101515/izmit/?l=sat%2Cmrc&ll=29.912332%2C40.764147&z=16

İzmit Atatürk Spor Salonunun tarihe düşen önemli özelliklerinden bir diğeri de 1. Kocaeli Sanayi Sergisinde 1966 yılında ilk sergi yeri olmuştur (Foto:1). 1967 yılında açılan 2. Kocaeli Sanayi Sergisi yine son kez Atatürk Spor Salonu'nda yapılmıştır.[10] (Foto:2-a, foto:2-b)

Foto:1, Kocaeli Sanayi Sergisinde 1966 yılında ilk sergi yeri görünümüyle İzmit Atatürk Spor Salonu

Kaynak: Binici, Ö. S. (2012). İzmit'te 1936-1966 yılları arasındaki yapı üretiminin kentin gelişimine etkileri. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli. S.169

Foto:2-a, Kocaeli Sanayi Sergisinde 1967 yılında 2. sergi yeri görünümüyle İzmit Atatürk Spor Salonu

Kaynak: Binici, Ö. S. (2012). İzmit'te 1936-1966 yılları arasındaki yapı üretiminin kentin gelişimine etkileri. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli. S.170

[10] Binici, Ö. S., s. 169

Foto:2-b, Kocaeli Sanayi Sergisinde 1967 yılında 2. sergi yeri görünümüyle İzmit Atatürk Spor Salonu

Kaynak: Kocaeli sanayi sergisi 1967 (01.02.2026). Facebook Tarihi İzmit fotoğrafları (2.06.2020). Erişim adresi: https://www.facebook.com/share/p/1DFEDcafGm/

Spor salonu kapalı basketbol ve voleybol oyun sahası, tribün altında malzeme depoları ve Beden terbiyesi ve spor il müdürlüğünün idari, personel, muhasebe, tesis hizmet odaları ve Beden terbiyesi bölge müdürü odası (günümüz toplantı ve doping kontrol odası) zemin katta bulunmakta olup Beden terbiyesi Kocaeli bölge müdürlüğü idari hizmet binası olarak kullanılmaktaydı. İdari işler olarak müdürlük 2000 yılında Kocaelispor İsmet Paşa stadı yanına taşınmıştır. Bina giriş kısmı şimdiki otopark bulunmaktaydı. Yine salon giriş kısmından önceki cam pencerelerle bölme halinde iki tane bilet gişesi bulunmaktaydı. Bu gişelerde doksanlı yıllara kadar müsabaka v.b. organizasyonlar için giriş biletleri temin ediliyordu (Foto:3)'te gişe pencerelerinin sonradan kapatılmış olsa da oval şekildeki beliren pencerelerin izi 2005 yılında halen görülebilmekteydi. Spor salonunun Üst katı 1975 yılında idari odalar olmak üzere ek kat ilave inşası yapılmıştır[11] ve kurum personeli, müdür ve müdür yardımcı odaları üst katta yer almıştır. Personelden kalan odalara sporcular için giyinme odaları, ajan (şimdiki spor il temsilcisi) odaları kullanılması planlanmıştır (Foto:4).

[11] İzmit Atatürk Spor Salonu (1975, 12 Kasım). Milliyet. (2021, 10 Haziran). Erişim adresi: http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=izmit%20Atat%C3%BCrk%20Spor%20Salonu&isAdv=false sayfa 10

Foto:3, Atatürk Spor Salonunun 2005 yılına ait dış görünümü

Kaynak: Basın ve halkla ilişkiler birimi Tesis görselleri arşivi, Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü. Kocaeli

Foto:4, İzmit Atatürk Spor Salonunun 1975 yılında ikinci katının inşası

Kaynak: İzmit Atatürk Spor Salonu (1975, 12 Kasım).Milliyet. (2021, 10 Haziran). Erişim adresi: http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=izmit%20Atat%C3%BCrk%20Spor%20Salonu&isAdv=false sayfa 10

İzmit Atatürk spor salonu sanayi fuar alanı olması, spor aktivitelerine ev sahipliği özelliğinin yanında kent tarihine İzmitli yaşayanların hafızalarında dans gösterileri (foto:5), 1953 yıllarında kurulmuş olan zamanın mahalle takımı Turgut spor yararına yapılan çalışmalara kulüp yararına konserlerin yapıldığı bilgisini 1970'li yıllardan konser afişinden bakarak öğrenmek spor salonunun ev sahipliğinde çok çeşitli hizmet verdiğini gösteren önemli konulardan oluyor. (foto:6)

Foto:5 İzmit Atatürk spor salonunda Tolgahan dans gurubu gösterisi 1980ler,

Kaynak: Adnan Sertel arşivinden Tolgahan dans gösterisi (1.02.2025). Facebook Tarihi İzmit fotoğrafları (2.06.2020). Erişim adresi: https://www.facebook.com/share/p/1DFEDcafGm/

Foto:6 İzmit Atatürk spor salonunda Turgut spor kulübü yararına yapılan 1970ler de bir konser afişi

Kaynak: Turgut spor yararına İzmit Atatürk spor salonunda 1980 lerde bir konser arşivi (02.02.2026). Facebook Tarihi İzmit fotoğrafları (2.06.2020). Erişim adresi: https://www.facebook.com/share/p/1DFEDcafGm/

Spor salonunun ilk inşa edildiğinde tavan çatısı cam malzeme kullanılarak yapılmış, böylelikle gün ışığından faydalanılarak içerisinin aydınlık olması sağlanmıştır.[12] 2015 yılında spor salonunun çatısı son halini almış ve tamamen kapatılmıştır. Seyirci için tribün alanı tamamen ahşap malzemeden ve okul sıraları benzeri tek düze kullanımlıyken seyirci için tribün alanı tamamen ahşap malzemeden, tribün sandalyeleri tek kişilik demir malzemeden sandalyeler yer almıştır (Foto:7). Okul maçları da dâhil tüm basketbol, voleybol, hentbol, boks, güreş, karate-do, judo, masa tenisi antrenman ve deplasmanlı lig müsabakalarını kulüpler tek olan bu salonda yapılmıştır.

Foto:7, Atatürk Spor Salonunun tek kişilik seyirci tribün sandalyeleri görünümü

Kaynak: Basın ve halkla ilişkiler birimi Tesis görselleri arşivi, Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü. Kocaeli

Ayrıca spor salonu antrenman ve müsabakalar için kullanılmasının yanında; konser, özel organizasyonlar içinde kullanılmıştır. Spor organizasyonları açısından basketbol 1.Lig'de Nasaşspor, Brisaspor ve Kağıtspor'a, yine voleybol 1.küme voleybol lig'inde AEG Kandıra'ya ev sahipliği yaparak 2015-2018 sezonlarında Türkiye'nin birçok büyük takımını konuk etmiştir. Spor salonunun ev sahipliği yaptığı başarılı spor organizasyonları geçmişten gelen mirastır. Öyle ki; 1975 yılında 1.küme voleybol liginde İzmit Atatürk spor salonunda Kocaeli Kağıtspor kulübü ev sahibi olarak oynadığı 1975 yılı liginde başarılarından milliyet gazetesinde spor sayfasında haber konusu olmuştur (Foto:8). İzmit Atatürk spor salonu yılı günümüz haliyle 1800 kişilik kapasitesi ile kapalı inşaat alanı 3100 m^2 dir.[13] (Çizelge:2)

[12] Kahraman, C., görüşme

[13] İzmit Atatürk spor salonu [Proje Planı]. (İzmit İlçe Spor Tesisleri). Kocaeli Gençlik ve Spor Hizmetleri İl Müdürlüğü Yatırım ve İnşaat Birimi Tesis projeleri arşivi, Kocaeli.

Foto:8, İzmit Atatürk spor salonunda Kocaeli kağıtspor 1.Küme Voleybol ligi takımı

Kağıtspor, Kocaeli Voleybol Liginde
üstünlüğünü sürdürüyor

SANCAR ŞENER İZMİT'ten bildiriyor

Futbolun yanısıra voleybolda da iddialı olan Kâğıtspor takımı 10 takımın iştirak ettiği Kocaeli I. Küme Voleybol Liginde üstünlüğünü sürdürmektedir.

Şimdiye kadar yaptığı bütün maçlarını kazanan Kâğıtspor voleybol takımı voleybol liginin şampiyonluğunu şimdiden garantilemiş durumdadır.

Mavi-Beyazlı ekibin antrenörü Yekta Önür "Geçen yıl kaçırdığımız şampiyonluğu bu kez kimseye kaptırmayacağız. Kâğıtspor voleybolda da üstünlüğünü kabul ettirecektir" demektedir.

Kâğıtspor'u şampiyonluk yolunda Yarımca Gençlik ve Karagücü takip etmektedirler.

Kaynak: İzmit Atatürk Spor Salonu (1975, 12 Kasım). Milliyet.(2021, 10 Haziran).Erişim adresi: http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=izmit%20Atat%C3%BCrk%20Spor%20Salonu&isAdv=false spor sayfası bölümü

Çizelge:2 İzmit Atatürk spor salonu yapı ölçüleri bilgileri

Kapasite (kişi)	Kapalı İnşaat alanı	Bina Oturum Alanı	Bina Eni uzunluğu	Bina yükseklik	Bina Boyu	Salon içi Saha Eni uzunluğu	Salon İçi Saha boyu	Salon İçi Saha yüksekliği
1800 kişi	3100 m^2	2500 m^2	40,15 m.	12 m.	50,90 m.	20 m.	40 m.	10 m.

Spor salonu zemin katında giriş bölümünde kafeterya, tesis amirliği, basketbol il temsilciliği ve personel odası tribün altı odalarda; basın odası, doping kontrol odası, sağlık odası, bay / bayan hakem odası, sporcular için dört giyinme odası, seyirciler için tuvaletler ve spor il müdürlüğü tesislerinin ahşap aksamlarının tamirat – tadilat işlerinin yapıldığı marangoz odası bulunmaktadır. Üst katta; antrenör, il temsilcisi, psikolog, diyetisyen, lisans işlemleri ve ilçe spor müdürü odaları yer almaktadır.[14]

[14] İzmit Atatürk spor salonu Proje Planı, Gençlik ve Spor Hizmetleri İl Müdürlüğü Yatırım ve İnşaat Birimi Tesis projeleri arşivinden

İzmit Atatürk Spor Salonu inşası sonrası 2013 genel tadilat (Foto:9-10), 2015 yılında çatı tadilatı (Foto:11) geçirmiş olup, 2017 yılında çatısı izolasyon ve dış kaplama malzemesinde değişikliğe gidilerek daha modernize bir görünümle tadilat çalışması yapılmıştır (Foto:12-13).

Foto:9, İzmit Atatürk Spor Salonunu 2013 yılı tadilatı görünümü

Kaynak: İzmit Atatürk Spor Salonu tadilat (2013, 1 Ekim). Özgür Kocaeli Gazetesi. (01.11.2025)
Erişim adresi: https://www.ozgurkocaeli.com.tr/haber/4476354/izmit-ataturk-spor-salonu-onariliyor

Foto:10, İzmit Atatürk Spor Salonunu 2013 yılı tadilatı görünümü

Kaynak: İzmit Atatürk Spor Salonu 2013 tadilatı (26.09.2013). Özgür Kocaeli Gazetesi (02.10.2025)
Erişim adresi: https://www.ozgurkocaeli.com.tr/haber/4561227/ataturk-spor-salonuna-bakim

Foto:11, İzmit Atatürk Spor Salonunu 2015 yılı spor salonunun çatı tadilatı görünümü

Kaynak: İzmit Atatürk Spor Salonu çatı tadilatı (2015, 14 Eylül). Kocaeli Gazetesi. (01.11.2025) Erişim adresi: https://www.kocaeligazetesi.com.tr/haber/1337271/ataturk-spor-salonunun-catisi-onarildi

Foto:12, İzmit Atatürk Spor Salonunu 2017 yılı spor salonunun çatı modernizasyon tadilatı görünümü

Kaynak: Basın ve halkla ilişkiler birimi Tesis görselleri arşivi, Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü. Kocaeli

Foto:13, İzmit Atatürk Spor Salonunu 2017 yılı spor salonunun çatı modernizasyon tadilatı görünümü

Kaynak: Basın ve halkla ilişkiler birimi Tesis görselleri arşivi, Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü. Kocaeli

2018 yılında İzmit Belediyespor'un Türkiye Kadınlar Basketbol Süper Ligi'ne yükselmesi nedeniyle, Türkiye Basketbol Federasyonu yetkililerinin de uyarısıyla, salonun içerisinde; Standartlara uygun olarak 2 adet Skorbord (puan tahtası) değiştirilirken, (Foto:14) yedek kulübeleri de yenilenmiş, kulübelerin uzunluğu 7m. uzunluğunda üstü kapalı, basın tribünü (Foto:15) genişletilmesi çalışmaları ile bedensel engelliler erişimi için salon giriş kısmından sahaya kapılar yapılmıştır. Salon dışında; naklen yayınlar için de 2 adet sağlı ve sollu kabinler yapılmıştır.[15] Ayrıca spor salonuna giriş kısmındaki güvenlik kulübesi de yıkılıp kaldırılmıştır (Fotoğraf 16-a., 16-b.).

Foto:14, İzmit Atatürk Spor Salonunu 2018 yılı spor salonunun salon içinden puan tahtası görünümü

Kaynak: İzmit Atatürk spor salonu saha içi ve dışı tadilat (2018, 29 Eylül). Kocaeli Gazetesi. (01.10.2025) Erişim adresi: https://www.kocaeligazetesi.com.tr/haber/1702728/izmit-ataturke-super-makyaj

[15] İzmit Atatürk spor salonu saha içi ve dışı tadilat (2018, 29 Eylül). Kocaeli Gazetesi. (01.10.2025) Erişim adresi: https://www.kocaeligazetesi.com.tr/haber/1702728/izmit-ataturke-super-makyaj

Foto:15, İzmit Atatürk Spor Salonunu 2018 yılı spor salonunun salon içinden basın tribününün görünümü

Kaynak: İzmit Atatürk spor salonu saha içi ve dışı tadilat (2018, 29 Eylül). Kocaeli Gazetesi. (01.10.2025) Erişim adresi: https://www.kocaeligazetesi.com.tr/haber/1702728/izmit-ataturke-super-makyaj

Foto:16-a, İzmit Atatürk Spor Salonunu 2005, güvenlik kulübesinin var olduğu zaman görünümü

Kaynak: Basın ve halkla ilişkiler birimi Tesis görselleri arşivi, Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü. Kocaeli

Foto:16-b, İzmit Atatürk Spor Salonunu 2025 son güncel hali ile güvenlik kulübesinin kaldırıldığını gösteren görünümü

Kaynak: İzmit Atatürk spor salonu. (İzmit İlçe Spor Tesisleri). Tahir Tarım İzmit Atatürk spor salonu fotoğrafları arşivi, (2025, 21 Kasım). Kocaeli.

2018 yılı spor salonu tadilatlar ve düzenlemeler sonrası antrenman, etkinlik ve resmi spor müsabakalarına ev sahipliği yapan spor salonu (Foto:17-18), 2019 yılında Çin'in Hubei bölgesi başkenti Vuhan dan yayılan ve 2020 yılında Dünya sağlık örgütünün (DSÖ) pandemi ilan etmiştir.[16] Sonrası ülkemizde de salgın vakaları görülmüş, tedbir ve önlemlere dayalı olarak İzmit Atatürk spor salonu 30 Ekim 2020 tarihinde kapanmış, resmi maçlar ertelenmiştir.[17] Pandemi sebebiyle belli aralıklarla kapanan spor salonu en uzun aralıksız 3 ay kapanmanın ardından haziran 2020 tarihi itibari ile açılmıştır.[18]

[16] Covid-19 Salgını (01.10.2025). Vikipedi Özgür Ansiklopedi (01.11.2025) Erişim adresi: https://tr.wikipedia.org/wiki/COVID-19_pandemisi

[17] Çok sayıda vaka çıkınca spor salonu kapatıldı. Türkiye Basketbol Ligi'nde 31.10.2020tarihinde Kağıtspor'un Finalspor ile oynaması gereken maç ertelendi. Mavi-Beyazlı ekipte 4'ü teknik personel, 8'i sporcu olmak üzere toplam 12 kişinin Covid-19 testi pozitif çıktı. Bu arada Kağıtspor'un antrenmanları yaptığı Atatürk Spor Salonu da geçici olarak kapatıldı. Salon ilaçlandıktan sonra yeniden açılacak. Pandemi sebebiyle spor salonunun kapanması (30 Ekim 2020). Özgür Kocaeli Gazetesi. (2.11.2025) Erişim adresi: https://www.ozgurkocaeli.com.tr/haber/5653847/cok-sayida-vaka-cikinca-spor-salonu-kapatildi

[18] Pandemi sonrası açılış (23 Haziran 2020). Özgür Kocaeli Gazetesi (02.10.2025) Erişim adresi: https://www.ozgurkocaeli.com.tr/haber/4920293/ataturk-spor-salonu-hazir

Foto:17, İzmit Atatürk Spor Salonunu 2021 yılı görünümü

Kaynak: Basın ve halkla ilişkiler birimi Tesis görselleri arşivi, Basın ve halkla ilişkiler birimi Tesis görselleri arşivi, Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü. Kocaeli

Foto:18, İzmit Atatürk Spor Salonunu 2025 yılı iç alan görünümü

Kaynak: İzmit Atatürk spor salonu. (İzmit İlçe Spor Tesisleri). Tahir Tarım İzmit Atatürk spor salonu fotoğrafları arşivi, (2025, 21 Kasım). Kocaeli.

İzmit Atatürk Spor salonu pandemi sonrası ilk spor organizasyonu 7 ülkeden 40 sporcunun katılımı ile 27.03.2021 tarihinde uluslararası katılımlı kickboks organizasyonu ile kapılarını açmıştır.[19] (Foto:19-a 19-b)[20]

İzmit Atatürk spor salonu; Kocaeli amatör spor kulüpleri federasyonunun (ASKF) 25 Mayıs 2025 tarihinde 17. si yapılan 1258 delege katılımıyla genel kurul seçimlerinin yapılmasında

[19] Kocaeli de özel kickboks organizasyonu (27.03.2021). Habertürk Gazetecilik (02.10.2025) Erişim adresi: https://www.haberturk.com/kocaeli-haberleri/85862011-40-kick-boks-sporcusu-kocaelide-kozlarini-paylasti; pandemi sonrası kickboks şöleni (24.03.2021) Kocaeli Gazetesi (02.10.2025) Erişim adresi: https://www.kocaeligazetesi.com.tr/haber/6808876/pandemi-sonrasi-ilk-organizasyon

[20] 40 kick boks sporcusu Kocaeli'de kozlarını paylaştı (12.10.2025). Özgür Kocaeli Gazetesi (27.03.2021) Erişim adresi:https://www.ozgurkocaeli.com.tr/haber/6861609/40-kick-boks-sporcusu-kocaelide-kozlarini-paylasti

ev sahipliğini üstlenerek spor salonundan öte, konum, ulaşım, köklü tanınırlık açısından önemi anlaşılmaktadır. (foto:20)[21]

Foto:19-a İzmit Atatürk spor salonunda pandemi sonrası düzenlenen kick boks organizasyonu final maçında Dünya şampiyonu Sinan Ulutürk ile rakibi Mustafa Ashouri karşılaşmasından fotoğraf.

Kaynak: Pandemi sonrası kickboks şöleni (24.03.2021) Kocaeli Gazetesi (02.10.2025) Erişim adresi: https://www.kocaeligazetesi.com.tr/haber/6808876/pandemi-sonrasi-ilk-organizasyon

[21] Kocaeli Amatör Spor Kulüpleri Federasyonu 17. Olağan Seçimli Genel Kurulu (25.05.2025). Kocaeli Denge Gazetesi (29.01.2025) Erişim adresi: https://www.kocaelidenge.com/haber/25089293/kaskfde-kazanan-kim-oldu

Foto:19-b İzmit Atatürk spor salonunda pandemi sonrası düzenlenen kick boks organizasyonunu karşılaşmaları izleyen organizasyon sahipleri ve protokol tribününden fotoğraf.

Kaynak: Pandemi sonrası kickboks şöleni (24.03.2021) Kocaeli Gazetesi (02.10.2025) Erişim adresi: https://www.kocaeligazetesi.com.tr/haber/6808876/pandemi-sonrasi-ilk-organizasyon

Foto:20 İzmit Atatürk spor salonunda yapılan Kocaeli ASKF 17. Genel kurul seçimlerinin salon içinde bulunan delege katılımcılarının görünümü.

Kaynak: Kocaeli Amatör Spor Kulüpleri Federasyonu 17. Olağan Seçimli Genel Kurulu (25.05.2025). Kocaeli Denge Gazetesi (29.01.2025) Erişim adresi: https://www.kocaelidenge.com/haber/25089293/kaskfde-kazanan-kim-oldu

Ayrıca spor salonunun 80'li ve 90'lı yıllarda Karate-Do, Boks, Eskrim çalışmaları ve il müsabakalarının yapıldığı İzmit öğretmenevi tarafında ki kısmandan giriş yapılan ve boks salonu adıyla hafızalarda yer alan küçük salonu günümüzde İzmit Atatürk spor salonunun iç taraftan giyinme odaları koridoru kısmından ulaşılmaktadır ve Judo-güreş gibi salon sporları antrenmanları yapılabilmektedir (Foto:21).[22]

Foto:21, İzmit Atatürk Spor Salonunu 2025, judo salonu görünümü, İzmit Atatürk spor salonu.

Kaynak: Tahir Tarım İzmit Atatürk spor salonu fotoğrafları arşivi, (2025, 21 Kasım). Kocaeli.

Sonuç

Bu çalışma, İzmit Atatürk Spor Salonu'nu yalnızca fiziksel bir spor mimari yapısı olarak değil; kent belleği, toplumsal yaşam pratikleri ve mekânsal süreklilik bağlamında çok katmanlı bir tarihsel özne olarak ele almıştır. Kent belleği çerçevesinde değerlendirildiğinde, bu tür yapılar, toplumun geçmiş ile bugün arasında sembolik bir bağ kurmasında rol oynayan mekânlar olarak öne çıkmaktadır.

İzmit Atatürk Spor Salonu 1963 yılı kuruluşundan itibaren farklı dönemlerde üstlendiği işlevlerle, İzmit kentinin kolektif hafızasında kalıcı ve önemli bir yer edinmiştir. Araştırmada İzmit Atatürk spor salonu kuruluşundan günümüze kronolojik bir sırayla incelenmiş, yalnızca sportif faaliyetlerin icra edildiği bir alan olmadığını; aynı zamanda kültürel, toplumsal etkileşim, kamusal katılımın gerçekleştiği ve zamanın ihtiyaçlarına cevap veren çok yönlü bir alan olduğu gözlemlenmiştir. Sanayi sergileri, konserler, toplantılar ve kitlesel spor organizasyonları gibi etkinlikler, spor salonunun kent yaşamındaki rolünü genişletmiş ve yapıyı sporun ötesinde bir kamusal tarihi hafıza mekânına dönüştürmüştür. Bu spor mekanının gözlemlenen durumu, sporun toplumu birleştirme, insanlar arasında sosyalleşmeye katkısı yani toplumsal bütünleşme işlevi gerçeği ile örtüştüğü; lig usulü spor karşılaşmaları, farklı branşlarda alt yapı antrenmanları ve farklı yaş guruplarında eğitsel kurslar, dans ve akrobasi

[22] İzmit Atatürk spor salonu Fotoğrafları, (2025). Tahir Tarım İzmit Atatürk spor salonu fotoğrafları arşivinden.

gösterileri, topluluk ve toplum yararına halk konserleri, sivil toplum toplantıları, kongre ve seçim programları örnek olarak görülmüştür.

İzmit Atatürk Spor Salonu zaman içerisinde mimari ve işlevsel dönüşümler ve düzenlemeler geçirmiştir. Bu durumda rol oynayan etkenler; değişen ve gelişen oyun kurallarının müsabaka yerinde olması gereken şartlar, kentte yer alan kulüplerin ve spor takımlarının artması ve bulundukları seviyeden üst guruplara yükselmeleriyle koşulların büyüme ihtiyacı, yapının mimari olarak eskiyen malzeme ve dinamiğinin değişme, onarılma ihtiyaçları, yapının yapıldığı yıllar ile geldiği zaman arasında ön görülemeyen sonradan fark edilen düzenlemeler etkili olmuştur. Spor salonunun ilk yapıldığında çatısının ve cephe duvarlarının tam kapalı olmayıp ışık alan malzemelerden yapılarak; gün ışığından yararlanılarak enerji tasarrufu benimsendiği anlaşılmaktadır. Salonun ilerleyen zamanda ve belli zamanlarda özellikle çatı onarımına karşı bir kesin çözüm olarak çatı ve duvarlarının tamamen kapatılması olumsuz hava koşullarında yağıştan korunmak için gerçekleştiği düşünülebilir. Fakat kamu yapıları için bu durumda tasarruf ve yapı öncesi iklim, ısınma, soğutma, havalandırma, temizlik, güvenlik, tüm engelli bireyler için erişilebilirlik, dayanıklılık gibi başlıkların planlama ile yapılarak uygun projelendirme prensiplerinin yaygın olması gerektiği anlaşılabilir. Bu mimari değişimler genelleme yapıldığında spor salonunun bu denli toplumsal ihtiyaçlara bağlı olarak yeniden üretilen dinamik bir yapı olduğunu göstermektedir. Yapının modernizasyon süreçleri, sadece değişen ve gereken şartlardan değil, kentteki sportif ve organizasyonel beklentilere uyum sağlama çabasını yansıtırken, özgün mimari karakterinin korunması ise tarihsel sürekliliğin mekânsal bir ifadesi olarak da değerlendirilebilir. İzmit Atatürk spor salonunun corona virüs salgını (pandemi) süreci gibi olağanüstü dönemde dahi yeniden işlevlendirilerek spor ve organizasyon faaliyetlerine ev sahipliği yapması, mekânın toplumsal dayanıklılığını ve kent yaşamındaki merkezi konumunu pekiştirmiştir. Bu durum, spor mekânlarının kriz dönemlerinde dahi toplumsal ve sosyolojik olarak yeniden toparlanma süreçlerinde rol oynayabildiğini göstermesi açısından önemlidir.

Sonuç olarak İzmit Atatürk Spor Salonu, spor tarihi, kent tarihi ve mekân belleği kesişiminde değerlendirilmesi gereken özgün bir örnek niteliğindedir. Yapının korunması ve işlevsel sürekliliğinin sağlanması, yalnızca sportif altyapının devamlılığı açısından değil; kentin toplumsal hafızasının yaşatılması açısından da önem taşımaktadır. Bu çalışma, benzer spor yapılarının kent belleği perspektifiyle ele alınmasının, spor mekânlarının sosyokültürel değerinin daha derinlemesine anlaşılmasına katkı sağlayacağını ortaya koymaktadır. Elde edilen bulgular, spor salonunun yalnızca bir sportif tesis olmanın ötesinde; sanayi sergileri, konserler, kongreler, kültürel ve sanatsal etkinlikler gibi çok yönlü kullanımlarıyla İzmit kentinin sosyal ve kültürel gelişimine uzun yıllar boyunca katkı sunduğunu göstermektedir. Yapının, inşa edildiği dönemden itibaren kentin merkezinde yer alması, ulaşılabilirliği ve alternatif azlığının etkisiyle onu farklı kuşaklar için ortak bir buluşma ve deneyim alanı hâline getirmiştir.

Bu çalışma ile İzmit Atatürk spor salonunun kentin kollektif hafızasında önemli bir yere sahip olarak kentsel gelişim ve değişim süreçlerinde önemli bir rol oynadığı görülmektedir.

KAYNAKÇA

40 kick boks sporcusu Kocaeli'nde kozlarını paylaştı (12.10.2025). Özgür Kocaeli Gazetesi (27.03.2021) Erişim adresi: https://www.ozgurkocaeli.com.tr/haber/6861609/40-kick-boks-sporcusu-kocaelide-kozlarini-paylasti

Adnan Sertel arşivinden Tolgahan dans gösterisi (1.02.2025). Facebook Tarihi İzmit fotoğrafları (2.06.2020). Erişim adresi: https://www.facebook.com/share/p/1DFEDcafGm/

Binici, Ö. S. (2012). İzmit'te 1936-1966 yılları arasındaki yapı üretiminin kentin gelişimine etkileri. (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Kocaeli Üniversitesi, Kocaeli. S. 103-17, 169, 170

Covid-19 Salgını (01.11.2025) Vikipedi Özgür Ansiklopedi (01.11.2025) Erişim adresi: https://tr.wikipedia.org/wiki/COVID-19_pandemisi

Çilek Genç, S., Çupi, A., & Şenkal Sezer, F. (2025). Kullanıcı Memnuniyetinin Konfor Koşulları Açısından Değerlendirilmesi: Kapalı Spor Salonları. KAPU Trakya Mimarlık ve Tasarım Dergisi, 5(1), 69. https://doi.org/10.70370/kapu.1593966

https://shgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/112/105/Tarihce (Erişim 05.11.2021)

İzmit Atatürk Spor Salonu (1975, 12 Kasım). Milliyet. (2021, 10 Haziran). Erişim adresi: http://gazetearsivi.milliyet.com.tr/Ara.aspx?araKelime=izmit%20Atat%C3%BCrk%20Spor%20Salonu&isAdv=false

İzmit Atatürk spor salonu [Fotoğraf]. (İzmit İlçe Spor Tesisleri). Kocaeli Gençlik ve Spor Hizmetleri İl Müdürlüğü Basın ve halkla ilişkiler birimi Tesis görselleri arşivi, (2021, 10 Ağustos). Kocaeli.

İzmit Atatürk spor salonu [Proje Planı]. (İzmit İlçe Spor Tesisleri). Kocaeli Gençlik ve Spor Hizmetleri İl Müdürlüğü Yatırım ve İnşaat Birimi Tesis projeleri arşivi, (2021, 23 Ağustos). Kocaeli.

İzmit Atatürk Spor Salonu 2013 tadilatı (26.09.2013). Özgür Kocaeli Gazetesi (02.10.2025) Erişim adresi: https://www.ozgurkocaeli.com.tr/haber/4561227/ataturk-spor-salonuna-bakim

İzmit Atatürk spor salonu çatı modernizasyonu (2017, 3 Ekim). İzmit Gençlik ve Spor İlçe Müdürlüğü (01.11.2025) Erişim adresi: https://www.facebook.com/photo/?fbid=1461972217256574&set=pcb.1461972627256533

İzmit Atatürk Spor Salonu çatı tadilatı (2015, 14 Eylül). Kocaeli Gazetesi. (01.11.2025) Erişim adresi: https://www.kocaeligazetesi.com.tr/haber/1337271/ataturk-spor-salonunun-catisi-onarildi

İzmit Atatürk spor salonu harita, kuş bakış görünümü (26.01.2025). yandex.com.tr/map (26.01.2025). Erişim adresi: https://yandex.com.tr/maps/101515/izmit/?l=sat%2Cmrc&ll=29.912332%2C40.764147&z=16

İzmit Atatürk spor salonu saha içi ve dışı tadilat (2018, 29 Eylül). Kocaeli Gazetesi. (01.11.2025) Erişim adresi: https://www.kocaeligazetesi.com.tr/haber/1702728/izmit-ataturke-super-makyaj

İzmit Atatürk Spor Salonu tadilat (2013, 1 Ekim). Özgür Kocaeli Gazetesi. (01.11.2025) Erişim adresi: https://www.ozgurkocaeli.com.tr/haber/4476354/izmit-ataturk-spor-salonu-onariliyor

İzmit Atatürk spor salonu. (İzmit İlçe Spor Tesisleri). Tahir Tarım İzmit Atatürk spor salonu fotoğrafları arşivi, (2025, 21 Kasım). Kocaeli.

İzmit Atatürk spor salonunda Turgut spor kulübü yararına yapılan 1970ler de bir konser afişi, (02.02.2026). Facebook Tarihi İzmit fotoğrafları (2.06.2020). Erişim adresi: https://www.facebook.com/share/p/1DFEDcafGm/

Kahraman, C. (2021). Tarım, T. tarafından gerçekleştirilen görüşme. Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü Emekli Basketbol Antrenörü- Tesis Amiri Cengiz Kahraman ile gerçekleştirilen görüşme, Kocaeli

Kesgin, A. (2014). Tarihçi, Bağlam ve Tarihsel Bilgi Üzerine. Felsefe Dünyası (60), 218-243.

Kocaeli Amatör Spor Kulüpleri Federasyonu 17. Olağan Seçimli Genel Kurulu (25.05.2025). Kocaeli Denge Gazetesi (29.01.2025) Erişim adresi: https://www.kocaelidenge.com/haber/25089293/kaskfde-kazanan-kim-oldu

Kocaeli de özel kickboks organizasyonu (27.03.2021). Habertürk Gazetecilik (02.10.2025) Erişim adresi: https://www.haberturk.com/kocaeli-haberleri/85862011-40-kick-boks-sporcusu-kocaelide-kozlarini-paylasti

Kocaeli gençlik ve spor il müdürlüğü tesis bilgileri. (26.01.2025). Kocaeli.gsb.gov.tr (26.01.2025). Erişimadresi: https://kocaeli.gsb.gov.tr/Sayfalar/1997/359/Tesis%20%C4%B0leti%C5%9Fim%20Bilgileri.aspx

Kocaeli sanayi sergisi 1967 (01.02.2026). Facebook Tarihi İzmit fotoğrafları (2.06.2020). Erişim adresi: https://www.facebook.com/share/p/1DFEDcafGm/

Pandemi sebebiyle spor salonunun kapanması (30 Ekim 2020 Özgür Kocaeli Gazetesi. (2.11.2025) Erişim adresi: https://www.ozgurkocaeli.com.tr/haber/5653847/cok-sayida-vaka-cikinca-spor-salonu-kapatildi

Pandemi sonrası açılış (23 Haziran 2020). Özgür Kocaeli Gazetesi (02.11.2025) Erişim adresi: https://www.ozgurkocaeli.com.tr/haber/4920293/ataturk-spor-salonu-hazir

Pandemi sonrası kickboks şöleni (24.03.2021) Kocaeli Gazetesi (02.10.2025) Erişim adresi: https://www.kocaeligazetesi.com.tr/haber/6808876/pandemi-sonrasi-ilk-organizasyon

Pelters, Britta Pelle, "The good, the bad and the ugly – a Swedish qualitative interview study about the landscape of meaning-imbued, exercise-related physical pain, as experienced by 'normal' gym-users", *BMC Public Health,* C:24/1(2024), s.1

T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı, Gençlik ve Spor İstatistikleri 2024, 29-132, Gençlik ve Spor yayınları, Ankara 2025, s.132 T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı, Gençlik ve Spor İstatistikleri 2024, 29-132, Gençlik ve Spor yayınları, Ankara 2025, s.132 (2026, 18 Ocak). Erişim adresi: https://yayinlar.gsb.gov.tr/Public/Files/gsb_istatistik_2024.pdf

Tarihi eserlerin korunması: kültürel mirasın önemi (2026, 18 Ocak). Konya Ticaret Odası (KTO) Karatay Üniversitesi. (2026, 18 Ocak). Erişim adresi: https://karsem.karatay.edu.tr/tarihi-eserlerin-korunmasi-kulturel-mirasin-onemi

Tarihi Mekân (2024, 14 Haziran). Vikipedi, özgür ansiklopedi. (2026, 18 Ocak). Erişim adresi: https://tr.wikipedia.org/wiki/Tarih%C3%AE_mek%C3%A2n#:~:text=Tarih%C3%AE%20mekan%2C%20bir%20%C5%9Fehirin%20tarih%C3%AE,tarih%C3%AE%20site%20stat%C3%BCs%C3%BC%20ile%20tan%C4%B1nm%C4%B1%C5%9Ft%C4%B1r.

KOCAELİ GENÇLİK VE SPOR İL MÜDÜRLÜĞÜ TARİHİ

Mehmet DUMAN*

Özet

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan bu yana Türkiye'de spor teşkilatlanması farklı kurum ve yapılanmalar altında hizmet vererek bugünlere ulaşmıştır. Cumhuriyetin kuruluşuyla birlikte 1923'te Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı ile çok sporlu bir yapı olarak, Türkiye genelinde teşkilatlanma çabaları başlamıştır. Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı 1936 yılında feshedildikten sonra kamu alanında sporun yönetimi yıllar içerisinde çeşitli kurumlar çatısı altında değişiklikler göstererek devam etmiştir. Kamu alanında spor yönetimini gerçekleştiren kurumlar kronolojik olarak sırasıyla Türk Spor Kurumu, Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü, Spor Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü adı altında hizmet vermiştir. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünden sonra Gençlik ve Spor Bakanlığı 2011 yılında kurulmuş ve günümüzde de çalışmalarına devam etmektedir. Cumhurbaşkanlığı sistemine geçilmesiyle 10/07/2018 tarihli 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile merkez ve taşradaki yapılanmalar bugünkü şeklini almış ve illerde Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri hizmet vermeye devam etmiştir.

Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri, gençlik ve spor alanlarında kamu hizmeti sunan Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı Türkiye'nin 81 ilinde hizmet veren taşra teşkilatlarıdır. Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Kocaeli ilinde ve ilçelerinde hizmet sunan bir kamu kurumudur. Bu çalışmanın amacı Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'nün tarihi ile ilgili bilgiler sunmaktır. Bu kapsamda kurumun tarihine tanıklık eden spor yöneticileri ile yapılan görüşmeler ve konu ile ilgili dokümanlar incelenerek bilgi toplanmıştır. Bu çalışmada adı geçen kurumun tarihine yönelik 1923-2025 yılları arasına odaklanılarak çalışma için toplanılacak bilgiler bu tarih aralığı ile sınırlandırılmıştır. Bu çalışmada kurumun hizmet alanlarının içeriği, bugüne kadar hizmet veren yöneticiler, yıllar içerisinde yaşanan idari, yasal ve mekânsal değişimlere yönelik bilgiler aktarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Spor, Kamu, Kurum, Tarih, Kocaeli

* Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor ABD, Spor Bilimleri Doktora Programı, Kocaeli, e-mail: mehmetduman41@hotmail.com , ORCID: 0000-0002-6371-1163

1. Giriş

Cumhuriyet'in ilanından itibaren Türkiye'de spor, toplumsal kalkınma politikalarının bir parçası olarak görülmüş ve devlet eliyle kurumsallaştırılmıştır. Bu dönemde spor, yalnızca fiziksel etkinlik değil; aynı zamanda vatandaşların bedensel, zihinsel ve ruhsal gelişimini destekleyen bir kamu hizmeti olarak tanımlanmıştır. Sporun yaygınlaştırılması ve örgütlü bir yapıya kavuşturulması amacıyla Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren çeşitli kurumlar oluşturulmuş, bu kurumlar zaman içinde değişen yönetim anlayışları ile yeniden yapılanmıştır (Adatepe, Gelen ve Çiftçi, 2020).

Türkiye'de spor teşkilatlanmasının kurumsal temelleri 1923 yılında kurulan çok sporlu bir yapı olarak tanımlanan Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (TİCİ) ile atılmıştır. 1936 yılında Türk Spor Kurumu, 1938'de ise Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü bu sürecin devamını oluşturmuştur (Zelyurt, 2023). 1983 tarihli 179 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile kurum Milli Eğitim, Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesine dahil edilmiş, 1986 tarihli 3289 sayılı Kanun ile "Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü" adını almıştır. 1989–2011 yılları arasında Başbakanlık Devlet Bakanlığı'na bağlı olarak faaliyet gösteren teşkilat, 2011 yılında Gençlik ve Spor Bakanlığı çatısı altında yeniden yapılandırılmıştır. Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi'ne geçilmesiyle birlikte 10 Temmuz 2018 tarihli ve 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi uyarınca taşra teşkilatları yeniden düzenlenmiş; gençlik, spor ve yurt hizmetleri aynı çatı altında birleştirilmiştir (SHGM, 2025).

2. Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'nün Kuruluşu ve Gelişimi

Çalışmanın bu bölümünde Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğünün 1923-2025 yılları arasındaki tarih aralığındaki bilgiler kronolojik sıra ile aktarılacaktır.

Kocaeli ilinde örgütlü spor faaliyetleri ile ilgili bilgiler Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşundan önceye Osmanlı Devleti dönemine dayanmaktadır. Kocaeli ilinde spor faaliyetleri 1909-1910 yıllarında futbolla başlamıştır. O tarihlerde İzmit' teki Fransız mektebi talebelerinden Ferit ve Süreyya beylerin öncülüğü ile bir futbol takımı kurulmuş ve öğrencilerin spor faaliyetlerine katılımı sağlanmıştır (Kocaeli İl Yıllığı, 1967). Spor faaliyetlerine katılımın örgütlü bir şekilde yapıldığı 1910'lu yıllarda spor kulüpleri kurulmaya başlamıştır. Gençler bütün spor dallarında faaliyet gösterirken 1. Dünya Savaşı bu spor faaliyetlerini durdurmuştur. Çünkü yetişen spor elemanları savaş cephelerine gitmişler ve ülkeleri için canlarını feda etmişlerdir. Savaş sonrası spora büyük önem verilerek spor örgütlenmeleri çalışmaları başlamıştır (Yüce, 2007). Kuruluş süreci 1921 yılında başlayan Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı, 1922 yılında Cemiyetler Kanunu'na göre tescil işlemleri tamamlanarak kurulmuştur (Fişek, 1985). Türkiye İdman Cemiyeti İttifakına Kocaeli ili spor kulüpleri (Türkiye İdman Cemiyeti Kocaeli Mıntıkası daha sonra Beden Terbiyesi Kocaeli Bölge Müdürlüğü) 1923 yılında katıldılar. 1924´te İzmit İdman Cemiyetleri İttifakı kurulmuş ve Reşit Bey´in başkanlığını yaptığı bu kuruluşta İzmit´ten A. Kerim Oktay, Mehmet Yüce, Müfit Saner ile birlikte Adapazarı´ndan Vodinalı Hasan Bey ve Hurşit Konuk yönetim kurulu üyeleri olarak görev yapmıştır (Yüce, 2007). İzmit Hür Fikir gazetesinde çıkan habere göre Vilayet Genel Spor Kongresi 19 Aralık 1930 günü toplanacak ve Mıntıka (Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğü) oluşturulacaktır. Buradan da anlaşılacağı üzere Kocaeli ilinde spor alanında örgütlenme çabaları 1930'lu yıllarda devam etmektedir. Kocaeli ilinde Halkevi, 1933 yılında gençlerin daha sağlıklı bir ortamda spor yapabilmelerini

sağlayabilmek için Kocaeli İdman Mıntıkasının (Kocaeli Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğü'nün) yaptırdığı açık ve kapalı sahaların yapımı için bütçesinden 200 lira harcamıştır. Her türlü teknik kullanılarak yapılan iki spor sahasının o yıllarda çalışacak bir spor alanı olmayan İzmit gençliğinin de spor hareketlerine ayrılması için çaba gösterilmiştir (Ulugün, 2024).

Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın faaliyet alanı 1936 yılında 28 bölgeye bölünmüştür. Bu bölgelerden birisi Kocaeli bölgesidir. Spor kongresinde 1936 yılında Türkiye İdman Cemiyeti İttifakının adı değiştirilerek Türk Spor Kurumu olmuştur (Atalı, 2007). Türk Spor Kurumu bünyesinde Kocaeli ilindeki spor teşkilatlanması 1938 yılına kadar devam etmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisinde 29 Haziran 1938 tarihinde kabul edilen "Beden Terbiyesi Kanunu" ile Türk Spor Kurumu kaldırılmıştır. Bu kanun ile Türk Spor Kurumunun yerine Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü kurulmuştur (Fişek, 1985).

Beden Terbiyesi Kanunu (3530 sayılı Kanun) ile Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü bünyesinde illerde teşkilatlanmalar oluşturulmuştur. Bahse konu kanunda Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğüne bağlı Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüklerinin illerde nasıl teşkilatlandığı ifade edilmiştir. Teşkilatlanma şekli Beden Terbiyesi Kanununda onuncu madde, on birinci madde ve on ikinci madde de belirtilmiştir. Her ilin bir beden terbiyesi bölgesi olduğu, beden terbiyesi işlerinin illerde valilerin sorumluluğu altında olduğu ve gerek görülecek illerde beden terbiyesi işleri ile meşgul olmak üzere birer beden terbiyesi direktörü ve maiyetinde lüzumu kadar memur bulunacağı da ifade edilmiştir (Resmi Gazete, 1938). Beden Terbiyesi Kanununun yayımlanmasından sonra Kocaeli' de spor faaliyetleri gelişmeye devam etmiştir. SEKA sahasının 1938 yılında başlangıçta açık tribünlü 500 kişilik bir seyirci barındıracak kapasitede olup bu şekilde hizmet verdiğinden bahsedilmektedir. Kocaeli Valisi Ziya Tekeli ve Beden Terbiyesi Bölge Müdürü Kerim Oktay zamanında, 1939 yılında spor faaliyetlerinin gelişmeye devam ettiği bildirilmektedir (Öncü, 1992; Ayrıbaş, İzgi, Ünal ve Kumral, 2015).

Şekil 1. Atatürk Spor Salonu, 1967 yılı Sanayi Fuarı (Cemal TURGAY arşivinden aktaran Tarım, 2023).

"Kocaeli İl Yıllığı" adlı yayında Sapanca Gölü kenarında Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğüne ait geniş arazide su sporları tesisleri ve sporcu kamp yeri yapılmasının düşünülmekte olduğundan bahsedilmektedir. Kandıra'da istimlak edilen bir araziye ileride bir stadyum yapılacağından ve Karamürsel'de deniz kıyısında Beden Terbiyesine ait yerde yüzme tesisleri yapılması için gerekli çalışmaların yapıldığından bahsedilmektedir (Kocaeli İl Yıllığı, 1967).

Şekil 2. Yıl 1992, Atatürk Spor Salonunun İl Müdürlüğü idari hizmet binası olarak hizmet verdiği zamanlar, D-100 karayolu üzerinden bir görünüm (Ramazan USTA Arşivi).

İzmit'te merkezi konumuyla, ulaşımı açısından kolaylık sağlayan İzmit Atatürk Spor Salonu, önceki adı "Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü" bünyesinde 1963 yılında hizmete girmiştir. İzmit Atatürk Spor Salonu günümüzde Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğüne bağlı İzmit Gençlik ve Spor İlçe Müdürlüğünün idari hizmet binası, salon sporları ve diğer spor dışı etkinliklerin (kongre, toplantı, miting) yapıldığı yer olarak hizmet vermektedir. İzmit Atatürk Spor Salonu Kocaeli'nin ve İzmit'in ilk spor salonu özelliğini taşımaktadır. Spor salonunun açıldığı yıllar kurumun (Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü) tarihi ile ilgili bilgiler sunmaktadır. Spor salonunda basketbol ve voleybol oyun sahası, tribün altında malzeme depoları ve o zamanki adı Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğü'nün idari, personel, muhasebe, tesis hizmet odaları ve müdürlük odası (günümüz toplantı ve doping kontrol odası) zemin katta bulunmaktaydı. Spor salonunun üst katı 1975 yılında yapılmıştır ve müdür ve müdür yardımcı odaları üst katta yer almıştır (Tarım, 2023).

Şekil 3. Yıl 1992, Atatürk Spor Salonunun İl Müdürlüğü idari hizmet binası olarak hizmet verdiği zamanlar, salonun ön yüzünden bir görünüm (Ramazan USTA Arşivi).

Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğünün tarihine yönelik ulaşılabilen bilgiler ışığında ilk mekânsal bilgi Tarım'ın (2023) çalışmasında da belirttiği üzere 1970'li yıllara aittir. Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğü, o dönemdeki adı ile günümüzde İzmit Gençlik ve Spor İlçe Müdürlüğü olarak Kocaeli ili, İzmit İlçesi, Kozluk mahallesinde hizmet veren Atatürk Spor Salonu bünyesindeki bir büro da 1970'li yılların başlarında (1972 yılı) faaliyetlerine başlamıştır (Şen, 2021). Şener (1975)'in haberine göre 1975 yılında Atatürk Spor Salonunun ön tarafına ikinci kat ilavesi yapılmaktadır. Alt katlarında halen bölge personelinin çalıştığı spor salonunun ilave inşaatı bittiğinde personel buraya taşınacak ve daha rahat çalışma imkânına kavuşacaklardır. Dönemin Beden Terbiyesi Bölge Müdürü İbrahim ŞENTÜRK, *"bölge personelinden boşalacak salonun alt kısmındaki oda ve salonlar, ajanlara ve antrenman yapacak sporculara tahsil edecektir*" demiştir. Beden Terbiyesi Bölge Müdürü İbrahim ŞENTÜRK, *salonun akan çatısı için de etütlerin devam ettiğini, çatının tamamen sökülerek, alüminyumla kaplanacağını* söylemiştir. Atatürk Spor Salonu, yapılan ilave inşaat sonucunda sportif faaliyet alanları ve idari bürolarla yeni şekli 1976 yılı itibariyle almıştır (Tarım, 2023). Atatürk Spor Salonu, 1976 yılında Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğü idari hizmet binası olarak düzenlenmiş (zemin kat, birinci kat) ve kurum 2000 yılına kadar burada hizmet vermiştir (Şen, 2021).

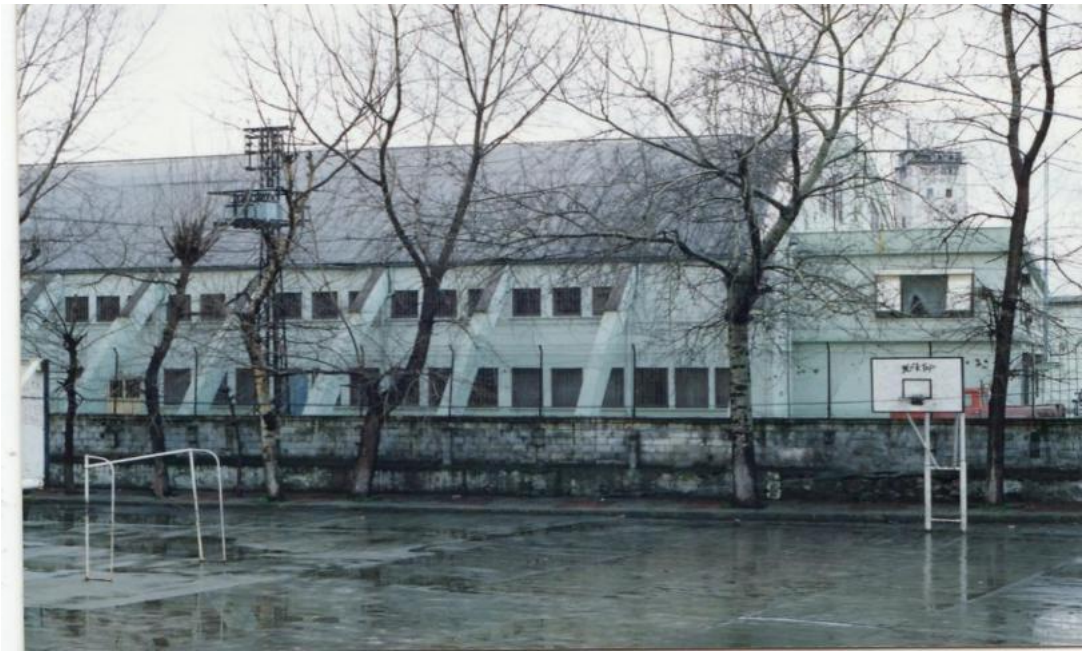

Şekil 4. Yıl 1994, Atatürk Spor Salonunun İl Müdürlüğü idari hizmet binası olarak hizmet verdiği zamanlar, salonun doğu tarafından (Öğretmenevi tarafı) bir görünüm (Ramazan USTA Arşivi).

Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğünün tarihi ile ilgili bir bilgi de 19 Mayıs Atatürk'ü Anma, Gençlik ve Spor Bayramı törenlerinin kutlanmasına yöneliktir. Hürsöz gazetesinin 19 Mayıs 1971 tarihli baskısında törenlerden ve kurumdan bahsedilmektedir. *19 Mayıs Gençlik ve Spor Bayramının 52. Yıldönümü münasebetiyle ilk tören Atatürk Anıtı önünde yapılacaktır. İstiklal Marşı ile göndere bayrak çekildikten sonra hazırlanan çelenkler Anıta konulacaktır. Şehir Stadında yapılacak olan tören Vali, Garnizon Komutanı, Belediye Başkanı, Milli Eğitim ve Beden Terbiyesi Bölge Müdürünün öğrencileri ve sporcuları teftiş ederek bayramlarını kutlamaları ile başlayacaktır. İstiklal Marşını müteakip Vali Ertuğrul Ünlüer bir konuşma yaparak 19 Mayıs'ın anlam ve önemini anlatacaktır. Stadyumda yapılacak merasim geçişinden sonra kız ve erkek öğrencilerle Kocaeli Jandarma Motorlu Toplu Bölüğü çeşitli gösteriler yapacaktır. Gösterilerden sonra yıl içinde ilimizde yapılan okullar arası çeşitli müsabakalarda derece alan sporculara ve okullara Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğü tarafından ödüller verileceği* bildirilmektedir (Hürsöz, 1971).

İl Müdürlüğünün hizmet verdiği 1970'li ve 1980'li yıllar Kocaeli ilinde spor tesisi sayısının arttığı yıllardır. Kocaelispor'un maçlarını oynadığı İsmetpaşa Stadının 1972 yılında yapımı tamamlanmış olup zemini çim yüzeyli, 15.000 seyirci kapasitesine sahip stadyum daha sonra yapılan yenilemelerle 16.750 seyirci kapasitesine ulaşmıştır. İsmetpaşa Stadının çim yüzeyli saha çevresi 8 kulvarlı atletizm pisti olarak da hizmet vermiştir. İsmetpaşa Stadı 2018 yılının Nisan ayına kadar hizmet vermiştir. 1980'li yıllarda Gebze, Gölcük, Karamürsel, Yarımca, Kandıra ilçe futbol stadyumlarının yanında Hereke, Kullar, İhsaniye, Gölcük Belediye Stadı, Köseköy, Darıca ve çok sayıda semt sahaları, Örnekköy spor tesisleri, fuar açık spor tesisleri, Kireç ocakları sahaları Kocaeli ilinde sporun hizmetine açılan tesislerdendir (Öncü, 1992).

Şekil 5. Yıl 2000, Derince İlçesi, Nihat Erim Caddesi üzerinden İl Müdürlüğü idari hizmet binasının görünümü (Ramazan USTA Arşivi).

Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, 17 Ağustos 1999 tarihinde merkez üssü Kocaeli'nin Gölcük ilçesi olan Marmara Depreminin olduğu zaman kurumun idari hizmet binası ve lojmanı olarak planlanan yapının Derince ilçesi, Çınarlı Mahallesi Nihat Erim Caddesinde inşaat süreci devam etmekteydi. Kurum, 2000 yılında Kocaelispor Kulübü'nün iç saha maçlarını oynadığı yukarıda da bahsedilen İsmetpaşa Stadyumu yanında inşa edilen Derince ilçesi, Çınarlı Mahallesi, Nihat Erim Caddesinde bulunan hizmet binasına taşınmış, Nisan 2018'e kadar faaliyetlerini burada sürdürmüştür. Yukarıda şekil 5'te İl Müdürlüğü İdari hizmet binası ve binanın sağ tarafında, yön olarak doğu yönünde İsmetpaşa Stadyumu görülmektedir. Aşağıda şekil 6'da ise İl Müdürlüğünün ön yüzünden bir görünüm yer almaktadır (Usta, 2021).

Şekil 6. Yıl 2000, Derince İlçesinde İsmetpaşa Stadyumunun yanında bulunan İl Müdürlüğü idari hizmet binasının ön cephesinden bir görünüm (Ramazan USTA Arşivi).

Şekil 7. İsmetpaşa Stadı'nın yanında bulunan İl Müdürlüğü idari hizmet binası (2017 yılı)

Şekil 8. İzmit ilçesi Körfez Mahallesi'nde yer alan Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü idari hizmet binası (Günümüz)

Nisan 2018 itibarıyla kurum, İzmit ilçesi Körfez Mahallesi'nde yer alan hizmet binasına taşınmış ve burada faaliyetlerini sürdürmektedir. Cumhurbaşkanlığı Hükümet Sistemi'ne geçilmesiyle birlikte 10 Temmuz 2018 tarihli ve 1 Nolu Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi uyarınca 2019 yılından itibaren yapılan bu düzenlemeyle birlikte, Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü gençlik, spor ve yurt hizmetlerini tek çatı altında yürütmeye başlamıştır.

3. Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü'nün Yapısı ve Görevleri

Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğünün teşkilat yapısı ve görevleri, ilgili mevzuat ve Gençlik ve Spor Bakanlığı taşra teşkilatının kuruluşu, görevleri, çalışma usul ve esasları hakkında yönerge doğrultusunda açıklanacaktır. Bu yönerge 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan 1 sayılı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin Gençlik ve Spor Bakanlığı bölümünün 202 nci maddesi ile Ortak Hükümler bölümünün 508 inci ve 509 uncu maddelerine dayanılarak hazırlanmıştır. Bu yönergenin ikinci bölümünde "kuruluş ve teşkilat" dördüncü madde, beşinci madde, altıncı madde ve yedinci madde de açıklanmıştır. İl teşkilatı, gençlik ve spor il müdürlükleri ile gençlik ve spor ilçe müdürlüklerinden oluşmaktadır. İl ve ilçe müdürlüklerine bağlı olarak kurulacak gençlik merkezi müdürlükleri, yurt müdürlükleri, sporcu eğitim merkezi müdürlükleri, Türkiye olimpik hazırlık merkezi müdürlükleri, kamp müdürlükleri (gençlik ve spor), konukevi müdürlükleri ve spor tesisi müdürlüklerinden, teşekkül etmektedir. İl Müdürlüğü; il müdürü yönetimi ve emrinde, spor hizmetleri müdürü, gençlik hizmetleri müdürü, yurt hizmetleri müdürü ile şube müdürleri, şefler ve diğer personelden oluşmaktadır. İlçe müdürlüğü; ilçe müdürü yönetimi ve emrinde şube müdürü, şef ve diğer personelden oluşmaktadır (GSB Taşra Yönergesi, 2022).

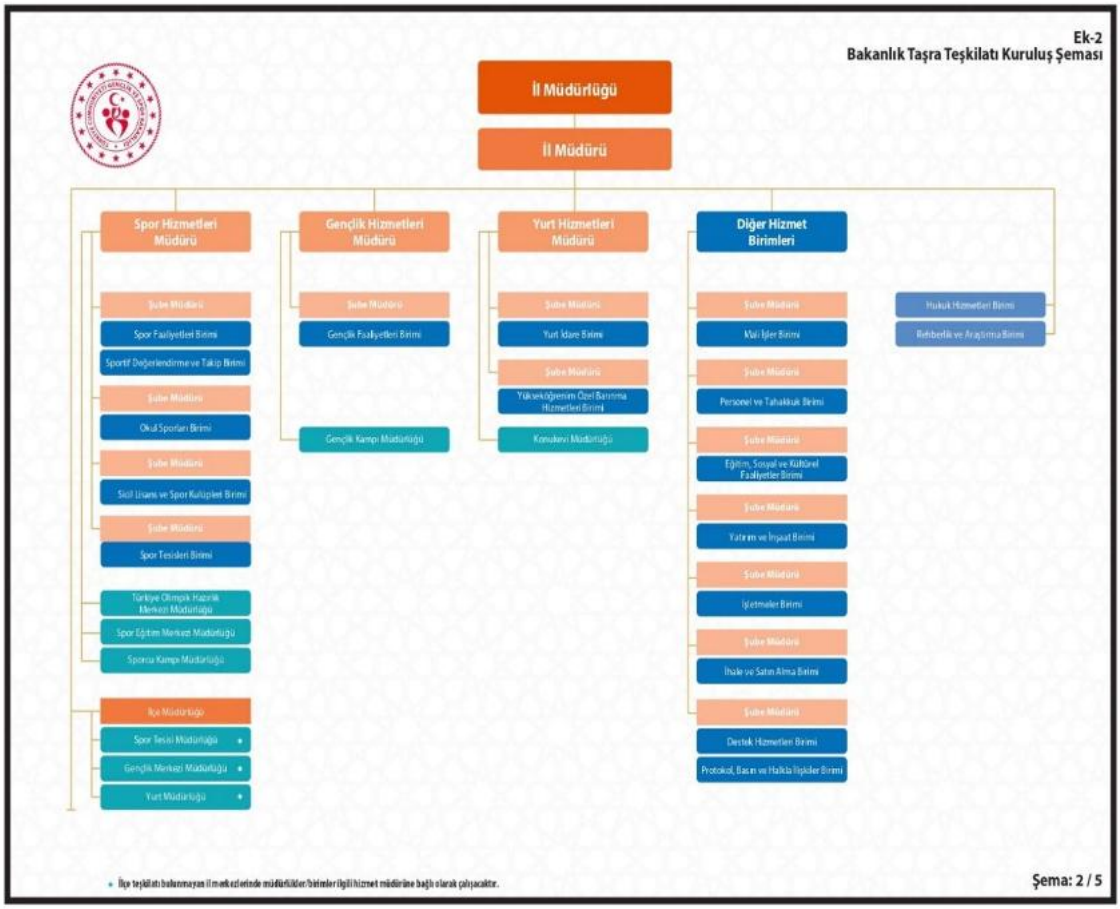

Şekil 9. İl Müdürlüğünün kuruluş şeması (GSB Taşra Yönergesi, 2022).

Yukarıda şekil 9'da Gençlik ve Spor Bakanlığı taşra teşkilatının kuruluşu, görevleri, çalışma usul ve esasları hakkında yönergede yer alan cetvelde belirtilen 2. kategoride yer alan illerden biri olan Kocaeli, Bakanlık taşra teşkilatına ait 2. kategori kuruluş şemasında yer almaktadır. Bu şema doğrultusunda Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğünün teşkilatlanmaktadır. Müdürlük, il genelinde gençlik, spor ve yurt hizmetlerinin planlanması, yürütülmesi ve denetlenmesinden sorumlu özel bütçeli bir kamu kurumudur. Teşkilat yapısı; 12 ilçe müdürlüğü ve bu ilçe müdürlükleri içerisinde hizmet veren 70 spor tesisi, 7 gençlik merkezi, 1 gençlik kampı, 1 Türkiye Olimpik Hazırlık Merkezi ve 17 yurt müdürlüğünden oluşmaktadır (GSB Taşra Yönergesi, 2022). Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Gençlik ve Spor Bakanlığı politikalarını il düzeyinde uygulayarak gençlerin fiziksel, kültürel ve sosyal gelişimini desteklemekte; sporun yaygınlaştırılması, sporcu yetiştirilmesi ve gençlik faaliyetlerinin çeşitlendirilmesi yönünde çalışmalar yürütmektedir. Ayrıca yurt hizmetlerinin düzenli yürütülmesini, tesislerin işletilmesini, bilişim altyapısının sürdürülebilirliğini ve sosyal sorumluluk projelerinin uygulanmasını koordine etmektedir.

4. Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürü görevinde bulunan yöneticiler

Araştırmacının kişisel iletişimi ile görüştüğü kişiler aracılığıyla ulaştığı bilgiler doğrultusunda Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü görevinde bulunan kişiler kronolojik sıra ile aşağıdaki tabloda belirtilmektedir (Şen, 2021).

Tablo 1. Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürü görevinde bulunan yöneticiler

İl Müdürünün Adı	**Görev Yaptığı Yıllar**
Nurettin BAŞOL	
Alp Ziya KARABİBER	
İbrahim ŞENTÜRK	
Vezir BALCIOĞLU	1974–1984
Bahtiyar DEMİR	1984–1992
Mehmet SERTBAŞ	1992–2001
Kenan MALKOÇ	2001–2011
Muzaffer ÇİNTİMAR	2011–2020
İbrahim AKTÜRK	2020–2022
Gökhan YAVAŞER	2022-Devam ediyor

5. Sonuç ve Değerlendirme

Bu çalışma Türkiye Cumhuriyeti'ne bağlı çalışan Gençlik ve Spor Bakanlığına ait bir birim olan Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğünün tarihini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluş tarihi olan 1923 yılı ile 2025 yılları ile sınırlandırılan çalışma kronolojik olarak 1923 yılından 2025 yılına kadar yaşananları yüz yüze görüşmeler ve incelenen dokümanlar neticesinde aktarmıştır.

Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, Kocaeli' de gençlik ve spor hizmetlerinin etkinliğini artırmakta; sporun tabana yayılmasına, gençlik çalışmalarının kurumsallaşmasına ve kamu hizmetlerinde verimliliğin yükselmesine katkı sağlamaktadır. Müdürlük, ayrıca çeşitli kamu kurumları, spor federasyonları, spor kulüpleri, sivil toplum kuruluşları, özel sektör kuruluşları, yerel yönetimler, üniversiteler ve diğer paydaşlarla iş birliği içinde çeşitli düzeylerde organizasyonlar yürütmektedir.

Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğünün gençlik ve spor alanlarına yönelik ulusal politikaların uygulanmasında ve bu alanlara yönelik hizmetlerin sunumunda rolü olduğu ortaya çıkan sonuçlar arasındadır. Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, kuruluşundan

günümüze kadar değişen idari yapılar ve mevzuatlarla çalışmaya devam etmiştir. Günümüzde 12 ilçede spor, gençlik ve yurt hizmetlerini sunmak amacıyla teşkilatlanmış ve ilgili alanlarda hizmet vermektedir.

KAYNAKÇA

Adatepe, E., Gelen, N., Çiftçi, S. (2020). Türk spor yönetim yapısının (merkez ve taşra) 1938'den günümüze incelenmesi. *FOCUSS Spor Yönetimi Araştırmaları Dergisi*.

Atalı, L. (2007). *Kocaeli'nin spor tarihi: Röportajlarla bir dönem*. Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları.

Ayrıbaş, D., İzgi, R., Ünal, M., Kumral, İ. (2015). İzmit yöresinde sıt mamücadelesi. *Hacettepe University Faculty of Health Sciences Journal*.

Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi No. 1. (2018, 10 Temmuz). *Cumhurbaşkanlığı teşkilatı hakkında Cumhurbaşkanlığı kararnamesi*. Resmî Gazete.

Fişek, K. (1985). *100 soruda Türkiye spor tarihi*. Gerçek Yayınevi.

GSB Taşra Yönergesi. (2022). T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı. https://pgm.gsb.gov.tr

Hürsöz. (1971, 19 Mayıs). *Hürsöz gazetesi*, Gençlik ve Spor Bayramını kutluyoruz. Yıl 23, Sayı 8841.

Kocaeli İl Yıllığı (1967). Kocaeli'nin Spor Durumu. (s. 152).

Öncü, F. (1992). *Her yönüyle Kocaeli*.

Resmî Gazete. (1938). *Beden terbiyesi kanunu*.

SHGM (2025). *Tarihçe*. T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı. https://shgm.gsb.gov.tr/Sayfalar/112/105/Tarihce

Şen, K. (2021, 10 Ocak). *Kişisel iletişim*.

Şener, S. (1975). *Kocaeli gazetesi*.

Tarım, T. (2021). Atatürk Spor Salonu. *Kocaeli Ansiklopedisi* (Cilt 1, s. 160).

Ulugün, F. Y. (2024). *Kocaeli spor tarihi'nden damlalar*. İzmit Rotary Kulübü Kültür Yayınları.

Usta, R. (2021, 26 Mart). *Kişisel iletişim*.

Yüce, R. (2007). *Kocaeli tarih ve rehberi* (A. Oral, Haz.). Demkar Yayınları.

Zelyurt, M. K. (2023). Türk spor kurumu (1936–1938): Erken Cumhuriyet döneminde bir modernleşme projesi olarak kitle sporu. *Sosyologca*, (26).

TARİHSEL SÜREÇTE KOCAELİ'DE KULÜP, HAKEM, ANTRENÖR VE SPORCU SAYILARI

Levent ATALI*

Talha ALTUNTAŞ**

ÖZET

Kocaeli, sanayi kimliğiyle öne çıkan bir kent olmasına rağmen spor tarihi bakımından da dikkat çekici bir birikime sahiptir. Cumhuriyetin ilanından önceye dayanan köklü spor tarihinde birçok branşta sportif faaliyetlerin yapıldığı, başarılı kulüplerin olduğu, hakemlerin ve sporcuların yetiştiği bir kent olmuştur. Böyle zengin bir birikime sahip olan Kocaeli'nin sporunun tarihsel süreç içerisinde istatiksel olarak rakamlarla nasıl bir gelişim izlediğinin ortaya konulması önem arz etmektedir. Bu çalışma Kocaeli' deki sporun tarihsel gelişimini rakamlarla anlaşılabilir ve bütünsel bir şekilde ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama sürecinde doküman taraması yapılırken kitap, dergi ve basılı birçok kaynaktan yararlanılmıştır. Sonuç olarak Kocaeli spor tarihinde kulüp, hakem, antrenör ve sporcu sayılarında farklı dönemlerde ülke ve kent özelinde sayılar artış göstermiş ve bugün ülke sporunda etkili denebilecek bir seviyeye ulaşmış bir kent spor profili ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler; Kocaeli, Spor, Sporcu, Tarih, Hakem, Kulüp, Spor Kulübü

Giriş

Kocaeli, sanayi kimliğiyle öne çıkan bir kent olmasına rağmen spor tarihi bakımından da dikkat çekici bir birikime sahiptir. Cumhuriyetin ilanından önceye dayanan köklü spor tarihinde birçok branşta sportif faaliyetlerin yapıldığı, başarılı kulüplerin, hakemlerin ve sporcuların yetiştiği bir kent olmuştur. Kocaeli spor tarihinde kulüp, hakem, antrenör ve sporcu sayılarında farklı dönemlerde ülke ve kent özelinde sayılar artış göstermiş ve bugün ülke sporunda etkili denebilecek bir seviyeye ulaşmış bir kent spor profili ortaya çıkmıştır. Sporun Kocaeli'de ki durumunu birçok açıdan özellikle rakamlarla ortaya koyan, geçmişten günümüze ve sonrasında da geleceğe yönelik gelişimi ve yaygınlaştırılması için tarihsel süreçte oluşan veriler sunulmuştur.

* Prof. Dr, Kocaeli Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, e-mail: levent.atali@kocaeli.edu.tr, ORCID:0000-0002-2035-8523

** Kocaeli Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Spor Bilimleri Doktora Programı, e-mail: talha.altuntas41@gmail.com

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte, İstiklal Harbi sonrasında yeniden inşa sürecine giren Türkiye, birçok alanda olduğu gibi sporu da toplumsal yaşama entegre etme yönünde önemli adımlar atmıştır. Sporun, özellikle genç nüfus açısından taşıdığı sosyal ve fizyolojik değer göz önünde bulundurularak, bu alandaki eksikliklerin giderilmesi bir gereklilik olarak değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda çeşitli girişimlere hızla başlanmış, Kocaeli ili de bu girişimlerin uygulandığı önemli merkezlerden biri olmuştur. Nitekim İzmit merkez başta olmak üzere tüm ilçelerde, kısa bir süre içinde 'Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı' çatısı altında yer alması planlanan spor kulüpleri faaliyete geçirilmiştir (Özdemir, 2016).

Kocaeli'de spor, 1909-1910 yıllarında futbol ile başlamıştır. O tarihlerde İzmit'te ki Fransız okulu öğrencilerinden oluşan bir takım kurulmuş ve öğrencilerin spor yapmalarına imkan sağlanmıştır. Okulların haricinde İttihatspor kulübü vardı. İttihatspor kulübü İzmitte kurulmuş olan ilk sivil spor kulübüdür. Fakat daha sonrasında İttihat spor kulübünün bölünmesiyle 1932 yılında İdmanyurdu, 1935 yılında ise Akyeşil kulüpleri kurularak futbolun haricinde başka spor branşlarında da çalışmalar yapmışlardır. Bu süreçte dostça sürdürülen rekabetin sonucunda gelen Türkiye şampiyonlukları ve yetiştirilen milli sporcular kente kazandırılmıştır (Kocaeli İl Yıllığı, 1967).

Türkiye'de dağınık halde faaliyet gösteren spor kulüplerinin kurumsal bir yapı altında toplanması, 14 Temmuz 1922 tarihinde kurulan "İdman Cemiyetleri İttifakı" ile gerçekleşmiştir. Bu birliktelik sayesinde, Kocaeli bölgesinde İttihatspor, Akyeşilspor ve İzmit İdmanyurdu kulüpleri bünyelerinde bisiklet takımları kurmuşlardır. Aynı süreçte, bu alandaki faaliyetleri koordine etmek amacıyla Bisiklet Heyet-i Müttehidesi (Bisiklet Federasyonu) adıyla bir üst organizasyon oluşturulmuş; bu heyet, kuruluşuyla aynı yıl içerisinde Uluslararası Bisiklet Federasyonu'na üye olmuştur. Bu gelişmeler, Türk gençliğinin farklı spor dallarında özgürce faaliyet gösterebildiği yeni bir dönemin başlangıcı olarak değerlendirilmektedir. 1924 yılında İstanbul Nişantaşı Kulübü'nün İzmit'e gelerek düzenlediği bisiklet yarışmaları, yerel düzeyde önemli bir ilgi uyandırmış ve bu ilgi, İzmit'te bir bisiklet takımının kurulmasına vesile olmuştur. 1927 yılında gerçekleştirilen Bandırma-İzmit bisiklet yarışı da kamuoyunda geniş yankı bulmuş ve bisiklet sporuna yönelik ilgiyi daha da artırmıştır. 1928 yılına gelindiğinde ise Kocaeli Bölgesi, Türk Millî Bisiklet Takımı'na İzmitli bir sporcu olan Nüzhet (Unat)'ı kazandırarak bu alandaki gelişimini pekiştirmiştir. Aynı dönemde, İzmitli Sadettin (Yalım) da ülke genelinde tanınan, başarılı ve şampiyon bisikletçiler arasında yer almıştır (Ulugün, 2021).

1934'te başlayan 19 Mayıs Stadı'nın inşaatı takriben 2 yıl sürdü ve 15 Aralık 1936'da kapılarını açtı. Normalde bu spor tesisinin 13 Aralık tarihinde açılması planlandı, ancak Ramazan Bayramı'na denk getirmek için açılış tarihi 15 Aralık Salı gününe çekildi. 15.000 kişilik bir kapasiteye sahip olan bu stadyumun protokol tribününe bir balkon veya loca olarak adlandırılabilecek bir yer de yapılarak resmî törenlerde veya müsabakalarda Cumhurbaşkanı veya Başbakan gibi önemli kişilerin burada oturması planlandı (Korkmaz, 2007).

Ankara'da yapılan bu stadyum aslında ülke geneline yapılmak istenen tesisleşme hamlesinin en önemli halkalarından bir tanesini teşkil ediyordu. Bu yıllarda spor tesislerini Anadolu'ya yayma noktasında ciddi bir siyasi irade mevcuttu. Afyon, Aydın, Bursa, Eskişehir, Isparta, Erzurum, Kırklareli, Kocaeli, Konya, Kütahya, Manisa, Muğla, Samsun, Sivas, Adana, Sinop, Tekirdağ, Trabzon ve Edirne için stadyum planları hazırlanmaya başlandı. İtalyan mimar Paolo Vietti-Violi, Ankara 19 Mayıs Stadyumunun halk nezdinde büyük bir ilgiyle karşılandığını ifade ediyor (Yolun, 2025).

1936 yılı itibarıyla Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı, ülke genelindeki faaliyetlerini toplam 28 mıntıkaya ayırarak organize etmiştir. Bu mıntıkalar kapsamında faaliyet gösteren spor kulüplerinin sayısı 178 olup, bunların altısı askerî niteliğe sahip kulüplerden oluşmuştur. İttifakın genel merkezine kayıtlı 172 sivil kulüpte, 1 Şubat 1935 tarihine kadar toplam 15.383 sporcu faaliyet göstermiştir. Bu sayıya askerî kulüplerin 600 kişilik sporcu kadrosunun da eklenmesiyle, ülke genelindeki toplam sporcu sayısı yaklaşık olarak 16.000'e ulaşmıştır. Söz konusu 28 mıntıkanın her birine, temsil edici nitelikte birer mıntıka rengi tahsis edilmiştir. Bu bağlamda, Kocaeli Mıntıkası "kahverengi" renkle temsil edilmiştir. 1936 yılı verilerine göre, en fazla kulüp sayısına sahip bölge İstanbul Mıntıkası olmuş; burada 24 kulüp faaliyet göstermiştir ve toplam 3.700 sporcu yer almıştır. Kulüp ve sporcu sayısı bakımından ikinci sırada yer alan Kocaeli Mıntıkası'nda ise 12 kulüp bünyesinde toplam 1.343 sporcu faaliyet göstermiştir. Üçüncü sıradaki mıntıka ise Ankara olmuştur (Atalı, 2007).

Kocaeli Vilayeti sınırları içerisinde yer alan Adapazarı ilçesi, İdman Cemiyetleri İttifakı'na bağlı olarak faaliyet gösteren önemli kulüplere ev sahipliği yapmıştır. Bu kulüpler arasında Adapazarı İdman Yurdu, Adapazarı Yeni Hilal Spor Kulübü, Adapazarı Gençler Birliği ve Sakarya Spor Kulübü yer almaktadır. Kocaeli'nin diğer ilçelerinde ise Hereke İdman Yurdu, Karamürsel İdman Yurdu, Geyve'de Geyve İdman Yurdu, Akhisar (Pamukova) İdman Yurdu, Kandıra'da Yılmaz Spor Kulübü ve Sapanca'da Yeşilyurt Spor Kulübü gibi spor kulüpleri İttifak'a bağlı olarak sportif faaliyetlerini sürdürmüştür (Oral, 2006).

Salon sporları ile ilgili en dikkat çekici ve ciddi gelişmelerin başında gelen şey bir kapalı spor salonu yapılmasıdır. Daha önceleri kısıtlı imkânlarla yapılan çalışmalar artık standartlara uygun bir şekilde gerçekleştirebilecektir. Atatürk Spor Salonu dönemin "Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü"ne bağlı olarak 1963 yılında hizmete açılmıştır. Bu tarihten önce, İzmit'te kapalı bir spor salonunun bulunmaması nedeniyle basketbol ve voleybol gibi salon sporlarının antrenmanları ile resmi karşılaşmaları, SEKA Kâğıt Fabrikası'nın işçi lokalinde ve İzmit Lisesi'ne ait spor salonunda gerçekleştirilmiştir (Tarım, 2023).

Kocaeli'de bir başka dikkat çekici gelişme de yüzme branşında gerçekleştirildi. 1925'te kurulan Hereke Sümer Spor Kulübü ve 1927'de kurulan Karamürsel İdman Yurdunun Marmara körfezinin karşılıklı iki kıyısında yaptıkları özverili çalışmalar ile başlayan Kocaeli'de ki yüzme branşı serüveni daha sonra yapılacak olan tesisleşme ile boyut atlamıştır. İlk kapalı yüzme havuzunun temeli 1970'li yıllarda Çenesuyu mevkinde atılmıştır. Fakat daha sonra 13-14 sene kadar inşaat beklemiştir. Daha sonra 1989 yılında Çenesuyu Kapalı Yüzme Havuzu hizmete açılmıştır. Çenesuyu Kapalı Yüzme Havuzu'nda faaliyet gösteren ilk kulüpler Yapı İşleri Genel Müdürlüğü'ne bağlı Yapı Spor Kulübü ve Petrol Ofisi Spor Kulübü'dür (Altuntaş, 2023).

Kocaeli kenti o yıllardan günümüze uzanan tarihsel süreçte birçok branşta Olimpiyatlarda, Dünya Şampiyonalarında, Avrupa Şampiyonalarında ve daha birçok uluslararası şampiyonalarda başarılı bir şekilde şehri temsil eden birçok hakem, antrenör ve sporcular çıkarmıştır.

Yöntem

Araştırmada kulüp, hakem, antrenör ve sporcu sayılarına ilişkin veriler, dönemin koşullarını yansıtan yazılı kaynaklar aracılığıyla incelenmiştir. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama sürecinde doküman taraması yapılırken kitap, dergi ve basılı birçok kaynaktan yararlanılmıştır. Farklı dönemlere ait veriler karşılaştırmalı olarak ve kronolojik sıraya göre sınıflandırılmıştır.

Bulgular

Bu bölümde Kocaeli' deki spor kulüpleri ile hakem, antrenör ve sporcu sayılarına ilişkin veriler, farklı dönemlere ait yazılı kaynaklar, şehirdeki spor dağılımının zaman içinde nasıl geliştiğine dair veriler sunulmaktadır. Sunulan bulgular, artış ve azalışlara ilişkin sınırlı özetler sunmakla birlikte, Kocaeli'deki spor dağılımı düzeyini ve dönüşümünü anlamak için genel bir çerçeve sunmaktadır.

Tablo 1 – 1939-1943 Yılları Arasındaki Atıcı Sayıları

	VİLAYET	**1939-40**	**1940-41**	**1941-42**	**1942-43**
1	AFYON	-	337	38	29
2	AĞRI	-	-	-	-
3	AMASYA	-	-	-	-
4	ANKARA	164	613	-	610
5	ANTALYA	-	242	-	-
6	AYDIN	-	-	-	186
7	BALIKESİR	446	2774	688	27975
8	BİLECİK	-	-	-	-
9	BİNGÖL	-	-	-	-
10	BOLU	131	143	-	-
11	BURDUR	112	123	-	470
12	BURSA	-	-	80	1397
13	ÇANKIRI	136	56	-	-
14	ÇORUH	-	-	-	-
15	ÇORUM	-	-	40	-

16	DENİZLİ	-	183	69	-
17	DİYARBAKIR	-	357	397	2660
18	EDİRNE	-	-	-	1408
19	ELAZIĞ	-	-	280	656
20	ERZİNCAN	-	-	-	-
21	ERZURUM	-	-	-	-
22	ESKİŞEHİR	23	270	-	118
23	GAZİANTEP	227	583	-	-
24	GİRESUN	-	-	-	63
25	GÜMÜŞHANE	-	-	-	63
26	HAKKÂRİ	-	290	-	-
27	İÇEL	1198	829	-	624
28	ISPARTA	-	58	-	240
29	İSTANBUL	-	-	-	-
30	İZMİR	-	271	-	190
31	KARS	-	81	-	-
32	KASTAMONU	51	94		389
33	KAYSERİ	-	149	150	476
34	KIRKLARELİ	-	128	-	-
35	KIRŞEHİR	-	-	-	-
36	KOCAELİ	327	508	-	190
37	KONYA	26	388	145	240
38	KÜTAHYA	-	-	-	430
39	MALATYA	-	77	39	241
40	MANİSA	-	24	-	-
41	MARAŞ	-	-	-	-

42	MARDİN	-	167	-	160
43	MUĞLA	-	653	-	-
44	MUŞ	-	-	-	-
45	NİĞDE	-	-	-	-
46	ORDU	-	156	-	40
47	RİZE	-	-	-	
48	SAMSUN	-	193	429	400
49	SEYHAN	270	1661	1013	1370
50	SİİRT	-	-	-	-
51	SİNOP	-	365	-	340
52	SİVAS	-	-	-	-
53	TEKİRDAĞ	-	-	43	-
54	TOKAT	-	-	-	674
55	TRABZON	-	459	-	150
56	TUNCELİ	-	-	-	-
57	URFA	-	-	-	-
58	VAN	-	-	-	-
59	YOZGAT	20	375	126	230
60	ZONGULDAK	436	-	-	-

Kaynak: XX Cumhuriyet Yılında Beden Terbiyesi ve Spor

Kocaeli 1939-1940 sezonunda 327 atıcı sayısı ile 4. sırada, 1940-1941 sezonunda 508 atıcı sayısı ile 6. sırada, 1941-1942 sezonunda atıcı sayısı belirtilmemiş, 1942-1943 sezonunda 190 atıcı sayısı ile 19. sırada yer almıştır.

Tablo 2 – 1940-1941 Mükellef listesi

	VİLAYET	NUFÜS MİKTARI	MÜKELLEF ADEDİ (18-20)	MÜKELLEF ADEDİ (15-17)
1	AFYON	299619	7082	10277
2	AĞRI	93351	2401	4575
3	AMASYA	128492	2999	2977
4	ANKARA	539257	14405	19446
5	ANTALYA	241210	5753	8586
6	AYDIN	260700	5704	8691
7	BALIKESİR	495401	14289	18340
8	BİLECİK	125417	3376	4636
9	BİNGÖL	60000	-	-
10	BİTLİS	50000	-	-
11	BOLU	247176	6375	9596
12	BURDUR	95866	2293	3234
13	BURSA	442157	12668	16230
14	ÇANAKKALE	223214	7909	9754
15	ÇANKIRI	177731	4587	7253
16	ÇORUH	114000	7019	10811
17	ÇORUM	286751	6859	10927
18	DENİZLİ	284751	6859	10927
19	DİYARBAKIR	214871	4722	7421
20	EDİRNE	186214	5784	7054
21	ELAZIĞ	253141	5940	9633
22	ERZİNCAN	158983	3574	6658
23	ERZURUM	386477	9167	15886

24	ESKİŞEHİR	182961	5228	6506
25	GAZİANTEP	283464	7303	12389
26	GİRESUN	259673	4981	9338
27	GÜMÜŞHANE	169000	3348	6702
28	HAKKARİ	25016	-	-
29	İÇEL	248393	6314	9147
30	İSTANBUL	877106	25023	4877
31	İZMİR	594560	15026	15777
32	ISPARTA	166546	4071	5744
33	KARS	304244	8433	12889
34	KASTAMONU	361728	8108	12939
35	KAYSERİ	312469	8295	12283
36	KIRKLARELİ	172444	4846	6236
37	KIRŞEHİR	145684	4023	6253
38	KOCAELİ	334973	9584	13005
39	KONYA	568580	15870	21162
40	KÜTAHYA	348790	9301	12829
41	MALATYA	412025	9983	16949
42	MANİSA	424624	12110	15178
43	MARAŞ	189699	4964	7940
44	MARDİN	226020	4238	7474
45	MUĞLA	197118	4673	6410
46	MUŞ	157503	3155	6010
47	NİĞDE	247436	7276	10117
48	ORDU	283319	5646	10293
49	RİZE	141350	-	-

50	SAMSUN	337845	7471	11695
51	SEYHAN	386302	10265	12131
52	SİİRT	127870	2407	4359
53	SİNOP	203648	4834	3642
54	SİVAS	435629	9430	-
55	TEKİRDAĞ	195043	5983	7680
56	TOKAT	310152	7320	11626
57	TRABZON	359796	7570	14138
58	TUNCELİ	63060	-	-
59	URFA	229194	4088	8354
60	VAN	142672	3137	6082
61	YOZGAT	261661	6684	10247
62	ZONGULDAK	320703	7967	11114
63	HATAY	-	-	-

Kaynak: Türk Sporunun Yapısal Analizi,1940

Kocaeli 334. 973 nüfusla listedeki iller arasında 7. sırada yer almaktadır. 9.584 ve 13.005 mükellef (Yükümlü) sayıları ile 6. sırada yer almaktadır.

Tablo 3 – Kocaeli'ndeki Spor Kulüpleri

	KULÜP ADI	KATEGORİ	TESCİLLİ SPORCU SAYISI
1	KOCAELİSPOR	PROFESYONEL	433
2	KAĞITSPOR	AMATÖR 1. KÜME	177
3	BORUSPOR	AMATÖR	127
4	PETROLSPOR	AMATÖR	64
5	DENİZ ORDU GÜCÜ	AMATÖR	189
6	KARAGÜCÜ	AMATÖR	148
7	MALOFİSSPOR	AMATÖR	117
8	TURGUTSPOR	AMATÖR	147
9	GÜNEŞSPOR	AMATÖR	138
10	GÖLCÜK GENÇLER BİRLİĞİ	AMATÖR 2. KÜME	136
11	KAVAKLISPOR	AMATÖR	96
12	RAYSPOR	AMATÖR	59
13	DERİNCE GENÇLİK	AMATÖR	108
14	YILMAZSPOR	AMATÖR	97
15	ATEŞSPOR	AMATÖR	125
16	YILDIZSPOR	AMATÖR	98
17	KORUMA GENÇLER BİRLİĞİ	AMATÖR	129
18	YENİDOĞAN GENÇLİK	AMATÖR	99
19	KANDIRA GENÇLER BİRLİĞİ	AMATÖR	62
20	BAHÇECİK GENÇLİK	AMATÖR	101
21	DARICA GENÇLER BİRLİĞİ	AMATÖR	97

22	DEĞİRMENDERE DOĞANSPOR	AMATÖR	73
23	YARIMCA GENÇLİK	AMATÖR	60
24	KARAMÜRSEL GENÇLİK	AMATÖR	49
25	GEBZE GENÇLİK	AMATÖR	116
26	GEBZE YUMRUKKAYA	AMATÖR	47
27	ULAŞLI GENÇLİK	AMATÖR	34
28	KARAMÜRSEL BARBAROS	AMATÖR	28
29	ATLETİZM KULÜBÜ (B.E.M.A.)	İHTİSAS	81
30	KOCAELİ GÜREŞ - HALTER KULÜBÜ	İHTİSAS	78
31	KARAMÜRSEL GÜREŞ KULÜBÜ	İHTİSAS	4
32	İZMİT YELKEN KULÜBÜ	İHTİSAS	65
33	HEREKE GENÇLİK KULÜBÜ	AMATÖR	163
34	AVCILIK ATICILIK KULÜBÜ	İHTİSAS	51
35	YENİ AVCILIK ATICILIK KULÜBÜ	İHTİSAS	29
36	SUADİYE AVCILIK ATICILIK KULÜBÜ	İHTİSAS	3
37	MERKEZ ATICILIK VE MUZUR HAYVANLARLA MÜCADELE KULÜBÜ	İHTİSAS	40
	GENEL TOPLAM		**3668**

Kaynak: Kocaeli İl Yıllığı,1967

1967 Kocaeli yıllığında belirtildiği üzere il genelinde toplam 38 spor kulübü ve 3668 sporcu bulunmaktadır. Bu tabloda yer alan kulüplerden bazıları günümüzde faaliyetlerini sürdürmektedir.

Tablo 4 - İllere Göre Spor Kulüpleri Ve Sporcu Sayıları

9. İllere göre spor kulüplerinin ve sporcuların dağılımı

A. Erkek B. Kadın

İl	Spor Klüpleri					Sporcular							
						Lisanslı						Lisanssız	
	Toplam	Gençlik Spor klübü	Müessese klübü	İhtisas klübü	Askeri Spor klübü	Toplam		Amatör		Profesyonel			
						A	B	A	B	A	B	A	B
Toplam	1 549	1 320	80	120	29	102 964	4 351	101 299	4 351	1 665	—	52 235	5 398
Adana	20	17	—	3	—	3 652	157	3 608	157	44	—	2 024	151
Adıyaman	8	7	1	—	—	778	155	778	155	—	—	1 051	150
A. Karahisar	13	10	3	—	—	730	23	730	23	—	—	1 379	243
Ağrı	9	7	—	2	—	866	59	866	59	—	—	525	94
Amasya	7	6	—	—	1	413	14	403	14	10	—	221	50
Ankara	97	78	3	14	2	6 260	645	6 089	645	171	—	6 018	1 357
Antalya	15	12	3	—	—	999	30	974	30	25	—	808	124
Artvin	7	6	1	—	—	274	15	274	15	—	—	1 254	65
Aydın	40	35	—	5	—	1 468	2	1 394	2	14	—	—	—
Balıkesir	46	38	1	4	3	2 260	108	2 211	108	49	—	1 302	73
Bilecik	11	11	—	—	—	389	6	389	6	—	—	620	20
Bingöl	5	4	—	1	—	333	—	333	—	—	—	378	—
Bitlis	6	6	—	—	—	637	—	637	—	—	—	1 195	—
Bolu	25	22	—	2	1	1 541	17	1 494	17	47	—	866	94
Burdur	10	9	—	1	—	571	87	567	87	4	—	620	20
Bursa	50	48	—	2	—	3 042	66	3 019	66	23	—	1 672	114
Çanakkale	21	20	—	1	—	979	10	971	10	8	—	477	—
Çankırı	7	6	1	—	—	394	10	394	10	—	—	387	25
Çorum	14	14	—	—	—	740	2	723	2	17	—	170	10
Denizli	25	17	4	3	1	1 610	—	1 610	—	—	—	—	—
Diyarbakır	13	9	2	1	1	617	24	597	24	20	—	339	—
Edirne	14	11	—	2	1	1 392	15	1 373	15	19	—	361	—
Elazığ	23	23	—	—	—	1 335	5	1 310	5	25	—	134	5
Erzincan	8	5	2	—	1	763	—	746	—	17	—	19	—
Erzurum	26	19	—	7	—	2 471	155	2 448	155	23	—	1 086	49
Eskişehir	24	15	7	1	1	1 595	80	1 551	80	44	—	—	—
Gaziantep	16	14	—	—	2	1 241	91	1 216	91	25	—	307	—
Giresun	23	23	—	—	—	1 084	—	1 061	—	23	—	682	23
Gümüşhane	11	9	—	2	—	442	—	442	—	—	—	319	7
Hatay	33	28	—	4	1	3 537	152	3 506	152	31	—	1 878	267
Isparta	11	9	1	1	—	1 329	6	1 311	6	18	—	108	—
İçel	26	20	2	4	—	2 806	178	2 768	178	38	—	—	—
İstanbul	212	191	7	11	3	11 599	887	11 321	887	278	—	7 330	937
İzmir	92	78	5	6	3	5 828	370	5 642	370	186	—	3 080	429
Kars	13	8	3	2	—	419	—	419	—	—	—	189	—
Kastamonu	12	11	—	1	—	941	17	935	17	6	—	367	2
Kayseri	35	29	—	5	1	4 317	439	4 293	439	24	—	655	10
Kırklareli	23	22	—	1	—	913	—	885	—	28	—	552	15
Kırşehir	7	7	—	—	—	381	—	373	—	8	—	—	—
Kocaeli	48	36	6	5	1	2 556	99	2 526	99	30	—	592	11
Konya	36	25	7	2	2	2 333	69	2 273	69	60	—	2 226	196
Kütahya	31	25	—	4	2	1 557	—	1 541	—	16	—	780	—
Malatya	16	11	2	2	1	1 043	13	1 023	13	20	—	491	56
Manisa	37	35	—	2	—	1 544	67	1 529	67	15	—	1 099	102
K. Maraş	15	13	1	1	—	974	11	974	11	—	—	172	4
Mardin	10	7	3	—	—	442	—	437	—	5	—	399	—
Muğla	16	16	—	—	—	655	—	651	—	4	—	438	14
Muş	8	6	1	1	—	384	6	384	6	—	—	290	16
Nevşehir	16	15	—	—	1	1 389	6	1 385	6	4	—	337	258
Niğde	7	7	—	—	—	150	—	150	—	—	—	52	—
Ordu	11	11	—	—	—	862	20	838	20	24	—	182	—
Rize	20	19	1	—	—	1 249	39	1 224	39	25	—	702	56
Sakarya	28	26	1	1	—	1 605	54	1 575	54	30	—	1 450	125
Samsun	24	12	8	4	—	1 266	34	1 248	34	18	—	773	—
Siirt	7	6	1	—	—	300	—	300	—	—	—	79	—
Sinop	8	6	1	1	—	168	3	168	3	—	—	41	12
Sivas	21	18	—	3	—	1 588	2	1 561	2	27	—	1 047	89
Tekirdağ	12	11	1	—	—	862	1	836	1	26	—	232	1
Tokat	7	7	—	—	—	1 121	—	1 104	—	17	—	218	18
Trabzon	28	25	—	3	—	2 607	56	2 581	56	26	—	513	—
Urfa	11	8	1	2	—	769	—	745	—	24	—	456	—
Uşak	17	17	—	—	—	1 835	—	1 816	—	19	—	31	—
Van	11	11	—	—	—	813	—	813	—	—	—	298	—
Yozgat	11	11	—	—	—	1 143	—	1 143	—	—	—	500	—
Zonguldak	35	32	—	3	—	2 863	46	2 813	46	50	—	463	106

9

Kaynak: Spor İstatistikleri,1978

Kocaeli toplam 48 spor kulübü sayısı ile listede 4. sırada, 2556 lisanslı erkek sporcu sayısı ile 10. sırada, 99 lisanslı kadın sporcu sayısı ile 11. sırada yer almıştır.

Tablo 5 - Antrenörlerin Spor Dallarına Göre Sayıları (1978)

No	İl	Antrenör	No	İl	Antrenör
1	Adana	44	**33**	İstanbul	314
2	Adıyaman	10	**34**	İzmir	112
3	Afyon	28	**35**	Kars	3
4	Ağrı	5	**36**	Kastamonu	16
5	Amasya	17	**37**	Kayseri	52
6	Ankara	192	**38**	Kırklareli	23
7	Antalya	21	**39**	Kocaeli	84
8	Artvin	4	**40**	Konya	67
9	Aydın	4	**41**	Kütahya	45
10	Balıkesir	44	**42**	Malatya	23
11	Bilecik	5	**43**	Manisa	23
12	Bingöl	2	**44**	K.Maraş	13
13	Bitlis	3	**45**	Mardin	6
14	Bolu	22	**46**	Muğla	13
15	Burdur	17	**47**	Muş	1
16	Bursa	39	**48**	Nevşehir	5
17	Çanakkale	28	**49**	Niğde	6
18	Çankırı	5	**50**	Ordu	13
19	Çorum	10	**51**	Rize	30
20	Denizli	16	**52**	Sakarya	44
21	Diyarbakır	15	**53**	Samsun	38
22	Edirne	18	**54**	Siirt	1
23	Elazığ	18	**55**	Sinop	3
24	Erzincan	9	**56**	Sivas	36

25	Erzurum	60	**57**	Tekirdağ	19
26	Eskişehir	39	**58**	Tokat	10
27	Gaziantep	24	**59**	Trabzon	34
28	Giresun	19	**60**	Urfa	11
29	Gümüşhane	1	**61**	Uşak	3
30	Hatay	54	**62**	Van	3
31	Isparta	25	**63**	Yozgat	12
32	İçel	35	**64**	Zonguldak	31

Kaynak: Spor İstatistikleri, 1978

1978 Spor istatistiklerine göre Kocaeli, antrenör sayılarına göre iller arasında toplam 84 antrenör sayısı ile 4. sırada yer almaktadır.

Tablo 6 – Türkiye Geneli Hakem Sayıları (1978)

No	**İl**	**Hakem**	**No**	**İl**	**Hakem**
1	Adana	151	**34**	İzmir	756
2	Adıyaman	9	**35**	Kars	6
3	Afyon	125	**36**	Kastamonu	28
4	Ağrı	9	**37**	Kayseri	116
5	Amasya	71	**38**	Kırklareli	39
6	Ankara	1262	**39**	Kırşehir	2
7	Antalya	95	**40**	Kocaeli	89
8	Artvin	13	**41**	Konya	335
9	Aydın	122	**42**	Kütahya	74
10	Balıkesir	57	**43**	Malatya	30
11	Bingöl	32	**44**	Manisa	89
12	Bitlis	2	**45**	K.Maraş	30
13	Bolu	93	**46**	Mardin	13

14	Burdur	91	**47**	Muğla	40
15	Bursa	297	**48**	Muş	16
16	Çanakkale	70	**49**	Nevşehir	22
17	Çankırı	25	**50**	Niğde	14
18	Çorum	74	**51**	Ordu	37
19	Denizli	66	**52**	Rize	63
20	Diyarbakır	44	**53**	Sakarya	66
21	Edirne	63	**54**	Samsun	209
22	Elazığ	57	**55**	Siirt	7
23	Erzincan	54	**56**	Sinop	19
24	Erzurum	68	**57**	Sivas	82
25	Eskişehir	178	**58**	Tekirdağ	28
26	Gaziantep	24	**59**	Tokat	51
27	Giresun	10	**60**	Trabzon	80
28	Gümüşhane	11	**61**	Urfa	23
29	Hakkari	5	**62**	Uşak	47
30	Hatay	110	**63**	Van	14
31	Isparta	55	**64**	Yozgat	28
32	İçel	50	**65**	Zonguldak	144
33	İstanbul	1424	**-**	-	-

Kaynak: Spor İstatistikleri,1978

1978 Spor istatistiklerine göre Kocaeli hakem sayılarına göre iller arasında toplam 89 hakem sayısı ile 5. sırada yer almaktadır.

Tablo 7 – Türkiye Geneli Faal Hakem Sayıları (1992)

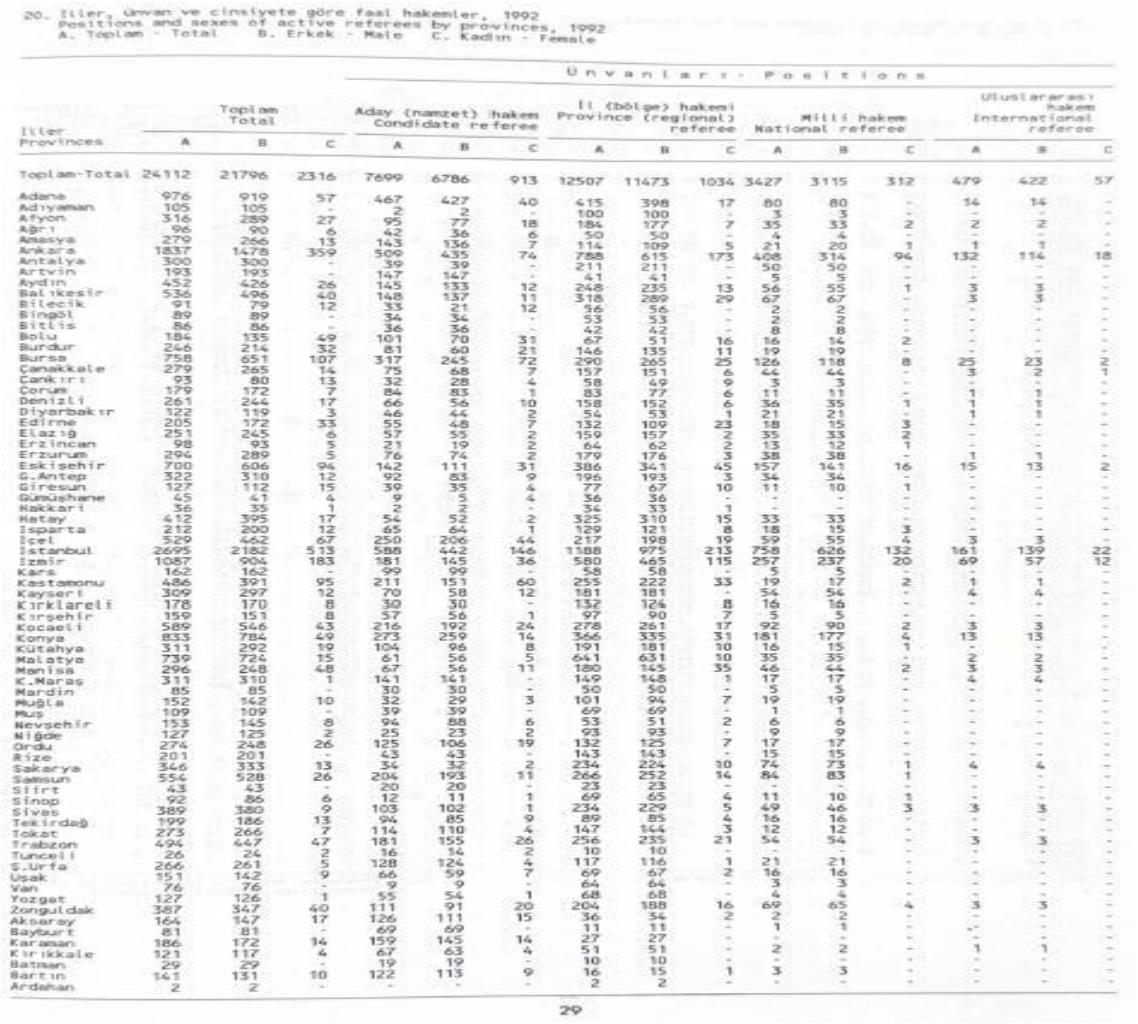

20. İller, Ünvan ve cinsiyete göre faal hakemler, 1992
Positions and sexes of active referees by provinces, 1992
A. Toplam - Total B. Erkek - Male C. Kadın - Female

İller Provinces	Ünvanları - Positions														
	Toplam Total			Aday (namzet) hakem Condidate referee			İl (bölge) hakemi Province (regional) referee			Milli hakem National referee			Uluslararası hakem International referee		
	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C	A	B	C
Toplam-Total	24112	21796	2316	7699	6786	913	12507	11473	1034	3427	3115	312	479	422	57
Adana	976	919	57	467	427	40	415	398	17	80	80	-	14	14	-
Adıyaman	105	105	-	2	2	-	100	100	-	3	3	-	-	-	-
Afyon	316	289	27	95	77	18	184	177	7	35	33	2	2	2	-
Ağrı	96	90	6	42	36	6	50	50	-	4	4	-	-	-	-
Amasya	279	266	13	143	136	7	114	109	5	21	20	1	1	1	-
Ankara	1837	1478	359	509	435	74	788	615	173	408	314	94	132	114	18
Antalya	300	300	-	39	39	-	211	211	-	50	50	-	-	-	-
Artvin	193	193	-	147	147	-	41	41	-	5	5	-	-	-	-
Aydın	452	426	26	145	133	12	248	235	13	56	55	1	3	3	-
Balıkesir	536	496	40	148	137	11	318	289	29	67	67	-	3	3	-
Bilecik	91	79	12	33	21	12	56	56	-	2	2	-	-	-	-
Bingöl	89	89	-	34	34	-	53	53	-	2	2	-	-	-	-
Bitlis	86	86	-	36	36	-	42	42	-	8	8	-	-	-	-
Bolu	184	135	49	101	70	31	67	51	16	16	14	2	-	-	-
Burdur	246	214	32	81	60	21	146	135	11	19	19	-	-	-	-
Bursa	758	651	107	317	245	72	290	265	25	126	118	8	25	23	2
Çanakkale	279	265	14	75	68	7	157	151	6	44	44	-	3	2	1
Çankırı	93	80	13	32	28	4	58	49	9	3	3	-	-	-	-
Çorum	179	172	7	84	83	1	83	77	6	11	11	-	1	1	-
Denizli	261	244	17	66	56	10	158	152	6	36	35	1	1	1	-
Diyarbakır	122	119	3	46	44	2	54	53	1	21	21	-	1	1	-
Edirne	205	172	33	55	48	7	132	109	23	18	15	3	-	-	-
Elazığ	251	245	6	57	55	2	159	157	2	35	33	2	-	-	-
Erzincan	98	93	5	21	19	2	64	62	2	13	12	1	-	-	-
Erzurum	294	289	5	76	74	2	179	176	3	38	38	-	1	1	-
Eskişehir	700	606	94	142	111	31	386	341	45	157	141	16	15	13	2
G.Antep	322	310	12	92	83	9	196	193	3	34	34	-	-	-	-
Giresun	127	112	15	39	35	4	77	67	10	11	10	1	-	-	-
Gümüşhane	45	41	4	9	5	4	36	36	-	-	-	-	-	-	-
Hakkari	36	35	1	2	2	-	34	33	1	-	-	-	-	-	-
Hatay	412	395	17	54	52	2	325	310	15	33	33	-	-	-	-
Isparta	212	200	12	65	64	1	129	121	8	18	15	3	-	-	-
İçel	529	462	67	250	206	44	217	198	19	59	55	4	3	3	-
İstanbul	2695	2182	513	588	442	146	1188	975	213	758	626	132	161	139	22
İzmir	1087	904	183	381	345	36	580	465	115	257	237	20	69	57	12
Kars	162	162	-	99	99	-	58	58	-	5	5	-	-	-	-
Kastamonu	486	391	95	211	151	60	255	222	33	19	17	2	1	1	-
Kayseri	309	297	12	70	58	12	181	181	-	54	54	-	4	4	-
Kırklareli	178	170	8	30	30	-	132	124	8	16	16	-	-	-	-
Kırşehir	159	151	8	57	56	1	97	90	7	5	5	-	-	-	-
Kocaeli	589	546	43	216	192	24	278	261	17	92	90	2	3	3	-
Konya	833	784	49	273	259	14	366	335	31	181	177	4	13	13	-
Kütahya	311	292	19	104	96	8	191	181	10	16	15	1	-	-	-
Malatya	739	724	15	61	56	5	641	631	10	35	35	-	2	2	-
Manisa	296	248	48	67	56	11	180	145	35	46	44	2	3	3	-
K.Maraş	311	310	1	141	141	-	149	148	1	17	17	-	4	4	-
Mardin	85	85	-	30	30	-	50	50	-	5	5	-	-	-	-
Muğla	152	142	10	32	29	3	101	94	7	19	19	-	-	-	-
Muş	109	109	-	39	39	-	69	69	-	1	1	-	-	-	-
Nevşehir	153	145	8	94	88	6	53	51	2	6	6	-	-	-	-
Niğde	127	123	2	25	23	2	93	93	-	9	9	-	-	-	-
Ordu	274	248	26	125	106	19	132	125	7	17	17	-	-	-	-
Rize	201	201	-	43	43	-	143	143	-	15	15	-	-	-	-
Sakarya	346	333	13	34	32	2	234	224	10	74	73	1	4	4	-
Samsun	554	528	26	204	193	11	266	252	14	84	83	1	-	-	-
Siirt	43	43	-	20	20	-	23	23	-	-	-	-	-	-	-
Sinop	92	86	6	12	11	1	69	65	4	11	10	1	-	-	-
Sivas	389	380	9	103	102	1	234	229	5	49	46	3	3	3	-
Tekirdağ	199	186	13	94	85	9	89	85	4	16	16	-	-	-	-
Tokat	273	266	7	114	110	4	147	144	3	12	12	-	-	-	-
Trabzon	494	447	47	181	155	26	256	235	21	54	54	-	3	3	-
Tunceli	26	24	2	16	14	2	10	10	-	-	-	-	-	-	-
S.Urfa	266	261	5	128	124	4	117	116	1	21	21	-	-	-	-
Uşak	151	142	9	66	59	7	69	67	2	16	16	-	-	-	-
Van	76	76	-	9	9	-	64	64	-	3	3	-	-	-	-
Yozgat	127	126	1	55	54	1	68	68	-	4	4	-	-	-	-
Zonguldak	387	347	40	111	91	20	204	188	16	69	65	4	3	3	-
Aksaray	164	147	17	126	111	15	36	34	2	2	2	-	-	-	-
Bayburt	81	81	-	69	69	-	11	11	-	1	1	-	-	-	-
Karaman	186	172	14	159	145	14	27	27	-	-	-	-	-	-	-
Kırıkkale	121	117	4	67	63	4	51	51	-	2	2	-	1	1	-
Batman	29	29	-	19	19	-	10	10	-	-	-	-	-	-	-
Bartın	141	131	10	122	113	9	16	15	1	3	3	-	-	-	-
Ardahan	2	2	-	-	-	-	2	2	-	-	-	-	-	-	-

29

Kaynak: Spor Faaliyetleri Ve Tesisleri,1992

1992 Spor faaliyetleri ve tesisleri kaynağında belirtildiği üzere Kocaeli, faal hakemlerin iller arasında toplam 589 faal hakem sayısı ile 9. sırada yer almaktadır.

Tablo 8 –Türkiye Geneli Faal Antrenör Sayıları(1992)

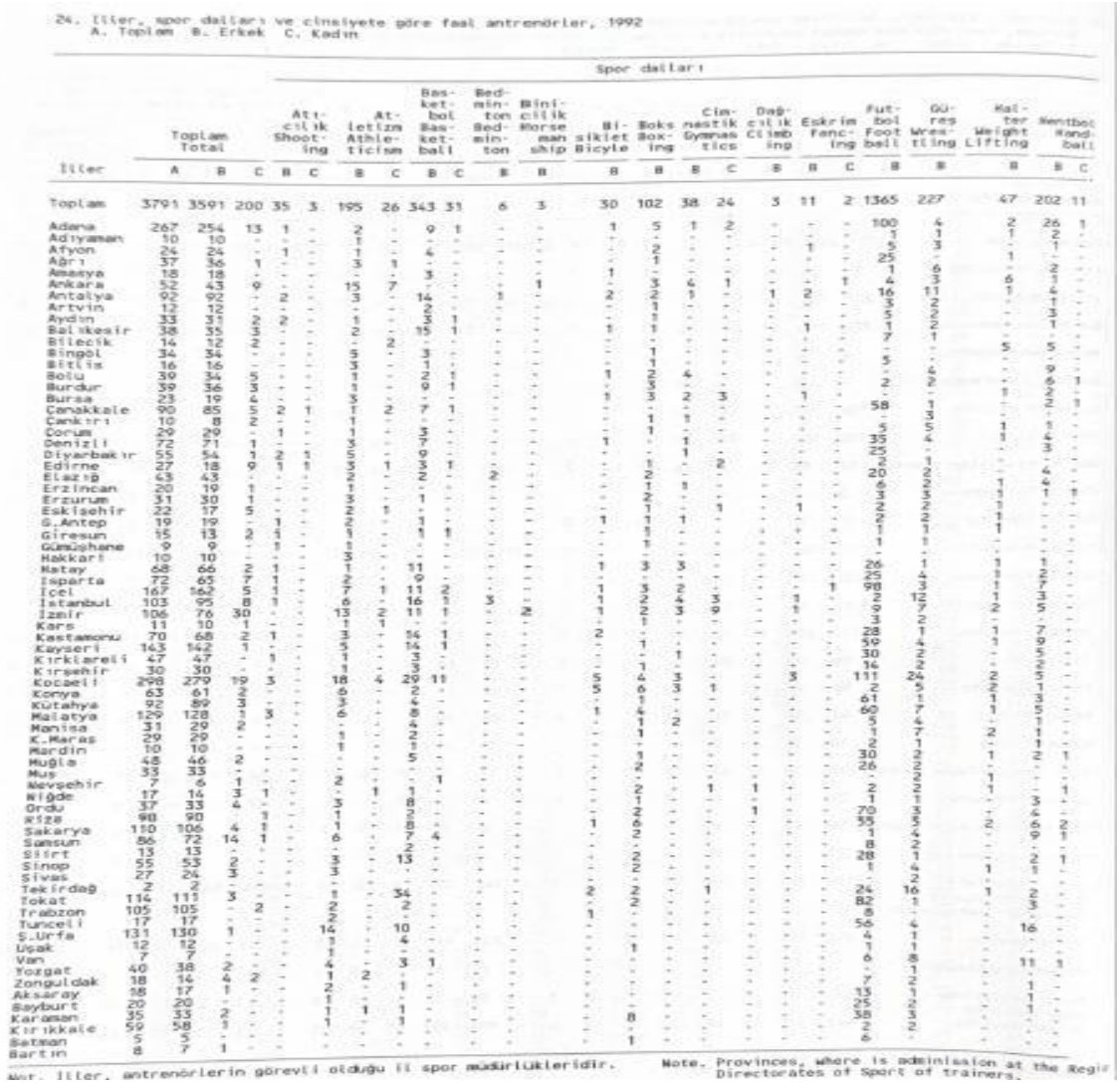

24. İller, spor dalları ve cinsiyete göre faal antrenörler, 1992
A. Toplam B. Erkek C. Kadın

İller	Toplam Total A	B	C	Spor dalları: Atıcılık Shooting B	C	Atletizm Athletics B	C	Basketbol Basketball B	C	Badminton Badminton B	Binicilik Horsemanship B	Bisiklet Bicycle B	Boks Boxing B	Cimnastik Gymnastics B	C	Dağcılık Climbing B	Eskrim Fencing B	C	Futbol Football B	Güreş Wrestling B	Halter Weightlifting B	Hentbol Handball B	C
Toplam	3791	3591	200	35	3	195	26	343	31	6	3	30	102	38	24	3	11	2	1365	227	47	202	11
Adana	267	254	13	1	-	2	-	9	1	-	-	1	5	1	2	-	-	-	100	4	2	26	1
Adıyaman	10	10	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	1	1	2	-
Afyon	24	24	-	1	-	1	-	4	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	5	3	-	1	-
Ağrı	37	36	1	-	-	3	1	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	25	-	1	-	-
Amasya	18	18	-	-	-	-	-	3	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	6	-	2	-
Ankara	552	43	9	-	-	15	7	-	-	-	1	-	3	4	1	-	-	1	4	5	6	4	-
Antalya	92	92	-	2	-	3	-	14	-	1	-	2	2	-	-	1	2	-	16	11	1	3	-
Artvin	12	12	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	3	2	-	1	-
Aydın	33	31	2	2	-	1	-	3	1	-	-	-	1	-	-	-	1	-	5	2	-	1	-
Balıkesir	38	35	3	-	-	2	-	15	1	-	-	1	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Bilecik	14	12	2	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	7	-	5	5	-
Bingöl	34	34	-	-	-	5	-	3	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	5	2	-	9	-
Bitlis	16	16	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	4	-	6	-
Bolu	39	34	5	-	-	1	-	2	1	-	-	1	3	4	-	-	1	-	2	2	1	2	1
Burdur	39	36	3	-	-	1	-	9	1	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	4	-	-	-
Bursa	23	19	4	-	-	3	-	-	-	-	-	1	3	2	3	-	1	-	58	2	1	1	1
Çanakkale	90	85	5	2	1	1	2	7	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	3	-	-	-
Çankırı	10	8	2	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	5	5	1	1	-
Çorum	29	29	-	1	-	1	-	3	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	35	4	1	3	-
Denizli	72	71	1	-	-	5	-	7	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	25	-	-	3	-
Diyarbakır	55	54	1	2	1	5	-	9	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2	1	-	4	-
Edirne	27	18	9	1	1	3	1	3	1	-	-	-	-	-	2	-	-	-	20	2	-	1	-
Elazığ	43	43	-	-	-	2	-	2	-	2	-	-	2	-	-	-	-	-	6	2	-	-	-
Erzincan	20	19	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	3	2	1	1	-
Erzurum	31	30	1	-	-	3	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	1	-	2	2	1	1	-
Eskişehir	22	17	5	-	-	2	1	-	-	-	-	-	1	1	1	-	-	-	1	1	1	-	-
G.Antep	19	19	-	1	-	2	-	1	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Giresun	15	13	2	1	-	1	-	1	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Gümüşhane	9	9	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-
Hakkari	10	10	-	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Hatay	68	66	2	1	-	1	-	11	-	-	-	1	3	3	-	-	-	-	26	1	-	1	-
Isparta	72	65	7	1	-	2	-	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	9	4	1	2	-
İçel	167	162	5	1	-	7	1	11	2	-	-	1	3	4	-	-	1	-	9	3	-	3	-
İstanbul	103	95	8	1	-	6	-	16	2	3	-	1	2	3	3	-	1	-	2	12	2	5	-
İzmir	106	76	30	-	-	13	2	11	1	-	2	1	1	4	9	-	1	-	9	2	1	-	-
Kars	11	10	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3	1	-	-	-
Kastamonu	70	68	2	1	-	3	-	14	1	-	-	2	-	-	-	-	-	-	28	4	1	7	-
Kayseri	143	142	1	-	-	5	-	14	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	59	2	1	9	-
Kırklareli	47	47	-	-	-	1	-	3	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	30	2	-	5	-
Kırşehir	30	30	-	-	-	1	-	3	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	14	2	-	2	-
Kocaeli	298	279	19	3	-	18	4	29	11	-	-	5	4	3	-	3	-	-	111	24	2	2	-
Konya	63	61	2	-	-	6	-	2	-	-	-	5	6	3	1	-	-	-	2	5	1	1	-
Kütahya	92	89	3	-	-	3	-	4	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	61	1	1	3	-
Malatya	129	128	1	1	-	6	-	8	-	-	-	1	4	2	-	-	-	-	60	7	-	5	-
Manisa	31	29	2	-	-	-	-	4	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	5	4	2	1	-
K.Maraş	29	29	-	-	-	1	-	2	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	7	-	2	-
Mardin	10	10	-	-	-	1	-	1	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	2	7	-	1	-
Muğla	48	46	2	-	-	-	-	5	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	30	2	-	2	-
Muş	33	33	-	-	-	2	-	-	1	-	-	-	2	-	-	-	-	-	26	2	1	-	-
Nevşehir	7	6	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	2	-	1	1	-	-	2	2	1	1	1
Niğde	17	14	3	1	-	1	-	1	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	2	-	-	-
Ordu	37	33	4	-	-	3	-	8	-	-	-	-	2	-	1	-	-	-	2	2	-	3	-
Rize	98	90	-	1	-	1	-	8	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	70	5	-	4	-
Sakarya	110	106	4	1	-	8	-	8	-	-	-	1	6	-	-	-	-	-	55	5	-	6	-
Samsun	86	72	14	1	-	6	-	7	4	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	4	2	9	-
Siirt	13	13	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8	2	-	2	-
Sinop	55	53	2	-	-	3	-	13	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	28	1	1	1	-
Sivas	27	24	3	-	-	3	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	1	4	-	-	-
Tekirdağ	2	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	2	2	1	1	-
Tokat	114	111	3	-	-	2	-	34	-	-	-	2	2	-	1	-	-	-	24	16	1	2	-
Trabzon	105	105	-	2	-	2	-	2	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	82	1	-	35	-
Tunceli	17	17	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	8	-	-	-	-
S.Urfa	131	130	1	-	-	14	-	10	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	56	4	-	16	-
Uşak	12	12	-	-	-	1	-	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4	1	1	-	-
Van	7	7	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	1	6	1	-	-
Yozgat	40	38	2	-	-	4	-	3	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	6	8	-	11	1
Zonguldak	18	14	4	2	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Aksaray	18	17	1	-	-	2	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	13	2	-	1	-
Bayburt	20	20	-	-	-	1	1	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	25	1	-	1	-
Karaman	35	33	2	-	-	1	-	1	-	-	-	-	8	-	-	-	-	-	38	2	-	-	-
Kırıkkale	59	58	1	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	3	-	-	-
Batman	5	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	6	2	-	-	-
Bartın	8	7	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Not: İller, antrenörlerin görevli olduğu il spor müdürlükleridir. Note. Provinces, where is administration at the Regional Directorates of Sport of trainers.

Kaynak: Spor Faaliyetleri Ve Tesisleri,1992

1992 Spor faaliyetleri ve tesisleri kaynağında belirtildiği üzere Kocaeli, faal antrenörler iller arasında toplam 298 faal antrenör sayısı ile 1. sırada yer almaktadır.

Tablo 9 – Türkiye Geneli Klasman Hakem Sayıları (1994)

	İL	Ü.K.H.	Ü.K.Y.H.	K.H.	YENİ GİREN	TOPLAM
1	ADANA	2+	-	13	3	18
2	ADIYAMAN	-	-	-	1	1
3	AFYON	-	-	2	-	2

4	AĞRI	-	-	-	-	-
5	AMASYA	-	-	7	1	8
6	ANKARA	7	9	83	6	105
7	ANTALYA	-	2	10	1	13
8	ARTVİN	-	-	-	-	-
9	AYDIN	1	1	8	-	10
10	BALIKESİR	2	-	11	3	16
11	BİLECİK	-	-	-	1	1
12	BİNGÖL	-	-	1	-	1
13	BİTLİS	-	-	2	-	2
14	BOLU	-	-	-	-	-
15	BURDUR	-	-	2	-	2
16	BURSA	-	1	10	2	13
17	ÇANAKKALE	-	-	4	2	6
18	ÇANKIRI	-	-	1	1	2
19	ÇORUM	-	-	2	-	2
20	DENİZLİ	1	-	8	-	9
21	DİYARBAKIR	1	-	17	-	18
22	EDİRNE	-	-	4	-	4
23	ELAZIĞ	-	1	7	1	9
24	ERZİNCAN	-	-	1	-	1
25	ERZURUM	-	-	2	-	2
26	ESKİŞEHİR	1	2	16	1	20
27	GAZİANTEP	-	-	12	-	12
28	GİRESUN	-	-	7	1	8
29	GÜMÜŞHANE	-	-	-	-	-

30	HAKKARİ	-	-	-	-	-
31	HATAY	-	-	8	1	9
32	ISPARTA	-	-	6	1	7
33	İÇEL	-	-	9	1	10
34	İSTANBUL	7	6	62	4	79
35	İZMİR	6	4	56	2	68
36	KARS	-	-	-	-	-
37	KASTAMONU	-	-	2	1	3
38	KAYSERİ	1	-	10	2	13
39	KIRKLARELİ	-	-	7	2	9
40	KIRŞEHİR	-	-	3	-	3
41	KOCAELİ	1	1	16	1	19
42	KONYA	-	-	14	-	14
43	KÜTAHYA	-	-	-	1	1
44	MALATYA	-	-	8	-	8
45	MANİSA	1	1	10	1	13
46	K.MARAŞ	-	-	-	2	2
47	MARDİN	-	-	2	-	2
48	MUĞLA	-	-	2	1	3
49	MUŞ	-	-	2	1	3
50	NEVŞEHİR	-	-	-	-	-
51	NİĞDE	-	-	-	-	-
52	ORDU	-	-	3	-	3
53	RİZE	-	1	5	-	6
54	SAKARYA	-	-	6	-	6
55	SAMSUN	-	-	5	2	7

56	SİİRT	-	-	-	-	-
57	SİNOP	-	-	-	1	1
58	SİVAS	-	-	4	3	7
59	TEKİRDAĞ	-	-	6	1	7
60	TOKAT	-	-	-	-	-
61	TRABZON	1	3	16	-	20
62	TUNCELİ	-	-	-	-	-
63	Ş.URFA	-	-	1	1	2
64	UŞAK	-	-	3	-	3
65	VAN	-	-	4	1	5
66	YOZGAT	-	-	1	-	1
67	ZONGULDAK	-	-	6	2	8
68	AKSARAY	-	-	-	-	-
69	BAYBURT	-	-	-	-	-
70	KARAMAN	-	-	-	-	-
71	KIRIKKALE	-	-	-	-	-
72	BATMAN	-	-	1	-	1
73	ŞIRNAK	-	-	-	-	-
74	BARTIN	-	-	-	1	1
75	ARDAHAN	-	-	-	-	-
76	IĞDIR	-	-	-	-	-
	TOPLAM	**33**	**32**	**508**	**57**	**629**

Kaynak: Hakemin Sesi,1994

1994-1995 Hakemin sesi kaynağında belirtildiği üzere Kocaeli, klasman hakemleri sıralamasında Türkiye genelinde iller arasında toplam 19 faal klasman hakem sayısı ile 6. sırada yer almaktadır.

Tablo 10 – Kocaeli İli Sporcu, Antrenör Hakem Sayıları (2003-2024)

YIL	LİSANSLI KADIN SPORCU	LİSANSLI ERKEK SPORCU	LİSANSLI TOPLAM SPORCU	FAAL KADIN SPORCU	FAAL ERKEK SPORCU	FAAL TOPLAM SPORCU	ANTRENÖR	HAKEM
2003	-	-	12.209	-	-	-	-	-
2004	-	-	12.222	-	-	-	329	852
2005	10.049	19.278	29.327	6.800	10.565	17.365	331	820
2006	12.797	24.221	37.018	2.368	5.118	7.486	383	996
2007	13.896	27.042	40.938	1.311	3.579	4.890	470	993
2008	14.676	28.973	43.649	1.781	4.434	6.215	392	980
2009	16.113	32.423	48.536	2.154	5.557	7.711	579	2.378
2010	17.059	33.688	50.747	2.015	4.997	7.012	482	1.384
2011	19.058	39.063	58.121	3.203	7.601	10.804	612	1.395
2012	21.709	45.660	67.369	3.450	7.806	11.256	613	1.526
2013	39.934	67.006	106.940	19.058	23.534	42.592	633	1.552
2014	44.301	73.020	117.321	6.462	12.276	18.738	1.310	1.436
2015	59.247	93.566	148.333	4.875	9.882	14.757	1.180	1.216
2016	60.546	94.229	154.775	5.897	9.948	15.845	1.180	1.223
2017	66.066	103.899	169.965	7.554	13.333	20.887	1.227	1.225
2018	70.720	111.143	181.413	8.421	14.425	22.846	1.247	1.288
2019	47.577	76.354	123.931	3.899	4.309	8.208	1.247	1.288
2020	76.114	119.268	195.382	4.139	5.761	9.900	1.349	1.288
2021	79.114	124.268	203.625	5.084	7.767	12.851	1.689	1.031
2022	-	-	-	-	-	-	-	1.385
2023	88.642	137.690	226.332	10.454	13.132	23.586	-	1433
2024	147.560	96.433	243.996	-	-	-	-	1496

Kaynak: 2009-2025 Rakamlarla Kocaeli, Kocaeli Ticaret Odası

Kocaeli' de sporun yıllar içinde önemli ölçüde büyüdüğünü göstermektedir. Özellikle 2013 yılından itibaren lisanslı sporcu sayısında dikkat çekici bir artış görülmüş ve kadın sporcu sayısındaki istikrarlı artış, sporun sosyal tabanının genişlediğini ortaya koymaktadır. Bununla

birlikte, lisanslı ve aktif sporcu sayıları arasındaki fark, aktif katılımın aynı oranda artmadığını göstermektedir. 2009-2023 yıllarındaki verilerine göre özellikle lisanslı toplam sporcu sayılarının artışı dikkat çekmektedir. Antrenör ve hakem sayısındaki artış, sporcu sayısının gerisinde kalmıştır. Genel olarak, bulgular Kocaeli' de sporun yaygınlaştığını göstermektedir.

Tablo 11 – Kocaeli İli Spor Kulübü Sayıları (2005-2020)

YIL	ASKERİ	İHTİSAS	MÜESSESE	OKUL	SPOR KULÜBÜ	TOPLAM
2005	0	11	30	7	148	196
2006	0	14	34	12	156	216
2007	0	14	37	11	171	233
2008	0	13	38	11	180	242
2009	0	14	39	16	193	262
2010	0	14	39	16	221	290
2011	0	14	38	15	240	307
2012	0	13	28	12	192	245
2013	0	11	27	14	210	262
2014	0	13	27	15	244	299
2015	0	13	27	15	267	321
2016	0	9	20	10	248	287
2017	0	11	20	12	272	315
2018	0	12	25	13	364	414
2019	0	11	26	23	387	447
2020	0	12	26	23	382	443

Kaynak: 2009-2025 Rakamlarla Kocaeli, Kocaeli Ticaret Odası

Kocaeli' deki spor kulüplerinin 2005 ile 2020 yılları arasında önemli bir yapısal dönüşüm geçirdiğini göstermektedir. İncelenen dönemde askeri kulüplerin bulunmaması, spor organizasyonunun tamamen sivil bir yapı üzerinden geliştiğini ortaya koymaktadır. Özellikle 2018'den sonra spor kulüplerinin sayısında dikkat çekici bir artış olmuştur. Yıllar içinde toplam kulüp sayısındaki istikrarlı artış, Kocaeli' de sporun giderek daha yaygın, kulüp tabanlı ve sivil odaklı hale geldiğini göstermektedir.

Tablo 12 – Türkiye Geneli Spor Kulübü Sayıları (2025)

	İL	SPOR KULÜBÜ		İL	SPOR KULÜBÜ
1	ADANA	642	**42**	KAYSERİ	452
2	ADIYAMAN	170	**43**	KIRIKKALE	162
3	AFYONKARAHİSAR	221	**44**	KIRKLARELİ	141
4	AKSARAY	120	**45**	KIRŞEHİR	78
5	AMASYA	106	**46**	KOCAELİ	626
6	ANKARA	1738	**47**	KONYA	412
7	ANTALYA	706	**48**	KÜTAHYA	233
8	ARDAHAN	40	**49**	KİLİS	62
9	ARTVİN	85	**50**	MALATYA	278
10	AYDIN	372	**51**	MANİSA	401
11	AĞRI	72	**52**	MARDİN	212
12	BALIKESİR	364	**53**	MERSİN	553
13	BARTIN	87	**54**	MUĞLA	422
14	BATMAN	126	**55**	MUŞ	119
15	BAYBURT	51	**56**	NEVŞEHİR	74
16	BOLU	121	**57**	NİĞDE	103
17	BURDUR	84	**58**	ORDU	242
18	BURSA	848	**59**	OSMANİYE	135
19	BİLECİK	81	**60**	RİZE	308
20	BİNGÖL	84	**61**	SAKARYA	416
21	BİTLİS	105	**62**	SAMSUN	415
22	DENİZLİ	355	**63**	SİNOP	94
23	DÜZCE	206	**64**	SİVAS	164
24	DİYARBAKIR	292	**65**	SİİRT	66

25	EDİRNE	212	**66**	TEKİRDAĞ	291
26	ELAZIĞ	175	**67**	TOKAT	126
27	ERZURUM	267	**68**	TRABZON	343
28	ERZİNCAN	87	**69**	TUNCELİ	24
29	ESKİŞEHİR	268	**70**	UŞAK	195
30	GAZİANTEP	531	**71**	VAN	240
31	GÜMÜŞHANE	30	**72**	YALOVA	155
32	GİRESUN	152	**73**	YOZGAT	82
33	HAKKARİ	85	**74**	ZONGULDAK	216
34	HATAY	370	**75**	ÇANAKKALE	207
35	ISPARTA	150	**76**	ÇANKIRI	57
36	IĞDIR	74	**77**	ÇORUM	159
37	KAHRAMANMARAŞ	247	**78**	İSTANBUL	5720
38	KARABÜK	106	**79**	İZMİR	1352
39	KARAMAN	145	**80**	ŞANLIURFA	268
40	KARS	96	**81**	ŞIRNAK	90
41	KASTAMONU	145		**Genel Toplam**	**25930**

Kaynak: Kocaeli Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü, 2025

2025 yılı verilerine bakıldığı zaman İstanbul, Ankara, İzmir, Bursa, Adana ve Kocaeli gibi Büyükşehirlerin sayısal olarak iyi bir yerde oldukları söylenebilir. Yapılan çalışmalar ve şüphesiz nüfusun fazlalığı buradaki farkın temel sebeplerinin başında gelmektedir.

Yapay Zekâ Projeksiyonu

Yapay zekâ projeksiyonları günümüzdeki yapılan akademik çalışmalarda çok popüler olarak kullanıldığından dolayı bu çalışmada da kullanılmıştır. 1936 yılına ait en eski verilere bakıldığında, Kocaeli ilinde sadece 12 spor kulübü ve 1.343 sporcu olduğu görülmektedir. O zamandan bu yana geçen 89 yılda, şehirdeki sporun hem kurumsal hem de bireysel düzeyde önemli bir gelişme gösterdiği açıktır. 2025 yılında spor kulübü sayısını 626'ya, sporcu sayısının ise 207.396'ya ulaşmıştır. 89 yıllık bu süreçte spor kulüplerinin sayısının yıllık artış

oranı %4,56 olurken sporcu sayısının yıllık artış oranı %5,83 olmuştur. Bu veriler ışığında yapay zekânın sunmuş olduğu projeksiyon modeli kullanılarak yapılan bir değerlendirme, Kocaeli'de sporun gelişiminin önümüzdeki yıllarda da devam edeceğini öngörüyor. Buna göre, 2035 yılında spor kulübü sayısının 994'e, sporcu sayısının ise 365.363'e ulaşacağı tahmin ediliyor. Daha uzun vadede, 2045 yılı için yapılan projeksiyon, spor kulübü sayısının 1.552'ye, sporcu sayısının ise 643.648'e yükseleceğini öngörüyor (ChatGPT, 2025).

Sonuç

1935 yılında Kocaeli nüfusu 335.292 iken, 1936 yılında 12 spor kulübü ve 1343 sporcu olduğu bilgisine ulaşılmıştır. O tarihte her 100.000 kişiye 3,58 spor kulübü düşerken, her 100.000 kişiden 4'ü sporcuydu. 2025 yılı itibari ile Kocaeli nüfusu 2.163.139 iken 626 spor kulübü ve 207.396 sporcu sayısına ulaşmıştır. Günümüzde her 100.000 kişiye 29,4 spor kulübü düşerken, her 100.000 kişiden 95,9 u sporcu olduğu anlaşılmaktadır.

Bunların yanı sıra 1975 yılında Kocaeli nüfusu 477.736 iken, 1978 yılında 84 antrenör ve 89 hakem olduğu bilgisine ulaşılmıştır. O tarihte her 100.000 kişiye 17,6'ı antrenör, her 100.000 kişiye 18,6 hakem düştüğü bilgisine ulaşılmıştır. 2021 yılı itibari ile Kocaeli nüfusu 2.033.441 iken 1.689 antrenör ve 1.031 hakem sayısına ulaşmıştır. Günümüzde her 100.000 kişiye 83,1 antrenör düşerken, her 100.000 kişiye 50,8 hakem düştüğü anlaşılmaktadır.

1936 yılında ulaşılabilen ilk verilere göre 12 spor kulübü ve 1343 sporcu mevcut iken günümüzde 626 spor kulübü ve 207.396 sporcu sayısına ulaşmıştır. Yıllar içerisindeki sayısal bu artış ve yanında birçok branşta alınan sayısız başarılar spor alanında yapılan çalışmaların yerinde olduğunu bize göstermektedir.

Sonuç olarak Kocaeli spor tarihinde kulüp, hakem, antrenör ve sporcu sayılarında farklı dönemlerde ülke ve kent özelinde sayılar artış göstermiş ve bugün ülke sporunda etkili denebilecek bir seviyeye ulaşmış bir kent spor profili ortaya çıkmıştır.

KAYNAKÇA

Altuntaş, T. (2023). Kocaeli Ansiklopedisi Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Yayınları No:59

Atalı, L. (2007). Kocaeli'nin Spor Tarihi "Ropörtajlarla Bir Dönem" Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür Yayınları 3

Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü. (1992). *Spor faaliyetleri ve tesisleri / Sports activities and facilities*.

Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü. (1978). *Spor istatistikleri 1978*. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü.

ChatGPT. (2025). Kocaeli ili spor kulübü ve sporcu sayısına ilişkin yapay zekâ destekli projeksiyon hesaplaması [Yapay zekâ çıktısı]. OpenAI ChatGPT. https://chat.openai.com/

Çetinkaya, İ. (2025). Cumhuriyetin İlk Yıllarında İzmit'te At Yarışları (1931–1939). Tarih ve Günce, (17), 81-100.

Hiçyılmaz, E. (1940). *Türk sporunun yapısal analizi*.

Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Hizmetleri Genel Müdürlüğü. (2025). *İllere göre kulüp ve spor A.Ş. sayıları 2024* (Rapor alım tarihi: 13 Ocak 2025). https://kocaeli.gsb.gov.tr/Public/Edit/images/SHGM/012014/istatistikler/istatistikler%2014%20subat/Illere%20Gore%20Kulup%20Say%C4%B1lar%C4%B1%202024.pdf

Kocaeli Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü, (2025).

Kocaeli İl Yıllığı, (1967). Doğan Kardeş Matbaacılık Sanayi A.Ş. Basımevi İstanbul

Kocaeli İl Yıllığı, (1973). Cumhuriyetin 50. Yılında Kocaeli Kardeşler Matbaası İzmit

Korkmaz, Z. (2007). Ankara 19 Mayıs Stadyumu'nu (Ankara Milli Stadı'nı) okumak: Erken Cumhuriyet döneminde mekan, toplumsal yaşantı ve ideoloji ilişkisi. unpublished March thesis: Gazi University, Department of Architecture. Ankara, s. 44.

Oral, A. (2006). Kocaeli'de "Spor Kulüpleri" Özgür Kocaeli Gazetesi Pazar Eki, 18 Haziran 2006, sf:6-7

Özdemir, E. (2016). Uluslararası Kara Mürsel Alp ve Kocaeli Tarihi Sempozyumu II 3. Cilt

Sarvan, O. (1994). *Hakemin sesi* (s. 6). Türkiye Faal Futbol Hakemleri ve Gözlemcileri Derneği.

T.C. Maarif Vekilliği, Beden Terbiyesi Umum Müdürlüğü. (1943). *XX Cumhuriyet yılında beden terbiyesi ve spor*. Çankaya Matbaası.

Tarım, T. (2023). Kocaeli Ansiklopedisi Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Kültür ve Sosyal İşler Dairesi Başkanlığı Yayınları No:59

Rakamlarla Kocaeli, (2013). Kocaeli Ticaret Odası Yayınları No: 2014/4

Rakamlarla Kocaeli, (2015). Kocaeli Ticaret Odası Yayınları No:: 2016/1

Rakamlarla Kocaeli, (2016). Kocaeli Ticaret Odası Yayınları No: 2017/1

Rakamlarla Kocaeli, (2021). Kocaeli Ticaret Odası Yayınları No: 2021/2

Rakamlarla Kocaeli, (2022). Kocaeli Ticaret Odası Yayınları No: 2022/3

Rakamlarla Kocaeli, (2023). Kocaeli Ticaret Odası Yayınları No: 2023/2

Rakamlarla Kocaeli, (2025). Kocaeli Ticaret Odası Yayınları No: 2025/1

Ulugün, Y. (2021). Kent ve Bisiklet İzmit Rotary Kulübü Kültür Yayınları No:36

Yolun, M. (2025). Erken Cumhuriyet Döneminde Beden Terbiyesi ve Stadyum İnşası. N. Günay (Ed.), *Cumhuriyet'in Kuruluşundan Türkiye Yüzyılına Türk Spor Kongresi (25-27 Nisan 2024) Bildiriler Kitabı / Congress on Turkish Sports from the Establishment of the Republic to Türkiye Century (April 25-27, 2024) Proceedings Book* içinde (ss. 629). Ankara: Türk Tarih Kurumu. https://doi.org/10.37879/978-975-17-6294-8.2025

TÜRKİYE FUTBOL LİGLERİNDE KOCAELİSPOR-TRABZONSPOR REKABETİ

Hikmet ÖKSÜZ*

Özet

Bu çalışma, Türkiye futbol liglerinde Kocaelispor ile Trabzonspor arasında oluşan rekabeti tarihsel, kültürel ve istatistiksel boyutlarıyla incelemeyi amaçlamaktadır. Makalede öncelikle her iki kulübün kuruluş süreçleri ve şehirlerindeki futbol kültürünün tarihsel arka planı ele alınmaktadır. Trabzon'da futbolun erken Cumhuriyet dönemine uzanan köklü yapısı ile Kocaeli'nde sanayileşmeye paralel gelişen spor kültürü, kulüplerin kimlik oluşumunda belirleyici unsurlar olarak değerlendirilmiştir.

Çalışmada, iki takımın 1980–2025 yılları arasında lig ve kupa müsabakalarında karşı karşıya geldikleri toplam 49 maçın nicel analizi yapılmıştır. Bu karşılaşmalarda Trabzonspor'un galibiyet sayısı bakımından üstün olduğu görülmekle birlikte, Kocaelispor'un özellikle belirli dönemlerde elde ettiği kritik galibiyetlerin rekabetin seyrini etkilediği ortaya konulmaktadır. 1981–1982 sezonunda Trabzonspor'un uzun süreli yenilmezlik serisinin Kocaelispor tarafından sona erdirilmesi ve 1996–1997 Türkiye Kupası finalinde Kocaelispor'un şampiyonluğa ulaşması, rekabetin en dikkat çekici örnekleri arasında gösterilmektedir.

Makalede ayrıca bu rekabetin yalnızca sportif bir mücadele olmadığı; aynı zamanda iki kentin tarihsel birikimi, toplumsal yapısı ve taraftar kültürü ile şekillenen bir olgu olduğu vurgulanmaktadır. Buna rağmen karşılaşmaların büyük ölçüde centilmenlik çerçevesinde gerçekleşmesi, her iki şehirdeki köklü spor kültürünün bir yansıması olarak değerlendirilmektedir. Sonuç olarak çalışma, Kocaelispor–Trabzonspor rekabetinin Türk futbol tarihinde özgün ve dengeli bir rekabet örneği sunduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kocaelispor, Trabzonspor, futbol tarihi, spor rekabeti, Türkiye futbol ligleri, taraftar kültürü

Giriş

Trabzonspor ve Kocaelispor futbol kulüpleri 1960'ların ikinci yarısında kurulmuştur. Kocaelispor üç amatör kulübün birleşmesiyle 1966'da; Trabzonspor ise dört kulübün bir araya gelmesiyle 1967 yılında kuruldu. Trabzonspor 1974-1975 sezonundan itibaren Türkiye Futbol

* Prof. Dr., KTÜ, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Trabzon, e-mail: h.oksuz@ktu.edu.tr, ORCID:0000-0002-3957-9174.

Liglerinin 1. ve Süper kısımlarında kesintisiz olarak yer alırken; Kocaelispor'un 1. Lig ve Süper Lig serüveni inişli çıkışlı olmuştur. Kocaelispor 1980-1981 sezonunda ilk defa 1. Lige çıkmıştır. 8 yıl sonra 1987-1988 sezonunda küme düşmüştür. 1993-2002 yıllarında tekrar Türkiye 1. Futbol Liginde mücadele etmiştir. 5 yıl aradan sonra 2007 yılında tekrar Süper Lige yükselmiş, ancak bir sezon sonra küme düşmüştür.

Kocaelispor'un Süper Lige dönüşü ancak 16 yıl aradan sonra mümkün olabilmiş ve 2025-2026 sezonundan itibaren Süper Ligde yeniden mücadele etmeye başlamıştır.

Her iki kulübün tarihçesi; 45 yıllık sürede 1. Lig ve Süper Lig kapsamında yapmış oldukları müsabakalar, bunun kamuoyuna yansıma biçimi ve diğer kupalarda oluşturmuş oldukları sportif rekabet bu çalışmanın sınırlarını oluşturacaktır.

Trabzon'da Futbol Kültürünün Tarihçesi[1]

Trabzon'da Türkler tarafından kurulan ilk futbol kulübü İdman Yurdu'dur. İstanbul'da öğrenim görerek Trabzon Muallim Mektebine öğretmen olarak atanan Halil Nihat Karlıklı'nın girişimiyle 1913 yılında kurulan İdman Yurdu futbol kulübü oyuncuları[2], başta Rumların kurduğu futbol kulübü olmak üzere yıl içinde bazı müsabakalar yaptıktan sonra 1914 yılında çıkan I. Dünya Savaşı'na katılmışlar ve cephelerde şehit düşmüşlerdir.

30 Ekim 1918'de imzalanan Mondros Mütarekesi ile Osmanlı Devleti I. Dünya Savaşı'ndan yenik çıkmış ve ardından emperyalist devletler Anadolu coğrafyasının çeşitli bölgelerini işgale başlamışlardır. Bu esaret girişimine itiraz eden Türk milleti, Gazi Mustafa Kemal Paşa liderliğinde Milli Mücadeleyi başlatmış ve bu mücadelede Trabzonlular en ön safta yer almışlardır.

Bu süreçte Trabzon toplumunun ileri gelenleri sık sık toplantılar ve konferanslar düzenleyerek hem Milli Mücadele konusunda halka bilinçlendirme yapılmakta, hem de gençlerin birlik ve beraberlik içinde milli duygular çerçevesinde yetiştirilmesine çalışılmaktaydı. Bu amacı gerçekleştirmek için bulunan en iyi formül, bir spor kulübünün kurulması ve gençlerin böylesi bir platformda bedensel ve bilişsel gelişimlerini sağlamaktı. Bu nedenle başta Muallimler Birliğine[3] mensup öğretmenler olmak üzere şehrin ileri gelenleri tarafından 20 Ocak 1921 tarihinde İdman Ocağı adlı bir spor kulübü kurulmuştur.[4] İdman Ocağı'nın kuruluşundan sadece 17 gün sonra 7 Şubat 1921 tarihinde, İdman Ocağı ile rekabet edecek olan İdman Gurubu spor kulübü kurulmuştur. İdman Gurubu kulübünün de kurulmasıyla Trabzon gençliği arasında sadece futbolda değil, bisiklet, yüzme ve koşu branşlarında da ciddi bir rekabet başlamıştır.

İdman Ocağı ve İdman Gurubu adıyla kurulan iki müstakil spor kulübünden sonra Eylül 1921'de Eytam Sanayi Mektebi ve Ekim 1921'de Darülmuallimin Mektebi'nde de futbol

[1] Hikmet Öksüz, Veysel Usta, Atilla Bölükbaşı, *Trabzon'da Spor*, *I. Cilt*, Seçil Ofset/İstanbul, Trabzon 2011.

[2] Süleyman Rıza, *Asosyeşın Futbol,* Trabzon İdman Ocağı Neşriyatı: 1, Serasi Matbaası, Trabzon1338, s. 62.

[3] Muallimler Birliği hakkında ayrıntılı bilgi için bkz. Hikmet Öksüz, Veysel Usta, *Mustafa Reşit Tarakçıoğlu, Hayatı, Hatıratı, Trabzon'un Yakın Tarihi ve Yassıada Mektupları,* Serander Yayınları, Trabzon, 2018, s. 55-62.

[4] Veysel Usta, Hikmet Öksüz, *İdman Ocağı Kulübü İlk Müsabaka Defteri,* Taçajans, İstanbul 2019.

takımları kurulmuştur.[5] 4 futbol takımının oluştuğu Trabzon'da takımlar arası futbol müsabakalarının düzenlenmesi ve buna dair kuralların oluşturulması amacıyla 1921 yılı sonlarında Trabzon İdman Birliği adlı bir müessese kurulmuştur.[6] İdman Birliğinin organizasyonu altında Trabzon'da bu dört kulüp arasında Trabzon Futbol Birliği Birinci ve İkinci Takımları fikstürlü müsabakaları düzenlenmiştir. Bu Türkiye'de bir ilki temsil etmektedir. Buna bir de 1924 Paris Olimpiyatlarında yüksek atlama branşında Türk Milli Tamında ülkemizi temsil eden Süleyman Rıza (Kuğu) Bey'in kaleme aldığı ve İstanbul dışında Türkiye'de yayımlanmış ilk futbol kitabı olan "Asosyeşın Futbol" adlı kitabın varlığını ilave edersek Trabzon'da futbol kültürünün derinlik ve zenginliğini yakalamış oluruz.[7]

Trabzon'daki spor kulüpleri arasına 1923 yılında Necmiati, Akçaabat İdman Sebat Yurdu, Lise İdman Yurdu ve Gençlerbirliği kulüpleri eklenmiştir. Bunu 1924 yılı Ocak ayında kurulan Trabzon İdman İrfan Yurdu takip etmiştir. Kulüp, Ocak 1925'te yaptığı genel kurulda adını İdman Gücü olarak değiştirmiş ve 1967'de Trabzonspor'un kuruluşunda başat rol üstlenene kadar Trabzon spor kültüründe öncü rol oynayan İdman Ocağı'nın en ciddi rakibi olmuştur.

Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın kurulması gündeme geldiğinde, ülkede aktif spor faaliyetlerinin sürdürüldüğü üç önemli kent vardır. Bunlardan biri İstanbul, diğeri, İzmir, üçüncüsü de Trabzon'dur. Nitekim Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'nın kuruluşuna İstanbul ve İzmir takımlarıyla birlikte Trabzon da katılmıştır.

İzmir ve İstanbul'dan sonra Anadolu'da futbolun en gelişmiş ve halkının en fazla ilgi gösterdiği il olan Trabzon'daki futbol takımları yalnızca ülke içindeki maçlarla yetinmemiş, yabancı ülke takımlarıyla da karşılaşmalar yapmıştır. Bu bağlamda Trabzon'un ev sahipliği yaptığı ilk uluslararası organizasyon 1925 yazında gerçekleşmiştir.

Trabzon, Cumhuriyetin ilanından iki yıl sonra uluslararası bir spor etkinliğine de ev sahipliği yapmıştır. Aralarında dönemin ünlü Rus futbolcusu Ciciko'nun da yer aldığı Rus futbol takımı, aralarında başka branşlarda sporcuların da yer aldığı bir kafile ile 5 Ekim 1925'te Trabzon'a gelerek burada hem futbol hem de başka spor dallarında Trabzonlu sporcularla çeşitli müsabakalar yaptılar. Böylelikle Trabzon sporcuları ilk kez uluslararası bir spor etkinliğinde hem şehri hem de ülkeyi temsil etme imkânı buldular.[8]

Trabzon, 1930'lu yıllardan sonraki süreçte birçok amatör spor kulübünün kurulmasına tanıklık etmiş ve başta futbol olmak üzere sporun değişik branşlarında şehri temsil etme başarısı göstermiştir. 1934 yılında Trabzon'da Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakına üye olan 6 spor kulübü mevcuttu.

Trabzonspor'un Kuruluşu[9]

Türkiye'de profesyonel futbol ligi ilk kez 1959 yılında kurulmuştur.1963-1964 sezonunda ikinci lig kurulmuş ve bu kurumun Anadolu'da teşkilatlanması 1965-1966 sezonunda

[5] Ülkü Köksal, *Trabzon'da Dernekleşme Süreci (1919-1950),* Yayımlanmamış Doktora Tezi, KTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon 2015, s. 540-575.

[6] İdman Birliği Nizamnamesi için bkz. Hikmet Öksüz, Veysel Usta, Atilla Bölükbaşı, *Trabzon'da Spor*, *I. Cilt*, Seçil Ofset/İstanbul, Trabzon 2011, s. 126-130.

[7] Süleyman Rıza, *Asosyeşın Futbol*, Trabzon İdman Ocağı Neşriyatı:1, Serasi Matbaası, Trabzon 1338.

[8] Gol Mecmuası, 10 Ekim 1925; Yeniyol Gazetesi, 11 Kasım 1925.

[9] Hikmet Öksüz, Veysel Usta, Atilla Bölükbaşı, *Trabzon'da Spor*, *II. Cilt*, Seçil Ofset/İstanbul, Trabzon 2011., s.921-960.

gerçekleşmiştir. Bu bağlamda köklü bir futbol geçmişine sahip olan Trabzon'un da profesyonel ligde temsil edilmesi için girişimler başlatılmıştır. Bu konuda şehrin iki önemli kulübü olan İdman Ocağı ve İdman Gücü kulüpleri arasında yapılan görüşmelerden herhangi bir sonuç alınamamıştır. Bunun üzerine İdman Gücü, Karadeniz Gücü, Martıspor ve Yolspor kulüpleri 21 Temmuz 1966 tarihinde birleşerek Trabzonspor Kulübü adını almış, İdman Ocağı bu oluşumun dışında kalmıştır. İdman Ocağı bu duruma itiraz ederek çeşitli girişimlerde bulunmuştur. Yapılan uzun görüşme ve müzakerelerden sonra Trabzonspor ile İdman Ocağı kulüpleri Trabzonspor adı altında birleşme kararı alarak kuruluş tarihini 2 Ağustos 1967 olarak kayıt altına almışlardır. Başka bir ifadeyle, 2 Ağustos 1967 tarihinde kurulan Trabzonspor'un arkasında 50 yılı aşkın bir dönemin spor birikimi vardır.

Kocaeli'de Futbol Kültürünün Tarihçesi[10]

Kocaeli, spor kültürünün gelişmiş olduğu ve köklü bir geçmişe sahip bir ilimizdir. Su sporlarından biniciliğe, salon sporlarından güreşe değin pek çok alanda Türkiye'de öne çıkmış bir yerdir. Bunların yanında modern dünyada geniş kitleleri peşinden sürükleyen futbol alanında da ülke genelinde kendine saygın ve dikkat çekici yer edinmiştir. Bu kazanım yüzyılı aşkın bir süredir bölgede ve şehirde oluşan kulüp kültürünün bir yansımasıdır. Bu bağlamda şehirde kurulan ilk spor/futbol kulübü 1912'de kurulan İttihatspor'dur. 1908'de II. Meşrutiyet'in ilanından sonra kabul edilen Cemiyetler Kanunu çerçevesinde kurulan bu kulüp; bir yandan Osmanlı'da yeni yeni filizlenmeye başlayan sivil toplumu izah ederken diğer yandan bu dönemin başat gücü olan İttihat ve Terakki Partisi'nin taşradaki ağırlığını ve toplumun geniş kesimlerine dokunma çabasına işaret eder. Merkezden çevreye doğru bir etki alanı oluşturma çabasını ortaya koyan bu hareket Marmara havzasıyla sınırlı kalmamış; Anadolu'ya doğru yayılım göstermiştir. Bunu eş zamanlı olarak konumuz bağlamında Trabzon özelinde de görmekteyiz.

Türk gençliğini hem bedeni hem de fikri manada sağlıklı ve ideal bir noktaya taşıma çabası Milli Mücadele yıllarında ve Erken Cumhuriyet döneminde de sürdürülmüştür. Bu kapsamda 1922 yılında Kocaeli İdman Yurdu kurulmuştur. Bu kulübün futbol takımı Jandarma Zabitan Gençler takımı ve Yavuz Zırhlısı Futbol takımlarıyla maçlar yaparak futbol sevgisinin yaygınlaşmasına katkı yapmıştır. Buna aynı yıl kurulan Gençlerbirliği Kulübünü de ilave etmek gerekir. Bu spor birikimi aynı dönemde kurulan Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı'na Kocaeli Bölgesi'nden verilen desteğin bir göstergesidir.

1930'lara gelindiğinde mevcut kulüplere yenileri ilave edildiği gibi; Kocaeli spor kültürünün nüvesini teşkil eden İttihatspor'un 1932 yılında bölünmesiyle İzmit İdman Yurdu ve AK Yeşil adında iki yeni kulüp ortaya çıkmıştır. Bu yıllarda Türkiye planlı kalkınma modeline geçmiş ve 1933'te hazırlanan I. Beş Yıllık Kalkınma Planı çerçevesinde ülke genelinde büyük projeler hayata geçirilmiştir. Bu kapsamda İzmit'te kurulan SEKA tesisleri sadece ülke kalkınmasına hizmet etmemiş aynı zamanda vermiş olduğu destekle şehrin sportif gelişimine de katkı sunmuştur. Bundan sonra Kocaeli'de spor kültürünün ana taşıyıcısı artık SEKA'dır. Bu tesisin bünyesinde sporcuları da birer çalışanı olan Kâğıtspor Futbol Takımı kurulmuştur. Bu kulüp

[10] F. Yavuz Ulugün, *Kocaeli Spor Tarihi'nden Damlalar*, İzmit Rotary Kulübü Kültür Yayınları, İzmit 2024, s.18,25,31,45,120,122,148.

1950'lere kadar Kocaeli'de amatör olarak yürütülen futbol müsabakalarında maddi kaynak desteğiyle de hep ön plandadır.

1950'lerin başında ileride kurulacak olan Kocaelispor Futbol Kulübü'nün nüvesini teşkil eden Bacspor ve Doğanspor Kulüpleri kurulmuştur. Bunlardan Bacspor; Kocaeli'de kurulan ilk semt kulübü özelliği taşıyordu. Kulüpler bağlamında oluşan bu birikim aynı dönemde Kocaeli'de 1. Amatör Futbol Kümesinin kurulmasına yol açtı. Artık futbol kulüpleri fikstürlü müsabakalar yapıyor ve burada birinciliği elde eden kulüp Türkiye Şampiyonası'na katılma hakkı elde ediyordu. Bir müddet sonra bunun semeresi alındı. Kâğıtspor 1963-1964 sezonunda Türkiye Amatör Kulüpler Futbol şampiyonasında ikinci bir sezon sonra ise birinci olmuştur. Bu şüphesiz ki SEKA'nın Kâğıtspor'a yaptığı yatırımın yaklaşık 30 yıl sonra alınan meyvesiydi.

Kocaelispor'un Kuruluşu[11]

Yukarıda ortaya koymaya çalıştığımız bu birikim 1950'lerin sonu 1960'ların başında Türkiye'de şekillenmeye başlayan profesyonel futbol liglerinde Kocaeli Spor Kulübü'nün de yer almasını sağladı. Merkezden gelen çağrıya Kocaeli de ayak uydurdu ve profesyonel futbol takımını oluşturdu.

24 Nisan 1966 tarihinde kurulan Kocaelispor Kulübü, Kocaeli'nin üç futbol kulübü olan Bacspor, Doğanspor ve İzmit Gençlik'in birleşmesiyle 1966 yılında kurulmuştur. Bu tarihten sonra Türkiye Profesyonel Futbol İkinci Liginde mücadele eden Kocaelispor 1979-1980 sezonunda 1. Lige yükselmiştir. 1. Lig daha sonraki adıyla Süper Ligde Kocaelispor inişli çıkışlı bir seyir izlemiştir. En başarılı dönemini 1990'lı yıllarda yaşayan kulüp, 1996-1997 ve 2001-2002 sezonlarında Türkiye Kupası'nı kazanmıştır.

Köklü bir geçmişi ve birikimi olan Trabzonspor ve Kocaelispor futbol takımları Türkiye futbol liginde ve kupa müsabakalarında toplamda 49 kez karşı karşıya gelmişlerdir. Bu müsabakaların nicel boyutu ve istatistiksel analizi aşağıdaki tablolarda verilmiştir:

Kategori	Maç Sayısı	Trabzonspor Galibiyet	Beraberlik	Kocaelispor Galibiyet	Trabzonspor Attığı Gol	Kocaelispor Attığı Gol
Süper Lig	41	21	11	9	61	41
Türkiye Kupası	8	4	2	2	17	4
Genel Toplam	49	25	13	11	78	45

Trabzonspor- Kocaelispor Genel Tablo (1980-2025)[12]

[11] Ulugün, *a.g.e.,* s.159-163.

[12] Öksüz vd.,*Trabzon'da Spor, II. Cilt*, s.975-1014.

Trabzonspor-Kocaelispor Türkiye Kupası Sonuçları[13]

Sezon	Hafta	Tarih	Saat	Ev Sahibi	Skor	Deplasman
1976/77	Yarı Final İlk Maç	27.04.1977	-	Kocaelispor	1-0	Trabzonspor
1976/77	Yarı Final Rövanş	11.05.1977	-	Trabzonspor	5-0	Kocaelispor
1985/86	5. Tur Eleme	05.02.1986	-	Kocaelispor	0-0	Trabzonspor
1985/86	5. Tur Rövanş	12.02.1986	-	Trabzonspor	5-0	Kocaelispor
1992/93	Çeyrek Final	27.01.1993	13.00	Trabzonspor	4-1	Kocaelispor
1996/97	Final İlk Maç	19.03.1997	19.00	Trabzonspor	1-1	Kocaelispor
1996/97	Final Rövanş	16.04.1997	20.00	Kocaelispor	1-0	Trabzonspor
1999/2000	4. Tur Eleme	19.01.2000	18.00	Kocaelispor	0-2	Trabzonspor

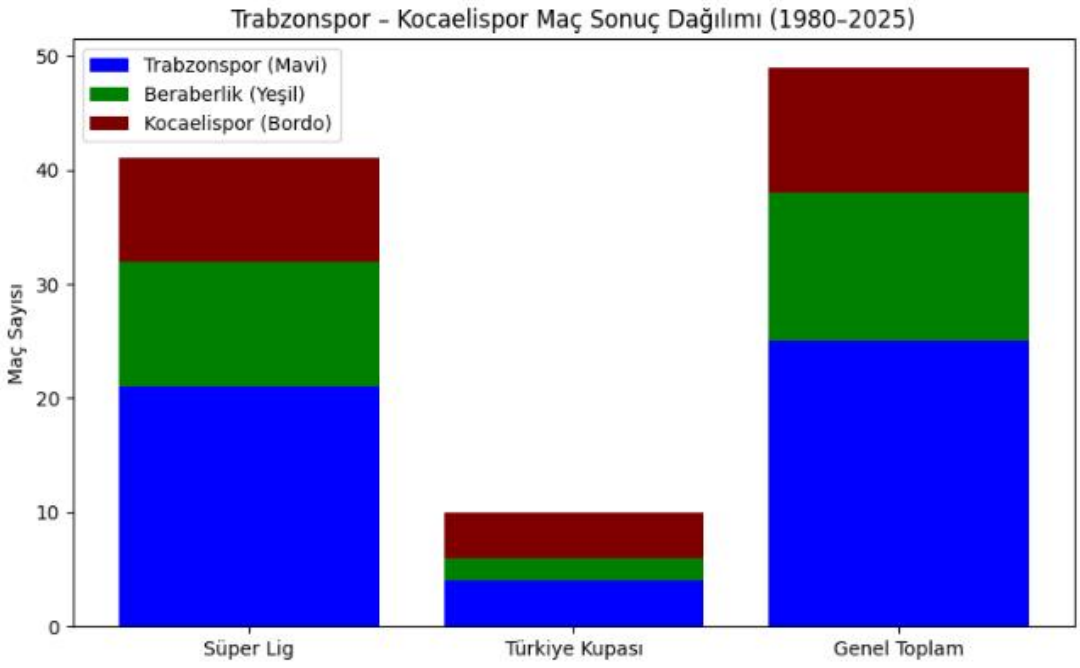

[13] Türkiye Futbol Federasyonu, Resmi İnternet Sitesi, https://www.tff.org

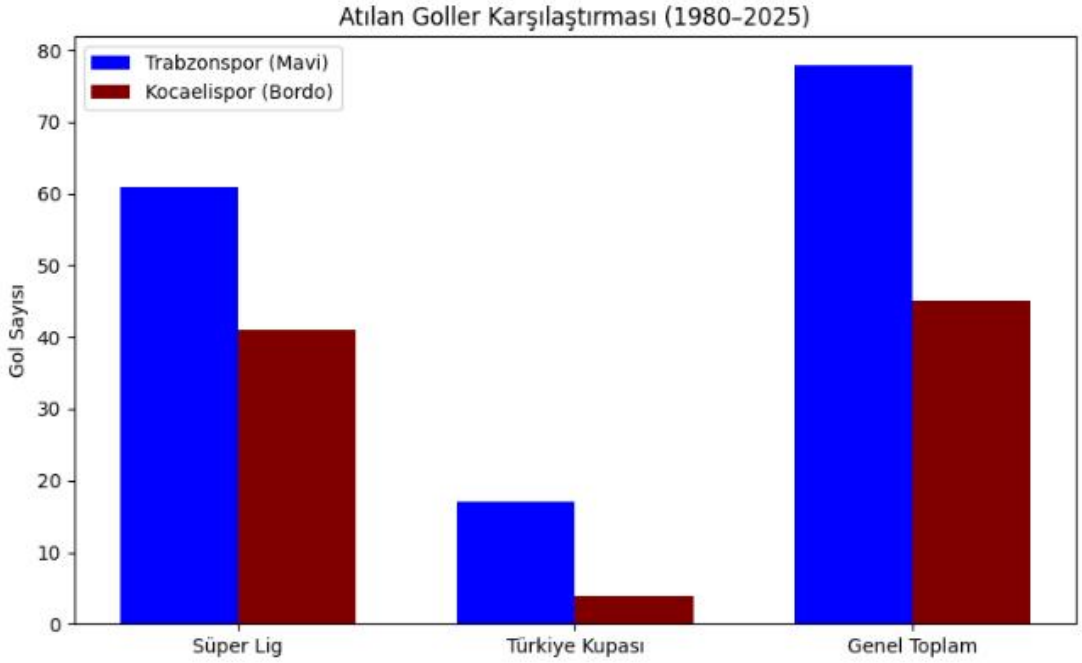

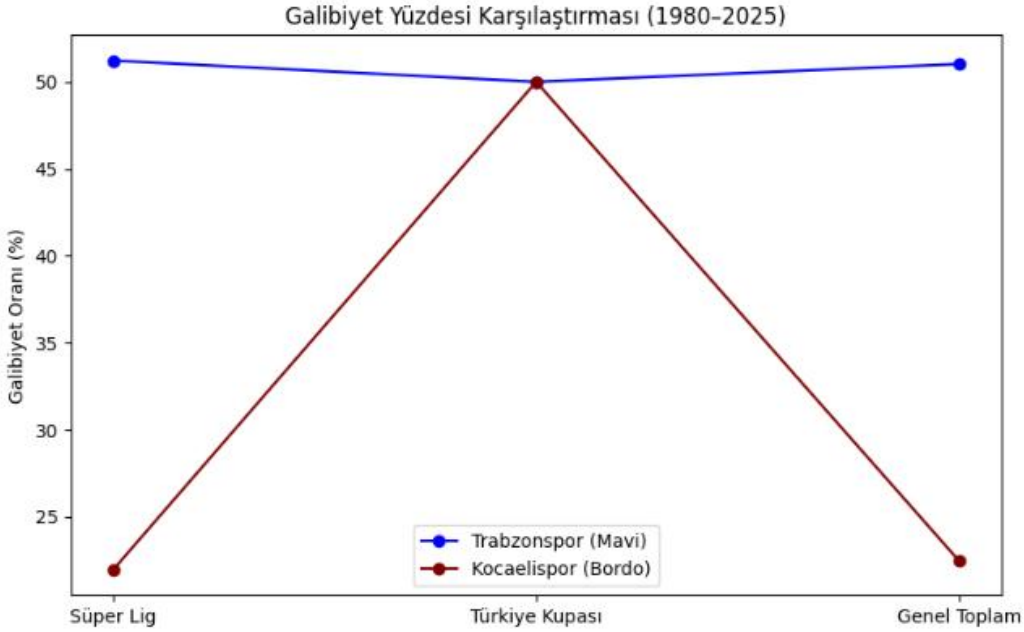

Sonuç

Trabzonspor kurulduğu tarihten 8; Kocaelispor 14 yıl sonra 1. Lige (Süper Lig) yükselmiştir. Trabzonspor 1. Lige çıktıktan sonra hiç küme düşmemiş, hatta ikinci sezon şampiyon olmuştur. Geride bırakmış olduğu yarım asırlık sürede 7 Lig 9 da Türkiye Kupası şampiyonu olmuştur. Buna mukabil Kocaelispor 1979-1980 sezonundan itibaren Süper Ligden üç kez alt lige düşmüştür. En son 2024-2025 sezonunda tekrar Süper Lige yükselmiştir. İnişli çıkışlı Süper Ligde olduğu dönemde hiç şampiyon olamamış iki kez Türkiye kupasını kazanmıştır.

Her iki takım ligde 41 kupada 8 olmak üzere toplamda 49 kez karşı karşıya gelmişlerdir. Bu müsabakalardan Trabzonspor 25'e 11 üstün gelmiş; 13 müsabaka da berabere sonuçlanmıştır.

Bu müsabakalardan en akılda kalanı 1981-1982 sezonunun 8. haftasında 01.11.1981 günü Trabzon'da oynanan maçta Kocaelispor'un 1975-76 sezonunun 10. Haftasından itibaren kendi sahasında yenilmezlik unvanını 2191 gün/90 maçtır sürdüren Trabzonspor'u yenmesidir.[14] Bu sezonda Trabzonspor'un teknik direktörü A. Suat Özyazıcı; Kocaelispor'un teknik direktörü ise Zeynel Soyuer idi. Buna bir de 1996-1997 sezonu Türkiye Kupası finalinde Kocaelispor'un Trabzonspor'u ilk maçı 1-1 biten maçtan sonra Kocaeli'de yapılan rövanş müsabakasında ev sahibi takımın 1-0 galip gelerek Türkiye Kupasını kazanmasını eklemek gerekir.[15] Bu müsabakalarda Trabzonspor'un teknik direktörü Yılmaz Vural; Kocaelispor'un direktörü ise Alman asıllı Holger Osieck idi.

Bu nicel verilerin dışında Trabzonspor – Kocaelispor rekabetinde esas altı çizilmesi gereken husus maçların centilmenlik havası içerisinde geçmesidir. Kocaeli dâhil Marmara havzasında çokça Trabzonspor taraftarı bulunduğundan İzmit'te oynanan maçlarda tribünlerde tatlı bir rekabetin dışında; akılda kalan bir şiddet olayı yaşanmamıştır. Bu durum her iki şehirde spor/futbol kültürünün bir asrı aşan bir geçmişe sahip olmasıyla temellendirilebilir. Buna yine her iki kulübün öncülü olan kuruluşların İttihatçı gelenekte buluşmaları da ilave edilebilir.

[14] Karadeniz Gazetesi, 02. Kasım 1981; İleri Gazetesi, 02. Kasım 1981, Türksesi Gazetesi, 02 Kasım 1981.
[15] Karadeniz Gazetesi, 16 Nisan 1997.

KAYNAKÇA

Dergi ve Gazeteler

Gol Mecmuası, 1925.

İleri, 1981.

Karadeniz, 1981,1997.

Türksesi, 1981.

Yeniyol, 1925.s

İnternet Sitesi

Türkiye Futbol Federasyonu, Resmi İnternet Sitesi, https://www.tff.org

Kitaplar ve Tezler

Köksal, Ülkü, *Trabzon'da Dernekleşme Süreci (1919-1950),* Yayımlanmamış Doktora Tezi, KTÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon 2015.

Kuğu, Süleyman Rıza, *Asosyeşın Futbol*, Trabzon İdman Ocağı Neşriyatı:1, Serasi Matbaası, Trabzon 1338.

Öksüz, Hikmet, Veysel Usta, Atilla Bölükbaşı, *Trabzon'da Spor, I. Cilt*, Seçil Ofset/İstanbul, Trabzon 2011.

Öksüz, Hikmet Veysel Usta, Atilla Bölükbaşı, *Trabzon'da Spor, II. Cilt*, Seçil Ofset/İstanbul, Trabzon 2011.

Öksüz, Hikmet, Veysel Usta, *Mustafa Reşit Tarakçıoğlu, Hayatı, Hatıratı, Trabzon'un Yakın Tarihi ve Yassıada Mektupları,* Serander Yayınları, Trabzon 2018.

Ulugün, F. Yavuz *Kocaeli Spor Tarihi'nden Damlalar*, İzmit Rotary Kulübü Kültür Yayınları, İzmit 2024.

Usta, Veysel, Hikmet Öksüz, *İdman Ocağı Kulübü İlk Müsabaka Defteri,* Taçajans, İstanbul 2019.

KOCAELİ
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ
ÇALIŞINCA OLUYOR

ULUSLARARASI KOCAELİ

SPOR TARİHİ

SEMPOZYUMU

VII

TK- ISBN: 978-625-90546-5-0
9 786259 054650

ISBN: 978-625-90546-7-4
9 786259 054674